Buitengebied 2014

ontwerp bestemmingsplan

gemeente harderwijk

Buitengebied 2014

Inhoudsopgave

Bijlagen toelichting

Bijlage 1 **Bijlagenboek kaarten**

Bijlage 2 **Eindverslag inspraak voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied 2012"**

Bijlage 3 **Verslag overlegreacties 3 11 Bro voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied 2012**

Bijlage 4 **Visie op hoofdlijnen buitengebied 2012**

Bijlage 5 **PlanMER**

Bijlage 6 **Milieugebiedsvisie deelgebieden**

Bijlage 7 **Notitie reikwijdte en detailniveau buitengebied 2012**

Bijlage 8 **Bouwkundige monumenten**

Bijlage 9 **Watergangen en keurzones**

Bijlage 10 **Klankbordgroepleden buitengebied 2012**

Bijlagen toelichting

Bijlage 1 Bijlagenboek kaarten

Legenda

- Plangebied
- Provinciaal waardevol landschap
- EHS Natuur
- EHS Verbindingszone
- EHS Verweving

BügelHajema
Plek voor ideeën

Legenda

- Plangebied
- Habitatrichtlijngebieden
- Vogelrichtlijngebieden

BügelHajema
Plek voor ideeën

Legenda

- Plangebied
- Grondwaterbeschermingsgebied

BügelHajema
Plek voor ideeën

Legenda

- Plangebied
- Extensiveringsgebied

BügelHajema
Plek voor ideeën

Legenda

- Plangebied
- Wonen

BügelHajema
Plek voor ideeën

Legenda

- Plangebied
- Bedrijf

BügelHajema
Plek voor ideeën

Legenda

- Plangebied
- Waarde - Archeologie 1
- Waarde - Archeologie 2
- Waarde - Archeologie 3
- Waarde - Archeologie 4

BügelHajema
Plek voor ideeën

Legenda

- Plangebied
- Waarde - Landgoed

BügelHajema
Plek voor ideeën

Legenda

- Plangebied
- Natte natuur

BügelHajema
Plek voor ideeën

Legenda

- Plangebied
- Hierdense enk
- Landgoederenlandschap en hierdense beek
- Mheenlanden
- Stadslanderijen

BügelHajema
Plek voor ideeën

Bijlage 2 Eindverslag inspraak voorontwerpbestemmingsplan "Buitengebied 2012"

gemeente harderwijk

Eindverslag inspraak voorontwerpbestemmingsplan “Buitengebied 2012”

Versie: april 2014

1. Waarom inspraak

Inspraak is bedoeld als instrument om de bevolking in een vroegtijdig stadium bij de ruimtelijke planvorming te betrekken. De wijze waarop de inspraak georganiseerd en uitgevoerd wordt, is vastgelegd in de verordening “Inspraakverordening Harderwijk 2007”. Ingezetenen en in de gemeente belanghebbenden worden daarin uitgenodigd om met het gemeentebestuur van gedachten te wisselen over een voorliggend plan of project. Hier gaat het om het voorontwerpbestemmingsplan. Doordat de inspraak in de beginfase van de planvorming plaats heeft, kunnen de reacties, die in dat kader worden verkregen, worden meegenomen in het ontwerpplan. Het gemeentebestuur maakt daarover duidelijke en gemotiveerde afwegingen in een eindverslag. In de fase daarna, die van de vaststelling, kunnen de insprekers via de nieuwe terinzagelegging van deze aangescherpte toelichting kennis nemen om vervolgens te beoordelen in hoeverre zij een zienswijze menen in te moeten dienen.

2. Inspraaktermijn

Het voorontwerp van het bestemmingsplan “Buitengebied 2012” heeft vanaf 25 oktober gedurende zes weken voor een ieder ter inzage gelegen op het stadhuis. Bekendmaking hiervan heeft plaatsgevonden in Het Kontakt. Tijdens deze termijn konden ingezetenen en belanghebbenden schriftelijk of mondeling een inspraakreactie (zienswijze) geven. De stukken waren ook raadpleegbaar op de gemeentelijke website www.harderwijk.nl. en www.ruimtelijkeplannen.nl

3. Inspraakreacties

Naar aanleiding van het ter inzage leggen van het voorontwerp bestemmingsplan “Buitengebied 2012” zijn de onderstaande reacties ontvangen. De inspraakreacties zijn genummerd op volgorde van ontvangst door de gemeente. De inspraakreacties worden behandeld in hoofdstuk 5 van dit eindverslag.

nr.	*naam*	*Adres/perceel*	*nr. brief*	*datum ontvangst*
1.	Dhr. Timmer	Watervalweg 5, Hierden	I 12.3904	5 november 2012
2.	W. van Gelderen	Parallelweg 26A, Hierden	I 12.3965	6 november 2012
3.	Mr. L. Bolier namens J. Boonen	Molenweg 24, Hierden	I.12.4038	14 november 2012
4.	Mevr. Wouters en dhr. Mulder	Brassersweg 1, Hierden	I12.4051	15 november 2012
5.	Mevr. H. Timmer	Zuiderzeestraatweg 116/b, Hierden	I12.4097	19 november 2012
6.	Fam. H. Steen	Grevenhofsweg 2, Hierden	I12.4114	20 november 2012
7.	Fam. W. Bos	Wijtgraaf 28, Hierden	I12.4169	23 november 2012
8.	Stichting zorggroep NW Veluwe	Putterweg 3, Ermelo	I12.4242	29 november 2012
9.	Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe en KNNV	Fuikpad 3 te Harderwijk	I12.4252	29 november 2012
10.	Mevr. g. van den Berg-Hop	Zuiderzeestraatweg 63 te Hierden	I12.4265	30 november 2012
11.	P.M. Wink	Sonnevancklaan 18 te Harderwijk	I12.4304	3 december 2012
12.	S. Klaassen	Sonnevancklaan 15 te Harderwijk	I12.4301	3 december 2012
13.	Dhr. Scholten namens fam. K. Petersen	Brouwersbosweg 20 te Hierden	I12.4289	3 december 2012
14.	Dhr. W. Waterweg	Wijtgraaf 18 te Hierden	I12.4299	4 december 2012
15.	Lowijs advies namens gebr. J. en G. van der Horst	Beekhuizerweg 1 te Hierden	I12.4305	4 december 2012
16.	H. Kleermaker	Rooseveltlaan 17 te Harderwijk	I12.4334	4 december 2012
17.	C. Quelle	Berkenboomseweg 10 te Hierden	I12.4309	4 december 2012
18.	DAS namens fam. Timmer	Sonnevancklaan 12 te Harderwijk	I12.4313	4 december 2012
19.	Bosselaar Strengers Advocaten namens dhr. A. Strijbis en mevr. Van der Hoop Swaep	Strokelweg 2a te Harderwijk	I12.4314	4 december 2012

20.	Bosselaar Strengers Advocaten namens dhr. R. Strijbis	Korhoenlaan 1 te Harderwijk	I12.4318	4 december 2012
21.	Bosselaar Strengers Advocaten namens mevr. De Winter-Strijbis	Strokelweg 2 te Harderwijk	I12.4319	4 december 2012
22.	Bosselaar Strengers Advocaten namens mevr. Kraaijenhof-Strijbis	Eekhoornlaan 1 te Harderwijk	I12.4320	4 december 2012
23.	Dhr. G. van den Berg	Zuiderzeestraatweg 187 te Hierden	I12.4323	4 december 2012
24.	Dhr. R. Vos	Zandhuisweg 18 te Hulshorst	I12.4322	5 december 2012
25.	Gebr. Klaassen B.V.	Duinweg 11 te Hierden	I12.4324	5 december 2012
26.	Century Vastgoed	Molenweg 30 te Hierden	I12.4325	5 december 2012
27.	Foppen Projects	Zuiderzeestraatweg 40a te Hierden	I12.4328	4 december 2012
28.	Century Vastgoed	Zuiderzeestraatweg 64 te Hierden	I12.4331	5 december 2012
29.	Boerhaave Beheer B.V.	Laan van Vollenhove 2925 te Zeist	I12.4337	5 december 2012
30.	Roordink Architecten BNA namens fam. S. Morssinkhof	Molenweg 46 te Hierden	I12.4338	6 december 2012
31.	Dhr. H.W. Droog	Sonnevancklaan 13 te Harderwijk	I12.4345	5 december 2012
32.	Dhr. L. Petersen	Snippendalseweg 12 te Hierden	I12.4349/ I12.4355	5 december 2012
33.	Dhr. P. de Lange	Molenweg 46 te Hierden	I12.4481	12 december 2012
34.	Dhr. A.W. Kwaaitaal	Watervalweg 2 te Hierden	I12.4482	14 december 2012
35.	D. Beelen	Ooster Mheenweg 9b te Hierden	I12.4508	18 december 2012
36.	Dhr. Matlung en mevr. Teunissen	Kerkpad 4 te Hierden	I13.1421	9 april 2013

Van de mogelijkheid om uitsluitend mondeling te reageren is geen gebruik gemaakt. Tijdens de informatieavond gehouden op 27 november 2011 zijn formulieren ingevuld. Deze worden in hoofdstuk 6 van deze commentaarnota van een reactie voorzien.

1.	De heer Schouten	Leuvenumseweg 72 te Harderwijk
2.	D. Beelen	Brouwersbosweg 1b te Hierden
3.	P.M. Wink	Sonnevancklaan 18 te Harderwijk
4.	De heer Schuurkamp	Duinweg 6 te Hierden
5.	De heer Nijveld	Lage Enkweg 14 te Hierden
6.	De heer Uit de Bosch	Zuiderzeestraatweg 85 te Hierden
7.	De heer Van der Horst	Beekhuizerweg 1 te Hierden
8.	De heer Kevelam/de heer Klaassen	Hierden
9.	De heer V/d Bunte	Glindweg 8 te Harderwijk
10.	M. Kleermaker	Grevenhofsweg 12 te Hierden
11.	De heer Boonen	Binnenweg 1 te Hierden
12.	De heer Schuurkamp	Hagenweg 4 te Hierden
13.	De heer Petersen	Zuiderzeestraatweg 85b te Hierden

4. Formele vereisten

Volgens de “Inspraakverordening Harderwijk 2007” wordt inspraak opengesteld voor ingezetenen en belanghebbenden. De insprekers zijn ingezetenen, dan wel zijn, of treden op namens, in de gemeente Harderwijk belanghebbende rechtspersonen. Een inspraakreactie (zienswijze) is tijdig ingediend, indien deze voor het einde van de termijn van de terinzagelegging is ontvangen. Inspraakreacties worden ingediend bij het college van burgemeester en wethouders.

Een bericht kan langs elektronische weg aan de gemeente worden gezonden, mits de gemeente kenbaar heeft gemaakt dat deze weg is geopend. In de gemeente Harderwijk is dit niet het geval. Formeel betekent dit dat de inspraakreacties die per e-mail zijn ingediend niet-ontvankelijk zouden moeten worden verklaard.

De termijn voor het indienen van reacties liep van 25 oktober tot 6 december 2012 (6 weken). Een reactie is tijdig ingediend indien het voor het einde van de termijn van terinzagelegging is ontvangen. Bij verzending per post is een zienswijze tijdig ingediend indien het voor het einde van de termijn ter post is bezorgd, mits niet later dan een week na afloop van de termijn is ontvangen.

De gemeente hoeft formeel gezien de reacties die per e-mail zijn ingediend en de reacties die te laat zijn ingediend niet in behandeling te nemen. Het wel behandelen van deze reacties heeft echter geen verdere juridische consequenties. Aangezien deze inspraakreacties geen vertragingen opleveren ten aanzien van de voortgang van de bestemmingsplanprocedure is er geen bezwaar tegen ze toch te behandelen. Door nu duidelijkheid te geven over de inspraakreacties kunnen zienswijzen in het verdere traject wellicht beperkt worden. (Voor alle duidelijkheid zij opgemerkt dat een dergelijke handelwijze niet aan de orde kan zijn als het gaat om de behandeling van zienswijzen op een ontwerpbestemmingsplan.)

5. Inspraakreacties en gemeentelijk commentaar

Hieronder worden de ingekomen reacties (verkort) naar aard en inhoud weergegeven met daaronder het gemeentelijke commentaar. Bij zienswijzen die betrekking hebben op de verbeelding is een uitsnede van de (analoge) verbeelding opgenomen. Indien er naar aanleiding van de inspraakreactie wijzigingen worden voorgesteld is zowel uit het voorontwerp als uit het voorstel voor het ontwerp een uitsnede opgenomen. Voor de leesbaarheid van de analoge verbeelding zijn de lijnstijlen, letters en symbolen op de ontwerp-verbeelding minder grof weergegeven dan in het voorontwerp. Daardoor kan het beeld van uitsnede uit het voorontwerp ogenschijnlijk meer afwijken van de ontwerp-verbeelding dan werkelijk het geval is.

Inspraakreactie 1.
Dhr. Timmer, Watervalweg 5 te Hierden, briefnummer I 12.3904.

Opmerking 1.1
Reclamant vraagt de Woning Watervalweg 5 te wijzigen van bedrijfswoning naar burgerwoning. In 1969 is deze woning opgericht als burgerwoning. Op het moment dat toenmalige bewoners een boerencamping begonnen zijn is de woning omgezet naar bedrijfswoning. Later is op deze locatie een chalet park gerealiseerd. De huidige eigenaar van de woning verricht geen werkzaamheden voor het park. De woning doet geen dienst meer als bedrijfswoning.

Commentaar
De betreffende opstal wordt feitelijk als woning gebruikt en is niet in gebruik als dienstwoning. De woning maakt geen onderdeel meer uit van de bedrijfsvoering van het park De Schaapskamp. Het perceel Watervalweg 5 en het park (Watervalweg 3) zijn ook twee verschillende kadastrale percelen. De woning heeft ook in ruimtelijk opzicht geen enkele relatie met het park. Er zijn vanuit milieuhygiënisch oogpunt geen bezwaren. Aan het verzoek wordt meegewerkt. De mogelijkheid voor een bedrijfswoning bij het park De Schaapskamp komt hiermee te vervallen.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Het perceel Watervalweg 5 krijgt de bestemming Wonen.*

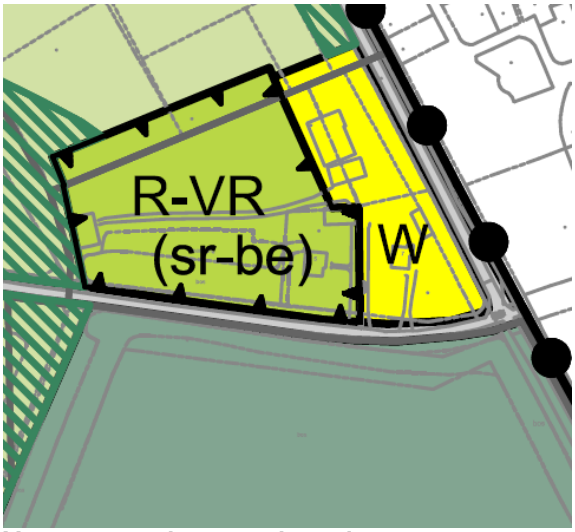

Voorontwerp bestemmingsplan

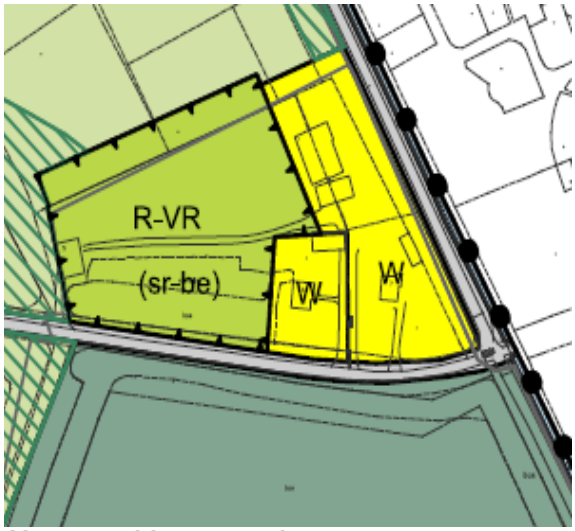

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 2.
W. van Gelderen, Parallelweg 26A te Hierden, briefnummer I12.3965.

Opmerking 2.1
Het gehele grondgebied gelegen tussen de Parallelweg/Bredeweg/Paaslooweg en de Duinweg is bestemd als recreatieterrein uitgezonderd de voormalige kantine van de Woudstee. Reclamant is eigenaar van de woning op parallelweg 26A. Deze woning is geen recreatiewoning maar het huis van de voormalige beheerder. Reclamant heeft alle woonlasten en belastingen welke bij een woonhuis behoren ook altijd betaald. Reclamant heeft last ondervonden van de bestemming recreatie omdat het voor de overheid en buren moeilijk te zien is dat reclamant niet in een recreatiehuis woont. Er is tussen de buren 'onze Woudstee" en reclamant een akte houdende opheffing/afstanddoening opgemaakt. Reclamant verzoekt de bestemming te wijzigen in wonen opdat dan ook toekomstige onduidelijkheden worden voorkomen.

Commentaar
Op basis van de het vigerende bestemmingsplan hebben de gronden de bestemming "Recreatief gebied met landschappelijke en natuurwaarde" met de nadere aanduiding "verblijfsrecreatieterrein". In het gemeentelijk bouwarchief zijn geen aanknopingspunten gevonden waaruit zou blijken dat het om een beheerderwoning gaat. De ruimtelijke uitstraling van de woning is echter anders dan de ruimtelijke uitstraling van een verblijfsrecreatieve woning. Dit zou kunnen duiden op het feit dat de woning aan de geen recreatiewoning is. Reclamant heeft echter niet aan kunnen tonen of voldoende aannemelijk gemaakt dat sprake is (geweest) van een dienstwoning. Daarbij in aanmerking genomen dat het Duinweg 14 als oorspronkelijke dienstwoning moet worden beschouwd wordt de betreffende woning daarom beoordeeld als recreatiewoning, in overeenstemming met de huidige bestemming. Overigens wordt het perceel in de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) aangeduid als Smallepad 2. Dit doet verder niets toe of af aan wat hiervoor wordt gesteld.

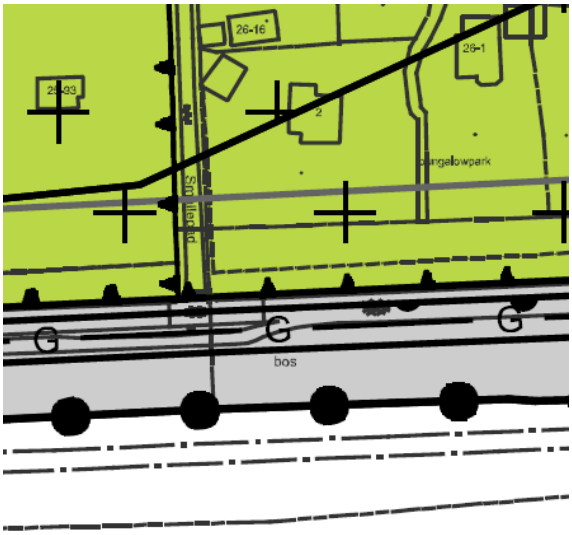

Geen aanpassing voorgesteld

Inspraakreactie 3.
Mr. L. Bolier namens dhr. J. Boonen, Molenweg 24 te Hierden, briefnummers I12.4038 en I12.4341

Opmerking 3.1
In de tabel onder planregel 5.2.1 is opgenomen dat er op het perceel Molenweg 24 maximaal 750 m2 aan bebouwing aanwezig mag zijn. Er is feitelijk met vergunning meer ca 990 m2 aanwezig.
Reclamant verzoekt het bestemmingsplan zodanig aan te passen dat alle aanwezige bebouwing ook positief wordt bestemd zodat wordt voorkomen dat een deel van de bebouwing onder het overgangsrecht komt te vallen.

Commentaar
Uit de informatie van de gemeente blijkt dat 738,59 m^2 aan bedrijfsgebouwen op het perceel aan de Molenweg 24 aanwezig is. Voor deze bedrijfsgebouwen is destijds een vergunning verleend. De bedrijfswoningen en de bijgebouwen bij de bedrijfswoning maken geen onderdeel uit van deze oppervlakte. De regels zullen op dit punt verduidelijkt worden.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Aan de tabel in artikel 5 lid 5.2 sublid 5.2.1. onder b zal worden toegevoegd dat bedrijfswoningen en bijgebouwen bij de bedrijfswoningen geen onderdeel uitmaken van de genoemde oppervlakten.*

Opmerking 3.2
Reclamant ziet graag dat het deel dat op de bijlage van de brief rood is gemarkeerd wordt voorzien van een woonbestemming. Het overige deel van het perceel kan dan bedrijfsbestemming krijgen zoals is voorgesteld door de gemeente. Het deel dat gebruikt wordt voor bedrijfsmatige buitenopslag kan worden beëindigd wat in een anterieure overeenkomst kan worden vastgelegd.

Commentaar
Het verzoek kan niet gehonoreerd worden, omdat daarmee een situatie zou ontstaan waarbij een 'reguliere' woning te dicht op een perceel met een bedrijfsbestemming ligt. De woning is gebouwd als dienstwoning bij het bedrijf. De afstand tussen de woning en het bedrijfspand is klein (ca. 6 meter). Indien het perceel zou worden gesplitst in een woon- en een bedrijfsbestemming ontstaat er een conflict, omdat er een perceel ontstaat wat planologisch als nieuw woonperceel moet worden gezien. In verband met milieuregelgeving gaat dit beperkend werken voor de bedrijfsactiviteiten op het perceel met een bedrijfsbestemming. Anderzijds kan er voor de woning milieuhinder ontstaan, gelet op de normering voor een reguliere woning. Er kan alleen een woonbestemming worden toegekend als gelijktijdig de bedrijfsbestemming wordt verwijderd.

Opmerking 3.3
Het is niet duidelijk of het voorgenomen plan bedrijfsmatige buitenopslag bij recht toestaat. Artikel 30 lid d doet anders vermoeden. De feitelijke situatie is dat er sprake is van buitenopslag. Hierover is in het verleden met de gemeente gecorrespondeerd en werd buitenopslag toegestaan. Reclamant vraagt te bevestigen dat dit soort opslag bij recht is toegestaan en indien dat binnen het voorontwerpplan niet zo is, het plan op dit punt aan te passen.

Commentaar
Artikel 30.1 (waaronder ook lid d) gaat over voorwaarden waaronder meegewerkt kan worden aan een wijziging van het bestemmingsplan. Dit artikel gaat dus over nieuwe situaties. Voor bestaande bedrijven geldt de bestemming 'Bedrijf' en is voor opslag artikel 5.4 van toepassing. Hierin wordt opslag voor de voorgevel uitgesloten. Deze bepaling wordt echter in het ontwerpbestemmingsplan aangepast. In het ontwerpbestemmingsplan wordt buitenopslag uitgesloten, tenzij de gronden zijn voorzien van de aanduiding 'opslag'. De gronden van reclamant zullen worden voorzien van de aanduiding 'opslag' zodat de feitelijke situatie wordt bestemd in het onderhavige bestemmingsplan.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *De bestemming 'Bedrijf' wordt dusdanig aangepast dat buitenopslag enkel ter plaatse van de aanduiding 'opslag' is toegestaan.*

Opmerking 3.4
In het verleden is met de gemeente gesproken over een (beperkte) uitbreiding van de bedrijfsbebouwing. Het gaat om het kunnen overkappen van de open ruimte tussen de twee aanwezige bedrijfsgebouwen. Reclamant verzoekt in het ontwerpbestemmingsplan een zodanige regeling te treffen dat deze wens kan worden gehonoreerd.

Commentaar
In de Visie op Hoofdlijnen voor het Buitengebied is aangegeven dat bestaande niet-agrarische bedrijven worden bestemd conform het huidige bestemmingsplan, met slechts een beperkte groeimogelijkheid. Het

huidige bestemmingsplan staat alleen de bestaande oppervlakte aan bebouwing toe, met maximaal 10% uitbreiding. Het nieuwe plan kent dezelfde mogelijkheden, zij het via een iets andere constructie. Daar waar in het huidige bestemmingsplan de 'bestaande oppervlakte' wordt genoemd, wordt in het nieuwe plan een maximaal te bebouwen oppervlakte voor bedrijfsgebouwen genoemd, gebaseerd op de bestaande situatie. Het bestemmingsplan kent een algemene regeling om 10% af te wijken van de maatvoering van het bestemmingsplan. Op basis van deze afwijkingsmogelijkheid kan worden meegewerkt aan een beperkte uitbreiding. Met toepassing van de afwijking blijven per saldo de bouwmogelijkheden gelijk.

Opmerking 3.5
Bij het toepassen van de wijzigingsbevoegdheid (planregel 30.5) zal er voldoende bedrijfsbebouwing moeten worden afgebroken. In de praktijk kan zich de situatie voordoen dat i.v.m. het beëindigen van een agrarisch bedrijf het mogelijk is de bedrijfsbebouwing te slopen maar dat het niet gewenst is ter plaatse een woning te herbouwen. Reclamant verzoekt het bestemmingsplan zodanig te redigeren dat, indien sloop van agrarische bedrijfsgebouwen aan de orde is, de ter compensatie te bouwen woning kan worden gebouwd op een perceel dat een woonbestemming heeft en voldoende ruim is voor twee woningen. Reclamant pleit een wijzigingsbevoegdheid op te nemen waarvan een woonbestemming t.b.v. maximaal 1 woning kan wijzigen in een woonbestemming met maximaal 2 (vrijstaande) woningen. Uiteraard alleen onder de voorwaarde dat er voldoende bedrijfsbebouwing wordt gesloopt.

Commentaar
De gemeente deelt de mening van indiener. De geschetste situatie kan theoretisch gezien voorkomen. De regeling voor functieverandering voorziet hier in door aan te geven dat saldering is toegestaan. Mits landschappelijk/ruimtelijk inpasbaar zou het ook mogelijk moeten zijn een perceel met een woonbestemming aan te wenden voor de bouw van een extra woning, als elders de agrarische opstallen worden gesloopt. Het voorstel wordt overgenomen en de regeling zal worden aangepast. Voor de goede orde wordt nog opgemerkt dat de regeling voor functieverandering – en daarmee ook de wijzigingsbevoegdheid in artikel 30.5 van de planregels – ervan uitgaat dat álle overtollige bedrijfsbebouwing wordt gesloopt.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *De wijzigingsbevoegdheid in het kader van functieverandering (artikel 30.5 van de planregels) wordt ook van toepassing op percelen die nu reeds een bestemming 'Wonen' hebben, waarbij een woning kan worden toegevoegd.*
- *Het principe van saldering bij functieverandering wordt aan de wijzigingsregels toegevoegd.*

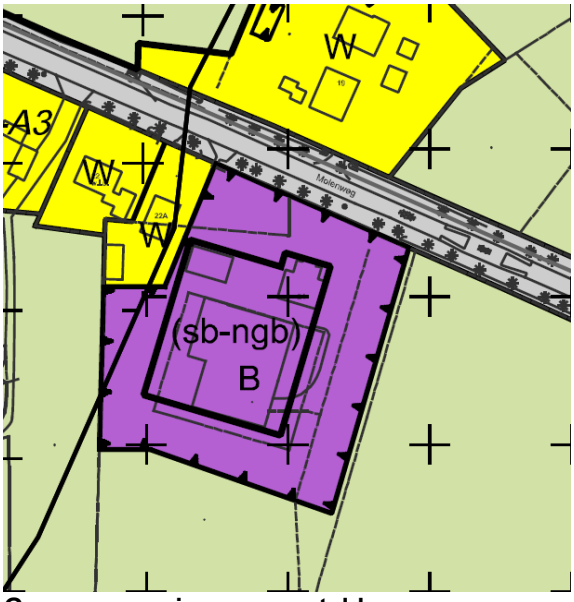

Geen aanpassing voorgesteld

Inspraakreactie 4.
Mevr. Wouters en dhr. Mulder, Brassersweg 1 te Hierden, briefnummer I12.5051

Opmerking 4.1
Het perceel Duinweg 10 is bestemd als recreatiewoning. Reclamant verzoekt een vergunning te verlenen voor het slopen van de huidige recreatie-/noodwoning en de functie van het perceel te wijzigen zodat er een reguliere woning gebouwd kan worden.

Commentaar
Beleidsuitgangspunt van het nieuwe bestemmingsplan – en overigens ook van het huidige bestemmingsplan – is dat geen nieuwe woningen in het buitengebied worden toegestaan. Als een perceel met een recreatiewoning als reguliere woning wordt bestemd is in planologisch-juridisch opzicht sprake van het toevoegen van een woning. Er kan niet worden meegewerkt aan het verzoek.

Onderstaand volgen de argumenten.

Opmerking 4.2
Duinweg 10 wordt al vanaf voor de tweede wereldoorlog bewoond. Op een lijst met noodwoningen komt dit perceel echter niet voor. Op een kadastertekening uit 1985 is duidelijk te zien dat dit oorspronkelijk lange perceel gesplitst is in 2 delen. Op het deel van reclamant is in deze kadastertekening wel specifiek de noodwoning benoemd. De woning is aangesloten op het riool en voorzien van aardgasaansluiting en heeft een eigen huisnummer. Reclamant lijkt het logisch dat deze noodwoning (ten onrechte) niet opgenomen is in de lijst met noodwoningen en in 2003 ten onrechte als recreatiewoning is bestemd.

Commentaar
Het perceel Duinweg 10 heeft in het bestemmingsplan "Buitengebied 2003" de bestemming "agrarisch gebied met landschappelijke en natuurlijke waarden", met de nadere aanduiding "recreatiewoning". Op grond van deze bestemming is uitsluitend het gebruik als recreatiewoning toegestaan. Een reguliere woning is niet toegestaan. Over dit onderdeel zijn tijdens de procedure van het bestemmingsplan geen zienswijzen of bedenkingen naar voren gebracht. Ook is op dit punt geen beroep ingesteld. Het bestemmingsplan is na uitspraak van de Raad van State op 9 november 2005 onherroepelijk geworden. Daarmee heeft de bestemming formele rechtskracht gekregen. Aan de tekst uit de kadastertekening uit 1985 kunnen geen rechten worden ontleend als het gaat om toegestaan gebruik of toegestane bebouwing. Aangezien verder niet is gebleken van stukken of vergunningen waaruit iets anders zou blijken, moet van de juistheid van de huidige bestemming worden uitgegaan. Omdat ook niet op basis van officiële stukken of vergunning is gebleken dat op enig moment sprake is geweest van legale bewoningen is ook geen sprake van overgangsrecht.

Opmerking 4.3
Het nieuwe plan biedt mogelijkheden om verrommeling terug te dringen en oneffenheden uit oude plannen op te ruimen. Een woning op dit perceel zal als ritmisch gezien kunnen worden in het omliggende gebied. Het kwadrant staat vol met alleen woningen, een recreatiewoning op deze locatie is een vreemde eend in de bijt. Bewoners van aangrenzende percelen hebben bij de gemeente aangegeven dat zij achter deze aanvraag staan. Het oprichten van een woonhuis is verfraaiing van het buitengebied en zal ook hun woonplezier ten goede komen.

Commentaar
Verspreid door het plangebied komen recreatiewoningen voor, hetzij op een (voormalig) boerenerf, hetzij solitair. Wat er verder ook zij van 'verrommeling' of 'oneffenheden', dit rechtvaardigt nog geen woonbestemming. Het belang van het tegengaan van verstening en verdichting van het buitengebied weegt zwaarder dan het tegengaan van verrommeling. Bovendien is het voor het tegengaan van verrommeling niet per se noodzakelijk dat de bouw- en gebruiksmogelijkheden op grond van het bestemmingsplan worden verruimd.

Opmerking 4.4
Reclamant wil zich niet verrijken maar een stukje buitengebied verfraaien. De uniekheid en voorgeschiedenis van het perceel zal precedentwerking voorkomen. Reclamant wil graag een woning bouwen die past bij het karakter van het buitengebied en meewerken aan 'vereffeningsfondsen' en andere plannen die deze situatie kunnen verbeteren.

Commentaar
Of wel of niet sprake is van financieel voordeel is geen onderdeel van de beoordeling van het verzoek. Afwijzing vindt plaats op grond van vigerend beleid. In algemene zin is er sprake van precedentwerking, omdat als wordt meegewerkt wordt getornd aan het algemene uitgangspunt dat niet wordt meegewerkt aan nieuwe (burger-)woningen.

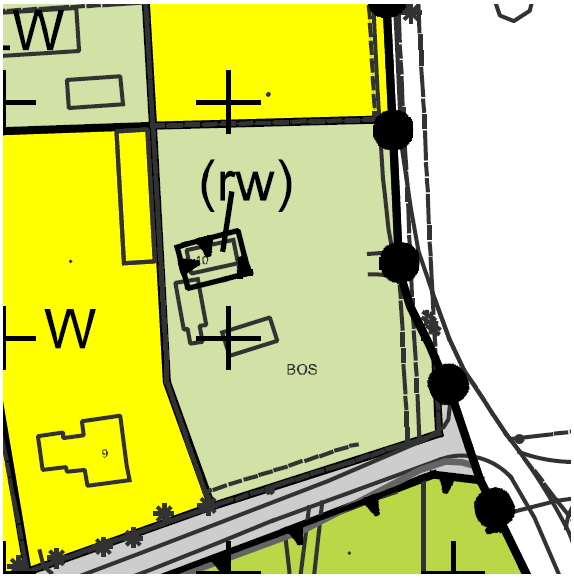

Geen aanpassing voorgesteld

Inspraakreactie 5.
Mevr. H. Timmer, Zuiderzeestraatweg 116/b te Hierden, I12.4097

Opmerking 5.1
Reclamant heeft jaren geleden een aantal aanvragen ingediend voor het bouwen van een woning op het perceel tussen Molenweg 24 en 26. Er werd echter geen toestemming gegeven. Anderen in de omgeving krijgen op de percelen met 'agrarische bestemming' wel toestemming. Reclamant hoop dat de gemeente na 60 jaar een positieve reactie geeft en een eind maakt aan de oneerlijke situatie.

Commentaar
Beleidsuitgangspunt van het nieuwe bestemmingsplan – en overigens ook van het huidige bestemmingsplan – is dat geen nieuwe woningen in het buitengebied worden toegestaan. Reden hiervoor is dat verdere verstening in het buitengebied voorkomen moet worden. Voor de Molenweg in het bijzonder geldt verder nog dat uitbreiding van lintbebouwing voorkomen moet worden en dat de open ruimten tussen de aanwezige bebouwing in stand moeten worden gelaten. Dat betekent dat er ook in het nieuwe bestemmingsplan geen mogelijkheden zijn voor de bouw van een woning. In dit verband wordt gewezen op de brief van 30 september 2010 met kenmerk U10.005888, waarin op een vergelijkbaar verzoek voor hetzelfde perceel afwijzend is gereageerd.

In de inspraakreactie wordt de geschiedenis sinds 60 jaar geleden geschetst. Wat daarvan verder ook zij, op dit moment vigeert het huidige bestemmingsplan "Buitengebied 2003", die op 9 november 2005 onherroepelijk is geworden. De situatie zoals die toen planologisch is vastgelegd heeft rechtskracht en vormt vertrekpunt bij de beoordeling wat wel en niet is toegestaan.

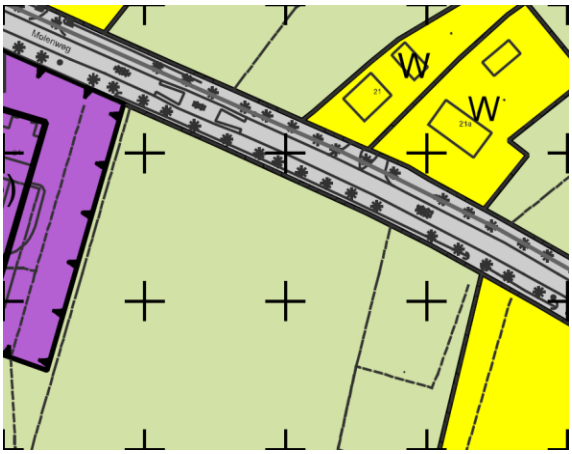

Geen aanpassing voorgesteld

Inspraakreactie 6.
Fam. H. Steen, Grevenhofsweg 2 te Hierden, briefnummer I.12.4114

Opmerking 6.1
Reclamant wil graag gebruik maken van de mogelijkheid van de functieverandering. Op zijn perceel Grevenhofsweg 2 zal er sprake zijn van een aanzienlijke kwaliteitsverbetering. Er worden dan ca. 1061m² aan asbesthoudende oude agrarische opstallen gesaneerd. Met ambtenaren van de gemeente Harderwijk is een passende nieuwe inrichting overeengekomen. Vanwege de gemeentelijke KWP is er geen ruimte om voor 2019 in het buitengebied functieverandering mogelijk te maken. Reclamant verzoekt om een "beperkt" woningbouwprogramma in het KWP te reserveren voor functieverandering in het buitengebied, zodat reclamant er direct gebruik van kan maken en kan starten met een ruimtelijke verbeterslag van het perceel.

Commentaar
Het nieuwe bestemmingsplan kent een regeling voor functieverandering. Op grond van artikel 30 lid 30.5 van het bestemmingsplan is het mogelijk om de bestemming 'Agrarisch met waarden – Natuur- en landschapswaarden' te wijzigen in de bestemming 'Wonen'. Als aan de voorwaarden in artikel 30 lid 30.5 wordt voldaan, kunnen enkele extra woningen worden gebouwd op het voormalige agrarische perceel.
In het voorontwerpbestemmingsplan is het perceel echter voorzien van de bestemming 'Wonen' (één woning). Het is echter nog te prematuur om de functieverandering te kunnen verwerken in het ontwerpbestemmingsplan. Daarom wordt het bestemmingsplan aangepast. Het perceel aan de Grevenhofsweg 2 wordt voorzien van de bestemming 'Agrarisch met waarden – Natuur- en landschapswaarden', in overeenstemming met de geldende bestemming op grond van het huidige bestemmingsplan.
Voorwaarden voor toepassing van de regeling voor functieverandering zijn onder andere dat minimaal 500 m^2 aan voormalige agrarische opstallen moet worden gesloopt en dat sprake is van landschappelijke versterking. Een andere voorwaarde is dat de toe te voegen woningen passen binnen het gemeentelijk woningbouwprogramma. De situatie Grevenhofsweg 2 leent zich voor toepassing van functieverandering. In overleg tussen de familie Steen zijn al vergaande plannen voor functieverandering in voorbereiding, waarbij in twee gebouwen een drietal woningen wordt gerealiseerd. Hoewel nog niet alle haalbaarheidsonderzoeken zijn uitgevoerd, lijkt aan de voorwaarden te kunnen worden voldaan. Het college van burgemeester en wethouders heeft in 2012 al besloten voor dit perceel woningaantallen beschikbaar te stellen binnen het gemeentelijk woningbouwprogramma.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Het perceel aan de Grevenhofsweg 2 wordt voorzien van de bestemming 'Agrarisch met waarden – Natuur- en landschapswaarden (met bijbehorend bouwvlak).*

Voorontwerp bestemmingsplan

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 7.
Fam. W. Bos, Wijtgraaf 28 te Hierden, briefnummer I12.4169

Opmerking 7.1
Het perceel Wijtgraaf 28 staat op de verbeelding aangeduid als twee aaneengesloten woningen met bijbehorende gebouwen, hetgeen correct is aangegeven. Daarnaast staat op het perceel een zomerverblijf, dat middels een vergunning is gelegaliseerd, maar ontbreekt op de verbeelding.
Reclamant vraag de verbeelding aan te passen welke recht doet aan de bestaande situatie.

Commentaar
Uit het dossier van de gemeente blijkt dat op 16 juli 1964 een vergunning is verleend voor de exploitatie van een kampeerschuur tot uiterlijk 1 januari 1965. Op 28 oktober 1980 ontvangt de gemeente een aanvraag voor het vergroten van het zomerverblijf. Deze vergunning is geweigerd omdat het zomerverblijf reeds was wegbestemd. Op basis van het overgangsrecht was het niet mogelijk om het zomerverblijf te veranderen of te vergroten. Op 7 april 1981 is er een vergunning verleend voor het veranderen van het zomerverblijf. Het vergroten van het zomerverblijf was op basis van deze vergunning niet mogelijk. Ook in het vigerende bestemmingsplan Buitengebied uit 2003 valt het zomerverblijf onder het overgangsrecht.
In het onderhavige voorontwerpbestemmingsplan is het zomerverblijf ook onder het overgangsrecht gebracht. Echter gezien de geschiedenis van het bouwwerk en het feitelijk gebruik wordt het bestemmingsplan aangepast. Het zomerverblijf wordt voorzien van de aanduiding 'recreatiewoning' binnen de bestemming 'Wonen'. Op deze wijze wordt de feitelijke situatie bestemd.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Het zomerverblijf op het perceel Wijtgraaf 28 wordt voorzien van de aanduiding 'recreatiewoning' binnen de bestemming 'Wonen'.*

Voorontwerp bestemmingsplan

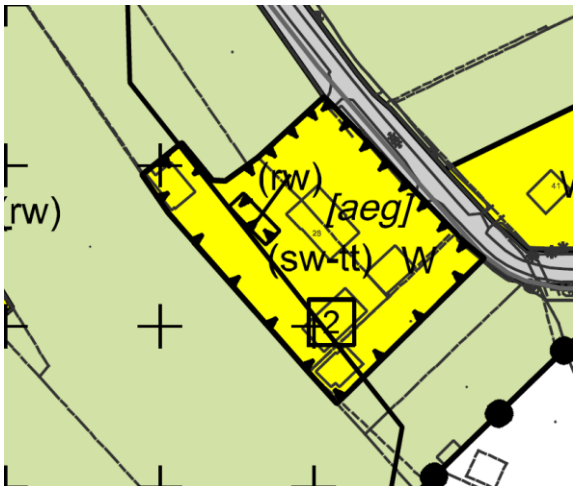

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 8.
Stichting Zorggroep Noordwest-Veluwe, Putterweg 3 te Ermelo, briefnummer I12.4242

Opmerking 8.1
Reclamant constateert tussen het vigerende bestemmingsplan en het voorontwerpbestemmingsplan een aantal verschillen.

In het voorontwerp is als bestemming voor het terrein opgenomen ‘maatschappelijk’, in het vigerende bestemmingsplan is de omschrijving: ‘verpleging en verzorgingscentrum met bijbehorende erven. Reclamant wil zich verzekeren dat de beschrijving van de bestemming uit het vigerende bestemmingsplan ook valt onder de nieuwe omschrijving van ‘sociaal-medisch”. Met name vraagt reclamant aandacht voor de bestaande omschrijving die spreekt over ‘woonvormen in relatie tot dit centrum’. In de nieuwe omschrijving ‘sociaal-medisch ‘komt onvoldoende naar voren dat op deze terreinen ook gewoond wordt. Reclamant ziet graag dat de beschrijving voor het gebruik van de terreinen Sonnevanck 2 dusdanig aangepast wordt dat er geen beperkingen ontstaan t.o.v. het huidige gebruik en het vigerende bestemmingsplan.

Commentaar
In het voorontwerpbestemmingsplan is voor instellingsterrein een bestemming “Maatschappelijk” opgenomen. De formulering van de bestemmingsomschrijving bij deze bestemming is specifiek voor dit bestemmingsplan. Vanwege deze bestemmingsplanomschrijving is de inspraakreactie begrijpelijk, omdat onvoldoende duidelijk blijkt dat het huidige gebruik als combinatie van wonen en zorg is toegestaan. Om deze reden wordt het plan aangepast. Het terrein zal worden voorzien van de aanduiding ‘zorginstelling’. Ter plaatse van deze aanduiding is een verpleeg- en verzorgingscentrum ten behoeve van de verpleging, verzorging en revalidatie van zieken, bejaarden en andere categorieën hulpbehoevenden alsmede beschermde woonvormen in relatie tot dit centrum toegestaan. Deze omschrijving komt overeen met de beschrijving uit het vigerende bestemmingsplan.

Het bestemmingsplanplan wordt als volgt aangepast:
- *Het terrein van Sonnevanck wordt voorzien van de aanduiding ‘zorginstelling’. Ter plaatse van de aanduiding ‘zorginstelling’ zijn een verpleeg- en verzorgingscentrum ten behoeve van de verpleging, verzorging en revalidatie van zieken, bejaarden en andere categorieën hulpbehoevenden alsmede beschermde woonvormen in relatie tot dit centrum, religieuze voorzieningen en 3 bedrijfswoningen toegestaan.*

Opmerking 8.2
In artikel 9.2.1 wordt voor de Sonnevancklaan 2 gesproken over een toegestaan gebouwoppervlak ‘bestaand’. In het vigerende bestemmingsplan is een maximaal bebouwd oppervlak opgenomen van ’17.500 m². Reclamant vraagt het toegestane oppervlak van gebouwen te wijzigen naar 17.500 m².

Commentaar
Deze reactie is terecht. Het voorontwerp van het nieuwe plan biedt onterecht minder mogelijkheden dan de bestaande rechten op basis van het huidige bestemmingsplan. In het ontwerpbestemmingsplan wordt de systematiek van de maatschappelijke bestemming gewijzigd. De bebouwing zal worden voorzien van een bouwvlak. Dit bouwvlak mag worden volgebouwd. De totale bestaande bebouwing zal worden opgenomen in het bouwvlak. Op deze wijze zijn de bestaande bouwmogelijkheden bestemd

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *de bestaande bebouwing op het terrein van Sonnevanck binnen de bestemming ‘Maatschappelijk’ wordt voorzien van een bouwvlak.*

Opmerking 8.3.
In artikel 9.2.1 wordt gesproken over een goothoogte van 4.0 m. In de definitie van de goothoogte wordt ook aangegeven dat dit ook een boeiboordhoogte kan zijn. Dit betekent dat gebouwen met een platte afdekking een maximale hoogte mogen hebben van 4.0 m, wat niet overeenkomt met de feitelijke situatie en zoals vermeld in het vigerende bestemmingsplan. In het vigerende plan wordt gesproken over een bouwhoogte van 4,5 m tenzij anders op de kaart staat aangegeven. Reclamant verzoek de bepaling ‘goothoogte’ te schrappen en de bouwhoogtes vast te stellen conform het vigerende bestemmingsplan.

Commentaar
Per abuis is een te lage goothoogte aangegeven. Er is inmiddels gekozen voor een iets andere bestemmingsplansystematiek, waarbij toegestane goot- en bouwhoogtes voor onder andere de bestemming “Maatschappelijk” op de kaart worden aangegeven. Het plan zal zodanig worden aangepast dat per betreffende gedeelte van het bouwvlak de toegestane bouw- en goothoogte wordt aangegeven. Daarbij zullen de goot- en bouwhoogtes uit het vigerende plan worden overgenomen.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:

- *Voor het terrein van Sonnevanck wordt in de regels verwezen naar goot- en bouwhoogtes zoals aangegeven op de kaart. Bouw- en goothoogtes conform vigerend plan worden opgenomen op de verbeelding.*

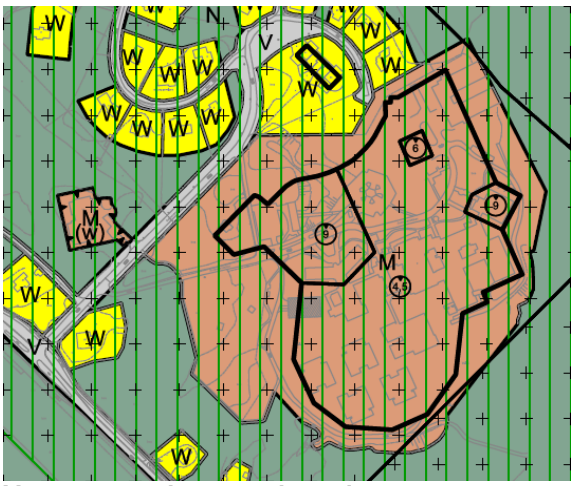

Voorontwerp bestemmingsplan

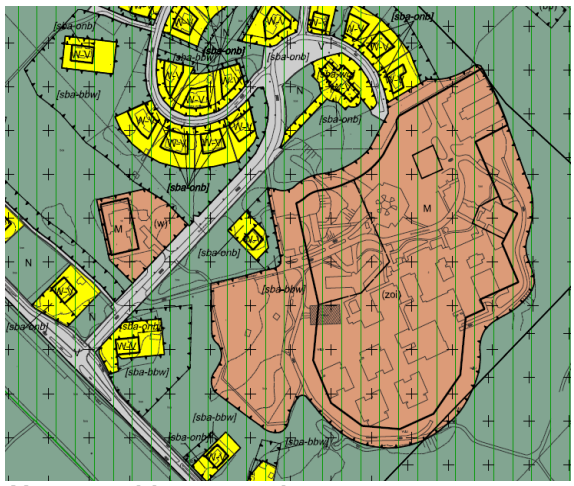

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 9.
Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe en KNNV te Harderwijk, briefnummer I12.4252.

Opmerking 9.1
Doordat een gedeelte van de Mheenlanden in het bestemmingsplan Waterfront Noord is opgenomen met de functies “Water en Natuur” en “Waterberging en Natuurontwikkeling”, bestaat er aan de Veluwerandmeerzijde een wat vreemde grens van het plangebied omdat dit visueel één geheel is met het omliggende gebied. De waarden van het gehele beide zijn naar mening reclamant even groot. Waardering en bestemmingsvisies zouden daarom niet mogen verschillen.

Commentaar
Voor een gedeelte van de Mheenlanden geldt het bestemmingsplan “Waterfront-Noord”. Dit is een recent bestemmingsplan. Daarom is er bewust voor gekozen deze gronden buiten het nieuwe bestemmingsplan voor het Buitengebied te laten. Voor het buitengebied is gekozen voor de bestemmingen “Natuur” en “Agrarisch met waarden – Natuur- en Landschapswaarden”. Deze bestemmingen zijn zodanig opgesteld dat zij recht doen aan de aanwezige natuurwaarden voor de betreffende gronden en deze ook beschermen. Het bestemmingsplan Buitengebied is opgesteld vanuit een andere achtergrond en met een ander doel dan het bestemmingsplan “Waterfront-Noord”. Dit doet niets af aan de te beschermen waarden.

Opmerking 9.2
Reclamant vraagt zich of met verwijzing naar de genoemde inventarisatie in paragraaf 1.4, de ‘natuurwaarden’ ook een rol hebben gespeeld bij de afweging van belangen hoewel deze niet worden genoemd. Reclamant vermeent graag het gemeentelijk standpunt.

Commentaar
De natuurwaarden zijn voldoende meegenomen bij de afweging van belangen en het toekennen van bestemmingen. Daarbij is rekening gehouden met de aard van het bestemmingsplan, waarbij voornamelijk de bestaande situatie opnieuw wordt vastgelegd in een bestemmingsplan. Vertrekpunt voor het toekennen van bestemmingen is dan ook het huidige bestemmingsplan en de daarin toegekende bestemmingen geweest.
Bij dit bestemmingsplan is een planMER opgesteld, waarin wordt ingegaan op de milieubelangen van dit bestemmingsplan, waaronder ook natuuraspecten. Deze planMER zal gelijktijdig met het ontwerpbestemmingsplan ter inzage worden gelegd.

Opmerking 9.3
De omvang van de houtsingel tussen bruggetje Waterweg/Munnekesteeg en de monding van de beek voldoet in lengte aan de omschrijving van de bestemming Natuur. De singel is op betreffende verbeelding (blad A) echter niet als zodanig herkenbaar. Reclamant vraagt de overwegingen hiervan.

Commentaar
Deze houtsingel heeft onbedoeld geen natuurbestemming gekregen.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *De houtsingel tussen bruggetje Waterweg/Munnekesteeg en de Hierdense Beek wordt bestemd als ‘Natuur’.*

Opmerking 9.4
Het aanleggen van nieuwe wandelpaden zal ongunstige effecten hebben op de waarden van het gebied, zoals die op blz. 24 als volgt zijn omschreven: “Het betreft overwegend een goed ontsloten gebied. Enkele delen van het plangebied zijn relatief minder goed ontsloten. De betekenis van deze rustige gebieden voor de flora en fauna is groot. Het verharden van onverharde wegen kan het aantal verkeersbewegingen van het gebied doen toenemen. Maar ook kan de specifieke flora en fauna van de onverharde wegen worden aangetast” Volgens reclamant is deze omschrijving ook van toepassing op het realiseren van een fietspadvoorziening door het gebied Mheenlanden. Reclamant vraagt of de gemeente deze mening ook is toegedaan.

Commentaar
De gemeente deelt deze mening. Dat is ook de reden geweest om (wandel)paden niet zonder meer toe te staan, maar deze op te nemen in het aanlegvergunningenstel op te nemen. Zie verder ook de beantwoording hieronder bij 9.5.

Opmerking 9.5
Reclamant pleit er voor om het fietspad genoemd in het Uitvoeringsprogramma Harderwijk-Elburg 2009-2013 niet dwars door de Mheenlanden te realiseren om de volgende redenen:
- Met de realisering van bovengenoemd fietspad wordt het landschappelijke en kleinschalige en gave gebied als het ware verknipt.

- De ervaring leert dat een toeristisch fietspad een rustverstorend effect zal hebben op de waarden van het gebied. Alternatieven met een even grote natuurbeleving hebben dat niet en verdienen de voorkeur.
- Er is een aantrekkelijk en veilig alternatief voor deze voorziening langs bestaande wegen dat aansluit op het vervolgtracé van de fietsverbinding Harderwijk-Elburg via de Munnekesteeg.
- De versterking van de belevingswaarde van het randmeergebied weegt niet op tegen de nadelen van een fietspadvoorziening, temeer niet omdat er naast natuurschade ook onnodig kosten mee gemoeid zijn. bovendien is de belevingswaarde van de hierboven genoemde alternatieve route niet minder.
- Een deel van het fietspad is gepland door het gebied met de bestemming EHS-natuur c.q. de bestemming EHS-verweving. Reclamant meent dat het bovengenoemde alternatief een reëel alternatief is. Er is ook geen sprake van redenen van groot openbaar belang zoals hier genoemd om het geplande fietspad in de Mheenlanden te projecteren.

Reclamant verneemt graag waarom een goedkoper en natuurvriendelijker alternatief niet voldoet.

Commentaar
In 2002 is een effectstudie gedaan voor het hele tracé (Effecten van een geplande fietsroute op natuurwaarden tussen Harderwijk en Elburg, Waardenburg, 27 januari 2003). Op basis van deze studie is gekozen voor een alternatief tracé wat grotendeels over bestaande infrastructuur loopt. Vanaf de gemeentegrens met de gemeente Nunspeet volgt deze fietsverbinding achtereenvolgens (van oost naar west) de Waterweg, de Lageweg, de Mheenbroekweg en de Oostermheenweg. Dit zijn bestaande, verharde wegen. Het voor vogels belangrijke gebied rond de monding van de Hierdense Beek wordt hierdoor ontzien. Vanaf de Oostermheenweg is het de bedoeling een nieuw fietspad aan te leggen die vervolgens aansluit op het Oostermheenpad langs het bedrijventerrein Lorentz III en verder naar het westen. Voor het aanleggen van dit tracé is door bureau Waardenburg een quickscan uitgevoerd (Notitie Quick Scan fietspad Harderwijk-Elburg, Waardenburg, 8 november 2010). De conclusie uit deze quickscan is dat er voor het 'bestaande deel' geen effecten op beschermde soorten zijn. Voor het deel tussen Oostermheenweg en Oostermheenpad/Kleine Mheenweg is geconcludeerd dat nadelige effecten kunnen optreden op meervleermuis en broedende vogels. Deze effecten worden gemitigeerd. Omdat het 'nieuwe gedeelte' langs een bestaande watergang – een bestaand landschappelijk element – loopt wordt het landschap niet of nauwelijks aangetast.

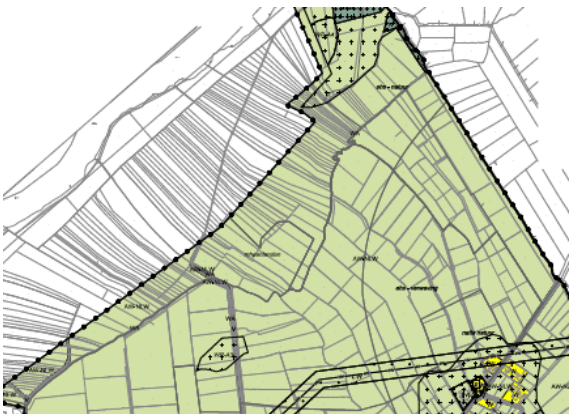

Voorontwerp bestemmingsplan

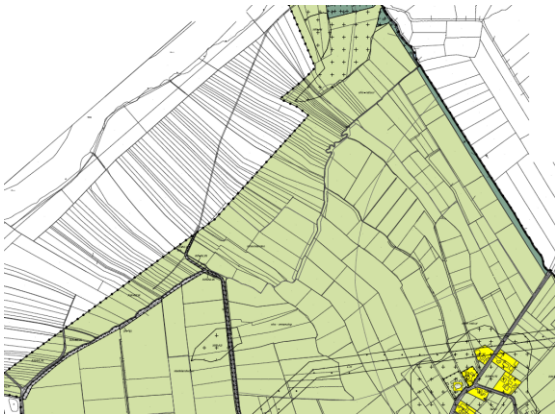

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 10.
Mevr. G. van den Berg-Hop, Zuiderzeestraatweg 63 te Hierden, briefnummer I12.4265

Opmerking 10.1
Reclamant maakt bewaar tegen de voorgenomen wijziging om de bestemming woon/winkelruimte op het perceel Zuiderzeestraat 63 te wijzigen naar alleen woonruimte. Reclamant wil de huidige bestemming woon/winkelruimte behouden.

Commentaar
Het huidige plan voor deze locatie is het bestemmingsplan "Lorentz-Oost". In dit bestemmingsplan is op deze locatie detailhandel toegestaan met een maximale oppervlakte van 100 m^2. Uit de toelichting van het bestemmingsplan "Lorentz-Oost" blijkt dat er bewust voor is gekozen de detailhandelsfunctie van de voormalige slagerij te handhaven teneinde een andere (kleine) winkel mogelijk te maken. Hoewel detailhandelsfunctie gelet op het feitelijk gebruik en de huidige economische situatie op dit moment minder voor de hand ligt wordt voorgesteld deze detailhandelsfunctie in het nieuwe bestemmingsplan vooralsnog te handhaven. Bij eerstvolgende herziening van het bestemmingsplan kan deze keuze opnieuw worden bezien.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Op de verbeelding wordt op het perceel Zuiderzeestraatweg 63 een aanduiding voor detailhandel opgenomen.*
- *In de regels wordt een bepaling opgenomen dat ter plaatse van de aanduiding detailhandel op het perceel Zuiderzeestraatweg 63 100 m^2 detailhandel is toegestaan.*

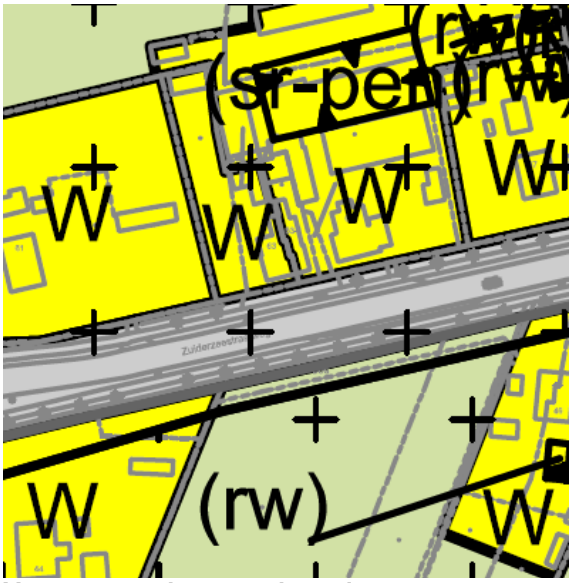

Voorontwerp bestemmingsplan

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 11.
P.M. Vink, Sonnevancklaan 18 te Harderwijk, briefnummer I 12.4304

Opmerking 11.1
Het gebied Sonnevanck wordt niet afzonderlijk behandeld, terwijl dit toch een unieke locatie betreft. Het verlaten van de oorspronkelijke bouwvlakken en het bouwgebied tot het gehele erf uit te breiden heeft reclamant verbaasd. Ook het feit dat er mogelijk vrijstelling kan worden verleend voor extra m² voor bijgebouw(en) is niet wenselijk. Reclamant verzoekt om voor Sonnevanck het huidige bestemmingsplan uit 1992 te handhaven.

Commentaar
De gemeente is op grond van de Wet ruimtelijke ordening verplicht bestemmingsplannen ouder dan 10 jaar te actualiseren. Voor het gebied Hierden Bosch in verband met enkele actuele vraagstukken in 2011 een afzonderlijk plan in procedure gebracht. Voor het gebied Sonnevanck ligt het het meest voor de hand deze verplichte actualisatie een plek te geven in het bestemmingsplan Buitengebied. Of voor een gebied een afzonderlijk plan wordt gemaakt of dat het onderdeel uitmaakt van een groter plan zegt niets over het belang van een gebied of de aandacht die voor een gebied nodig is.

Het gebied Sonnevanck is een bijzonder gebied met een bijzondere ontstaansgeschiedenis. Zonder hier iets aan af te willen doen is ervoor gekozen de toelichting op het bestemmingsplan algemeen te houden. Het is namelijk ondoenlijk en juridisch gezien niet noodzakelijk een beschrijving te geven van alle grotere en kleinere deelgebieden in dit bestemmingsplan. Immers geldt het algemene uitgangspunt voor het bestemmingsplan Buitengebied ook voor Sonnevanck, namelijk een actualisatie van het bestemmingsplan waarbij enerzijds het streven is de regels van bestemmingsplannen voor Harderwijk zoveel mogelijk eenduidig te maken en anderzijds zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de huidige feitelijke situatie en huidige bestemmingsplanregeling. Daarbij wordt rekening gehouden met de kenmerken en waarden van het gebied.

Dit is ook het uitgangspunt geweest voor het bestemmen van de woonpercelen in het gebied Sonnevanck. Daarbij is bijzondere aandacht geweest voor de grootte van het te bebouwen gedeelte van de percelen. Hoewel de gehanteerde systematiek wellicht iets anders is dan het huidige bestemmingsplan is er nadrukkelijk voor gekozen het te bebouwen gedeelte niet te vergroten dan wel dat vergroting enkel is toegestaan onder strikte voorwaarden. De inspraakreactie berust op dit punt dan ook op een misvatting. De percelen die behoren bij de woningen worden in het ontwerpbestemmingsplan voorzien van de bestemming 'Wonen - Villa' en voor een deel uit de bestemming 'Natuur'. De begrenzing van deze bestemmingen komt overeen met de bestemmingen 'Woningen met bijbehorende erven (Wo)'/'Tuin (t)' en 'Bos met natuurlijke waarde' uit het vigerende bestemmingsplan. Hierdoor wordt het behoud van het bijzondere karakter van Sonnevanck – Villa's in het bos – gewaarborgd. De bestemming 'Wonen - Villa' in het nieuwe plan is globaler van opzet dan de huidige bestemming. De reden hiervoor is dat het huidige bestemmingsplan is opgesteld om een nieuwe ontwikkeling tot stand te brengen, terwijl het nieuwe bestemmingsplan is gericht op de fase van beheer en gebruik in de huidige situatie. Deze nieuwe bestemming doet echter geen afbreuk aan het karakter van de wijk.
Op basis van het ontwerpbestemmingsplan is een maximale maat opgenomen voor de oppervlakte van woningen. Deze mag niet meer bedragen dan 175 m^2 dan wel niet meer dan de bestaande oppervlakte. In groot aantal gevallen bedraagt de oppervlakte van de woningen al 175 m^2 of meer. Van een substantiële uitbreiding van de woningen is dan ook geen sprake.
Daarnaast is er een mogelijkheid opgenomen om de toegestane oppervlakte aan bijgebouwen binnen de woonbestemming te vergroten. De oppervlakte van de bijgebouwen moet echter passend zijn bij de grootte van het perceel. Daarnaast dienen de nieuw te realiseren bijgebouwen landschappelijk te worden ingepast. Deze afwijking bij een omgevingsvergunning ten behoeve van een mogelijke vergroting van de toegestane oppervlakte aan bijgebouwen is met dusdanige voorwaarden omkleed dat het niet zonder meer mogelijk is om de toegestane oppervlakte aan bijgebouwen te vergroten. De vergroting moet passen bij de locatie.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Het woongebied Sonnevanck wordt van een geheel nieuwe bestemmingsplanregeling (bestemming 'Wonen – Villa') voorzien.*

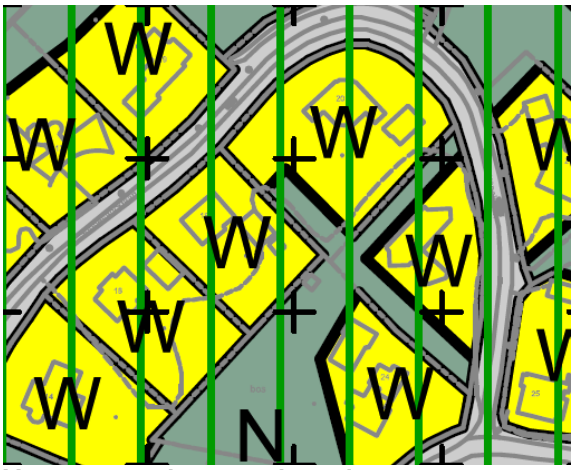

Voorontwerp bestemmingsplan

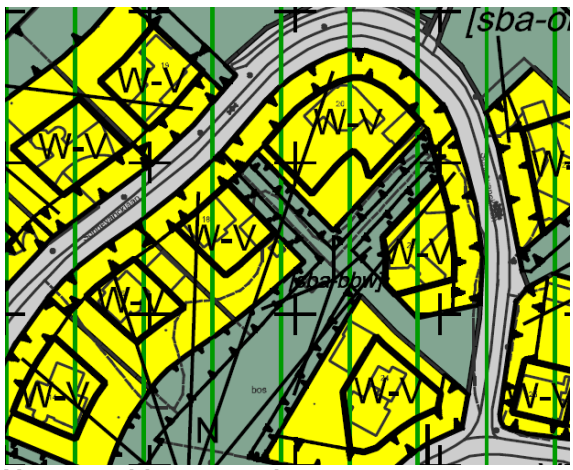

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 12.
S. Klaassen, Sonnevancklaan 15 te Harderwijk, briefnummer I12.4301.

Opmerking 12.1
Het gebied Sonnevanck is een dusdanige unieke locatie, dat de voorgenomen plannen volgens inziens van reclamant hieraan afbreuk doen. Reclamant verzoek dringend om voor Sonnevanck het huidige bestemmingsplan 1992 te handhaven.

Commentaar
Zie de beantwoording bij 11.1.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Het woongebied Sonnevanck wordt van een geheel nieuwe bestemmingsplanregeling (bestemming 'Wonen – Villa') voorzien.*

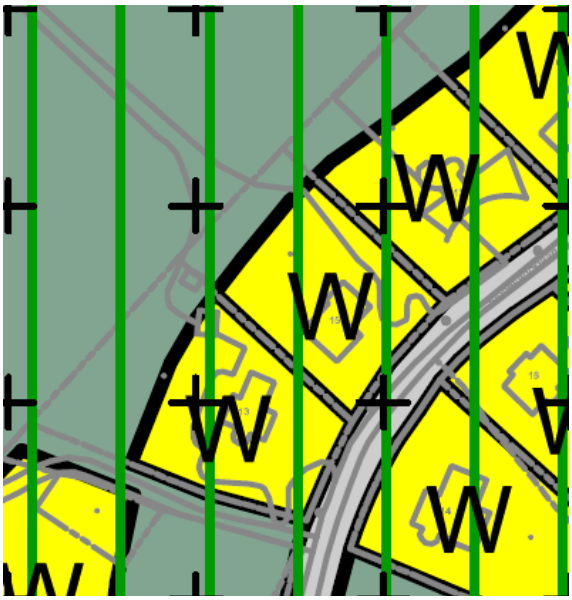

Voorontwerp bestemmingsplan

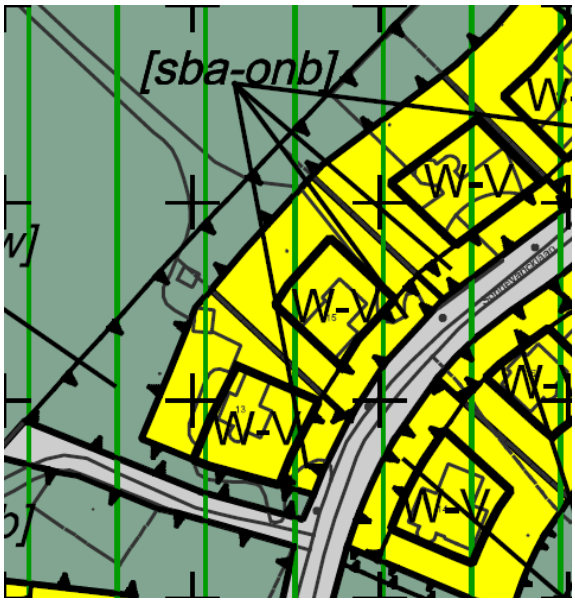

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 13.
Dhr. Scholten namens fam. K. Petersen, Brouwersbosweg 20 te Hierden, briefnummer I12.4289

Opmerking 13.1
De mogelijkheden tot bebouwing op het perceel Brouwersbosweg 20 worden sterk verminderd. In het huidige bestemmingsplan is het gehele perceel feitelijk te bebouwen. In het voorontwerp is juist de aanwezige bebouwing aangemerkt als bouwvlak. Dit beperkt enorm in eventuele uitbreidingsmogelijkheden. Reclamant verzoek het huidige bouwvlak te respecteren.

Commentaar
Het perceel valt onder het gebied met intensieve veehouderij. Op dit perceel is ook nog sprake van een intensieve veehouderij. In het voorontwerp is ervoor gekozen de bouwvlakken in het intensieve veehouderijgebied zoveel mogelijk te beperken. Kortgezegd om te voorkomen dat uitbreiding kan plaatsvinden van de intensieve veehouderij, waardoor stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied Veluwe kan toenemen. Deze systematiek werd mede ingegeven door landelijke ontwikkelingen op het gebied van veehouderij in bestemmingsplannen voor het buitengebied in relatie tot stikstofdepositie.

Inmiddels is er een planMER, inclusief passende beoordeling, opgesteld voor het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Harderwijk. Naar aanleiding van de eindresultaten hiervan is gekozen voor een andere systematiek om toename van stikstofdepositie door het bestemmingsplan te voorkomen. De regeling in het voorontwerp wekt de suggestie dat er een één-op-één-relatie is tussen stikstofdepositie en bouwmogelijkheden binnen een bouwvlak. Voor bebouwing ten dienste van een veehouderij is er wel enige relatie, maar niet zo direct dat deze in de ogen van de gemeente het beperken van bestaande bouwrechten rechtvaardigt. Daarom is ook gezocht naar alternatieve oplossingen.

Deze oplossing is gevonden in de vorm van een gebruiksregel, waarbij aan het gebruik van de gronden de voorwaarde wordt gekoppeld dat vergunning is verleend in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Via deze constructie wordt voorkomen dat het bestemmingsplan een negatief effect heeft op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Veluwe.

Concreet betekent dit dat in het ontwerp voor bestaande agrarische bedrijven de bouwvlakken uit het huidige bestemmingsplan zijn overgenomen. Voor het perceel Brouwersbosweg 20 betekent dit dat een groter bouwvlak is opgenomen.

Het bestemmingsplan wordt als volgt gewijzigd:
- *Op de verbeelding wordt binnen de bestemming Agrarisch een bouwvlak opgenomen die overeenkomt met het vigerende bouwvlak.*
- *In de regels wordt aan het gebruik van stallen de voorwaarde gekoppeld dat vergunning is verleend op grond van de Natuurbeschermingswet 1998.*

Opmerking 13.2
Op het bovengenoemde perceel is een tweede bestemming gelegd, te weten de waarde “Archeologie 3’. Dit leidt tot een verdere beperking van de mogelijkheden op het perceel, althans, brengt een kostenpost met zich mee. Het nut van deze toevoeging is niet duidelijk. Reclamant verzoekt deze bestemming te verwijderen.

Commentaar
Voor het perceel Brouwersbosweg 20 geldt zowel de bestemming ‘Agrarisch’ als de dubbelbestemming ‘Waarde – Archeologie 3’. Deze bestemming is opgenomen om mogelijke archeologische waarden in de bodem te beschermen. Concreet betekent deze bestemming op deze locatie dat bij bouwwerkzaamheden en/of ingrepen met een grotere oppervlakte dan 1.000 m^2 en een grotere diepte dan 30 cm eerst archeologisch onderzoek moet worden gedaan. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek kunnen nadere voorwaarden worden verbonden aan de vergunning. In uitzonderlijke gevallen kan de vergunning worden geweigerd. Deze regeling is een rechtstreekse vertaling van het gemeentelijk archeologiebeleid, zoals dit is vastgesteld door de gemeenteraad op 7 april 2011. De uit dit beleid voortkomende systematiek met dubbelbestemmingen voor de bescherming van archeologische waarden wordt al sinds jaren gemeentebreed doorgevoerd in nieuwe bestemmingsplannen. Het bestemmingsplan wordt hierop niet aangepast. Zie voor ditzelfde onderwerp ook hoofdstuk 6, formulier 7, commentaar bij opmerking 7.3

Opmerking 13.3
Familie Petersen vreest dat hun bedrijf met woning in waarde daalt na vaststelling van het bestemmingsplan. Zij zullen dan ook een planschadeclaim indienen. Reclamant verzoekt het voorontwerpbestemmingsplan niet in procedure te brengen, dan wel het plan zodanig aan te passen dat het daarmee aan deze inspraakreactie tegemoet komt.

Commentaar
Bij het commentaar onder 13.1 is aangegeven dat het bestemmingsplan zal worden aangepast voor het betreffende perceel. Mocht de familie Petersen desalniettemin vinden dat sprake is van planschade, dan staat het hen vrij te zijner tijd een verzoek om planschade in te dienen. Dit betreft echter een afzonderlijke procedure, die los van deze bestemmingsplanprocedure staat. Een verzoek hiertoe kan pas worden ingediend nadat het bestemmingsplan onherroepelijk is geworden.

Voorontwerp bestemmingsplan

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 14.
Dhr. W. Waterweg, Wijtgraaf 18 te Hierden, briefnummer I12.4299.

Opmerking 14.1
Aan de Wijtgraaf 20 is een kwekerij aanwezig. Op het perceel van totaal 1,89 ha wordt slechts op ca. 7.500 m² containerveld daadwerkelijk gekweekt zoals ook te zien is op de gemeentelijke luchtfoto's. In het voorontwerp is de kwekerij aangeduid als intensieve kwekerij. De term intensieve kwekerij is onduidelijk en niet opgenomen in de begrippen wat in strijd is met de rechtszekerheid.
Reclamant vraagt om de kwekerij conform de werkelijke situatie ter plekke, in het bestemmingsplan als kleinschalig te bestemmen.

Commentaar
De gemeente heeft de intentie om de bestaande rechten ter plekke als zodanig te bestemmen.
De gemeente kan zich vinden in de opmerking van reclamant dat de term 'intensieve kwekerij' voor onduidelijkheid kan zorgen. Hiermee is echter bedoeld dat niet-grondgebonden teelt (containerteelt) is toegestaan. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft geoordeeld dat een niet-grondgebonden boomkwekerij moet worden aangemerkt als ter plaatse toegestane agrarische activiteit (rechtsoverweging 2.5.1 van de uitspraak van 10 maart 2010, zaaknummer 200903038)

De bestreden aanduiding zal worden aangepast. De term 'kleinschalig' acht de gemeente hierbij niet geschikt, omdat deze term in dit verband ook niet eenduidig is. Overigens wordt opgemerkt dat de mogelijkheid om met een wijzigingsbevoegdheid nieuwe bouwpercelen op te richten, zoals die in het huidige plan is opgenomen, in het nieuwe bestemmingsplan is komen te vervallen.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Op de verbeelding zal op het perceel ten zuiden van Wijtgraaf 18 een aanduiding voor niet-grondgebonden teelt worden opgenomen, te weten 'specifieke vorm van agrarisch – niet grondgebonden teelt'.*
- *In de regels zal een regeling worden opgenomen die ter plaatse van de aanduiding op het perceel ten zuiden van Wijtgraaf 18 niet-grondgebonden teelt toestaat.*

Voorontwerp bestemmingsplan

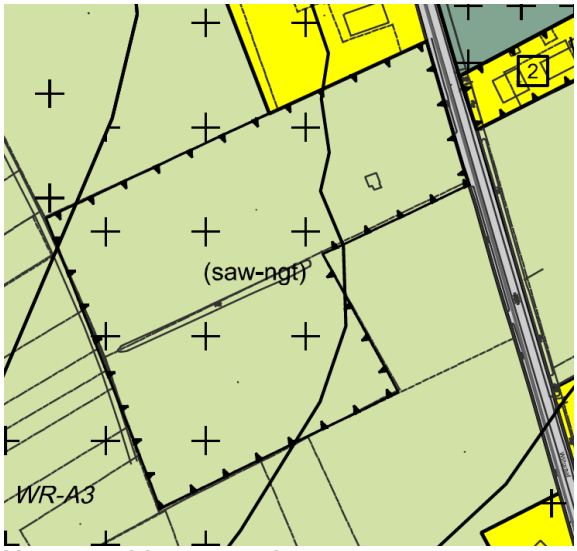

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 15.
Lowijs advies, namens gebroeders J. en G. van der Horst, Beekhuizerweg 1 te Hierden, briefnummer I12.4305.

Opmerking 15.1
Reclamant verzoekt om een aanpassing van het bouwvlak. Het voorstel doet meer recht aan het bouwvlak zoals dat geldt op grond van het vigerende bestemmingsplan en sluit aan bij de onlangs verleende omgevingsvergunning.

Commentaar
Het bouwvlak zal worden aangepast conform vigerend bestemmingsplan. Zie voor een toelichting hierop de beantwoording bij 13.1.

Het bestemmingsplan wordt als volgt gewijzigd:
- *Op de verbeelding wordt een bouwvlak opgenomen die overeenkomt met het vigerende bouwvlak.*
- *In de regels wordt aan het bouwen van stallen de voorwaarde gekoppeld dat vergunning is verleend op grond van de Natuurbeschermingswet.*

Opmerking 15.2
De woning op het perceel Paasloweg 1 is volgens het vigerende bestemmingsplan een bedrijfswoning. Feitelijk is het een voormalige bedrijfswoning. Is het mogelijk dat deze woning bestemd wordt als plattelandswoning, nu op 1 januari de Wet plattelandswoning in werking treedt? Dit leidt ertoe dat deze woning ten opzichte van het veehouderijbedrijf geen beperking met zich brengt.

Commentaar
De gemeente zal de mogelijkheden die de Wet plattelandswoningen[1] biedt meenemen in het ontwerpbestemmingsplan. Daarbij hanteert de gemeente de volgende uitgangspunten:
1. *Het moet mogelijk zijn een voormalige dienstwoning als burgerwoning te gaan gebruiken;*
2. *Dit mag geen extra beperkingen opleveren voor de bedrijfsvoering van de oorspronkelijk daarbij behorende inrichting;*
3. *Het niveau van bescherming van woningen tegen milieuhinder mag niet minder worden.*

Naar aanleiding van deze uitgangspunten is de volgende werkwijze gehanteerd: Woningen die op grond van het huidige bestemmingsplan een woonbestemming hebben behouden deze bestemming ook in het nieuwe bestemmingsplan. Uit de inventarisatie voor het nieuwe bestemmingsplan is een aantal (voormalige) dienstwoningen naar voren gekomen die inmiddels in gebruik zijn genomen als burgerwoning. Voor deze situaties is gekeken hoe deze woningen zijn beoordeeld in de milieuvergunning van het bedrijf wat oorspronkelijk bij deze dienstwoning hoorde. Is deze woning getoetst als zijnde burgerwoning, dan krijgt deze eveneens een woonbestemming. Is zo'n woning getoetst als zijnde een dienstwoning, behorende bij de inrichting, dan krijgt deze woning een bestemming als plattelandswoning.

Gelet op het voorgaande betekent dit dat voor het verzoek niet gehonoreerd kan worden. Deze woning is al langere tijd geleden afgestoten als bedrijfswoning en heeft daarom in het huidige bestemmingsplan, "Buitengebied 2003" al een woonbestemming.

Opmerking 15.3
Op de verbeelding ontbreekt een aanduiding voor de twee bedrijfswoningen Beekhuizerweg 1 en Paasloweg 3.

Commentaar
Het bestemmingsplan wordt aangepast. Het toegestane aantal bedrijfswoningen wordt op de verbeelding weergegeven.

Het bestemmingsplan wordt als volgt gewijzigd:
- *Het toegestane aantal bedrijfswoningen op de Beekhuizerweg 1 en Paasloweg 3 wordt op de verbeelding weergegeven.*

Opmerking 15.4
Enkele percelen aan de oostzijde krijgen bestemming Natuur. Dit is een wijziging ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan. Reclamant vraagt of er onderzocht is in hoeverre deze wijziging nadelige gevolgen kan hebben voor het veehouderijbedrijf.

[1] Wet van 12 juli 2012 tot wijziging van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en enkele andere wetten om de planologische status van gronden en opstallen bepalend te laten zijn voor de mate van milieubescherming alsmede om de positie van agrarische bedrijfswoningen aan te passen (plattelandswoningen)

Commentaar
Deze wijziging ten opzichte van het vigerende plan heeft geen nadelige gevolgen voor de bedrijfsvoering. Een aanvraag milieuvergunning wordt niet getoetst aan de bestemming 'Natuur'. Deze bestemmingswijziging is daarmee niet van invloed op de bedrijfsvoering. Zowel de Flora- en Faunawet als de Natuurbeschermingswet hebben rechtstreekse werking. Deze wet is dus van toepassing ongeacht de bestemming van de betreffende gronden. Ook ten aanzien van de werking van deze natuurwetgeving verandert er niets door een wijziging van de bestemming.

Voorontwerp bestemmingsplan

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 16.
Dhr. H. Kleermaker, Rooseveltlaan 17 te Harderwijk, briefnummer I12.4334.

Opmerking 16.1
Het huidige perceel Brouwersbosweg, sectie B nr. 3473 heeft de bestemming “Agrarisch met waarden-Natuur – en landschapswaarden”. Tijdens de informatiebijeenkomst is gebleken dat woonbebouwing niet in zijn geheel uitgesloten is. Woonbebouwing zou slechts toelaatbaar zijn voor het “steen vóór steen” principe. Reclamant verzoekt om bovengenoemd perceel voor een dergelijke woonbestemming annex functiewijziging in aanmerking te laten komen, temeer daar aan deze weg reeds vormen van lintbebouwing zijn toegestaan.

Commentaar
In het bestemmingsplan is een algemene wijzigingsbevoegdheid opgenomen voor functieverandering (artikel 30 in de regels van het voorontwerp), ook wel rood-voor-rood-regeling genoemd. Onder bepaalde voorwaarden is het met toepassing van deze wijzigingsbevoegdheid mogelijk extra woonbebouwing te realiseren. Deze regeling is van toepassing op het hele buitengebied, met uitzondering van het Eendengebied, de Mheenlanden en de Enken. Voor wat betreft het gebied zou deze regeling van toepassing kunnen zijn op het betreffende perceel. Echter gelet op de uitgangspunten voor functieverandering is het vrijwel uitgesloten dat voor dit perceel gebruik gemaakt kan worden van deze regeling. Deze conclusie is gebaseerd op het feit dat op het perceel geen voormalige agrarische bebouwing aanwezig is, terwijl één van belangrijkste voorwaarden is dat minimaal 500 m^2 voormalige agrarische bebouwing wordt gesloopt. Daarnaast is het niet de bedoeling dat via de regeling voor functieverandering nieuwe erven/bouwpercelen ontstaan. Het biedt de mogelijkheid dat extra woonbebouwing op of direct grenzend aan bestaande erven wordt gerealiseerd.

Voorontwerp bestemmingsplan

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 17.
C. Quelle, Berkenboomseweg 10 te Hierden, briefnummer I12.4309.

Opmerking 17.1
In de voorschriften staat dat de buitenbak bij een manege 1.200 m² is. Reclamant heeft twee buitenbakken met totaal 2.400 m². Op de verbeelding is het bouwblok kleiner aangegeven. De mestbak en silo zijn niet ingedeeld. Reclamant wil graag het bouwblok zoals aangegeven in het huidige bestemmingsplan en het aantal m2 van de buitenbakken verruimen.

Commentaar
De opmerking over de paardenbak is terecht. Het bestemmingsplan zal op dit punt worden aangepast. Ook is in het voorontwerp een kleiner bouwvlak aangegeven dan in het vigerende bestemmingsplan. Dit zal in het ontwerp gecorrigeerd worden. Dit bouwvlak kent nog voldoende mogelijkheden om te bouwen. Voor een verdere verruiming is dan ook geen aanleiding. De mestbak en silo staan mogelijk niet aangegeven in de ondergrond. De ondergrond is de weergave van gebouwen, straten en percelen in het kaartbeeld (verbeelding). Deze ondergrond dient ter oriëntatie in de kaart en heeft geen zelfstandige juridische betekenis. Mestbakken en silo's zijn in het bestemmingsplan geregeld onder de 'bouwwerken, geen gebouwen zijnde'. Voor het betreffende perceel is dit geregeld in artikel 3.2.2 van de regels. De mestbak en de silo zijn uitsluitend binnen het bouwvlak toegestaan. De bouwhoogte van silo's mag niet meer bedragen dan 10 m. De bouwhoogte van overige bouwwerken geen gebouwen zijnde (waaronder mestbakken) mag niet meer bedragen dan 3 m.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Voor paardenbakken bij de aanduiding 'manege' is een oppervlakte van 2.400 m^2 toegestaan.*
- *Op de verbeelding wordt voor het perceel Berkenboomseweg 10 een bouwvlak opgenomen die overeenkomt met het vigerende bouwvlak.*

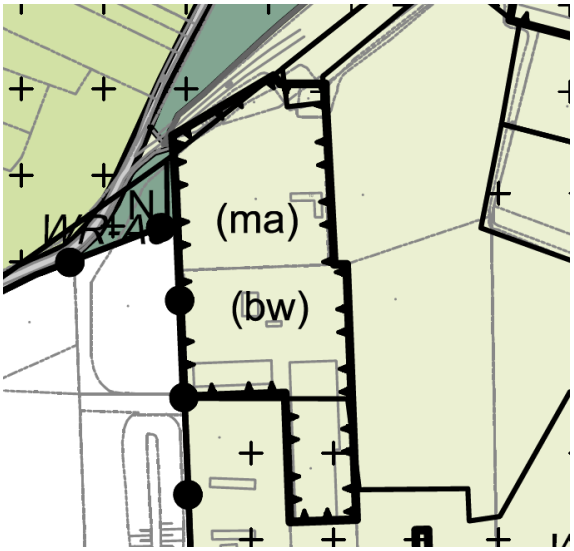

Voorontwerp bestemmingsplan

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 18.
DAS, namens fam. Timmer, Sonnevancklaan 12 te Harderwijk, briefnummer I12.4313.

Opmerking 18.1
In het voorliggend ontwerp heeft de plaats waar de carport gesitueerd is op het perceel Sonnevancklaan 12, de bestemming Natuur gekregen. Deze bestemming kent geen mogelijkheid voor het oprichten van een carport. Begrijpelijk is dat het pad naast het perceel deze bestemming heeft gekregen. De strook hoeft echter niet zo breed te zijn dat een gedeelte van het perceel als Natuur wordt bestemd. De eerdere toezegging in 2004 door ambtenaar Provoost dient vertaald als bestaand recht te vinden in het voorliggende bestemmingsplan. Niet gesteld kan worden dat hiermee natuur-landschappelijke waarden geweld wordt aangedaan als de feitelijke situatie bezien wordt. Reclamant verzoekt in het ontwerpbestemmingsplan de carport met houtopslag van een woonbestemming te voorzien waarbij de bestemming voor het overige als Natuur bestemd kan blijven.

Commentaar
De bestemming Natuur, zoals opgenomen in het nieuwe bestemmingsplan, is overgenomen uit het huidige bestemmingsplan. Dit is het bestemmingsplan "Boerhaave-Sonnevanck 1992". In dit bestemmingsplan heeft een strook van het perceel, grenzend aan het pad, de bestemming 'Bos met natuurlijke waarde'. De bedoelde carport is dan ook in strijd met de huidige bestemming. Met de bestemming 'Natuur' in het nieuwe bestemmingsplan wordt feitelijk niets anders geregeld en blijft deze situatie onveranderd.

De bedoelde toezegging door een ambtenaar is niet verifieerbaar. Echter wat daar verder ook van zij, kan door een toezegging van een individuele ambtenaar nooit een 'bestaand recht' ontstaan. Los van de vraag of medewerking was verleend, was voor een dergelijk bouwwerk op deze locatie een planologische wijziging of afwijking nodig. Hiervoor was op zijn minst een besluit van het college van burgemeester en wethouders vereist. Ook is voor dit bouwwerk een bouwvergunning vereist. Nu dit niet het geval is kan geen sprake zijn van een bestaand recht.

De wijk Sonnevanck is in de jaren '90 van de vorige eeuw gerealiseerd in een gebied wat in gebruik was bij het Boerhaave ziekenhuis. Om woonbebouwing te kunnen realiseren is toen gekozen voor compacte bebouwing, het beschermen van bestaande natuur en deels gronden 'terug te geven aan de natuur'. Daarbij is de balans gezocht tussen woonbebouwing en de natuurlijke omgeving. Daarom is het gebied zodanig verkaveld dat de particuliere percelen deels zijn bestemd als 'Woningen met bijbehorende erven (Wo)' en deels zijn bestemd als 'bos met natuurlijke waarde'. Bebouwing (woning en bijgebouwen) kan alleen geconcentreerd aan de ontsluitingsweg gerealiseerd worden. De bestemming bos grenst altijd aan een (openbaar) bosperceel, waardoor sprake is van een aaneengesloten bosgebied. De woningen, bijgebouwen en tuinen dienen gerealiseerd te worden binnen de bestemming wonen. Het overige deel dient als bosperceel behouden te blijven. De gebruiks- en bouwmogelijkheden van het deel wat als bos bestemd is zijn beperkt. Het doel hiervan is tweeledig Een deel van het oorspronkelijke bos is behouden en is door deze regeling planologisch beschermd. Daarnaast wordt het karakter van de wijk als villa's in een bosrijke omgeving beschermd. Dit is een uniek woonmilieu en is meer dan 'wonen in het groen'.

Door het toestaan van bouwmogelijkheden en het verruimen van de woonbestemming op de bewuste locatie worden hiervoor genoemde uitgangspunten aangetast. Het perceel ligt binnen de 'lus' die wordt gevormd door de Sonnevancklaan. Door dit gebied loopt een bosstrook van oost naar west, met daarin een wandelpad. Deze strook is in eigendom van de gemeente. Deze strook vormt samen met de aangrenzende particuliere percelen de bosachtige kern van het middengebied. Dit is destijds in het bestemmingsplan een bewuste keuze geweest. Dit uitgangspunt wordt doorgezet in het nieuwe bestemmingsplan. De gemeente verleent dan ook geen medewerking aan het verzoek van reclamant.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Het woongebied Sonnevanck wordt van een geheel nieuwe bestemmingsplanregeling (bestemming 'Wonen – Villa') voorzien.*

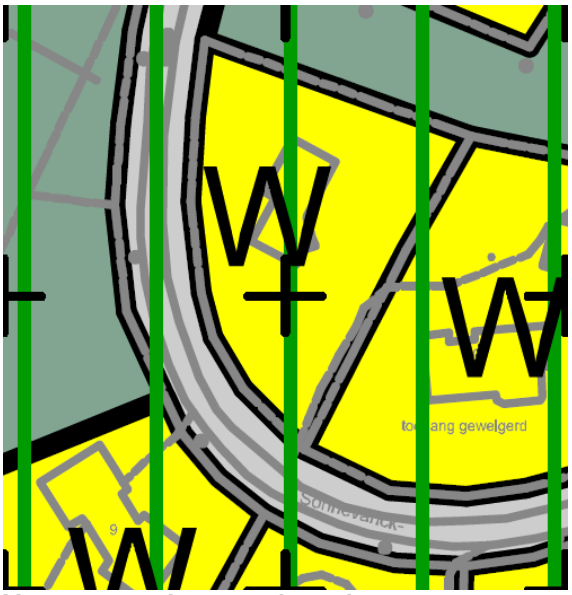

Voorontwerp bestemmingsplan

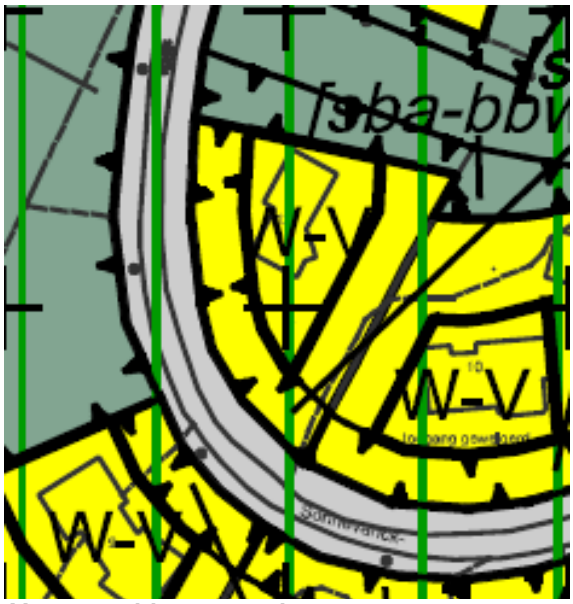

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 19.
Bosselaar Strengers advocaten, namens dhr. A. Strijbis en mevr. Van der Hoop-Swaep, Strokelweg 2a te Harderwijk, briefnummer I12.4314.

Opmerking 19.1
Op basis van de regels zijn zowel wat betreft de oppervlakte, het volume, de goothoogte als de bouwhoogte beperkingen opgenomen ten aanzien van het huidige bestemmingsplan, zodanig zelfs dat de bestaande gebouwen niet meer passend zijn binnen de nieuwe eisen volgend uit het voorontwerp. Reclamant vraagt het voorontwerp aan te passen zodat geen verslechtering plaatsvindt en in ieder geval de bestaande gebouwen bij recht in het bestemmingsplan zijn toegestaan.

Commentaar
Op het perceel is nu het bestemmingsplan Buitengebied 2003 van toepassing. Aan delen van de recreatieve bestemming is destijds door Gedeputeerde Staten goedkeuring onthouden. Voor die delen is de herziening ex. artikel 30 WRO (verder: het reparatieplan) van toepassing. Hier geldt de bestemming "Recreatief gebied met landschappelijke en natuurwaarde" met de nadere aanduiding "verblijfsrecreatieterrein". Op deze gronden zijn gebouwen ten behoeve van beheer en voorzieningen bij een verblijfsrecreatiebedrijf toegestaan. Voor deze gebouwen geldt op grond van het reparatieplan een maximale oppervlakte van 50 m^2. Op basis van het oude plan mag de bouwhoogte van deze gebouwen niet meer bedragen dan 8 meter. In het onderhavige voorontwerpbestemmingsplan is ook een goothoogte opgenomen. Er is geen bezwaar tegen het laten vervallen van de goothoogte, aangezien deze ook niet in het oude plan zat. Voor het overige wordt aangesloten bij de regels uit oude plan.

De 'Taveerne Slenkenhorst' heeft zich de afgelopen jaren gemanifesteerd als zelfstandig functionerend horecabedrijf. Er is geen sprake meer van een directe relatie met verblijfsrecreatie. Dit betekent dat geen aanspraak gemaakt kan worden van de regeling voor het bouwen van 'voorzieningen' op grond van de verblijfsrecreatieve bestemming. Uitbreiding is niet aan de orde, omdat voor het park Slenck & Horst geen sprake is van bedrijfsmatige exploitatie. Om het perceel van een passende bestemming bij het feitelijke huidige gebruik te voorzien is daarom in het nieuwe bestemmingsplan de verblijfsrecreatieve bestemming vervangen door een horecabestemming. Daarbij zijn bouwmogelijkheden toegekend die in overeenstemming zijn met de bestaande bebouwing. Ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan is voorgestelde regeling eerder een verbetering dan een verslechtering. Hiermee wordt recht gedaan aan de situatie die in de loop der tijd is ontstaan.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *De maximale goothoogte van 4 meter voor het perceel Strokelweg 2a komt te vervallen*

Opmerking 19.2
De begrenzing van het bestemmingsvlak correspondeert op onderdelen niet met de in werkelijkheid aan de betreffende gronden gegeven functies, welke op basis van vergunning en feitelijk gebruik ter plaatse ook zijn toegestaan. Reclamant vraagt de bijgevoegde bijlage over te nemen.

Commentaar
Er zijn geen overwegende bezwaren de bedoelde gronden te betrekken bij de bestemming 'Horeca'. De gronden hebben feitelijk de functie erf/bijbehorend terrein.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Het bestemmingsvlak 'Horeca' voor het perceel Strokelweg 2a wordt verruimd, zoals aangegeven op de tekening die is bijgevoegd bij de inspraakreactie.*

Opmerking 19.3
Reclamant maakt uit het voorontwerp op dat het partycentrum is opgenomen als nadere specificatie. Dit laat derhalve naar het oordeel van reclamant onverlet dat ook de brede(re)bestemming "Horeca" ter plaatse is toegestaan en dat de specifieke aanduiding derhalve aansluit extra mogelijkheden biedt bovenop die mogelijkheden die reeds in het algemeen gelden op basis van de aangegeven bestemming. Reclamant wil dit zekerheidshalve bevestigd door het College en anders zo nodig nader geëxpliciteerd in het voorontwerp.

Commentaar
In het voorontwerpbestemmingsplan is de aanduiding 'specifieke vorm van horeca – partycentrum' onterecht opgenomen. In het ontwerpbestemmingsplan wordt deze aanduiding van de verbeelding en uit de regels verwijderd.
Ook de indeling van de horecabestemming wordt in het ontwerpbestemmingsplan aangepast. Per bestemmingsvlak wordt een maatbestemming opgenomen. Dit betekent dat voor elk bestemmingsvlak een specifieke horecacategorie wordt opgenomen. Dit heeft tot gevolg dat op een bepaald perceel verschillende vormen van horeca zijn toegestaan. De hinder op de omgeving van deze vormen van horeca is echter

gelijk. Ook het partycentrum wordt voorzien van een passende bestemming. Op grond van deze bestemming kunnen de huidige activiteiten worden uitgevoerd.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *De aanduiding 'specifieke vorm van horeca – partycentrum' wordt van de verbeelding en uit de regels verwijderd;*
- *De indeling van de horecabestemming wordt in het ontwerpbestemmingsplan aangepast. Per bestemmingsvlak wordt een maatbestemming opgenomen op basis van horeca categorieën.*

Opmerking 19.4
Reclamant vraagt zich af of de aanduiding "specifieke vorm van recreatie"(art 8.2.1. sub c) een verschrijving is of wat met deze aanduiding wordt bedoeld.

Commentaar
De aanduiding 'specifieke vorm van recreatie – partycentrum' in artikel 8 lid 8.2 sublid 8.2.1. onder c is inderdaad een verschrijving. De bepaling met betrekking tot aanduiding 'specifieke vorm van horeca – partycentrum' wordt echter verwijderd. De algemene bouwregels uit de horecabestemming zijn op dit perceel van toepassing. Daarmee is de schrijffout hersteld.

Het bestemmingplanplan wordt als volgt aangepast:
- *Artikel 8 lid 8.2 sublid 8.2.1 onder c wordt uit het plan verwijderd.*

Opmerking 19.5
De situering van de bebouwing ten behoeve van de uitoefening van het horecabedrijf is strak gepositioneerd en ook gefixeerd op de verbeelding door middel van een extra bebouwingscontour, wat onnodige en ongewenste beperkingen oplegt aan het gebruik van het gehele perceel, dat immers als geheel met de bestemming 'Horeca' is gelegd. Een dergelijke nadere inkadering binnen de betreffende bestemmingsvlakken is in de rest van het voorontwerp niet terug te vinden. Ook ontbreekt een kenbare motivering. Reclamant verzoekt af te zien van het opnemen van de extra bebouwingscontour binnen het betreffende bestemmingsvlak en maximale flexibiliteit en ruimte te laten voor gebruik van het gehele perceel.

Commentaar
Zie de beantwoording bij 19.1.

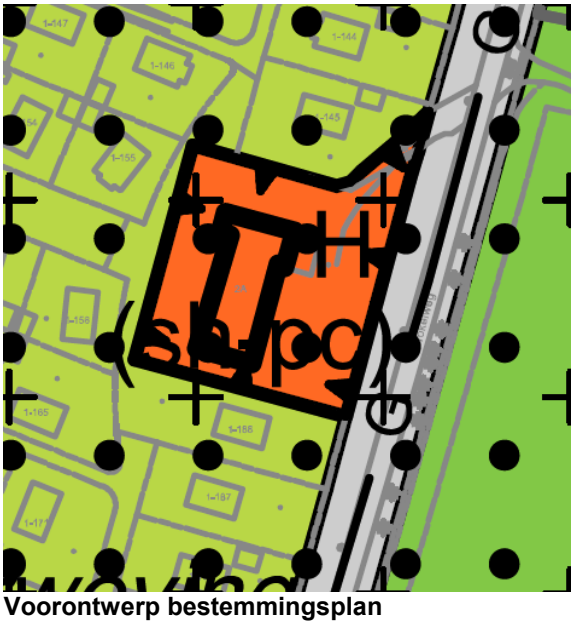

Voorontwerp bestemmingsplan

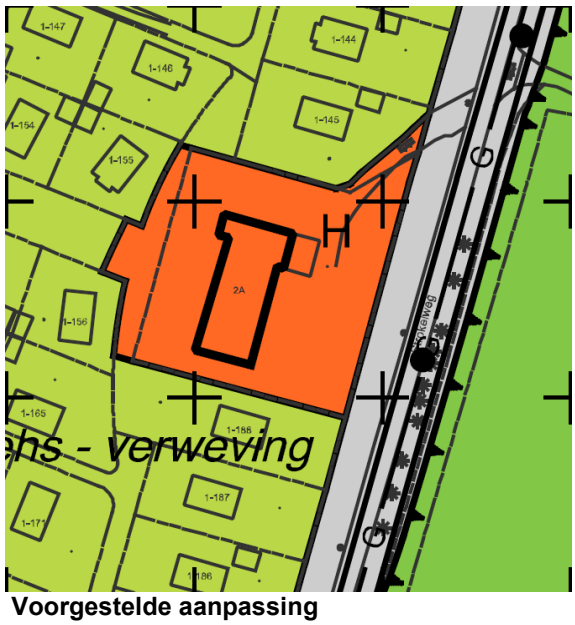

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 20.
Bosselaar Strengers Advocaten namens dhr. R. Strijbis, Korhoenlaan 1 te Harderwijk, briefnummer I. 12.4318.

Opmerking 20.1
Op basis van de regels zijn zowel wat betreft de oppervlakte, het volume, de goothoogte als de bouwhoogte beperkingen opgenomen ten aanzien van het huidige bestemmingsplan, zodanig zelfs dat de bestaande gebouwen niet meer passend zijn binnen de nieuwe eisen volgend uit het voorontwerp. Reclamant vraagt het voorontwerp aan te passen zodat geen verslechtering plaatsvindt en in ieder geval de bestaande gebouwen bij recht in het bestemmingsplan zijn toegestaan.

Commentaar
Op het perceel is nu het bestemmingsplan Buitengebied 2003 van toepassing. Aan delen van de recreatieve bestemming is destijds door Gedeputeerde Staten goedkeuring onthouden. Voor die delen is de herziening ex. artikel 30 WRO (verder: het reparatieplan) van toepassing. Hier geldt de bestemming "Recreatief gebied met landschappelijke en natuurwaarde" met de nadere aanduiding "verblijfsrecreatieterrein". Op deze gronden zijn gebouwen ten behoeve van beheer en voorzieningen bij een verblijfsrecreatiebedrijf toegestaan. Voor deze gebouwen geldt op grond van het reparatieplan een maximale oppervlakte van 50 m^2. In het oude plan is een bouwhoogte van 8 meter toegestaan. In het voorontwerp is een goothoogte opgenomen. Er is geen bezwaar tegen het laten vervallen van de goothoogte, aangezien deze ook niet in het oude plan zat. Voor het overige wordt aangesloten bij de regels uit oude plan. Wel wordt de bepaling van 500 m^2 per hectare omgezet naar een maximale oppervlaktemaat per park, om meer rechtsgelijkheid te krijgen. Net als in het oude plan worden deze bouwmogelijkheden via een afwijkingsmogelijkheid gekoppeld aan een bedrijfsmatige exploitatie van een park.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *De maximale goothoogte van 4 meter komt te vervallen*
- *Het bouwen van gebouwen van voorzieningen groter dan 50 m^2 wordt gekoppeld aan een afwijkingsmogelijkheid, waarbij de bepaling van 500 m^2 per hectare wordt omgezet naar een oppervlaktemaat per park.*

Opmerking 20.2
Het recreatiepark Slenck & Horst is voorzien van een adequate bestemming voor wat betreft de bestaande recreatiewoningen, zij het echter dat binnen het complex 191 recreatiewoningen zijn toegestaan. In het voorliggende plan zijn 190 woningen toegestaan. Reclamant verzoekt in de tabel van art. 12.1 sub a onder het adres 'Korhoenlaan 1-200' alsnog 191 recreatiewoningen op te nemen.

Commentaar
In artikel 5 lid 3 sub a onder 2a van het huidige bestemmingsplan is bepaald dat het aantal recreatiewoningen niet meer mag bedragen dan het bestaande aantal. In het nieuwe bestemmingsplan worden vanwege de duidelijkheid van het plan bestaande aantallen en oppervlaktes waar mogelijk als absolute getallen weergegeven. Voor Slenck & Horst geldt dat sprake is van het bestaande aantal van 190 recreatiewoningen. 191 recreatiewoningen zou een uitbreiding betekenen ten opzichte van de vigerende bestemming. Dit is bij parken zonder bedrijfsmatige exploitatie van recreatieverblijven niet gewenst is.

Opmerking 20.3
Reclamant wijst er op dat de voorzieningen ten behoeve van de recreatieverblijven allemaal gesitueerd zijn aan het adres Korhoenlaan nummer 1 en 3. Reclamant verzoekt de adequate maatvoering van de bestaande voorzieningen op te nemen en niet te volstaan met het opnemen van de maximum maatvoeringen in artikel 12.2.1 sub f.

Commentaar
Zie het commentaar bij 20.1

Opmerking 20.4
Reclamant verzoekt op de verbeelding duidelijk aan te duiden waar de betreffende centrale voorzieningen zich (exclusief) bevinden en ook dienen te bevinden ten opzichte van en in verhouding tot de rest van de recreatieverblijven, met dien verstande dat binnen de aangegeven begrenzing van de centrale voorzieningen wel de nodige flexibiliteit mogelijk is c.q. dient te zijn ten aanzien van oppervlakte, maatvoering, inhoud en gebruiksmogelijkheden van de betreffende centrale voorzieningen.

Commentaar
In het huidige plan is niet gereguleerd waar en in welke verhouding tot de recreatieverblijven de voorziening zijn gesitueerd. Om redenen van flexibiliteit wenst de gemeente deze situatie voort te zetten in het nieuwe plan, zodat exploitanten binnen de grenzen van de bestemming Recreatie – Verblijfsrecreatie de mogelijkheid hebben het terrein zodanig in te richten dat dit het beste aansluit bij hun bedrijfsvoering. Alleen recreatiebedrijven met een bedrijfsmatige exploitatie van recreatieverblijven kunnen aanspraak maken op de bouwmogelijkheden voor voorzieningen. Zowel onder het huidige als onder het nieuwe plan. Zie verder het commentaar bij 20.1.

Opmerking 20.5
Reclamant verzoekt een aanpassing door te voeren in de gehanteerde bestemmingssystematiek (art 12.1 sub a) waarbij opnieuw wordt gesproken van 'bestaande' voorzieningen met de bijbehorende horeca. Een dergelijke systematiek is behalve niet rechtszeker ook nog eens niet handhaafbaar. Reclamant verzoekt uitdrukkelijk in cijfers te expliciteren tenminste hetgeen aanwezig is en maximaal te realiseren is binnen het bestemmingsplan en daarnaast ook de bandbreedte op te nemen waarbinnen het maximale gebruik van de centrale voorzieningen en daarmee verband houdende maatvoering is toegestaan. Hetzelfde geldt bv. ook als het gaat om het begrip 'bestaande' in artikel 12.1 sub g. waar het 'bestaande' aantal uitgangspunten ten onrechte tot uitgangspunt wordt genomen.

Commentaar
Dat de systematiek niet rechtszeker of niet handhaafbaar is wordt bestreden. In de begripsbepaling van het nieuwe plan (artikel 1) wordt duidelijk aangegeven wat onder 'bestaand' wordt verstaan. Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar bestaande bebouwing en bestaand gebruik. Niet valt in de zien waarom artikel 12, gelezen in samenhang met de begripsbepaling, in strijd zou zijn met de rechtszekerheid of waarom dit niet handhaafbaar zou zijn.

Via de bouwregels wordt de maximale omvang van de voorzieningen gereguleerd. De locatie ligt niet vast. Zie verder ook het commentaar bij 20.1 en 20.4.

Opmerking 20.6
Bij de centrale voorzieningen dient ook een flexibiliteitbepaling te worden opgenomen. Indien een centrale voorziening niet langer dienstbaar is dat deze kan worden "ingeruild' tegen een ander voorziening. Reclamant verzoek het gedeelte van het recreatieterrein dat gelegen is aansluitend aan het perceel Strokelweg 2 te betrekken in de flexibiliteit. Bijvoorbeeld door een koppelteken op de verbeelding.

Commentaar
Het bestemmingsplan regelt niet waar welke voorzieningen, zoals receptie, sanitair en zwembad, zou moeten komen. Het bestemmingsplan regelt uitsluitend de maximale omvang van de gebouwde voorzieningen. Het bestemmingsplan staat er niet aan in de weg dat de ene voorziening voor de andere wordt ingewisseld. Wel is het zo dat alle gebouwde voorzieningen ten dienste moeten staan van het recreatiepark. Het kan niet zo zijn dat een voorziening 'los' komt te staan van een recreatiepark en dat vervolgens elders een nieuwe voorziening kan worden gebouwd. Dit wordt gereguleerd via de bouwregels in combinatie met de anti-dubbeltelregel (artikel 25).

Opmerking 20.7
Het vergunde facility-centre is gericht op het recreatieterrein Slenck & Horst, maar heeft ook een bredere omgevingsfunctie. Een onderdeel van het gebruik van het facility-centre is horeca en ondergeschikte detailhandel, die mede ten dienste staat van de vraag uit omliggende recreatiebedrijven, verblijven en/of passanten. Reclamant gaat er van uit dat een dergelijk gebruik past in het voorliggende voorontwerp. Reclamant verzoekt dit zekerheidshalve nog eens expliciet te bevestigen.

Commentaar
De horeca functie in het facility-centre wordt in het ontwerpbestemmingsplan voorzien van de bestemming 'Horeca'. De gemeente deelt de mening van reclamant dat deze functie mede ten dienste staat aan omliggende recreatiebedrijven en passanten. Dit heeft mede tot gevolg dat de toegestane oppervlakte voor beheer en voorzieningen wordt verminderd met de oppervlakte die wordt gebruikt voor de horecafunctie. De gemeente wil voorkomen dat op het terrein nieuwe horecavoorzieningen ten dienste van het verblijfsrecreatieterrein kunnen worden gerealiseerd. De bezoekers kunnen immers gebruik maken van de horeca in het facility-centre.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *De horeca functie in het facility-centre op het perceel Korhoenlaan 1 wordt in het ontwerpbestemmingsplan voorzien van de bestemming 'Horeca';*
- *De toegestane oppervlakte voor beheer en voorzieningen op het park Slenck & Horst wordt verminderd met de oppervlakte die wordt gebruikt voor de horecafunctie op het perceel Korhoenlaan 1.*

Voorontwerp bestemmingsplan

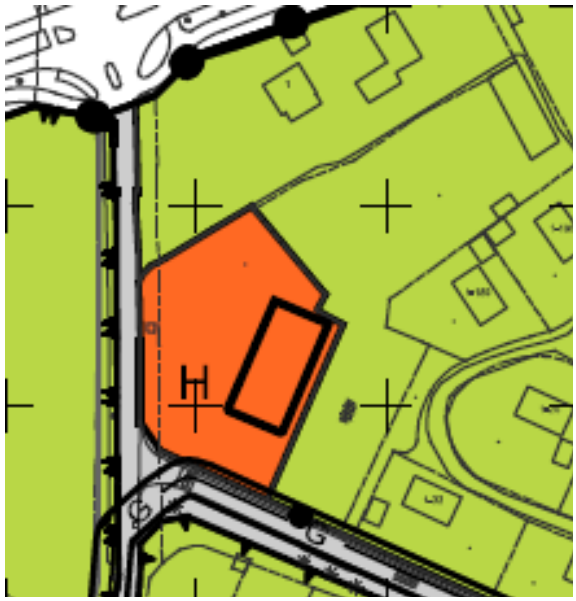

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 21.
Bosselaar Strengers Advocaten, namens mevr. de Winter-Strijbis Strokelweg 2 te Harderwijk, briefnummer I12.4319.

Opmerking 21.1
Op basis van de regels zijn zowel wat betreft de oppervlakte, het volume, de goothoogte als de bouwhoogte beperkingen opgenomen ten aanzien van het huidige bestemmingsplan, zodanig zelfs dat de bestaande gebouwen niet meer passend zijn binnen de nieuwe eisen volgend uit het voorontwerp. Reclamant vraagt het voorontwerp aan te passen zodat geen verslechtering plaatsvindt en in ieder geval de bestaande gebouwen bij recht in het bestemmingsplan zijn toegestaan. Dit geldt zowel voor de hoofdwoning, een gedeelte bij het hoofdgebouw, aanwezige bijgebouwen en het aanwezige zwembad met bijbehorende overkapping.

Commentaar
Op het perceel is nu het bestemmingsplan Buitengebied 2003 van toepassing. Aan delen van de recreatieve bestemming is destijds door Gedeputeerde Staten goedkeuring onthouden. Voor die delen is de herziening ex. artikel 30 WRO (verder: het reparatieplan) van toepassing. Hier geldt de bestemming "Recreatief gebied met landschappelijke en natuurwaarde" met de nadere aanduiding "wonen". Op grond van artikel 5 lid 3 sub b is ter plaatse één woning toegestaan, bestaande uit één bouwlaag met kap. Er geldt een maximale goothoogte van 3 meter voor de woning en 2,7 meter voor aanbouwen en bijgebouwen. De oppervlakte van de woning mag maximaal 110 m^2 bedragen of de bestaande oppervlakte indien deze groter is. Voor bijgebouwen geldt een maximale oppervlakte van maximaal 50 m^2.

In het voorontwerp van het nieuwe bestemmingsplan is het perceel bestemd als 'Wonen'. Op grond van deze bestemming (artikel 16.2 van de regels) mag ter plaatse één woning worden gebouwd met een maximale oppervlakte van 150 m^2 of de bestaande oppervlakte indien deze groter is. Er geldt een goothoogte van 3 meter voor zowel de woning als voor bijgebouwen. De maximale bouwhoogte is gesteld op 8 meter. De maximale oppervlakte voor bijgebouwen is 50 m^2 of de bestaande oppervlakte indien deze groter is. Met name vanwege een vergroting van de maximale oppervlakte voor de woning en de bepaling over bestaande oppervlakte van bijgebouwen is per saldo sprake van een verruiming van de bouwmogelijkheden.

Opmerking 21.2
Gelet op het gebrek aan inventarisatie van de bestaande gebouwen en de geobjectiveerde vastlegging daarvan is er sprake van strijdigheid met het zorgvuldigheid- en rechtszekerheidsbeginsel, nu onduidelijkheid wordt geschapen over de maximale mogelijkheden. Latente bouwvolumes en oppervlakte, bijvoorbeeld van op basis van verleende, doch nog niet gerealiseerde bouwvergunningen, zijn niet langer bij recht toegestaan. Reclamant vraag of de definiëring in art. 1.14 van de regels dit wel voldoende waarborgt.

Commentaar
De aan het perceel toegekende bestemming "Wonen" geeft voldoende duidelijkheid en rechtszekerheid. Zie ook het commentaar bij 20.5.

Opmerking 21.3
Bij het ontstaan van discussie met betrekking tot de 'bestaande' omvang van maatvoeringen en bouwvolume ter behoud van recht in voorkomende situaties nog een beroep zou kunnen worden gedaan op het overgangsrecht, terwijl de huidige situatie wel volop ruimte bied voor een rechtstreeks bij recht toegestaan bouwvolume en bouwoppervlakte en gebruik. Reclamant verzoekt voor een zodanige planregeling zorg te dragen dat geen planologische verslechtering plaatsvindt en tenminste de bestaande gebouwen vermeerderd met een uitbreidingsruimte van 10% in het bestemmingsplan worden toegestaan.

Commentaar
Verdere verruiming van bouwmogelijkheden is niet aan de orde en ook niet nodig. Zoals bij het commentaar onder 20.1 is aangegeven betekent de nieuwe bestemming een verruiming ten opzichte het vigerende bestemmingsplan. Ten aanzien van de oppervlakte voor bijbehorende bouwwerken is een binnenplanse afwijkingsmogelijkheid opgenomen die, afhankelijk van de grootte van het bouwperceel, meer mogelijkheden biedt aan bebouwd oppervlak. Daarnaast kent het bestemmingsplan de gebruikelijke mogelijkheid om 10% af te wijken van in het plan opgenomen maatvoering.

Opmerking 21.4
Mocht het college niet instemmen met de bovengenoemde voorstellen zou het perceel gewijzigd moeten worden naar de bestemming "Wonen –Landgoed". In het voorontwerp zijn er immers woningen als deze als zodanig bestemd. De maatvoering pleit ook ruimschoots voor de bestemming "Wonen-Landgoed".

Commentaar
Deze woning komt niet in aanmerking voor de bestemming Wonen – Landgoed. Deze bestemming is alleen toegekend aan die percelen die volgens een beschikking op grond van de Natuurschoonwet zijn aangewezen als landgoed. Deze bestemming wordt verder toegekend als sprake is van een woning met bijgebouwen in directe samenhang met een bosperceel van enige omvang, waarbij ook in landschappelijk opzicht sprake is van een landgoed. Voorts wordt met deze bestemming beoogd de landschappelijke waarde van het landgoed te beschermen. Het perceel Strokelweg 2 voldoet aan geen van de hiervoor genoemde uitgangspunten.

Opmerking 21.5
Op het kadastrale deel D 8873 ligt de bestemming “Verblijfsrecreatie”. Reclamant verzoek primair vast te leggen en te verzekeren dat op het recreatieterrein nog op te nemen 191ste recreatiewoning is gepland en toebedeeld aan dat betreffende perceel. Tevens verzoekt reclamant het gedeelte van het recreatieterrein dat aansluit aan haar perceel te betrekken in de flexibiliteit, zoals omschreven in de inspraakreactie van de heer Strijbis, zodanig dat op het terreingedeelte eveneens centrale voorzieningen en/of recreatieverblijven kunnen worden gebouwd en gebruikt. Tevens verzoekt reclamant op dit perceel een extra flexibiliteitsbepaling, namelijk die ten behoeve van omzetting naar de bestemming “Wonen (-Landgoed)”, indien realisering van een recreatieobject dan wel een centrale voorziening niet langer gewenst dan wel mogelijk zou blijken te zijn.

Commentaar
Het kadastrale perceel D 8873 ligt in het huidige plan weliswaar binnen de bestemming “Recreatief gebied met landschappelijke en natuurwaarde”, maar heeft niet de nadere aanduiding “verblijfsrecreatieterrein”. Dit volgt uit de verbeelding die hoort bij de herziening van het bestemmingsplan Buitengebied ex artikel 30 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Op grond van het vigerende bestemmingsplan kan daarom op dit perceel ook geen aanspraak worden gemaakt op de bouw- en gebruiksmogelijkheden die horen bij de gronden die zijn aangeduid met ‘verblijfsrecreatieterrein. Dit verzoek betekent derhalve een verruiming van de bestemming. Aangezien geen sprake is van een bedrijfsmatige exploitatie van een recreatiepark is deze verruiming niet gewenst.
Zie het commentaar bij 20.4 in verband met de bestemming “Wonen – Landgoed”.

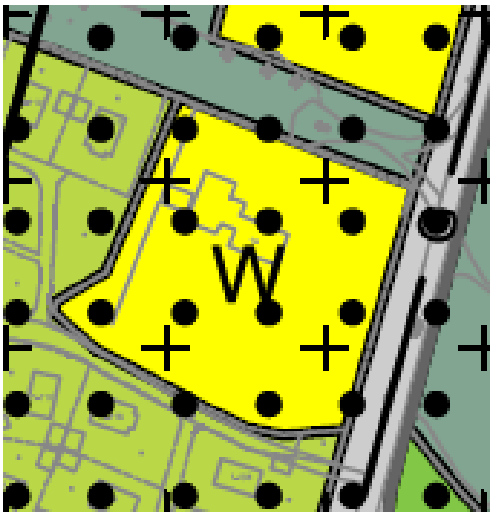

Voorontwerp bestemmingsplan

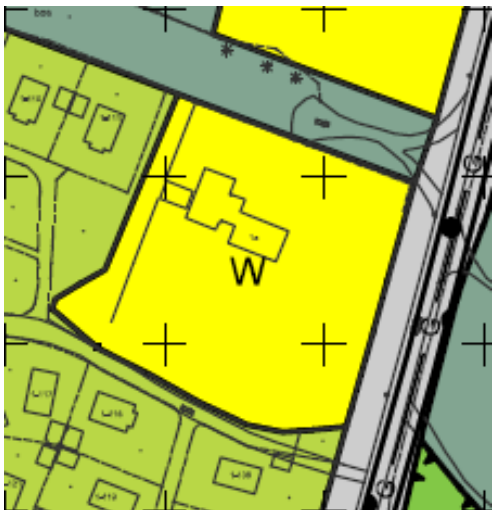

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 22.
Bosselaar Strengers Advocaten, namens mevr. S. Kraaijenhof-Strijbis, Eekhoornlaan 1 te Harderwijk, briefnummer I12.4320.

Opmerking 22.1
Op basis van de regels zijn zowel wat betreft de oppervlakte, het volume, de goothoogte als de bouwhoogte beperkingen opgenomen ten aanzien van het huidige bestemmingsplan, zodanig zelfs dat de bestaande gebouwen niet meer passend zijn binnen de nieuwe eisen volgend uit het voorontwerp. Reclamant vraagt het voorontwerp aan te passen zodat geen verslechtering plaatsvindt en in ieder geval de bestaande gebouwen bij recht in het bestemmingsplan zijn toegestaan.

Commentaar
Zie het commentaar bij 21.1.

Opmerking 22.2
Gelet op het gebrek aan inventarisatie van de bestaande gebouwen en de geobjectiveerde vastlegging daarvan is er sprake van strijdigheid met het zorgvuldigheid- en rechtszekerheidsbeginsel, nu onduidelijkheid wordt geschapen over de maximale mogelijkheden. Latente bouwvolumes en oppervlakte, bijvoorbeeld van op basis van verleende, doch nog niet gerealiseerde bouwvergunningen, zijn niet langer bij recht toegestaan. Reclamant vraag of de definiëring in art. 1.14 van de regels dit wel voldoende waarborgt

Commentaar
Zie het commentaar bij 21.2 en verder 22.5.

Opmerking 22.3
Bij het ontstaan van discussie met betrekking tot de ‘bestaande’ omvang van maatvoeringen en bouwvolume ter behoud van recht in voorkomende situaties nog een beroep zou kunnen worden gedaan op het overgangsrecht, terwijl de huidige situatie wel volop ruimte bied voor een rechtstreeks bij recht toegestaan bouwvolume en bouwoppervlakte en gebruik. Reclamant verzoekt voor een zodanige planregeling zorg te dragen dat geen planologische verslechtering plaatsvindt en tenminste de bestaande gebouwen vermeerderd met een uitbreidingsruimte van 10% in het bestemmingsplan worden toegestaan.

Commentaar
Zie het commentaar bij 21.3.

Opmerking 22.4
Mocht het college niet instemmen met de bovengenoemde voorstellen zou het perceel gewijzigd moeten worden naar de bestemming “Wonen – Landgoed” In het voorontwerp zijn er immers woningen als deze als zodanig bestemd. De maatvoering pleit ook ruimschoots voor de bestemming “Wonen-Landgoed”.

Commentaar
Zie het commentaar bij 21.4.

Opmerking 22.5
Reclamant verwijst naar de verleende bouwvergunning voor het realiseren van een grote villa. Het daarbij vergunde bouwplan dient volledig rechtstreeks bij recht mogelijk te zijn in het nieuwe bestemmingsplan. Reclamant vraagt zich in dit verband af of de definiëring in artikel 1.14 van de regels van het voorontwerp dit voldoende waarborgt. Reclamant verzoekt om bij recht in het bestemmingsplan toe te staan dat het vergunde bouwplan tevens mag worden gebruikt voor meerdere huishoudens, gezien de reeds ontwikkelde plannen, al dan niet in combinatie met het bieden van zorgfaciliteiten. Reclamant verzoekt in overleg te treden met betrekking tot de precieze uitwerking van de plannen op dit punt, zodat ook de bestemming in gebruikstechnische zin daarop kan worden aangepast.

Commentaar
Uit de begripsbepaling, artikel 1.14, bij de eerste bullit, volgt dat een bouwwerk dat op grond van een verleende bouwvergunning (op grond van de voorheen geldende Woningwet) of omgevingsvergunning (op grond van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht) als bestaand kan worden aangemerkt. In combinatie met de algemene bouwregels in artikel 26.2, waarbij telkens bestaande afwijkende maatvoering bij recht wordt toegestaan biedt dit voldoende waarborgen. Dit artikel is in het ontwerpbestemmingsplan toegevoegd aan de regels. Daarnaast is het zo dat een verleende vergunning zijn werking houdt tot het bouwwerk is gerealiseerd of tot een niet-gerealiseerde vergunning wordt ingetrokken. Een bouwplan waar een vergunning voor is verleend past dan ook in het bestemmingsplan.

Op grond van het vigerende bestemmingsplan is één woning toegestaan. Dit wordt voortgezet in het nieuwe plan. Het bouwen van nieuwe woningen in het buitengebied is alleen mogelijk indien sprake is van de ontwikkeling van een zogenaamd nieuw landgoed of als sprake van functieverandering (rood-voor-rood-regeling). Ook het bieden van zorgfaciliteiten is niet mogelijk op basis van het ontwerpbestemmingsplan. Voordat de gemeente medewerking kan verlenen aan het bieden van zorg op deze locatie dient onderzoek uitgevoerd te worden naar de uitvoerbaarheid van dit initiatief. Onderzocht dient onder andere te worden of de nieuwe activiteiten passend zijn in de omgeving, oftewel is er sprake van een goede ruimtelijke ordening. In algemene zin dient terughoudend te worden omgegaan met nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied.

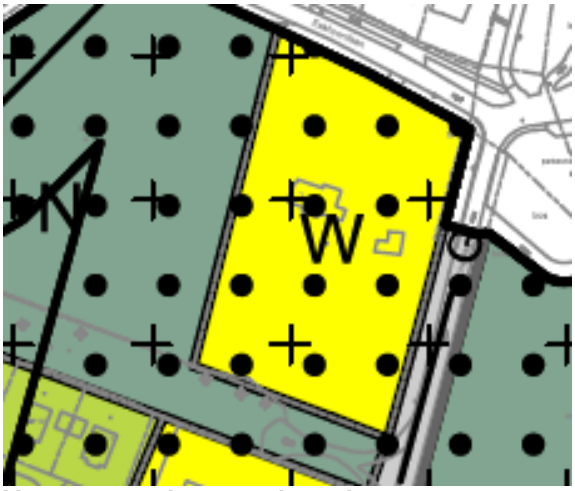

Voorontwerp bestemmingsplan

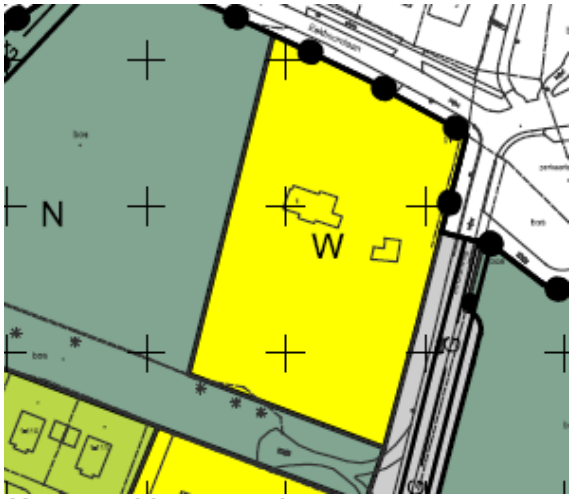

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 23.
dhr. G. van den Berg, Zuiderzeestraatweg 187 te Hierden, briefnummer I12.4323.

Opmerking 23.1
Reclamant vraagt de mogelijkheden op het perceel Zuiderzeestraatweg 187 qua oppervlakte voor gebouwen te verruimen. Het terrein is voor een groot deel voorzien van opslag voor bedrijfsvoering. Reclamant zou graag de mogelijkheid hebben deze opslag te stallen in een gebouw en vraagt de oppervlakte te vergroten naar 450 m². Het voorontwerpbestemmingsplan staat geen opslag voor de voorgevelrooilijn toe. Op dit moment heeft reclamant ook opslag voor de voorgevel van zijn woning. Reclamant stelt voor om op het moment dat hij de oppervlakte aan bijgebouwen zou mogen verruimen de opslag voor de voorgevel van de woning en het verlengde zal verwijderen.

Commentaar
Aan het verzoek kan worden meegewerkt. In het ontwerpbestemmingsplan is de buitenopslag mogelijk gemaakt door middel van de aanduiding 'opslag'. Het voorstel om de buitenopslag te vervangen voor inpandige opslag wordt positief beoordeeld. Met het huidige voorstel verdwijnt het overgrote deel van de buitenopslag. Als het nieuwe gebouw goed wordt ingepast in het landschap wordt een aanzienlijke verbetering van de ruimtelijke kwaliteit tot stand gebracht. Daarnaast zal hierdoor een verbetering van de milieukwaliteit optreden, omdat inpandige activiteiten in principe minder overlast (stof, geluid) veroorzaken. Het verzoek betekent grofweg een verdubbeling van de oppervlakte aan bijgebouwen. Deze uitbreiding is acceptabel, mits zorgvuldig ingepast in het landschap. Om ook juridisch te borgen dat de buitenopslag wordt beëindigd zal de uitbreiding via een wijzigingsbevoegdheid mogelijk worden gemaakt. Het verwijderen van de aanduiding 'opslag' kan dan als voorwaarde aan de wijzigingsbevoegdheid worden verbonden, evenals de voorwaarde van een zorgvuldige landschappelijke inpassing.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Aan de bestemming "Bedrijf" wordt een wijzigingsbevoegdheid toegevoegd voor het bouwen van bedrijfsgebouwen aan de Zuiderzeestraatweg 187 te Hierden tot een totaal maximum van 450 m^2. Hier wordt de voorwaarde aan verbonden dat de aanduiding 'opslag' van de verbeelding dient te worden verwijderd. Daarnaast dient er sprake te zijn van een zorgvuldige landschappelijke inpassing;*
- *Het bouwvlak op het perceel Zuiderzeestraatweg 187 wordt verruimd om de eventuele uitbreiding van de bedrijfsgebouwen in de toekomst mogelijk te maken.*

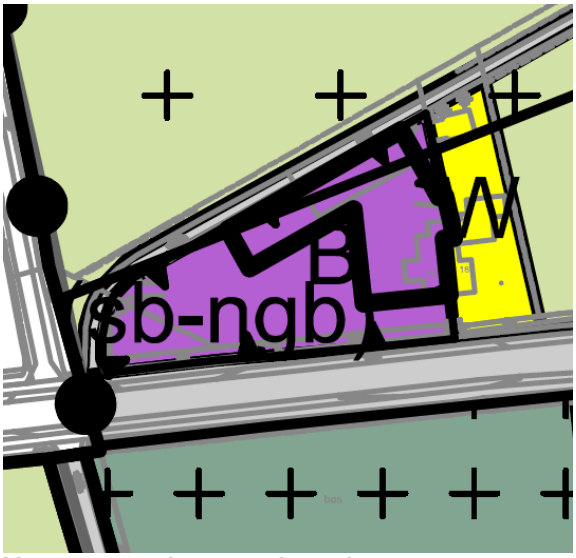

Voorontwerp bestemmingsplan

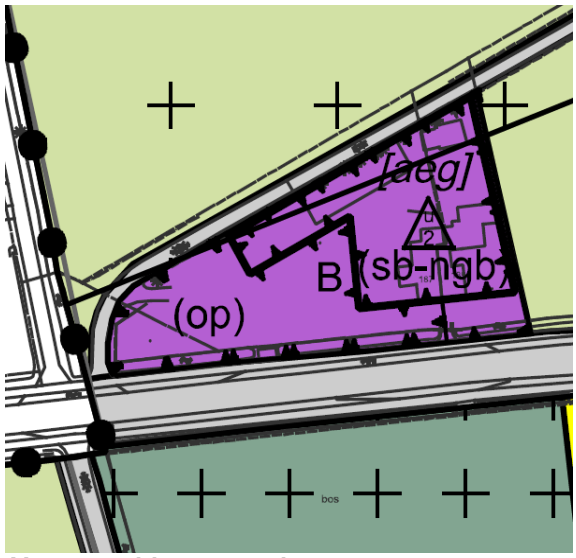

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 24.
Dhr. R. Vos, Zandhuisweg 18 te Hulshorst, briefnummer I12.4322.

Opmerking 24.1
In het voorontwerp wordt de bestemming van het perceel A 4577 gewijzigd van bestemming Wonen naar een bestemming Agrarisch met waarden Natuur- en landschapswaarden. Het herbestemmen van dit perceel heeft volgens reclamant negatieve gevolgen voor het huidige gebruik en beperkt ernstig de mogelijkheden voor toekomstig gebruik. Reclamant verzoekt het voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied 2012 aan te passen en op het perceel de bestemming Wonen, zoals ook was toegekend in het huidige bestemmingsplan Lorentz-Oost 2003 te handhaven.

Commentaar
Het bestemmingsplan Lorentz-Oost is opgesteld ten behoeve van het bedrijventerrein (wat inmiddels wordt aangeduid als Lorentz III). In dit bestemmingsplan is het gebied tussen het bedrijventerrein en de Zuiderzeestraatweg meegenomen. Dit gebied heeft vrijwel geheel de bestemming "Wonen" gekregen. Er is voor gekozen om dit gebied mee te nemen in de actualisering van bestemmingsplan Buitengebied. Het gebied maakte immers oorspronkelijk ook onderdeel uit van het plangebied Buitengebied. In het buitengebied wordt een andere systematiek gehanteerd dan in het plan Lorentz-Oost. In het voorontwerp was de bestemming "Wonen" beperkt tot het feitelijke bouwperceel. De overige gronden waren agrarisch bestemd. Dit levert echter beperkingen op ten opzichte van de rechten op grond van het huidige bestemmingsplan. Daarom wordt in het ontwerp de bestemming Wonen verruimd tot de omvang van de bestemming volgens het huidige bestemmingsplan, waaronder dus ook het onderhavige perceel. Uitzondering hierop zijn de percelen die in eigendom zijn bij derden en die dus geen onderdeel meer uitmaken van het perceel waar de bijbehorende woning op staat.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Diverse percelen tussen bedrijventerrein Lorentz III en de Zuiderzeestraatweg, waaronder perceel A 4577, worden bestemd als 'Wonen'.*

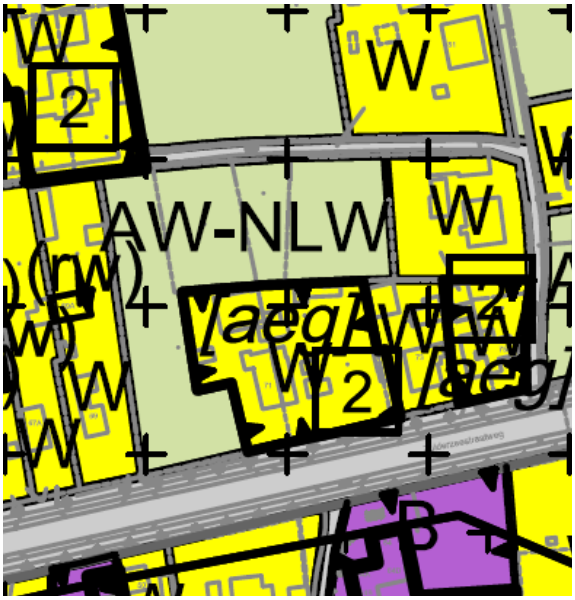

Voorontwerp bestemmingsplan

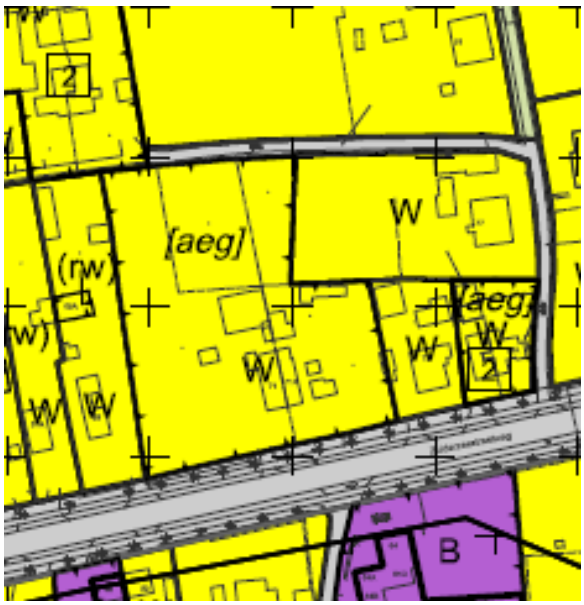

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 25.
Gebr. Klaassen, Duinweg 11 te Hierden, briefnummer I12.4324.

Opmerking 25.1
Reclamant is eigenaar van enkele percelen die vallen in het buitengebied, het zogenaamde 'Eendengebied'. Al vele jaren wordt gesproken over eventuele (deel)sanering van de intensieve veehouderij aldaar waarbij wordt gedacht aan een andersoortige invulling. In de visie op hoofdlijnen is daar nog een passage aan gewijd. In het voorliggende plan komt men daar niet op terug. Er lijkt geen enkele intentie meer aanwezig te zijn om het gebied onderdeel te laten zijn van bepaalde planvorming, zelfs een visie voor de toekomst ontbreekt. Reclamant legt de mogelijkheid voor om de bestaande bedrijfsbebouwing voor een bepaalde periode open te stellen voor andersoortig gebruik. In deze periode kan er constructief overleg plaatsvinden hoe de verandering in het gebied handen en voeten moet krijgen.

Commentaar
Het antwoord op deze inspraakreactie is te vinden in paragraaf 1.4 van de toelichting op het bestemmingsplan. Hier staat over het Eendengebied het volgende opgenomen:
"Voor het gebied rond de Parallelweg en de Tweede Parallelweg (het Eendengebied) is lange tijd overwogen een visie op te stellen voor een mogelijke herontwikkeling. Vanwege het ontbreken van voldoende programma en hoge ontwikkelingskosten door onder meer diverse milieuproblematiek is een volledige herontwikkeling van het gebied gedurende de planperiode van dit bestemmingsplan niet voor de hand. Daarom wordt vooralsnog afgezien van het ontwikkelen van een visie voor herontwikkeling van het gebied. Voor dit bestemmingsplan is dan ook de keuze gemaakt het gebied voor de komende jaren agrarisch te bestemmen."

De gemeente staat open voor suggesties voor andersoortig gebruik. Gelet op het ontbreken van programma en de milieuproblematiek in het gebied zijn de mogelijkheden beperkt. Ook is het bijvoorbeeld niet de bedoeling dat in het Eendengebied een verkapt bedrijventerrein gaat ontstaan door het toelaten van allerlei soorten bedrijfsmatige activiteiten. Wat in elk geval tot de mogelijkheden behoort, is dat de regeling voor nieuwvestiging van bedrijven, zoals opgenomen in artikel 30.4 van de planregels, wordt opengesteld voor het Eendengebied. Door middel van deze wijzigingsbevoegdheid kunnen bedrijven die passen bij het buitengebied zich hier vestigen indien de bedrijfsactiviteiten blijvend worden gestaakt. De gemeente blijft openstaan voor goede suggesties voor een al dan niet tijdelijke invulling van het gebied of van percelen in het gebied. Betrokkenen wordt dan wel gevraagd met concrete voorstellen te komen.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *De wijzigingsbevoegd in artikel 30.4 wordt zodanig aangepast dat deze ook geldt voor het Eendengebied.*

Opmerking 25.2.
Op het perceel Parallelweg 17/18 zijn in het verleden twee bedrijfswoningen aanwezig geweest. In het voorliggende plan staat op genoemde locatie aangegeven dat er geen bedrijfswoning meer gerealiseerd mag worden. Reclamant verzoekt de bedoelde aanwijzing op genoemde locatie te verwijderen.

Commentaar
Ten tijde van de vaststelling van het huidige bestemmingsplan Buitengebied waren er op het perceel al geen bedrijfswoningen meer aanwezig. Ook in de huidige situatie zijn er op het betreffende perceel geen bedrijfswoningen aanwezig (ook de huisnummers bestaan formeel niet). In het nieuwe bestemmingsplan heeft het perceel dan ook de aanduiding 'bedrijfswoning uitgesloten'. Dit is in overeenstemming met de sinds jaren bestaande feitelijke situatie. Zie ook hoofdstuk 6, formulier 8, commentaar bij opmerking 8.3.

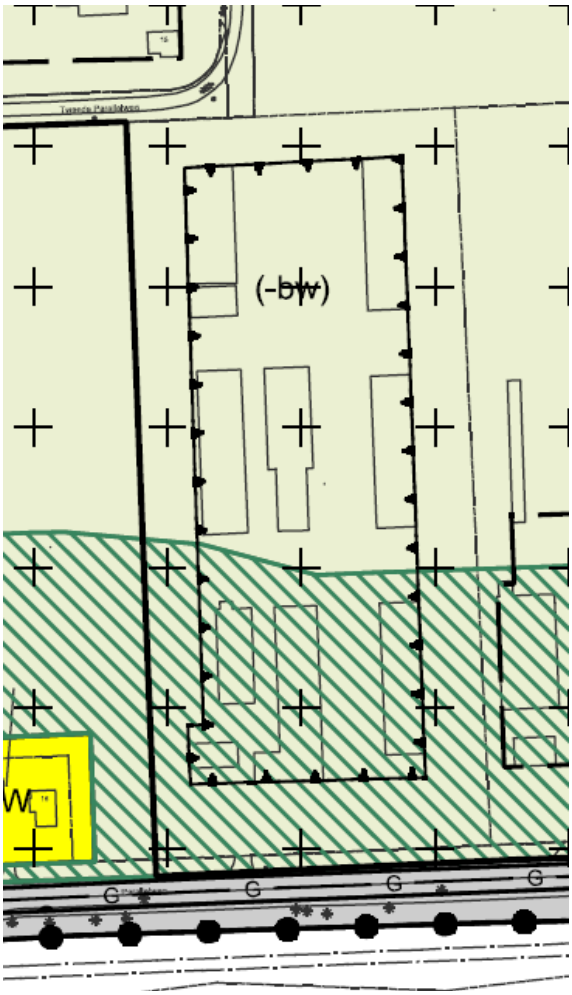

Geen aanpassing voorgesteld

Inspraakreactie 26.
Century Vastgoed, Molenweg 30 te Hierden, briefnummer I12.4325

Opmerking 26.1
Reclamant vindt de verbeelding moeilijk leesbaar waardoor discussie zou kunnen ontstaan wat er wel of niet mogelijk is. Wellicht is de oppervlakte van het buitengebied te groot voor één bestemmingsplan. Een optie is om deze te splitsen.

Commentaar
Een bestemmingsplan wordt zowel digitaal als analoog opgesteld. De digitale versie is conform artikel 1.2.3 van het Besluit ruimtelijke ordening leidend. Dit betekent dat met name deze versie helder leesbaar moet zijn. Daarvoor is een landelijke voorzienig opgericht, namelijk de website www.ruimtelijkeplannen.nl. Via deze website kan op perceelsniveau het bestemmingsplan geraadpleegd worden. De gemeente is dan ook van mening dat het bestemmingsplan Buitengebied voldoende leesbaar en raadpleegbaar is. De gemeente ziet derhalve geen aanleiding het plangebied nader te splitsen.

Opmerking 26.2
Wat wordt bedoeld met een buitengebied van een gemeente, wordt daarbij de uitleg van de wet gevolgd of heeft de gemeente een eigen interpretatie. Wellicht is de naam buitengebied te algemeen.

Commentaar
De grenzen van de bebouwde kom stelt de gemeente vast op basis van de Wegenverkeerswet en niet op basis van de Wet ruimtelijke ordening of het Besluit ruimtelijke ordening. Bij het bepalen van de grenzen van de bebouwde kom is overwegend de aard van de omgeving bepalend en daarbij is niet van belang de plaats van het verkeersbord of de begrenzing van het plangebied voor het bestemmingsplan Buitengebied. Het staat de gemeente vrij de grenzen van het plangebied voor het bestemmingsplan te bepalen.

Opmerking 26.3
Op de verbeelding is de aanwijzing A.E.G. met een cijfer 2 neergezet, welke aangeeft dat ter plaatse van die aanduiding er twee wooneenheden zijn die aaneengesloten dienen te blijven. Reclamant vraagt of er in alle gevallen waar die aanduiding staat ook splitsingsaktes zijn afgegeven ofwel worden er in dit nieuwe bestemmingsplan dubbele bewoning situaties gelegaliseerd?

Commentaar
In deze gevallen biedt ook het thans nog geldende bestemmingsplan de mogelijkheid van twee woningen of is er medewerking verleend aan de realisatie van twee woningen onder één kap. De afkorting 'aeg' betreft een bouwaanduiding 'aaneengebouwd'. De gemeente wil met deze bouwaanduiding regelen dat de twee-onder-een-kapwoning verzekerd blijft. Met andere woorden, het is niet toegestaan op het perceel de twee-onder-een-kapwoning te slopen en er twee vrijstaande woningen terug te bouwen.

Opmerking 26.4
Op de verbeelding staat in het vierkant begrenst door Zuiderzeestraatweg, Grevenhofsweg, Polenweg een aanduiding van een bouwvlak. Wat is gemeente voornemens daarmee bij de uitwerking te gaan doen.

Commentaar
Bij de beantwoording van deze inspraakreactie gaat de gemeente ervan uit dat de reclamant het bouwvlak bedoelt dat is gelegen in het gebied dat wordt begrensd door de Zuiderzeestraatweg, de Grevenhofsweg en de Polenweg. In dit gebied is een bouwvlak opgenomen ten behoeve van een paardenmelkerij. Ten behoeve van de uitvoering van deze activiteit is reeds een omgevingsvergunning verleend.

Opmerking 26.5
Reclamant heeft vernomen dat de gemeente voornemens is om voor wat betreft functieverandering dit in ieder geval op één perceel in het buitengebied te gaan toepassen. Reclamant vindt daar niets van terug in het voorontwerp. Hoe worden de lopende en eventueel komende verzoeken tot functieverandering in het buitengebied behandeld?

Commentaar
Bij de beantwoording van deze inspraakreactie gaat de gemeente ervan uit dat reclamant het verzoek voor functieverandering op het perceel aan de ’s Grevenhofsweg 2 bedoelt. In algemene zin geldt het beleid dat deze verzoeken door de gemeente afzonderlijk beoordeeld en getoetst worden aan het gemeentelijk beleid. Indien deze beoordeling en toets positief is en er zijn geen ruimtelijke of milieuhygiënische belemmeringen, is de gemeente bereid voor het initiatief een afzonderlijke bestemmingsplan in procedure te brengen. Deze initiatieven doorlopen derhalve in beginsel een eigen procedure. Indien het verzoek voldoende concreet is kan het verzoek meeliften in de procedure van het bestemmingsplan Buitengebied 2012. Het verzoek voor functieverandering aan de ’s Grevenhofsweg 2 is echter onvoldoende concreet om mee te liften met het bestemmingsplan. Het verzoek wordt dan ook niet meegenomen in de procedure van het bestemmingsplan Buitengebied 2012.

Inspraakreactie 27.
Foppen Projects, Oranjelaan 31 te Harderwijk, briefnummer I12.4328

Opmerking 27.1
In het voorontwerpbestemmingsplan heeft perceel Zuiderzeestraatweg 40a de bestemming Horeca en Agrarisch met waarden – Natuur en Landschapswaarden, In de bouwregels bedraagt de maximale oppervlakte 48m². De aanwezige horecagelegenheid kampt al jaren met ruimtegebrek. Verzoeken om uitbreiding aan de voorzijden werden niet gehonoreerd omdat het bestemmingsplan de mogelijkheden niet biedt. Ook in het voorliggende plan is de bouwgrens strak aan de voorzijde gelegd en is in de voorschriften geen ruimte opgenomen om uit te breiden. Reclamant wil graag overleggen wat de mogelijkheden zijn om aan de voorzijde uit te breiden en de plankaart qua bestemming aan te passen zodat parkeren tot de mogelijkheden blijft behoren. Reclamant verzoekt het maximaal bebouwd oppervlak te vergroten tot 80 m², te situeren bij voorkeur aan de voorzijde van het huidige pand.

Commentaar
Het vergroten van de bouwmogelijkheden is ruimtelijk gezien aanvaardbaar. Gezien de aanwezigheid van enkele waardevolle bomen aan de voorzijde van het pand, gelegen aan de Zuiderzeestraatweg, is uitbreiding aan deze zijde niet wenselijk. Het is wel mogelijk de uitbreiding te zoeken in de zuidoostelijke richting. In het ontwerpbestemmingsplan zal een bouwvlak worden opgenomen waarin de huidige bebouwing vergroot kan worden tot 96 m². Daarnaast zal het bestaande bestemmingsvlak worden vergroot conform feitelijk gebruik.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Op het perceel Zuiderzeestraatweg 40a wordt de begrenzing van de bestemming Horeca verruimd conform de bestaande situatie. Het bijbehorende bouwvlak wordt vergroot naar 96 m².*

Opmerking 27.2
Reclamant verzoekt in het bestemmingsplan op het perceel een wijzigingsbevoegdheid op te nemen om in de toekomst een woning op de locatie mogelijk te maken.

Commentaar
In het buitengebied is alleen nieuwe woningbouw mogelijk in het kader van functieverandering. Een eis die hier aan ten grondslag ligt is dat minimaal 500 m² aan landschap ontsierende agrarische bebouwing gesaneerd dient te worden. Aan deze eis kan voor het betreffende perceel niet worden voldaan. Het is niet mogelijk dit perceel op termijn te verkleuren naar woningbouw.

Voorontwerp bestemmingsplan

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 28.
Century Vastgoed, Molenweg 30 te Hierden, briefnummer I12.4331

Opmerking 28.1
Reclamant heeft diverse malen een verzoek ingediend om het perceel Zuiderzeestraatweg 64 op te nemen in het kader van functieverandering. Reclamant vraagt nogmaals, nu het vigerende plan wordt herzien, in aanmerking te komen voor functieverandering.

Commentaar
In het bestemmingsplan is in artikel 30.5 een algemene wijzigingsbevoegdheid opgenomen voor functieverandering. Als aan de voorwaarden in deze regeling kan worden voldaan kan deze regeling worden toegepast op het perceel.

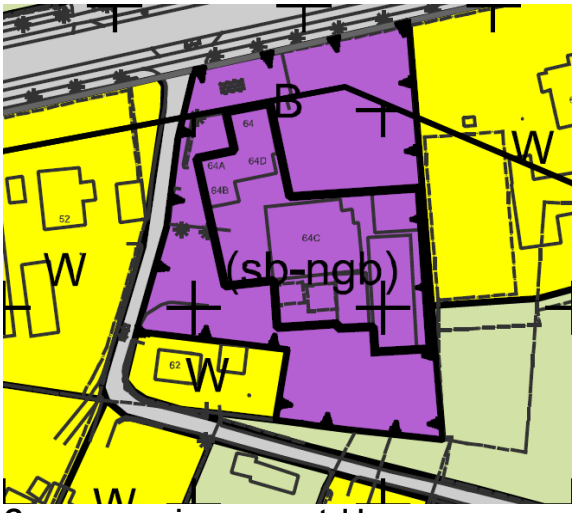

Geen aanpassing voorgesteld

Inspraakreactie 29.
Boerhaave Beheer B.V., Laan van Vollenhove 2925 te Zeist, briefnummer I12.4337

Opmerking 29.1
Gezien het specifieke karakter van het gebied inclusief het feit dat destijds voor dit gebied een apart bestemmingsplan is gemaakt, is reclamant er van uit gegaan, dat op dezelfde wijze als 'Hierden Bosch' ook voor het gebied Sonnevanck een apart bestemmingsplan gemaakt zal gaan worden. Dit hoeft op zich geen probleem te zijn indien het specifieke karakter van het gebied gekoesterd en bewaard kan blijven. Reclamant constateert dat nergens de bijzondere ontstaansgeschiedenis wordt gememoreerd, alsmede de zorgvuldige wijze waarop het bestemmingsplan "Boerhaave-Sonnevanck 1992" is ontstaan en ontwikkeld. De destijds gebuikte "techniek van bestemmen om de plaatselijke waarden" zo optimaal mogelijk te beschermen is totaal verlaten.

Commentaar
De gemeente deelt de mening van reclamant niet. Op grond van de Wet ruimtelijke ordening is de gemeente verplicht om bestemmingsplannen ouder dan 10 jaar te actualiseren. Voor het gebied Hierden Bosch is in verband met enkele actuele vraagstukken in 2011 een afzonderlijk plan in procedure gebracht. Voor het gebied Sonnevanck ligt het het meest voor de hand deze verplichte actualisatie een plek te geven in het bestemmingsplan Buitengebied. Of voor een gebied een afzonderlijk plan wordt gemaakt of dat het onderdeel uitmaakt van een groter plan zegt niets over het belang van een gebied of de aandacht die voor een gebied nodig is.

Het gebied Sonnevanck is een bijzonder gebied met een bijzondere ontstaansgeschiedenis. Zonder hier iets aan af te willen doen is ervoor gekozen de toelichting op het bestemmingsplan algemeen te houden. Het is namelijk ondoenlijk en juridisch gezien niet noodzakelijk een beschrijving te geven van alle grotere en kleinere deelgebieden in dit bestemmingsplan. Immers geldt het algemene uitgangspunt voor het bestemmingsplan Buitengebied ook voor Sonnevanck, namelijk een actualisatie van het bestemmingsplan waarbij enerzijds het streven is de regels van bestemmingsplannen voor Harderwijk zoveel mogelijk eenduidig te maken en anderzijds zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de huidige feitelijke situatie en huidige bestemmingsplanregeling. Daarbij wordt rekening gehouden met de kenmerken en waarden van het gebied.

Dit is ook het uitgangspunt geweest voor het bestemmen van de woonpercelen in het gebied Sonnevanck. Daarbij is bijzondere aandacht geweest voor de grootte van het te bebouwen gedeelte van de percelen. Hoewel de gehanteerde systematiek wellicht iets anders is dan het huidige bestemmingsplan is er nadrukkelijk voor gekozen het te bebouwen gedeelte niet te vergroten dan wel dat vergroting enkel is toegestaan onder strikte voorwaarden. De percelen die behoren bij de woningen bestaan in het ontwerpbestemmingsplan voor een deel uit de bestemming 'Wonen - Villa' en voor een deel uit de bestemming 'Natuur'. De begrenzing van deze bestemmingen komt overeen met de bestemmingen 'Woningen met bijbehorende erven (Wo)'/'Tuin (t)' en 'Bos met natuurlijke waarde' uit het vigerende bestemmingsplan. Hierdoor wordt het behoud van het bijzondere karakter van Sonnevanck – Villa's in het bos – gewaarborgd. De bestemming 'Wonen - Villa' in het nieuwe plan is globaler van opzet dan de huidige bestemming. De reden hiervoor is dat het huidige bestemmingsplan is opgesteld om een nieuwe ontwikkeling tot stand te brengen, terwijl het nieuwe bestemmingsplan is gericht op de fase van beheer en gebruik in de huidige situatie. Deze nieuwe bestemming doet echter geen afbreuk aan het karakter van de wijk.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Het woongebied Sonnevanck wordt van een geheel nieuwe bestemmingsplanregeling (bestemming 'Wonen – Villa') voorzien.*

Opmerking 29.2
De historische panden in het gebied zijn niet duidelijk onderscheiden, benoemd en zorgvuldig bestemd. Ook de wijze van bestemmen van de particuliere kavels is structureel gewijzigd.
In het vigerende bestemmingsplan kunnen de woningen alleen op een beperkt en begrensd deel van de kavel opricht worden. In het voorliggende plan wordt een geheel andere bestemmingsplan "methodiek" gehanteerd daardoor kan er een ernstige aantasting ontstaan van de destijds gezamenlijk overeengekomen ontwerp uitgangspunten tot behoud van het historisch erfgoed Boerhaave-Sonnevanck.

Commentaar
Zoals uit de gemeentelijke reactie onder 29.1 blijkt is in het ontwerpbestemmingsplan voor een andere systematiek gekozen voor wat betreft de bestemming 'Wonen - Villa'. Het voorliggende bestemmingsplan is gericht op de fase van beheer en gebruik in de huidige situatie. Deze fase vraagt om een andere systematiek. De gemeente deelt echter de mening van reclamant dat het op basis van het voorliggende bestemmingsplan mogelijk is om de locatie van de woning te wijzigen. Het is mogelijk om de woning te slopen en om deze dan op een andere locatie binnen het bestemmingsvlak te herbouwen. Dit kan tot een aantasting leiden van oorspronkelijke ontwerp van het gebied. Om de deze reden worden in het ontwerpbestemmingsplan de woningen voorzien van bouwvlakken. De woningen zijn enkel binnen het bouwvlak toegestaan waardoor de locatie van de woningen niet kan worden gewijzigd. Op deze wijze wordt het historisch erfgoed behouden.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Het woongebied Sonnevanck wordt van een geheel nieuwe bestemmingsplanregeling (bestemming 'Wonen – Villa') voorzien.*

Opmerking 29.3
In het voorontwerpbestemmingsplan is de tennisbaan geheel verdwenen. Boerhaave Beheer BV. is nog steeds eigenaar van het terreingedeelte. Zij zijn helaas genoodzaakt geweest om deze te verwijderen. Toch bestaat het voornemen nog steeds om deze tennisbaan opnieuw te laten herleven. Reclamant is van mening dat handhaving van de bestaande bestemming noodzakelijk is.

Commentaar
De gemeente verleent geen medewerking aan het verzoek van reclamant. Momenteel is er geen sprake van een tennisbaan op voornoemd perceel. Meer dan een open ruimte in het bos is er niet. Het bestemmen van de tennisbaan zou een nieuwe ontwikkeling zijn in het bestemmingsplan Buitengebied 2012. Gezien het feit dat het bestemmingsplan conserverend van aard is, wordt de tennisbaan niet mogelijk gemaakt in het onderhavige bestemmingsplan.

Opmerking 29.4
Reclamant stelt voor om:
- de grenzen van de destijds overeengekomen bestemmingen te handhaven en over te nemen in het nieuwe bestemmingsplan;
- de maatvoering van op te richten bebouwing te handhaven en over te nemen in het nieuwe bestemmingsplan;
- de bestemming tennisbaan te handhaven en uit te breiden met de toegangsroute naar de openbare weg.

Commentaar
Uit het voorgaande blijkt dat de gemeente bewust heeft gekozen voor deze wijze van bestemmen in het bestemmingsplan. De beheerfase in een gebied vraagt om een andere wijze van bestemmen dan de ontwikkelfase. Om deze reden is men afgeweken van de wijze van bestemmen uit het nu geldende bestemmingsplan.
Voor wat betreft de maatvoering van de bebouwing is in het voorontwerpbestemmingsplan aangesloten bij de feitelijke situatie. De oppervlakte van de woning mag niet meer bedragen dan 175 m^2 dan wel niet meer dan bestaande oppervlakte. Ook de goot- en bouwhoogten in het voorontwerpbestemmingsplan zijn afgestemd op de feitelijke situatie. De goot- en bouwhoogten mogen niet meer bedragen dan respectievelijk 6 m en 10 m dan wel niet meer dan de bestaande goot-en bouwhoogten.
De tennisbaan wordt niet mogelijk gemaakt in het onderhavige bestemmingsplan.

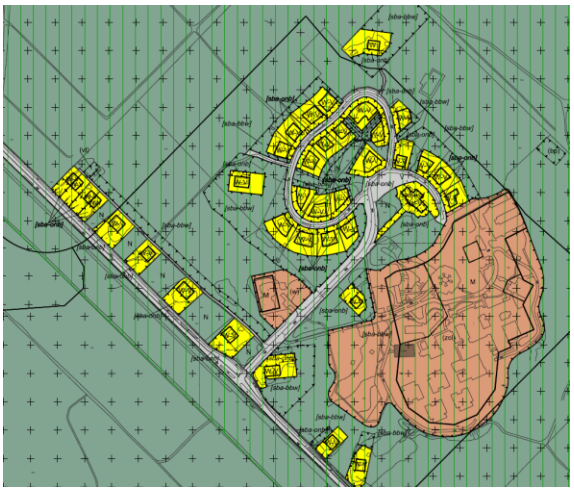

Voorontwerp bestemmingsplan

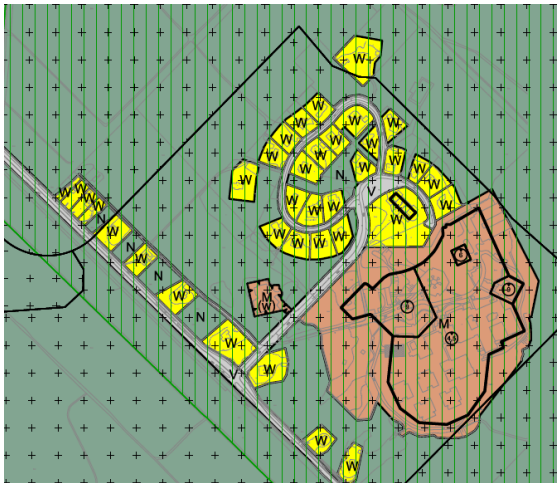

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 30.
Roordink Architecten BNA, Postweg 13 te Putten, briefnummer I12.4338

Opmerking 30.1
Reclamant is van mening dat de in het voorontwerpbestemmingsplan geboden bouwmogelijkheden niet toereikend zijn om zijn plannen om het gehele landgoed op te waarderen te faciliteren. In eerdere gesprekken met ambtenaren van de gemeente Harderwijk is de mogelijkheid geboden om de bouwmogelijkheden in het bestemmingsplan te vergroten in combinatie met de opwaardering van het landgoed als geheel. Reclamant werd geadviseerd een integraal plan in te dienen waarin de revitalisering van het landgoed, zowel landschappelijk als bouwkundig wordt weergegeven. Reclamant verzoekt het college de ruimte te laten dit plan in te brengen, zodat in het ontwerpbestemmingsplan de juiste kaders kunnen worden geschapen voor een fraai landgoed op de Molenweg 46 te Hierden.

Commentaar
Op het perceel aan de Molenweg 46 is volgens de natuurschoonwet 1928 een (niet opengesteld) landgoed aanwezig. Het perceel heeft een grootte van 21 Ha. Ambtelijk heeft de gemeente inderdaad aangegeven dat een vergroting van het woonhuis bespreekbaar is, mits er een compleet beeld wordt gegeven van de nieuwe woning, de samenhang tussen de woning en de bijgebouwen en een inrichtingsplan voor het erf. Op 10 juli 2013 zijn een door reclamant ingediend voorlopig ontwerp voor uitbreiding van het woonhuis (opgesteld door Roordink architecten, d.d. 20-06-2013) en een concept inrichtingsplan landgoed 'Morssinkhof's hoeve' (opgesteld door Goedegebuure tuin- en landschapsarchitecten, d.d. 10-07-2013) besproken in de gemeentelijke commissie ruimtelijke kwaliteit. Deze commissie heeft een positief advies afgegeven over het voorstel van reclamant om het landgoed op te waarderen. De gemeente zal vervolgens de tijdens dit overleg ingediende uitbreidingsplannen mogelijk maken in het ontwerpbestemmingsplan. Dit houdt in dat:

- *de maximale oppervlakte van het hoofdgebouw zal vergroot worden tot 410 m²;*
- *de mogelijkheid gecreëerd zal worden buiten het bouwvlak een theekoepel of kleine orangerie van ongeveer 25 m² te realiseren. De oppervlakte hiervan wordt niet meegeteld met de maximale toegestane oppervlakte van aan- en uitbouwen en bijgebouwen (in m2) zoals genoemd in artikel 17.2.1 onder c.*

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *De maximale oppervlakte van het hoofdgebouw op het perceel Molenweg 46 zal vergroot worden tot 410 m²;*
- *Op het perceel Molenweg 46 wordt de mogelijkheid gecreëerd buiten het bouwvlak een theekoepel of kleine orangerie van ongeveer 25 m² te realiseren. De oppervlakte hiervan wordt niet meegeteld met de maximale toegestane oppervlakte van aan- en uitbouwen en bijgebouwen (in m2) zoals genoemd in artikel 17.2.1 onder c.*

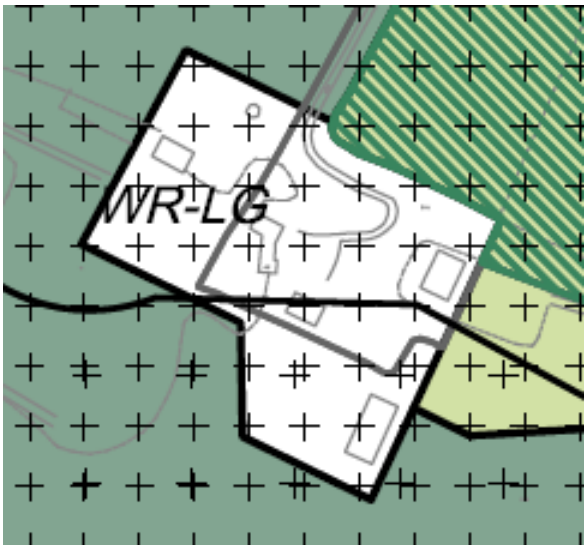

Voorontwerp bestemmingsplan

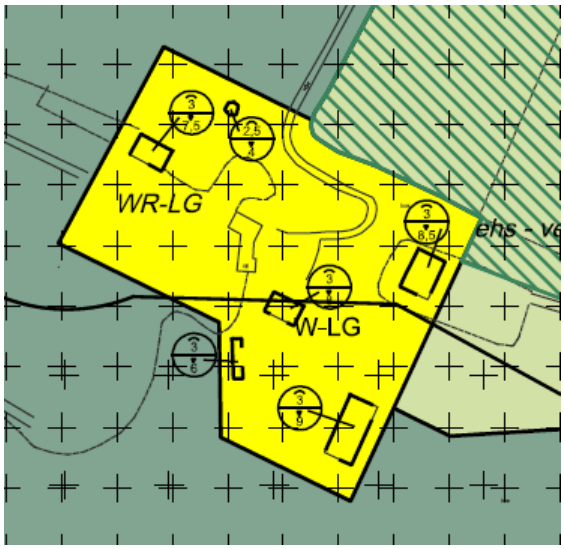

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 31.
dhr. H.W. Droog, Sonnevancklaan 23 te Harderwijk, briefnummer I12.4345

Opmerking 31.1
Reclamant heeft uit de tekst van de gemeentelijke advertentie niet kunnen afleiden dat ook het gebied Sonnevanck onderdeel uitmaakt van dit ontwerp. Er werd mede met buurtbewoners van uitgegaan dat er een apart bestemmingsplan gemaakt zou worden voor het gebied net als het gebied 'Hierden Bosch". De reden waarom het gebied voorzien moet worden van een nieuw bestemmingsplan staat niet vermeld.

Commentaar
In de gemeentelijke advertentie waarin de inspraakprocedure van het bestemmingsplan Buitengebied 2012 wordt aangekondigd wordt het plangebied omschreven. In deze omschrijving wordt de begrenzing van het plangebied duidelijk aangegeven. Ook wordt aangegeven welke gebieden geen onderdeel uit maken van het plangebied.
De gemeente heeft beleidsvrijheid bij aanwijzen van het plangebied van een bestemmingsplan. Voor het gebied Hierden Bosch is in verband met enkele actuele vraagstukken in 2011 een afzonderlijk plan in procedure gebracht. Voor het gebied Sonnevanck ligt het het meest voor de hand deze verplichte actualisatie een plek te geven in het bestemmingsplan Buitengebied. Op grond van de Wet ruimtelijke ordening is de gemeente namelijk verplicht om bestemmingsplannen ouder dan 10 jaar te actualiseren. Om deze reden is het gebied dan ook voorzien van een nieuw bestemmingsplan.

Opmerking 31.2
Het specifieke karakter van het gebied Sonnevanck en de wens/wil om dat te koesteren en te bewaren komt niet aan de orde. In het voorontwerpbestemmingsplan wordt op geen enkele wijze gerefereerd naar en voortgebouwd om de aanwezige plaatselijke waarden van geschiedenis, natuur, bosgebied en deze omgeving te beschermen door strikte bestemmingen en grenzen te hanteren.
De historische panden in dit gebied zijn niet duidelijk onderscheiden, benoemd en zorgvuldig bestemd.

Commentaar
Het gebied Sonnevanck is een bijzonder gebied met een bijzondere ontstaansgeschiedenis. Zonder hier iets aan af te willen doen is ervoor gekozen de toelichting op het bestemmingsplan algemeen te houden. Het is namelijk ondoenlijk en juridisch gezien niet noodzakelijk een beschrijving te geven van alle grotere en kleinere deelgebieden in dit bestemmingsplan. Immers geldt het algemene uitgangspunt voor het bestemmingsplan Buitengebied ook voor Sonnevanck, namelijk een actualisatie van het bestemmingsplan waarbij enerzijds het streven is de regels van bestemmingsplannen voor Harderwijk zoveel mogelijk eenduidig te maken en anderzijds zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de huidige feitelijke situatie en huidige bestemmingsplanregeling. Daarbij wordt rekening gehouden met de kenmerken en waarden van het gebied.
De gemeente deelt de mening van reclamant niet dat er geen strikte scheiding tussen natuur en woongebieden is opgenomen in het voorontwerpbestemmingsplan. De natuur- en bosgebieden zijn voorzien van de bestemming 'Natuur' en de woongebieden zijn in het ontwerpbestemmingsplan voorzien van de bestemming 'Wonen - Villa'. Door deze wijze van bestemmen is er sprake van een strikte functiescheiding. Ook de historische panden zijn duidelijk onderscheiden. Elk pand is voorzien van een afzonderlijk bestemmingsvlak met de bestemming 'Wonen - Villa'.

Opmerking 31.3
In het vigerende bestemmingsplan Boerhaave-Sonnevanck is de methodiek gehanteerd om de woningen op een beperkt en begrensd deel van de kavel te kunnen laten realiseren. Op deze wijze is er destijds voor gezorgd dat nieuwe bebouwing alleen gerealiseerd kon worden op open plekken in het bos of op de plek van voormalige gebouwen van de organisatie Boerhaave-Sonnevanck. Een aantal historische panden zijn bewust gekoesterd en gehandhaafd om te zorgen dat de ontstaansgeschiedenis "afleesbaar" zal blijven. De ruimtelijke opzet van de buurt wordt losgelaten met alle risico's en onwelkome verrassingen tot (mogelijk) gevolg.

Commentaar
Bij het opstellen van het voorontwerpbestemmingsplan is bijzondere aandacht geweest voor de grootte van het te bebouwen gedeelte van de percelen. Hoewel de gehanteerde systematiek wellicht iets anders is dan het huidige bestemmingsplan is er nadrukkelijk voor gekozen het te bebouwen gedeelte niet te vergroten dan wel dat vergroting enkel is toegestaan onder strikte voorwaarden. De percelen die behoren bij de woningen bestaan in het ontwerpbestemmingsplan voor een deel uit de bestemming 'Wonen - Villa' en voor een deel uit de bestemming 'Natuur'. De begrenzing van deze bestemmingen komt overeen met de bestemmingen 'Woningen met bijbehorende erven (Wo)'/'Tuin (t)' en 'Bos met natuurlijke waarde' uit het vigerende bestemmingsplan. Hierdoor wordt het behoud van het bijzondere karakter van Sonnevanck – Villa's in het bos – gewaarborgd. De bestemming 'Wonen - Villa' in het nieuwe plan is globaler van opzet dan de huidige bestemming. De reden hiervoor is dat het huidige bestemmingsplan is opgesteld om een nieuwe ontwikkeling tot stand te brengen, terwijl het nieuwe bestemmingsplan is gericht op de fase van

beheer en gebruik in de huidige situatie. Deze nieuwe bestemming doet echter geen afbreuk aan het karakter van de wijk.
De gemeente deelt echter de mening van reclamant dat het op basis van het voorliggende bestemmingsplan mogelijk is om de locatie van de woning te wijzigen. Het is mogelijk om de woning te slopen en om deze dan op een andere locatie binnen het bestemmingsvlak te herbouwen. Dit kan tot een aantasting leiden van oorspronkelijke ontwerp van het gebied. Om de deze reden worden in het ontwerpbestemmingsplan de woningen voorzien van bouwvlakken. De woningen zijn enkel binnen het bouwvlak toegestaan waardoor de locatie van de woningen niet kan worden gewijzigd. Op deze wijze wordt het historisch erfgoed behouden.

Opmerking 31.4
Vanuit de natuur- en bosbehoud gedachte is het zeer teleurstellend dat de terreindelen die voorzien c.q. voorzagen in handhaven en beschermen van bestaande natuur en bos nu bijna geheel worden "weggegeven" en omgevormd tot bouwlocatie en/of bijbehorend erf met bouwmogelijkheden.

Commentaar
De gemeente deelt de mening van reclamant niet. De begrenzing van de bestemmingen 'Natuur' en 'Wonen - Villa' uit het ontwerpbestemmingsplan komen overeen met de bestemmingen 'Woningen met bijbehorende erven (Wo)'/'Tuin (t)' en 'Bos met natuurlijke waarde' uit het vigerende bestemmingsplan. Er zijn dan ook geen terreindelen die worden omgevormd tot bouwlocatie. De gebieden die het vigerende plan zijn voorzien van de bestemming 'Bos met natuurlijke waarden' zijn in het ontwerpbestemmingsplan voorzien van de bestemming 'Natuur'.

Opmerking 31.5
Het conceptbestemmingsplan Buitengebied zorgt niet voor het voortzetten van het beleid zoals dat is neergelegd in het thans vigerende bestemmingsplan Boerhaave-Sonnevanck. Reclamant stelt voor om de bepalingen in het thans vigerende bestemmingsplan Boerhaave-Sonnevanck integraal te handhaven en over te nemen in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied en te onderzoeken c.q. te overwegen om op vergelijkbare wijze als voor het gebied Hierden Bosch ook voor het gebied Boerhaave-Sonnevanck een separaat en op maat gesneden bestemmingsplan in procedure te brengen en laten vaststellen.

Commentaar
De gemeente deelt de mening van reclamant niet. Uit het voorgaande blijkt dat in het bestemmingsplan Buitengebied 2012 bewust is gekozen voor een andere wijze van bestemmen. Deze wijze van bestemmen is passender voor de beheerfase. De waarden van het gebied en de bebouwing worden door deze regeling beschermd. De gemeente ziet geen aanleiding om voor Sonnevanck een afzonderlijk bestemmingsplan op te stellen.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Het woongebied Sonnevanck wordt van een geheel nieuwe bestemmingsplanregeling (bestemming 'Wonen – Villa') voorzien.*

Voorontwerp bestemmingsplan

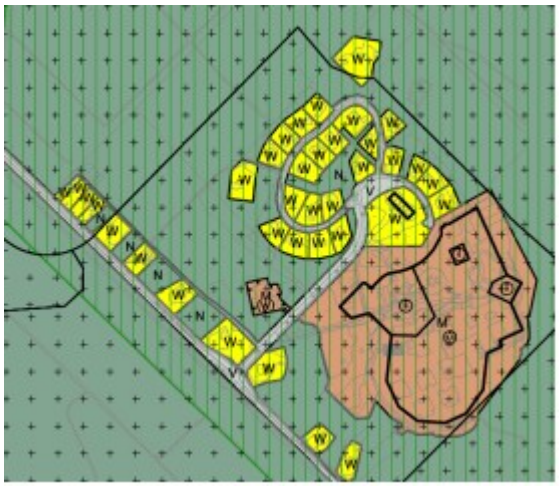

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 32.
Dhr. L. Petersen, Snippendalseweg 12 te Hierden, briefnummers I 12.4349 en I12.4355

Opmerking 32.1
Reclamant vraagt het perceel Snippendalseweg 12 volgens het vigerende bestemmingsplan te handhaven. Op dit perceel rust een geheel nieuw bouwblok. De wijziging zoals in het nieuwe bestemmingsplan is niet gewenst.

Commentaar
Het perceel valt onder het gebied met intensieve veehouderij. Op dit perceel is nog sprake van een intensieve veehouderij. In het voorontwerp is ervoor gekozen de bouwvlakken in het intensieve veehouderijgebied zoveel mogelijk te beperken. Kortgezegd om te voorkomen dat uitbreiding kan plaatsvinden van de intensieve veehouderij, waardoor stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied Veluwe kan toenemen. Deze systematiek werd mede ingegeven door landelijke ontwikkelingen op het gebied van veehouderij in bestemmingsplannen voor het buitengebied in relatie tot stikstofdepositie.

Inmiddels is er een planMER, inclusief passende beoordeling, opgesteld voor het bestemmingsplan "Buitengebied 2013" van de gemeente Harderwijk. Naar aanleiding van de eindresultaten hiervan is gekozen voor een andere systematiek om toename van stikstofdepositie door het bestemmingsplan te voorkomen. De regeling in het voorontwerp wekt de suggestie dat er een één-op-één-relatie is tussen stikstofdepositie en bouwmogelijkheden binnen een bouwvlak. Voor bebouwing ten dienste van een veehouderij is er wel enige relatie, maar niet zo direct dat deze in de ogen van de gemeente het beperken van bestaande bouwrechten rechtvaardigt. Daarom is ook gezocht naar alternatieve oplossingen.

Deze oplossing is gevonden in de vorm van een gebruiksregel, waarbij aan het gebruik van de stallen de voorwaarde wordt gekoppeld dat vergunning is verleend in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Via deze constructie wordt voorkomen dat het bestemmingsplan een negatief effect heeft op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Veluwe.

Concreet betekent dit dat in het ontwerp bouwvlakken zijn ingetekend op basis van een ruimtelijk-landschappelijke afweging. Voor het perceel Snippendalseweg 12 betekent dit dat een groter bouwvlak is opgenomen.

Het bestemmingsplan wordt als volgt gewijzigd:
- *Op de verbeelding wordt een bouwvlak opgenomen die overeenkomt met het vigerende bouwvlak.*
- *In de regels wordt aan het gebruiken van stallen de voorwaarde gekoppeld dat vergunning is verleend op grond van de Natuurbeschermingswet 1998.*

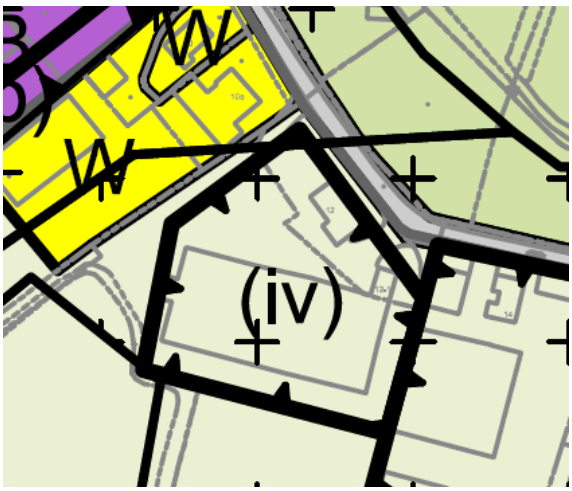

Voorontwerp bestemmingsplan

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 33.
Dhr. P. de Lange, Molenweg 46 te Hierden, briefnummer I12.4481

Opmerking 33.1
Betreft de bouwaanvraag uit 2005 en de hieraan toegevoegde tekeningen voor Molenweg 46.
Uitgaande van de maximaal toegestane bouwhoogte voor het hoofdgebouw van 9 meter zouden de bijgebouwen maximaal 7,20 meter mogen zijn. Echter het hoofdgebouw is volgens de bouwaanvraag 8,75 meter hoog en dit betekent hoogte hoofdgebouw min 20% een maximale bouwhoogte voor de bijgebouwen van 7 meter.
Volgens de tekeningen voldoen alle bijgebouwen niet aan de geformuleerde bouwregels. Het totale terrein en erf, alsmede de afstand tussen bijgebouwen en hoofdgebouw zijn dusdanig groot, dat het verschil in bouwhoogtes nauwelijks waarneembaar is. Reclamant verzoek om de maximale bouwhoogte voor de bijgebouwen voor de Molenweg 46 gelijk te trekken aan de maximale bouwhoogte voor het hoofdgebouw. Eventueel met een bijkomende voorwaarde dat er een minimale afstand tussen de verschillende gebouwen dient te zijn.

Commentaar
De gemeente verleent medewerking aan het verzoek van indiener. De bouwhoogten welke zijn opgenomen in de bouwaanvraag uit 2005 zullen worden opgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied 2012.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *De bouwhoogten welke zijn opgenomen in de bouwaanvraag voor het perceel Molenweg 46 uit 2005 zullen worden opgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied 2012.*

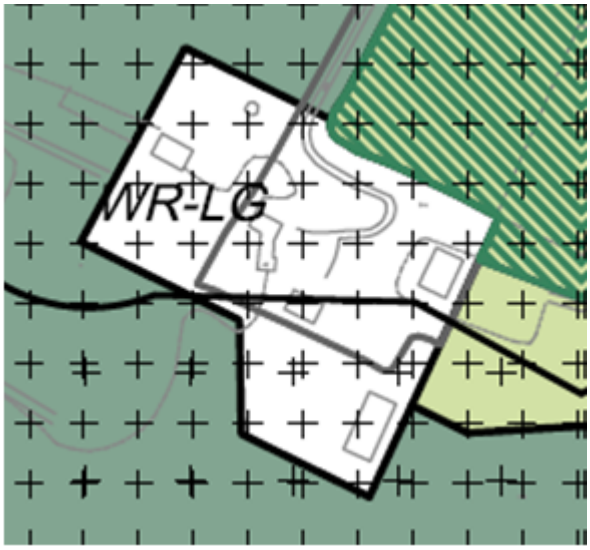

Voorontwerp bestemmingsplan

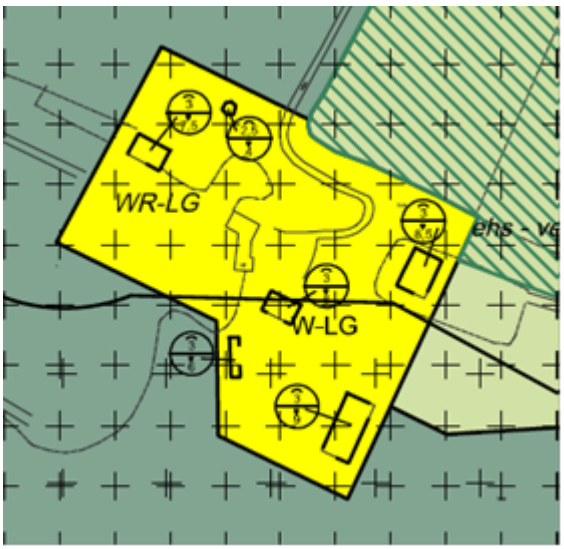

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 34
Dhr. A.W. Kwaaitaal, Watervalweg 2 te Hierden, briefnummer I12.4482

Opmerking 34.1
Reclamant stelt voor om de molenbelt als cultuurhistorisch object een betere basis te geven voor het behoud in de toekomst door er een bestemming ‘atelier met woonverblijf’ aan te geven waarbij als voorwaarde gesteld kan worden dat de karakteristieke vorm behouden blijft. Reclamant is bereid een tegemoetkoming aan te bieden in de vorm van een vereveningsbijdrage. Het ontbreken van een duidelijke bestemming zou er toe kunnen leiden dat het voortbestaan in de toekomst in gevaar komt.

Commentaar
In het bestemmingsplan Buitengebied 2003 is aan het gebied een woonbestemming toegekend om restanten van de molen aan te kunnen wenden als woning. Gedurende de afgelopen jaren zijn deze mogelijkheden niet benut. In plaats daarvan is de bestemming aangewend om een nieuw woonperceel te creëren. Daarmee zijn de bestemmingsplanmogelijkheden voor een woning, al dan niet in combinatie met een bedrijf of beroep aan huis, opgesoupeerd. Het nieuwe bestemmingsplan kent slechts twee mogelijkheden om woningen toe te voegen aan het buitengebied, namelijk door middel van functieverandering (rood-voor-rood) of door middel van landgoedontwikkeling. Het perceel komt voor beide mogelijkheden niet in aanmerking.
Wel zal in het ontwerpbestemmingsplan de mogelijkheid opgenomen worden om bedrijfsfuncties te realiseren in de Molenbelt. De functieveranderingsmogelijkheden naar bedrijfsactiviteiten zullen ook van toepassing worden verklaard op de Molenbelt.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *De functieveranderingsmogelijkheden naar bedrijfsactiviteiten worden van toepassing verklaard op de Molenbelt op het perceel Watervalweg 2.*

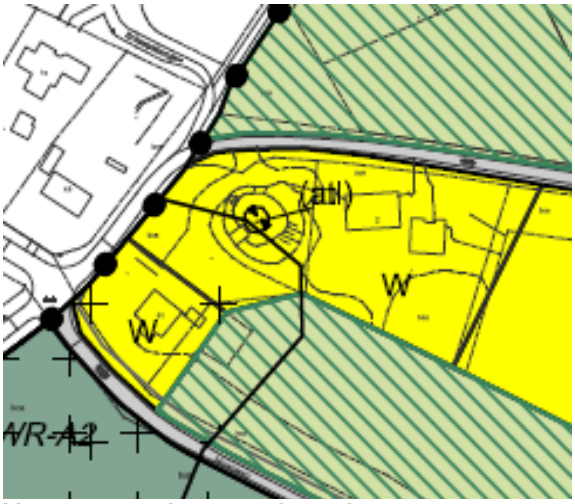

Voorontwerp bestemmingsplan

Voorgestelde aanpassing

Inspraakreactie 35
D. Beelen, Ooster Mheenweg 9b te Hierden, briefnummer I12.4508.

Opmerking 35.1
Het perceel B 3505 aan de Watervalweg is in eigendom van de familie van reclamant. Voor het gebruik van het perceel als weiland is tegenwoordig minder vraag. Om het terrein in de toekomst niet braakliggend te laten zijn wil reclamant op het perceel de bestemming “recreatief gebied met landschappelijke en natuurlijke waarde/verblijfsrecreatie terrein”. Deze is dezelfde als het omliggende gebied. Reclamant staat voor ogen om een paar accommodaties neer te zetten voor groepsrecreatie met beheerders woning.

Commentaar
Het perceel B 3505 is gelegen in de bestemming ‘Agrarisch met waarden – Natuur- en landschapswaarden’ van het voorontwerpbestemmingsplan. Over een groot deel van het perceel ligt in het voorontwerpbestemmingsplan de aanduiding ‘reconstructiewetzone – extensiveringsgebied’.
In het thans nog geldende bestemmingsplan is aan het perceel de bestemming ‘Agrarisch gebied met landschappelijke en natuurlijke waarde’ toegekend. Op het perceel ligt geen agrarisch bouwvlak. Op het perceel staat thans evenmin bebouwing. Het gebied is tevens aangeduid als ‘Landgoederenlandschap en Hierdense beek.
Op basis van het geldende bestemmingsplan mag het perceel uitsluitend worden gebruikt voor agrarische doeleinden. In het nieuwe bestemmingsplan blijft dit gebruik onverminderd van toepassing.
Inspreker merkt in de reactie op het voorontwerp op dat een deel van het gebied al een verblijfsrecreatiebestemming heeft. Waarschijnlijk doelt inspreker op de aanwezigheid van een verblijfsrecreatieterrein een eindje verderop gelegen aan de Watervalweg, richting gemeente Nunspeet. Op het perceel B 3505 zelf liggen geen mogelijkheden voor recreatief gebruik.

In de visie op het plangebied, (Visie op hoofdlijnen, buitengebied Harderwijk, 23 augustus 2010) staat vermeld dat de gemeente in beginsel positief staat tegenover vestiging van kleinschalige vormen van dag- en verblijfsrecreatie. Maar deze ontwikkelingen zijn voorbehouden voor voormalige bedrijfsgebouwen, ter vergroting en diversificatie van het aanbod aan toeristisch-recreatieve voorzieningen. Dit kan in de vorm van nevenactiviteiten bij bestaande agrarische bedrijven (fietsverhuur, kamperen bij de boer, bed & breakfast en dergelijke).
Voor het overige biedt het gemeentelijk beleid geen mogelijkheden voor nieuwe recreatieve accommodaties in het buitengebied, zoals inspreker voor ogen staat. Evenmin biedt het plan of het gemeentelijk beleid mogelijkheden voor de vestiging van een groepsaccommodatie met beheerderswoning.

Geen aanpassing voorgesteld

Inspraakreactie 36
Dhr. Matlung en mevr. Teunissen, Kerkpad 4 te Hierden, briefnummer 13.1421

Opmerking 36.1
Reclamant vraagt om Kerkpad 2 en 4 samen te voegen tot één woning, het gastenverblijf/de hobbyruimte (Kerkpad 4) te slopen en een nieuwe woning op te richten op het terrein. De nieuwe woning wordt dan ontsloten door het Kerkpad of via de achteringang.

Commentaar
Op 13 augustus 2013 heeft de gemeente een omgevingsvergunning verleend aan de buren van reclamant om de woning op Kerkpad 2 te vergroten. Door het verlenen van deze omgevingsvergunning is de gezamenlijke oppervlakte van de woningen groter dan de toegestane oppervlakte van 150 m^2 voor een enkele woning. Hierdoor mag verondersteld worden dat de inspraakreactie achterhaald is.

Voor de goede orde zij opgemerkt dat los hiervan het bouwen van een nieuwe woning op de gewenste locatie (voor zover thans bij de gemeente bekend) niet tot de mogelijkheden behoort. In het kader van de inspraak op de Visie op Hoofdlijnen zijn hiervoor twee argumenten genoemd:

- *Nieuwe bebouwing moet aansluiten bij de karakteristieken van al bestaande bebouwing terwijl wordt gevraagd om een nieuwe woning op een nieuw op te richten, solitair gelegen bouwperceel;*
- *In zowel de Visie op Hoofdlijnen als de Structuurvisie Dorpsomgevingsplan Hierden is aangegeven dat de openheid van de Lage Enk een waarde is die behouden moet blijven. Een nieuw bouwperceel met een woning op de gewenste locatie staat op zeer gespannen voet met dit uitgangspunt.*

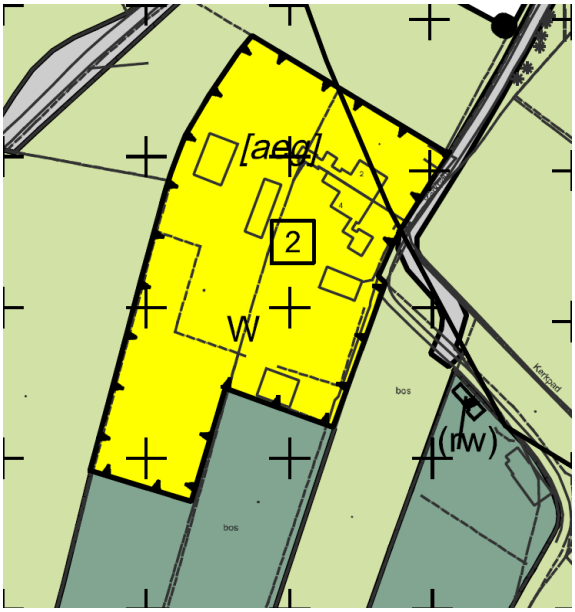

Geen aanpassing voorgesteld

6. Inspraakreacties Buitengebied 2012 n.a.v. inloopbijeenkomst d.d. 27 november 2012 en gemeentelijk commentaar

Hieronder worden de vragen en opmerkingen weergegeven die zijn ingevuld op de formulieren die zijn ingevuld tijdens de inloopbijeenkomst over het voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied op 27 november 2012 met daaronder het gemeentelijke commentaar. Bij reacties die betrekking hebben op de verbeelding is een uitsnede van de (analoge) verbeelding opgenomen. Indien er naar aanleiding van de inspraakreactie wijzigingen worden voorgesteld is zowel uit het voorontwerp als uit het voorstel voor het ontwerp een uitsnede opgenomen. Voor de leesbaarheid van de analoge verbeelding zijn de lijnstijlen, letters en symbolen op de ontwerp-verbeelding minder grof weergegeven dan in het voorontwerp. Daardoor kan het beeld van uitsnede uit het voorontwerp ogenschijnlijk meer afwijken van de ontwerp-verbeelding dan werkelijk het geval is.

Formulier 1
De heer Schouten, Leuvenumseweg 72, Harderwijk

Opmerking 1.1
Oppervlakte woning is groter dan 200 m^2. Inmeten ter plaatse.

Commentaar
In artikel 17.2.1 staat vermeld dat de oppervlakte van een woning niet meer mag bedragen dan 200 m^2. Naar aanleiding van reactie is de omvang van de woningen en bijgebouwen ter plaatse ingemeten. Hieruit blijkt dat de oppervlakte van beide woningen op het perceel kleiner zijn dan 200 m^2. Voor de 'hoofdwoning' van het landgoed blijft 200 m^2 gehanteerd. Voor de 'beheerderswoning', waarvan het gewenst is dat deze architectonisch en bouwkundig ondergeschikt is en blijft aan de hoofdwoning wordt een maximale maat toegekend van 150 m^2, wat overeenkomt met de woningen in het buitengebied. Beide woningen hebben binnen deze maatvoering nog uitbreidingsmogelijkheden.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *De maximale oppervlakte van de beheerderswoning op het perceel Leuvenumseweg 72 wordt aangepast op 150 m^2.*

Opmerking 1.2
Oppervlakte bijgebouwen klopt niet.

Commentaar
Op basis van de hiervoor genoemde nadere inventarisatie is het aantal m^2 aan bijgebouwen aangepast.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *De toegestane oppervlakte voor bijgebouwen op het perceel Leuvenumseweg 72 wordt bijgesteld in de regels.*

Opmerking 1.3
Weiland van ons ligt binnen de bestemming natuur, klopt dit? (Bestemming agrarisch opnemen of bouwvlak vergroten?)

Commentaar
Inspreker merkt terecht op dat het weiland achter de woning in de bestemming natuur ligt. Om het bestemmingsplan in overeenstemming te brengen met het feitelijk gebruik, is de bestemming van het weiland gewijzigd in Agrarisch met Waarden.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *De weidegronden behorende bij het landgoed Den Haspel (Leuvenumseweg 72) worden bestemd als Agrarisch met Waarden*

Opmerking 1.4
Schriftelijke zienswijzen indienen nog nodig?

Commentaar
De mondeling ingediende zienswijze van 27 november 2012 is voor deze fase voldoende. Voor inspreker staat vervolgens de mogelijkheid open een zienswijze in te dienen tegen het ontwerpbestemmingsplan. De gemeente kondigt de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan op de gebruikelijke wijze aan in het gemeentelijk informatieblad en op de gemeentelijke website.

Opmerking 1.5

Twee lichtmasten bij paardenbak zijn al 16 jaar aanwezig. Valt dit onder het overgangsrecht? Hoogte is ± 4,5 m.

Commentaar
Binnen de bestemming Wonen is een regeling opgenomen voor de bestaande lichtmasten.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Aan de bestemming Wonen – Landgoed wordt een regeling toegevoegd voor de bestaande lichtmasten op het perceel Leuvenumseweg 72.*

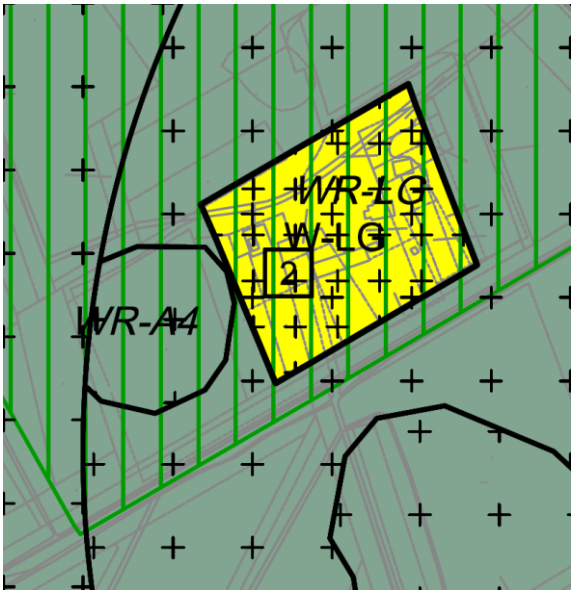

Voorontwerp bestemmingsplan

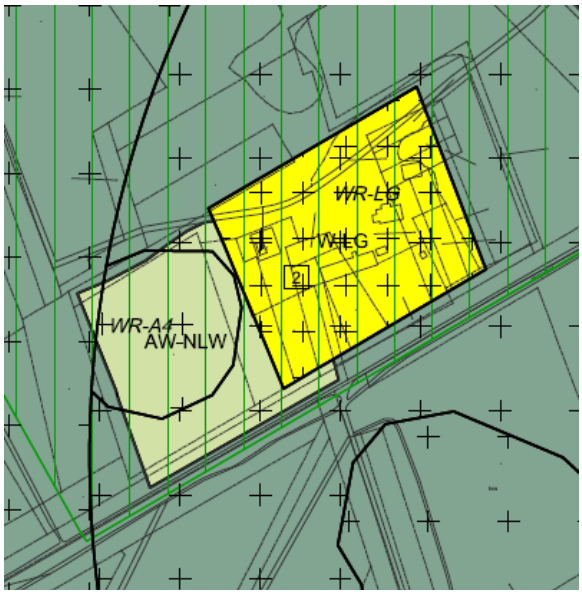

Voorgestelde aanpassing

Formulier 2
D. Beelen, Brouwersbosweg 1b, Hierden

Opmerking 2.1
Oppervlakte bedrijfsgebouwen klopt niet.

Commentaar
De oppervlakte aan bijgebouwen is gebaseerd op het vergunde aantal vierkante meters. Alleen met een vergunning tot stand gekomen bijgebouwen, zijn in het bestemmingsplan geregeld. De totale omvang aan bedrijfsgebouwen is geïnventariseerd op 751 m^2. Deze oppervlaktemaat is in het bestemmingsplan overgenomen. De twee gebouwtjes in de zuidelijkste punt van het perceel waren abusievelijk niet voorzien van een bouwvlak. Dit wordt hersteld in het ontwerp.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Op het perceel Brouwersbosweg 1b wordt een bouwvlak opgenomen voor de gebouwen in de zuidelijkste punt van het perceel.*

Opmerking 2.2
Kantoor bestemming omgezet naar woning?

Commentaar
Het is niet mogelijk de kantoorfunctie te wijzigen in een bestemming Wonen, omdat geen woningen meer worden toegevoegd aan het buitengebied. Enige uitzondering hierop vormt de regeling voor functieverandering. Daarbij moet sprake zijn van bedrijfsbeëindiging en sloop van opstallen. Daarvan is hier geen sprake.

Opmerking 2.3
De 2 bedrijfswoningen zijn geen bedrijfswoningen maar burgerwoningen.

Commentaar
Deze wijziging is niet mogelijk vanuit milieuhygiënisch oogpunt. Los van dit probleem is er sprake van splitsing van een woning van de bedrijfsbestemming. Dat de woning in het verleden privaatrechtelijk is gesplitst, betekent niet dat de situatie ook publiekrechtelijk door middel van dit bestemmingsplan moet worden geregeld.

Opmerking 2.4
Kunnen we eventueel extra woningen realiseren?

Commentaar
Het bestemmingsplan bevat geen mogelijkheden om extra woningen te bouwen op de plaats waar nu een bedrijfsbestemming ligt. Zie het commentaar bij 2.2.

Opmerking 2.5
Dossieronderzoek doen hoe de woningen vergund zijn. Buitengebied II 1975, welke bestemming?

Commentaar
Zie het commentaar bij 2.3

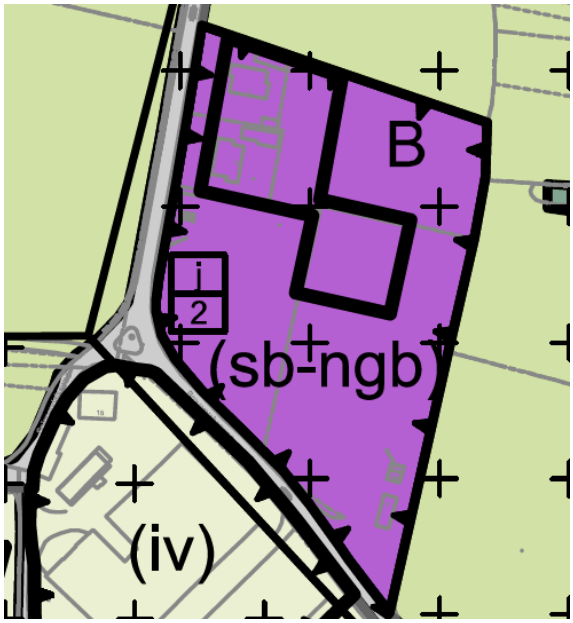

Voorontwerp bestemmingsplan

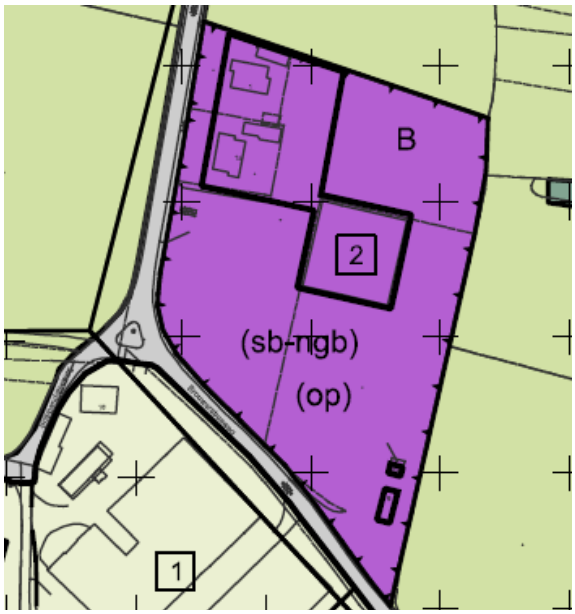

Voorgestelde aanpassing

Formulier 3
De heer P.M. Wink, Sonnevancklaan 18, Harderwijk *(Zie ook hoofdstuk 5, inspraakreactie 11.)*

Opmerking
Wij vinden het zeer gewenst als handhaving van het huidige BP Boerhaave Sonnevanck 1992, wordt verwerkt in het BP Buitengebied. Essentieel punt is bijgebouwen, vrijstelling voor Boerhaave Sonnevanck is niet gewenst.

Commentaar
Aan de wens van inspreker is tegemoet gekomen. Op basis van een grondige inventarisatie en een zorgvuldige landschappelijke en stedenbouwkundige afweging is er voor het terrein een maatwerkregeling in het bestemmingsplan opgenomen.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Het woongebied Sonnevanck wordt van een geheel nieuwe bestemmingsplanregeling (bestemming 'Wonen – Villa') voorzien.*

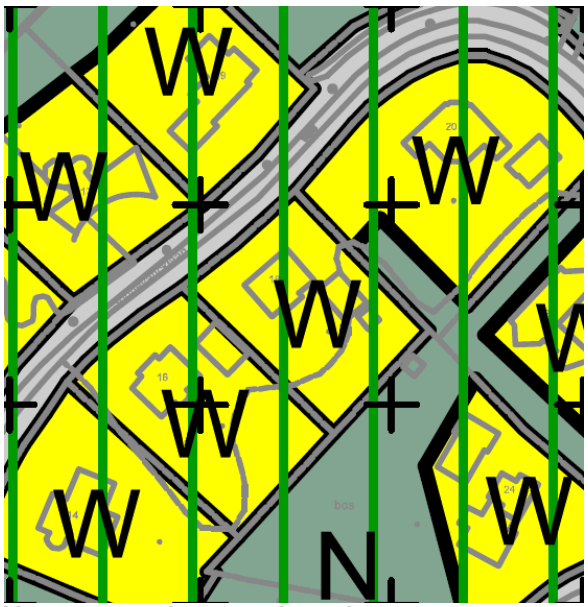

Voorontwerp bestemmingsplan

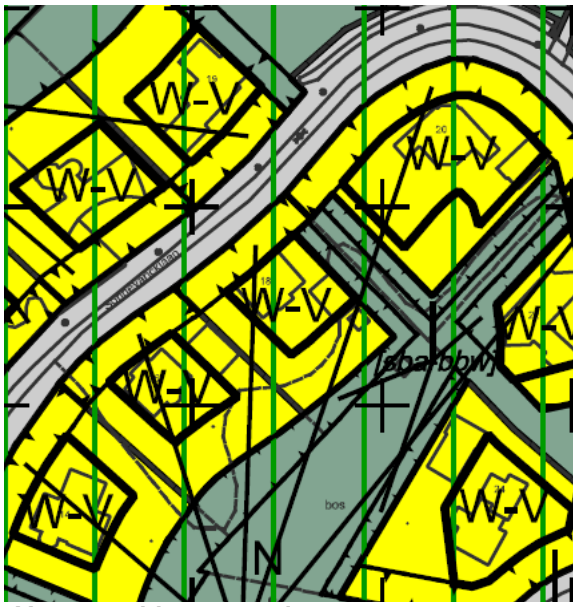

Voorgestelde aanpassing

Formulier 4
De heer Schuurkamp, Duinweg 6, 3849 NJ Hierden

Opmerking 4.1
Aantal caravans? Wanneer vergunningplichtig? Volgens de eigenaar staan er meer caravans.

Commentaar
Het bestemmingsplan bevat geen regels waaruit blijkt hoeveel caravans er maximaal op het verblijfsrecreatieterrein mogen worden geplaatst.

Opmerking 4.2
Veiligheidszone natuurbrand loopt midden over de camping. Wat betekent dit? Niet gewenst als dit over BBQ gaat.

Commentaar
Met betrekking tot de vraag dat er over het terrein een veiligheidszone natuurbrand loopt, merkt de gemeente op dat het bestemmingsplan geen regels bevat voor een dergelijke zone.

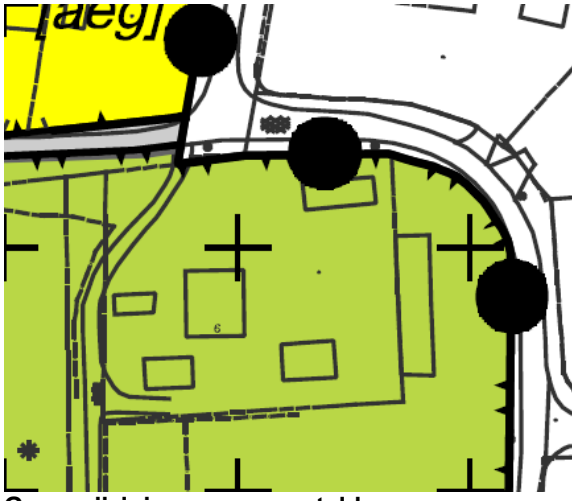

Geen wijzigingen voorgesteld

Formulier 5
De heer Nijveld, Lage Enkweg 14, Hierden

Opmerking
Als ik 3,0 m grens aan moet houden voor bijgebouwen, heb ik vrijwel geen ruimte om een schuur te bouwen.

Commentaar
Bedoeld is te regelen dat bijgebouwen niet tot op de grens van het openbaar toegankelijk terrein mogen worden gebouwd. Deze norm is opgenomen om vermindering van zicht op het openbaar toegankelijke terrein (weg, pad enzovoort) te voorkomen. De regels zijn op dit punt aangepast door aan artikel 16.2.1.d, en aan alle overige artikelen waarin deze bepaling is opgenomen, toe te voegen dat de norm van 3 m betrekking heeft op de afstand tot de zijdelingse perceelgrens, grenzend aan het openbaar toegankelijk terrein.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *De afstand tot de zijdelingse perceelsgrens van 3 meter binnen de bestemming Wonen geldt alleen voor percelen die grenzen aan openbaar toegankelijk terrein.*

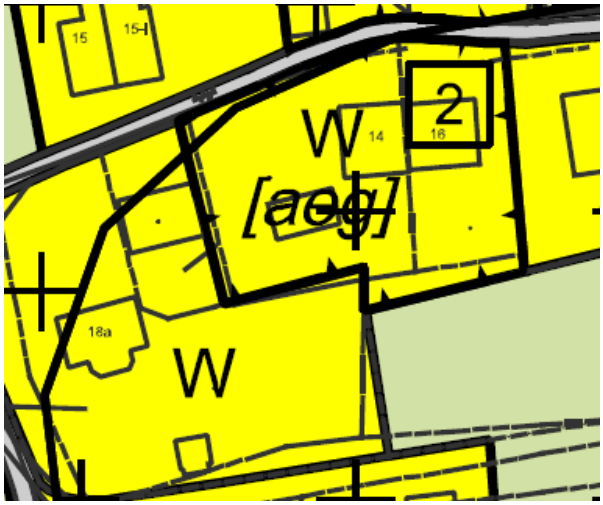

Geen wijzigingen voorgesteld

Formulier 6
De heer Uit de Bosch, Zuiderzeestraatweg 85, Hierden

Opmerking
Welke oppervlakte mag ik bouwen voor dubbele bewoning en bijgebouwen?

Commentaar
Op het betreffende perceel aan de Zuiderzeestraatweg 85 geldt de bestemming wonen met een bouwvlak. Ter plaatse is een twee onder-één-kap woning toegestaan. De oppervlakte van elke woning afzonderlijk in het geval van een twee-onder-één-kap woning mag niet meer bedragen dan 110 m^2. De maximale gezamenlijke oppervlakte is dus 220 m² (2 x 110 m^2), dan wel niet meer dan de bestaande oppervlakte indien deze groter is en voor zover gebouwd met vergunning. Voor vrijstaande woningen is de oppervlaktemaat 150 m^2.

De oppervlakte van aan- en uitbouwen en bijgebouwen bij elke woning mag niet meer dan 50 m^2 bedragen, dan wel de bestaande oppervlakte indien deze meer bedraagt en voor zover gebouwd met vergunning. Het bestemmingsplan bevat een tweetal mogelijkheden om de oppervlaktemaat voor bijgebouwen te vergroten. In het eerste geval is de uitbreiding afhankelijk van de omvang van het bouwperceel. In het tweede geval is verruiming mogelijk, indien er ook bijgebouwen gesloopt worden.

Overigens is naar aanleiding van andere inspraakreacties de bestemming Wonen in het gebied tussen de Zuiderzeestraatweg en Lorentz III verruimd tot de omvang van de bestemming in het huidige bestemmingsplan (zie hiervoor hoofdstuk 5, inspraakreactie 24). Zie ook de behandeling van formulier 13.

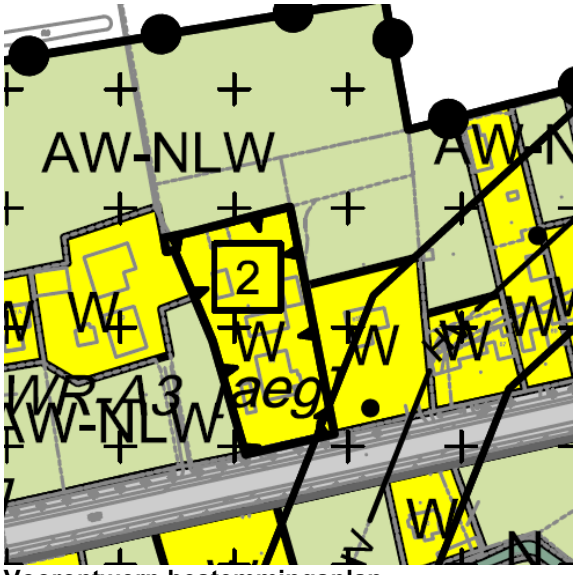

Voorontwerp bestemmingsplan

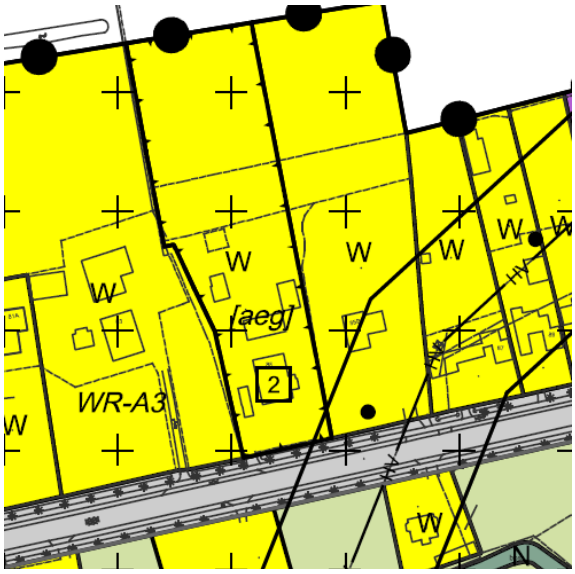

Voorgestelde aanpassing n.a.v. inspraakreactie 24

Formulier 7
De heer Van der Horst, Beekhuizerweg 1, Hierden *(Zie ook hoofdstuk 5, inspraakreactie 15.)*

Opmerking 7.1
Check Paasloweg: woning of dienstwoning -> plattelandswoning?

Commentaar
Zie hoofdstuk 5, inspraakreactie 15, commentaar bij opmerking 15.2

Opmerking 7.2
Bouwvlak silo's ten noorden.

Commentaar
De bestaande sleuf- en voedersilo's liggen binnen het bouwvlak gelegd. Op basis van andere inspraakreacties zijn de bouwvlakken binnen de bestemming Agrarisch teruggebracht naar de omvang zoals die ook geldt op grond van het huidige bestemmingsplan. (Zie hiervoor onder andere hoofdstuk 5, inspraakreactie 13.)

Opmerking 7.3
Archeologie: onnodig beperkend voor een eendengebied.

Commentaar
De gemeente heeft in april 2011 het Archeologiebeleid Harderwijk vastgesteld. In het beleid is vastgesteld wanneer bij 'nieuwe' planontwikkelingen archeologisch vooronderzoek noodzakelijk is. Dit beleid is gebaseerd op artikel 40 van de Monumentenwet 1988, waarin bepaald is, dat een aanvrager van een omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit (bouwvergunning), of een aanlegactiviteit van werken geen bouwwerken zijnde (aanlegvergunning), een rapport over de archeologische waarden dient te overleggen. Indien sprake is van een bouwplan/-werk met een oppervlakte groter dan 100 m² en/of indien de activiteit op een grotere diepte dan 0,3 m wordt uitgevoerd ter hoogte van de Beekhuizerweg 1, vraagt de gemeente een rapport waarin wordt onderzocht en vastgesteld dat geen sprake is van verstoring van mogelijke archeologische waarden ter plaatse. Zie over dit onderwerp ook hoofdstuk 5, inspraakreactie 13, commentaar bij 13.2.

Voorontwerp bestemmingsplan

Voorgestelde aanpassing

Formulier 8
De heer Kevelam/de heer Klaassen *(Zie ook hoofdstuk 5, de inspraakreacties 25, 26 en 28.)*

Opmerking 8.1
De heer Klaassen heeft opstallen aan de Parallelweg: welke mogelijkheden zijn er?

Commentaar
Voor zover deze opstallen gelegen zijn in een agrarisch bouwvlak, mogen deze gebruikt worden voor agrarische doeleinden. Het bestemmingsplan bevat voor het overige regels om in het bouwvlak bij een agrarisch bedrijf een nevenactiviteit te starten binnen bestaande gebouwen. Er gelden wel voorwaarden waaraan moet worden voldaan.

Opmerking 8.2
-BW Parallelweg 17: waarom?

Commentaar
Uit de gegevens van de gemeente is niet gebleken dat er op de Parallelweg 17 nog agrarische activiteiten worden uitgevoerd. De gemeente dient op basis van deze inventarisatie en op basis van het onderzoek naar de feitelijke situatie een bestemming aan het perceel toe te kennen. De gemeente heeft daarbij als uitgangspunt gehanteerd dat aan voormalige agrarische bedrijfswoningen een woonbestemming moet worden toegekend. Zie ook hoofdstuk 5, inspraakreactie 25, commentaar bij 25.2

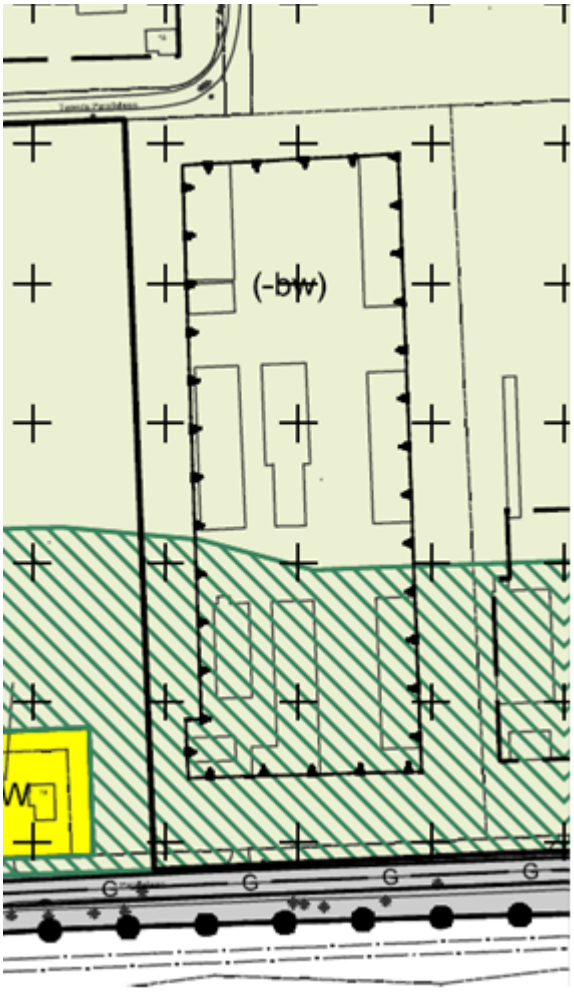

Geen wijzigingen voorgesteld

Opmerking 8.3
Zuiderzeestraatweg 64: functiewijziging mogelijk?

Commentaar
Zie hoofdstuk 5, inspraakreactie 28.

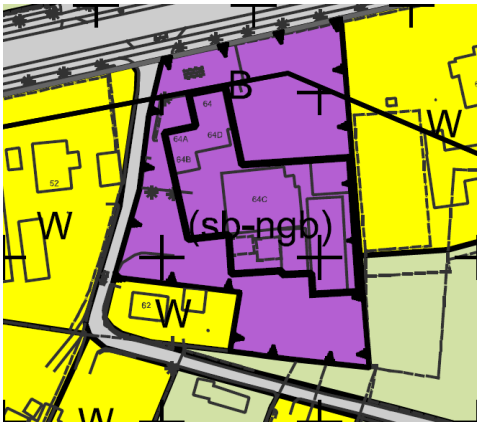

Geen aanpassing voorgesteld

Opmerking 8.4
Zomerweg 5: 2 woningen?

Commentaar
Aan het perceel Zomerweg 5 is een woonbestemming toegekend en er zijn drie aanduidingen opgenomen ten behoeve van de aanwezige recreatiewoningen.

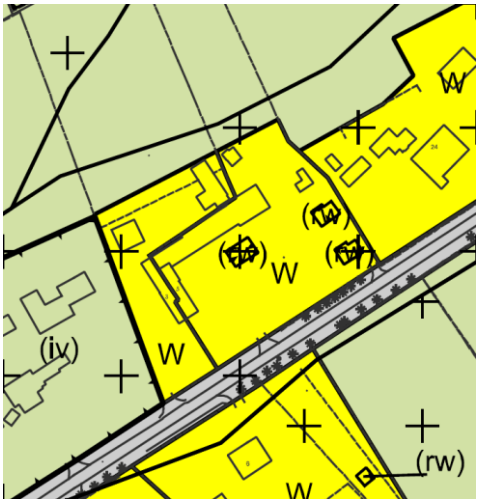

Geen aanpassing voorgesteld

Opmerking 8.5
Vlak Duinweg 8a: akkoord

Commentaar
Voor kennisgeving aangenomen

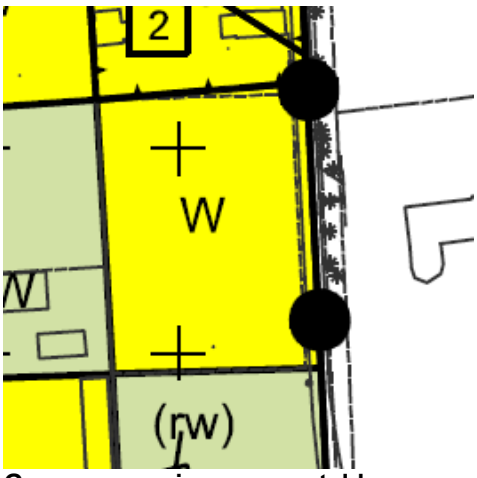

Geen aanpassing voorgesteld

Formulier 9
De heer Van de Bunte, Glindweg 8, Harderwijk

Opmerking
Nieuw te bouwen woning in relatie tot slopen bijgebouwen. Voorkeur locatie tussen Van Goorswegje 17/19 en anders op eigen terrein? Mogelijkheid tot bouwen van een woning in het kader van functieverandering. Het betreft hier de zoekzone Wonen

Commentaar
Het bestemmingsplan biedt de mogelijkheid van functieverandering van een agrarisch bedrijf naar wonen onder voorwaarden (zie artikel 30.5 van de planregels). Twee belangrijke voorwaarden zijn dat (1) de wijzigingsbevoegdheid uitsluitend wordt toegepast indien geen agrarische bedrijfsactiviteiten (meer) plaatsvinden, dan wel de agrarische bedrijfsactiviteiten blijvend worden gestaakt en (2) alle overtollige bedrijfsgebouwen afgebroken moeten worden met een minimum van 500 m², met dien verstande dat saldering is toegestaan en overtollige bedrijfsgebouwen worden gesloopt. Voor het overige biedt het bestemmingsplan geen mogelijkheden voor de bouw van een woning.

Kanttekening die hierbij gemaakt moet worden is dat de geluidszone van het industriegebied Lorentz over het gebied Glindweg en deels over het perceel Glindweg 8 ligt. Dit werkt beperkend voor de mogelijkheden om nieuwe woningen toe te voegen in het gebied.

Het oprichten van een nieuw bouwperceel tussen Van Goorswegje 17 en 19 past niet binnen de uitgangspunten voor functieverandering, omdat dan sprake is van het oprichten van een nieuw bouwperceel. Indien men mogelijkheden ziet om aan de regeling voor functieverandering te voldoen op het perceel Glindweg 8 zal de haalbaarheid van het initiatief nader onderzocht moeten worden en kan men contact opnemen met de gemeente voor een nadere verkenning.

Geen wijziging voorgesteld

Formulier 10
M. Kleermaker, Grevenhofsweg 12, Hierden

Opmerking 10.1
Opslag buiten?

Commentaar
Buiten het bouwvlak is geen enkele vorm van opslag toegestaan. Binnen het bouwvlak is uitsluitend opslag ten behoeve van de uitoefening van het bedrijf toegestaan. Zie verder ook opmerking 10.3.

Opmerking 10.2
Bestemming kwekerij in relatie tot hoveniersbedrijf?

Commentaar
Op het perceel Grevenhofsweg 12 is al lange tijd sprake van de aanwezigheid van een hoveniersbedrijf. In het verleden is reeds door de gemeente aan deze wijziging medewerking verleend. Om deze reden is de voormalige agrarische bestemming omgezet in een bestemming Bedrijf.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Het perceel Grevenhofsweg 12 wordt gewijzigd in de bestemming Bedrijf, met in de regels de nadere specificering hoveniersbedrijf.*

Opmerking 10.3
Verplaatsen uit zicht incl. groenaanplant?

Commentaar
Het bestemmingsplan bevat voor de Grevenhofsweg 12 een bedrijfsbestemming t.b.v. het hoveniersbedrijf. Voor dit bedrijf is tevens enige buitenopslag toegestaan. De gronden zijn in het plan specifieke aangegeven. Daarmee beoogt de gemeente de opslag uit het zicht te verplaatsen van de voorkant naar het perceel achter de loods.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Achter het perceel Grevenhofsweg 12 wordt een gebied aangeduid, waarbinnen buitenopslag wordt toegestaan buiten het bouwvlak.*

Opmerking 10.4
Mogelijkheden voor uitbreiding bedrijfsbebouwing?

Commentaar
Binnen het bouwvlak zijn gebouwen ten behoeve van het bedrijf toegestaan tot een maximum van 765 m^2. Er wordt terughoudend omgegaan met het bieden van uitbreidingsmogelijkheden voor bebouwing bij bedrijfsmatige activiteiten in het buitengebied. Via een procedure tot afwijking van het bestemmingsplan kan, onder voorwaarden, 10% verruiming worden toegestaan.

Opmerking 10.5
Mogelijkheid tot vestiging bedrijfswoning?

Commentaar
Binnen de bestemming is één dienstwoning toegestaan. Het bestemmingsplan bevat geen mogelijkheid om een tweede bedrijfswoning te realiseren. Immers, de noodzaak van een extra dienstwoning is door technologische mogelijkheden in het algemeen niet meer aanwezig en het bieden van deze mogelijkheid past niet in het gemeentelijk beleid waarin zeer terughoudend wordt omgegaan met nieuwe woningen in het buitengebied.

Voorontwerp bestemmingsplan

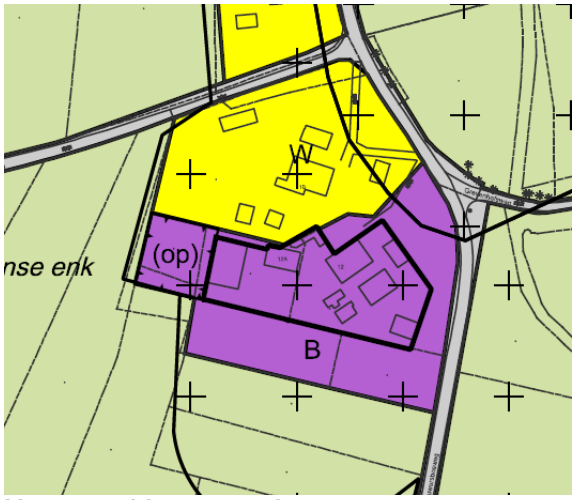

Voorgestelde aanpassing

Formulier 11
De heer Boonen, Binnenweg 1, 3849 NT Hierden

Opmerking 11.1
Woonsplitsing formeel?/informeel sinds 1996. Graag 1 bouwperceel. Timmerwerkplaats Binnenweg 1+1a

Commentaar
Het perceel heeft, conform het geldende bestemmingsplan een woonbestemming gekregen. De dubbele woning is vergund. Het bestemmingsplan wordt hierop aangepast. De gemeente ziet geen aanleiding aan deze bestemming een bouwvlak toe te kennen. De gemeente is niet bekend met de aanwezigheid van een timmerwerkplaats ter plaatse.

Het bestemmingsplan wordt als volgt aangepast:
- *Het perceel Binnenweg 1/1a wordt voorzien van een aanduiding voor twee woningen en de aanduiding 'aaneengebouwd'.*

Opmerking 11.2
Meldingplichtig (koeien), kan dit binnen woonbestemming? *Wanneer meldingplichtig vleeskalveren?*

Commentaar
Binnen een woonbestemming zijn agrarische activiteiten niet toegestaan. Een meldingsplicht voor koeien of kalveren maakt geen deel uit van de regelgeving van het bestemmingsplan. Hiervoor milieuregelgeving. Of een melding moet worden gedaan hangt van de omstandigheden van het geval af. Het houden van vleeskalveren valt onder niet-grondgebonden agrarische activiteiten. Nieuwvestiging van niet-grondgebonden agrarische activiteiten is zowel binnen de bestemming Agrarisch met waarden – Natuur en landschapswaarden als de bestemming Wonen niet mogelijk

Opmerking 11.3
Ambachtelijk bedrijf toestaan (nevenactiviteiten toestaan binnen wonen).

Commentaar
Voor het perceel Binnenweg 1 geldt een woonbestemming. Naast een woonfunctie is ook het uitoefenen van een aan huis verbonden beroep toegestaan. Een timmerwerkplaats valt niet onder de definitie van een aan huis verbonden beroep. Een timmerwerkplaats is een ambachtelijk bedrijf dat in een woonbestemming niet thuishoort.

Opmerking 11.4
Hobbyboer + groot perceel. Hoeveel?

Commentaar
Het bestemmingsplan bevat de mogelijkheid voor het houden van dieren bij de woonbestemming. Het gaat om kleinschalige, hobbymatige agrarische activiteiten bij voormalige agrarische bedrijven. In veel gevallen is er nog veel bebouwing aanwezig om deze activiteiten er ter plaatse uit te voeren. Voor deze activiteit is alleen gebruik van bestaande gebouwen toegestaan.

Voorontwerp bestemmingsplan

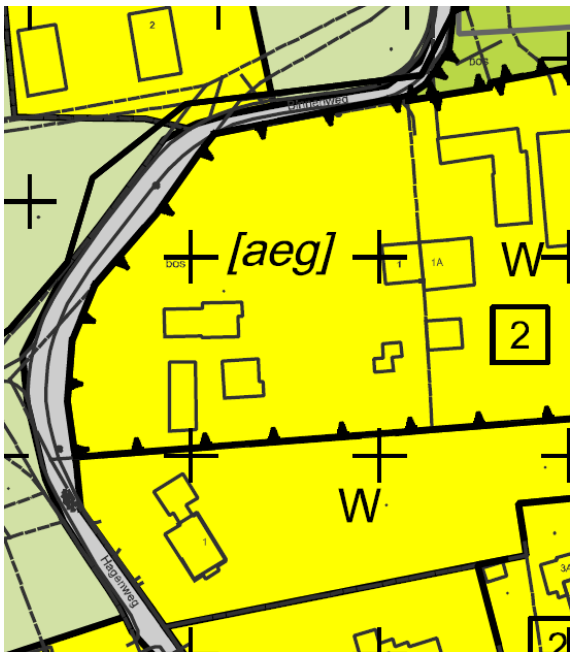

Voorgestelde aanpassing

Formulier 12
De heer Schuurkamp, Hagenweg 4, Hierden

Opmerking
Brief U10.005922, doorlopen en nagaan of dit juist verwerkt is in het bestemmingsplan. Daarna graag reactie.

Commentaar
Op het perceel Hagenweg 4 is, zoals in de brief met het kenmerk U10.005922 is toegezegd, een bouwvlak gelegd ten behoeve van het agrarisch bedrijf. Het voorontwerpbestemmingsplan bevat tevens concrete mogelijkheden voor de uitoefening van nevenactiviteiten, waaronder begrepen atelier/museum en/of extensieve ambachtelijke bedrijvigheid, tot een maximum van 500 m^2 in bestaande gebouwen. Het plan is nog in procedure en kan op dit punt nog tot aanpassingen leiden. De indiener wordt verzocht zelf ook na te gaan hoe de brief is verwerkt en zo nodig te reageren.

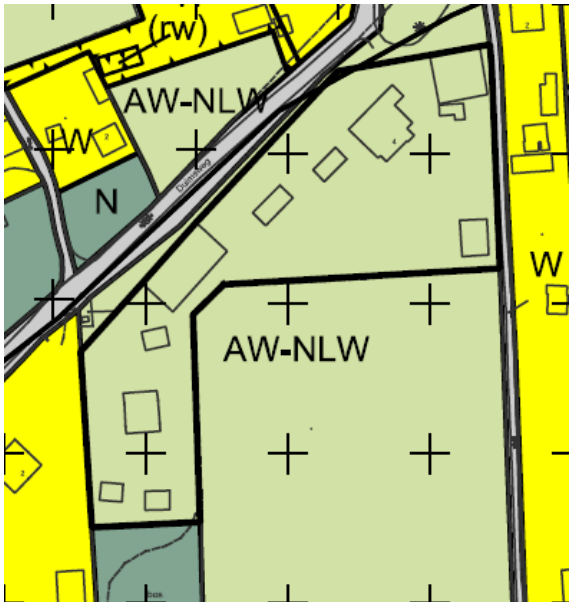

Geen aanpassing voorgesteld

Formulier 13
De heer Petersen, Zuiderzeestraatweg 85b, Hierden

Opmerking 13.1
Mogelijkheden tot vergroten bouwperceel.

Commentaar
Het bestemmingsplan Lorentz-Oost is opgesteld ten behoeve van het bedrijventerrein (wat inmiddels wordt aangeduid als Lorentz III). In dit bestemmingsplan is het gebied tussen het bedrijventerrein en de Zuiderzeestraatweg meegenomen. Dit gebied heeft vrijwel geheel de bestemming "Wonen" gekregen. Er is voor gekozen om dit gebied mee te nemen in de actualisering van bestemmingsplan Buitengebied. Het gebied maakte immers oorspronkelijk ook onderdeel uit van het plangebied Buitengebied. In het buitengebied wordt een andere systematiek gehanteerd dan in het plan Lorentz-Oost. In het voorontwerp was de bestemming "Wonen" beperkt tot het feitelijke bouwperceel. De overige gronden waren agrarisch bestemd. Dit levert echter beperkingen op ten opzichte van de rechten op grond van het huidige bestemmingsplan. Daarom wordt in het ontwerp de bestemming Wonen verruimd tot de omvang van de bestemming volgens het huidige bestemmingsplan, waaronder dus ook het onderhavige perceel. Uitzondering hierop zijn de percelen die in eigendom zijn bij derden en die dus geen onderdeel meer uitmaken van het perceel waar de bijbehorende woning op staat. Zie hierboven ook de behandeling van formulier 6.

Opmerking 13.2
Maximale oppervlakte bijgebouw?

Commentaar
De oppervlakte van aan- en uitbouwen en bijgebouwen bij elke woning mag niet meer dan 50 m^2 bedragen, dan wel de bestaande oppervlakte indien deze meer bedraagt en voor zover gebouwd met vergunning. Het bestemmingsplan bevat een tweetal mogelijkheden om de oppervlaktemaat voor bijgebouwen te vergroten. In het eerste geval is de uitbreiding afhankelijk van de omvang van het bouwperceel. In het tweede geval is verruiming mogelijk, indien er ook bijgebouwen gesloopt worden.

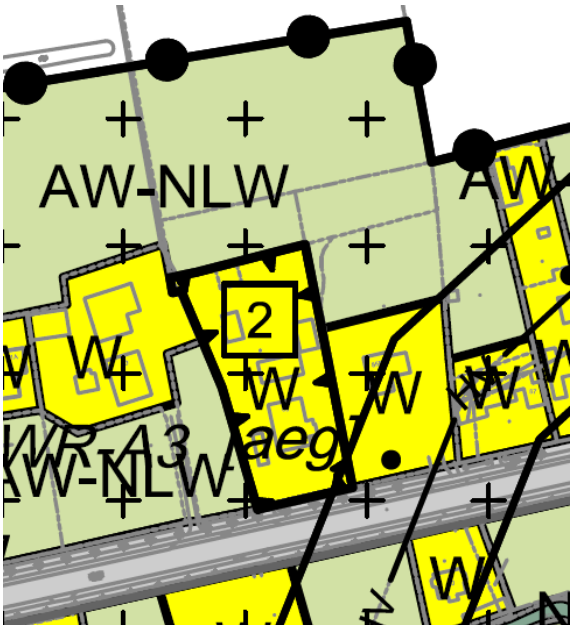

Voorontwerp bestemmingsplan

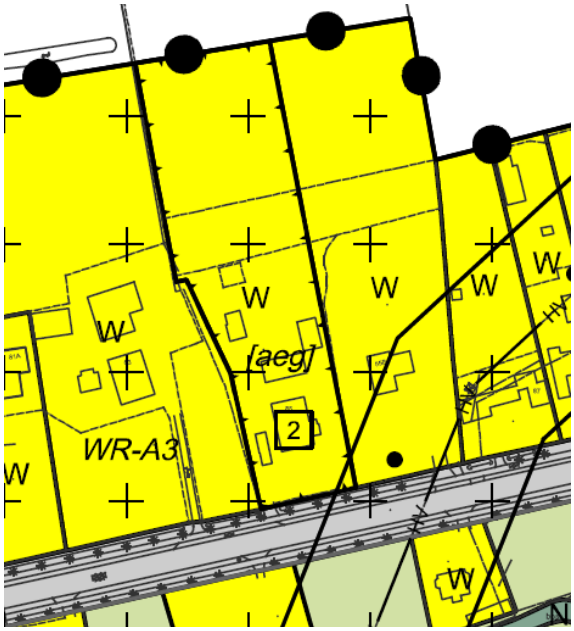

Voorgestelde aanpassing

7. Conclusies op basis van de verkregen inspraakreacties

Hiervoor zijn alle inspraakreacties van commentaar voorzien en afgewogen. Naar aanleiding van de inspraakreacties wordt voorgesteld de in dit eindverslag beschreven aanpassingen op te nemen in het ontwerpbestemmingsplan. Het eindverslag inspraak wordt aan de insprekers toegezonden. Vervolgens zal het bestemmingsplan in overeenstemming met de daarvoor geldende wettelijke procedure in ontwerp ter inzage worden gelegd. Daarvan zal op de gebruikelijke wijze mededeling worden gedaan in onder meer de plaatselijke pers. Hieronder worden de voorgestelde aanpassingen, globaal gesorteerd op functie, in een overzicht weergegeven:

Agrarisch
- Het perceel aan de Grevenhofsweg 2 wordt voorzien van de bestemming 'Agrarisch met waarden – Natuur- en landschapswaarden (met bijbehorend bouwvlak).
- Op de verbeelding worden binnen de bestemming Agrarisch bouwvlakken opgenomen die overeenkomen met het vigerende bouwvlak.
- In de regels wordt aan het gebruik van stallen de voorwaarde gekoppeld dat vergunning is verleend op grond van de Natuurbeschermingswet 1998.
- Op de verbeelding zal op het perceel ten zuiden van Wijtgraaf 18 een aanduiding voor niet-grondgebonden teelt worden opgenomen, te weten 'specifieke vorm van agrarisch – niet grondgebonden teelt'.
- In de regels zal een regeling worden opgenomen die ter plaatse van de aanduiding op het perceel ten zuiden van Wijtgraaf 18 niet-grondgebonden teelt toestaat.
- Het toegestane aantal bedrijfswoningen op de Beekhuizerweg 1 en Paasloweg 3 wordt op de verbeelding weergegeven.
- Voor paardenbakken bij de aanduiding 'manege' is een oppervlakte van 2.400 m^2 toegestaan.
- Op de verbeelding wordt voor het perceel Berkenboomseweg 10 een bouwvlak opgenomen die overeenkomt met het vigerende bouwvlak.
- Diverse percelen tussen bedrijventerrein Lorentz III en de Zuiderzeestraatweg worden bestemd als 'Wonen'.

Bedrijven
- Aan de tabel in artikel 5 lid 5.2 sublid 5.2.1. onder b zal worden toegevoegd dat bedrijfswoningen en bijgebouwen bij de bedrijfswoningen geen onderdeel uitmaken van de genoemde oppervlakten.
- De bestemming 'Bedrijf' wordt dusdanig aangepast dat buitenopslag enkel ter plaatse van de aanduiding 'opslag' is toegestaan.
- Aan de bestemming "Bedrijf" wordt een wijzigingsbevoegdheid toegevoegd voor het bouwen van bedrijfsgebouwen aan de Zuiderzeestraatweg 187 te Hierden tot een totaal maximum van 450 m^2. Hier wordt de voorwaarde aan verbonden dat de aanduiding 'opslag' van de verbeelding dient te worden verwijderd. Daarnaast dient er sprake te zijn van een zorgvuldige landschappelijke inpassing;
- Het bouwvlak op het perceel Zuiderzeestraatweg 187 wordt verruimd om de eventuele uitbreiding van de bedrijfsgebouwen in de toekomst mogelijk te maken.
- Op het perceel Brouwersbosweg 1b wordt een bouwvlak opgenomen voor de gebouwen in de zuidelijkste punt van het perceel.
- Het perceel Grevenhofsweg 12 wordt gewijzigd in de bestemming Bedrijf, met in de regels de nadere specificering hoveniersbedrijf.
- Achter het perceel Grevenhofsweg 12 wordt een gebied aangeduid, waarbinnen buitenopslag wordt toegestaan buiten het bouwvlak.

Horeca
- De maximale goothoogte van 4 meter voor de percelen Korhoenlaan 1 en Strokelweg 2a komt te vervallen.
- Het bestemmingsvlak 'Horeca' voor het perceel Strokelweg 2a wordt verruimd, zoals aangegeven op de tekening die is bijgevoegd bij de inspraakreactie.
- De aanduiding 'specifieke vorm van horeca – partycentrum' wordt van de verbeelding en uit de regels verwijderd;
- De indeling van de horecabestemming wordt in het ontwerpbestemmingsplan aangepast. Per bestemmingsvlak wordt een maatbestemming opgenomen op basis van horeca categorieën.
- De horeca functie in het facility-centre op het perceel Korhoenlaan 1 wordt in het ontwerpbestemmingsplan voorzien van de bestemming 'Horeca';
- De toegestane oppervlakte voor beheer en voorzieningen op het park Slenck & Horst wordt verminderd met de oppervlakte die wordt gebruikt voor de horecafunctie op het perceel Korhoenlaan 1.
- Artikel 8 lid 8.2 sublid 8.2.1 onder c wordt uit het plan verwijderd.
- *Op het perceel Zuiderzeestraatweg 40a wordt de begrenzing van de bestemming Horeca verruimd conform de bestaande situatie. Het bijbehorende bouwvlak wordt vergroot naar 96 m^2.*

Natuur
- De houtsingel tussen bruggetje Waterweg/Munnekesteeg en de Hierdense Beek wordt bestemd als 'Natuur'.

Sonnevanck
- Het terrein van Sonnevanck wordt voorzien van de aanduiding 'zorginstelling'. Ter plaatse van de aanduiding 'zorginstelling' zijn een verpleeg- en verzorgingscentrum ten behoeve van de verpleging, verzorging en revalidatie van zieken, bejaarden en andere categorieën hulpbehoevenden alsmede beschermde woonvormen in relatie tot dit centrum, religieuze voorzieningen en 3 bedrijfswoningen toegestaan.
- De bestaande bebouwing op het terrein van Sonnevanck binnen de bestemming 'Maatschappelijk' wordt voorzien van een bouwvlak.
- Voor het terrein van Sonnevanck wordt in de regels verwezen naar goot- en bouwhoogtes zoals aangegeven op de kaart. Bouw- en goothoogtes conform vigerend plan worden opgenomen op de verbeelding.
- *Het woongebied Sonnevanck wordt van een geheel nieuwe bestemmingsplanregeling (bestemming 'Wonen – Villa') voorzien.*

Wonen
- Het perceel Watervalweg 5 krijgt de bestemming Wonen.
- Het zomerverblijf op het perceel Wijtgraaf 28 wordt voorzien van de aanduiding 'recreatiewoning' binnen de bestemming 'Wonen'.
- Op de verbeelding wordt op het perceel Zuiderzeestraatweg 63 een aanduiding voor detailhandel opgenomen.
- In de regels wordt een bepaling opgenomen dat ter plaatse van de aanduiding detailhandel op het perceel Zuiderzeestraatweg 63 100 m^2 detailhandel is toegestaan.
- De functieveranderingsmogelijkheden naar bedrijfsactiviteiten worden van toepassing verklaard op de Molenbelt op het perceel Watervalweg 2.
- De afstand tot de zijdelingse perceelsgrens van 3 meter binnen de bestemming Wonen geldt alleen voor percelen die grenzen aan openbaar toegankelijk terrein.
- Het perceel Binnenweg 1/1a wordt voorzien van een aanduiding voor twee woningen en de aanduiding 'aaneengebouwd'.

Wonen - Landgoederen
- De maximale oppervlakte van het hoofdgebouw op het perceel Molenweg 46 zal vergroot worden tot 410 m²;
- Op het perceel Molenweg 46 wordt de mogelijkheid gecreëerd buiten het bouwvlak een theekoepel of kleine orangerie van ongeveer 25 m² te realiseren. De oppervlakte hiervan wordt niet meegeteld met de maximale toegestane oppervlakte van aan- en uitbouwen en bijgebouwen (in m2) zoals genoemd in artikel 17.2.1 onder c.
- De bouwhoogten welke zijn opgenomen in de bouwaanvraag voor het perceel Molenweg 46 uit 2005 zullen worden opgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied 2012.
- De maximale oppervlakte van de beheerderswoning op het perceel Leuvenumseweg 72 wordt aangepast op 150 m^2.
- De toegestane oppervlakte voor bijgebouwen op het perceel Leuvenumseweg 72 wordt bijgesteld in de regels.
- De weidegronden behorende bij het landgoed Den Haspel (Leuvenumseweg 72) worden bestemd als Agrarisch met Waarden
- Aan de bestemming Wonen – Landgoed wordt een regeling toegevoegd voor de bestaande lichtmasten op het perceel Leuvenumseweg 72.

Wijzigingsbevoegdheden
- De wijzigingsbevoegdheid in het kader van functieverandering (artikel 30.5 van de planregels) wordt ook van toepassing op percelen die nu reeds een bestemming 'Wonen' hebben, waarbij een woning kan worden toegevoegd.
- Het principe van saldering bij functieverandering wordt aan de wijzigingsregels toegevoegd.
- De wijzigingsbevoegd in artikel 30.4 wordt zodanig aangepast dat deze ook geldt voor het Eendengebied.

Harderwijk, 29 april 2014

Burgemeester en wethouders van Harderwijk.

Bijlage 3 Verslag overlegreacties 3 11 Bro voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied 2012

gemeente harderwijk

Verslag vooroverleg ex artikel 3.1.1 Bro Bestemmingsplan Buitengebied 2012

Versie: april 2014

Vooroverlegpartner	Reactie	Antwoord
1. Provincie Gelderland	Adviseert het plan verder in procedure te brengen	Voor kennisgeving aangenomen.
2. Rijkswaterstaat Oost-Nederland	Geen reden tot formele reactie.	Voor kennisgeving aangenomen.
3. Ministerie EL&I/energie		
4. Ministerie van Defensie, Dienst Vastgoed defensie		
5. Rijksdienst voor het Cultuurerfgoed		
6. Waterschap Vallei en Veluwe (voorheen Waterschap Veluwe)		Zie de toelichting van het bestemmingsplan voor de Watertoets.
7. Veiligheidsregio Noord- en Oost–Gelderland, Commandant Regionale Brandweer	Geen reden tot opmerkingen.	Voor kennisgeving aangenomen.
8. Politie District Noord-West Veluwe t.a.v. Team Harderwijk		
9. Commandant Brandweer		
10. Provinciaal Bestuur Gelderland afd. Landelijk gebied		
11. Rijkswaterstaat IJsselmeergebied	Geen opmerkingen.	Voor kennisgeving aangenomen.
12. B&W Gemeente Dronten		
13. Provincie Flevoland		
14. Recreatieschap Veluwe (RGV)		
15. Liander N.V.		

16. NV NUON Infra Oost		
17. Vitens		
18. KPN Telecom Rayon Midden Afdeling UTN Leidingbeheer		
19. KPN Telecom Rayon LNO-UTN afdeling Straalpaden		
20. N.V. Nederlandse Gasunie afdeling Grondzaken	a. De ligging van de transportleidingen zijn niet juist weergegeven. Verzocht wordt deze aan te passen.	De ligging van de gastransportleidingen is opnieuw bekeken en aangepast op basis van de door de Gasunie aangeleverde digitale gegevens. De gemeente ontvangt graag digitaal de gegevens 'ligging gastransportleidingen, inclusief de belemmeringenstrook'.
	b. De belemmeringenstrook dient opgenomen te worden o.a. ten behoeve van onderhoud van de leiding. De strook is noodzakelijk voor het waarborgen van een veilig en bedrijfzeker gastransport en het beperken van gevaar voor personen en goederen.	Zie bovenstaande reactie.
	c. De plaatsgebonden risicocontour van de aardgastransportleiding A-510 is weergegeven op de verbeelding. Deze is echter aan wijziging onderhevig. Verzocht wordt de aanduiding "veiligheidszone-leiding" te schrappen van de verbeelding en uit de planregels. Geadviseerd wordt deze informatie enkel in de plantoelichting op te nemen.	Op verzoek van de indiener wordt de aanduiding 'veiligheidszone – leiding' verwijderd van de verbeelding en in de regels. Een beschrijving van deze risicocontour van de aardgastransportleiding A-510 wordt opgenomen in de toelichting.
	d. Verzoekt om het artikel "Leiding-Gas" zodanig aan te passen dat de dubbelbestemming "Leiding-Gas" bij het geheel of gedeeltelijk samenvallen met andere dubbelbestemmingen voorrang krijgt.	Voor het artikel "Leiding-Gas" wordt een voorrangsregeling opgenomen. Zodat bij het geheel of gedeeltelijk samenvallen van andere dubbelbestemmingen dit artikel voorrang krijgt.

	e. De nu opgenomen werken of werkzaamheden (art 18 “Leiding-Gas”) zijn onvoldoende om een veilig en bedrijfszeker gastransport te kunnen waarborgen en gevaar voor personen en goederen in de directe omgeving van de leidingen te beperken. Zie art. 14, tweede lid, sub b van het Bevb. Verzoekt art. 18.4 onder a zodanig aan te passen dat naast de nu genoemde werken, geen gebouw zijnde of werkzaamheden ook de onderstaande werken, geen bouwwerk zijnde of werkzaamheden, uitgevoerd binnen de belemmeringenstrook, behoudens een omgevingsvergunning voor de activiteit ‘aanleg’ verboden zijn. In art. 18.4 wordt het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, en/of werkzaamheden in de nabijheid van de leidingen slechts omgevingsvergunningplichtig gesteld indien deze plaatsvinden op een grotere diepte dan 0,50 meter. Deze regeling is onvoldoende ter waarborging van een veilig en bedrijfzeker gastransport en ter beperking van gevaar voor personen en goederen in de directe omgeving van de leidingen. Verzocht wordt om de maatvoering te schrappen.	Artikel 18.4 wordt aangepast naar aanleiding van de reactie van de indiener. Een nadere beschrijving wordt opgenomen in artikel 18.4 zoals geformuleerd in de reactie. Zoals de indiener verzoekt zal de maatvoering van 0,5 m geschrapt worden in artikel 18.4 onder a.
	f. De opgenomen afwijkingsmogelijkheid van de verboden werken, geen gebouwen zijnde of werkzaamheden (art 18.4 onder b) is in strijd met het bepaalde in artikel 14, derde lid Bevb. Verzocht wordt het woord “onevenredig” te schrappen en art. 18.4 (onder b of c) aan te vullen met de volgende zinsnede: “*Alvorens te beslissen op een aanvraag zoals bedoeld in lid 18.4 onder a, wint het college van burgemeester en wethouders schriftelijk advies in bij de leidingbeheerder. Het vermelde advies betreft de belangen in verband met de veilige ligging van de leiding en het voorkomen van schade aan de leiding”*	De indiener verzoekt om een aanpassing van artikel 18.4 onder b of c. Het verzoek is een aanvulling op de bestaande regeling en zal daarom overgenomen worden in het bestemmingsplan.

	g. In de toelichting is geen milieuparagraaf opgenomen. Er heeft dus geen afweging plaatsgevonden van de verschillende milieuaspecten en is er geen aandacht besteed aan het Besluit externe veiligheid buisleidingen. Geadviseerd wordt om met behulp van het rekenpakket “CAROLA” zelf de externe veiligheidsrisico’s van ondergrondse hoge druk aardgastransportleidingen te berekenen.	In hoofdstuk 1 van de toelichting bij het voorontwerp is uitvoerig beschreven dat voor het nieuwe bestemmingsplan onderzoek is uitgevoerd, waaronder onderzoek ten behoeve van het milieu. De uitkomsten van dit onderzoek zijn in de afwegingen betrokken. De resultaten van dit onderzoek zijn in een afzonderlijk rapport ‘Gebiedsbeschrijving Buitengebied Harderwijk; een stedenbouwkundige analyse van de inventarisatie en het onderzoek naar knelpunten, mogelijkheden en kansen voor het plangebied;’ opgenomen. De gemeente heeft besloten dit onderzoek te actualiseren en de milieuparagraaf, waaronder begrepen het aspect externe veiligheid, ter verduidelijking op te nemen in de toelichting bij dit bestemmingsplan. Het besluit externe veiligheid buisleidingen komt terug bij het aspect externe veiligheid.
21. N.V. Nederlandse Spoorwegen		
22. ProRail Railinfrabeheer Regio Noordoost		
23. Kamer van Koophandel en Fabrieken, Harderwijk		
24. Bedrijvenkring Harderwijk		
25. VNO-NCW Midden		
26. Regio Noord Veluwe		
27. Oudheidkundige Vereniging Herderewich		
28. Gemeentelijke Monumentencommissie	a. Het is onduidelijk wat met de verschillende archeologische verwachtingswaarden (1 t/m 4) wordt bedoeld. Geadviseerd wordt om over wat met de verschillende archeologische waarden wordt bedoeld in de toelichting een tabel op te nemen. b. De commissie stelt vraagtekens bij de gekozen insteek omtrent het benoemen en beschermen van beeldbepalende panden en gemeentelijke en rijksmonumenten. Geadviseerd wordt om een regeling op te nemen over bescherming van beeldbepalende panden en monumenten en deze ook op de fysieke plankaart aan te geven.	Het advies is overgenomen. Zie paragraaf 3.2.2 van de toelichting. Rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten worden beschermd door de Monumentenwet of de monumentenverordening De gemeente acht het niet nodig om in het bestemmingsplan aanvullende regels op te nemen. Dit past ook niet binnen de gedachte van deregulering. Zie verder ook paragraaf 3.2.3 van de toelichting.
29. Bond heemschut		

30. Belangenvereniging Hierden	a. Bakhuisjes zijn een belangrijk element van de bebouwing op een boerenerf. De belangenvereniging wenst dat bakhuisjes behouden blijven inclusief het daarbij behorende gebruik ten behoeve van bewoning.	Bestaande bakhuisjes kunnen behouden blijven. Bestaande bakhuisjes mogen voor bewoning worden aangewend (en vormen hiermee een uitzondering op het algemene beleid ten aanzien van bewoning van vrijstaande bijgebouwen.
	b. Mantelzorg zal vanwege toenemende vergrijzing en beperking van zorgkosten naar verwachting toenemen. De belangenvereniging is het niet eens met het voornemen mantelzorg in vrijstaande bijgebouwen uitsluitend toe te staan in units van maximaal 50 m² en maximaal 5 jaar.	De gemeente wenst mantelzorg met het ruimtelijk beleid te ondersteunen. Hiervoor is de regeling mantelzorg opgenomen. Er moet echter voorkomen worden dat nieuwe zelfstandige bewoning ontstaat. Daarom is de oppervlakte voor een vrijstaande unit beperkt tot 50 m^2 en is dit gekoppeld aan een termijn van 5 jaar. Na deze 5 jaar vindt opnieuw een toetsing plaats en als de behoefte aan mantelzorg nog aanwezig is kan de termijn worden verlengd. Is dit niet het geval dan moet de unit worden verwijderd.
	c. Door splitsing van woonbebouwing ten behoeve van bewoning door meerdere gezinnen, ontstaat een mogelijkheid voor woningzoekenden bouw- en woonkosten te beteugelen en kan worden voorzien in de instandhouding van voor het Buitengebied karakteristieke bebouwing en landelijke omgeving.	Door splitsing van woongebouwen ontstaat bij beide woningen de mogelijkheid om aan-, uitbouwen en bijgebouwen te realiseren. In veel gevallen zelfs vergunningsvrij. Dit draagt bij aan een verdere verstening van het buitengebied. Dit is ongewenst. Bovendien gaat woningsplitsing ten koste van het meerjaren woningbouwprogramma (KWP-3). Wel kent het bestemmingsplan regelingen voor inwoning en mantelzorg.
	d. Adviseert karakteristieke bebouwing en landschapselementen te behouden door daar bescherming aan te bieden bijvoorbeeld door het opnemen van regels om sloop van gebouwen en kap van bomen tegen te gaan.	Gebouwen met een monumentenstatus zijn al voldoende beschermd door de monumentenwet.of de monumentenverordening De gemeente is niet voornemens verdergaande beschermende regels op te nemen. Zie hiervoor ook de beantwoording van de reactie van de Monumentencommissie onder 28. Het kappen van bomen is voornamelijk geregeld via het kapvergunningstelsel uit de APV. Daar waar nodig geldt aanvullend een aanlegvergunningenstelsel in het bestemmingsplan voor het rooien van houtopstanden. Daar waar het belangrijke landschapselementen betreft zijn houtstructuren bestemd als Natuur, die een ander gebruik van de gronden tegengaat.
	e. Belangenvereniging ziet graag dat schuilgelegenheden aan een welstandsoordeel worden onderworpen.	Het bestemmingsplan kent een regeling voor schuilgelegenheden. Schuilgelegenheden kunnen alleen met een omgevingsvergunning voor bouwen gerealiseerd worden. Via de omgevingsvergunning vindt de welstandstoets plaats.

	f. Verpaupering van recreatieparken vind belangenvereniging een ongewenst ontwikkeling. Gemeente moet streven naar een volwassen oplossing van de problematiek rond de permanente bewoning.	Op regionaal niveau loopt het project Vitale Vakantieparken. Binnen dit project wordt beleid voorbereid ten aanzien van diverse aspecten met betrekking tot vakantieparken, waaronder permanente bewoning. Omdat het project Vitale Vakantieparken pas kort geleden is opgestart is er voor gekozen in het bestemmingsplan in essentie de regeling uit het oude bestemmingsplan over te nemen. Op basis van de uitkomsten van het project Vitale Vakantieparken kan te zijner tijd via een afzonderlijke procedure het bestemmingplan worden aangepast.
	g. Bestaande boerderijen zouden moeten kunnen gaan dienen als zorgboerderijen.	Als nevenactiviteit is landbouw en zorg op basis van dit bestemmingsplan al toegestaan. Het is een goede suggestie om in het kader van functieverandering een zorgboerderij ook mogelijk te maken. Deze zal daarom worden toegevoegd aan de lijst met bedrijven in het kader van functieverandering.
	h. Belangenvereniging is voorstander van kamperen bij de boerderij onder voorwaarde dat dit niet leidt tot een aantasting van bestaande landschappelijke kwaliteiten.	De gemeente deelt deze mening. Het bestemmingsplan kent een regeling voor kleinschalig kamperen.
	i. Gevraagd wordt om meer informatie over de zgn. Plattelandswoning en de uitwerking daarvan in het plan.	Zie hiervoor paragraaf 5.3.10 van de toelichting. In het plan is een regeling opgenomen om een agrarische dienstwoning afzonderlijk af te splitsen en de status ‘plattelandswoning’ te geven. Inventarisatie heeft uitgewezen dat op dit moment geen aanleiding is om in dit plan aan woningen de status plattelandswoning te geven, omdat alle woonbestemmingen al als woning van derden zijn beschouwd bij de milieuvergunningen van aangrenzende bedrijven.
	j. Belangenvereniging heeft aangedrongen op de aanleg van een fietspad op het traject Lorentz – Oostermheenweg om de recreatieve waarde van het gebied te vergroten	Het bestemmingsplan maakt dit fietspad mogelijk.
	k. Geluidoverlast van verkeer en industrie dient zo veel als mogelijk tegen worden gegaan.	Voor kennisgeving aangenomen.
	l. De cultuurhistorische elementen moeten in zijn oorspronkelijke vorm in stand worden gehouden.	Zie de reactie bij d.
	m. Wegen in het Buitengebied dienen duurzaam en veilig te worden ingericht. In dit verband ziet de vereniging graag dat akkers binnen een bepaalde afstand tot de erfgrens niet worden beplant met hoogopschietende gewassen, waardoor het zicht ernstig wordt bemoeilijkt.	De gemeente deelt deze mening. Daarom worden boomkwekerijen en dergelijke in grote delen van het plangebied uitgesloten. Het gaat de gemeente echter te ver om opgaande gewassen als maïs ook uit te sluiten, omdat de gemeente dit te beperkend vindt voor de agrarische bedrijfsvoering.

31. VAC Harderwijk adviescommissie wonen	a. Het bestemmingsplan moet zodanig zijn dat het huidige gebruik door kan gaan en de bestaande boeren de mogelijkheid geeft om nog toekomst te zien voor hun bedrijf.	Het bestemmingsplan biedt hiervoor voldoende mogelijkheden.
	b. De commissie vindt het waard te aangevraagde uitbreidingen en extra woningen onderzoeken en geeft opties zoals het bestaande woonhuis uit te breiden tot dubbele bewoning, met bijvoorbeeld een voor- en achterhuis. Met een extra aanbouw kan dit woongebouw misschien onder de noemen “woningsplitsing”vandaan halen.	Zie de reactie bij 30 onder c.
	c. Wel worden verruimingen toegestaan wanneer men een ander passend bedrijf kan men daar beginnen? Een zorgboerderij zou wel passen op een plek aan de rand van een Enk. Er worden nog een aantal bedrijven nevenfuncties voorgesteld. Gevraagd wordt of de appartementen genoemd op blz. 90 bedoelt zijn voor vakantieverblijven.	Zie de reactie bij 30 onder g. De ‘appartementen’ zullen worden geschrapt uit de lijst, omdat hiermee de suggestie zou kunnen worden gewekt dat er woonappartementen gerealiseerd kunnen worden. Dit is niet de bedoeling. De recreatieve voorzieningen worden voldoende ondervangen door de regeling voor Bed & Breakfast.
	d. Gevraagd wordt wanneer een bedrag gereserveerd wordt voor het fietspad van Harderwijk naar Elburg. Een betere aansluiting vanaf Ermelo en een goede bewegwijzering zou ook al een verbetering zijn.	Het bestemmingsplan biedt de mogelijkheid het laatste stuk van het fietspad aan te leggen. Een bestemmingsplan regelt niets over bewegwijzering en ook de aansluiting met Ermelo maakt geen onderdeel uit van dit plan.
	e. Er is een beleidsnota integrale handhaving. Er is echter door de ambtenaren belast met handhaving niet gemeld dat er zeecontainers geplaatst zijn op meerdere percelen.	Dit bestemmingsplan biedt een regeling voor schuilgelegenheden. Deze regeling biedt een goede basis voor handhaving van schuilgelenheden. Zeecontainers zijn uitdrukkelijk niet toegestaan.

32. LTO Noord	a. Pleit ervoor dat de gemeente kiest voor een flexibele invulling van de bouwblokken. In het vigerende bestemmingsplan zijn de bouwblokken ruim groter. LTO Noord is van mening dat de gemeente deze ruimere opzet moet blijven hanteren, dit zijn verworven rechten. Daarmee biedt het plan mogelijkheden om flexibel in te spelen op realistische individuele ontwikkelingswensen. De opgenomen regeling voor het bouwvlak op basis van feitelijke situaties en een ruim ingezet realistisch scenario zal niet leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de habitattypen waarvoor Natura 2000 gebieden zijn aangewezen ten opzichte van de huidige situatie. De natuurlijke kenmerken van het Natura 2000 gebied Veluwe worden niet aangetast.	In het voorontwerp is ervoor gekozen de agrarische bouwvlakken zoveel mogelijk te beperken. Kortgezegd om te voorkomen dat uitbreiding kan plaatsvinden van veehouderij, waardoor stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied Veluwe kan toenemen. Deze systematiek werd mede ingegeven door landelijke ontwikkelingen op het gebied van veehouderij in bestemmingsplannen voor het buitengebied in relatie tot stikstofdepositie. Inmiddels is er een planMER, inclusief passende beoordeling, opgesteld voor het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Harderwijk. Naar aanleiding van de eindresultaten hiervan is gekozen voor een andere systematiek om toename van stikstofdepositie door het bestemmingsplan te voorkomen. De regeling in het voorontwerp wekt de suggestie dat er een één-op-één-relatie is tussen stikstofdepositie en bouwmogelijkheden binnen een bouwvlak. Voor bebouwing ten dienste van een veehouderij is er wel enige relatie, maar niet zo direct dat deze in de ogen van de gemeente het beperken van bestaande bouwrechten rechtvaardigt. Daarom is ook gezocht naar alternatieve oplossingen. Deze oplossing is gevonden in de vorm van een gebruiksregel, waarbij aan het gebruik van de gronden de voorwaarde wordt gekoppeld dat vergunning is verleend in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Via deze constructie wordt voorkomen dat het bestemmingsplan een negatief effect heeft op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Veluwe. Concreet betekent dit dat in het ontwerp voor bestaande agrarische bedrijven de bouwvlakken uit het huidige bestemmingsplan zijn overgenomen.
	b. Het nieuwe beleid ten opzichte van Plattelandswoningen is niet in het bestemmingsplan opgenomen. Dit kan alsnog plaatsvinden.	De suggestie is overgenomen.
	c. In het voorontwerp zijn een aantal kleine gebieden bestemd als natuur. LTO Noord is van mening dat deze gebieden bestemd moeten worden zoals in het vigerende bestemmingsplan.	Het nieuwe bestemmingsplan kent op dit gebied een gewijzigde systematiek. Hiermee worden bepalende beplantingselementen in het landschap bestemd als natuur. Deze wijziging ten opzichte van het vigerende plan heeft geen nadelige gevolgen voor de bedrijfsvoering. Een aanvraag milieuvergunning wordt niet getoetst aan de bestemming ‘Natuur’. Deze bestemmingswijziging is daarmee niet van invloed op de bedrijfsvoering. Zowel de Flora- en Faunawet als de Natuurbeschermingswet hebben rechtstreekse werking. Deze wet is dus van toepassing ongeacht de bestemming van de betreffende gronden. Ook ten aanzien van de werking van deze natuurwetgeving verandert er niets door een wijziging van de bestemming.

	d. LTO Noord vraagt de bestemmingswaarde – archeologie 1 tot en met 4 van de gronden te verwijderen. Deze bestemming is primair en werkt belemmerend voor de uitoefening van bedrijven in het gebied. LTO Noord geeft aan op welke wijze het gemeentelijk archeologiebeleid praktisch kan worden ingevuld en welke argumenten hierbij kunnen worden gebruikt. Duidelijk moet worden aangegeven dat agrarisch gebruik geen beperking oplevert. LTO Noord verzoekt rekening te houden met de opmerkingen en over te nemen in het ontwerpbestemmingsplan.	Deze bestemmingen zijn opgenomen om mogelijke archeologische waarden in de bodem te beschermen. Concreet betekenen deze bestemmingen dat bij bouwwerkzaamheden en/of ingrepen vanaf een bepaalde omvang (afhankelijk van de van toepassing zijnde dubbelbestemming) eerst archeologisch onderzoek moet worden gedaan. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek kunnen nadere voorwaarden worden verbonden aan de vergunning. In uitzonderlijke gevallen kan de vergunning worden geweigerd. Deze regeling is een rechtstreekse vertaling van het gemeentelijk archeologiebeleid, zoals dit is vastgesteld door de gemeenteraad op 7 april 2011. De uit dit beleid voortkomende systematiek met dubbelbestemmingen voor de bescherming van archeologische waarden wordt al sinds jaren gemeentebreed doorgevoerd in nieuwe bestemmingsplannen. Het bestemmingsplan wordt hierop niet aangepast.
33. AWN werkgroep NW Veluwe	Op de plankaart zijn de drie rijks archeologische monumenten niet aangegeven. Het betreft drie grafheuvels in het uiterste zuidoosten van de gemeente. Hoewel formeel het rijksbeleid dienaangaande los staat van het gemeentelijk beleid, dringen zij er op aan deze drie beschermde gebieden als zodanig te markeren.	De archeologische monumenten worden voldoende beschermd door de Monumentenwet. Daarom worden deze niet opgenomen in het nieuwe bestemmingsplan. Het bestemmingsplan is een juridisch instrument. Dit betekent dat in beginsel aan elke aanduiding juridische betekenis zou moeten toekomen. Dit betekent ook dat in het juridische gedeelte van het bestemmingsplan geen markering of signaleringsfunctie wordt opgenomen. Wel is in de toelichting aangevuld (paragraaf 3.2.2), waarbij aandacht wordt geschonken aan deze archeologische monumenten.
34. Gezamenlijke Natuur-beschermingsgroep	Zie eindverslag inspraak onder 9.	
35. Vereniging Natuurmonumenten beheer-eenheid NW Veluwe	Ziet geen bijzonderheden. Gevraagd wordt aan te geven welke wijzigingen er zijn gemaakt op het huidige geldende bestemmingsplan.	Het bestemmingsplan is in hoofdzaak een conserverend plan, waarbij wordt aangesloten op het huidige bestemmingsplan. Wel is op diverse onderdelen gekozen voor een nieuwe systematiek en is nieuw beleid verwerkt. Het is ondoenlijk om al deze wijzigingen aan te geven. In de toelichting wordt onderbouwd waarom bepaalde (beleids-)keuzen zijn gemaakt.
36. Gemeente Ermelo	De situatie, vanuit Ermelo gezien aan het eind van de Leuvenumseweg is niet goed weergegeven. De ondergrond heeft hier een natuurbestemming i.p.v. een bestemming voor verkeer. De aangrenzende grond ter plaatse van de voormalige vuilstort heeft een natuurbestemming gekregen met aanduiding voor een zekere archeologische verwachtingswaarde. Een aanduiding “voormalige vuilstortplaats”lijkt beter op zijn plaats.	Het bestemmingsplan zal hierop worden aangepast. Niet duidelijk is welke juridische betekenis zou moeten toekomen aan een dergelijk aanduiding. De archeologische dubbelbestemming zal worden verwijderd.

Bijlage 4 Visie op hoofdlijnen buitengebied 2012

BügelHajema
Plek voor ideeën

Visie op hoofdlijnen
BUITENGEBIED HARDERWIJK

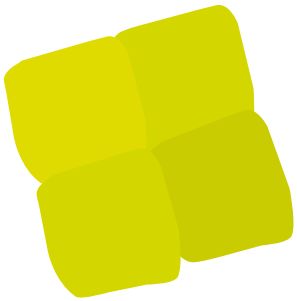

Visie op hoofdlijnen Buitengebied Harderwijk

116.00.01.21.00.00
vastgesteld:
20-01-2011

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding tot het opstellen van een “Visie op hoofdlijnen” 7
1.2 Probleem- en doelstelling 7
1.3 De begrenzing van het plangebied 8
1.4 Wijze waarop deze visie tot stand is gekomen 8

2 INTEGRALE GEBIEDSANALYSE

2.1 Plaats en ligging 13
2.2 Knelpunten 13
2.3 Het beleidskader 14

3 VISIE

3.1 Doelstelling 23
3.2 Uitgangspunten en randvoorwaarden 23
3.3 Ambities voor de bekende en onbekende toekomst 23
3.4 De functionele zonering 24
3.5 De landschappelijek zonering 26

4 VISIE THEMATISCH

4.1 Landschappelijke en cultuurhistorische waarden 29
4.2 Bos en natuur (ecologische samenhang) 30
4.3 Water 32
4.4 Landbouw (agrarische bedrijvigheid) 33
4.5 Wonen 37
4.6 Verblijfsrecreatie en dagrecreatie 38
4.7 Niet-agrarische bedrijvigheid 40
4.8 Duurzame energie 41

5 ONTWERPRICHTLIJNEN

5.1 Handleiding toepassing ontwerprichtlijnen 43
5.2 De landschappen nader bekeken 44
5.3 Ontwerprichtlijnen 46

1.1 Aanleiding tot het opstellen van een 'Visie op hoofdlijnen'

De gemeente Harderwijk heeft besloten om voor het buitengebied een 'Visie op hoofdlijnen' op te stellen; een visie resulterend in een actualisering van het geldende Bestemmingsplan Buitengebied voor haar grondgebied.

Strategische raadsagenda 2006-2010

De ontwikkeling van het buitengebied van de gemeente is aangemerkt als één van de speerpunten uit de Strategische raadsagenda 2006-2010. Op 3 april 2007 heeft de raad de noodzaak tot actualisering van het beleid voor het buitengebied bekrachtigd door middel van de vaststelling van de Strategische raadsagenda 2006 - 2010. In deze agenda heeft de gemeenteraad van Harderwijk hierover het volgende vastgelegd:

"Ontwikkeling buitengebied: instemmen met de afbakening van dit onderwerp, waarbij uitgegaan wordt van een brede visie-uitwerking op het thema en de grenzen van het buitengebied, waarbij rekening wordt gehouden met een herziening van het bestemmingsplan."

In de Startnotitie Ontwikkeling Buitengebied (actualisering bestemmingsplan Buitengebied) van d.d. 4 november 2008 en op 18 december 2008 behandeld in de gemeenteraad is aangegeven aan welke eisen de Visie op hoofdlijnen dient te voldoen.

1.2 Probleem- en doelstelling

Ontwikkelingen in het plangebied

De gemeente acht het noodzakelijk het geldende beleid voor het buitengebied te herijken. Het (bestemmingsplan)beleid is op onderdelen onvoldoende toegerust om een goed antwoord te geven op de hedendaagse vraagstukken.
De aandacht voor het buitengebied hangt samen met tal van ontwikkelingen in het buitengebied. Zo neemt de agrarische functie in het gebied in belang af en nemen andere functies, zoals natuur, water en recreatie juist in belang toe.
Er dreigt een zekere verrommeling van het buitengebied als gevolg van de teruglopende agrarische activiteit in het buitengebied in combinatie met de vraag naar een stukje grond voor kleinschalige activiteiten, bijvoorbeeld voor het houden van paarden of ander kleinvee. Voorts is er behoefte aan een goed(e) inrichting/beheer van de Hierdense enk met als doel deze als zodanig voor het nageslacht te bewaren en dient de visie een besluit te bevatten hoe om te gaan met de inrichting van het eendengebied.

Deze veranderingen in het buitengebied vragen om een ander, actueel ruimtelijk kader. De nieuwe visie en het geactualiseerde bestemmingsplan dienen met deze beleidskaders rekening te houden.

De gemeente heeft om voornoemde redenen aangegeven over een 'Visie op hoofdlijnen' op de ontwikkeling van het plangebied te willen beschikken. Deze visie dient, indien noodzakelijk, uit te monden in een geactualiseerd bestemmingsplan voor het buitengebied. Het geldende bestemmingsplan kan daarbij zeer behulpzaam zijn bij de actualisering van het bestemmingsplan, omdat het een nog betrekkelijk recent plan betreft.

Het geldende bestemmingsplan

Het geldende Bestemmingsplan Buitengebied is op 23 oktober 2003 vastgesteld en op 18 mei 2004 heeft het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland beslist over de goedkeuring van het bestemmingsplan, waarbij het college gedeeltelijk goedkeuring aan het plan heeft onthouden. In 2007 zijn deze onderdelen gerepareerd door middel van een artikel 30 WRO reparatieplan.

Er bestaat geen dringende noodzaak het geldende bestemmingsplan integraal te herzien. Voor bepaalde gebieden, zoals op de Veluwe, functioneert het geldende bestemmingsplan goed. Het geldende bestemmingsplanbeleid kan in deze gevallen nagenoeg één op één worden overgenomen in het nieuwe bestemmingsplan. Actualisering van het geldende bestemmingsplanbeleid zal voornamelijk het gevolg zijn van de beleidskeuzes uit de 'Visie op hoofdlijnen'.
Wel is er vanuit het oogpunt van de wetgeving een noodzaak het geldende bestemmingsplan om te bouwen tot een modern digitaal bestemmingsplan. Indien het daarom noodzakelijk wordt geacht het geldende bestemmingsplan (op onderdelen) te actualiseren houdt de gemeente rekening met de nieuwe eisen die voortvloeien uit de Wet ruimtelijke ordening, de Standaard Vergelijkbare BestemmingsPlannen 2008 (SVBP2008) en de Praktijkrichtlijn Bestemmingsplannen 2008.

Doelstelling
Op basis van voornoemde probleemstelling kan de volgende doelstelling worden geformuleerd. Het doel van het project is te komen tot een 'Visie op hoofdlijnen' en een geactualiseerd bestemmingsplan voor het buitengebied:

1. teneinde te beschikken over een degelijk toetsingskader ten behoeve van de ontwikkeling van al bestaande functies en waarden;
2. om ruimte te creëren voor ontwikkelingen die in de komende termijn te verwachten zijn of om ongewenste ontwikkelingen tegen te houden;
3. dat rekening houdt met de relevante milieuhygiënische en planologische aspecten en de gemeentelijke mogelijkheden en middelen om de uitvoering van het plan te waarborgen.

Het resultaat bestaat uit een visie in combinatie met een (gedeeltelijk) geactualiseerd bestemmingsplan; een bestemmingsplan dat uiteindelijk voor het gehele plangebied wordt aangepast aan de digitale eisen (IMRO2008 I SVBP2008) en digitaal kan worden gepubliceerd (IMRO2008 I STRI2008).

Voorstellen en maatregelen uit de Visie op hoofdlijnen die niet in het bestemmingsplan kunnen worden geregeld, werkt de gemeente uit in een afzonderlijke 'Nota van aanbevelingen'. De nota beschrijft de voorstellen en maatregelen en geeft weer op welke wijze en binnen welke termijn tot invulling en uitvoering van deze voorstellen en maatregelen moet worden gekomen.

1.3 De begrenzing van het plangebied

Het plangebied van het project 'Ontwikkeling buitengebied' omvat het oostelijk deel van het gemeentelijk grondgebied, uitgezonderd het woongebied Hierden, het bedrijventerrein Lorentz en Lorentz-Oost dat thans in ontwikkeling is, het randmeer gelegen in het plangebied 'Waterfront' en het terrein van het streekverpleeghuis Sonnevanck.
Overigens worden de grenzen van het plangebied bepaald door:

- de gemeentegrens aan de oost- en zuidzijde;
- de kern Harderwijk aan de westzijde.

Op de kaart 'Begrenzing plangebied' is de exacte begrenzing van het project 'Ontwikkeling Buitengebied' aangegeven.

Het plangebied is afgestemd op het bestemmingsplan Buitengebied uit 2002. Ook dit plan strekte zich uit tot het gehele buitengebied van de gemeente Harderwijk ten oosten en ten zuidoosten van de stedelijke gebieden. Er is, op enkele grenscorrecties na, geen aanleiding geweest af te wijken van dit plan-gebied.

Relatie met bestemmingsplan en dorpsomgevingsplan Hierden
De kern Hierden maakt geen deel uit van het plangebied. Voor de kern is een afzonderlijk bestemmingsplan in ontwikkeling. Bij deze actualisering komen ook de inbreidingsmogelijkheden in en rond de kern Hierden aan de orde. Voor zover er sprake zal zijn van inprenting op percelen rond het dorp die nu nog tot het buitengebied behoren, zijn deze percelen bij het bestemmingsplan voor Hierdendorp betrokken.
Voor de kern is een dorpsomgevingsplan opgesteld. Het dorpsomgevingsplan bevat visies ten aanzien van bepaalde delen van het buitengebied, zoals Stadslanderijen, Zuiderzeestraatweg, Mheenlanden, de Lage Enk en de Hoge Enk. De voor deze gebieden naar voren gebrachte visies zijn in deze visie in de overwegingen meegenomen.

1.4 Wijze waarop deze visie tot stand is gekomen

Een belangrijke stap tot het opstellen van een 'Visie op hoofdlijnen' is het uitvoeren van een inventarisatie naar de bestaande situatie en het verrichten van onderzoek naar ontwikkelingen in het plangebied. Het is immers een plicht ten behoeve van de toekomstige ruimtelijke ordening van het gebied onderzoek te verrichten naar de bestaande toestand. Deze onderzoeksplicht vloeit voort uit artikel 3:2 Awb op grond waarvan een bestuursorgaan bij de voorbereiding van een besluit de nodige kennis moet vergaren omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen. Tevens dient de gemeente onderzocht te hebben welke waarden er in het gebied in het geding zijn en wat de gevolgen van het plan voor deze waarden zijn, hoe deze gevolgen moeten worden onderzocht en getoetst.

Kaart *Begrenzing plangebied*

Onderzoek is verricht naar de bestaande bebouwing, het gebruik van deze bebouwing en de gronden en de landschappelijke en natuurwaarden in het plangebied. In september en oktober 2009 is de feitelijke situatie in het plangebied verkend en is onderzoek verricht naar de afzonderlijke aspecten ten behoeve van het ruimtelijk beleid in het buitengebied. Het betreft een grondige en zorgvuldige inventarisatie van bestaande functies, ruimtelijke kwaliteiten en bebouwing, milieuaspecten, maar ook om geldende rechten en afspraken.
Met de inventarisatie is beoogd duidelijk in beeld te krijgen wat de huidige toestand en wat het huidige gebruik van de bebouwing en de waarden zijn.
De volgende gegevens zijn geïnventariseerd: de bebouwing en het gebruik van deze bebouwing bij:

- agrarische bedrijven;
- overige bedrijven;
- woningen;
- dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen;
- nuts- en maatschappelijke voorzieningen;
- natuur- , landschappelijke- en cultuurhistorische waarden.

Gedurende de inventarisatie is onder meer gekeken naar de situering van de bedrijfsgebouwen, de aard van de (agrarische) bedrijvigheid, het type agrarisch bedrijf, de omvang van het agrarisch bedrijf in nge's, het aantal dienstwoningen, de functie van de omliggende gronden, zijn er nevenactiviteiten ter plaatse aanwezig, de omvang van andersoortige bedrijvigheid in vierkante meters, enzovoort.

Analyse beleid en bestaande situatie

Op basis van de inventarisatiegegevens is vervolgens de bestaande situatie onderzocht en geanalyseerd. Het betreft een analyse van de inventarisatie en het onderzoek naar knelpunten, mogelijkheden en kansen voor het plangebied. De informatie is thematisch beschreven. De te onderscheiden thema's zijn:

- landschap en cultuurhistorie;
- natuur;
- water;
- landbouw;
- bedrijvigheid en voorzieningen;
- wonen;
- recreatie;
- infrastructuur;
- milieu.

Van elk thema is de feitelijke situatie in het buitengebied beschreven. Voorts zijn in het document het relevante beleid en de relevante regelgeving opgenomen. De resultaten uit de inventarisatie en het onderzoek zijn verwerkt in twee afzonderlijke documenten, namelijk een digitale rapportage 'Inventarisatie buitengebied Harderwijk' respectievelijk 'Gebiedsbeschrijving buitengebied Harderwijk'.

Klankbordgroep

Omdat het gemeentebestuur veel waarde hecht aan draagvlak is een klankbordgroep, bestaande uit allerlei belangenorganisaties, bij de totstandkoming van dit document betrokken. De deelnemende organisaties in de klankbordgroep zijn in bijlage 1 opgenomen.

Concrete wensen en ideeën

In de aanloop tot de feitelijke actualisering van het bestemmingsplan is een ieder uitgenodigd wensen en ideeën bij het gemeentebestuur in te dienen. Deze uitnodiging heeft geleid tot enkele concrete verzoeken aan het gemeentebestuur. De verzoeken lopen uiteen van een verzoek om de realisatie van een extra woning, onder andere in het kader van het beleid tot functieverandering, het oprichten van bebouwing voor een agrarisch of agrarisch gerelateerd bedrijf, het uitbreiden van bestaande niet agrarische bedrijven tot het starten van nieuwe, veelal aan het buitengebied gerelateerde activiteiten, zoals een paardenhouderij (pension, manege) of een kunst- en natuurwandelroute met educatieve strekking op het gebied van fauna, flora en geschiedenis.

In hoeverre deze ontwikkelingen gewenst en noodzakelijk zijn, dient in dit hoofdstuk 'Visie' aan de orde te komen. De gemeente heeft in de Strategische Raadsagenda 2006 – 2010 aangegeven een brede visie te willen ontwikkelen op het buitengebied, waarbij rekening wordt gehouden met een herziening van het bestemmingsplan. Deze Visie op hoofdlijnen moet zicht geven in de veranderingen en ontwikkelingsmogelijkheden van het plangebied, teneinde de juiste afwegingen te kunnen maken.
Overigens is de concrete beoordeling van de verzoeken pas aan de orde op het moment dat het voorontwerp van het bestemmingsplan wordt opgesteld.

Volgende stap in het project

De volgende stap in het project is het opstellen van het bestemmingsplan Buitengebied.

2 INLEIDING

2.1 Plaats en ligging

Het plangebied ligt op een plaats waar op een relatief korte afstand hoog (Veluwe) en laag (polder met het Randmeer) samenkomt. Het plangebied kan om deze reden worden gekenmerkt als een gebied met grote verschillen in ondergrond (geologie, geomorfologie), hoogte, bodem en waterhuishouding. De grote verschillen tussen de hogere en lagere delen hebben in de afgelopen eeuwen geleid tot een grote verscheidenheid aan planten, dieren en occupatiepatronen. De grote variatie aan levensgemeenschappen en de grote verscheidenheid van het menselijk handelen als gevolg van deze variatie maakt het plangebied aantrekkelijk. Het plangebied wordt gekenmerkt door:

- de Veluwe, dat de helft van het gemeentelijk grondgebied omvat;
- het Randmeergebied in het noorden;
- diverse landschapstypen, die te samen een zeer gevarieerd landschap vormen met veel grote cultuurhistorische- en landschappelijke waarden;
- relatief veel ruimte en rust, waardoor de gemeente, in samenhang met de natuur- en landschappelijke waarden, een grote aantrekkingskracht uitoefent op veel recreanten en toeristen;
- een goed vestigingsklimaat voor ondernemers en werknemers, mede vanwege de betrekkelijk korte afstand ten opzichte van de Randstad;
- een goede ontsluiting via de A28 en de spoorlijn Amersfoort – Zwolle.

De grote verschillen tussen het noordelijk deel en het zuidelijk deel van het plangebied zijn markant en uiten zich ook in de benadering van beide gebieden in de Visie op hoofdlijnen.

2.2 Knelpunten

De aantrekkelijkheid en veelzijdigheid maken het gebied evenwel ook kwetsbaar. De kwaliteit van het buitengebied staat onder druk als gevolg van:

- de nivellering en verrommeling van het landschap onder andere als gevolg van de toename van stedelijke functies in het buitengebied, waardoor het landschap verder verdicht en versnipperd raakt;
- ontwikkelingen in de landbouw, zoals het teruglopen van de rol van de ondernemers als de verzorgers van het landschap, met als risico verrommeling en afnemende landschappelijke kwaliteit;
- schaalvergroting van agrarische bedrijven en de toename van andersoortige (agrarisch) gebonden bedrijvigheid, maar ook leidt de afname van het aantal landbouwbedrijven tot vraagstukken met betrekking tot de leefbaarheid;
- de versnippering van natuurgebieden; de onderlinge uitwisseling van flora en fauna wordt gehinderd door barrières zoals de A28 en de spoorlijn, waardoor enkele soorten met uitsterven worden bedreigd;
- de milieuproblemen, zoals de uitstoot van ammoniak en de geurhinder vanuit agrarische bedrijven;
- er is sprake van wateroverlast vanwege het gebrek aan ruimte voor het bergen van water; op enkele plaatsen dreigt verdroging van met name natuurgebieden als gevolg van de te snelle ontwatering van het gebied;
- de kwaliteit van het water staat op sommige plaatsen onder druk als gevolg van diffuse verontreinigingen door de landbouw en de scheepvaart;
- de grote verweving van de functies in het buitengebied, zoals landbouw, natuur, wonen, werken en recreëren; niet aan het buitengebied gebonden functies, zoals bedrijven en woningen leveren nog wel eens conflicten op met de hoofdfunctie van een gebied;
- de toenemende bewoning van het landelijk gebied, de toename van nieuwe vormen van wonen en de 'vertuining' en 'verpaarding' van het landschap.

2.3 Het beleidskader

Rijks- en provinciaal beleid

De vitaliteit en kwaliteit van het landelijk gebied in de regio Noord-Veluwe staat onder druk. In het Streekplan Gelderland 2005 staat het volgende over de regio geschreven: "De Noord-Veluwe beslaat een groot deel van de Veluwe en de overgang van Veluwe via oude cultuurlandschappen en open lage gronden naar de Randmeren en via de landgoederenzones en uiterwaardenlandschappen naar de IJssel. Harderwijk vormt het regionaal centrum. De banden met Amersfoort en Zwolle zijn resp. in de zuid- en noordflank sterk. Het gebied heeft een sterk toeristisch-recreatief potentieel. Sociaaleconomisch zijn onderscheidend de dorpen op de Veluwe, de buurtschappen en landgoederen in de overgangszones en het meer stedelijke Harderwijk. De traditioneel sturende rol van de landbouw en de van oudsher op rust gerichte verblijfsrecreatie staan als wezenlijke economische dragers van het gebied onder druk; ontwikkelingsruimte voor verbetering van de leefbaarheid wordt in het gebied als beperkt ervaren."

Het streekplan vermeld voorts dat de samenwerkende gemeenten in de regio Noord Veluwe in hun regionale structuurvisie voor de Noord-Veluwe ("Regionale structuurvisie Noord-Veluwe", januari 2004) de volgende hoofddoelstelling hanteren: "zorg dragen voor leefbare gemeenschappen in een hoogwaardige omgeving, waarbij natuur en landschap èn leefbaarheid vanuit wederzijds respect met elkaar in evenwicht zijn". Deze doelstelling komt voort uit het breed verstaan van het begrip 'rentmeesterschap'. In het verlengde van de hoofdopgave wordt veel waarde gehecht aan sociale cohesie en participatie in sociale structuren van de kernen. De regio hecht grote waarde aan een goede aansturing van de menselijke activiteiten, met respect voor de ruimtelijke kwaliteiten. De regio heeft, door middel van de regionale structuurvisie, een vijftal sturingswensen opgesteld, die de komende jaren veel aandacht zullen vragen bij het bereiken van de regionale hoofddoelstelling:

- het spanningsveld op de woningmarkt dient opgelost te worden zodat er ruimte is voor met name jongeren en ouderen. Dit zal zoveel mogelijk de sociale participatie in de dorpen ondersteunen;
- de leefbaarheid en ontwikkelingsmogelijkheden binnen het Veluwemassief dienen sterker in ogenschouw genomen te worden, weliswaar tegen de achtergrond van de te beschermen natuurwaarden. Echt verstorende activiteiten moeten worden gesaneerd;
- er moet richting worden gegeven aan de onzekere toekomst van het landelijk gebied. Concrete en voorstelbare wensbeelden moeten worden gedefinieerd, met de daarbij behorende sturingsmiddelen om het gewaardeerde landschapsbeeld te behouden en te versterken;
- de recreatieve ontwikkeling dient een stevige en gebiedseigen impuls te krijgen om deze sector vitaal in het zadel te houden;
- voldoende ontwikkeling in de lokale bedrijvigheid dient behouden te blijven. Hiermee kan leegstroming van dorpen voorkomen worden en de sociale participatie op peil blijven.

De Nota Ruimte en het streekplan bieden de gemeente voldoende beleidsvrijheid te bepalen hoe de ruimte voor wonen en werken in het plangebied kan worden verdeeld. Daar staat tegenover dat voor gebieden die belangrijk zijn voor natuur, water en landschap en cultuurhistorie (Groen Blauwe raamwerk) nadrukkelijker keuzes moeten worden gemaakt ter bescherming van deze waarden. Voorts dient het Reconstructieplan Veluwe uitgangspunt te zijn voor de visie op het plangebied. De ruimtelijke consequenties van het Reconstructieplan zijn al eerder beschreven.

Structuurplan Harderwijk 2020

In het gemeentelijk structuurplan, op 15 juni 2006 vastgesteld door de gemeenteraad, kent als kernboodschap 'Niet per se groeien, kiezen voor kwaliteit'. Kwaliteitsverbetering wordt een belangrijke drijfveer. Het gaat daarbij om verschillende kwaliteiten: milieukwaliteit, ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit.
In het plan staat aangegeven dat in het buitengebied veel verandert. Het plan beschrijft voor het buitengebied enkele concrete opgaven met als algemeen uitgangspunt 'zuinig zijn op het groene karakter van Harderwijk en omgeving.
De opgaven zijn:

- karakteristieken van verschillende landschapstypen in het buitengebied behouden en versterken;
- op beperkte schaal woningbouw of kleinschalige bedrijfsfuncties in het buitengebied toestaan bij sloop van agrarische opstallen en verbetering van de landschappelijke kwaliteit (functieverandering naar wonen en bedrijvigheid);
- transformatie 'eendengebied' - Groene gebiedsontwikkeling van het gebied met de intensieve veehouderij;
- natuurontwikkeling in delen van het buitengebied om ecologische doelstellingen te realiseren (Mheenlanden, Hierdense Poort).

Behoud en versterking landschapstypen

Voor het bosrijke deel van het buitengebied ten zuiden van de A28 wordt ingezet op behoud van natuurwaarden, versterking van de landschappelijke attractiviteit en betere benutting van de toeristische potenties.
Voor het buitengebied rondom Hierden blijven er mogelijkheden voor een gezonde voortzetting van het agrarische gebruik.

Functieverandering naar wonen en bedrijvigheid

Afnemend agrarisch gebruik van het buitengebied noodzaakt tot functieverandering van terreinen en bebouwing. Als compensatie voor het opruimen van opstallen kan soms woningbouw worden toegestaan op (voormalige) agrarische bouwpercelen. Soms kan bestaande agrarische bebouwing worden omgebouwd tot een woning. Nieuwe bouwmogelijkheden buiten de huidige agrarische bouwpercelen zijn uitsluitend denkbaar als door middel van een financiële bijdrage een kwaliteitsverbetering van het buitengebied kan worden bereikt (vereveningsprincipe).

Transformatie eendengebied

De transformatie van het 'eendengebied' (Parallelweg en omgeving), dat wil zeggen een groene gebiedsontwikkeling met andere functies is één van de acht ambities uit het plan. Het gebied wordt gedomineerd door uitgestrekte bebouwing van intensieve veehouderijbedrijven. Gestreefd wordt naar een aanmerkelijke transformatie van dit gebied, waarbij veel bebouwing verdwijnt om plaats te maken voor aanleg van een bosstrook met een Veluws karakter.
Het eendengebied heeft in de Streekplanuitwerking Zoekzones Stedelijke Functies en Landschappelijke Versterking, op 12 december 2006 door Gedeputeerde Staten vastgesteld, de aanduiding zoekzone 'wonen, lage dichtheid' gekregen. De zoekzone richt zich op functieverandering van de aanwezige agrarische bedrijven naar wonen. Deze aanduiding versterkt de al eerder geuite wens om in dit gebied extensieve vormen van woningbouw een kans te geven.

Nieuwe natuur

Voor delen van het buitengebied wordt rekening gehouden met het omzetten van agrarische terreinen in natuurgebied (Mheenlanden, Hierdense Poort). Daarnaast moet worden gezocht naar andere passende functies voor het buitengebied, waarbij behoud en versterking van landschappelijke kwaliteiten het uitgangspunt is.

Stadsvisie Harderwijk 20301

De Stadsvisie Harderwijk 2031 is opgesteld om voor Harderwijk en Hierden een ontwikkelingsrichting te hebben op het gebied van voorzieningen, werkgelegenheid, woonklimaat en bereikbaarheid. Gekozen is voor 'verdiepen als centrale gedachte', dat wil zeggen dat de gemeente gaat voor kansen, zich blijft ontwikkelen en doet dat door een aantal speerpunten te kiezen. De visie bevestigt de keuze dat groei geen doel op zich is, maar mogelijk een gevolg van de verdiepingsslag. In 2030 is Harderwijk herkenbaar als een open en ondernemende gemeente. De visie richt zich vooral op de stad Harderwijk en het dorp Hierden, maar zal op termijn ook effecten hebben op het landelijk gebied, bijvoorbeeld in de keuze voor een zeer gedifferentieerd aanbod van woonmilieus, de ontwikkeling van een kwalitatief hoogwaardig voorzieningenniveau op het gebied van sport, cultuur, onderwijs, zorg en welzijn, het versterken van de economische structuur en verbeteren en veilig maken van de bereikbaarheid voor alle vervoerssoorten.

Milieubeleidsplan

Een belangrijke randvoorwaarde bij het formuleren van een ontwikkelingsgericht plan is de bescherming van basiskwaliteiten als (externe) veiligheid, gezondheid, kwaliteit milieu en water (lucht, geluid, drinkwater) en bijzondere kwaliteiten als landschap, cultuurhistorie en natuur. Deze kwaliteiten zijn voor een deel met behulp van beschermingsnormen vastgelegd in Europese, rijks en provinciale regelgeving. Op gemeentelijk niveau is het vastgestelde milieubeleidsplan uitgangspunt. Op basis van dit milieubeleidsplan bevat de visie een voorstel hoe duurzame energie in het buitengebied kan worden gestimuleerd. Overigens is gemeentelijk milieubeleid het toetsingskader als overwogen wordt aan een initiatief ruimtelijk medewerking te verlenen.

Conform de ontwikkeling van het provinciale beleid uit het Streekplan Gelderland 2005 sluit de gemeente bij het opstellen van de Visie op hoofdlijnen aan bij de lagenbenadering waarbij ordenende principes, zoals natuur, water en cultuurhistorie en de infrastructuur (vervoers- en verkeersnetwerk, leidingen) sterker sturend worden dan voorheen.

Natuur, landschap, cultuurhistorie, reliëf en water

In het plangebied komt een groot aantal waarden voor. Deze waarden, alsmede de belangrijkste watergangen en wateropgaven staan in deze laag weergegeven (laag 1: natuur, landschap, cultuurhistorische waarden, reliëf en water). Voornoemde waarden zijn het resultaat van een complex samenspel tussen het watersysteem, de ondergrond en het landschapsgebruik.
Het natuurbeleid richt zich op verbetering van de ecologische kwaliteit en verhoging van de belevingswaarde van de natuur. Voor de verbetering van de ecologische kwaliteit moet de natuur voldoende ruimte worden gegund. Het is noodzakelijk dat de milieu- en wateromstandigheden verder worden verbeterd en dat er een goed beheer gevoerd wordt. Voor de verhoging van de belevingswaarde van de natuur is het vooral belangrijk natuur in en om de kernen Harderwijk en Hierden te ontwikkelen en de recreatiemogelijkheden te vergroten door middel van het versterken van de relatie tussen Harderwijk en de Veluwe.

Het plangebied wordt doorsneden door de Hierdense Beek en enkele kleinere watergangen, voornamelijk gelegen langs de Randmeerkust. De watergangen wateren in noord/noordwestelijke richting af op het Randmeer. Voor de Hierdense Beek is het beleid gericht op verbetering van de waterkwaliteit (zogenaamd HENwater; water van het hoogste ecologische niveau) en natuurontwikkeling langs de oevers in het kader van het project Hierdense Poort.
Het Waterschap Veluwe heeft de taak te zorgen dat er vóór 2015 voldoende waterberging gerealiseerd is. Voor het plangebied heeft dit tot gevolg dat vooral wordt ingezet op het verruimen van watergangen. Aanvankelijk waren enkele terreinen ten noorden van Hierden aangewezen als gebied voor het bergen van water. Deze gebieden zijn niet langer aangewezen als potentieel gebied voor het bergen van water.

In het plangebied kunnen verschillende landschapstypen worden onderscheiden. De onderlinge verschillen tussen de landschapstypen zijn vooral het gevolg van de cultuurhistorische (waaronder tevens begrepen archeologische) ontwikkeling van het gebied. De relatie tussen het landschap en de gebruikswaarde die het had in het verleden is in het plangebied erg groot. Het gaat om aspecten als de hoogteverschillen (reliëf) gezien vanaf de Veluwe richting het Randmeer, de openheid van enkele gebieden, met zichtlijnen naar het Veluwemeer en de Hierdense Beek, de verkavelingspatronen, bijvoorbeeld het zogenoemde paaltjesland met smalle graslandjes, de kronkelende wegen ten zuiden van de Zuiderzeestraatweg en Molenweg, de historische lintbebouwing (karakteristieke bebouwing) langs de oudere wegen en de laanbeplanting, zoals enkel beuken- en eikenlanen, langs de wegen.

Infrastructuur [zie kaart Infrastructuur op pagina 16]

In de tweede laag is de belangrijkste infrastructuur in het plangebied weergegeven. Enerzijds beïnvloedt een goede ontsluiting de ontwikkelingsmogelijkheden van het plangebied. Anderzijds belemmert de aanwezigheid van (spoor)wegen de uitwisseling van dier- en plantensoorten en kan het vanuit het oogpunt van milieuhinder beperkingen opleveren voor bepaalde ontwikkelingen. Zo ligt Harderwijk weliswaar aan de rand van de Veluwe, maar profiteren de inwoners uit stad en uit het plangebied er te weinig van, omdat de A28 en de spoorlijn in het plangebied een fysieke barrière vormen. Het structuurplan bevat enkele maatregelen de relatie tussen Harderwijk en de Veluwe te versterken, maar deze maatregelen liggen voornamelijk buiten het plangebied.

Kaart *Infrastructuur*

Kaarten *Ontwikkeling occupatiepatronen*

1830-1850

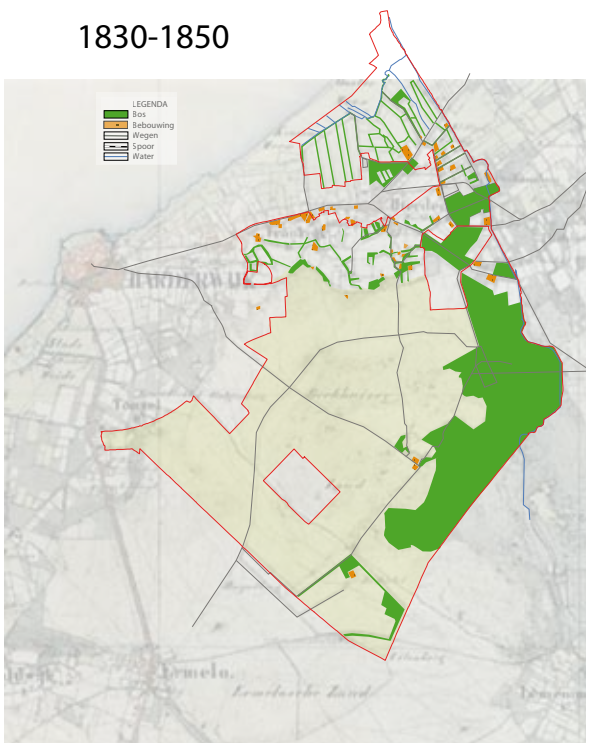

1872

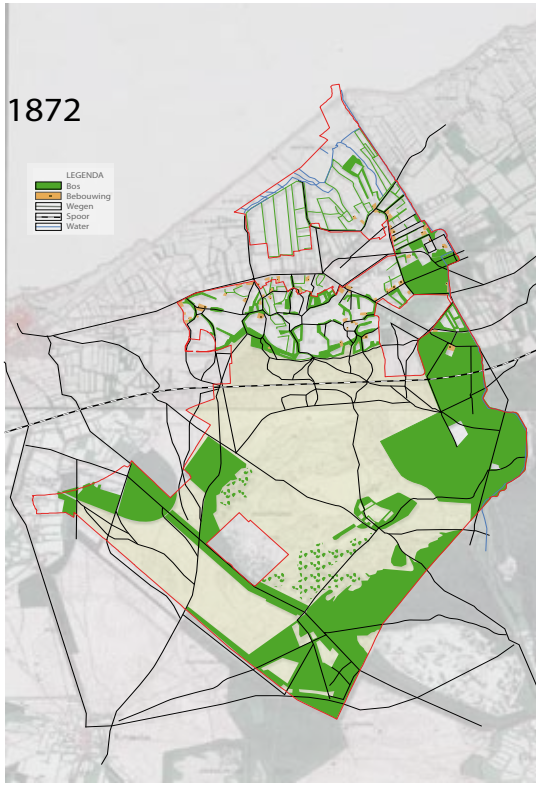

Occupatiestructuur [zie kaarten Ontwikkeling occupatiepatronen op pagina 16 en 17]

Op laag 3 is de bebouwing weergegeven. De occupatie van het plangebied volgt de ontwikkeling van het landschap. Bebouwing komt voornamelijk voor in het gebied tussen de Zuiderzeestraatweg en de spoorlijn en het gebied ten oosten van de kern Hierden (landgoederenlandschap). Het gaat om woningen, (agrarische) bedrijven en enkele recreatieterreinen. De concentratie aan bebouwing neemt af naarmate de afstand ten opzichte van de kern Hierden toeneemt. In het noordelijk deel van het plangebied komt nagenoeg geen bebouwing voor. Op de Veluwe is de bebouwing geconcentreerd op enkele terreinen.

Ter hoogte van de Parallelweg wordt het plangebied gedomineerd door grootschalige bebouwing van intensieve veehouderijbedrijven.

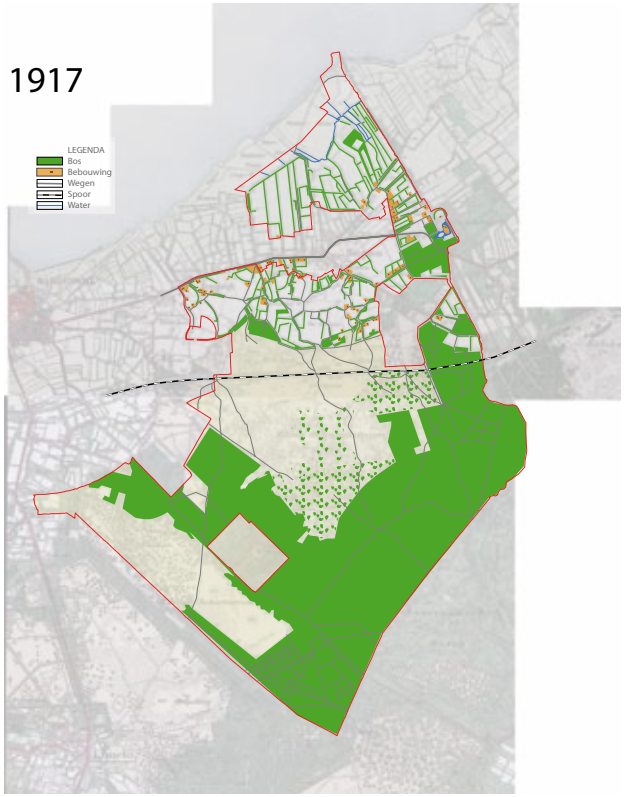

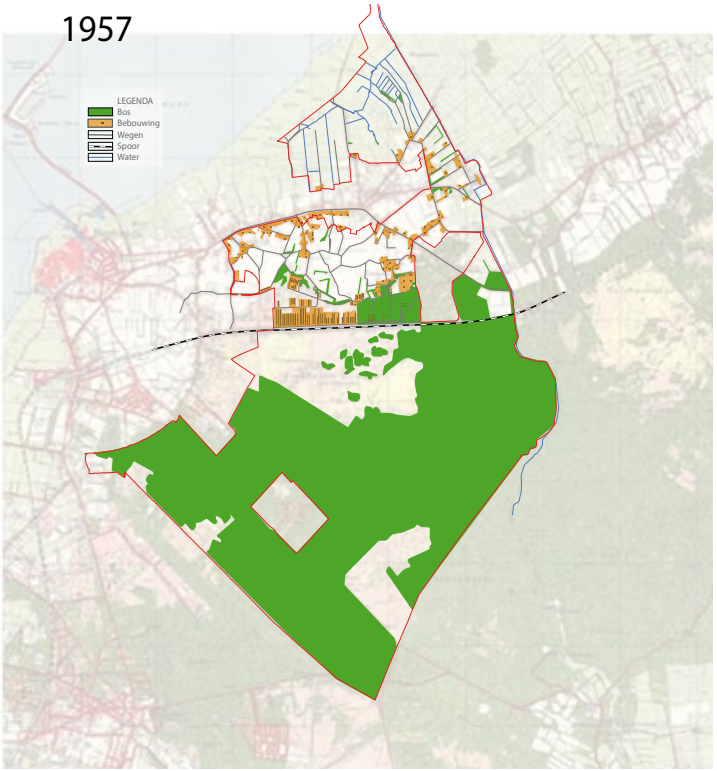

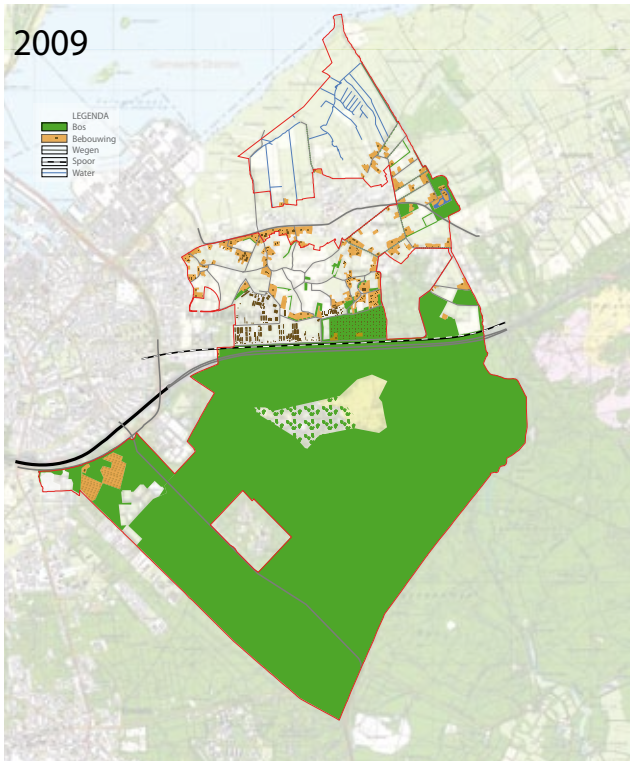

Beleid

Deze laag bevat de belangrijkste beleidsopgaven voor het plangebied, zoals het Reconstructieplan Veluwe, het Streekplan Gelderland 2005 en het Structuurplan Harderwijk 2020.

Reconstructiebeleid [zie kaart Reconstructieplan Veluwe op pagina 21]

Voor het plangebied geldt de opgave van de Reconstructie. In het bijzonder de vertaling van de integrale zonering intensieve veehouderij in het plangebied is van belang:

- Extensiveringsgebied
  Het zuidelijk deel van het eendengebied, grofweg de strook tussen Tweede Parallelweg en het spoor, valt in een 250 meter breed extensiveringsgebied gemeten vanaf het aangrenzende verzuringsgevoelige Veluwemassief. Voor het gebied geldt:
  - het primaat ligt op wonen of natuur; spontane natuur- en bosontwikkeling staat voorop;
  - uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van in ieder geval intensieve veehouderij is onmogelijk; omschakeling naar een vorm van intensieve veehouderij is evenmin toegestaan;
  - barrièrewerking moet worden voorkomen;
  - de cultuurhistorische waarden in het gebied moeten worden benut;
  - de ontwikkeling van recreatie is gericht op natuur;
  - voor de verblijfsrecreatie geldt het Groei- en krimpbeleid, teneinde te komen tot een kwaliteitsverbetering voor natuur en de recreatiesector.

  Het eendengebied verdient in het bijzonder de aandacht vanwege de aanwijzing van het gebied tot zoekzone wonen lage dichtheid op basis van de streekplanuitwerking zoekzones stedelijke functies.

- Verwevingsgebied
  Het grootste deel van het buitengebied rondom Hierden is gelegen in het verwevingsgebied. Voor het gebied geldt:
  - verweving van landbouw, wonen en natuur, waar hervestiging of uitbreiding van de intensieve veehouderij mogelijk is, mits de ruimtelijke kwaliteit of functies zich daar niet tegen verzetten;
  - nieuwe bouwvlakken zijn niet toegestaan.

Provinciale zonering [zie kaart Streekplan op pagina 20]

Naast deze te onderscheiden gebieden op basis van het Reconstructieplan dient in de visie rekening te worden gehouden met de volgende zonering uit het streekplan:

- Groen Blauw Raamwerk,
  de Ecologische Hoofdstructuur, vooral het gebied ten zuiden van de A28 (Centraal Veluws Natuurgebied), EHS verwevings- en verbindingsgebied en waardevol open gebied, vooral ten noorden van de Zuiderzeestraatweg (Mheenlanden en omgeving Hierdense Beek).
  Voor het gebied geldt:
  - bescherming van ecologische kerngebieden en waardevolle open gebieden;
  - de realisering van ecologische verbindingszones die ecologische kerngebieden verbinden.
  - het 'nee, tenzij'-principe; dit houdt in dat ontwikkelingen niet worden toegestaan tenzij ze bijdragen aan de kwaliteiten van het landschap en de openheid van het gebied niet beïnvloeden.

- Multifunctioneel gebied
  Het overig plangebied dient te worden aangemerkt als Multifunctioneel Gebied met vooral Multifunctioneel Platteland (het gebied ten zuiden van de Zuiderzeestraatweg).
  Voor het gebied geldt:
  - uitvoering reconstructieplan;
  - accommoderen van nieuwe economische dragers;
  - accommoderen behoefte aan centrum-dorps en landelijk wonen/werken;
  - inspelen op regionale structuurkenmerken;
  - gebiedsspecifieke strategie in waardevolle landschappen.

Structuurplan Harderwijk [zie kaart Structuurplan op pagina 21]

In de gemeentelijke structuurvisie worden twee specifieke gebieden nader onderscheiden, te weten:

- het eendengebied met als opgave een groene gebiedsontwikkeling van het gebied;
- natuurontwikkeling in de Mheenlanden en Hierdense Poort om ecologische doelstellingen te realiseren.

Naast deze gebieden verdienen de volgende gebieden in de visievorming bijzondere aandacht, vanwege de bestaande stedenbouwkundige situatie en/of aanwezigheid van waarden:

- de Hierdense Enk met de bebouwing op de flanken aan de noordzijde de Zuiderzeestraatweg, aangewezen als zoekzone landschappelijke versterking, aan de zuidzijde het intensieve veehouderijgebied met de kalvermesterijen en aan de westzijde de stadsrand van Harderwijk.

LEGENDA

- Extensiveringsgebied Bos en natuur
- Extensiveringsgebied Landbouw
- Landbouwontwikkelingsgebied
- Verweving met sterlocatie
- Verweving
- Stedelijk gebied incl.geplande uitbreiding
- Water
- Geen reconstructiegebied
- Grens Veluwe-commissie
- Grens reconstructiegebied Veluwe

* Uitbr. Intensieve veehouderij o.v.v. gelijktijdige saneringelders mogelijk

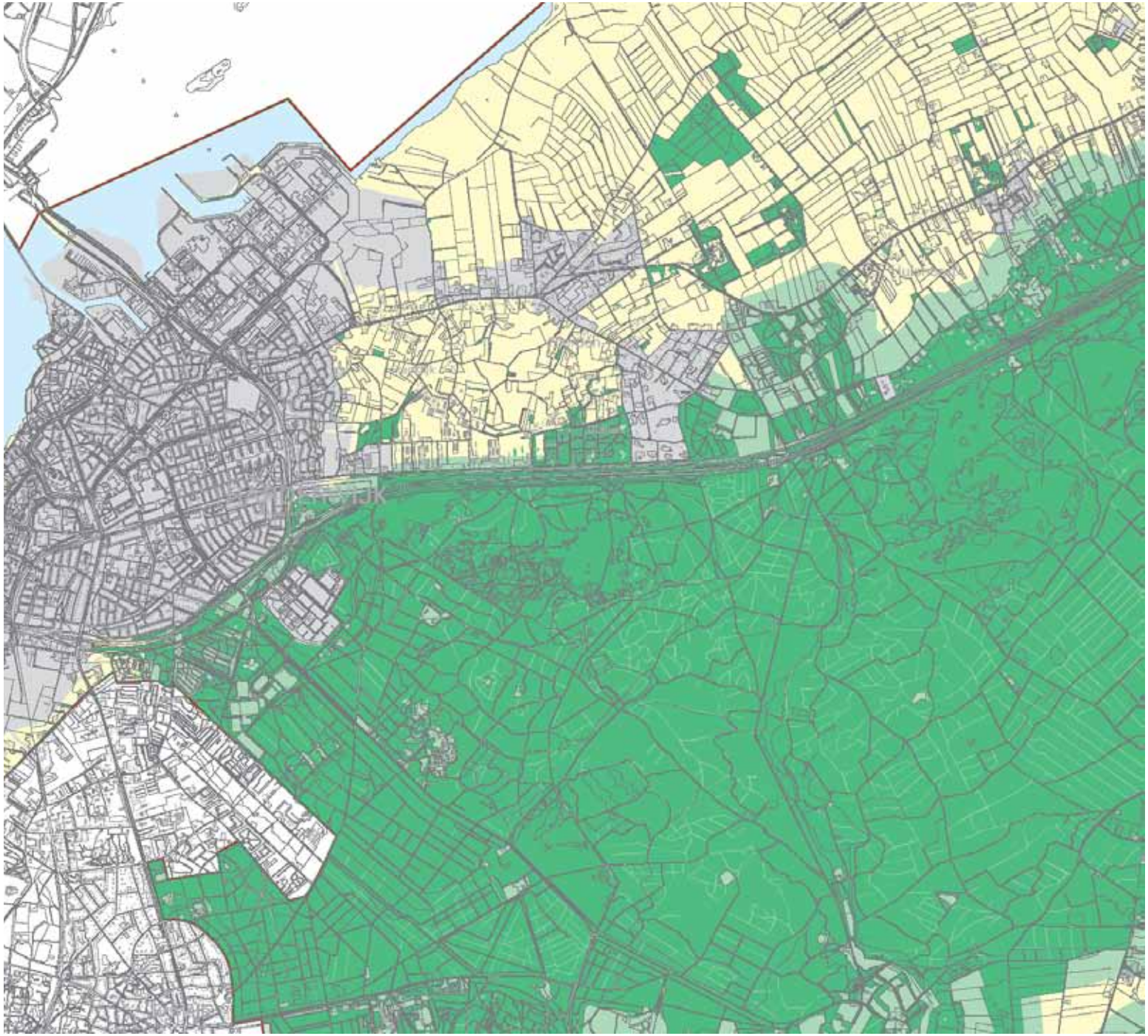

Kaart *Reconstructieplan Veluwe*

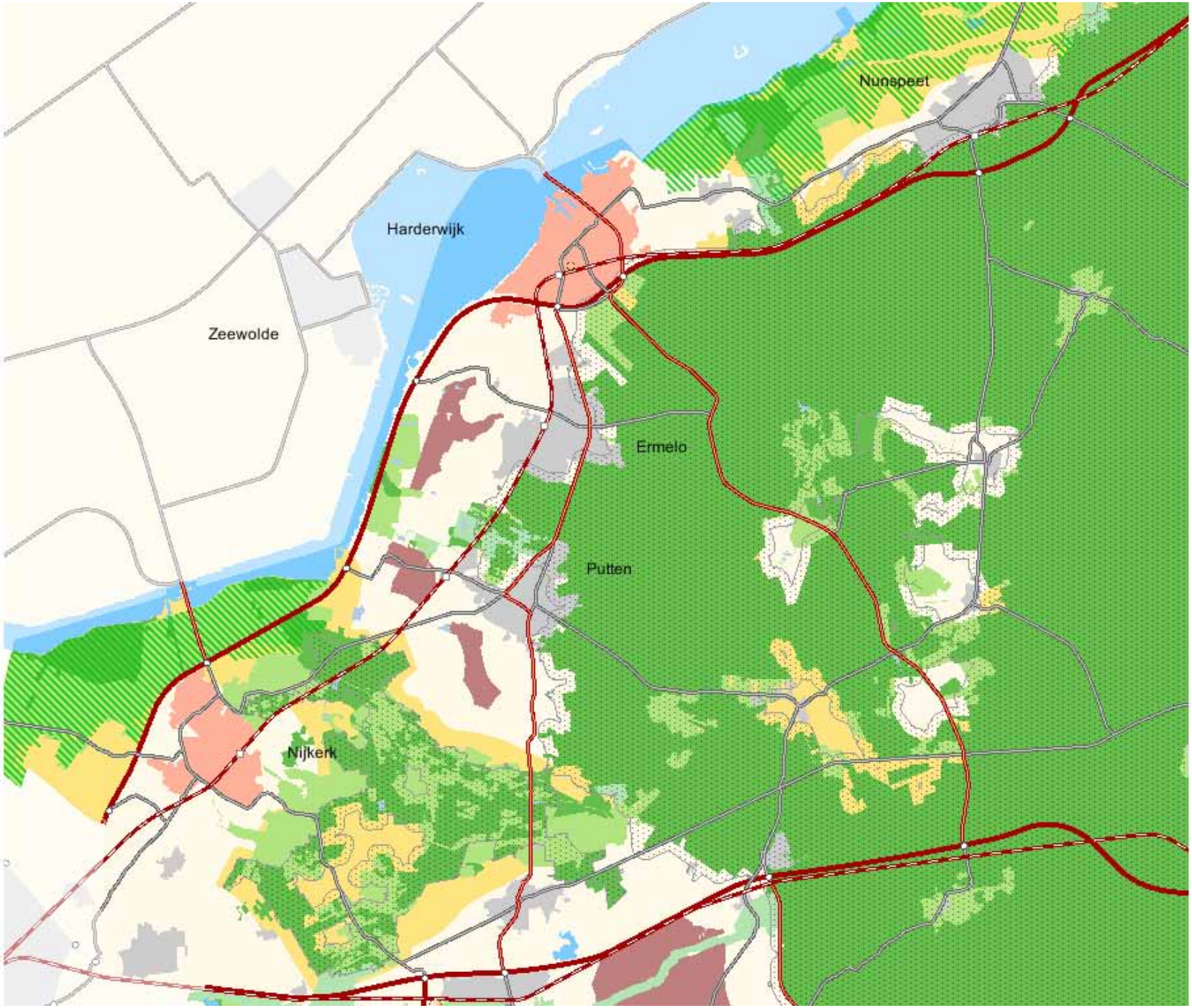

LEGENDA

Inspanning nodig, regionaal
Stations
Wegaansluiting
Hoofdvaarweg
IC Spoorlijn
Regionale ontsluitingsweg
Stedelijk netwerk
Waardevol open gebied
Extensivering intensieve veehouderij

Regionale waterberging
Defintief begrensd
Globaal begrensd
Zoekruimte

Glastuinbouw
Part. herz. streekplan 1996 Bommelerwa
Concentratie

Concentratie intensieve teelten
Landbouwontwikkelingsgebied

Bebouwd gebied
Binnen (inter) nationaal stedelijk netwerk
Binnen stedelijk netwerk
Regionaal centrum
Overig bebouwd gebied

Ecologische Hoofdstructuur
EHS natuur
EHS verweving
EHS verbindingszone

Waardevol landschap

Kaart *Streekplan*

LEGENDA

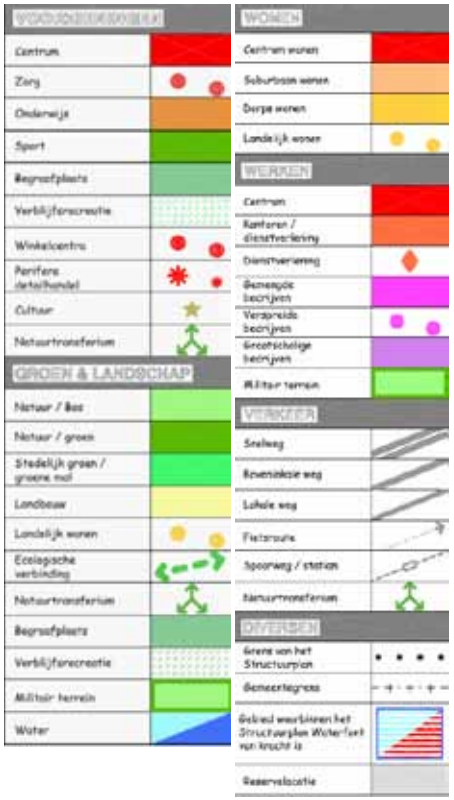

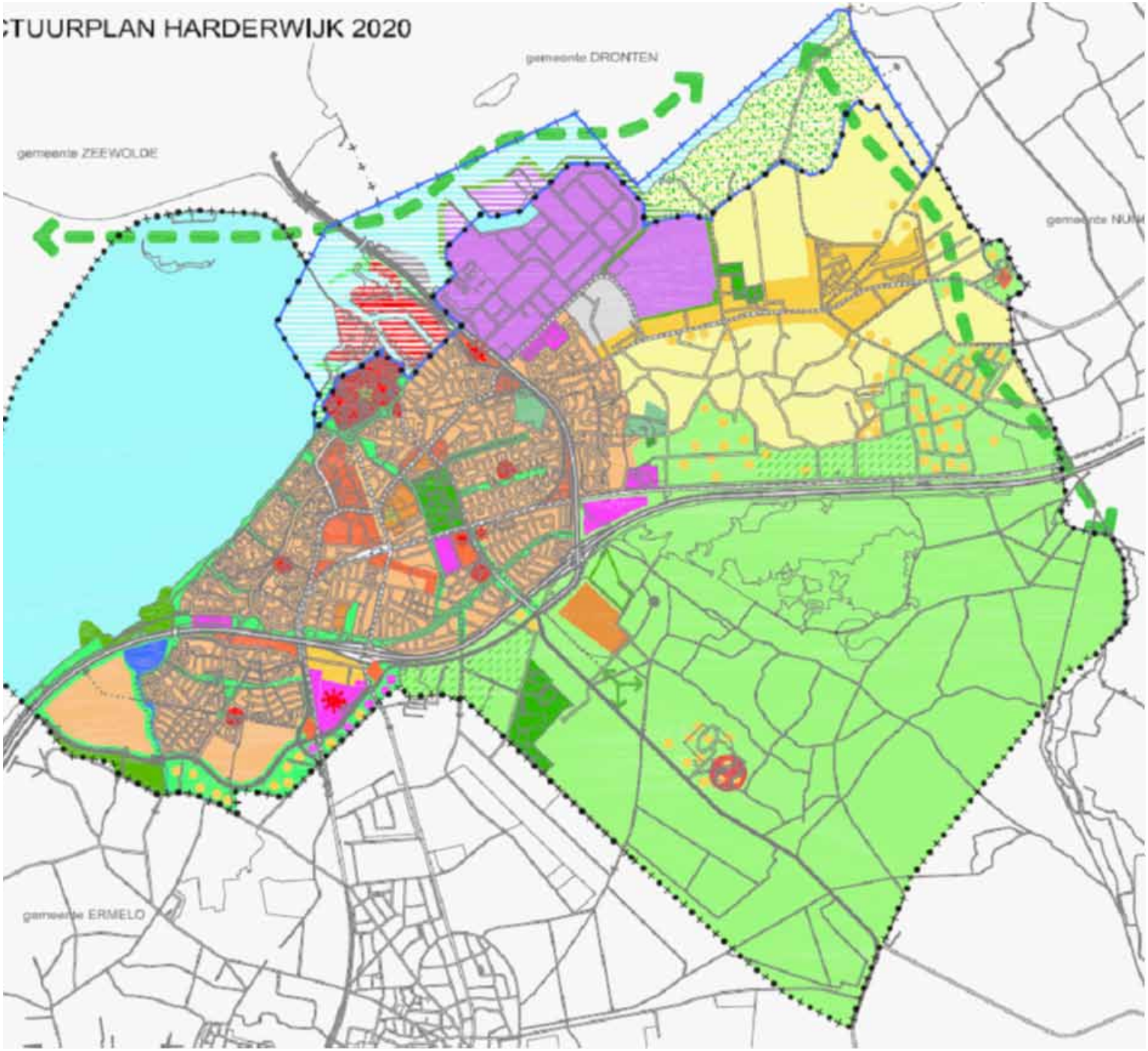

Kaart *Structuurplan*

3.1 Doelstelling

Met de visie beoogt de gemeente Harderwijk een robuust en duurzaam ruimtelijke structuur voor het buitengebied te realiseren, resulterend in:

1. een versterking van de ruimtelijke identiteit met aandacht voor rust, ruimte en landelijkheid;
2. een versterking van de ecologische structuur in de Mheenlanden en Hierdense poort;
3. een scheiding tussen niet-verenigbare functies (integrale zonering intensieve veehouderij);
4. gebieden met blijvende ruimte voor (grondgebonden) landbouw, met name op de Hierdense Enk;
5. de instandhouding van de leefbaarheid door middel van het zorgvuldig en afgewogen bieden van ruimte aan nieuwe economische dragers (beleid voor functieverandering);
6. nieuwe impulsen voor toerisme en recreatie, met bijzondere aandacht voor versterking van de recreatie, het vergroten van het toeristisch aanbod en de toeristische potenties in het plangebied door middel van het ontwikkelen van een aantrekkelijke recreatieve verbinding tussen Veluwe en Randmeer.

3.2 Uitgangspunten en randvoorwaarden

1. De gemeente gaat uit van het Reconstructiebeleid, zoals verwoord in het Reconstructieplan Veluwe en het ruimtelijk beleid, zoals verwoord in het Streekplan Gelderland 2005;
2. Voorts betrekt de gemeente bij het opstellen van deze ontwikkelingsvisie het gemeentelijk beleid (afstemming), zoals verwoord in Structuurvisie Harderwijk 2020.
3. De gemeente houdt bij het opstellen van de visie rekening met een drietal belangrijke ordenende principes in het buitengebied. Het gaat om:
   a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden;
   b. het water;
   c. de natuurwaarden.

De bestaande landschappen zijn uitgangspunt, belangrijke landschappelijke waarden dienen behouden te worden, maar vooral ook te worden benut als inspiratiebron bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en er moet worden ingezet op versterking van de identiteit van en contrast tussen landschappen.

3.3 Ambities voor de bekende en onbekende toekomst

De ambitie om de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit te verbeteren is in deze visie verbeeld op een tweetal kaarten “Landschappelijke zonering” en “Functionele zonering” die te samen de visie voor het plangebied vormen. Op beide kaarten zijn de ontwikkelingsmogelijkheden voor de langere termijn van het plangebied weergegeven. Het betreft een flexibel ontwikkelingsbeeld, dat geen blauwdruk is, maar inzet op een stapsgewijze ontwikkeling, procesgericht en met mogelijkheden voor bijsturing.

In de visie wordt een onderscheid gemaakt tussen de onbekende en de meer bekende toekomst.
De bekende toekomst betreft de bestaande situatie en rechten. Deze worden gerespecteerd en geregeld in het bestemmingsplan. Ook worden hierin geëigende en vaststaande toekomstige ontwikkelingen geaccommodeerd (hoofdstuk 4).

De meer onbekende en onzekere toekomst krijgt ruimte via de ontwikkelingsvisie in combinatie met ontwerpinstructies en een gebruiksaanwijzing, omdat een nadere afweging van initiatieven op basis van deze visie mogelijk is. Deze constructie biedt de mogelijkheid om nadere randvoorwaarden te stellen aan ‘transformaties’ ten aanzien van bijvoorbeeld het regelen van planschade en het leveren van vereveningsbijdragen. Hierdoor kunnen initiatieven mede bijdragen aan de kwaliteit van het landelijk gebied (hoofdstuk 5).

Een visie op de onbekende toekomst
De visie biedt een duidelijk kader waarbinnen ontwikkelingen kunnen plaatsvinden. De visie legt het initiatief en de creativiteit bij de burgers en de ondernemers in het plangebied. De gemeente bedenkt dus niet zelf de oplossingen, maar schept uitsluitend kaders waarbinnen initiatiefnemers creatief kunnen zijn!

De visie is een instrument waarmee uitsluitend initiatieven de eindstreep halen die een bijdrage leveren aan de genoemde randvoorwaarden. In een afzonderlijke bijlage is kort en met behulp van een schema, beschreven hoe dat instrument er uitziet en in de praktijk zal werken.
Zoals reeds eerder gesteld, dient elk initiatief goed ruimtelijk te worden ingepast, hetgeen inhoudt dat een initiatief wordt getoetst aan alle gebruikelijke wet- regelgeving. Naast deze inpassing wordt een landschappelijke en/of cultuurhistorische prestatie verwacht, die in evenwichtige verhouding staat tot de omvang van de inbreuk op het landschap.

Een visie op de bekende toekomst

Bij het opstellen van het bestemmingsplan zal als uitgangspunt worden gehanteerd dat (legale) bestaande functies in beginsel worden gerespecteerd en een positieve bestemming krijgen. In gevallen waarbij op dit moment meerdere functies of belangen een rol spelen zal een nadere afweging worden gemaakt.
In de verbeelding wordt de bestaande situatie vastgelegd. Voor zover mogelijk en ruimtelijk aanvaardbaar worden tevens reeds voorziene ontwikkelingen meegenomen.
Naast het afwegen en vormgeven van beleidsruimte voor bestaande functies, wordt het wenselijk gevonden in het bestemmingsplan (beheerslaag) ook richting te geven aan nieuwe ontwikkelingen. Zo zullen de regelingen voor de bestaande functies de nodige flexibiliteit bevatten. Uitgangspunt is dat het toekennen van een positieve bestemming met zich meebrengt dat in beginsel een zekere uitbreidingsmogelijkheid kan worden geboden, zij het dat deze in het Groen Blauwe Raamwerk beperkt zullen zijn en onderbouwd moet zijn met onderzoeksgegevens.

Naast deze vorm van flexibiliteit en uitbreidingsmogelijkheden bevat het bestemmingsplan een regeling voor:

- ontwikkelingen die als gevolg van rijks- en/of provinciaal en regionaal beleid of particuliere initiatieven ruimte zullen moeten krijgen in het buitengebied, bijvoorbeeld de maatregelen die voortkomen uit het Reconstructieplan;
- enkele, nader omschreven, ontwikkelingen in het buitengebied die verband houden met gemeentelijke initiatieven, zoals bijvoorbeeld het herstel en de ontwikkeling van de Hierdense beek tot verbindingszone.

Voornoemde ontwikkelingen worden getoetst aan de ontwikkelingsvisie. Dit beleid wordt uitgewerkt door middel van flexibiliteitsregels, bijvoorbeeld in de vorm van voorwaarden in de bestemmingsregeling. Op deze wijze vormt het uitgewerkte beleid een toetsingskader voor deze ontwikkelingen. Enkele ontwikkelingen zijn (indicatief) op de kaart "Functionele zonering" vormgegeven.

Het betreft uitdrukkelijk geen grootschalige uitbreidingsplannen voor woningbouw, voorzieningen en infrastructuur. Deze plannen hebben dermate grote gevolgen voor betrokkenen in het plangebied dat daarvoor afzonderlijke bestemmingsplanprocedures worden gevolgd.

3.4 De functionele zonering

De functionele zonering kan worden gedefinieerd als een te begrenzen eenheid waarbinnen een specifieke functie het primaat heeft en waar dit primaat ook behouden dient te blijven. De functionele (ruimtelijke) zonering is voor een belangrijk deel afgestemd op de zonering uit het Streekplan Gelderland 2005, het Reconstructieplan Veluwe, de gemeentelijke structuurvisie en op enkele nader te onderscheiden (kwaliteiten van) deelgebieden, zoals eerder beschreven. De volgende zones kunnen worden onderscheiden:

- het Groen Blauw Raamwerk, waartoe de Veluwe behoort, met als opgave de bescherming van ecologische kerngebieden en waardevolle open gebieden en de realisering van ecologische verbindingszones die ecologische kerngebieden verbinden;
- het Multifunctioneel gebied, met als opgave de uitvoering van het Reconstructieplan Veluwe, het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden in het kader van het beleid voor functieverandering en de behoefte aan cen trum-dorps en landelijk wonen / werken, het inspelen op regionale structuur kenmerken en het ontwikkelen van gebiedsspecifieke strategie in waardevolle landschappen;
- het Extensiveringsgebied, met als opgave het afbouwen van de intensieve veehouderij in het zuidelijk deel van het eendengebied, dat wil zeggen in een 250 m brede zone langs de Veluwe met als oogmerk het gebied om te vormen tot bosstrook met Veluws karakter, aansluitend op bosgebied in de Duinen;
- het Verwevingsgebied, met als opgave het bevorderen van een passende combinatie van landbouw, natuur, landschap, recreatie, werken en wonen met bijbehorende kwaliteiten en waar de intensieve veehouderij samen kan gaan met andere functies en waarden;
- het eendengebied met als opgave een groene gebiedsontwikkeling van het gebied;
- de Mheenlanden en Hierdense Poort om ecologische doelstellingen te realiseren;
- de Hierdense Enk met de bebouwing op de flanken aan de noordzijde de Zuiderzeestraatweg (dorpsrand Hierden), aangewezen als zoekzone landschappelijke versterking, de zuidzijde het intensieve veehouderijgebied met de kalvermesterijen en aan de westzijde de stadsrand van Harderwijk.

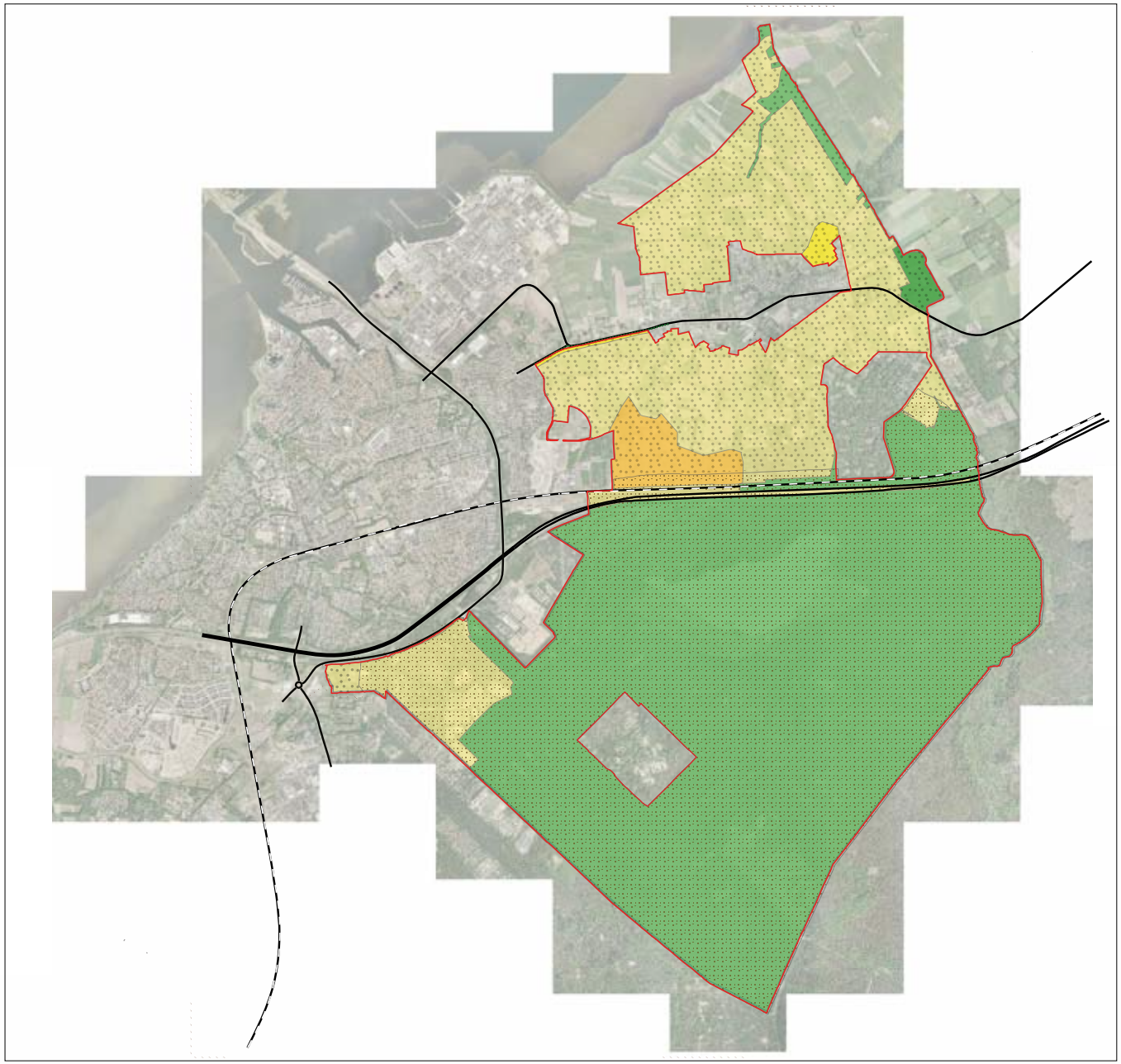

Kaart functionele zonering

Groen blauw Raamwerk

- Natuur
- Verweving
- Verbindingszone

Zoekzones

- Lanschappelijke versterking
- Wonen lage dichtheid

Multifunctioneel gebied

- Multifunctioneel platteland

Integrale zonering intensieve veehouderij

- Extensiveringsgebied
- Verwevingsgebied

Ondergrond

- plangrens
- spoorlijn/station
- infrastructuur

BügelHajema
Plek voor ideeën

April 2010

Kaart *Functionele zonering*

De zones liggen voor een deel over elkaar heen. Zo ligt het zuidelijk deel van het eendengebied tevens in extensiveringsgebied en maken de Mheenlanden en Hierdense Poort deel uit van het Groen Blauw Raamwerk.

Op hoofdlijnen blijft de gemeentelijke visie op het plangebied ongewijzigd. Dat wil zeggen dat op de Veluwe, de Mheenlanden en Hierdense Poort het ruimtelijk beleid zich blijvend richt op het behoud van natuur- en landschapswaarden en de ontwikkeling van natuur in gebieden die deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (Mheenlanden en delen van de Hierdense Beek).
In het gebied buiten de Veluwe, de Mheenlanden en Hierdense Poort richt het beleid zich op het bevorderen van een passende combinatie van landbouw, natuur, landschap, recreatie, werken en wonen met bijbehorende kwaliteiten. Het gebruik van de agrarische gronden dient zo veel mogelijk ongewijzigd te blijven, met dien verstande dat de gebieden die deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur de grond geleidelijk aan ingericht wordt tot natuur. De overige gebieden dienen gevrijwaard te blijven van bebouwing en bouwwerken ter bescherming van de agrarische functie en de openheid van het gebied.
Op locaties waar agrarische bebouwing vrijkomt na beëindiging van het agra-risch bedrijf biedt het gemeentelijk beleid mogelijkheden voor verandering van agrarisch gebruik naar wonen. In alle gevallen dient sprake te zijn van sloop van oude bijgebouwen en een kwaliteitsverbetering van het landschap. Verandering van agrarisch gebruik naar niet-agrarische bedrijvigheid is niet uitgesloten, maar wordt alleen mogelijk gemaakt als de beoogde nieuwe functie zich op de locatie goed verhoudt met de gewenste ontwikkeling van het gebied en er voldaan wordt aan een groot aantal strikte voorwaarden.

Voor het eendengebied blijft er de wens de bestaande bebouwing te verwijderen voor de aanleg van bos met een Veluws karakter in combinatie met de ontwikkeling en realisering van andere functie, zoals wonen en/of recreatie (beleid voor functieverandering). Dit is evenwel geen eenvoudige opgave. Deze opgave overstijgt in ieder geval de actualisering van het bestemmingsplan. Om deze reden bestaat er de noodzaak voor het gebied een afzonderlijke ontwerpopgave (structuurvisie) tot stand te brengen waarbij ook de geldende gemeentelijke visie dient te worden betrokken. Bestaande ideeën voor het gebied kunnen in deze opgave worden gewogen. Ook dient hierbij aandacht te zijn voor nieuwe technologische ontwikkelingen in de intensieve veehouderij. Deze lijken het op zich mogelijk te maken deze vorm van veehouderij zonder milieuproblemen te intensiveren. De keus tussen woningbouw of voortzetting van de intensieve veehouderij in dit gebied zal opnieuw moeten worden gemaakt. Daarbij zal aandacht moeten worden geschonken aan de beperkingen, die relevante wetgeving (Reconstructiewet, natuurwetgeving) momenteel aan een deel van de intensieve veehouderij oplegt. Ook de beperkingen in het woningbouwprogramma en mogelijke bezuinigingen zullen een rol meespelen.

Concreet betekent dit standpunt dat in het kader van de actualisering wordt gekozen voor het handhaven van de agrarische bestemming. Voor het gebied geldt dat de bestaande intensieve veehouderij goed geregeld moet worden in het bestemmingsplan. Hieronder vallende agrarische bedrijven worden – afgezien van de gebruikelijke milieueisen en relevante rijks- en provinciale wetgeving – niet in hun ontwikkelingen beperkt. Als maximale variant valt te overwegen of deze gronden ook kunnen worden aangewezen voor grondgebonden agrarische bedrijven. Daarbij zal dan geen strijd mogen ontstaan met hogere wetgeving. Glastuinbouw zal bijvoorbeeld uitgesloten moeten worden.

3.5 De landschappelijke zonering

Indien een ontwikkeling past binnen de functionele zonering, is vervolgens de vraag aan de orde op welke wijze deze ontwikkeling kan worden inpast in het omringende landschap en kan bijdragen aan de kwaliteiten van het landschap. Hiervoor is de landschappelijke zonering opgesteld.
De landschappelijke zonering is gebaseerd op de te onderscheiden en herkenbare landschappelijke eenheden in het buitengebied. De kernkwaliteiten van deze landschappen worden in de visie benoemd.
Aan deze kernkwaliteiten worden ontwerprichtlijnen ontleend die het toetsingskader bieden voor concrete initiatieven en veranderingen in het landelijk gebied, ook voor initiatieven en veranderingen die nog niet kunnen worden voorzien.
De te onderscheiden landschappen zijn:

- de Mheenlanden;
- de stadslanderijen;
- de Hierdense Enk, inclusief overgangsgebied;
- het landgoederenlandschap, inclusief Hierdense Beek;
- het intensieve veehouderijlandschap;
- de Duinen en Strokel;
- de Veluwe.

Voor een uitvoerige beschrijving van de landschappen wordt verwezen naar de Gebiedsbeschrijving.

Kaart *Landschappelijke deelgebieden*

De landschappelijke deelgebieden:

- De Mheenlanden;
- De stadslanderijen;
- De Hierdense Enk;
- Het landgoederenlandschap;
- Het intensieve veehouderijlandschap;
- De Duinen en Strokel;
- Het Centraal Veluws Natuurgebied.

4.1 Landschappelijke en cultuurhistorische waarden

Ambities

In het plangebied komen aardkundige, archeologische, historisch bouwkundige en (historisch) landschappelijke waarden voor. De gemeente streeft er naar deze waarden te behouden. Tevens ligt er de uitdaging deze waarden verder te versterken en zo nodig te vernieuwen. Deze ambities maken dat behoud, versterking en vernieuwing van voornoemde waarden uitgangspunt zijn bij de afweging van belangen bij wijziging van bestaande en bij nieuwe vormen van grondgebruik in het plangebied. De ambities dienen niet alleen een kader te zijn, maar kunnen juist ook kansen creëren voor nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld door middel van versterking van de beleving en attractiviteit van het landschap (versterking ruimtelijke identiteit, vergroting contrasten tussen landschappen).
Ontwikkelingen mogen niet leiden tot aantasting van waarden. Daar het uitgangspunt is gericht op behoud en versterking van de waarden, zal, indien aantasting niet te voorkomen is, een zwaardere prestatie worden verlangd. Aantasting is uitsluitend geoorloofd indien een initiatief zeer gewenst is, zoals natuurontwikkeling of aanleg van bos. Vernietiging van voornoemde waarden, als gevolg van een initiatief, is niet mogelijk.

Aandacht moet worden besteed aan de verrommeling van het landschap als gevolg van versnippering van landbouwgronden, de bouw van kleine schuilgelegenheden, het plaatsen van allerlei hekwerken en containers enzovoort. Verrommeling kan het gevolg zijn van een onduidelijke koers voor het gebied. Mede gelet op de initiatieven die zich de laatste tijd aandienen is het van belang dat gemeente Harderwijk over een duidelijke visie en ontwikkelingsrichting voor het plangebied beschikt. Kern van het probleem is dat het gebied onder stedelijke druk staat. Indien een eenduidige ontwikkelingsrichting ontbreekt dreigt dit verdergaand kwaliteitsverlies van het landschap en wordt aan duurzaamheid en attractiviteit ingeboet.
Met deze Visie op hoofdlijnen, inclusief met ontwerprichtlijnen voor het landschap en het bestemmingsplan in combinatie met consequent handhavingsbeleid beschikt de gemeente over instrumenten met concrete handvatten om (verdere) verrommeling tegen te gaan.

Landschappelijke en cultuurhistorische waarden zijn:

- archeologische waarden;
- aard- en bodemkundige waarden;
- beplantingselementen en -structuren;
- openheid en beslotenheid;
- reliëf;
- identiteit van de verschillende landschappen en het contrast ertussen;
- cultuurhistorische elementen.

Archeologie

Bescherming (behoud/conservering) van gebieden met archeologische waarden met (middel)hoge verwachtingswaarden is uitgangspunt bij de zorg voor het archeologische erfgoed in het plangebied.
De gebieden met een (middel)hoge archeologische verwachtingswaarde moeten eerst nader worden onderzocht voordat hier bebouwing (=verstoring) plaatsvindt. Tijdens dat onderzoek gevonden archeologische resten moeten zo mogelijk onaangetast in de grond bewaard blijven of anders op verantwoorde wijze worden opgegraven. De kosten hiervan komen voor degene die de grond wil verstoren. Met behulp van een dubbelbestemming wordt voornoemde bescherming van archeologische waarden in het bestemmingsplan geregeld. Werkzaamheden die mogelijk verstorend kunnen zijn voor archeologische resten in de bodem worden aan een aanlegvergunning gekoppeld.

Aard- en bodemkundige waarden

Vanuit het oogpunt van aard- en bodemkundige waarden wordt het plangebied aangemerkt als gebied van internationaal niveau (Streekplan Gelderland 2005). De hogere zandgronden van de Veluwe gaan over in laaggelegen veen en kleigebieden. Bos wordt akkerland en vervolgens grasland. Deze overgangen zijn het gevolg van de bodemsoort, de zuurtegraad en stadia van vochtigheid. Bij ruimtelijke keuzen houdt de gemeente rekening met deze specifieke kwaliteiten.
Bescherming van deze aardkundige en bodemkundige kwaliteiten kan voor een deel geschieden door middel van een aanlegvergunningstelsel in de desbetreffende bestemmingen.

Beplantingselementen en -structuren

De aanwezigheid van beplantingselementen in de vorm van houtwallen, bosjes, laan- en erfbeplanting, solitaire monumentale/waardevolle bomen en beplanting op perceelsgrenzen is landschappelijk van grote waarde. Behalve dat deze houtopstanden visueel-ruimtelijk van betekenis zijn als 'stoffering' van het landschap en met name de oudere elementen de historische landschapsstructuur verduidelijken, vormen ze bovendien naar verhouding natuurlijke en soortenrijke elementen in een overigens sterk cultuurrijke, agrarische omgeving. Het gemeentelijk beleid is daarom gericht op de bescherming van deze beplantingselementen en -structuren.

Openheid en beslotenheid

De belangrijkste kwaliteit van de Hierdense Enk en de Mheenlanden is de openheid. Uitgangspunt is daarom het behoud en het versterken van het open karakter, alsmede het behoud van zichtrelaties in dit landschap. Nieuwe opgaande beplanting, waaronder de aanplant van bomen, boomteelt, fruitteelt enzovoort, is in beginsel in deze gebieden, met uitzondering van erfbeplantingen, niet toegestaan.
Beslotenheid is juist van belang in het landgoederenlandschap en het bosgebied van de Veluwe. Het landgoederenlandschap met enkele doorzichten naar het achterliggende landschap. Het bosgebied van de Veluwe met de loofhoutbossen afgewisseld met enkele specifieke terreintypen zoals stuifzandgebieden, heide en heischrale vegetaties.

Reliëf [zie kaart reliëf op pagina 33]

De natuurlijke en/of cultuurhistorisch bepaalde hoogteverschillen op de Veluwe, het overgangsgebied richting het Randmeer, de Hierdense enk en rond de Hierdense beek moet worden gehandhaafd. Via het systeem van het aanlegvergunningenstelsel dient hierop te worden toegezien.

Identiteit van de verschillende landschappen en het contrast ertussen

De identiteit van een landschap of een landschapselement speelt een belangrijke rol bij het vaststellen van de landschappelijke kwaliteit. Hierbij gaat het om de karakteristiek, de identiteit, de uniciteit, de duurzaamheid, de vervangbaarheid en de verplaatsbaarheid. Alle landschappelijke eenheden hebben een vrij duidelijke eigen identiteit en karakteristiek.
Ingezet wordt op de versterking en ontwikkeling van het eigen karakter van de onderscheiden landschappen: de Mheenlanden, de stadslanderijen, de Hierdense Enk, het landgoederenlandschap, inclusief Hierdense Beek, de Duinen en Strokel en de Veluwe.
Het versterken van de karakteristiek van elk landschap maakt het landschap leesbaar, herkenbaar, begrijpbaar en attractief.

Cultuurhistorische elementen

Veel waarde wordt gehecht aan behoud van rijks- en gemeentelijke monumenten in het plangebied. De bescherming van deze monumenten geschiedt via sectorale regelgeving in de Monumentenwet en de gemeentelijke monumentenverordening. Om deze reden is het niet noodzakelijk in het bestemmingsplan een regeling op te nemen ten aanzien van beschermde monumenten. Dit zou zelfs tot dubbele regelgeving leiden.
Het Gelders Genootschap heeft onlangs de waarde van opstallen in het buitengebied onderzocht. Dit onderzoek heeft geleid tot een gemeentelijke monumentenlijst. (Gemeentelijke) monumenten mogen zonder vergunning niet worden veranderd of afgebroken; voor restauratie bestaan subsidiemogelijkheden.
Daarnaast bevinden zich in het plangebied enkele waardevolle bouwwerken die geen monumentale status hebben. Deze panden krijgen geen beschermende status en kunnen desgewenst worden verwijderd en/of vervangen.

Jaag-, kerken- en schoolpaden

De gemeente ondersteunt ook het herstel van oude voetpaadjes zoals jaagpaden, kerkenpaden, schoolpaadjes etc. Door het herstel wordt het mogelijk gemaakt in het plangebied te wandelen. Bovendien wordt met het zichtbaar maken en herstellen van oude paden ook een deel van de identiteit van het historische landschap teruggebracht. Deze combinatie van landschap en cultuurhistorie is niet alleen interessant voor recreanten maar ook voor bewoners, die op deze manier een stukje geschiedenis van hun eigen omgeving ontdekken.

In het plangebied staat een onderbouw van een molen, namelijk de molenbelt. Hoewel deze gebouwen uit oogpunt van cultuurhistorie bescherming verdienen en ontzien moeten worden bij ingrepen in de omgeving om zo een bijdrage te kunnen leveren aan de kwaliteit en de beleving van het landschap en het toerisme, is de betekenis van dit element gering. De molenbelt is geen monument. De onderbouw van de molen is thans in gebruik als bijgebouw (kunstenaarsatelier) van een naastgelegen woonhuis.

4.2 Bos en natuur (ecologische samenhang)

Ambitie [zie kaart Natuur op pagina 33]

'Meer dan de helft van het buitengebied wordt ingenomen door de Veluwe, één van de meest belangrijke kerngebieden van de Ecologische Hoofdstructuur. Maar ook op de randmeren, langs de randmeerkust en in de randzones van het agrarisch gebied, overhoekjes, graslanden, sloten en waterlopen zijn natuurwaarden geconcentreerd' zo staat geschreven in de toelichting op het Bestemmingsplan Buitengebied uit 2003. Deze waarden zijn onverminderd in het buitengebied aanwezig en de visie van de gemeente op het beschermen en versterken van deze natuurwaarden blijft dan ook van kracht. Dit betekent dat de gemeente het beleid ondersteunt de bestaande bos- en natuurgebieden meer in samenhang met elkaar te brengen door middel van de ontwik-

Kaart *Reliëf*

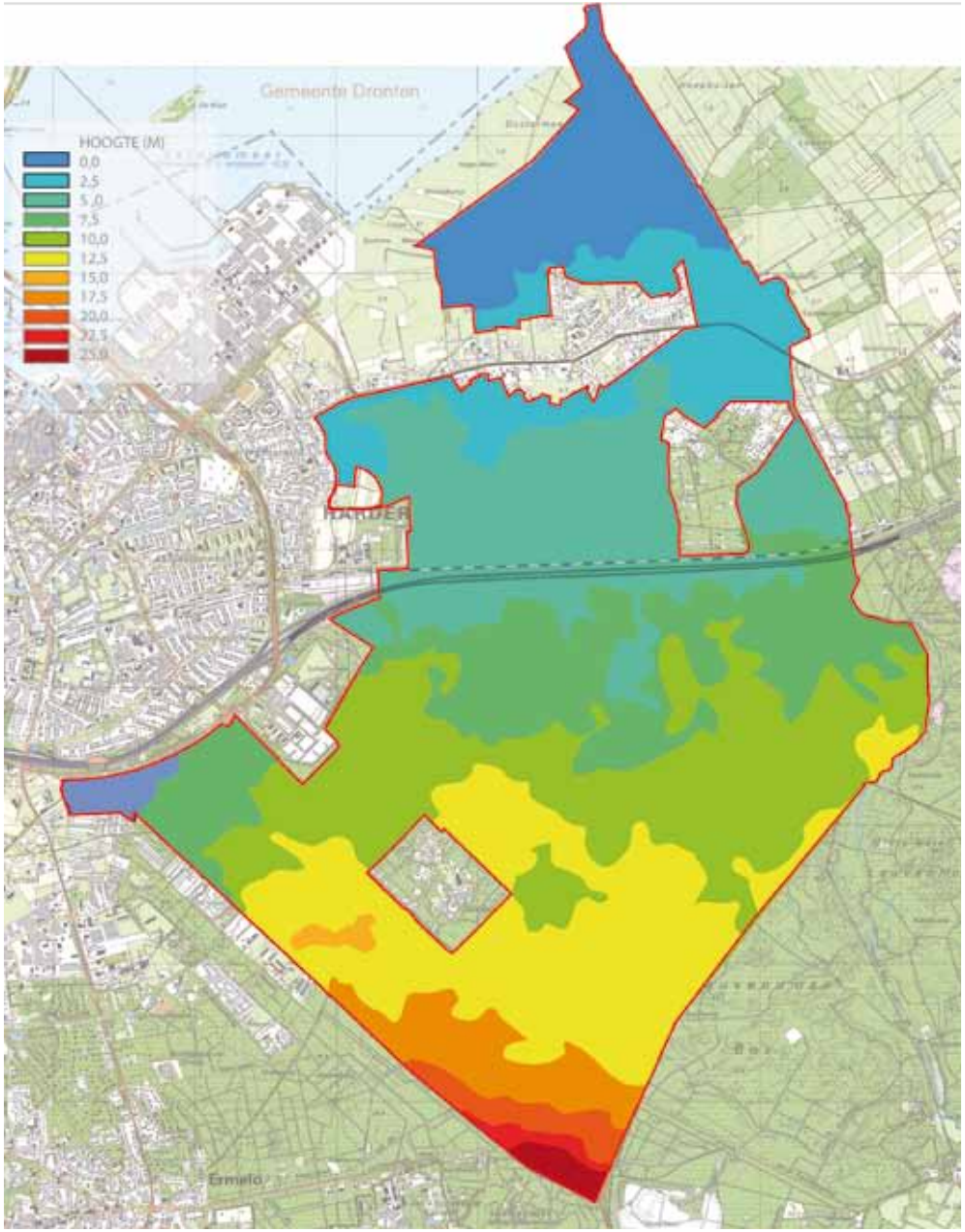

Kaart *Natuur_ecologische hoofdstuctuur*

LEGENDA

- ☑ EHS herbegrenzing 2009
  - Ecologische verbindingszone
  - Natuur
  - Verweven

Kaart *Natuur_habitat- en vogelrichtlijngebieden*

LEGENDA

- ☑ Habitatrichtlijngebieden
- ☑ Vogelrichtlijngebieden

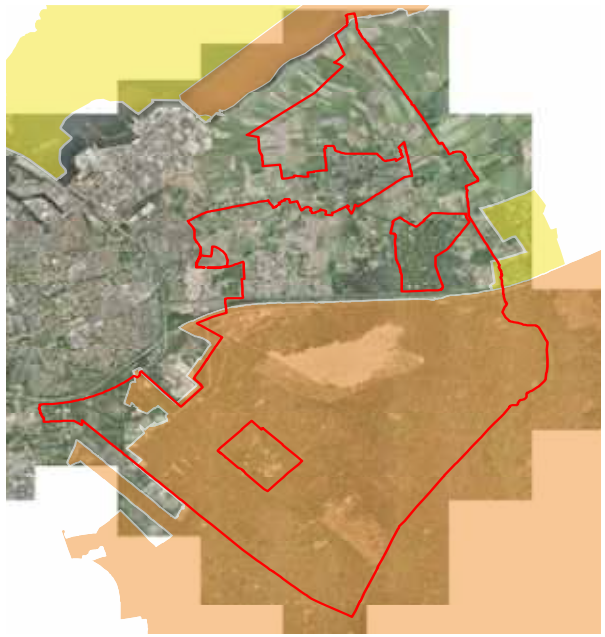

keling van de Ecologische Hoofdstructuur, zoals vastgelegd door Provinciale Staten van de provincie Gelderland op 1 juli 2009. Dat wil zeggen:

- het ruimtelijk beleid richt zich op het beschermen en in stand houden van de bestaande natuurwaarden en waar mogelijk het versterken daarvan, waaronder mede verstaan wordt de instandhoudingsdoelstellingen van de Veluwe als Natura 2000-gebied (zie ook 'Flora- en faunawet en Natura-2000 gebied verder op in deze paragraaf);
- het vergroten van de bos- en natuurgebieden door middel van de ontwikkeling van nieuwe natuur om op deze wijze bij te dragen aan een samenhangend netwerk van kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden en natuurrijke cultuurlandschappen. In het plangebied gaat het om de Veluwe, de Mheenlanden en een enkele uitloper in het gebied van de Hierdense Beek. Naast deze gebieden is het landschap van de Stadslanderijen en delen van het landschap Duin en Strokel en het landgoederengebied aan te merken als gebied waar natuur de belangrijkste functie is. Bestaande functies, zoals landbouw en recreatievormen vervullen in de gebieden een blijvende rol in het duurzaam beheer van cultuurgrond en de daarmee ver weven natuurwaarden. De Hierdense Beek is aangewezen als ecologische verbindingszone. Om de Veluwe te verbinden met het Randmeer wordt de beek en de aangrenzende gronden ingericht voor natuurdoeleinden.

Hierdense poort

Een belangrijk aandachtspunt voor het plangebied is de ontwikkeling en realisatie van het project Hierdense Poort. De Hierdense poort is één van de 'poorten' die de 'droge' Veluwe moeten gaan verbinden met de omliggende natuur, inclusief de Veluwerandmeren. Daarmee ontstaat een aaneengesloten natuurgebied met zo min mogelijk barrières voor mens en dier. De Hierdense beek is een belangrijke schakel in de ontwikkeling en realisering van deze verbinding. Binnen het project is een aantal maatregelen geformuleerd:

1. bosaanleg en herstel ten behoeve van biotoopverbetering edelherten;
2. aanleg van houtwallen of singels ten behoeve van biotoopverbetering edelherten en landschapsstructuur;
3. realisatie nieuwe natuur ten behoeve van herstel van de natuur en landschapswaarde van de landschapsecologische gradiënt;
4. oeverontwikkeling met het oog op vergroting van de oppervlakte moeras en ondiep water ten behoeve van moerasvogels en paaiplaats voor snoek;
5. inrichting Mheenlanden ten behoeve van natuurontwikkeling.

Conform de afspraken uit het Uitvoeringsprogramma wordt ingezet op realisa-tie van de ecologische verbinding Hierdense Poort door middel van het opne-men van flexibiliteitsbepalingen in het bestemmingsplan.

Flora- en faunawet en Natura-2000 gebied

De Flora- en faunawet biedt een integraal en samenhangend wettelijk kader voor de bescherming van dier- en plantensoorten. Onder meer het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn en uit de Habitatrichtlijn is in de Flora en faunawet verwerkt. Het gebiedenbeleid van de Habitatrichtlijn en van de Vogelrichtlijn is neergelegd in de Natuurbeschermingswet. De Veluwe is aangewezen als Natura 2000-gebied (zowel Vogel- als Habitatrichtlijngebied). Daarmee ligt nagenoeg het hele plangebied ten zuiden van de snelweg A28 en de spoorlijn in Natura 2000-gebied. In het bestemmingsplan zal rekening worden gehouden met het beschermingsbeleid (Natura 2000-gebieden), dat wil zeggen:

- het vrijwaren van de Veluwe van verstedelijking;
- initiatieven voor ruimtelijke ingrepen beoordelen op negatieve gevolgen voor de te behouden waarden en kenmerken (nee, tenzij sprake is van groot maatschappelijk belang, er geen reële alternatieven zijn en compensatie/mitigatie is geregeld.

Dit uitgangspunt sluit aan bij het beleid voor de Ecologische Hoofdstructuur waarvoor de "nee, tenzij"-benadering geldt. Dit houdt in dat bestemmingswijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang.

4.3 Water

Ambities

Ingezet wordt op de bescherming en het herstel van de hoofdwatergangen. Voor de Hierdense Beek geldt tevens de opgave de beek te ontwikkelen en te beschermen als ecologische verbindingszone.

Verbetering waterkwaliteit Hierdense Beek

Om de natuur te beschermen tegen nadelige externe invloeden is de Hierdense Beek in het provinciaal Waterhuishoudingsplan aangewezen als beek van het hoogst ecologische niveau (HENwater). In het hydrologisch beïnvloedingsgebied moet rekening worden gehouden met de kwaliteit, stand en stroming van het grond- en oppervlaktewater met het oog op de natuurwaarden en -doelen van het omringende natuurgebied en ecologisch waardevolle water. Concreet komt het er op neer dat Waterschap Veluwe de beek prioriteit geeft als het gaat om het verbeteren van de water- en natuurkwaliteit. De gemeente ondersteunt de plannen van het waterschap. Voor het bestemmingsplan heeft deze aanwijzing geen directe gevolgen.

De in deze visie opgenomen ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden kunnen gevolgen hebben voor de waterhuishouding in het plangebied. De ontwikkelingsmogelijkheden mogen echter geen negatieve effecten hebben op de waterhuishouding in het omliggende gebied. Verplicht onderdeel bij het nemen van een initiatief is het

uitvoeren van een watertoets (informeren en betrekken van het waterschap en de provincie). De watertoets dient inzicht en duidelijkheid te geven in de effecten op de waterhuishouding. In het geval er sprake is van negatieve effecten dient duidelijk te worden gemaakt welke maatregelen getroffen worden. Belangrijke thema's zijn:

- veiligheid; het waarborgen van het veiligheidsniveau;
- wateroverlast: reduceren van wateroverlast, vergroten veerkracht van het watersysteem;
- lozen afvalwater: eisen uit het Gemeentelijk rioleringsplan;
- waterkwaliteit: voorzien van bestaande functie van water, de juiste hoeveelheid en de juiste kwaliteit op het juiste moment. Zo moet vuil water en schoon hemelwater gescheiden worden of blijven;
- hydrologisch neutraal ontwikkelen;
- de afwegingsstappen "hergebruik-infiltratie-buffering-afvoer" moeten worden doorlopen;
- volksgezondheid: voorkomen dan wel minimaliseren/reduceren van risico's (vervuiling, verdrinking).

De gemeente onderschrijft het waterbeleid met betrekking tot veiligheid en wateroverlast. De veiligheid moet gewaarborgd blijven, de kans op overstromingen mag niet toenemen. Wateroverlast moet worden teruggedrongen. Méér ruimte voor water is een noodzaak.

4.4 Landbouw (agrarische bedrijvigheid)

Ambities

De landbouw is één van de belangrijkste sociale en economische dragers voor het plangebied. De landbouw bepaalt nadrukkelijk de structuur en inrichting van het gebied, maar is tevens beheerder van het landschap. Om deze reden is een gezonde en sterke landbouw voor het plangebied van groot belang.
Tegelijkertijd verdringen andere functies steeds meer de landbouw. Een gebied met landbouw als primaire functie verdwijnt, wat blijkt uit het feit dat in het streekplan een groot deel van het plangebied is aangemerkt als multifunctioneel platteland.
Het beleid richt zich om voornoemde redenen op het bevorderen van een passende combinatie tussen natuur, landschap, recreatie, werken en wonen met bijbehorende kwaliteiten in een multifunctioneel gebied steeds in combinatie met een gezonde en duurzame landbouw.
Bij een concreet verzoek vindt er in alle gevallen een evenwichtige afweging van belangen plaats tussen enerzijds de landbouw en anderzijds het behoud van de sociaal-economische structuur.
Wel wordt onderscheid gemaakt in gebieden waar de landbouw meer c.q. minder mogelijkheden heeft en naar type agrarische bedrijvigheid. De landschappelijke draagkracht is mede bepalend voor de ontwikkelings- (of uitbreidings)mogelijkheden. Zo kunnen de ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw in het landschap 'de stadslanderijen' en het 'landgoederenlandschap bij de Hierdense Beek' vanwege de kwetsbaarheid van deze landschappen, minder ruim zijn in vergelijking met het overgangsgebied van de 'Hierdense Enk' naar het 'intensieve veehouderijlandschap'.

Zonering intensieve veehouderij

De gemeente ondersteunt de visie uit het Reconstructieplan Veluwe voor dit gebied door middel van vertaling van de zonering intensieve veehouderij naar het bestemmingsplan toe. Praktisch houdt dit in dat het extensiveringsgebied, gelegen ten zuiden van het intensieve veehouderijlandschap op de plankaart wordt aangeduid en de intensieve veehouderijbedrijven in het plangebied een specifieke regeling krijgen om aan de eisen uit het Reconstructieplan te kunnen voldoen.
Het geldende ruimtelijk beleid houdt rekening met specialisatie en schaalvergroting in de landbouw. In de intensieve veehouderij en de melkveehouderij kan sprake zijn van een aanmerkelijke schaalvergroting, waardoor enerzijds bedrijven fors zullen groeien en anderzijds bedrijven zullen stoppen met hun agrarische activiteiten. Indien een initiatief verder gaat dan aangegeven in het bestemmingsplan, wordt een redelijke tegenprestatie verwacht ter bescherming van de kwaliteiten van het bestaande landschap. Daartoe zijn in het volgende hoofdstuk ontwerprichtlijnen opgesteld.

Nieuwe agrarische bouwvlakken

Het Bestemmingsplan Buitengebied van 4 maart 2003, bevat een wijzigingsbevoegdheid ten behoeve van de vestiging van nieuwe agrarische bedrijven. Het gemeentelijk beleid blijft op dit punt ongewijzigd, dat wil zeggen dat het nieuwe bestemmingsplan een wijzigingsregel zal bevatten voor nieuwvestiging, zij het dat het nieuwe bestemmingsplan geen mogelijkheid biedt voor het realiseren van een nieuw agrarisch bouwvlak voor intensieve veehouderij en glastuinbouw. Deze beperking houdt verband met de bestaande wet- en regelgeving voor natuur en milieu. Een en ander betekent niet dat nieuwvestiging van intensieve veehouderijbedrijven geheel wordt uitgesloten. Aan een initiatief wordt alleen medewerking verleend indien uit grondig onderzoek blijkt dat er geen sprake is van enige belemmeringen op landschappelijke en stedenbouwkundig terrein en strijdigheid met de natuur- en milieuregelgeving en/of het natuur en mileubeleid. Gelet op het grote aantal randvoorwaarden (waaronder mogelijk het uitvoeren van een m.e.r.-procedure) waaraan moet worden voldaan en de gewenste afstemming op en inpassing in het omringende landschap, kiest de gemeente er voor nieuwvestiging in deze gevallen te regelen via een afzonderlijke planologische procedure.

Functieverandering

De gemeente Harderwijk heeft in samenwerking met de gemeenten in de regio Noord-Veluwe een regeling uitgewerkt voor het omzetten van bestaande agrarische functies in wonen en werken. Deze regeling is verwerkt tot de Streekplanuitwerking Functieverandering, Regio Noord-Veluwe.
De streekplanuitwerking verdeelt het plangebied in een tweetal zones, namelijk de Ecologische Hoofdstructuur (Veluwe en omgeving Hierdense beek) en het Multifuncioneel platteland (overig plangebied, inclusief het Intensieve veehouderijlandschap). Mogelijkheden

voor functieverandering op de open enken en de Mheenlanden sluit de gemeente uit om het kwetsbare open karakter van de gebieden niet aan te tasten. Voorts sluit de gemeente functieverandering uit in het Intensieve veehouderijlandschap. De gemeente beoogt voor het gebied een specifieke gebiedsge¬richte ontwikkeling in gang te zetten; een omvangrijke transformatie met het doel de bestaande bebouwing te verwijderen om daarvoor in de plaats een overgangszone te creëren tussen de Veluwe en het overig landelijk gebied (Hierdense enk). In hoofd¬stuk 5 van deze visie is een aantal richtlijnen voor deze transformatie uitgewerkt.

Voor de overige delen van het plangebied biedt de gemeente verschillende mogelijkheden voor functieverandering van agrarische bedrijvigheid, namelijk:

- functieverandering naar wonen;
- functieverandering naar werken;
- verbrede landbouw (nevenactiviteiten.

De algemene regeling bij functieverandering

De gemeente maakt onderscheid tussen een algemene regeling met objectieve criteria en een aanvullende regeling. Wanneer aan de objectieve criteria, zoals vermeld in voornoemde streekplanuitwerking, wordt voldaan, kan medewerking worden verleend aan een initiatief. Wel dient hierbij een basispakket aan kwaliteitsbijdragen te worden genomen en tevens dient aan een aantal overige voorwaarden te worden voldaan. Voldoet men niet aan de objectieve criteria, dan is realisatie alleen mogelijk via de aanvullende regeling. Hierbij dienen, bovenop het algemene basispakket, extra kwaliteitsbijdragen in de ruimtelijke kwaliteit te worden genomen: het basispakket-plus. Bij initiatieven binnen de zoekzones landschappelijke versterking kan alleen medewerking worden verleend, wanneer ze voldoen aan de aanvullende regeling. Op deze wijze kan bijgedragen worden aan de beleids-doelstelling voor deze gebieden; versterken van de ruimtelijke kwaliteit.

Verbrede landbouw (nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven)

De agrarische bedrijven in het plangebied richten zich voornamelijk op specialisatie. Het gaat vooral om intensieve veehouderijbedrijven. Hoewel dit soort bedrijven zich minder leent voor vormen van verbrede landbouw biedt het geldende beleid blijvend ruimte voor verbrede landbouw. Bij verbrede landbouw gaat het om het starten van een nevenactiviteit naast de agrarische hoofdfunctie. Veelal heeft de nevenactiviteit een relatie met de landbouw-functie. Het kan om een scala van activiteiten gaan als productenverkoop, natuurbehoud, educatie, kinderopvang, recreatieve voorzieningen etc. De mogelijkheden verschillen per te onderscheiden deelgebied en zijn beperkt tot de in de tabel 'Nieuwvestiging bedrijven als nevenactiviteit of als functiewijziging' opgenomen activiteiten. Verbrede landbouw of het starten van een nevenactiviteit is onder voorwaarden mogelijk, mede ter versterking van de sociaal-economische structuur van het plangebied; voorwaarden voor mede-werking zijn:

- er moet sprake zijn van een bestaand agrarisch bedrijf;
- de mogelijkheden voor nevenactiviteiten zijn in enkele gebieden beperkt tot nevenactiviteiten die een directe verwantschap hebben met het gebied, zoals natuureducatie of een zorgboerderij in de omgeving van de Hierdense Beek;
- alleen leegstaande bedrijfsbebouwing kan voor de nevenactiviteit worden ingezet, met, afhankelijk van de aard van de activiteit, een maximum oppervlakte van 500 m^2 en waarbij de noodzaak van de verlangde oppervlakte aangetoond kan worden;
- in bepaalde gevallen is (vervangende) nieuwbouw toegestaan;
- er mag geen sprake zijn van onevenredige verkeersaantrekkende werking en het parkeren vindt plaats op eigen terrein;
- buitenopslag is niet toegestaan.

Functieverandering naar wonen

De gemeente is bereid medewerking te verlenen aan functieverandering naar wonen in combinatie met de bouw van meerdere wooneenheden in één gebouw, indien rekening wordt gehouden met de volgende voorwaarden:

- maximaal 50% van de bebouwing mag worden gebruikt voor wonen in één woongebouw, waarbinnen meerdere wooneenheden gerealiseerd
- kunnen worden. Het aantal wooneenheden dat kan worden gerealiseerd is maatwerk;
- de invulling is afhankelijk van de omgevingskwaliteit, het bestaande ensemble en het (gemeentelijk) woningbouwprogramma;
- bij een functieverandering naar wonen kan zowel hergebruik van bestaande bedrijfsgebouwen plaatsvinden als sloop en vervangende nieuwbouw;
- binnen het Groen Blauw Raamwerk dient minimaal 350 m^2 aan voormalige bedrijfsgebouwen te worden gesloopt. In het multifunctioneel gebied is dit minimaal 500 m^2; gebouwen die niet bijdragen aan de beeldkwaliteit verdwijnen en de hoeveelheid verhard oppervlak vermindert. Alleen legale gebouwen worden meegeteld in het te slopen oppervlak. Sloop van gebouwen die buiten het bouwvlak liggen, kunnen via de salderingsregeling ook worden meegeteld bij de totale hoeveelheid te slopen bebouwing. Hierbij dienen wel alle (voormalige) bedrijfsgebouwen op alle locaties te worden gesloopt en de bestemming van alle locaties waar gesloopt wordt, dient te worden gewijzigd. Ook dient de milieuvergunning/melding te worden ingetrokken;
- bij de minimaal te slopen oppervlakte aan bedrijfsgebouwen kan saldering plaatsvinden. Overige bedrijfsbebouwing die niet wordt gebruikt voor wonen of bijgebouw, dient eveneens te worden gesloopt;
- geen nadelige gevolgen voor de in de omgeving aanwezige waarden (ecologie, Natura 2000-gebied, landschap, cultuurhistorie, archeologie en hydrologie) en functies (agrarische bedrijven en woningen en andere functies);
- monumenten en overige op de plankaart aan te duiden cultuurhistorisch waardevolle bebouwing dient te worden behouden en mag dus niet worden

gesloopt.
- het bestemmingsvlak wordt verkleind door er voor de functie een op maat gesneden vlak aan toe te kennen;
- nieuwe bebouwing moet aansluiten bij de karakteristieken van al aanwe zige bebouwing;
- een initiatiefnemer dient aan te tonen op welke wijze gebouwen zorgvul dig in het landschap worden ingepast, aansluitend op de gebiedskarakte ristieken. De landschappelijke inpassing bestaat enerzijds uit onderhoud van de bestaande landschappelijke elementen en anderzijds uit de aanleg van nieuwe landschapselementen, die de landschappelijke kwaliteit van het gebied verbeteren. Daarvoor gelden specifieke ontwerpinstructies met als doel te steven naar verbetering van de landschappelijke kwaliteiten. Deze zijn in een afzonderlijk hoofdstuk bij deze visie opgenomen. Nieuwe elementen worden zoveel mogelijk aangelegd op of direct grenzend aan het bouwperceel, waar hergebruik plaatsvindt.

Hergebruik van de (voormalige) bedrijfswoning als burgerwoning is altijd mogelijk. In dat geval zijn voor wat betreft de geurbescherming voor de woning de afstanden genoemd artikel 14 lid 2 Wet geurhinder en veehouder (Wgv) niet van toepassing. Het betreft immers een voormalige agrarische bedrijfswoning en voor geurgevoelige objecten die onderdeel zijn van een veehouderij, of een voormalige veehouderij die na 19 maart 2000 is beëindigd, gelden uitsluitend de minimaal aan te houden afstanden en niet de waarde voor de geurbelasting.

Functieverandering naar werken

De gemeente neemt in het nieuwe bestemmingsplan een regeling op voor functieveranderingen naar:
- landelijke bedrijvigheid (aan buitengebied verbonden bedrijven);
- verblijfsrecreatieve en dagrecreatieve bedrijvigheid;
- en andersoortige bedrijvigheid (beperkt aantal).

De functiemogelijkheden verschillen per te onderscheiden deelgebied (zie tabel 'Nieuwvestiging bedrijven als nevenactiviteit of als functiewijziging'). In de kwetsbare gebieden, zoals het Groen Blauw Raamwerk (Ecologische Hoofdstructuur) dient uiterst zorgvuldig te worden omgegaan met de mogelijkheden. Functieverandering naar gebiedsgebonden functies, zoals natuurbeheer en extensieve (verblijfs)recreatie zijn mogelijk.

De zones zijn op de kaart 'Functionele zonering' weergegeven. Er dient voorts rekening te worden gehouden met de volgende voorwaarden:
- de agrarische bedrijfsactiviteiten dienen blijvend te worden beëindigd;
- detailhandel is niet toegestaan, uitgezonderd de verkoop van op eigen bedrijf gemaakte producten;
- de nieuwe bedrijvigheid vindt uitsluitend plaats in de bestaande bebouwing;

Type bedrijf	Zone	
	Groen Blauw Raamwerk	Multifunctioneel gebied
Landelijke bedrijven		
- Agrarisch loonbedrijf	-	+
- Landbouw mechanisatiebedrijf	-	+
- Bos-, natuur- en landschapsbeheer;	+	+
- Hoveniersbedrijven	-	+
- Dierenasiel/-pension, anders dan paardenpension	-	+
- Leveren van diensten ten behoeve van bos- en/of beheer van natuurgebieden	+	+
- Landbouw en zorg (dagopvang) [1]	-	+
Andersoortige bedrijven		
- Vakantiewoning/ bungalow	+	+
- Appartementen	+	+
- Kampeerboerderij	+	+
- Kamperen bij de boer[1]	+	+
- Bed & Breakfast/logies met ontbijt	+	+
- Bezoekerscentrum	+	+
- Kinderboerderij	-	+
- Museum/atelier	+	+
- Speelboerderij	+	+
- Terras/Theetuin	+	+
- Verhuur van fietsen	-	+
- dierenartsenpraktijken en dierenklinieken	-	+
- Extensieve ambachtelijke bedrijven, kunstnijverheidsbedrijven,	-	+
- Bijenhouderijen	+	+
- Kleinschalige woon- en werk-combinaties (zoals kantoor aan huis)	-	+
- IJsmakerij en ijsverkoop	+	-
- Verkoop aan huis van eigen agrarische producten[1]	+	+
- Caravanstalling	-	+

[1] Alleen als nevenactiviteit (verbrede landbouw)

Tabel *Nieuwvestiging bedrijven als nevenactiviteit of als functiewijziging*

vervangende nieuwbouw is mogelijk tot een maximale oppervlakte van 250 m^2, indien een inrichtingsplan wordt overgelegd waaruit blijkt dat sprake is van ver betering van de ruimtelijke kwaliteit, bijvoorbeeld in de vorm van:
    - natuurontwikkeling;
    - openbare toegankelijkheid van het buitengebied en recreatieve voorzieningen in de vorm van fiets- of wandelpaden;
    - cultuurhistorie;
- indien het bedrijf gelegen is in het Groen Blauwe Raamwerk bedraagt de totale oppervlakte van het nieuwe bedrijf maximaal 500 m^2;
- in het overig plangebied bedraagt de totale oppervlakte aan bebouwing van het nieuwe bedrijf maximaal 1.000 m^2;
- er dient minimaal 50% van de bestaande bedrijfsgebouwen te worden gesloopt;
- bebouwing die de toegestane oppervlaktemaxima overstijgt, dient te worden afgebroken;
- buitenopslag is niet toegestaan.

Overige vormen van functieverandering (nieuwe economische dragers) hebben dermate grote transformaties in het plangebied tot gevolg dat daarvoor een afzonderlijke procedure voor dient te worden gevolgd waarvoor specifieke ontwerpinstructies gelden met als doel te steven naar verbetering van de landschappelijke kwaliteiten. Een voorbeeld hiervan is een nieuw landgoed en de realisering van een manege.

Paardenhouderijen

Er zijn in het buitengebied steeds meer initiatieven voor allerlei vormen van paardenhouderij (paardenpensions, paardenhandelsbedrijven, africhtingsbedrijven van paarden en dergelijke). De gemeente is van mening dat de ontwikkeling van paardenhouderijen een belangrijke bijdrage kan leveren aan de vitaliteit van het platteland. Het beleid richt zich daarbij vooral op het bieden van ruime mogelijkheden voor paardenhouderijen in vrijkomende (voormalige) agrarische gebouwen.
Overigens worden paardenfokkerijen (mede blijkens jurisprudentie) aangemerkt als grondgebonden agrarische activiteiten. Deze zijn daarom binnen de agrarische bestemmingen zonder meer toegestaan. Bedrijven met uitsluitend paardenfokkerij komen echter nauwelijks voor. Meestal gaat het om een combinatie van verschillende activiteiten.
Aandachtspunt bij de paardenhouderijen is de wens die snel ontstaat voor het bouwen van een binnenrijhal. Door het formaat van dergelijke hallen kunnen deze grote ruimtelijke consequenties hebben.
Verbouwen van bestaande gebouwen tot rijhal is zonder meer mogelijk. Als dat niet mogelijk is en nieuwbouw is noodzakelijk dan zullen andere gebouwen moeten worden afgebroken, zodat er per saldo geen sprake is van toename van de bebouwing. Tevens worden er dan hoge eisen gesteld aan de landschappelijke inpassing.
Gelet op het publieks- en verkeersaantrekkende karakter van maneges, vallen deze niet onder het begrip paardenhouderij. Dit is primair een recreatieve functie. Vanwege het verkeersaantrekkende karakter en de ruimtelijke uitstraling van de gebouwen verleent de gemeente alleen medewerking aan de realisatie van een manege op een vrijkomend agrarisch bedrijf en uitsluitend via een afzonderlijke planherziening. Het betreft immers een forse transformatie waarvoor specifieke ontwerpinstructies gelden.

Paardenbakken

Bij steeds meer percelen (agrarische bedrijven, maar ook bij burgerwoningen) verschijnen paardenbakken. Vanwege de uitstraling van paardenbakken en tredmolens is nadere regulering in het bestemmingsplan wenselijk.
In verband met de rommelige uitstraling en de bijkomende voorzieningen wor-den paardenbakken en tredmolens in principe alleen toegestaan bij agrarische bedrijven en woningen (binnen de geldende bestemming: agrarisch bouwvlak of woonbestemming). Tevens is plaatsing buiten de geldende bestemming (maar direct aansluitend) mogelijk onder nadere voorwaarden. Belangrijkste voorwaarden zijn:
- een zorgvuldige landschappelijke inpassing;
- voldoende afstand tot omliggende woningen (minimaal 50 m).

Verlichting in de vorm van lichtmasten bij paardenbakken is niet toegestaan.

Geurhinder

De nieuwe Wet geurhinder en veehouderij (hierna: Wgv, 1 januari 2007) biedt de gemeente meer mogelijkheden een eigen ruimtelijk geurbeleid te voeren. Ten eerste als een bestemmingsplan burgerwoningen of andere verblijfsobjec-ten voor mensen niet toelaat, is geen sprake van een geurgevoelig object in de zin van de Wgv. Een gebouw dat in strijd met het bestemmingsplan voor bewoning of verblijf wordt gebruikt, wordt daarom door de Wgv niet beschermd tegen geurhinder. Ten tweede biedt de nieuwe regelgeving de gemeente de mogelijkheid voor een eigen geurbeleid. Geurhinder is een lokaal milieuprobleem. De Wgv voorziet in een mogelijkheid om rekening te houden met de ruimtelijke en milieuhygiënische feiten en omstandigheden in een concreet gebied en met de gewenste (toekomstige) ruimtelijke inrichting van dat gebied. Die mogelijkheid bestaat eruit dat aan de gemeenteraad de bevoegdheid is toegekend om bij verordening binnen een bepaalde door de Wgv gestelde bandbreedte af te wijken van de normen gesteld in de Wgv zelf en in plaats daarvan een strengere of minder strenge waarde of minimumafstand vast te stellen (zie art. 6 Wgv).

Schuilgelegenheden voor vee

De gemeente acht het onwenselijk dat overal in het plangebied kleine agrarische ge¬bouwen, zoals schuilgelegenheden voor vee en opslagschuurtjes voor gereedschap ontstaan. Daarom bevat het bestemmingsplan een concrete ontheffingsregeling voor de bouw van deze kleine gebouwen buiten het bouwvlak. De ontheffing kent een strikt aantal voorwaarden. Deze voorwaarden houden onder nadere verband met de noodzaak voor een schuilgelegenheid uit oogpunt van dierenwelzijn, inpassing van de schuilgelegenheid in het landschap, de omvang ervan en het gebruik van materialen. Door het stellen van voorwaarden aan het bouwwerk zelf wordt de plaatsing van containers voorkomen. De gemeente overweegt op

de kaart 'Functionele zonering' specifieke zones aan te geven waarbinnen de regeling concreet van toepassing is. Te denken valt aan zones in aansluiting op de bebouwde kom van Har¬derwijk en Hierden en in de nabijheid van bosgebied (uitloopgebied voor paarden).

4.5 Wonen

Ambities

De algemene beleidslijn richt zich op het zo min mogelijk toestaan van nieuwe (burger-) woningen in het buitengebied. De bouw van één of meer woningen op niet of nauwelijks bebouwde percelen wordt niet wenselijk geacht. Het tast het karakter van het buitengebied op een onaanvaardbare wijze. Bovendien leidt de bouw van woningen tot beperktere mogelijkheden voor aangrenzende agrarische bedrijven. Het toevoegen van een nieuwe woning door splitsing van gebouwen is evenmin toegestaan. De gemeente wenst echter dit algemene beleidsuitgangspunt voor het plangebied op twee punten te nuanceren:

1. de gemeente biedt mogelijkheden voor de bouw van één of meerdere woningen in het kader van het beleid voor functieveranderingen op locaties waar nu al veel bebouwing staat. Deze keuze sluit nadrukkelijk aan bij de nieuwe Stadsvisie 2031 waarin het wonen gezien wordt als een (sociale en) economische kans ter bevordering van de leefbaarheid;
2. de verandering van het eendengebied met sloop van veel bebouwing en aanleg van nieuw bos met een Veluws karakter is mogelijk te maken door realisering van kwalitatief hoogwaardige woningbouw (landgoedontwikkeling). Het gebied is om deze reden aangemerkt als zoekzone 'Wonen lage dichtheid'.

Het geldende beleid

De bouwregels, zoals hoogte- en afstandsmaten voor woningen en bijgebouwen bij woningen blijven nagenoeg ongewijzigd. Deze regels beogen verdere verstening en verspreiding en intensiever ruimtegebruik te voorkomen. Minder verstening en minder intensief grondgebruik dragen bij aan bescherming van de landschappelijke en natuurwaarden in het gebied. De regels zijn gebaseerd op geldend provinciaal beleid.

Beleid voor functieverandering

Verruiming van deze bouwmogelijkheden is alleen ruimtelijk aanvaardbaar als sprake is van verbetering van de landschappelijke kwaliteit door sloop van oude gebouwen al dan niet gecombineerd met nieuwe natuur. Het plan zal een regeling bevatten om sloop van overtollige bebouwing te stimuleren ten gunste van het verruimen van de woning of het oprichten van een nieuw bijgebouw groter dan de bestaande omvang.
Overwogen wordt de bouwmogelijkheden te verruimen om een bestaande (bedrijfs) woning te verbouwen tot een energiezuinige woning dan wel om ter plaatse een nieuwe energiezuinige woning te herbouwen. Energiezuinige maatregelen kosten immers extra ruimte. Met de regeling beoogt de gemeente het duurzaam bouwen en duurzaam energiebeheer te bevorderen.

Verruimingsmogelijkheden voor (bij)gebouwen

Het Bestemmingsplan Buitengebied uit 2003 biedt weinig mogelijkheden voor het realiseren van bijgebouwen (in beginsel maximaal 50 m2 en bij enige voormalige agrarische bedrijven: 150 m2). Dit is enerzijds ingegeven door (voormalig) provinciaal beleid en de wens om verdere verstening van het buitengebied te voorkomen. Anderzijds is het vanuit ruimtelijk oogpunt aanvaardbaar bewoners in het buitengebied – die vaak beschikken over een groter stuk aaneengesloten grond – de mogelijkheid te bieden een groter bijgebouw te realiseren. Het bestemmingsplan zal om deze reden een getrapte regeling voor het vergroten van bijgebouwen bevatten. Op hoofdlijnen kan deze getrapte regeling er als volgt uitzien:

Erf tot 350 m2:	*maximaal 50 m2.*
Erf van 350 t/m 500 m2:	*maximaal 65 m2.*
Erf van 500 tot 750 m2:	*maximaal 75 m2.*
Erf van 750 tot 1.000 m2:	*maximaal 90 m2.*
Erf van 1.000 tot 2.000 m2:	*maximaal 125 m2.*
Erf vanaf 2.000 m2:	*maximaal 150 m2.*

Wel zal nog moeten worden bezien of de regeling bij recht dan wel bij ontheffing kan worden opgenomen. Dit laatste heeft te maken met een verandering van wetgeving (Wabo), die het mogelijk maakt vergunningvrij te bouwen als de mogelijkheden tot bouw in het bestemmingsplan bij recht worden toegekend. Het vergunningvrij bouwen van grotere oppervlakten aan bijgebouwen in het op zich kwetsbare buitengebied lijkt op voorhand een minder gewenste optie.
Daarnaast als extra een hooiberg bij oude boerderijen thans in gebruik als burgerwoning of bij "boerderijachtige" woningen. Om te voorkomen, dat onder het mom van hooibergen extra bijgebouwen worden gerealiseerd is het wel goed aan de realisering hiervan voorwaarden te verbinden. Een hooiberg is alleen acceptabel als zij bij een boerderij(achtige woning) worden geplaatst die nog een gave erfbebouwing heeft en waar de hooiberg het ontbrekende element is. Daarom wordt hier een ontheffingsregeling voorgestaan die alleen een hooiberg mogelijk maakt als de toegevoegde waarde voor erf en/of landschap is aangetoond.
Overigens kan het nodig zijn verdere aanvullende eisen te stellen in het belang van de waarden in een gebied, bijvoorbeeld ten aanzien van uitvoering en/of landschappelijke inpassing.

Cultuurhistorisch waardevolle bebouwing

Voor wat betreft de bescherming van cultuurhistorisch waardevolle woningen wordt verwezen naar de paragraaf 'Landschappelijke en cultuurhistorische waarden'. In afwijking van het beleidsuitgangspunt dat het toevoegen van een nieuwe woning door splitsing van gebouwen niet is toegestaan wenst de gemeente de mogelijkheid te bieden cultuurhistorisch waardevolle bebouwing te benutten voor woninggebruik. Cultuurhistorisch waardevolle bebouwing moet hier worden opgevat als een verzamelbegrip voor rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten en panden die als zodanig op de plankaart zijn aangeduid. Splitsing van het gebouw tot maximaal twee woningen is toegestaan in het geval de be-

bouwing zich daarvoor leent en behoud op een andere wijze niet mogelijk is.

Aan huis verbonden beroepen/bedrijven

De gemeente biedt onder voorwaarden ruimte voor aan huis gebonden beroepen/ bedrijven (administratief, juridisch, medisch, therapeutisch, kunstzinnig of hiermee gelijk te stellen beroepen, alsmede productiegerichte ambachtelijke bedrijvigheid). Met deze mogelijkheid beoogt de gemeente de leefbaarheid te bevorderen in het plangebied. Het betreft activiteiten die met behoud van de woonfunctie en zonder afbreuk te doen aan de woonomgeving kunnen worden uitgeoefend. Indien de activiteit een onevenredige toename van het verkeer en parkeerdruk tot gevolg heeft is sprake van afbreuk aan de hoofdfunctie van het perceel. De ondergeschiktheid van de activiteit komt tot uiting in de regels van het bestemmingsplan door een maximum oppervlak te regelen. Het plan bevat tevens een definitie waarin de activiteiten die ruimtelijk aanvaardbaar zijn staan omschreven.

Hobbyboeren

Hergebruik van voormalig agrarische bedrijfsgebouwen bij burgerwoningen zal voor kleinschalige agrarisch verwante bedrijvigheid (hobbyboeren) of kleinschalige niet-agrarische bedrijvigheid (beroep-aan-huis), waaronder begrepen recreatieve neven¬activiteiten, onder strikte voorwaarden mogelijk zijn.
De gemeente is voorts bereid medewerking te verlenen aan het realiseren van een 'pluktuin'.
Een pluktuin is een tuin waar inwoners, toeristen en recreanten de gelegenheid geboden wordt bloemen en/of vruchten te plukken voor eigen gebruik. Het bestemmingsplan zal het gebruik van gronden voor deze doeleinden mogelijk maken in de deelgebieden 'de Hierdense enk' en 'het Intensieve veehouderijlandschap'.

Mantelzorg

Mantelzorg wordt via inwoning mogelijk gemaakt. De geldende regeling voor inwoning is uitgangspunt. Deze regeling gaat uit van een uitbreidingsmogelijkheid van de bestaande woning met maximaal 50 m^2. De regeling voor mantelzorg in het nieuwe bestemmingsplan wordt op een aantal punten afgestemd op het beleid in de gemeenten in de regio, waarbij onder andere afstemming zal plaatsvinden met betrekking tot de begripsomschrijving, omdat deze in het bestemmingsplan Buitengebied 2003 als te beperkend wordt ondervonden. Bovendien zal de nieuwe regeling het plaatsen van een unit aan huis mogelijk maken. Woningsplitsing of het realiseren van een vrijstaand bijgebouw ten behoeve van mantelzorg wordt in het bestemmingsplan uitgesloten. Het realiseren van een zelfstandige woonvorm in een vrijstaand bijgebouw bij de woning is niet toegestaan om nieuwe zelfstandige woningen op het perceel te voorkomen. Aangetoond dient te worden dat er een noodzaak is van mantelzorg.

Samengevat geeft het voorgaande weer dat de gemeente de bestaande burgerwoningen in het bestemmingsplan regelt op basis van de geldende regeling. Echter, nieuwe initiatieven zijn niet bij voorbaat uitgesloten. Om concrete initiatieven tot verandering te begeleiden is in het volgende hoofdstuk een nadere uitwerking weergegeven in concrete ontwerpinstructies voor enkele landschapstypen om de initiatieven te toetsen op aspecten, zoals verbetering landschappelijke kwaliteit. Zo kan het beëindigen en slopen van (niet-) agrarische bedrijven in het plangebied worden bevorderd door ruimte te bieden voor de bouw van één of meerdere (sociale sector) woningen of wooneenheden in ruil voor de beëindiging en sloop van een (niet-) agrarische bedrijf.
In veel gevallen zijn deze initiatieven alleen met behulp van een afzonderlijke bestemmingsplanprocedure te realiseren.

4.6 Verblijfsrecreatie en dagrecreatie

Ambities

Het gemeentelijk beleid richt zich op het in stand houden, verbeteren en uitbreiden van het aanwezige recreatieaanbod. Dat geldt voor dag- en verblijfsrecreatieve functies.
Recreatie en toerisme zijn heel belangrijke economische peilers voor de gemeente Harderwijk. Het zwaartepunt ligt op de water- en oeverrecreatie op en langs het Randmeer, de historische binnenstad, de jachthaven en het Dolfinarium. In het plangebied ligt het zwaartepunt op enkele verblijfsrereatieterreinen en op de Veluwe.
Voor het bosrijke deel van het buitengebied ten zuiden van de A28 blijft het streven van de gemeente gericht op het behoud en ontwikkelen van natuurwaarden, versterking van de landschappelijke attractiviteit en betere benutting van de toeristische potenties.

Permanente bewoning verblijfsrecreatiewoningen

De verblijfsrecreatieterreinen in de gebieden Strokel e.o. en De Duinen behouden hun geldende recreatiebestemming. Het gemeentelijk beleid tegen permanente bewoning van de recreatiewoningen die in individueel, particulier bezit zijn, blijft onverminderd van kracht.

Verplaatsing verblijfsrecreatieterreinen

De gemeente is bereid medewerking te verlenen aan de verplaatsing van een verblijfsrecreatieterrein op de Veluwe naar het intensieve veehouderijlandschap ('krimp en groei-beleid'). Andere deelgebieden in het plangebied komen voor een dergelijke verplaatsding niet in aanmerking.

Harderwijk fietsstad

Ook het beleid 'Harderwijk Fietsstad' uit het Structuurplan blijft onverkort voor het plangebied van kracht. Harderwijk wil het hoofdfietspadennetwerk versterken in diverse windrichtingen, onder meer in de richting van de Veluwe, in de richting van Ermelo / Putten en in de richting van Elburg langs het Veluwemeer. Onder andere door op directe wijze (vrijliggende) fietsroutes in de stad te verbinden met fietspaden in het plangebied.
Het Bestemmingsplan Buitengebied Harderwijk 2003 bevat een wijzigingsbevoegdheid tot de realisatie van het fietspad door de Mheenlanden. Inmiddels is het tracé exact bekend en vastgesteld. Het tracé wordt om deze reden op de bestemmingsplankaart (de verbeelding)

vastgelegd om de aanleg van het fietspad bij recht mogelijk te maken, onder de voorwaarde dat uit het onderzoek geen belemmering meer blijkt en de (financiële) uitvoerbaarheid van de ontwikkeling van het fietspad is aangetoond.

Kleinschalige vormen van dag- en verblijfsrecreatie

De gemeente staat in beginsel positief tegenover vestiging van kleinschalige vormen van dag- en verblijfsrecreatie in voormalige bedrijfsgebouwen (vergroting en diversificatie van aanbod aan toeristisch-recreatieve voorzieningen). Dit kan in de vorm van nevenactiviteiten bij bestaande agrarische bedrijven (fietsverhuur, kamperen bij de boer, bed & breakfast en dergelijke). Vormen van (recreatieve) nevenactiviteiten worden in het Intensieve veehouderijlandschap niet toegelaten. Met het gebied heeft de gemeente een ander doel voor ogen. Ruimte bieden aan kleinschalige vormen van nevenactiviteiten kunnen deze nieuwe ontwikkelingen in de weg gaan staan.
In de paragraaf over landbouw is nader op het bieden van mogelijkheden voor nevenactiviteiten ingegaan. Enkele bijzondere vormen zijn hierna nader toegelicht.

Kamperen bij de boer

De gemeente ondersteunt het toeristisch kamperen door in het plangebied met uitzondering van de Mheenlanden en het Intensieve veehouderijgebied de mogelijkheid te bieden voor kleinschalige kampeerterreinen bij agrarische bedrijven en burgerwoningen, voor zover deze laatste beschikken over een duidelijke uitstraling van een voormalig agrarisch bedrijfscomplex, met tot maximaal 25 kampeerplaatsen in het kampeerseizoen. In het bestemmingsplan wordt een ontheffing opgenomen. Voorwaarden zijn:

- het kampeerterrein dient in aansluiting op de bestaande bebouwing te worden aangelegd;
- de activiteit mag worden uitgevoerd in de periode van 31 maart tot en met 31 oktober;
- het aantal kampeerplaatsen per bedrijf is maximaal 25;
- de activiteit mag geen afbreuk doen aan de volgens het bestemmingsplan gegeven gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden en bouwwerken;
- de activiteit mag geen aanmerkelijke toename van de verkeersbelasting tot gevolg hebben;
- de ontheffing dient onder overlegging van een bedrijfs- en inrichtingsplan aangevraagd te worden.

Overigens wordt het begrip 'kamperen bij de boer' op overige plaatsen in de visie gewijzigd in 'kleinschalig kamperen'.

Bed & Breakfast

De gemeente neemt in het bestemmingsplan een ontheffingsregeling op voor het starten van een B&B-activiteit binnen een woonfunctie of agrarische bestemming. Met deze regeling voorziet de gemeente in een toenemende behoefte aan geschikte bed- en breakfastruimten. Daarbij valt ook een verschuiving waar te nemen van bed- en breakfast als onderdeel van een bestaande woning naar apart gelegen gebouwen. Dit houdt ook verband met de (toenemende) behoefte aan privacy. Aan de ontheffing worden voorwaarden verbonden. Deze voorwaarden houden verband met de ruimtelijke consequenties die toelating van een verblijfsrecreatieve functie binnen de bestemmingen kan hebben en de gevolgen voor het toeristisch product in kwalitatieve zin. De voorwaarden zijn (mede gebaseerd op de Beleidsnotitie Bed & Breakfast, Platform Bed & Breakfast Nederland, 11-9-2009):

- het betreft een kleinschalige verblijfsaccommodatie met maximaal 7 slaapkamers, die deel uitmaakt van een (bedrijfs)woning;
- het betreft een ondergeschikte nevenactiviteit ten opzichte van de hoofdfunctie wonen, dat wil zeggen dat het gebruik beperkt wordt tot 40% vloeroppervlak met een maximaal aantal vierkante meters van 100 m^2;
- de recreatieve nevenactiviteit mag geen afbreuk doen aan de woonfunctie;
- de activiteit moet binnen de bestaande woonbebouwing en de daarbij op de plankaart behorende bij-, aan- en bijgebouwen worden gerealiseerd;
- nieuwbouw c.q. uitbreiding van bestaande gebouwen is niet toegestaan;
- de activiteit mag geen afbreuk doen aan de volgens het bestemmingsplan gegeven gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden en bouwwerken;
- de activiteit mag geen aanmerkelijke toename van de verkeersbelasting tot gevolg hebben.

Het omzetten van kampeermiddelen naar recreatiewoningen

Het geldende bestemmingsplan bepaalt op toenmalige aanwijzing van de provincie nadrukkelijk dat het aantal recreatiewoningen niet mag worden vermeerderd. Nieuwe recreatiewoningen zijn alleen mogelijk indien:

- deze uitbreiding gebeurt in het kader van op continuïteit gerichte bedrijfs matige exploitatie van het recreatieterrein;
- uit bedrijfseconomisch oogpunt hiermee een belangrijke bijdrage wordt geleverd aan het exploitabel houden van het recreatiebedrijf;
- deze uitsluitend dienen ten behoeve van het recreatieverblijf (wisselend gebruik);
- het betreffende terrein voorzien wordt van een goede landschappelijke inpassing;
- er een kwaliteitsverbetering van het totale terrein plaatsvindt;
- deze omzetting een toegevoegde waarde heeft ten opzichte van het bestaande recreatieve product en dat hieraan een reële behoefte bestaat in de regio;

In dit kader eist de provincie een onderzoek naar de behoefte aan de nieuwe woningen in de verhuurmarkt waarbij ook eventuele restcapaciteiten in de regio betrokken dienen te worden. Ook is een bedrijfsplan nodig waaruit blijkt dat de omzetting uit bedrijfseconomisch oogpunt noodzakelijk is.
Deze eisen zijn zodanig dat de gemeente het niet zinvol acht hiervoor een afzon-

derlijke regeling op te nemen in het bestemmingsplan. Indien er sprake is van een concreet verzoek dient er voor die situatie een afzonderlijk bestemmingsplan in procedure te worden gebracht (maatwerk).

Tweede dienstwoning bij verblijfsrecreatiebedrijven

De gemeente is bereid medewerking te verlenen aan de realisatie van een tweede bedrijfswoning bij verblijfsrecreatiebedrijven met een bedrijfsmatige exploitatie. Gelet op het beperkte aantal bedrijven dat gebruik zou kunnen maken van een dergelijke regeling en het maatwerk dat nodig is, wordt in het bestemmingsplan geen specifieke regeling opgenomen. Een verzoek zal via een afzonderlijke bestemmingsprocedure geregeld moeten worden.

Oppervlaktemaat sta-caravans op verblijfsrecreatieterreinen

De oppervlakte voor stacaravans op recreatieterreinen wordt vergroot van 35 m^2 naar 55 m^2. In het geldende bestemmingsplan Buitengebied is destijds gekozen voor de maximale maat van 35 m^2 om permanente bewoning van stacaravans te ontmoedigen. Permanente bewoning van recreatieve bouwwerken wordt echter niet ontmoedigd door beperking van oppervlakte maar door een duidelijk en consistent beleid op dat punt. Voor stacaravans op verblijfsrecreatieterreinen is een maat van 50 m^2 een normale maat. Met de al voorgeschreven maximale oppervlakte aan bergruimte van 5 m^2 bevat het nieuwe bestemmingsplan de gewenste 55 m^2.

Trekkerhutten op verblijfsrecreatieterreinen

De gemeente is bereid medewerking te verlenen aan het realiseren van enkele trekkershutten op verblijfsrecreatieterreinen. Een trekkershut is een houten huisje waar je met circa vier personen in kunt overnachten. Het betreft een budgetvriendelijke overnachtingsmogelijkheid op campings en recreatiecentra. De gemeente ondersteunt de ontwikkeling van trekkershutten, omdat het past bij het gemeentelijk recreatief-toeristisch beleid en het stimuleren van lange afstandswandel- en fietspaden. Veel van dergelijke hutten liggen namelijk aan of in de onmiddellijke omgeving van dergelijke routenetten. De regeling in het bestemmingsplan voorziet in een maximum aantal trekkershutten op verblijfsrecreatieterreinen en terreinen waar kamperen bij de boer is toegelaten, naast een goot- en nokhoogte van 3 respectievelijk 5 meter en een maximum van 30 m^2.

4.7 Niet-agrarische bedrijvigheid

Ambities

In het plangebied komt een aantal bedrijven voor die op grond van hun aard en/of productie niet tot de agrarische of recreatieve bedrijven worden gerekend. Gelet op het goede vestigingsklimaat van het plangebied is het voor veel ondernemers aantrekkelijk er een niet-agrarisch bedrijf te starten. Dit hangt enerzijds samen met de geleidelijke, maar ingrijpende ontwikkeling van het plangebied naar andere functies, zoals wonen, natuur en ook nieuwe niet-agrarische functies. En anderzijds met het feit dat de positie van de landbouw als beheerder van de groene ruimte verzwakt.
In het bestemmingsplan wordt uitgegaan van het in stand houden van de bestaande niet-agrarische bedrijven. Het gemeentelijk beleid blijft echter gericht op het weren van deze bedrijven in het plangebied; het plan bevat evenmin mogelijkheden voor nieuwvestiging van bedrijven. Bedrijven horen thuis op daartoe speciaal ingerichte bedrijfsterreinen.

Uitbreidingsmogelijkheden

Bestaande bedrijven worden, conform het geldende bestemmingsplan, als zodanig bestemd met slechts een beperkte groeimogelijkheid.
De feitelijke mogelijkheden voor uitbreiding zijn afhankelijk van de aard en omvang van het niet-agrarische bedrijf, de ligging en de (on)mogelijkheden tot verplaatsing van het bedrijf. Mogelijkheden voor uitbreiding zijn er in beginsel in het multifunctionele of verwevingsgebied. Een uitzondering op deze regel wordt gemaakt voor bedrijven die gebonden zijn aan het buitengebied. Uitbreiding is mogelijk indien het bedrijf voldoet aan een aantal strikte voorwaarden. Zo dient de noodzaak aangetoond te worden en dient er sprake te zijn van een zorgvuldige landschappelijke inpassing.

Voor niet-agrarische bedrijven, die vanuit oogpunt van milieu en ruimte te veel hinder veroorzaken, geldt dat uitbreiding of opschaling niet mogelijk is.
Het gaat om bedrijven uit de categorie 4 en meer uit de VNG-uitgave 'Bedrijven en milieuzonering' uit maart 2009 en bepaalde bedrijven uit categorie 3. Deze bedrijven dienen uit te wijken naar een lokaal of (sub)regionaal bedrijventerrein.

Voor niet-agrarische bedrijven groter dan 1.000 m^2 geldt dat in geval van een verzoek om uitbreiding of opschaling, verplaatsing naar een lokaal of (sub)regionaal bedrijventerrein nadrukkelijk de voorkeur krijgt. Uitbreiding op de bestaande locatie is te overwegen, indien elders in de directe omgeving van het bedrijf sprake is van een substantiële ruimtelijke winst in de vorm van sloop van (niet-) agrarische opstallen en een forse investering in de vorm van aanleg nieuwe landschappelijke elementen op basis van een landschappelijk inpassingsplan, waarvoor specifieke ontwerpinstructies gelden (hoofdstuk 5).

Horeca

In het plangebied ligt een aantal zelfstandige horecabedrijven. Naast het sociaaleconomisch belang van horeca ondersteunt horeca de toeristisch-recreatieve sector in het plangebied. Om deze reden krijgen de bedrijven een op maat gesneden regeling. De regeling en ontwikkelingsmogelijkheden voor horecabedrijven zijn afhankelijk van andere 'gevoelige' bestemmingen in de omgeving, zoals wonen en natuur, in verband met geluid- en parkeeroverlast.

Omschakeling en beëindiging

Onder omschakeling van bedrijven wordt verstaan wijziging van het type bedrijf. Het kan gaan om wijziging in eenzelfde bedrijfscategorie conform de VNG- uitgave 'Bedrijven en milieuzonering' of verandering naar een andere categorie. Het gemeentelijk beleid laat omschakeling alleen toe onder voorwaarden. Concreet heeft dit tot gevolg dat voor elke vorm van omschakeling een nadere afweging via een ontheffingsregeling nodig is. Zo is omschakeling naar een hogere bedrijfscategorie uitgesloten, er geen sprake is van een onevenredig zware belasting op nabijgelegen natuur- en landschapswaarden, de publieks- en verkeersaantrekkende werking niet onevenredig toeneemt in relatie tot de aard en ontsluitingsfunctie van het gebied en de weg waar het bedrijf aan gelegen is.

Bij bedrijfsbeëindiging is het mogelijk de dienstwoning te benutten voor een burgerwoning. Wel dient in dergelijke gevallen een nadere afweging gemaakt te worden. Zo mag er geen onaanvaardbare situatie ontstaan met betrekking tot de externe veiligheid en mag er geen milieuhygiënische belemmering ontstaan voor andere aanwezige bedrijven en milieugevoelige functies.

Functieverandering

De gemeente bevordert de sloop van overtollige gebouwen na bedrijfsbeëindiging door de bouw van een extra woning of wooneenheden toe te staan. Het gaat om hergebruik en/of sloop van opstallen op de (voormalige) bedrijfslocaties. Deze vorm van hergebruik wordt via een wijzigingsbevoegdheid nader uitgewerkt in het bestemmingsplan. De achtergronden van deze beleidskeuze en de voorwaarden waaronder medewerking wordt verleend zijn al uitvoerig beschreven in de paragraaf 'Landbouw' van dit hoofdstuk.

Beroep- en bedrijf aan huis

De gemeente biedt onder voorwaarden ruimte voor aan huis gebonden beroepen/bedrijven (administratief, juridisch, medisch, therapeutisch, kunstzinnig of hiermee gelijk te stellen beroepen, alsmede productiegerichte ambachtelijke bedrijvigheid). Met deze mogelijkheid beoogt de gemeente de leefbaarheid te bevorderen in het plangebied. Voor deze regeling gelden dezelfde voorwaarden, zoals bij beroep- en bedrijf aan huis bij burgerwoningen, zoals beschreven in de paragraaf 'Wonen'.

4.8 Duurzame energie

Ambities

De gemeente streeft naar een betere benutting van duurzame regionale energiebronnen zoals mest (agrarische bedrijven). Hierbij moeten aanbieders gekoppeld worden aan potentiële afnemers.
De laatste jaren is de opwekking van energie door middel van mestvergisting bij veehouderijbedrijven in opkomst. Een biomestvergistingsinstallatie kan rendabel worden geëxploiteerd bij bijvoorbeeld een melkveebedrijf (of bij samenwerkende bedrijven) met tenminste 150 koeien.
Gelet op het brede draagvlak, ook bij andere overheden, voor bedrijfseigen vergisting, wordt in het bestemmingsplan een regeling opgenomen voor het realiseren van biomestvergistingsinstallaties tot 1.000 m2, waarbij de invoer (mest en bijproducten) en de uitvoer (het digestaat) in hoofdzaak gekoppeld is aan het ter plaatse gevestigde agrarische bedrijf. Met name locaties welke dicht zijn gelegen bij het concentratiegebied voor veehouderijen ziet de gemeente mogelijkheden. Biomestvergistingsinstallaties worden in het buitengebied alleen in solitaire vorm toegestaan. Het beleid van de gemeente ten opzichte van clustering van dergelijke installaties is gericht op plaatsing op bedrijventerreinen.

Andere mogelijkheden voor de productie van duurzame energie in het plangebied kunnen worden gevonden in de vorm van bijvoorbeeld zonne-energie, aardwarmte enzovoort. Windenergie is in het plangebied geen optie. Het plangebied valt in een provinciaal uitsluitingsgebied voor windenergie. In het plangebied zijn daarom geen windturbines toegelaten, ook geen solitaire windturbines op erven.

5.1 Handleiding toepassing ontwerprichtlijnen

Het buitengebied verandert. Veel ontwikkelingen dienen zich aan. De meeste ontwikkelingen zullen met behulp van het bestemmingsplan gerealiseerd kunnen worden. Een 'nieuwe' ontwikkeling, waar het geldende bestemmingsplan niet in voorziet, wordt met behulp van deze visie beoordeeld. Van belang voor de beoordeling is allereerst de zonering waarbinnen de ontwikkeling plaats zal vinden. Indien een ontwikkeling past binnen de functionele zonering, is vervolgens de vraag aan de orde op welke wijze deze ontwikkeling kan worden ingepast in het omringende landschap en kan bijdragen aan de kwaliteiten van het landschap. Hiervoor is de landschappelijke zonering opgesteld.
De landschappelijke zonering is gebaseerd op de te onderscheiden en herkenbare landschappen in het buitengebied. De kwaliteiten of landschappelijke kenmerken van deze landschappen zijn in de Gebiedsbeschrijving benoemd. Aan deze kwaliteiten zijn ontwerprichtlijnen ontleend die het toetsingskader bieden voor concrete ontwikkelingen in het landelijk gebied.
De ontwerprichtlijnen geven aan op welke wijze ontwikkelingen kunnen bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving. Deze ontwerprichtlijnen zijn zodanig geformuleerd dat er ruimte blijft voor interpretatie. De werkelijkheid is nu eenmaal weerbarstiger dan de theorie. Het afwegingskader dient ruimte te bieden voor een zodanige afweging van zich aandienende initiatieven, dat een toets op basis van ´per saldo kwaliteitswinst´ mogelijk blijft.

Uitgangspunt is dat per geval zorgvuldig wordt gekeken naar het erf en het omliggende landschap. Bebouwing en landschappelijke aanleg vormen in het beeld van het buitengebied een onlosmakelijk geheel. De inrichting van het erf en de vormgeving van het landschap in de omgeving dragen in belangrijke mate bij aan de inpassing van de bebouwing in het landschap. Het is daarom zaak dat bij een ontwikkeling als eerste zorgvuldig wordt gekeken naar de waarden van het landschap, cultuurhistorie, natuur en architectuur.
Vanuit een analyse van deze landschappelijke context moet een nieuwe situatie worden ontworpen, die goed aansluit op de specifieke kenmerken van het ter plaatse karakteristieke landschap. In bijzondere situaties kan er ook voor worden gekozen om een contrasterend element te maken in het landschap. Daarbij streeft de gemeente er naar dat waardevolle kenmerken behouden blijven, maar ook dat er ruimte ontstaat voor nieuwe architectonische en landschappelijke kwaliteiten.

In geval van nieuwe ontwikkelingen dient de ontwikkeling bij te dragen aan de versterking van de 'kwaliteit' ofwel de kenmerken van het landschap waarin de locatie is gelegen. Voor de wijze waarop een bijdrage aan de landschappelijke kenmerken kan worden geleverd, zijn in de volgende paragraaf ontwerprichtlijnen geformuleerd.

Toepassing ontwerprichtlijnen bij wijzigingsbevoegdheden
De ontwerprichtlijnen moeten worden toegepast bij wijzigingsbevoegdheden binnen het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied, alsmede bij ontwikkelingen die wel passen binnen deze structuurvisie, maar niet zijn meegenomen in het bestemmingsplan. Ofwel bebouwingsmogelijkheden die als recht of via een ontheffing in het nieuwe bestemmingsplan worden opgenomen, worden niet getoetst aan de ontwerprichtlijnen.

Opbouw ontwerprichtlijnen
De ontwerprichtlijnen zijn als volgt opgebouwd:
Onder het kopje "landschappelijke onderlegger' zijn de landschappelijke kenmerken van dat landschap samengevat weergegeven. Vervolgens zijn de landschappelijke kenmerken vertaald in richtlijnen op drie schaalniveaus:

- het eerste schaalniveau is het landschap, waarbij de aandacht uit gaat naar de positie van het complex in het omliggende land schap. Hierbij wordt aandacht besteed aan: openheid/beslotenheid, bos, wegbeplanting en andere beplantingselementen;
- vervolgens worden er op het schaalniveau van het erf richtlijnen gegeven over de inrichting met betrekking tot de positionering van de bebouwing en beplanting. Dit betreft de relatie bouwkavel-ontsluiting, de kavelvorm en de omvang en vorm van het bouwvlak;
- tot slot zijn er richtlijnen voor de bebouwing waarin bijvoorbeeld de hoogte, detaillering en vorm van de bebouwing aan de orde komt, alsmede het kleur- en materiaalgebruik.

Aan de hand van de ontwerprichtlijnen zullen initiatiefnemers moeten aanto-nen op welke wijze de betreffende ontwikkeling in dat geval bijdraagt aan de landschappelijke kwaliteiten. De landschappelijke en/of cultuurhistorische prestatie in een ontwikkeling dient in een redelijke en evenwichtige verhouding te staan tot de ingreep in het landschap. Stel de ontwikkeling betreft het hergebruik van bestaande bebouwing, waarbij de karakteristiek van de bestaande bebouwing wordt gehandhaafd en de hoofdopzet van

het erf ongewijzigd blijft. In een dergelijke situatie zullen vanzelfsprekend minder hoge eisen gesteld kunnen worden aan de bijdrage aan de landschappelijke kwaliteiten, dan aan een ontwikkeling waarbij sloop en nieuwbouw plaatsvindt, met veranderingen aan de opzet van het erf. Een ander aspect dat in de beoordeling van de prestatie mee kan wegen, is de waardevermeerdering van de grond als gevolg van een nieuwe ontwikkeling. Een situatie waarin er al sprake is van goede erfbeplanting vraagt weer een andere benadering dan het geval waarbij erfbeplanting onvolledig of helemaal niet aanwezig is.
Per geval is daarom maatwerk nodig om in te spelen op de opgestelde ontwerprichtlijnen. Het is de uitdaging voor elke initiatiefnemer om voor elke situatie een op die plek afgestemd bouw- en inrichtingsplan (inclusief beplantingsplan) te maken, dat leidt tot versterking van bestaande en/of nieuwe kwaliteiten in het landschap. Van groot belang daarbij is om tijdig hierover af te stemmen met de gemeente. Het is wenselijk om per geval een ontwikkeling breed te bespreken binnen het gemeentehuis. In ieder geval behoort hier een landschapsarchitect of landschapscoördinator bij te worden betrokken. Aan de initiatiefnemer voor een ontwikkeling wordt daarom gevraagd om zo vroeg mogelijk in overleg te treden met de gemeente om met behulp van de ontwerprichtlijnen en in goed overleg met de gemeente te komen tot planuitwerking. In bijzondere gevallen kan de gemeente ook een onafhankelijk deskundigenadvies laten plaatsvinden.

5.2 De landschappen nader bekeken

Op de navolgende pagina's worden de ontwerprichtlijnen voor de volgende landschappen besproken:

- de Mheenlanden;
- de stadslanderijen;
- de Hierdense Enk, inclusief overgangsgebied;
- het landgoederenlandschap, inclusief Hierdense Beek;
- het intensieve veehouderijlandschap;
- de Duinen en Strokel;
- de Veluwe.

Voor de landschappen de Mheenlanden, het intensieve veehouderijlandschap, de Duinen en Strokel en de Veluwe zijn geen of zeer beperkte ontwerprichtlijnen opgesteld.

De Mheenlanden

In het landschap de Mheenlanden komt geen bebouwing voor. Voor het gebied gelden voornamelijk natuurdoelstellingen, waarbij de agrarische gronden kunnen worden omgezet in natuurgebied.

De Veluwe

Voor de Veluwe gelden vergelijkbare doelstellingen. Natuur vormt de hoofd-functie op de Veluwe. Alle overige functies in het gebied zijn ondergeschikt aan de hoofdfunctie. Ruimtelijke uitgangspunten zijn het beschermen en versterken van de specifieke natuurwaarden zoals stuifzandgebieden, heidevelden en loofhoutbossen.
De Veluwe is aangewezen als Natura 2000-gebied. Met deze aanwijzing wordt beoogd de biologische diversiteit van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna in stand te houden. Voorts is de Veluwe aangewezen als Nationaal Landschap met als doel het beschermen en versterken van de karakteristieke kenmerken van dit landschap.
De gemeente opteert voor een zeer beperkt aantal nieuwe ontwikkelingen in het gebied, zoals het realiseren van een sterke toeristische verbinding tussen de stad Harderwijk en de Veluwe, enkele recreatieve voorzieningen (parkeertransferium) en de aanleg van een ecoduct over de A28. Daarbij zoekt de gemeente samenwerking met andere instanties die een rol spelen op de Veluwe. Samenwerking is noodzakelijk om de verschillende initiatieven goed op elkaar af te stemmen. Het opstellen van gemeentelijke ontwerprichtlijnen wordt derhalve niet zinvol geacht.

Het intensieve veehouderijlandschap

Voor het zuidelijke deel van het Intensieve veehouderijlandschap is er de noodzaak voor een afzonderlijke ontwerpopgave. Zo'n ontwerp is noodzakelijk teneinde de voorgenomen initiatieven in het gebied goed en integraal te kunnen beoordelen. In de gemeentelijke structuurvisie wordt hierover reeds het volgende opgemerkt: "Gestreefd wordt naar een aanmerkelijke transformatie van dit gebied, waarbij veel bebouwing verdwijnt om plaats te maken voor aanleg van een bosgebied met een Veluws karakter. Om deze ontwikkeling tot stand te kunnen brengen zal een integraal plan worden opgesteld dat enerzijds voorziet in het terugbrengen van het karakter van het Veluwe-landschap en dat anderzijds op zeer beperkte schaal bebouwing op bospercelen mogelijk maakt. Het is de bedoeling met deze bebouwing de kosten van de herontwikkeling te dekken. Daarbij kan worden gedacht aan verspreide woningbouw in het duurdere segment in zeer lage dichtheden. Een en ander vergt een integrale visie en ontwikkeling; hiervoor wordt samenwerking gezocht met diverse partijen, zoals eigenaren, marktpartijen en natuurbeschermingsorganisaties. Het is denkbaar dat in het aan te leggen bosgebied ook recreatieve voorzieningen kunnen worden geïntegreerd."

Het gemeentelijk document 'Proces actualisatie bestemmingsplan Buitengebied' beschrijft onder stap 4 bij de beantwoording van enkele vragen een vijftal ontwikkelingsrichtingen, namelijk:

1. handhaven huidige bestemming en situatie;
2. het bieden van ruimte voor andere vormen van agrarische bedrijfsuitoefening, bijvoorbeeld (glas)tuinbouw en/of de teelt van bijzondere gewassen, zoals asperges;

3. het terugbrengen van het oorspronkelijke landschap met extensieve woningbouw in de bosrand en/of recreatieve voorzieningen in de bosstrook (beleid voor functieverandering);
4. ruimte bieden voor nieuwe creatieve ruimtelijke invullingen voor het gebied;
5. combinaties van voorgaande ontwikkelingsrichtingen.

Ongeacht de uitkomst van deze ontwikkelingsrichtingen staat voor de gemeen-te vast dat de oorspronkelijke identiteit van het landschap een harde voorwaarde moet zijn bij de uitwerking. Deze voorwaarde vloeit voort uit deze visie en vindt zijn grondslag in het structuurplan waarin wordt ingezet op het verbeteren van de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit.
Een tweede belangrijke voorwaarde is dat de gemeente het initiatief en de creativiteit bij burgers en ondernemers neerlegt. De gemeente schept kaders waarbinnen initiatiefnemers creatief kunnen zijn.
Deze kaders zijn in deze visie neergelegd en in aanzet vormgegeven in ontwerprichtlijnen voor het gebied (hoofdstuk 5).
De gemeente wil met deze visie op het gebied niet aangeven dat zij het initia-tief daarmee volledig uit handen wenst te geven. Naast deze visie kiest de gemeente voor een strategie waarbij bewoners, grondeigenaren en initiatiefnemers een rol moeten spelen om te komen tot een kansrijk ruimtelijk ontwerp voor het gebied.
In de planontwikkeling van het gebied onderscheid de gemeente in vervolg op de visieontwikkeling een tweetal stappen, namelijk:

1. Ontwerpend onderzoek

Voorgesteld nader onderzoek te verrichten in de vorm van een afzonderlijke ontwerpopgave voor het gebied. Zo'n ontwerp is noodzakelijk teneinde de voorgenomen initiatieven in het gebied goed en integraal te kunnen beoordelen. Doel is het gebied te verkennen door bewoners, gebruikers, grondeigenaren en initiatiefnemers te interviewen en te betrekken bij de ontwikkeling van het gebied. Nieuwe ideeën worden verkend en getoetst aan de identiteit en ruimtelijke context van het gebied. Door middel van lezingen, workshops, bezoeken van voorbeeldprojecten samen met betrokkenen dient dit onderzoek vorm te krijgen.

2. Uitvoering en creëren draagvlak.

In deze fase moet duidelijk worden in hoeverre de meest haalbaar geachte beoogde ruimtelijke ontwikkeling bijdraagt tot een versterking van de ruimtelijke kwaliteit in het platteland en in hoeverre voor het initiatief financieel en maatschappelijk uitvoerbaar is.

Duinen en Strokel

Het landschap Duinen en Strokel bestaat voornamelijk uit verblijfsrecreatieterreinen. Op de terreinen komen recreatiewoningen voor in particulier eigendom. Een groot aantal van deze verblijfsrecreatiewoningen worden permanent bewoond. Het gemeentelijk beleid laat permanente bewoning niet toe. De terreinen behouden daarom hun recreatieve bestemming. Er zijn geen gemeentelijke voornemens om aan de hand van specifieke ontwerprichtlijnen medewerking te verlenen aan een andere inrichting of functie van de terreinen.

De relatie met de kern Hierden

De kern Hierden maakt geen deel uit van het plangebied. Voor de kern is wel een dorpsomgevingsplan opgesteld. Het dorpsomgevingsplan bevat visies ten aanzien van bepaalde delen van het buitengebied, zoals Stadslanderijen, Zuiderzeestraatweg, Mheenlanden, de Lage Enk en de Hoge Enk. De voor deze gebieden naar voren gebrachte visies zijn in deze visie in de overwegingen meegenomen.

5.3.1 DE STADSLANDERIJEN - landschapniveau

Verkaveling:

- Strokenverkaveling

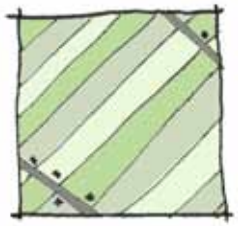

Wegbeplanting:

- Herstel/Versterken van de laanbeplanting.

Landschappelijke beplantingen:

- Houtsingel (elzen) [1]
- Solitaire bomen in de openheid [2]

[1]

[2]

Bebouwingspatroon:

- Lintbebouwing

De onderlinge afstand tussen de erven is minder dan 100 meter.

De erven zijn direct aan de weg gelegen.

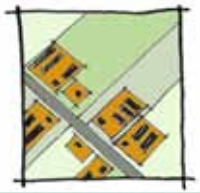

GEBIEDSSPECIFIEKE CRITERIA

Uitstraling van het erf:

- Rijk beplant

De erven definiëren een deel van de rand van het zeer open gebied. De uitstraling van deze rand dient niet gedomineerd te worden door beeldbepalende bebouwing. Het gebied kent geen lineaire beplantingen waarop erfbeplanting aansluiting kan vinden. De erfbeplanting van de huidige erven zoeken dan ook meer contact met de aanwezige (en te realiseren) wegbeplanting. De erven worden gekenmerkt door een rijke erfbeplanting (zie [1] en [2]) en liggen als een groene 'knoop' verbonden aan de wegen. Samen met de wegbeplanting zorgen de erven voor een groene uitstraling van de rand van de Stadslanderijen. Bij ontwikkelingen in het gebied (uitbreiding/functieverandering) dient men deze uitstraling te behouden of te versterken.

Ontwikkelingsrichting van het erf:

- In de diepte van het perceel

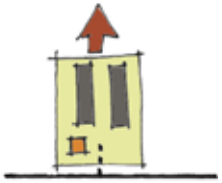

De hoofdzakelijk noord-zuid georiënteerde strokenverkaveling is karakteristiek voor de Stadslanderijen. Bij ontwikkelingen in het gebied dienen de erven de kenmerkende diepe stroken te versterken.

Door de erven te ontwikkelen in de diepte, wordt de dieptewerking van het perceel versterkt (diepe smalle bouwkavels, zie [3]). Een ontwikkelingsrichting in de breedte is ongewenst. Dit zou het ontginningslint verdichten waardoor het zicht op het achterliggende landschap afneemt en het karakter van diepe smalle percelen verzwakken.

Bouwrichting van de gebouwen:

- In de diepte

De richting van de gebouwen dient de (noord-zuid) oriëntatie van het erf te versterken.

Erfbeplanting:

- Bosperceel (bij functieverandering/vrijkomende ruimte)
- Bomengroep
- Houtsingel (elzensingel)

De erfbeplanting dient de beslotenheid van het erf te handhaven. Het erf hoeft niet volledig beplant te zijn, maar dient een duidelijke groene uitstraling te hebben. Beplantingen dienen dan ook een goede positionering te krijgen (zoveel mogelijk overheersende bebouwing uit het zicht ontnemen).

[1] Rijk beplant erf

[2] Groene rand

[3] Diepteontwikkeling (erf & bebouwing) [bewerkt]

NIET-GEBIEDSSPECIFIEKE CRITERIA

Compact erf
- Een compacte erfindeling met één erftoegangsweg is het uitgangspunt.

Erfafscheidingen
- Opvallende terreinafscheidingen, zoals hekwerken en muren, moeten worden voorkomen. Bij voorkeur wordt hierbij gebruik gemaakt van beplanting en/of sloten.

Samenhang bebouwing
- Er dient samenhang te zijn tussen de gebouwen op het erf. De gebouwen moeten een zekere verwantschap hebben met elkaar. Dat moet blijken uit de plaatsing van de gebouwen (alsmede uit de vormgeving en de materialisering).

Verhogingen en/of vergravingen
- Gelet op de karakteristiek van het deelgebied zijn opgehoogde erven of terpen niet toegestaan.
- Vergravingen voor een van buiten bereikbare garage of kelder zijn niet wenselijk en mogen in ieder geval niet zichtbaar zijn vanaf de openbare weg.

Uitbreiding van het erf: zonering [zie onderstaande schets]
- Op het erf dient een herkenbare woonzone aanwezig te zijn, zo mogelijk direct langs de wegen gelegen, met daarbij behorende woon- en recreatieve functies (zoals tuininrichting).
- In de woonzone zijn bedrijfsmatige toevoegingen (zoals een stal, silo, kuilhoop, bijgebouw, e.d.) uitgesloten.
- De woonzone dient een 'groene'uitstraling te hebben. Beplantingen dienen functies in de woonzones te begeleiden/ in te kaderen.
- In de woonzone zijn gecultiveerde beplantingsvormen, zoals hagen en heggen, toegestaan.
- Op de bedrijfskavel dienen de beplantingen een informele/natuurlijke uitstraling te hebben.

Functieverandering van het erf
- Clustering van bebouwing rond een gemeenschappelijk erf.
- Parkeerfaciliteiten worden op één plek op het erf aangelegd.
- Het nieuwe erf is aanzienlijk minder groot dan het oorspronkelijke erf.
- Het totale oppervlak aan verharding mag niet toenemen.

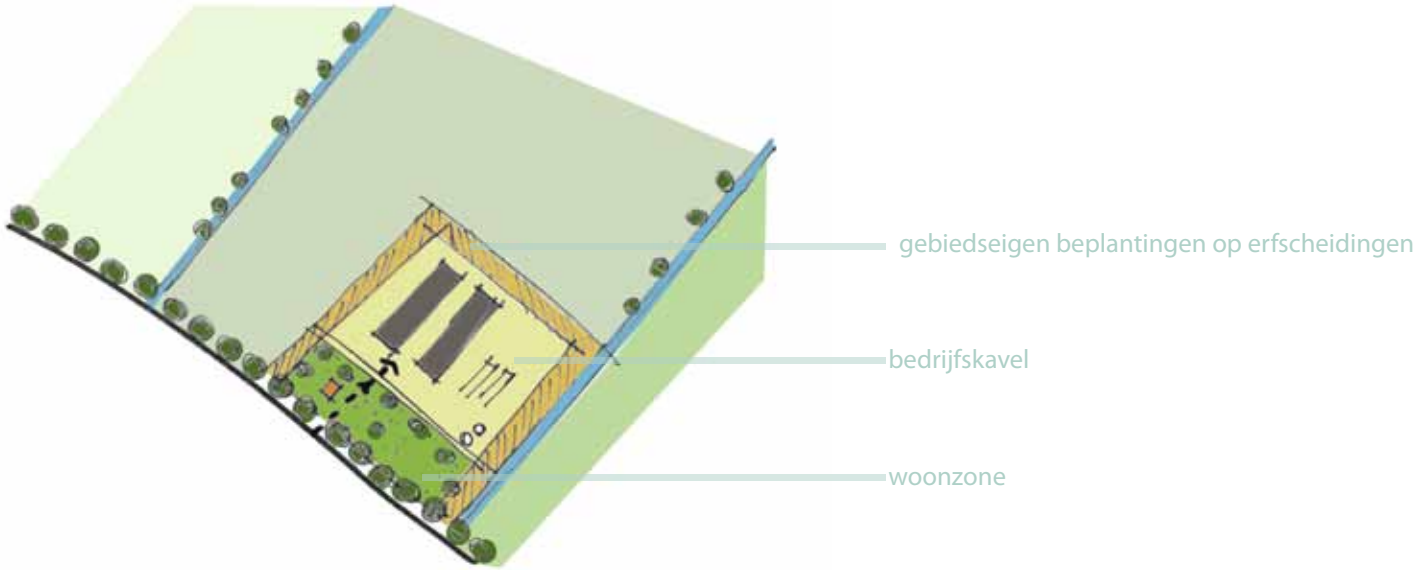

UITBREIDING VAN HET ERF

- Toevoeging van een nieuwe (grote) stal;
- Strategische positionering van beplanting op de erfscheiding. Behoud rij beplantte karakter van het erf.

[1] huidig erf

[2] Gewenste situatie bij uitbreiding

FUNCTIEVERANDERING

- CLustering van gebouwen waardoor deze een ensemble vormen.
- Creëren van een rijk beplant erf. Afwisseling in open en dichte erfbeplanting door middel van bomengroepen.

[1] huidig erf

[2] Gewenste situatie bij functieverandering

CRITERIA VOOR BEDRIJFSGEBOUWEN

Beeldbepalend dakvlak

- Het dakvlak van het gebouw dient beeldbepalend te zijn. Een goede dak-gevelverhouding van het gebouw is zeer belangrijk. Het dakvlak benadrukt de horizontaliteit van het gebouw. De gevel benadrukt de verticaliteit van het gebouw, hetgeen ongewenst is in het buitengebied (zie [1] tm[4]).
- De goede standaard, een dak-gevelverhouding van 2:1, heeft de voorkeur. Het dakvlak dient een rustige vormgeving te krijgen, zonder teveel detaillering. Het gebouw heeft hierdoor een rustige uitstraling.

Goothoogte

- De goothoogte dient zo laag mogelijk te blijven. Het dakvlak kan daardoor een ruimere maat krijgen en beeldbepalender zijn.
- Naarmate de goothoogte hoger ligt (vanwege functionele eisen) en daardoor afgeweken wordt van de gewenste dak-gevelverhouding, wordt er ook meer gevraagd aan landschappelijke inpassing van het gebouw.

Hoofdvorm

- Het gebouw dient een enkelvoudige hoofdvorm te hebben en gebouwd te worden in één bouwlaag met kap.
- Bij een a-symmetrische bouwvorm is 1,5 bouwlaag met kap toegestaan, indien de hogere bouwlaag (1,5 ipv. 1) op het erf georiënteerd is. Voor de bebouwingszijde die op het landschap georiënteerd is geldt nog steeds een maximale hoogte van één bouwlaag met kap.

Kleurgebruik

- Overwegend gedekte tinten voor gevels en daken; zoals roodbruin metselwerk voor de gevels en (gesmoorde) grijze dakpannen of golfplaten voor de daken.

Materiaalgebruik

- Natuurlijke materialen, zoals hout en/of bakstenen voor de gevels hebben de voorkeur. Kozijnen met negge en toepassen van een witte windveer.
- Indien gebruik van metalen platen aan de gevels, deze een gedekte tint geven (bijvoorbeeld donkergroen).
- Bij het gebruik van zonnepanelen dienen deze niet glimmend te zijn en tenminste 1 meter uit de rand te liggen, zodat het dak zichtbaar blijft.

Positionering van bedrijfsmatige elementen (zoals silo's, luchtwassers, e.d.)

- Bedrijfsmatige elementen dienen, indien mogelijk, geclusterd te worden.
- Deze dienen zo min mogelijk versrpeid te worden over de bedrijfskavel.
- Positionering van bedrijfsmatige elementen zoveel mogelijk aan de kopgevels van de bedrijfsgebouwen.
- Bij voorkeur worden bedrijfsmatige elementen zoveel mogelijk inpandig opgenomen in de bedrijfsgebouwen of tussen bedrijfsgebouwen.

Hergebruik van bestaande gebouwen

- Bij voorkeur worden bestaande (waardevolle) gebouwen hergebruikt voor een nieuwe functie, waardoor het oorspronkelijke karakter van de gebouwen/het erf behouden blijft.

Vernieuwende architectuur

- Het wordt aangemoedigd dat de architectuur op een vernieuwende manier omgaat met deze criteria, zolang deze recht doet aan een beeldbepalend dakvlak en een rustige uitstraling (niet teveel detaillering).

[1] Dak-gevelverhouding > 2:1

[2] Dak-gevelverhouding 2:1

[3] Dak-gevelverhouding 1:1

[4] Dak-gevelverhouding 1:1

CRITERIA VOOR BEDRIJFSWONINGEN

Beeldbepalend dakvlak

- Het dakvlak van het gebouw dient beeldbepalend te zijn. Een goede dak-gevelverhouding van het gebouw is zeer belangrijk. Het dakvlak benadrukt de horizontaliteit van het gebouw. De gevel benadrukt de verticaliteit van het gebouw, hetgeen ongewenst is in het buitengebied.
- De goede standaard, een dak-gevelverhouding van 2:1, heeft de voorkeur.
- Het dakvlak dient een rustige vormgeving te krijgen, zonder teveel detaillering. Het gebouw heeft hierdoor een rustige uitstraling.

Goothoogte

- De goothoogte dient zo laag mogelijk te blijven. Het dakvlak kan daardoor een ruimere maat krijgen en beeldbepalender zijn.

Hoofdvorm

- Bij voorkeur heeft het gebouw een enkelvoudige hoofdvorm (ipv een geschakelde hoofdvorm) en is deze gebouwd in één bouwlaag met kap.

Kleurgebruik

- Gedekte tinten voor gevels en daken en mogelijkheden voor een traditionele bedekking (zoals daken van riet).

Materiaalgebruik

- Natuurlijke materialen, zoals hout en/of bakstenen voor de gevels hebben de voorkeur.
- Bij het gebruik van zonnepanelen dienen deze niet glimmend te zijn en tenminste 1 meter uit de rand te liggen, zodat het dak zichtbaar blijft.

Hergebruik van bestaande gebouwen

- Bij voorkeur worden bestaande (waardevolle) gebouwen hergebruikt voor een nieuwe functie, waardoor het oorspronkelijke karakter van de gebouwen/het erf behouden blijft.

Vernieuwende architectuur

- Het wordt aangemoedigd dat de architectuur op een vernieuwende manier omgaat met deze criteria, zolang deze recht doet aan een beeldbepalend dakvlak en een rustige uitstraling (niet teveel detaillering).

[vernieuwende architectuur] Koeienstal 't Harde

[vernieuwende architectuur] Schuurhuis_Paterswolde

[vernieuwende architectuur] Woonhuis_Lieveren

CRITERIA VOOR (VERVANGENDE) NIEUWE GEBOUWEN/WONINGEN

Beeldbepalend dakvlak

- Het dakvlak van het gebouw dient beeldbepalend te zijn. Een goede dak-gevelverhouding van het gebouw is zeer belangrijk. Het dakvlak benadrukt de horizontaliteit van het gebouw. De gevel benadrukt de verticaliteit van het gebouw, hetgeen ongewenst is in het buitengebied.
- De goede standaard, een dak-gevelverhouding van 2:1, heeft de voorkeur.
- Het dakvlak dient een rustige vormgeving te krijgen, zonder teveel detaillering. Het gebouw heeft hierdoor een rustige uitstraling.

Goothoogte

- De goothoogte dient zo laag mogelijk te blijven. Het dakvlak kan daardoor een ruimere maat krijgen en beeldbepalender zijn.
- Naarmate de goothoogte hoger ligt (vanwege functionele eisen) en daar door afgeweken wordt van de gewenste dak-gevelverhouding, wordt er ook meer gevraagd aan landschappelijke inpassing van het gebouw.

Hoofdvorm

- Het gebouw dient een enkelvoudige hoofdvorm te hebben en gebouwd te worden in één bouwlaag met kap.
- Bij een a-symmetrische bouwvorm is 1,5 bouwlaag met kap toegestaan, indien de hogere bouwlaag (1,5 ipv. 1) op het erf georiënteerd is. Voor de bebouwingszijde die op het landschap georiënteerd is geldt nog steeds een maximale hoogte van één bouwlaag met kap.

Bijgebouwen

- Clustering van bijgebouwen. Samenhang tussen de bebouwing door deze vorm te geven als een soort hoevenzwerm.

Samenhang bebouwing

- Er dient samenhang te zijn tussen de gebouwen op het erf. De gebouwen moeten een zekere verwantschap hebben met elkaar. Dat moet blijken uit de vormgeving en de materialisering van het gebouw (alsmede uit de plaatsing van de gebouwen).

Kleurgebruik

- Gedekte tinten voor gevels en daken en mogelijkheden voor een traditionele bedekking (zoals daken van riet).

Materiaalgebruik

- Natuurlijke materialen, zoals hout en/of bakstenen voor de gevels hebben de voorkeur.
- Bij het gebruik van zonnepanelen dienen deze niet glimmend te zijn en tenminste 1 meter uit de rand te liggen, zodat het dak zichtbaar blijft.

Karakteristieke waardevolle boerderijen

- Uitgangspunt is dat alle nieuwe bebouwing, wat betreft de goothoogte en positie op het erf, ondergeschikt is aan karakteristieke waardevolle boerderijen. Dit betreft in ieder geval bijgebouwen en eventuele bedrijfsgebouwen.
- Als er een nieuw woongebouw wordt opgericht dient deze visueel ondergeschikt te zijn aan de karakterstieke waardevolle boerderij. Dit kan worden bereikt door middel van plaatsing van deze gebouwen achter de karakteristieke waardevolle boerderij, door het hanteren van een lagere goothoogte (waarbij de nokhoogte juist hoger kan zijn) en/of door het aanbrengen van erfbeplanting.

GEBIEDSKARAKTERISTIEKE BEBOUWING

[1]

[2]

[3]

[4]

[5]

- De woongebouwen in het deelgebied de Stadslanderijen hebben een sterke overeenkomst in bebouwingsstijl. De gebouwen hebben een rieten schilddak en het dakvlak is overheersend over de gevel (zie [1] tm [4]). Nieuwere woongebouwen hebben dezelfde karakteristieke dakvorm (schilddak), maar dakpannen als materialisering (zie [5]). Bij voorkeur wordt aangesloten bij de gebiedseigen bebouwings-karakteristieken.

5.3.2 DE HIERDENSE ENK - landschapniveau

Verkaveling:

- Grillige verkaveling

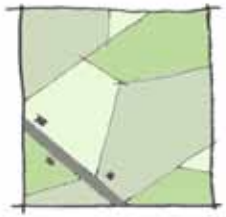

Wegbeplanting:

- Herstel/Versterken van de laanbeplanting aan de randen van de eng. Wegen die over de eng lopen onbeplant laten.

Landschappelijke beplantingen:

- Bospercelen [1]
- Bomengroepen [2]
- Houtwal [3]
- Houtsingel [4]

[1]

[2]

[3]

[4]

Bebouwingspatroon:

- Lintbebouwing aan de randen van de enk [5].

De onderlinge afstand tussen de erven is minder dan 100 meter. De erven zijn direct aan de weg gelegen.

- Vrij gelegen bebouwing op de enk [6].

Deze erven hebben variërende onderlinge afstanden en zijn niet uitsluitend aan doorgaande wegen gelegen, maar ook dieper op de enk te vinden (ontsloten via erftoegangswegen).

[5]

[6]

GEBIEDSSPECIFIEKE CRITERIA

Uitstraling van het erf:

- Besloten.

De openheid van de Hierdense Enk staat onder druk. Enerzijds door de hoeveelheid bebouwingen en functies (zoals moestuinen en een bomenkwekerij) die zich de enk op ontwikkelen, anderzijds doordat (grootschalige) bebouwingen amper landschappelijk ingepast worden (zie [1]). Van oudsher wordt een eng afgebakend met een robuuste groen rand, waardoor een besloten openheid ontstaat. Aan de Lage Enk (het oostelijke deel) is een deel van deze groene robuuste (bos)rand nog te herkennen. Er ontwikkelen zich echter steeds meer erven en voorzieningen, zoals recreatiewoningen, voor deze rand (zie [2]). Dit tast niet alleen de ruimtelijke openheid aan, maar heeft ook een visuele impact indien deze erven geen besloten karakter hebben. Dat houdt in: de bebouwing op het erf speelt een ondergeschikte rol. Het erf wordt volledig omgeving door een dichte randbeplanting, zodat de eng weer een duidelijk rustige groene rand heeft (zie [3]).

Ontwikkelingsrichting van het erf:

- Over de breedte voor aan de rand van de enk gelegen erven [4].

Een ontwikkelingsrichting van het erf in de diepte tast de openheid van de enk aan. Het erf dient zich dan ook over de breedte, aan de weg, uit te breiden. Indien een breedteontwikkeling niet mogelijk is (vanwege onderlinge afstanden) is een geringe diepteontwikkeling toegestaan indien het erf een goede landschappelijke inpassing krijgt (dus een besloten uitstraling).
Om afdoende garantie te bieden dat bestaande doorzichten langs wegen gehandhaafd blijven, geldt in deze gevallen de voorwaarde dat bestaande doorzichten langs wegen op het achterliggende gebied gehandhaafd moeten blijven.

- Variërende ontwikkelingsrichting voor op de enk gelegen erven [5].

Bij erven die op de enk gelegen zijn is niet altijd goed aan te geven wat een diepte-, dan wel breedteontwikkeling is. Voor deze erven is het belangrijk dat het erf compact blijft, zodat deze een geringe invloed heeft op de openheid van de enk en een goede landschappelijke inpassing krijgt (een besloten uitstraling door dichte randbeplantingen op de erfscheidingen).

[4]

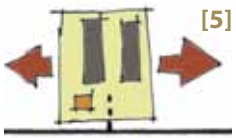

[5]

Bouwrichting van de gebouwen:

- Variërend.

Erfbeplanting:

- Bosperceel (bij functieverandering/vrijkomende ruimte);
- Bomengroepen en/of houtwallen bij uitbreiding van het erf.

De erfbeplanting dient het erf een besloten uistraling te geven. De randen dienen te bestaan uit dichte randbeplantingen, zoals houwallen/-singels, zodat (grootschalige) minimaal de gevels van bedrijfsgebouwen uit het zicht ontnomen worden. Bij functieverandering dient vrijkomende ruimte gebruikt te worden om de groene rand van de eng te versterken (bosperceel of bomengroepen).

[1] Geen landschappelijke inpassing

[2] Aantasting van de groene rand

[3] Besloten karakter van de erven

NIET-GEBIEDSSPECIFIEKE CRITERIA

Compact erf
- Een compacte erfindeling met één erftoegangsweg is het uitgangspunt.

Erfafscheidingen
- Opvallende terreinafscheidingen, zoals hekwerken en muren, moeten worden voorkomen. Bij voorkeur wordt hierbij gebruik gemaakt van beplanting en/of sloten.

Samenhang bebouwing
- Er dient samenhang te zijn tussen de gebouwen op het erf. De gebouwen moeten een zekere verwantschap hebben met elkaar. Dat moet blijken uit de plaatsing van de gebouwen (alsmede uit de vormgeving en de materialisering).

Verhogingen en/of vergravingen
- Gelet op de karakteristiek van het deelgebied zijn opgehoogde erven of terpen niet toegestaan.
- Vergravingen voor een van buiten bereikbare garage of kelder zijn niet wenselijk en mogen in ieder geval niet zichtbaar zijn vanaf de openbare weg.

Uitbreiding van het erf: zonering [zie onderstaande schets]
- Op het erf dient een herkenbare woonzone aanwezig te zijn, zo mogelijk direct langs de wegen gelegen, met daarbij behorende woon- en recreatieve functies (zoals tuininrichting).
- In de woonzone zijn bedrijfsmatige toevoegingen (zoals een stal, silo, kuilhoop, bijgebouw, e.d.) uitgesloten.
- De woonzone dient een 'groene'uitstraling te hebben. Beplantingen dienen functies in de woonzones te begeleiden/ in te kaderen.
- In de woonzone zijn gecultiveerde beplantingsvormen, zoals hagen en heggen, toegestaan.
- Op de bedrijfskavel dienen de beplantingen een informele/natuurlijke uitstraling te hebben.

Functieverandering van het erf
- Clustering van bebouwing rond een gemeenschappelijk erf.
- Parkeerfaciliteiten worden op één plek op het erf aangelegd.
- Het nieuwe erf is aanzienlijk minder groot dan het oorspronkelijke erf.
- Het totale oppervlak aan verharding mag niet toenemen.

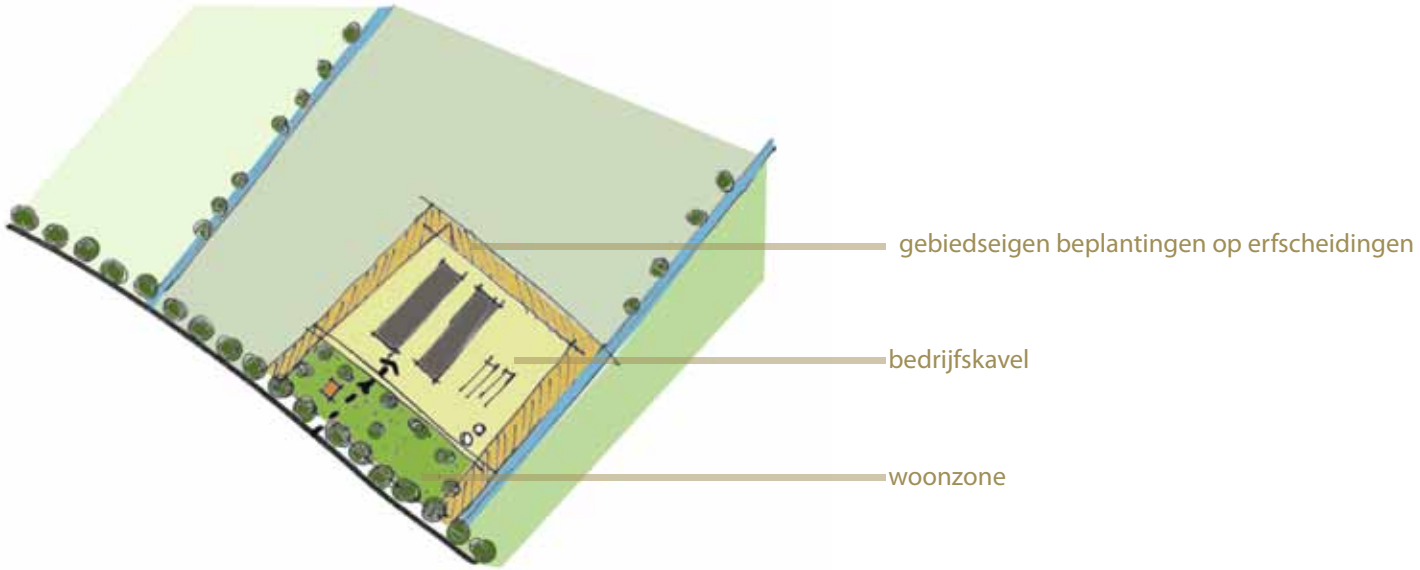

UITBREIDING VAN HET ERF

- Toevoeging van een nieuwe (grote) stal;
- Verplaatsen van kuilvoer uit de woonzone naar het bedrijfskavel;
- Creëren van een besloten erfscheiding;
- Ontwikkelingsrichting van het erf in de breedte.

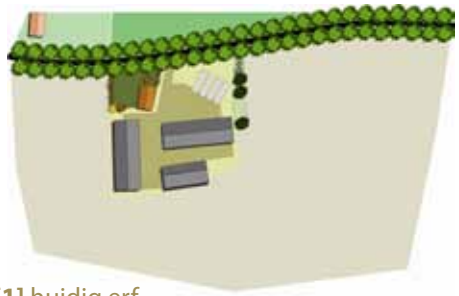

[1] huidig erf

[2] Gewenste situatie bij uitbreiding

FUNCTIEVERANDERING

- Toevoeging van een nieuwe woning en een ondergeschikt bijgebouw;
- Samenhang tussen bebouwing, waarin nieuwe bebouwing een ondergeschikte positie inneemt;
- Creëren van besloten erfbeplanting op de erf-scheidingen, met onder andere een bosperceel.

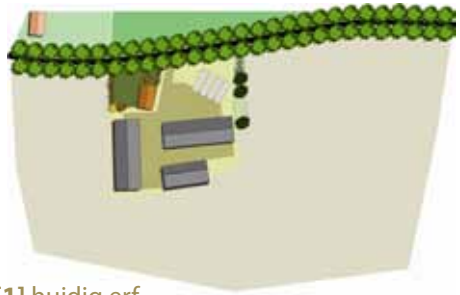

[1] huidig erf

[2] Gewenste situatie bij functieverandering

CRITERIA VOOR BEDRIJFSGEBOUWEN

Beeldbepalend dakvlak

- Het dakvlak van het gebouw dient beeldbepalend te zijn. Een goede dak-gevelverhouding van het gebouw is zeer belangrijk. Het dakvlak benadrukt de horizontaliteit van het gebouw. De gevel benadrukt de verticaliteit van het gebouw, hetgeen ongewenst is in het buitengebied (zie [1] tm[4]).
- De goede standaard, een dak-gevelverhouding van 2:1, heeft de voorkeur. Het dakvlak dient een rustige vormgeving te krijgen, zonder teveel detaillering. Het gebouw heeft hierdoor een rustige uitstraling.

Goothoogte

- De goothoogte dient zo laag mogelijk te blijven. Het dakvlak kan daardoor een ruimere maat krijgen en beeldbepalender zijn.
- Naarmate de goothoogte hoger ligt (vanwege functionele eisen) en daardoor afgeweken wordt van de gewenste dak-gevelverhouding, wordt er ook meer gevraagd aan landschappelijke inpassing van het gebouw.

Hoofdvorm

- Het gebouw dient een enkelvoudige hoofdvorm te hebben en gebouwd te worden in één bouwlaag met kap.
- Bij een a-symmetrische bouwvorm is 1,5 bouwlaag met kap toegestaan, indien de hogere bouwlaag (1,5 ipv. 1) op het erf georiënteerd is. Voor de bebouwingszijde die op het landschap georiënteerd is geldt nog steeds een maximale hoogte van één bouwlaag met kap.

Kleurgebruik

- Overwegend gedekte tinten voor gevels en daken; zoals roodbruin metselwerk voor de gevels en (gesmoorde) grijze dakpannen of golfplaten voor de daken.

Materiaalgebruik

- Natuurlijke materialen, zoals hout en/of bakstenen voor de gevels hebben de voorkeur. Kozijnen met negge en toepassen van een witte windveer.
- Indien gebruik van metalen platen aan de gevels, deze een gedekte tint geven (bijvoorbeeld donkergroen).
- Bij het gebruik van zonnepanelen dienen deze niet glimmend te zijn en tenminste 1 meter uit de rand te liggen, zodat het dak zichtbaar blijft.

Positionering van bedrijfsmatige elementen (zoals silo's, luchtwassers, e.d.)

- Bedrijfsmatige elementen dienen, indien mogelijk, geclusterd te worden.
- Deze dienen zo min mogelijk versrpeid te worden over de bedrijfskavel.
- Positionering van bedrijfsmatige elementen zoveel mogelijk aan de kopgevels van de bedrijfsgebouwen.
- Bij voorkeur worden bedrijfsmatige elementen zoveel mogelijk inpandig opgenomen in de bedrijfsgebouwen of tussen bedrijfsgebouwen.

Hergebruik van bestaande gebouwen

- Bij voorkeur worden bestaande (waardevolle) gebouwen hergebruikt voor een nieuwe functie, waardoor het oorspronkelijke karakter van de gebouwen/het erf behouden blijft.

Vernieuwende architectuur

- Het wordt aangemoedigd dat de architectuur op een vernieuwende manier omgaat met deze criteria, zolang deze recht doet aan een beeldbepalend dakvlak en een rustige uitstraling (niet teveel detaillering).

[1] Dak-gevelverhouding > 2:1

[2] Dak-gevelverhouding 2:1

[3] Dak-gevelverhouding 1:1

[4] Dak-gevelverhouding 1:1

CRITERIA VOOR BEDRIJFSWONINGEN

Beeldbepalend dakvlak

- Het dakvlak van het gebouw dient beeldbepalend te zijn. Een goede dak-gevelverhouding van het gebouw is zeer belangrijk. Het dakvlak benadrukt de horizontaliteit van het gebouw. De gevel benadrukt de verticaliteit van het gebouw, hetgeen ongewenst is in het buitengebied.
- De goede standaard, een dak-gevelverhouding van 2:1, heeft de voorkeur.
- Het dakvlak dient een rustige vormgeving te krijgen, zonder teveel detaillering. Het gebouw heeft hierdoor een rustige uitstraling.

Goothoogte

- De goothoogte dient zo laag mogelijk te blijven. Het dakvlak kan daardoor een ruimere maat krijgen en beeldbepalender zijn.

Hoofdvorm

- Bij voorkeur heeft het gebouw een enkelvoudige hoofdvorm (ipv een geschakelde hoofdvorm) en is deze gebouwd in één bouwlaag met kap.

Kleurgebruik

- Gedekte tinten voor gevels en daken en mogelijkheden voor een traditionele bedekking (zoals daken van riet).

Materiaalgebruik

- Natuurlijke materialen, zoals hout en/of bakstenen voor de gevels hebben de voorkeur.
- Bij het gebruik van zonnepanelen dienen deze niet glimmend te zijn en tenminste 1 meter uit de rand te liggen, zodat het dak zichtbaar blijft.

Hergebruik van bestaande gebouwen

- Bij voorkeur worden bestaande (waardevolle) gebouwen hergebruikt voor een nieuwe functie, waardoor het oorspronkelijke karakter van de gebouwen/het erf behouden blijft.

Vernieuwende architectuur

- Het wordt aangemoedigd dat de architectuur op een vernieuwende manier omgaat met deze criteria, zolang deze recht doet aan een beeldbepalend dakvlak en een rustige uitstraling (niet teveel detaillering).

[vernieuwende architectuur] Koeienstal 't Harde

[vernieuwende architectuur] Schuurhuis_Paterswolde

[vernieuwende architectuur] Woonhuis_Lieveren

CRITERIA VOOR (VERVANGENDE) NIEUWE GEBOUWEN/WONINGEN

Beeldbepalend dakvlak

- Het dakvlak van het gebouw dient beeldbepalend te zijn. Een goede dak-gevelverhouding van het gebouw is zeer belangrijk. Het dakvlak benadrukt de horizontaliteit van het gebouw. De gevel benadrukt de verticaliteit van het gebouw, hetgeen ongewenst is in het buitengebied.
- De goede standaard, een dak-gevelverhouding van 2:1, heeft de voorkeur.
- Het dakvlak dient een rustige vormgeving te krijgen, zonder teveel detaillering. Het gebouw heeft hierdoor een rustige uitstraling.

Goothoogte

- De goothoogte dient zo laag mogelijk te blijven. Het dakvlak kan daardoor een ruimere maat krijgen en beeldbepalender zijn.
- Naarmate de goothoogte hoger ligt (vanwege functionele eisen) en daar door afgeweken wordt van de gewenste dak-gevelverhouding, wordt er ook meer gevraagd aan landschappelijke inpassing van het gebouw.

Hoofdvorm

- Het gebouw dient een enkelvoudige hoofdvorm te hebben en gebouwd te worden in één bouwlaag met kap.
- Bij een a-symmetrische bouwvorm is 1,5 bouwlaag met kap toegestaan, indien de hogere bouwlaag (1,5 ipv. 1) op het erf georiënteerd is. Voor de bebouwingszijde die op het landschap georiënteerd is geldt nog steeds een maximale hoogte van één bouwlaag met kap.

Bijgebouwen

- Bij voorkeur worden bijgebouwen in het hoofdgebouw opgenomen.

Samenhang bebouwing

- Er dient samenhang te zijn tussen de gebouwen op het erf. De gebouwen moeten een zekere verwantschap hebben met elkaar. Dat moet blijken uit de vormgeving en de materialisering van het gebouw (alsmede uit de plaatsing van de gebouwen).

Kleurgebruik

- Gedekte tinten voor gevels en daken en mogelijkheden voor een traditionele bedekking (zoals daken van riet).

Materiaalgebruik

- Natuurlijke materialen, zoals hout en/of bakstenen voor de gevels hebben de voorkeur.
- Bij het gebruik van zonnepanelen dienen deze niet glimmend te zijn en tenminste 1 meter uit de rand te liggen, zodat het dak zichtbaar blijft.

Karakteristieke waardevolle boerderijen

- Uitgangspunt is dat alle nieuwe bebouwing, wat betreft de goothoogte en positie op het erf, ondergeschikt is aan karakteristieke waardevolle boerderijen. Dit betreft in ieder geval bijgebouwen en eventuele bedrijfsgebouwen.
- Als er een nieuw woongebouw wordt opgericht dient deze visueel ondergeschikt te zijn aan de karakterstieke waardevolle boerderij. Dit kan worden bereikt door middel van plaatsing van deze gebouwen achter de karakteristieke waardevolle boerderij, door het hanteren van leen agere goothoogte (waarbij de nokhoogte juist hoger kan zijn) en/of door het aanbrengen van erfbeplanting.

GEBIEDSKARAKTERISTIEKE BEBOUWING

[1]

[2]

[3]

[4]

[5]

- De woongebouwen in het deelgebied de Hierdense Enk hebben een sterke overeenkomst in bebouwingsstijl. De gebouwen hebben een rieten schilddak en het dakvlak is overheersend over de gevel (zie [1] tm [4]). Enkele woongebouwen hebben dezelfde karakteristieke dakvorm (schilddak), maar dakpannen als materialisering (zie [5]). Bij voorkeur wordt aangesloten bij de gebiedseigen bebouwingskarakteristieken.

DISKWALITEITEN

[1]

Bedrijfsgebouw ligt voor het woongebouw.

[2]

Vernieuwende architectuur doet afbreuk aan de gebiedskarakteristieke boerderij. Het nieuwe gebouw dient een ondergeschikte positie in te nemen (qua vormgeving of positionering).

[3]

Opvallende ligging van paardenbakken, versterkt door witte hekwerken, tasten de open eng aan. Paardenbakken dienen een goede positie (verbonden met het erf) en landschappelijke inpassing te hebben.

[4]

Moestuinen leiden tot verrommeling van de eng indien deze geen goed landschappelijk raamwerk hebben.

[5]

Opslag van materialen buiten de bouwkavel leidt tot verrommeling. Opslag dient binnen het besloten erf te gebeuren.

5.3.3 HET LANDGOEDERENLANDSCHAP - landschapniveau

Verkaveling:

- Rechthoekige- tot blokvormige verkaveling

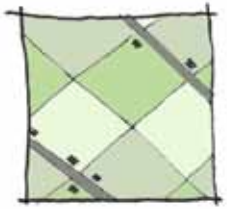

Wegbeplanting:

- Herstel/Versterken van de laanbeplanting.

Landschappelijke beplantingen:

- Bosranden [1]
- Bospercelen [2]
- Houtwallen [3]
- Houtsingels [4]
- Bomenrij [5]
- Eikengaard [6]

Bebouwingspatroon:

- Lintbebouwing [6]

De onderlinge afstand tussen de erven is minder dan 100 meter. De erven zijn direct aan de weg gelegen.

- Vrij gelegen bebouwing [7]

De erven hebben variërende onderlinge afstanden en zijn met hoofdzakelijk direct aan de wegen gelegen.

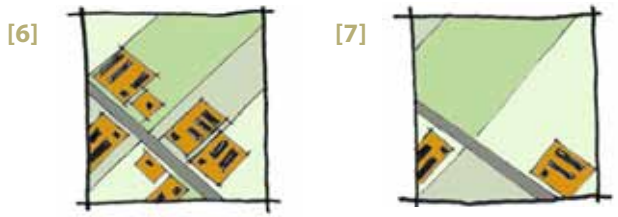

GEBIEDSSPECIFIEKE CRITERIA

Uitstraling van het erf:

- Rijk beplant

In een landgoederenlandschap hebben de erven een sterke binding met landschappelijke structuren. Een landgoederenlandschap wordt gekenmerkt door landhuizen in een bomenrijke omgeving (zie [1]). Deze "woongebouwen van allure" maken vaak gebruik van zichtlijnen waardoor deze waarneembaar zijn in het landschap. Door de jaren heen zijn veel bospercelen verdwenen, waardoor de in dit gebied liggende erven minder verwantschap hebben met het landschap. Het gebied heeft plaatselijk dan ook een rommelige uitstraling. Het is belangrijk om de landschappelijke structuur van bospercelen en lineaire beplantingen in dit gebied weer te versterken. In dit landschappelijke raamwerk dienen de erven gepositioneerd te zijn. Op erfniveau betekent dit, dat de uitstraling van het erf dient te bestaan uit een rijke erfbeplanting.

Ontwikkelingsrichting van het erf:

- Gevarieërd.

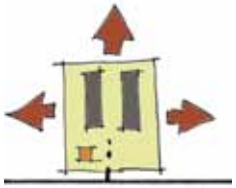

Het gebied kent diverse perceelsrichtingen, waarbij de erven veelal direct aan de doorgaande wegen gelegen zijn. De vorming van dichte bebouwingslinten dient voorkomen te worden. De uitbreidingsrichting van het erf kan dan ook variëren.

Belangrijker is de uitstraling van het erf en de relatie met omliggende landschappelijke structuren. Het landgoederenlandschap wordt vaak ook wel coulissenlandschap genoemd. Kenmerkend is het raamwerk van beplantingen met daartussen open ruimten (kamers). De ontwikkeling van het erf dient deze open ruimte niet te doorbreken maar contact te zoeken met de randbeplantingen (bijvoorbeeld een houtwal, bomenrij of bomenlaan, zie [2] en [3]).

Bouwrichting van de gebouwen:

- Variërend.

Erfbeplanting:

- Eikengaard (bij functieverandering/vrijkomende ruimte)
- Bomengroep
- Houtwal/-singel
- Bomenrij

Het erf hoeft niet volledig beplant te zijn, maar dient een duidelijke groene uitstraling te hebben. Beplantingen dienen dan ook een goede positionering te krijgen (zoveel mogelijk overheersende bebouwing uit het zicht ontnemen) en het erf te verbinden met omliggende landschappelijke elementen.

[1] Landgoed Essenburgh

[2] Onderbreking van de open ruimte

[3] Gewenste open ruimte en relatie erf met bomenlaan [bewerkt]

NIET-GEBIEDSSPECIFIEKE CRITERIA

Compact erf
- Een compacte erfindeling met één erftoegangsweg is het uitgangspunt.

Erfafscheidingen
- Opvallende terreinafscheidingen, zoals hekwerken en muren, moeten worden voorkomen. Bij voorkeur wordt hierbij gebruik gemaakt van beplanting en/of sloten.

Samenhang bebouwing
- Er dient samenhang te zijn tussen de gebouwen op het erf. De gebouwen moeten een zekere verwantschap hebben met elkaar. Dat moet blijken uit de plaatsing van de gebouwen (alsmede uit de vormgeving en de materialisering).

Verhogingen en/of vergravingen
- Gelet op de karakteristiek van het deelgebied zijn opgehoogde erven of terpen niet toegestaan.
- Vergravingen voor een van buiten bereikbare garage of kelder zijn niet wenselijk en mogen in ieder geval niet zichtbaar zijn vanaf de openbare weg.

Uitbreiding van het erf: zonering [zie onderstaande schets]
- Op het erf dient een herkenbare woonzone aanwezig te zijn, zo mogelijk direct langs de wegen gelegen, met daarbij behorende woon- en recreatieve functies (zoals tuininrichting).
- In de woonzone zijn bedrijfsmatige toevoegingen (zoals een stal, silo, kuilhoop, bijgebouw, e.d.) uitgesloten.
- De woonzone dient een 'groene'uitstraling te hebben. Beplantingen dienen functies in de woonzones te begeleiden/ in te kaderen.
- In de woonzone zijn gecultiveerde beplantingsvormen, zoals hagen en heggen, toegestaan.
- Op de bedrijfskavel dienen de beplantingen een informele/natuurlijke uitstraling te hebben.

Functieverandering van het erf
- Clustering van bebouwing rond een gemeenschappelijk erf.
- Parkeerfaciliteiten worden op één plek op het erf aangelegd.
- Het nieuwe erf is aanzienlijk minder groot dan het oorspronkelijke erf.
- Het totale oppervlak aan verharding mag niet toenemen.

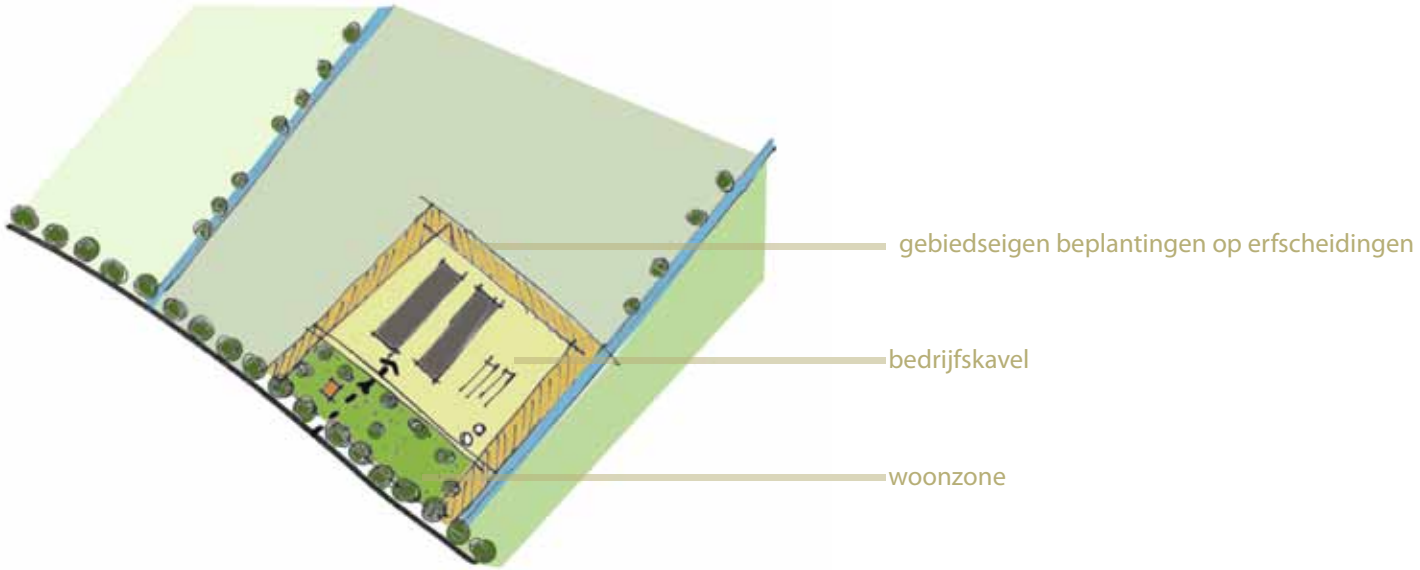

UITBREIDING VAN HET ERF

- Toevoeging van een nieuwe (grote) stal;
- Verplaatsen van kuilvoer uit de woonzone naar het bedrijfskavel;
- Inrichten van woonzone met een eikengaard;
- Erfbeplanting aansluiten op landschapselementen.

[1] huidig erf

[2] Gewenste situatie bij uitbreiding

FUNCTIEVERANDERING

- Toevoeging van een nieuwe woning en een ondergeschikt bijgebouw;
- Inrichten erf met een eikengaard;
- Creëren van besloten erfbeplanting op de erf-scheidingen, in de vorm van een bosperceel.

[1] huidig erf

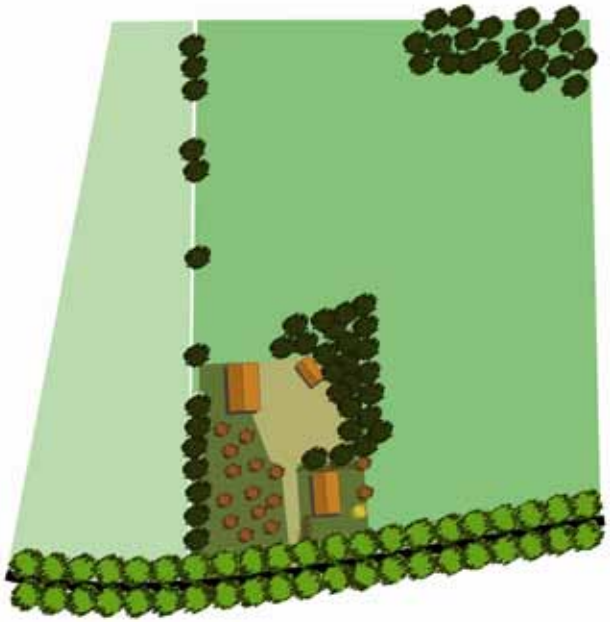

[2] Gewenste situatie bij functieverandering

CRITERIA VOOR BEDRIJFSGEBOUWEN

Beeldbepalend dakvlak

- Het dakvlak van het gebouw dient beeldbepalend te zijn. Een goede dak-gevelverhouding van het gebouw is zeer belangrijk. Het dakvlak benadrukt de horizontaliteit van het gebouw. De gevel benadrukt de verticaliteit van het gebouw, hetgeen ongewenst is in het buitengebied (zie [1] tm[4]).
- De goede standaard, een dak-gevelverhouding van 2:1, heeft de voorkeur. Het dakvlak dient een rustige vormgeving te krijgen, zonder teveel detaillering. Het gebouw heeft hierdoor een rustige uitstraling.

Goothoogte

- De goothoogte dient zo laag mogelijk te blijven. Het dakvlak kan daardoor een ruimere maat krijgen en beeldbepalender zijn.
- Naarmate de goothoogte hoger ligt (vanwege functionele eisen) en daardoor afgeweken wordt van de gewenste dak-gevelverhouding, wordt er ook meer gevraagd aan landschappelijke inpassing van het gebouw.

Hoofdvorm

- Het gebouw dient een enkelvoudige hoofdvorm te hebben en gebouwd te worden in één bouwlaag met kap.
- Bij een a-symmetrische bouwvorm is 1,5 bouwlaag met kap toegestaan, indien de hogere bouwlaag (1,5 ipv. 1) op het erf georiënteerd is. Voor de bebouwingszijde die op het landschap georiënteerd is geldt nog steeds een maximale hoogte van één bouwlaag met kap.

Kleurgebruik

- Overwegend gedekte tinten voor gevels en daken; zoals roodbruin metselwerk voor de gevels en (gesmoorde) grijze dakpannen of golfplaten voor de daken.

Materiaalgebruik

- Natuurlijke materialen, zoals hout en/of bakstenen voor de gevels hebben de voorkeur. Kozijnen met negge en toepassen van een witte windveer.
- Indien gebruik van metalen platen aan de gevels, deze een gedekte tint geven (bijvoorbeeld donkergroen).
- Bij het gebruik van zonnepanelen dienen deze niet glimmend te zijn en tenminste 1 meter uit de rand te liggen, zodat het dak zichtbaar blijft.

Positionering van bedrijfsmatige elementen (zoals silo's, luchtwassers, e.d.)

- Bedrijfsmatige elementen dienen, indien mogelijk, geclusterd te worden.
- Deze dienen zo min mogelijk versrpeid te worden over de bedrijfskavel.
- Positionering van bedrijfsmatige elementen zoveel mogelijk aan de kopgevels van de bedrijfsgebouwen.
- Bij voorkeur worden bedrijfsmatige elementen zoveel mogelijk inpandig opgenomen in de bedrijfsgebouwen of tussen bedrijfsgebouwen.

Hergebruik van bestaande gebouwen

- Bij voorkeur worden bestaande (waardevolle) gebouwen hergebruikt voor een nieuwe functie, waardoor het oorspronkelijke karakter van de gebouwen/het erf behouden blijft.

Vernieuwende architectuur

- Het wordt aangemoedigd dat de architectuur op een vernieuwende manier omgaat met deze criteria, zolang deze recht doet aan een beeldbepalend dakvlak en een rustige uitstraling (niet teveel detaillering).

[1] Dak-gevelverhouding > 2:1

[2] Dak-gevelverhouding 2:1

[3] Dak-gevelverhouding 1:1

[4] Dak-gevelverhouding 1:1

CRITERIA VOOR BEDRIJFSWONINGEN

Beeldbepalend dakvlak

- Het dakvlak van het gebouw dient beeldbepalend te zijn. Een goede dak-gevelverhouding van het gebouw is zeer belangrijk. Het dakvlak benadrukt de horizontaliteit van het gebouw. De gevel benadrukt de verticaliteit van het gebouw, hetgeen ongewenst is in het buitengebied.
- De goede standaard, een dak-gevelverhouding van 2:1, heeft de voorkeur.
- Het dakvlak dient een rustige vormgeving te krijgen, zonder teveel detaillering. Het gebouw heeft hierdoor een rustige uitstraling.

Goothoogte

- De goothoogte dient zo laag mogelijk te blijven. Het dakvlak kan daardoor een ruimere maat krijgen en beeldbepalender zijn.

Hoofdvorm

- Bij voorkeur heeft het gebouw een enkelvoudige hoofdvorm (ipv een geschakelde hoofdvorm) en is deze gebouwd in één bouwlaag met kap.

Kleurgebruik

- Gedekte tinten voor gevels en daken en mogelijkheden voor een traditionele bedekking (zoals daken van riet).

Materiaalgebruik

- Natuurlijke materialen, zoals hout en/of bakstenen voor de gevels hebben de voorkeur.
- Bij het gebruik van zonnepanelen dienen deze niet glimmend te zijn en tenminste 1 meter uit de rand te liggen, zodat het dak zichtbaar blijft.

Hergebruik van bestaande gebouwen

- Bij voorkeur worden bestaande (waardevolle) gebouwen hergebruikt voor een nieuwe functie, waardoor het oorspronkelijke karakter van de gebouwen/het erf behouden blijft.

Vernieuwende architectuur

- Het wordt aangemoedigd dat de architectuur op een vernieuwende manier omgaat met deze criteria, zolang deze recht doet aan een beeldbepalend dakvlak en een rustige uitstraling (niet teveel detaillering).

[vernieuwende architectuur] Koeienstal 't Harde

[vernieuwende architectuur] Schuurhuis_Paterswolde

[vernieuwende architectuur] Woonhuis_Lieveren

CRITERIA VOOR (VERVANGENDE) NIEUWE GEBOUWEN/WONINGEN

Beeldbepalend dakvlak

- Het dakvlak van het gebouw dient beeldbepalend te zijn. Een goede dak-gevelverhouding van het gebouw is zeer belangrijk. Het dakvlak benadrukt de horizontaliteit van het gebouw. De gevel benadrukt de verticaliteit van het gebouw, hetgeen ongewenst is in het buitengebied.
- De goede standaard, een dak-gevelverhouding van 2:1, heeft de voorkeur.
- Het dakvlak dient een rustige vormgeving te krijgen, zonder teveel detaillering. Het gebouw heeft hierdoor een rustige uitstraling.

Goothoogte

- De goothoogte dient zo laag mogelijk te blijven. Het dakvlak kan daardoor een ruimere maat krijgen en beeldbepalender zijn.
- Naarmate de goothoogte hoger ligt (vanwege functionele eisen) en daar door afgeweken wordt van de gewenste dak-gevelverhouding, wordt er ook meer gevraagd aan landschappelijke inpassing van het gebouw.

Hoofdvorm

- Het gebouw dient een enkelvoudige hoofdvorm te hebben en gebouwd te worden in één bouwlaag met kap.
- Bij een a-symmetrische bouwvorm is 1,5 bouwlaag met kap toegestaan, indien de hogere bouwlaag (1,5 ipv. 1) op het erf georiënteerd is. Voor de bebouwingszijde die op het landschap georiënteerd is geldt nog steeds een maximale hoogte van één bouwlaag met kap.

Bijgebouwen

- Bij voorkeur worden bijgebouwen in het hoofdgebouw opgenomen.

Samenhang bebouwing

- Er dient samenhang te zijn tussen de gebouwen op het erf. De gebouwen moeten een zekere verwantschap hebben met elkaar. Dat moet blijken uit de vormgeving en de materialisering van het gebouw (alsmede uit de plaatsing van de gebouwen).

Kleurgebruik

- Gedekte tinten voor gevels en daken en mogelijkheden voor een traditionele bedekking (zoals daken van riet).

Materiaalgebruik

- Natuurlijke materialen, zoals hout en/of bakstenen voor de gevels hebben de voorkeur.
- Bij het gebruik van zonnepanelen dienen deze niet glimmend te zijn en tenminste 1 meter uit de rand te liggen, zodat het dak zichtbaar blijft.

Karakteristieke waardevolle boerderijen

- Uitgangspunt is dat alle nieuwe bebouwing, wat betreft de goothoogte en positie op het erf, ondergeschikt is aan karakteristieke waardevolle boerderijen. Dit betreft in ieder geval bijgebouwen en eventuele bedrijfsgebouwen.
- Als er een nieuw woongebouw wordt opgericht dient deze visueel ondergeschikt te zijn aan de karakterstieke waardevolle boerderij. Dit kan worden bereikt door middel van plaatsing van deze gebouwen achter de karakteristieke waardevolle boerderij, door het hanteren van leen agere goothoogte (waarbij de nokhoogte juist hoger kan zijn) en/of door het aanbrengen van erfbeplanting.

GEBIEDSKARAKTERISTIEKE BEBOUWING

[1]

[2]

[3]

[4]

[5]

- Voor bebouwing in het buitengebied gelden de richtlijnen: een beeldbepalend dakvlak en één bouwlaag + kap. In het landgoederenlandschap geldt echter een uitzondering. Indien er sprake is van een "woonhuis van allure" is een hogere bouwlaag mogelijk met een beeldbepalender gevel. Het gaat hier om een karakteristieke gevelindeling die kenmerkend is voor landhuizen (zie [1] en vernieuwende architectuur van [2]).
  Normale woongebouwen in het landgoederenlandschap hebben een sterke overeenkomst in bebouwingsstijl. De gebouwen hebben een rieten schilddak en het dakvlak is overheersend over de gevel (zie [3] tm [5]).
  Bij voorkeur wordt aangesloten bij de gebiedseigen bebouwingskarakteristieken.

GEBIEDSKARAKTERISTIEKE LANDSCHAPPELIJKE KWALITEIT: EIKENGAARDEN

Eikengaarden zijn veel voorkomende landschappelijke beplantingen die voorkomen in dit deelgebied. Bij functieverandering dient dan ook vrijkomende ruimte geschikt gemaakt te worden voor de aanplant van een eikengaard. Hierdoor wordt bijgedragen aan het versterken van de landschappelijke kwaliteiten van het landgoederenlandschap.

5.3.4 HET INTENSIEVE VEEHOUDERIJLANDSCHAP -eendengebied

Voor het zuidelijke deel van het intensieve veehouderij landschap, het eendengebied, is er de noodzaak voor een aparte ontwerpopgave. Zo'n ontwerp is noodzakelijk teneinde de voorgenomen initiatieven in het gebied goed en integraal te kunnen beoordelen. In de gemeentelijke structuurvisie wordt hierover reeds het volgende opgemerkt:

"Gestreefd wordt naar een aanmerkelijke transformatie van dit gebied, waarbij veel bebouwing verdwijnt om plaats te maken voor aanleg van een bosgebied met een Veluws karakter. Om deze ontwikkelingen tot stand te kunnen brengen zal een integraal plan worden opgesteld dat enerzijds voorziet in het terugbrengen van het karakter van het Veluwe-landschap en dat anderzijds op zeer beperkte schaal bebouwing op bospercelen mogelijk maakt. Het is de bedoeling met deze bebouwing de kosten van de herontwikkeling te dekken. Daarbij kan worden gedacht aan verspreide woningbouw in het duurdere segment in zeer lage dichtheden. Eén en ander vergt een integrale visie en ontwikkeling; hiervoor wordt samenwerking gezocht met diverse partijen, zoals eigenaren, marktpartijen en natuurbeschermingsorganisaties. Het is denkbaar dat in het aan te leggen bosgebied ook recreatieve voorzieningen kunnen worden geintegreerd."

5.3.4 HET INTENSIEVE VEEHOUDERIJLANDSCHAP - eendengebied

[1] Eendengebied rond 1830-1850

[2] Eendengebied rond 1957

Door de grootschalige bebouwing en de rationele verkaveling van het eendengebied is de landschappelijke onderlegger getransformeerd. Voordat grootschalige bebouwingen een plek kregen, bestond dit gebied uit woeste grond met een beplantte rand als scheiding met de Hierdense Enk. Grillige paden liepen over het reliëf van de woeste gronden.
Na de aanleg van de spoorlijn (en de snelweg) heeft het gebied zijn binding met het Veluwe-landschap verloren en is het gebied getransformeerd. Op de Veluwe werd er steeds meer beplanting gerealiseerd op de woeste gronden (productiebos) en in het eendengebied vond steeds meer bebouwing plaats (met een rationele verkaveling).

Nieuwe intensieve veehouderij is niet meer mogelijk aangezien dit gebied is aangeduid als "extensiveringgebied landbouw". Oude bedrijven worden gestimuleerd te stoppen of naar andere locaties te vertrekken. Dit biedt kansen voor het opnieuw verbinden van het gebied met de Veluwe. Het gebied kan de Veluwe een nieuwe rand geven, grenzend aan de Hierdense Enk (in plaats van aan de spoorlijn). Bij het herinvullen van deze zone is het belangrijk dat natuur de boventoon voert. Nieuwe invullingen kunnen een plek krijgen in een gebied met overgangen van bos naar weiden.

[3] Huidge situatie eendengebied

5.3.4 HET INTENSIEVE VEEHOUDERIJLANDSCHAP - landschapsniveau

De hier weergegeven criteria gelden voor het noordelijke deel van het intensieve veehouderijlandschap. Het eendengebied is apart toegelicht op pagina 32-33.
De criteria zijn gebaseerd op de gewenste toekomstige uitstraling van het eendengebied om zo een goede overgang te vormen richting de Hierdense Enk.

Verkaveling: Grillige verkaveling.

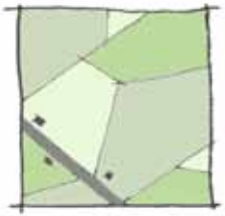

Wegbeplanting: Herstel/Versterken van de laanbeplanting.

Landschappelijke beplantingen:

- Bospercelen [1];
- Bomengroepen [2];
- Houtwallen [3];
- Houtsingels [4].

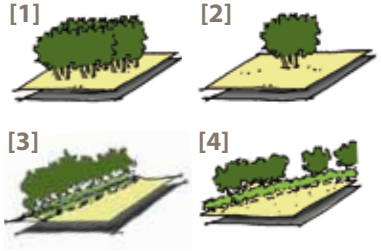

Bebouwingspatroon:

- Lintbebouwing.

De onderlinge afstand tussen de erven is minder dan 100 meter.
De erven zijn direct aan de weg gelegen.

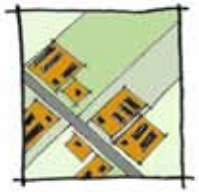

GEBIEDSSPECIFIEKE CRITERIA

Uitstraling van het erf:

- Rijk beplant

Het intensieve veehouderij dient weer een groene uitstraling te krijgen. Het gebied ligt als overgang tussen de Hierdense Enk en het eendengebied. Het dient aan te sluiten bij de gewenste toekomstige uitstraling van het eendengebied (Veluws karakter) en de Hierdense Enk weer te begeleiden als groene rand. De erven dienen dan ook rijk beplant te worden. De bebouwingen zijn niet volledig achter beplanting gelegen (zoals het besloten karakter van de Hierdense Enk), maar hebben een zichtbare relatie met het opgaande groen.

Ontwikkelingsrichting van het erf:

- Gevarieërd.

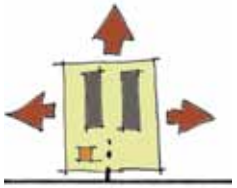

Door de grootschalige bebouwing in het gebied zijn ontwikkelingsmogelijkheden van de erven beperkt. Door de grillige structuur (vorm) van de erven kan de ontwikkelingsrichting variëren (mede door minimale onderlinge afstanden). De ontwikkelingsrichting is dan ook niet bepalend in dit gebied. Belangrijker is de uitstraling van de erven. Deze dienen rijk beplant te zijn.

Bouwrichting van de gebouwen:

- Variërend.

Erfbeplanting:

- Bomenperceel (bij functieverandering)
- Bomengroep
- Houtwal
- Houtsingel

Het erf hoeft niet volledig beplant te zijn, maar dient een duidelijke groene uitstraling te hebben. Beplantingen dienen dan ook een goede positionering te krijgen (zoveel mogelijk overheersende bebouwing uit het zicht ontnemen) zodat het gebied een "groene" uitstraling heeft (aansluitend op het Veluws karakter).

[1] Huidige uitstraling

[2] Gewenste uitstraling

5.3.4 HET INTENSIEVE VEEHOUDERIJLANDSCHAP - erfniveau

NIET-GEBIEDSSPECIFIEKE CRITERIA

Compact erf

- Een compacte erfindeling met één erftoegangsweg is het uitgangspunt.

Erfafscheidingen

- Opvallende terreinafscheidingen, zoals hekwerken en muren, moeten worden voorkomen. Bij voorkeur wordt hierbij gebruik gemaakt van beplanting en/of sloten.

Samenhang bebouwing

- Er dient samenhang te zijn tussen de gebouwen op het erf. De gebouwen moeten een zekere verwantschap hebben met elkaar. Dat moet blijken uit de plaatsing van de gebouwen (alsmede uit de vormgeving en de materialisering).

Verhogingen en/of vergravingen

- Gelet op de karakteristiek van het deelgebied zijn opgehoogde erven of terpen niet toegestaan.
- Vergravingen voor een van buiten bereikbare garage of kelder zijn niet wenselijk en mogen in ieder geval niet zichtbaar zijn vanaf de openbare weg.

Uitbreiding van het erf: zonering [zie onderstaande schets]

- Op het erf dient een herkenbare woonzone aanwezig te zijn, zo mogelijk direct langs de wegen gelegen, met daarbij behorende woon- en recreatieve functies (zoals tuininrichting).
- In de woonzone zijn bedrijfsmatige toevoegingen (zoals een stal, silo, kuilhoop, bijgebouw, e.d.) uitgesloten.
- De woonzone dient een 'groene' uitstraling te hebben. Beplantingen dienen functies in de woonzones te begeleiden/ in te kaderen.
- In de woonzone zijn gecultiveerde beplantingsvormen, zoals hagen en heggen, toegestaan.
- Op de bedrijfskavel dienen de beplantingen een informele/natuurlijke uitstraling te hebben.

Functieverandering van het erf

- Clustering van bebouwing rond een gemeenschappelijk erf.
- Parkeerfaciliteiten worden op één plek op het erf aangelegd.
- Het nieuwe erf is aanzienlijk minder groot dan het oorspronkelijke erf.
- Het totale oppervlak aan verharding mag niet toenemen.

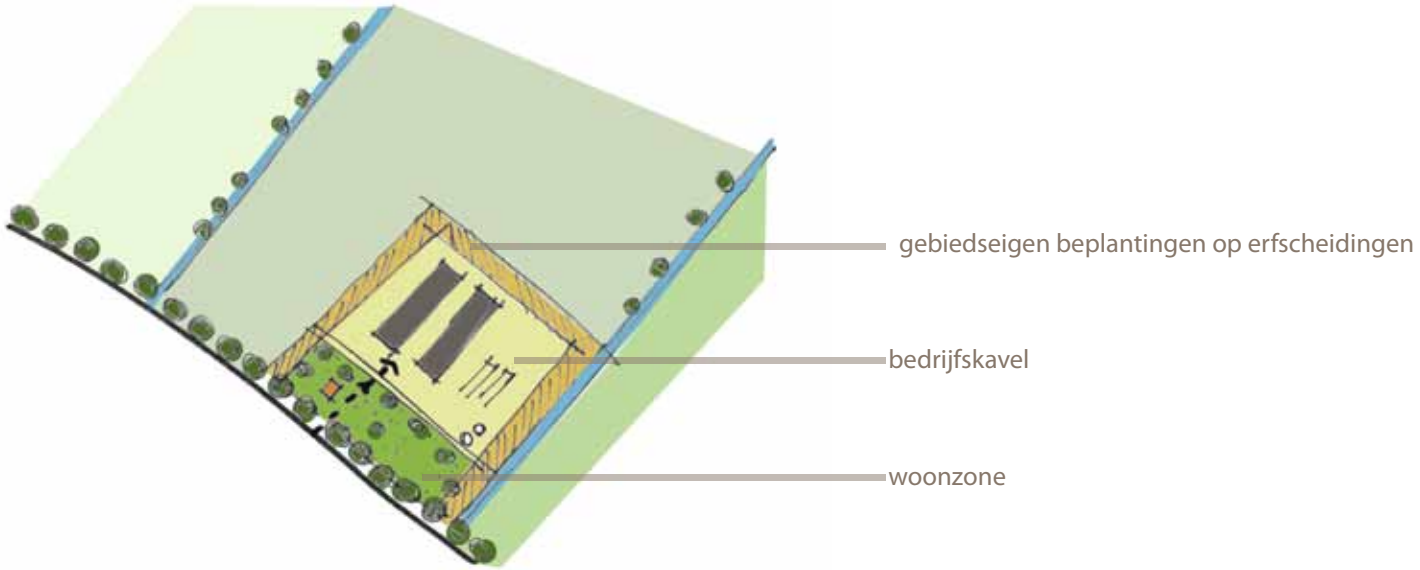

CRITERIA VOOR BEDRIJFSGEBOUWEN

Beeldbepalend dakvlak

- Het dakvlak van het gebouw dient beeldbepalend te zijn. Een goede dak-gevelverhouding van het gebouw is zeer belangrijk. Het dakvlak benadrukt de horizontaliteit van het gebouw. De gevel benadrukt de verticaliteit van het gebouw, hetgeen ongewenst is in het buitengebied (zie [1] tm[4]).
- De goede standaard, een dak-gevelverhouding van 2:1, heeft de voorkeur. Het dakvlak dient een rustige vormgeving te krijgen, zonder teveel detaillering. Het gebouw heeft hierdoor een rustige uitstraling.

Goothoogte

- De goothoogte dient zo laag mogelijk te blijven. Het dakvlak kan daardoor een ruimere maat krijgen en beeldbepalender zijn.
- Naarmate de goothoogte hoger ligt (vanwege functionele eisen) en daardoor afgeweken wordt van de gewenste dak-gevelverhouding, wordt er ook meer gevraagd aan landschappelijke inpassing van het gebouw.

Hoofdvorm

- Het gebouw dient een enkelvoudige hoofdvorm te hebben en gebouwd te worden in één bouwlaag met kap.
- Bij een a-symmetrische bouwvorm is 1,5 bouwlaag met kap toegestaan, indien de hogere bouwlaag (1,5 ipv. 1) op het erf georiënteerd is. Voor de bebouwingszijde die op het landschap georiënteerd is geldt nog steeds een maximale hoogte van één bouwlaag met kap.

Kleurgebruik

- Overwegend gedekte tinten voor gevels en daken; zoals roodbruin metselwerk voor de gevels en (gesmoorde) grijze dakpannen of golfplaten voor de daken.

Materiaalgebruik

- Natuurlijke materialen, zoals hout en/of bakstenen voor de gevels hebben de voorkeur. Kozijnen met negge en toepassen van een witte windveer.
- Indien gebruik van metalen platen aan de gevels, deze een gedekte tint geven (bijvoorbeeld donkergroen).
- Bij het gebruik van zonnepanelen dienen deze niet glimmend te zijn en tenminste 1 meter uit de rand te liggen, zodat het dak zichtbaar blijft.

Positionering van bedrijfsmatige elementen (zoals silo's, luchtwassers, e.d.)

- Bedrijfsmatige elementen dienen, indien mogelijk, geclusterd te worden.
- Deze dienen zo min mogelijk versrpeid te worden over de bedrijfskavel.
- Positionering van bedrijfsmatige elementen zoveel mogelijk aan de kopgevels van de bedrijfsgebouwen.
- Bij voorkeur worden bedrijfsmatige elementen zoveel mogelijk inpandig opgenomen in de bedrijfsgebouwen of tussen bedrijfsgebouwen.

Hergebruik van bestaande gebouwen

- Bij voorkeur worden bestaande (waardevolle) gebouwen hergebruikt voor een nieuwe functie, waardoor het oorspronkelijke karakter van de gebouwen/het erf behouden blijft.

Vernieuwende architectuur

- Het wordt aangemoedigd dat de architectuur op een vernieuwende manier omgaat met deze criteria, zolang deze recht doet aan een beeldbepalend dakvlak en een rustige uitstraling (niet teveel detaillering).

[1] Dak-gevelverhouding > 2:1

[2] Dak-gevelverhouding 2:1

[3] Dak-gevelverhouding 1:1

[4] Dak-gevelverhouding 1:1

CRITERIA VOOR BEDRIJFSWONINGEN

Beeldbepalend dakvlak

- Het dakvlak van het gebouw dient beeldbepalend te zijn. Een goede dak-gevelverhouding van het gebouw is zeer belangrijk. Het dakvlak benadrukt de horizontaliteit van het gebouw. De gevel benadrukt de verticaliteit van het gebouw, hetgeen ongewenst is in het buitengebied.
- De goede standaard, een dak-gevelverhouding van 2:1, heeft de voorkeur.
- Het dakvlak dient een rustige vormgeving te krijgen, zonder teveel detaillering. Het gebouw heeft hierdoor een rustige uitstraling.

Goothoogte

- De goothoogte dient zo laag mogelijk te blijven. Het dakvlak kan daardoor een ruimere maat krijgen en beeldbepalender zijn.

Hoofdvorm

- Bij voorkeur heeft het gebouw een enkelvoudige hoofdvorm (ipv een geschakelde hoofdvorm) en is deze gebouwd in één bouwlaag met kap.

Kleurgebruik

- Gedekte tinten voor gevels en daken en mogelijkheden voor een traditionele bedekking (zoals daken van riet).

Materiaalgebruik

- Natuurlijke materialen, zoals hout en/of bakstenen voor de gevels hebben de voorkeur.
- Bij het gebruik van zonnepanelen dienen deze niet glimmend te zijn en tenminste 1 meter uit de rand te liggen, zodat het dak zichtbaar blijft.

Hergebruik van bestaande gebouwen

- Bij voorkeur worden bestaande (waardevolle) gebouwen hergebruikt voor een nieuwe functie, waardoor het oorspronkelijke karakter van de gebouwen/het erf behouden blijft.

Vernieuwende architectuur

- Het wordt aangemoedigd dat de architectuur op een vernieuwende manier omgaat met deze criteria, zolang deze recht doet aan een beeldbepalend dakvlak en een rustige uitstraling (niet teveel detaillering).

[vernieuwende architectuur] Koeienstal 't Harde

[vernieuwende architectuur] Schuurhuis_Paterswolde

[vernieuwende architectuur] Woonhuis_Lieveren

CRITERIA VOOR (VERVANGENDE) NIEUWE GEBOUWEN/WONINGEN

Beeldbepalend dakvlak

- Het dakvlak van het gebouw dient beeldbepalend te zijn. Een goede dak-gevelverhouding van het gebouw is zeer belangrijk. Het dakvlak benadrukt de horizontaliteit van het gebouw. De gevel benadrukt de verticaliteit van het gebouw, hetgeen ongewenst is in het buitengebied.
- De goede standaard, een dak-gevelverhouding van 2:1, heeft de voorkeur.
- Het dakvlak dient een rustige vormgeving te krijgen, zonder teveel detaillering. Het gebouw heeft hierdoor een rustige uitstraling.

Goothoogte

- De goothoogte dient zo laag mogelijk te blijven. Het dakvlak kan daardoor een ruimere maat krijgen en beeldbepalender zijn.
- Naarmate de goothoogte hoger ligt (vanwege functionele eisen) en daar door afgeweken wordt van de gewenste dak-gevelverhouding, wordt er ook meer gevraagd aan landschappelijke inpassing van het gebouw.

Hoofdvorm

- Het gebouw dient een enkelvoudige hoofdvorm te hebben en gebouwd te worden in één bouwlaag met kap.
- Bij een a-symmetrische bouwvorm is 1,5 bouwlaag met kap toegestaan, indien de hogere bouwlaag (1,5 ipv. 1) op het erf georiënteerd is. Voor de bebouwingszijde die op het landschap georiënteerd is geldt nog steeds een maximale hoogte van één bouwlaag met kap.

Bijgebouwen

- Bij voorkeur worden bijgebouwen in het hoofdgebouw opgenomen.

Samenhang bebouwing

- Er dient samenhang te zijn tussen de gebouwen op het erf. De gebouwen moeten een zekere verwantschap hebben met elkaar. Dat moet blijken uit de vormgeving en de materialisering van het gebouw (alsmede uit de plaatsing van de gebouwen).

Kleurgebruik

- Gedekte tinten voor gevels en daken en mogelijkheden voor een traditionele bedekking (zoals daken van riet).

Materiaalgebruik

- Natuurlijke materialen, zoals hout en/of bakstenen voor de gevels hebben de voorkeur.
- Bij het gebruik van zonnepanelen dienen deze niet glimmend te zijn en tenminste 1 meter uit de rand te liggen, zodat het dak zichtbaar blijft.

Karakteristieke waardevolle boerderijen

- Uitgangspunt is dat alle nieuwe bebouwing, wat betreft de goothoogte en positie op het erf, ondergeschikt is aan karakteristieke waardevolle boerderijen. Dit betreft in ieder geval bijgebouwen en eventuele bedrijfsgebouwen.
- Als er een nieuw woongebouw wordt opgericht dient deze visueel ondergeschikt te zijn aan de karakterstieke waardevolle boerderij. Dit kan worden bereikt door middel van plaatsing van deze gebouwen achter de karakteristieke waardevolle boerderij, door het hanteren van leen agere goothoogte (waarbij de nokhoogte juist hoger kan zijn) en/of door het aanbrengen van erfbeplanting.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 Samenstelling klankbordgroep

Instantie/bedrijf
Recron
Belangengroep Hierden
LTO-Noord, afdeling Randmeerkust
Nederlandse Organisatie Pluimveehouderij (NOP), afdeling eendenhouderij
Vereniging Natuurmonumenten
Vrouwen Advies Commissie
Ondernemersvereniging Hierden
Belangenvereniging Vrij Wonen
Dienst Landelijk Gebied
Slenck & Horst

BIJLAGE 2 Gebruiksaanwijzing structuurvisie en bestemmingsplan Buitengebied

BIJLAGE 1
P.M.

BIJLAGE 2

Gebruiksaanwijzing structuurvisie Buitengebied

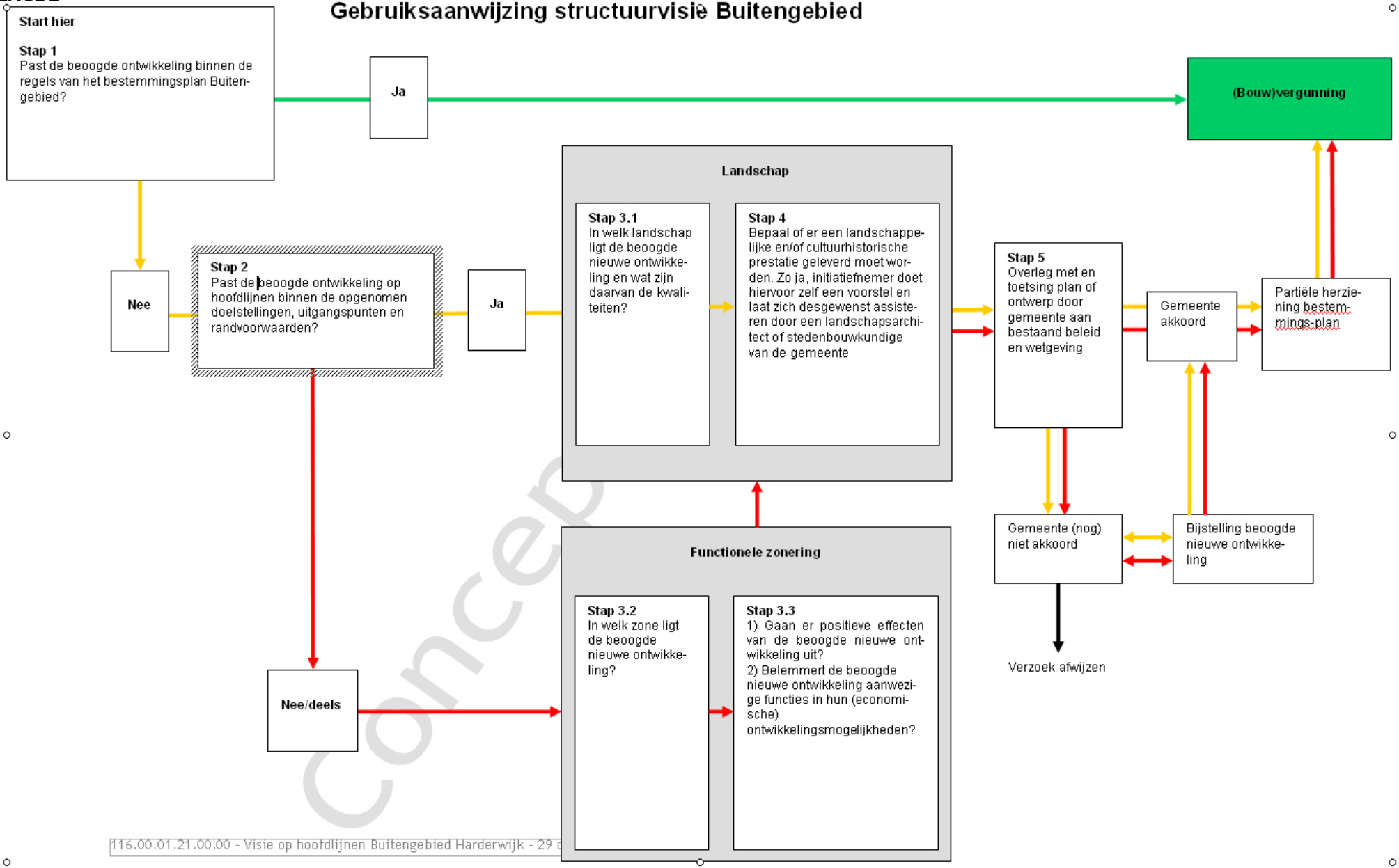

Concep

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Harderwijk

Contactpersoon
de heer. J. Mons

Ontwerprichtlijnen
de heer ir. F. Fähnrich
BügelHajema Adviseurs

Vormgeving
de heer ir. F. Fähnrich
BügelHajema Adviseurs

Projectleiding
de heer drs. J.W. Bomhof
BügelHajema Adviseurs

Supervisie
de heer ir. J.A. van den Berg
BügelHajema Adviseurs

Projectnummer
116.00.01.21.00.00

BügelHajema Adviseurs BV
Bureau voor Ruimtelijke Ordening en Milieu BNSP

Vestigingen te Amersfoort, Assen en Leeuwarden

Utrechtseweg 7
3800 CD Amersfoort

Telefoon: (033) 465 65 45
Telefax: (033) 461 14 11
Email: amersfoort@bugelhajema.nl
Internet: www.bugelhajema.nl

Bijlage 5 PlanMER

MER BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED GEMEENTE HARDERWIJK

GEMEENTE HARDERWIJK

30 november 2012
076335447:A - Definitief
B02047.000002.0100

ARCADIS

Inhoud

Samenvatting **3**

1 Inleiding **14**
1.1 Aanleiding tot bestemmingsplan Buitengebied 14
1.2 Begrenzing van het plangebied 14
1.3 M.e.r.-plicht 15
1.4 Overzicht m.e.r.-procedure 17
1.5 Consultatie 19
1.6 Leeswijzer 20

2 Achtergrond en besluitvorming **21**
2.1 Inleiding 21
2.2 Visie gemeente Harderwijk 21
2.2.1 Landbouw (agrarische bedrijvigheid) 22
2.2.2 Verblijfsrecreatie & dagrecreatie 23
2.3 Overzicht kaderstellend beleid en wetgeving 25

3 Huidige situatie en ontwikkeling landbouw **26**
3.1 Inleiding 26
3.2 Huidige situatie en ontwikkeling veehouderij 26
3.2.1 Landelijke situatie en ontwikkeling veehouderij 26
3.2.2 Huidige situatie en ontwikkeling veehouderij in Harderwijk 28
3.3 Referentiesituatie voor veehouderij 31

4 Milieugebruiksruimte **35**
4.1 Veehouderij 35
4.1.1 Ammoniak 35
4.1.2 Geur 38
4.1.3 Fijn stof 39

5 Voornemen en alternatieven **44**
5.1 Voornemen 44
5.1.1 Veehouderij 44
5.1.2 Recreatie 44
5.2 Alternatieven 45

6 Milieubeoordeling **48**
6.1 Inleiding 48
6.2 Studie- en plangebied 48
6.3 Planhorizon 48
6.4 Beoordelingsschaal 48
6.5 Relevante aspecten 49
6.6 Milieubeoordeling worst-case verkenning veehouderij 49
6.6.1 Natuur (Stikstof) 49

6.6.2 Geur 55
6.6.3 Fijn stof 58
6.7 Milieubeoordeling voorkeursalternatief veehouderij 59
6.7.1 Natuur (stikstof) 59
6.7.2 Geur 72
6.7.3 Fijn stof 74
6.7.4 Landschap, cultuurhistorie en aardkunde 75
6.7.5 Geluid 80
6.7.6 Verkeer 83
6.7.7 Gezondheid 86
6.7.8 Water en bodem 89
6.8 Vergelijking worst-case verkenning en voorkeursalternatief veehouderij 95
6.9 Milieubeoordeling worst-case benadering recreatie 96
6.9.1 Referentiesituatie recreatie 96
6.9.2 Effecten en effectbeoordeling 96

7 Conclusies en aanbevelingen 98
7.1 Conclusies 98
7.2 Aanbevelingen 100

Bijlage 1 Passende Beoordeling Natuurbeschermingswet 1998 101

Bijlage 2 Beleid en wetgeving 102
Bijlage 2.1 Europees niveau 102
Bijlage 2.2 Landelijk niveau 103
Bijlage 2.3 Provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau 106

Bijlage 3 Details rekenwijze alternatieven veehouderij 108

Bijlage 4 Kaartmateriaal geur en ammoniak 110

Bijlage 5 Overig kaartmateriaal 111

Bijlage 6 Gezondheid 112

Bijlage 7 Verklarende woordenlijst 116

Bijlage 8 Literatuurlijst 119

Colofon 121

Samenvatting

Aanleiding voor het milieueffectrapport (MER)
Het geldende bestemmingsplan Buitengebied is op 23 oktober 2003 vastgesteld en in 2007 op onderdelen gerepareerd. Nu vragen een aantal ontwikkelingen in het buitengebied om een ander, actueel ruimtelijk kader. Zo neemt de agrarische functie in het gebied in belang af en nemen andere functies, zoals natuur, water en recreatie juist in belang toe.

De gemeente heeft om deze reden begin 2011 de 'Visie op hoofdlijnen' voor het buitengebied vastgesteld. In deze visie staat omschreven hoe de kwaliteit van het buitengebied, en in het bijzonder de Hierdense Enk, behouden en versterkt kan worden. Na deze visie volgt een actualisatie van het bestemmingsplan Buitengebied, zodat de gemeente ook de instrumenten in handen heeft om te zorgen voor behoud van kwaliteit van het buitengebied.

Voor de gemeente Harderwijk zijn er verschillende redenen om te komen tot een 'Visie op hoofdlijnen' en een geactualiseerd bestemmingsplan Buitengebied:
- Teneinde te beschikken over een degelijk toetsingskader ten behoeve van de ontwikkeling van al bestaande functies en waarden in het buitengebied van Harderwijk.
- Om ruimte te creëren voor ontwikkelingen die in de komende termijn te verwachten zijn of om ongewenste ontwikkelingen tegen te houden, mede gebaseerd op het ruimtelijke beleid dat is vastgelegd in de 'Visie op hoofdlijnen'; maar ook in de Verordening Ruimte van provincie Gelderland.
- Dat rekening houdt met al geplande projecten en initiatieven van de gemeente, andere instanties of particulieren.
- Dat rekening houdt met de relevante milieu hygiënische en planologische aspecten en de gemeentelijke mogelijkheden en middelen om de uitvoering van het plan te waarborgen.

In onderstaande afbeelding is de begrenzing van het plangebied voor het bestemmingsplan Buitengebied weergegeven. Het plangebied voor het bestemmingsplan Buitengebied omvat het oostelijk deel van het gemeentelijk grondgebied, uitgezonderd het woongebied Hierden (Hierden Dorp), Hierden Bosch, Lorentz I, II en II, het randmeer en de meenlanden gelegen in het plangebied Waterfront en de omgeving Hotel Van der Valk/Bouw- en Infrapark.

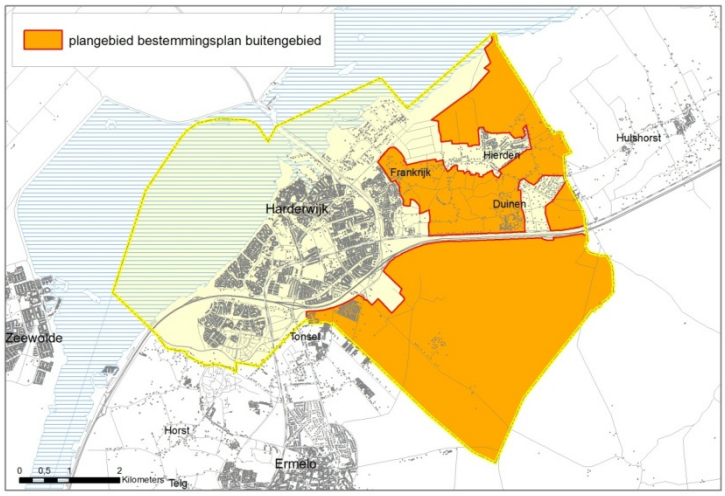

M.e.r.-plicht

Het bestemmingsplan Buitengebied is conserverend van aard met een beperkte ontwikkelingsruimte. Deze ruimte is nodig voor een flexibel plan. De ruimte voor de veehouderijlocaties in het plangebied maakt dat het plan m.e.r.-plichtig is omdat het bestemmingsplan kaderstellend is voor activiteiten die zijn genoemd in het Besluit m.e.r. Daarnaast is er sprake van m.e.r.-plicht omdat, volgens de Natuurbeschermingswet 1998, een Passende Beoordeling verplicht is. Deze Passende Beoordeling is noodzakelijk omdat de mogelijkheden voor de veehouderij en recreatie significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden, niet zijn uit te sluiten. Deze gebieden vallen onder de bescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Natuurbeschermingswet 1998.

Procedure voor dit MER

Nadat de gemeente Harderwijk eerst aan de hand van een Notitie Reikwijdte en Detailniveau advies heeft ingewonnen, is vervolgens het MER opgesteld. Met het MER zijn de milieueffecten van het bestemmingsplan en de effecten van eventuele alternatieven inzichtelijk gemaakt. Het ontwerp bestemmingsplan en het MER worden formeel ter inzage gelegd met de mogelijkheid tot het inbrengen van zienswijzen. Vervolgens worden de milieugevolgen van de alternatieven, de ingebrachte zienswijzen en adviezen meegewogen bij de vaststelling van het bestemmingsplan.

Voornemen

Het voornemen bestaat uit alles wat planologisch mogelijk wordt gemaakt in het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied 2012. Het voornemen is nader ingekaderd tot wat redelijkerwijs maximaal mogelijk wordt gemaakt voor veehouderij en recreatie. Voor alle overige ontwikkelingsmogelijkheden geldt dat het plan niet kaderstellend is voor m.e.r.(beoordelings)-plichtige activiteiten of nadelig voor het milieu kan zijn.

Milieugebruiksruimte voor veehouderij

Voor agrarische bestemmingen is de beschikbare milieugebruiksruimte in beeld gebracht. Dit is de ruimte bepaald vanuit de sectorale wet- en regelgeving voor de (stal)emissies aan ammoniak, geur en fijn stof.

Stikstof

Voor de stikstofdepositie vanuit de veehouderij op Natura 2000-gebieden is een streng toetsingsregiem van kracht op grond van de Natuurbeschermingswet 1998. Met dit regiem is geen enkele ontwikkeling mogelijk in de buurt van Natura 2000-gebieden waar in de bestaande situatie de voor vermesting gevoelige habitats overbelast zijn met stikstofdepositie. In de bestaande situatie is de achtergrondbelasting (het totaal van de neerslag aan stikstof) zo hoog, dat er zonder maatregelen geen gram stikstof bij mag. Om die reden mogen de stalemissies voor ammoniak in het plangebied niet toenemen. Zoals aangegeven is het vertrekpunt de vergunde emissies op basis van de feitelijke stalbezetting, gecorrigeerd op de emissieplafonds uit AMvB-Huisvesting. Hierdoor zitten veel bedrijven “op slot”, er kan vaak geen vergunning worden verleend op grond van de Natuurbeschermingswet 1998.
Om deze vastgelopen vergunningverlening aan veehouderij bedrijven weer vlot te trekken is het rijk samen met de provincies gestart met de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) gekoppeld aan het beleid en regelgeving voor het beschermen van Natura 2000. Vooruitlopend op de PAS heeft de provincie Gelderland een provinciale stikstofverordening vastgesteld met beperkte ruimte aan extra stikstofemissies. Deze milieugebruiksruimte is in dit MER indicatief berekend op basis van de drempelwaarden in de stikstofverordening en is bepalend voor de ontwikkeling van veehouderijlocaties.

Geur
De ruimte voor geurhinder in het plangebied wordt bepaald door de landelijke normen uit de Wet geurhinder en veehouderij. Gemeente Harderwijk heeft geen eigen geurverordening vastgesteld. Voor melkrundveebedrijven, paardenhouderijen en nertsenbedrijven geldt een vaste afstand tot een woning als geurgevoelig object. Voor intensieve veehouderijen (hokdieren) wordt de norm niet uitgedrukt in een afstandsnorm, maar in een geurcontour met een grillige vorm. In het plangebied is met name de milieuruimte in en rondom de bebouwde kom en woningen beperkt. De meeste benutbare geurruimte is aanwezig in en rond het natuurgebied Veluwe, het middengebied de Hoge Enk en het noordelijk deel van het plangebied. In het gebied tussen Harderwijk en Duinen is de kans op geurknelpunten het grootst. Dit komt door de concentratie aan vleeskalverenbedrijven in dit gebied, de beperkte geurruimte en de behoefte aan ontwikkeling. Alle agrarische bouwblokken, met een aanduiding “intensieve veehouderij”, hebben geen of vrijwel geen ruimte voor extra geuremissies en zitten hierdoor (nagenoeg) op slot in de huidige vergunde situatie.

Fijn stof
Fijn stof bestaat uit in de lucht zwevende deeltjes die kleiner zijn dan 10 micrometer, die kunnen leiden tot gezondheidsproblemen. Wettelijk zijn grenswaarden vastgelegd, waarboven de fijn stof-concentratie in een bepaalde hoeveelheid tijd niet mag komen. De fijn stof-concentratie in Harderwijk ligt onder die norm. Een toename aan emissies fijn stof, door uitbreiding van veehouderij, is wettelijk mogelijk. Kanttekening is wel dat de norm van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) lager ligt dan de wettelijke Nederlandse norm. De WHO-norm wordt wel overschreden in delen van het plangebied. Ten oosten van Harderwijk is er sprake van een piekbelasting bij enkele geconcentreerd liggende bedrijven, voornamelijk pluimvee bedrijven (eenden). Het fijn stof-effect van deze bedrijven reikt verder dan het eigen bouwvlak. Mogelijk is er in de huidige (vergunde) situatie lokaal sprake van een overschrijding van de individuele norm voor fijn stof belasting. Zoals reeds aangegeven is er in de gemeente Harderwijk geen sprake van een hoge achtergrondconcentratie op kilometerhokniveau. Maar door de clustering van pluimveebedrijven met een hoge fijn stof emissie zijn problemen op lokaal niveau zeker mogelijk, ook wanneer er niet direct sprake is van individuele normoverschrijding.

Stalmaatregelen
Voor de bovengenoemde milieubelastende stoffen (ammoniak, geur, fijn stof) bestaan in de veehouderij mogelijkheden om deze door stalinnovatie te beperken. Dit betekent dat uitbreiding toch mogelijk kan zijn, zonder dat er sprake is van een toename aan milieubelasting.

Alternatiefontwikkeling veehouderij
Het maximale milieueffect van de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bestemmingen is in het MER modelmatig verkent. Hiervoor zijn de planologische mogelijkheden maximaal ingevuld, ook al is dit niet realistisch. Voor deze zogenaamde worst-case verkenning zijn de milieueffecten op ammoniak, geur en fijn stof bepaald. Voornaamste doel van deze verkenning is het toetsen van de uitvoerbaarheid van het plan op grond van de Natuurbeschermingswet 1998. De verkenning is in de volgende tekstkader nader toegelicht.

Worst-case verkenning

Op alle agrarische bouwvlakken met aanduiding “intensieve veehouderij” (iv) ontstaat een bedrijf van maximaal 1,5 hectare, tenzij het bouwvlak nu al groter is. Uit de analyse van de milieuruimte t.a.v. geurhinder en de depositie van ammoniak tot aan de grenswaarde (zie onder) blijkt dat alle iv-bedrijven geen of vrijwel geen ruimte hebben voor uitbreiding van emissies en dientengevolge (nagenoeg) op slot zitten. In de worst-case verkenning is daarom geen sprake van groei in ammoniak- en geuremissies ten opzichte van de vergunde situatie en bedrijven op bouwvlakken met een iv-aanduiding behouden de huidige vergunde emissies. Wel wordt de latente ruimte (verschil tussen vergunde en werkelijke veebezetting) opgevuld.
Op alle bouwvlakken zonder iv-aanduiding ontstaat een bedrijf van maximaal 2 hectare (200 nge melk- en kalfkoeien met bijbehorend jongvee per hectare). Indien op basis van een visuele check op de kaart een bouwvlak van 2 hectare niet mogelijk geacht wordt dan is er gekozen voor een minder groot bouwvlak(1,5 ha of 1 ha).
In deze worst-case verkenning is rekening gehouden met de depositiebank zoals vastgelegd in de Gelderse stikstofverordening. Alle bedrijven breiden uit tot aan de grenswaarde voor saldering. Boven de grenswaarde is immers sprake van een afname van de ammoniakdepositie omdat er gesaldeerd moet worden via de depositiebank.

Het resultaat van deze worst-case verkenning is gebruikt in een werksessie met de gemeente om het ontwerp bestemmingsplan vanuit milieu te optimaliseren. Hierdoor krijgen de agrarische bouwblokken in het ontwerp een halve hectare minder aan ontwikkelingsruimte en krijgen de agrarische bouwvlakken met een paardenhouderij geen ontwikkelingsruimte. Het resultaat is modelmatig vertaald naar een worst-case invulling van het voorkeursalternatief. Voor dit voorkeursalternatief, waarin de planologische mogelijkheden maximaal zijn benut, zijn ook de milieueffecten op landschap, cultuurhistorie, archeologie, aardkunde, geluid, verkeer, gezondheid en water & bodem bepaald. Het voorkeursalternatief is in de volgende tekstkaders nader toegelicht vanuit een worst-case en best-case invulling.

Voorkeursalternatief met worst-case invulling

Op alle agrarische bouwvlakken* met aanduiding “intensieve veehouderij” (iv) ontstaat een bedrijf van maximaal 1 hectare, tenzij het bouwvlak nu al groter is. Uit de analyse van de milieuruimte t.a.v. geurhinder en de depositie van ammoniak tot aan de grenswaarde (zie onder) blijkt dat alle iv-bedrijven geen of vrijwel geen ruimte hebben voor uitbreiding van emissies en dientengevolge (nagenoeg) op slot zitten. In het voorkeursalternatief is daarom geen sprake van groei in ammoniak- en geuremissies ten opzichte van de vergunde situatie en bedrijven op bouwvlakken met een iv-aanduiding behouden de huidige vergunde emissies. Wel wordt de latente ruimte (verschil tussen vergunde en werkelijke veebezetting) opgevuld. Twee bedrijven met een neventak iv en melkrundveehouderij als hoofdtak zijn als groeiers in melkrundvee meegenomen bij onderstaande bedrijven.
Op alle bouwvlakken* zonder iv-aanduiding ontstaat een bedrijf van maximaal 1,5 hectare (200 melk- en kalfkoeien met bijbehorend jongvee per hectare). Indien op basis van een visuele check op de kaart een bouwvlak van 1,5 hectare niet mogelijk geacht wordt dan is er gekozen voor een minder groot bouwvlak (1 ha of huidige afmetingen bouwvlak).
De bedrijven op een agrarisch bouwvlak met een aanduiding paardenhouderij zijn niet als groeiers geclassificeerd. Alle bedrijven die niet als groeier geclassificeerd zijn houden wat ze hebben, maar voldoen wel aan de AMvB-Huisvesting.
In dit voorkeursalternatief is rekening gehouden met de depositiebank zoals vastgelegd in de Gelderse stikstofverordening. Alle bedrijven breiden uit tot aan de grenswaarde voor saldering. Boven de grenswaarde is immers sprake van een afname van de ammoniakdepositie omdat er gesaldeerd moet worden via de depositiebank.

** Naar aanleiding van de worst-case verkenning van het voorontwerp bestemmingsplan zijn de bouwvlakken in het bestemmingsplan nader bekeken. Voor enkele bedrijven is de aanduiding op het bouwvlak dan wel de afmeting en/of de vorm van het bouwvlak in het ontwerp bestemmingsplan aangepast t.o.v. het voorontwerp bestemmingsplan.*

Voorkeursalternatief met best-case invulling

Als best-case is, als variant op het voorkeursalternatief, de stalemissies voor ammoniak opnieuw doorgerekend op basis van de best beschikbare staltechnieken.

Alternatiefontwikkeling recreatie

De ontwikkelingsmogelijkheden voor recreatie in het plangebied zijn zeer beperkt. Recreatiemiddelen (bijvoorbeeld: stacaravans, tenten en recreatiewoningen) op terreinen voor verblijfsrecreatie kunnen niet worden omgevormd en er is geen ruimte voor nieuwe recreatiewoningen en trekkershutten. Alleen een eventuele toename van de oppervlaktemaat voor stacaravans en het kleinschalig kamperen kan leiden tot toename aan recreatiedruk. Hierdoor kan een significant negatief effect op natuurgebieden, die gevoelig zijn voor extra verstoring, niet worden uitgesloten.

Daarom is in dit MER gekozen voor een maximale invulling van de planologische mogelijkheden van bestaande recreatieterreinen en de agrarische bouwblokken waar een kleinschalige vorm van kamperen (minicampings) mogelijk wordt gemaakt.

Voor de milieugevolgen door recreatie is alleen het milieueffect op natuur bepaald als onderdeel van de Passende Beoordeling en het MER.

Wat is de referentiesituatie voor de effectbeoordeling?

Om de milieueffecten van de alternatieven voor veehouderij te kunnen beoordelen en vergelijken, heb je een referentie nodig. De referentiesituatie is de situatie die zou ontstaan als het plan niet wordt uitgevoerd: dus de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied (huidige feitelijke situatie) en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling. De autonome ontwikkeling is in dit MER de verplichte investering in stalsystemen die de uitstoot van ammoniak terugdringen in overeenstemming met de AMvB-Huisvesting.

De referentiesituatie in dit MER is gebaseerd op:

- (Het gedeelte van) de vergunningen voor veehouderijen in het plangebied die ingevuld zijn in de huidige situatie (dat is de feitelijke stalbezetting op basis van CBS-cijfers).
- De ontwikkelingen in de veehouderij in en rond het plangebied met de AMvB-Huisvesting.

In de periode 2004-2011 is het aantal bedrijven met graasdieren met 26% is afgenomen en het aantal bedrijven met hokdieren gelijk gebleven (bron: CBS-Statline). Daarom is aangenomen dat het nog niet ingevulde deel van de vergunningen voor veehouderijen in het plangebied, niet wordt benut in de planperiode. Hiermee is de latente ruimte in vergunningen geen onderdeel van de autonome ontwikkeling en is de huidige situatie gebaseerd op de feitelijke stalbezetting.

Door de latente ruimte in vergunningen is er voor de stalemissies aan ammoniak en geur sprake van een ingeschatte afwijking tussen de huidige vergunde situatie en de feitelijke stalbezetting. Deze afwijking is 40% op basis van de CBS gegevens. De huidige vergunde situatie met toepassing van AMvB-Huisvesting en de ingeschatte afwijking op basis van ammoniak en geur vormt de referentiesituatie voor dit MER. Voor de Passende Beoordeling is de vergunde situatie met toepassing van de ingeschatte afwijking op basis van ammoniak de referentie. Hier wordt niet gecorrigeerd op AMvB-Huisvesting.

Er zijn verder geen nieuwe ontwikkelingen op veehouderijlocaties in en rond het plangebied vanuit het Actieplan Ammoniak Veehouderij, het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL), het aflopen van de overgangstermijnen van het Legkippenbesluit (1 januari 2013). Ook andere relevante ontwikkelingen, zoals de aanleg van een weg of de ontwikkeling van een woningbouwlocatie, zijn niet aan de orde.

Voor recreatie geldt dat het aantal vergunde verblijfseenheden overeen komt met de huidige situatie. Hierdoor is geen sprake van een autonome ontwikkeling waarin de latente ruimte in vergunningen wordt benut.

Effecten van de alternatieven

De milieueffecten van de worst-case verkenning zijn beoordeeld voor de aspecten ammoniak, geur en fijn stof. Voor het voorkeursalternatief zijn alle aspecten beoordeeld. De ammoniakdepositie op de beschermde natuurgebieden zijn modelmatig bepaald waarbij het beschermingsregiem volgens de Natuurbeschermingswet is gebruikt voor de Passende Beoordeling. Ook het effect van extra geuremissie is berekend. De effecten voor de overige aspecten zijn bepaald met expert judgement op basis van bestaande informatie. In onderstaande tabel is het resultaat van deze beoordeling weergegeven.

Aspect	Criterium	Worst-case verkenning	Voorkeursalternatief (worst-case invulling)
Natuur	Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden	- -	- -
	Stikstofdepositie op Wav-gebieden en overige natuur	Niet beoordeeld	-
	Soortenbescherming Flora- en faunawet	Niet beoordeeld	0/-
Geur	Geur: Leefklimaat binnen de bebouwde kom	-	-
	Geur: Leefklimaat buiten de bebouwde kom	-	-
Fijn stof	Bedrijfsvoering: fijn stof (PM_{10})	-	0/-
	Verkeer: fijn stof (PM_{10})	-	0/-
Landschap, cultuurhistorie en aardkunde	Landschap: visueel ruimtelijke beïnvloeding	Niet beoordeeld	+
	Landschap: beïnvloeding patronen of elementen		+
	Cultuurhistorie: beïnvloeding historisch geografische waarden		0
	Cultuurhistorie: historische stedenbouwkundige/ architectonische waarden		0/-
	Cultuurhistorie: beïnvloeding archeologische waarden		0
	Aardkundige waarden		0
Geluid	Invloed op geluidhinder (bij gevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden en overige bos- en natuurgebieden)		-
Verkeer	Gevolgen voor de verkeersafwikkeling		0

Aspect	Criterium	Worst-case verkenning	Voorkeursalternatief (worst-case invulling)
	Gevolgen voor de verkeersveiligheid		0
Gezondheid	Invloed op gezondheid		p.m.
Water & Bodem	Invloed op bodemstructuur en geomorfologie		0/-
	Invloed op grond- en oppervlaktewatersysteem		0
	Invloed op bodem-, grond- en oppervlaktewaterkwaliteit		0

Passende Beoordeling (PB)

Op voorhand zijn significant negatieve effecten op Natura-2000 gebieden niet uit te sluiten. Daarom is een Passende Beoordeling (PB) opgesteld voor de Natura 2000 gebieden Veluwe en Veluwerandmeren en de Beschermde Natuurmonumenten Mosterdveen en Leemputten bij Staverden. De invloed van het plan op de Habitats van de beschermde natuurgebieden, in en binnen 10 kilometer rond het plangebied, is beoordeeld vanuit een 'worst-case' en 'best-case' invulling van het voorkeursalternatief.

De volgende tabel geeft aan dat de gemiddelde stikstofdepositie per habitattype toeneemt voor de Veluwe en Veluwerandmeren. Hierdoor zijn significant negatieve effecten niet uit te sluiten voor alle habitattypes van de Veluwe in het invloedsgebied. Immers voor al deze habitattypes geldt dat ze gevoelig tot zeer gevoelig zijn voor stikstofdepositie (vermesting en verzuring) en in de huidige situatie al overbelast zijn doordat de achtergronddepositie de Kritische Depositie Waarde (KDW) overschrijdt.

		Huidige situatie + CBS-correctie veestapel (referentiesituatie)			Voorkeursalternatief (worst-case invulling)			Voorkeursalternatief (best-case invulling)		
Situatie		Min.	Max.	Gem.	Min.	Max.	Gem.	Min.	Max.	Gem.
Natura 2000-gebied	**Habitattype**									
Veluwe	H2310	0,6	144,8	14,7	1,1	246,6	26,4	0,2	30,2	4,4
	H2320	1,5	2,9	2,1	2,8	5,5	4,1	0,6	1,2	0,9
	H2330	0,6	527,0	39,2	1,1	882,9	67,7	0,2	96,5	9,1
	H3130	1,6	1,6	1,6	2,9	3,0	3,0	0,5	0,6	0,5
	H3160	0,7	4,5	2,4	1,3	8,7	4,5	0,3	1,8	0,9
	H4010A	0,7	11,9	2,3	1,2	22,4	4,2	0,2	4,5	0,8
	H4030	0,5	78,5	1,7	0,9	135,0	3,2	0,2	17,7	0,6
	H5130	1,1	4,8	2,3	2,0	9,3	4,4	0,4	2,1	0,9
	H6230	0,7	2,1	1,3	1,3	3,8	2,4	0,2	0,7	0,4
	H7110B	3,9	5,4	4,7	7,5	10,4	8,9	1,6	2,3	1,9
	H9120	0,6	45,3	3,1	1,2	83,6	5,8	0,2	15,8	1,1
	H9190	0,9	79,5	8,9	1,7	149,0	16,8	**0,3**	**38,1**	**3,7**
	H91E0C	2,8	6,0	3,6	5,0	10,9	6,6	**0,9**	**1,9**	**1,2**
Veluwerandmeren	H3150	1,2	22,7	6,8	2,2	42,6	13,0	**0,5**	**8,6**	**2,9**

Voor de kwalificerende soorten van het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren zijn significant negatieve effecten wel uit te sluiten. In het gehele Natura 2000-gebied Veluwerandmeren ligt de gemiddelde achtergronddepositie in de huidige situatie tussen de 1000 en 2600 mol N/ha/jr.

De kritische depositiewaarde van het gevoelige habitattype H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden is 2100 mol N/ha/jr. Er bestaat dus een kans op overschrijding voor dit habitattype binnen het invloedsgebied. De kans hierop is wel klein omdat de gemiddelde toename van 6,2 mol N/ha/jr, zeer gering is en omdat het grootste deel van het biotoop van deze soorten, wat bestaat uit habitattype H3140 Kranswierwateren, niet stikstofgevoelig is.

Voor de Beschermde natuurmonumenten Mosterdveen en Leemputten bij Staverden kan een significant negatief effect niet worden uitgesloten. Het voorkeursalternatief (worst-case invulling) leidt tot een gemiddelde toename van de stikstofdepositie ter plaatse van deze habitattypen tussen de 0,9 en 28,5 mol N/ha/jaar. Hierdoor kan niet worden uitgesloten dat de kwaliteit van deze habitattypen negatief wordt beïnvloed. Binnen de Beschermde natuurmonumenten liggen zeer gevoelige habitattypen waarop een overschrijding van de kritische depositiewaarde in de huidige situatie aan de orde.

Een groot deel van de toename aan stikstofdepositie wordt overigens wel veroorzaakt door de autonome ontwikkeling waarin de latente ruimte in milieuvergunningen wordt benut met extra vee.

Omdat significant negatieve effecten niet zijn uit te sluiten voor een flink aantal habitats, gelegen in Natura 2000 gebieden, is een maximale invulling van de mogelijkheden in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied, niet haalbaar op grond van de Natuurbeschermingswet.

Echter als in het voorkeursalternatief alle veehouderijen gebruik maken van de inzet van de best beschikbare staltechnieken (best-case), neemt de stikstofdepositie op alle habittats in de Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten juist af. Uitgaande van de inzet van dergelijke technieken bij nieuwe maar ook bestaande bedrijven, is het dus mogelijk om gebruik te maken van de geboden planologische ruimte, binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet. Significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten zijn bij deze best-case variant op het voorkeursalternatief uit te sluiten.

Gelet op de zeer strikte regels van de (huidige) Natuurbeschermingswet is voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan nodig dat een toename van de depositie van stikstof op de overbelaste Natura 2000-gebieden, met zekerheid is uitgesloten. Het bestemmingsplan zal dit op een of andere manier moeten borgen. Het doorverwijzen naar andere regelingen, zoals de provinciale verordening en de toekomstige doorvertaling van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) in de Natuurbeschermingswet, is niet afdoende.
In de PB is tevens geconcludeerd dat significant negatieve effecten, als gevolg van de planologische mogelijkheden voor recreatie, op de instandhoudingsdoelen zijn uit te sluiten.

Conclusies Veehouderij
Het voorkeursalternatief kan zorgen voor een toename aan stikstofbelasting en heeft daarmee mogelijk significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden (en de er binnen gelegen Beschermde Natuurmonumenten). Een dergelijke ontwikkeling past niet binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet. Het benutten van de planologische mogelijk die geboden worden in het ontwerp bestemmingsplan, is dus niet mogelijk bij een dergelijke "ontwikkeling". Indien er gebruik wordt gemaakt van de inzet van de best beschikbare staltechnieken (best-case invulling van het voorkeursalternatief) is er geen sprake meer van een toename, maar een afname van stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden. In de autonome ontwikkeling zal de depositie ook afnemen doordat de bedrijven moeten voldoen aan de emissieplafons uit de AMvB-Huisvesting. Uitgaande van de inzet van dergelijke technieken bij nieuwe maar ook bestaande bedrijven, is het dus mogelijk om gebruik te maken van de geboden planologische ruimte, binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet.

Het voorkeursalternatief zorgt voor wat betreft de criteria stikstofdepositie op Wav-gebieden en overige natuur voor een negatief (-) effect ten opzichte van de referentiesituatie. Dit omdat de extra stikstofdepositie leidt tot een verslechtering van de toch al gevoelige WAV-gebieden. De toename aan stikstofdepositie heeft naar verwachting geen gevolgen voor de overige EHS omdat hier gevoelige natuurbeheertypen ontbreken. Het voorkeursalternatief heeft daarnaast een licht negatief (0/-) effect op soorten beschermd via de Flora- en faunawet. Dit omdat boerderijen en/of schuren gesloopt kunnen worden, en er uitbreiding van bebouwing plaatsvindt.

Het woon- en leefmilieu binnen en buiten de bebouwde kom verslechterd (beoordeeld als negatief (-)) in het voorkeursalternatief ten opzichte van de referentiesituatie doordat er in het voorkeursalternatief er van uit gegaan is dat alle stallen voldoen aan AMvB-Huisvesting en door de veronderstelde opvulling van de latente ruimte in de vergunningen.

In de worst-case invulling van het voorkeursalternatief zorgt de uitbreiding in intensieve veehouderij voor een toename aan fijn stof emissies. Het grootste verschil tussen het voorkeursalternatief en de referentiesituatie ontstaat echter door de veronderstelde opvulling van de latente ruimte in de vergunningen. Gezien het lokaal hoge niveau van fijn stof in en nabij het pluimveecluster in de vergunde situatie, met daarbij het risico van normoverschrijding, wordt het voorkeursalternatief op het criterium bedrijfsvoering (fijn stof) derhalve beoordeeld als licht negatief (0/-) ten opzichte van de referentiesituatie. Het voorkeursalternatief zorgt voor een toename aan transportbewegingen in het plangebied voor het bestemmingsplan Buitengebied. Het voorkeursalternatief zorgt daarmee voor een toename aan fijn stof emissies. Het effect van het voorkeursalternatief op fijn stof (verkeer) is derhalve beoordeeld als licht negatief (0/-).

Voor landschap worden de effecten van het voorkeursalternatief positief (+) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie, omdat de ontwikkelingen die binnen het bestemmingsplan mogelijk zijn, door de inpassingsvoorwaarden versterking van het landschap tot gevolg hebben. Daarnaast wordt buiten deze ontwikkelingen ingezet op landschapsversterking, zodat het landschap nieuwe ontwikkelingen beter kan 'dragen'.

Voor de cultuurhistorische waarden geldt dat voor historische geografische waarden en archeologische waarden geen effecten verwacht worden door het voorkeursalternatief, omdat deze voldoende worden beschermd. Het voorkeursalternatief scoort voor deze criteria derhalve neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie.

Voor historisch stedenbouwkundige / architectonische waarden geldt dat in het voorkeursalternatief de bescherming nog niet optimaal is, want hier is geen vastgesteld beleid voor gevonden (zie leemte in kennis). Voor dit criterium scoort het voorkeursalternatief derhalve licht negatief (0/-) ten opzichte van de referentiesituatie. Archeologische en aardkundige waarden zijn in voldoende mate beschermd. Het voorkeursalternatief scoort voor deze criteria derhalve neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie.

In het voorkeursalternatief zal de toename aan veehouderij niet leiden tot een verslechtering van de verkeersafwikkeling en de verkeersveiligheid. Het voorkeursalternatief scoort daarmee neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie.

De toename van het bebouwd oppervlak van veehouderijen zorgt voor aantasting van de bodemstructuur en de geomorfologische waarde. Het voorkeursalternatief zorgt vanwege de toename van het bestaand bebouwd oppervlak voor een licht negatieve (0/-) score.

Uitgangspunt is dat uitbreidingen van bestaand bebouwd oppervlak waterneutraal worden gerealiseerd. Ook is als uitgangspunt gehanteerd dat dat de intensieve veehouderij en grondgebonden melkveehouderij door maatregelen (zoals vloeistofdichte vloeren) in het kader van vergunningen geen emissies naar het grond- en oppervlaktewater veroorzaken. Het effect van het voorkeursalternatief op het grond- en oppervlaktewatersysteem en op de bodem-, grond en oppervlaktewaterkwaliteit is derhalve als neutraal (0) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie.

Recreatie
De mogelijkheden voor het kleinschalig kamperen zijn beperkt, het aantal locaties (maximaal 37) gering en de ligging is voldoende ver van de natuurgebieden gevoelig voor verstoring. Daarnaast is de verwachting dat maar een zeer klein aantal bedrijven, gemiddeld 1% van de bedrijven in Gelderland, haar bedrijfsvoering zal verbreden met een minicamping. Dit zal niet leiden tot een toename aan recreatiedruk en een verhoging van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Significant negatieve effecten op habitattypen en soorten worden daarom niet verwacht. Ook op EHS en beschermde soorten worden geen significant negatieve effecten verwacht.

Aanbevelingen
Op basis van de resultaten van het MER zijn de volgende aanbevelingen aan de gemeente Harderwijk geformuleerd:

- Voor een uitvoerbaar plan, op grond van de Natuurbeschermingswet, is het van belang om de inzet van best beschikbare staltechnieken te borgen of een andere maatregel op basis waarvan de stikstofdeposities afnemen ten opzichte van de huidige situatie op basis van feitelijke stalbezetting.
- De gemeente kan een beeldkwaliteitsplan opstellen om de cultuurhistorische waarden in de zin van context, erfinrichting en ensembles (stedenbouwkundig/architectonisch) vast te leggen en te beschermen.
- De gemeente wordt aanbevolen om bij concrete initiatieven de toetsing op soorten uit de Flora- en faunawet te betrekken. Hierbij gaat het om alle activiteiten waarbij ruimtelijke herinrichting (sloop, afgravingen, bouwen, enz.) is voorzien. Het is noodzakelijk om de effecten op beschermde soorten te toetsen. Aanbevolen wordt (in sommige gevallen zelfs verplicht voor een ontheffing) om maatregelen te laten nemen. Hierbij gaat het om fasering en specifieke manier van uitvoering, maar zonodig ook om het compenseren van ruimtebeslag op leefgebieden van beschermde soorten door activiteiten uit het bestemmingsplan Buitengebied. Vanuit dit oogpunt is het gunstig om zoveel mogelijk ruimtebeslag te beperken door mitigatie. Bijvoorbeeld door een toename aan bebouwd oppervlak ook op lokaal niveau in te passen binnen bestaande natuurwaarden.

- Een actief gemeentelijk beleid gericht op het intrekken van niet benutte rechten, volgens de vigerende omgevingsvergunning. Dit heeft vooral effect in zones rondom de kernen, natuurgebieden en andere kwetsbare gebieden.
- Aangezien de Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten in en in de omgeving van het plangebied voor het bestemmingsplan Buitengebied liggen, wordt geadviseerd om bij nieuwe planologische procedures te toetsen aan de Natuurbeschermingswet en de uitwerking hiervan in de provinciale verordeningen voor stikstof en Natura 2000. Hierbij is raadzaam om de ontwikkelingen rond de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS; rijksbeleid) te volgen. Er moet voldoende juridische borging zijn dat voldaan wordt aan de Natuurbeschermingswet.
- Aanbevolen wordt om de kennisontwikkeling en adviezen op het gebied van gezondheid te volgen. Pas dit toe bij de vergunningverlening en het beoordelen van ruimtelijke initiatieven. Dit kan zeker nadat deze kennis is vastgelegd in beleid en/of wetgeving. Nieuwe kennis of regels kan worden vertaald naar planregels van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied.

Daarnaast dienen de monitoring en evaluatie van de feitelijk optredende milieueffecten en de ontwikkeling van de veehouderij bijzondere aandachtspunten voor de gemeente te zijn. Aandachtspunten daarbij zijn o.a.:

- De ontwikkeling van de veestapel, toegepaste stalsystemen en de emissies van geur, ammoniak en fijn stof uit de veehouderij in Harderwijk en de concentraties/belasting van die stoffen.
- Monitor dat de gerealiseerde bebouwing en inpassing ervan voldoen aan de kaders zoals gesteld in het bestemmingsplan Buitengebied en in omgevingsvergunningen.

Hoe verder?

Op basis van de zienswijzen op het ontwerp bestemmingsplan en dit MER zal de gemeenteraad het bestemmingsplan gaan vaststellen. Dit nieuwe bestemmingsplan vervangt vanaf dat moment het vigerende bestemmingsplan.

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING TOT BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED

Begin 2011 heeft de gemeenteraad van Harderwijk de 'Visie op hoofdlijnen' voor het buitengebied vastgesteld. In deze visie staat omschreven hoe de kwaliteit van het buitengebied, en in het bijzonder de Hierdense Enk, behouden en versterkt kan worden. Na de visie moet een actualisatie van het bestemmingsplan Buitengebied volgen, zodat de gemeente ook de instrumenten in handen heeft om te zorgen voor behoud van kwaliteit van het buitengebied.

Voor de gemeente Harderwijk zijn er verschillende redenen om tot komen tot een 'Visie op hoofdlijnen' en een geactualiseerd bestemmingsplan Buitengebied:

- Teneinde te beschikken over een degelijk toetsingskader ten behoeve van de ontwikkeling van al bestaande functies en waarden in het buitengebied van Harderwijk.
- Om ruimte te creëren voor ontwikkelingen die in de komende termijn te verwachten zijn of om ongewenste ontwikkelingen tegen te houden, mede gebaseerd op het ruimtelijke beleid dat is vastgelegd in de 'Visie op hoofdlijnen'; maar ook in de Verordening Ruimte van provincie Gelderland.
- Dat rekening houdt met al geplande projecten en initiatieven van de gemeente, andere instanties of particulieren.
- Dat rekening houdt met de relevante milieu hygiënische en planologische aspecten en de gemeentelijke mogelijkheden en middelen om de uitvoering van het plan te waarborgen.

1.2 BEGRENZING VAN HET PLANGEBIED

Het plangebied voor het bestemmingsplan Buitengebied omvat het oostelijk deel van het gemeentelijk grondgebied, uitgezonderd het woongebied Hierden (Hierden Dorp), Hierden Bosch, Lorentz I, II en II, het randmeer en de meenlanden gelegen in het plangebied Waterfront en de omgeving Hotel Van der Valk/Bouw- en Infrapark (zie Afbeelding 1).

De grenzen van het plangebied worden bepaald door:

- De gemeentegrens aan de oost- en zuidzijde.
- De kern Hierden, waarvoor een afzonderlijk bestemmingsplan geldt.
- De kern Harderwijk aan de westzijde.

De A28 (en het spoor) liggen buiten het plangebied. Hiervoor wordt een afzonder bestemmingsplan gemaakt, namelijk het bestemmingsplan Zuidelijke Stadsrand waarin de gehele A28 voor het grondgebied van Harderwijk (en het spoor ten oosten van de stad) zal worden bestemd.

Afbeelding 1: Plangebied bestemmingsplan Buitengebied Harderwijk

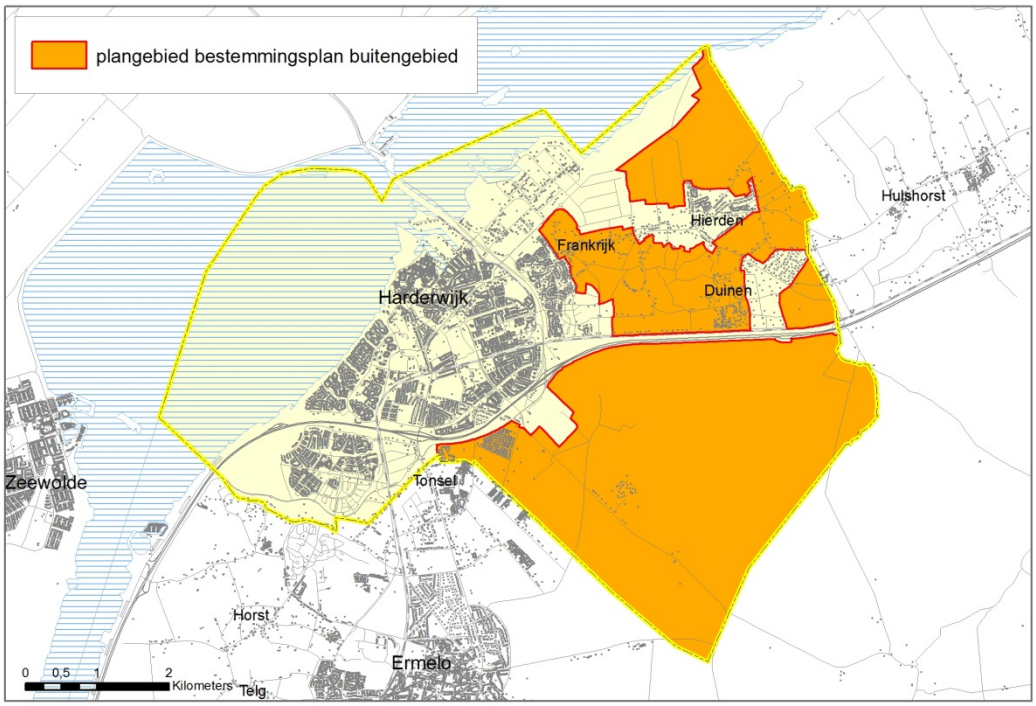

1.3 M.E.R.-PLICHT

Toelichting op M.E.R.-procedure en de terminologie:

Definities	
m.e.r.	Milieueffectrapportage = de procedure
MER	Milieueffectrapport = het product

Het opstellen van een milieueffectrapport (MER) is verplicht wanneer het bestemmingsplan ruimte biedt voor activiteiten die zijn genoemd in het Besluit m.e.r. en/of wanneer een Passende Beoordeling op basis van de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk is. De m.e.r.-plicht geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen (zoals het bestemmingsplan) die het kader vormen voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings-) plichtige besluiten (zoals agrarische bedrijven van een bepaald type en minimale omvang).

Het bestemmingsplan Buitengebied is voornamelijk conserverend van aard. Echter via de gebruikelijke flexibiliteitsbepalingen is het plan wel kaderstellend voor een aantal activiteiten waarvoor een m.e.r.-procedure verplicht is. Ook is mogelijk sprake van beïnvloeding van Natura 2000-gebieden die vallen onder de bescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Natuurbeschermingswet 1998.

MER-PLICHT

M.e.r. voor plannen vloeit voort uit de Europese richtlijn 'betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's' (nr. 2001/42/EG). Deze richtlijn is in september 2006 omgezet in de Nederlandse wet- en regelgeving door wijziging van de Wet milieubeheer (Wm) en het hieraan gekoppelde Besluit m.e.r. Inmiddels is deze richtlijn op aangepaste wijze verwerkt in het nieuwe Besluit milieueffectrapportage. Het nieuwe Besluit is op 1 april 2011 in werking getreden. Het is verplicht om voorafgaand aan de vaststelling, door een overheid, van bepaalde plannen de m.e.r.-procedure te doorlopen.

Het gaat daarbij om plannen met een wettelijke status die (uiteindelijk) kunnen leiden tot concrete besluiten (projecten) met mogelijk belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. Daarbij is het aangepaste artikel 2, vijfde lid, onder b van het nieuwe Besluit m.e.r relevant. Onder dit artikelonderdeel vallen in het Besluit m.e.r. genoemde activiteiten die beneden de voor de m.e.r.-beoordeling gedefinieerde drempel vallen. Ook voor deze gevallen zal het bevoegd gezag op grond van artikel 7.2, eerste lid, onder b, van de Wet milieubeheer zich ervan moeten vergewissen of de activiteit daadwerkelijk geen aanzienlijke milieugevolgen kan hebben. In overleg met de gemeente zijn alle activiteiten die planologisch mogelijk worden gemaakt langs gelopen. Hierna wordt toegelicht welke activiteiten aan de orde dienen te komen in dit MER. Alle andere activiteiten vallen ver onder de grens van de m.e.r.-beoordelingsdrempel en hebben naar is ingeschat geen aanzienlijke milieugevolgen.

Veehouderij

In het nieuw op te stellen bestemmingsplan Buitengebied mogen alle bestaande intensieve veehouderijen groeien tot een agrarisch bouwvlak van 1 hectare voor het houden van vee, tenzij de oppervlakte in de bestaande situatie meer is. De verruimingsmogelijkheden zijn beperkt als gevolg van wet- en regelgeving. In alle gevallen is een maximum van 10 % tot een maximale oppervlakte van het bouwvlak van 1,5 ha toegestaan, mits bedrijfsmatig en voor dierenwelzijn noodzakelijk. Alle agrarische bedrijven met grondgebonden en bijzondere activiteiten groeien tot een agrarisch bouwvlak van 1,5 hectare voor het houden van vee, tenzij de oppervlakte in de bestaande situatie meer is. Voor agrarische bedrijven met grondgebonden en bijzondere activiteiten geldt onder voorwaarden een verruimingsmogelijkheid van 10 % tot een maximale oppervlakte van het bouwvlak van 2 ha.

Dit voorgenomen planologisch beleid van de gemeente voor veehouderijlocaties is kaderstellend voor latere m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten. Dit zijn besluiten waarmee een omgevingsvergunning wordt afgegeven voor veehouderijlocaties met een omvang van boven de m.e.r.-drempel. Om die reden dient voor het bestemmingsplan een m.e.r. te worden doorlopen (zie tekstkader hieronder).

M.E.R.-(BEOORDELINGS)PLICHTIGE PROJECTEN

Op grond van het nieuwe Besluit m.e.r. zijn veehouderijbedrijven m.e.r.-(beoordelings)plichtig als ze groter zijn dan volgende indicatieve drempels: 40.000 stuks pluimvee; 2000 stuks mestvarkens; 750 stuks zeugen; 2700 stuks gespeende biggen; 5000 stuks pelsdieren; 1000 stuks voedsters of 6000 vlees- en opfokkonijnen; 200 stuks melk-, kalf- of zoogkoeien ouder dan 2 jaar; 340 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar; 340 stuks melk-, kalf- en zoogkoeien ouder dan 2 jaar en vrouwelijk jongvee tot 2 jaar; 1200 stuks vleesrunderen; 2000 stuks schapen of geiten; 100 stuks paarden of pony's; 1000 stuks struisvogels (categorie D14).

Voor de ontwikkelingen in het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Harderwijk geldt dat uit een Passende Beoordeling moet blijken of significante gevolgen uit te sluiten zijn op de Natura 2000-gebieden. Deze Passende Beoordeling is onderdeel van dit MER en opgenomen in bijlage 1.

M.E.R.-PLICHT BIJ PASSENDE BEOORDELING

De Natuurbeschermingswet 1998 en de m.e.r.-plicht zijn aan elkaar gekoppeld. Wanneer een plan wettelijk of bestuursrechtelijk verplicht is (zoals een bestemmingsplan) én hiervoor een Passende Beoordeling moet worden opgesteld, dan geldt automatisch een m.e.r.-plicht. Een Passende Beoordeling is vereist wanneer een wettelijk of bestuursrechtelijk verplicht plan significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. In dit geval moeten MER en Passende Beoordeling worden geïntegreerd in één rapportage.

Recreatie

Het bestemmingsplan Buitengebied staat geen nieuwe of extra ontwikkelingen toe op het gebied van verblijfsrecreatie. Ook is er geen mogelijkheid voor het omvormen van huidige recreatie (bijvoorbeeld van kampeermiddelen naar recreatiewoningen). Voor stacaravans is een toename naar een oppervlaktemaat van 55 m2 toegestaan. Kleinschalig kamperen (maximaal 25 standplaatsen) in zowel de agrarische bestemmingen als in de woonbestemming wordt wel mogelijk met het nieuwe bestemmingsplan.
Voor dagrecreatie wordt het gebruik van gronden voor extensief dagrecreatief medegebruik in de bestemmingen 'Agrarisch', 'Agrarisch met waarden', 'Natuur' en 'Water' mogelijk. Ook zijn er regels opgenomen voor nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven, waardoor dagrecreatie wordt gestimuleerd. Ook worden picknicktafels, informatieborden en bewegwijzering toegestaan in de bouwregels. De bestaande situatie wordt voor zowel het gebruik als de bebouwing bij recht vastgelegd.

Door de ontwikkelingen rondom recreatie te beoordelen op milieueffecten, handelt de gemeente Harderwijk in de geest van het nieuwe Besluit-m.e.r. en van de Europese Richtlijn.

Het MER beschrijft ontwikkelingen en effecten op het schaalniveau van het buitengebied van de gemeente Harderwijk. Het MER gaat dus niet in op individuele bedrijven.

M.E.R.-PLICHT VOOR INDIVIDUELE ACTIVITEITEN BLIJFT GEHANDHAAFD

Een misverstand is dat, na het doorlopen van een m.e.r. voor de ruimtelijke procedure, geen MER meer nodig zou zijn voor de individuele activiteiten. Dit is niet het geval: de m.e.r.-plicht blijft onverkort van kracht! Als een veehouderij of tuinder wil uitbreiden wordt de aanvraag voor een nieuwe vergunning getoetst op de m.e.r.-plicht. Basis daarvoor is het Besluit-m.e.r. In de bijlage bij dit besluit staan twee lijsten: de zogenaamde C-lijst met m.e.r.-plichtige activiteiten en de zogenaamde D-lijst voor activiteiten op basis waarvan het bevoegd gezag beoordeelt of er een MER moet worden gemaakt. (zie voor meer informatie: www.infomil.nl of www.vrom.nl).

Initiatiefnemer en bevoegd gezag

Voor deze m.e.r.-procedure is de gemeente Harderwijk zowel initiatiefnemer (IN) als bevoegd gezag (BG). Praktisch betekent dit dat het college van burgemeester en wethouders het bestemmingsplan Buitengebied en het MER voorbereidt en dat de gemeenteraad het bestemmingsplan Buitengebied vaststelt. Bij de vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied maakt de gemeenteraad gebruik van het MER en de reacties en adviezen die worden gegeven naar aanleiding van de ter inzage legging van het voorontwerp en/of ontwerpbestemmingsplan.

1.4 OVERZICHT M.E.R.-PROCEDURE

Voor het bestemmingsplan is de uitgebreide m.e.r.-procedure verplicht omdat hier geen sprake is van een milieuvergunning zonder Passende Beoordeling. In Afbeelding 2 is de m.e.r.-procedure in samenhang met de procedure voor het bestemmingsplan geschetst.

Afbeelding 2: De m.e.r.-procedure voor het MER bestemmingsplan Buitengebied Harderwijk.

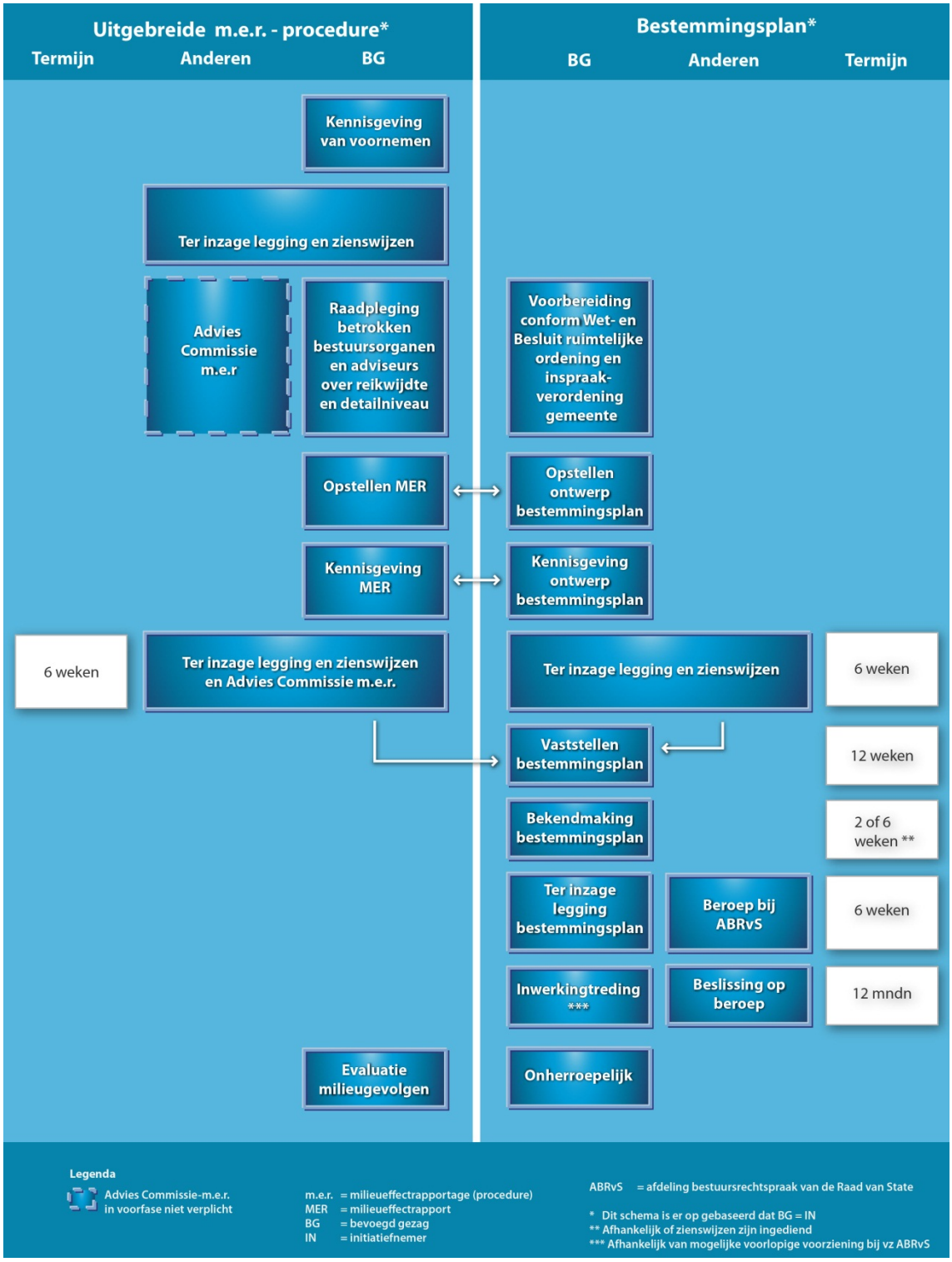

Stappen in de basisprocedure

Voor de m.e.r. van het bestemmingsplan Buitengebied Harderwijk zijn de volgende stappen gezet:

- De procedure startte met een bekendmaking van het voornemen via een openbare kennisgeving en met een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) van het MER. De kennisgeving heeft plaatsgevonden op 9 mei 2012. De notitie heeft van 10 mei 2012 tot en met 20 juni 2012 ter inzage gelegen.
- De gemeente stuurde een Notitie Reikwijdte en Detailniveau naar andere overheden en maatschappelijke organisaties, maar ook anderen konden een zienswijze indienen over de inhoud van het op te stellen MER. Bijvoorbeeld over de alternatieven, de beoordelingscriteria en suggesties voor de besluitvorming. Bij de m.e.r.-procedure voor het bestemmingsplan Buitengebied heeft de gemeente Harderwijk de organisaties en overheden geraadpleegd zoals genoemd in paragraaf 1.4. Raadpleging heeft plaatsgevonden bij brief van 2 mei 2012.
- Bij het opstellen van het MER is rekening gehouden met de ingebrachte zienswijzen over de reikwijdte en het detailniveau van het MER.
- Nadat het milieuonderzoek in het kader van het MER is afgerond, worden de resultaten daarvan meegenomen bij het formuleren van het beleid, het opstellen van de planregels en het maken van de verbeelding voor het bestemmingsplan Buitengebied.
- Het MER wordt samen met het ontwerp bestemmingsplan ter inzage gelegd. Een ieder wordt in de gelegenheid gesteld zienswijzen over het MER en het ontwerp bestemmingsplan naar voren te brengen. De Commissie voor de m.e.r. toetst tevens de kwaliteit van het MER. Ook beoordeelt de commissie of informatie aanwezig is (en juist is) om het besluit te kunnen nemen.

De wijze waarop rekening is gehouden met de mogelijke gevolgen voor het milieu, de alternatieven, de ingebrachte zienswijzen en het advies van de Commissie m.e.r., is verantwoord in de plantoelichting. Ook wordt beschreven op welke wijze de milieugevolgen worden geëvalueerd. In het MER is hiertoe een eerste aanzet voor een evaluatieprogramma opgenomen.

1.5 CONSULTATIE

Door de gemeente, als bevoegd gezag voor de m.e.r.-procedure, is advies ingewonnen omtrent de reikwijdte en het detailniveau voor het MER. Bij het bepalen van de reikwijdte en detailniveau van dit MER raadpleegt het bevoegd gezag minstens de wettelijk voorgeschreven bestuursorganen (artikel 7.11b Wet milieubeheer). De volgende bestuursorganen en organisaties zijn geraadpleegd:

- Gemeenten Dronten, Zeewolde, Ermelo en Nunspeet.
- Provincies Gelderland en Flevoland.
- Rijkswaterstaat Oost-Nederland en IJsselmeergebied.
- Waterschap Veluwe.
- Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland.
- Ministerie EL&I / energie en het Ministerie van Defensie.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Rijksdienst voor het cultureel erfgoed, gemeente Ermelo, provincie Gelderland en Gasunie hebben inhoudelijk gereageerd. Dit heeft niet geleidt tot een andere aanpak.

Op dit MER kan wederom door een ieder zienswijzen worden ingediend. Onderstaand staat aan wie dat geadresseerd dient te worden. De gemeente zal in een kennisgeving de ter visieleggingstermijn vaststellen.

Eventuele reacties kunnen per post of e-mail worden aangeleverd aan:

Gemeente Harderwijk
t.a.v. afdeling Ruimte, R.P.C. van Drunen
Postbus 149
3840 AC Harderwijk
r.vandrunen@Harderwijk.nl

1.6 LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 bevat de visie van de gemeente Harderwijk op het buitengebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de huidige situatie en trendmatige ontwikkelingen in de veehouderij en hoofdstuk 4 beschrijft de beschikbare milieuruimte voor deze ontwikkelingen. De informatie in de hoofdstukken 2 tot en met 4 zijn kaderstellend voor de alternatieven veehouderij die in hoofdstuk 5 zijn beschreven. Hoofdstuk 6 beschrijft de effecten van de alternatieven veehouderij en gaat in op de effecten van recreatie. Hoofdstuk 7 beschrijft de conclusies en aanbevelingen op basis van de effectbeschrijving.

In bijlage 1 is de Passende Beoordeling als deelrapportage opgenomen. De hoofdconclusies hiervan zijn vertaald naar het hoofdrapport. Daarnaast is het van toepassing zijnde beleid en wetgeving uitgeschreven in bijlage 2 en is nader ingegaan op de modellering van de alternatieven in bijlage 3. Voor ammoniak en geur zijn de effectkaarten opgenomen in bijlage 4 en een aantal overige kaarten staan in bijlage 5. Bijlage 6 gaat nader in op het aspect gezondheid. In bijlage 7 is een verklarende woordenlijst opgenomen en de literatuurlijst is te vinden in bijlage 8. In het rapport is verwezen naar de bijlagen.

2 Achtergrond en besluitvorming

2.1 INLEIDING

Zoals beschreven in het vorige hoofdstuk staat de planologische regeling ten aanzien van de ontwikkelingsmogelijkheden van de veehouderij en recreatie in het op te stellen MER centraal.

In dit hoofdstuk staat de besluitvorming ten behoeve van het bestemmingsplan Buitengebied omschreven. Zo wordt er ingegaan op de Visie op hoofdlijnen waarbij per thema (o.a. landbouw en recreatie) ambities zijn opgenomen.

In bijlage 2 is een overzicht van Europese, landelijke, provinciale, regionale en gemeentelijke beleidskaders opgenomen in relatie tot het bestemmingsplan Buitengebied Harderwijk.

2.2 VISIE GEMEENTE HARDERWIJK

Door de gemeente Harderwijk is een 'Visie op hoofdlijnen' vastgesteld op 20 januari 2011, als basis voor het actualiseren van het geldende bestemmingsplan Buitengebied. Met deze visie beoogt de gemeente de realisatie van een robuust en duurzaam ruimtelijke structuur. Dit moet resulteren in:

- Een versterking van de ruimtelijke identiteit met aandacht voor rust, ruimte en landelijkheid.
- Een versterking van de ecologische structuur in de Mheenlanden en Hierdense poort.
- Een scheiding tussen niet-verenigbare functies (integrale zonering intensieve veehouderij).
- Gebieden met blijvende ruimte voor (grondgebonden) landbouw, met name op de Hierdense Enk.
- De instandhouding van de leefbaarheid door middel van het zorgvuldig en afgewogen bieden van ruimte aan nieuwe economische dragers (beleid voor functieverandering).
- Nieuwe impulsen voor toerisme en recreatie, met bijzondere aandacht voor versterking van de recreatie, het vergroten van het toeristisch aanbod en de toeristische potenties in het plangebied door middel van het ontwikkelen van een aantrekkelijke recreatieve verbinding tussen Veluwe en Randmeer.

Belangrijke uitgangspunten hierbij is het reconstructiebeleid zoals vastgelegd in het Reconstructieplan Veluwe, het ruimtelijk beleid zoals vastgelegd in het Streekplan Gelderland 2005. Het gemeentelijk beleid zoals vastgelegd in het structuurplan Harderwijk 2020 en een 3-tal belangrijke ordenende principes:

- De landschappelijke en cultuurhistorische waarden.
- Het water.
- De natuurwaarden.

De ontwikkelingsmogelijkheden voor de langere termijn van het plangebied zijn weergegeven op een tweetal kaarten "Landschappelijke zonering" en "Functionele zonering" die te samen de visie voor het plangebied vormen.

In relatie tot de m.e.r-plicht (zie hoofdstuk 1) zijn de ambities voor landbouw (agrarische bedrijvigheid) en verblijfsrecreatie & dagrecreatie nader uitgewerkt in de volgende sub-paragrafen.

2.2.1 LANDBOUW (AGRARISCHE BEDRIJVIGHEID)

Ambities

De landbouw is één van de belangrijkste sociale en economische dragers voor het buitengebied van Harderwijk. De landbouw bepaalt nadrukkelijk de structuur en inrichting van het gebied, maar is tevens beheerder van het landschap. Om deze reden is een gezonde en sterke landbouw voor het buitengebied van groot belang. Tegelijkertijd verdringen andere functies steeds meer de landbouw. Een gebied met landbouw als primaire functie verdwijnt, wat blijkt uit het feit dat in het streekplan een groot deel van het buitengebied is aangemerkt als multifunctioneel platteland. Het beleid richt zich om voornoemde redenen op het bevorderen van een passende combinatie tussen natuur, landschap, recreatie, werken en wonen met bijbehorende kwaliteiten in een multifunctioneel gebied steeds in combinatie met een gezonde en duurzame landbouw. Bij een concreet verzoek vindt er in alle gevallen een evenwichtige afweging van belangen plaats tussen enerzijds de landbouw en anderzijds het behoud van de sociaaleconomische structuur. Wel wordt onderscheid gemaakt in gebieden waar de landbouw meer c.q. minder mogelijkheden heeft en naar type agrarische bedrijvigheid. De landschappelijke draagkracht is mede bepalend voor de ontwikkelings- (of uitbreidings)mogelijkheden. Zo kunnen de ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw in het landschap ‘de stadslanderijen’ en het ‘landgoederenlandschap bij de Hierdense Beek’ vanwege de kwetsbaarheid van deze landschappen, minder ruim zijn in vergelijking met het overgangsgebied van de ‘Hierdense Enk’ naar het ‘intensieve veehouderijlandschap’.

Zonering intensieve veehouderij

De gemeente ondersteunt de visie uit het Reconstructieplan Veluwe voor dit gebied door middel van vertaling van de zonering intensieve veehouderij naar het bestemmingsplan toe. Praktisch houdt dit in dat het extensiveringsgebied, gelegen ten zuiden van het intensieve veehouderijlandschap op de plankaart wordt aangeduid en de intensieve veehouderijbedrijven in het buitengebied een specifieke regeling krijgen om aan de eisen uit het Reconstructieplan te kunnen voldoen. Het geldende ruimtelijk beleid houdt rekening met specialisatie en schaalvergroting in de landbouw. In de intensieve veehouderij en de melkveehouderij kan sprake zijn van een aanmerkelijke schaalvergroting, waardoor enerzijds bedrijven fors zullen groeien en anderzijds bedrijven zullen stoppen met hun agrarische activiteiten. Indien een initiatief verder gaat dan aangegeven in het bestemmingsplan, wordt een redelijke tegenprestatie verwacht ter bescherming van de kwaliteiten van het bestaande landschap.

Nieuwe agrarische bouwvlakken

Het Bestemmingsplan Buitengebied van 4 maart 2003, bevat een wijzigingsbevoegdheid ten behoeve van de vestiging van nieuwe agrarische bedrijven. Het gemeentelijk beleid blijft op dit punt ongewijzigd, dat wil zeggen dat het nieuwe bestemmingsplan een wijzigingsregel zal bevatten voor nieuwvestiging, zij het dat het nieuwe bestemmingsplan geen mogelijkheid biedt voor het realiseren van een nieuw agrarisch bouwvlak voor intensieve veehouderij en glastuinbouw. Deze beperking houdt verband met de bestaande wet- en regelgeving voor natuur en milieu. Een en ander betekent niet dat nieuwvestiging van intensieve veehouderijbedrijven geheel wordt uitgesloten. Aan een initiatief wordt alleen medewerking verleend indien uit grondig onderzoek blijkt dat er geen sprake is van enige belemmeringen op landschappelijke en stedenbouwkundig terrein en strijdigheid met de natuur- en milieuregelgeving en/of het natuur en milieubeleid. Gelet op het grote aantal randvoorwaarden waaraan moet worden voldaan en de gewenste afstemming op en inpassing in het omringende landschap, kiest de gemeente er voor nieuwvestiging in deze gevallen te regelen via een afzonderlijke planologische procedure.

2.2.2 VERBLIJFSRECREATIE & DAGRECREATIE

Ambities

Het gemeentelijk beleid richt zich op het in stand houden, verbeteren en uitbreiden van het aanwezige recreatieaanbod. Dat geldt voor dag- en verblijfsrecreatieve functies. Recreatie en toerisme zijn heel belangrijke economische pijlers voor de gemeente Harderwijk. Het zwaartepunt ligt op de water- en oeverrecreatie op en langs het Randmeer, de historische binnenstad, de jachthaven en het Dolfinarium. In het buitengebied ligt het zwaartepunt op enkele verblijfsrecreatieterreinen en op de Veluwe. Voor het bosrijke deel van het buitengebied ten zuiden van de A28 blijft het streven van de gemeente gericht op het behoud en ontwikkelen van natuurwaarden, versterking van de landschappelijke attractiviteit en betere benutting van de toeristische potenties.

Permanente bewoning verblijfsrecreatiewoningen

De verblijfsrecreatieterreinen in de gebieden Strokel e.o. en De Duinen behouden hun geldende recreatiebestemming. Het gemeentelijk beleid tegen permanente bewoning van de recreatiewoningen die in individueel, particulier bezit zijn, blijft onverminderd van kracht.

Verplaatsing verblijfsrecreatieterreinen

De gemeente is bereid medewerking te verlenen aan de verplaatsing van een verblijfsrecreatieterrein op de Veluwe naar het intensieve veehouderijlandschap ('krimp en groei-beleid'). Andere deelgebieden in het plangebied komen voor een dergelijke verplaatsding niet in aanmerking.

Harderwijk fietsstad

Ook het beleid 'Harderwijk Fietsstad' uit het structuurplan Harderwijk 2020 blijft onverkort voor het buitengebied van kracht. Harderwijk wil het hoofdfietspadennetwerk versterken in diverse windrichtingen, onder meer in de richting van de Veluwe, in de richting van Ermelo / Putten en in de richting van Elburg langs het Veluwemeer. Onder andere door op directe wijze (vrijliggende) fietsroutes in de stad te verbinden met fietspaden in het plangebied. Het Bestemmingsplan Buitengebied Harderwijk 2003 bevat een wijzigingsbevoegdheid tot de realisatie van het fietspad door de Mheenlanden. Inmiddels is het tracé exact bekend en vastgesteld. Het tracé is mogelijk, op basis van de gebiedsbestemming Agrarisch met Waarden – Natuur en Landschapswaarden, onder de voorwaarde dat uit het onderzoek geen belemmering meer blijkt en de (financiële) uitvoerbaarheid van de ontwikkeling van het fietspad is aangetoond.

Kleinschalige vormen van dag- en verblijfsrecreatie

De gemeente staat in beginsel positief tegenover vestiging van kleinschalige vormen van dag- en verblijfsrecreatie in voormalige bedrijfsgebouwen (vergroting en diversificatie van aanbod aan toeristisch-recreatieve voorzieningen). Dit kan in de vorm van nevenactiviteiten bij bestaande agrarische bedrijven (fietsverhuur, kamperen bij de boer, bed & breakfast en dergelijke). Vormen van (recreatieve) nevenactiviteiten worden in het Intensieve veehouderijlandschap niet toegelaten. Met het gebied heeft de gemeente een ander doel voor ogen. Ruimte bieden aan kleinschalige vormen van nevenactiviteiten kunnen deze nieuwe ontwikkelingen in de weg gaan staan. Enkele bijzondere vormen zijn hierna nader toegelicht.

Kamperen bij de boer

De gemeente ondersteunt het toeristisch kamperen door in het buitengebied met uitzondering van de Mheenlanden en het Intensieve veehouderijgebied de mogelijkheid te bieden voor kleinschalige kampeerterreinen bij agrarische bedrijven en burgerwoningen, voor zover deze laatste beschikken over een duidelijke uitstraling van een voormalig agrarisch bedrijfscomplex, met tot maximaal 25 kampeerplaatsen in het kampeerseizoen. In het bestemmingsplan wordt een ontheffing opgenomen. Voorwaarden zijn:

- Het kampeerterrein dient in aansluiting op de bestaande bebouwing te worden aangelegd.
- De activiteit mag worden uitgevoerd in de periode van 31 maart tot en met 31 oktober.
- Het aantal kampeerplaatsen per bedrijf is maximaal 25.
- De activiteit mag geen afbreuk doen aan de volgens het bestemmingsplan gegeven gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden en bouwwerken.
- De activiteit mag geen aanmerkelijke toename van de verkeersbelasting tot gevolg hebben.
- De ontheffing dient onder overlegging van een bedrijfs- en inrichtingsplan aangevraagd te worden.

Bed & Breakfast

De gemeente neemt in het bestemmingsplan een ontheffingsregeling op voor het starten van een bed & breakfast activiteit binnen een woonfunctie of agrarische bestemming. Met deze regeling voorziet de gemeente in een toenemende behoefte aan geschikte bed- en breakfastruimten. Daarbij valt ook een verschuiving waar te nemen van beden breakfast als onderdeel van een bestaande woning naar apart gelegen gebouwen. Dit houdt ook verband met de (toenemende) behoefte aan privacy. Aan de ontheffing worden voorwaarden verbonden. Deze voorwaarden houden verband met de ruimtelijke consequenties die toelating van een verblijfsrecreatieve functie binnen de bestemmingen kan hebben en de gevolgen voor het toeristisch product in kwalitatieve zin. De voorwaarden zijn (mede gebaseerd op de Beleidsnotitie Bed & Breakfast, Platform Bed & Breakfast Nederland, 11-9-2009):

- Het betreft een kleinschalige verblijfsaccommodatie met maximaal 7 slaapkamers, die deel uitmaakt van een (bedrijfs)woning.
- Het betreft een ondergeschikte nevenactiviteit ten opzichte van de hoofdfunctie wonen, dat wil zeggen dat het gebruik beperkt wordt tot 40% vloeroppervlak met een maximaal aantal vierkante meters van 100 m².
- De recreatieve nevenactiviteit mag geen afbreuk doen aan de woonfunctie.
- De activiteit moet binnen de bestaande woonbebouwing en de daarbij op de plankaart behorende bij-, aan- en bijgebouwen worden gerealiseerd.
- Nieuwbouw c.q. uitbreiding van bestaande gebouwen is niet toegestaan; de activiteit mag geen afbreuk doen aan de volgens het bestemmingsplan gegeven gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden en bouwwerken.
- De activiteit mag geen aanmerkelijke toename van de verkeersbelasting tot gevolg hebben.

Het omzetten van kampeermiddelen naar recreatiewoningen

Het geldende bestemmingsplan bepaalt op toenmalige aanwijzing van de provincie nadrukkelijk dat het aantal recreatiewoningen niet mag worden vermeerderd. Nieuwe recreatiewoningen zijn alleen mogelijk indien:

- Deze uitbreiding gebeurt in het kader van op continuïteit gerichte bedrijfsmatige exploitatie van het recreatieterrein.
- Uit bedrijfseconomisch oogpunt hiermee een belangrijke bijdrage wordt geleverd aan het exploitabel houden van het recreatiebedrijf.
- Deze uitsluitend dienen ten behoeve van het recreatieverblijf (wisselend gebruik).
- Het betreffende terrein voorzien wordt van een goede landschappelijke inpassing.
- Er een kwaliteitsverbetering van het totale terrein plaatsvindt.

- Deze omzetting een toegevoegde waarde heeft ten opzichte van het bestaande recreatieve product en dat hieraan een reële behoefte bestaat in de regio.

In dit kader eist de provincie een onderzoek naar de behoefte aan de nieuwe woningen in de verhuurmarkt waarbij ook eventuele restcapaciteiten in de regio betrokken dienen te worden. Ook is een bedrijfsplan nodig waaruit blijkt dat de omzetting uit bedrijfseconomisch oogpunt noodzakelijk is. Deze eisen zijn zodanig dat de gemeente het niet zinvol acht hiervoor een afzonderlijke regeling op te nemen in het bestemmingsplan. Indien er sprake is van een concreet verzoek dient er voor die situatie een afzonderlijk bestemmingsplan in procedure te worden gebracht (maatwerk).

Tweede dienstwoning bij verblijfsrecreatiebedrijven
De gemeente is bereid medewerking te verlenen aan de realisatie van een tweede bedrijfswoning bij verblijfsrecreatiebedrijven met een bedrijfsmatige exploitatie. Gelet op het beperkte aantal bedrijven dat gebruik zou kunnen maken van een dergelijke regeling en het maatwerk dat nodig is, wordt in het bestemmingsplan geen specifieke regeling opgenomen. Een verzoek zal via een afzonderlijke bestemmingsprocedure geregeld moeten worden.

Oppervlaktemaat stacaravans op verblijfsrecreatieterreinen
De oppervlakte voor stacaravans op recreatieterreinen wordt vergroot van 35 m² naar 55 m². In het geldende bestemmingsplan Buitengebied is destijds gekozen voor de maximale maat van 35 m² om permanente bewoning van stacaravans te ontmoedigen. Permanente bewoning van recreatieve bouwwerken wordt echter niet ontmoedigd door beperking van oppervlakte maar door een duidelijk en consistent beleid op dat punt. Voor stacaravans op verblijfsrecreatieterreinen is een maat van 50 m² een normale maat. Met de al voorgeschreven maximale oppervlakte aan bergruimte van 5 m² bevat het nieuwe bestemmingsplan de gewenste 55 m².

Trekkershutten op verblijfsrecreatieterreinen
De gemeente is bereid medewerking te verlenen aan het realiseren van enkele trekkershutten op verblijfsrecreatieterreinen. Een trekkershut is een houten huisje waar je met circa vier personen in kunt overnachten. Het betreft een budgetvriendelijke overnachtingsmogelijkheid op campings en recreatiecentra. De gemeente ondersteunt de ontwikkeling van trekkershutten, omdat het past bij het gemeentelijk recreatief-toeristisch beleid en het stimuleren van lange afstandswandel- en fietspaden. Veel van dergelijke hutten liggen namelijk aan of in de onmiddellijke omgeving van dergelijke routenetten. De regeling in het bestemmingsplan voorziet in een maximum aantal trekkershutten op verblijfsrecreatieterreinen en terreinen waar kamperen bij de boer is toegelaten, naast een goot- en nokhoogte van 3 respectievelijk 5 meter en een maximum van 30 m².

2.3 OVERZICHT KADERSTELLEND BELEID EN WETGEVING

Er zijn verschillende beleidskaders en wetten relevant voor het voorliggende MER en het bijbehorende bestemmingsplan Buitengebied. Het overheidsbeleid en wetgeving zijn zowel kaderstellend als sturend. In hoeverre beleid kaderstellend of sturend is hangt mede af van het niveau waarop het beleid ontwikkeld wordt. In bijlage 2 is het relevant(e) beleid en regelgeving behandeld aan de hand van Europees, landelijk en provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau.

3 Huidige situatie en ontwikkeling landbouw

3.1 INLEIDING

De huidige situatie en toekomstige ontwikkelingen waarover een besluit is genomen, vormen de referentie voor het beoordelen van de alternatieven in het MER. De ontwikkeling in de landbouw maakt geen deel uit van de referentie maar is als een belangrijke factor in het vormgeven van de alternatieven meegenomen. Daarom is de ontwikkeling van de landbouw in dit hoofdstuk beschreven. Hoofdstuk 4 beschrijft de milieugebruiksruimte voor ammoniak, geur en fijn stof. Deze milieuaspecten zijn bepalend voor wat mogelijk is in de ontwikkeling van veehouderijen. Binnen deze milieugebruiksruimte, en rekening houdend met de ontwikkeling in veehouderij zijn vervolgens in hoofdstuk 5 de alternatieven voor veehouderij ontwikkeld. De referentiesituatie voor de overige aspecten is beschreven in hoofdstuk 6 waarin de effecten zijn beoordeeld.

3.2 HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING VEEHOUDERIJ

3.2.1 LANDELIJKE SITUATIE EN ONTWIKKELING VEEHOUDERIJ

Huidige situatie Nederland

Afbeelding 3 laat de ontwikkeling van de Nederlandse veestapel zien tot 2010.

Afbeelding 3: Ontwikkeling Nederlandse veestapel

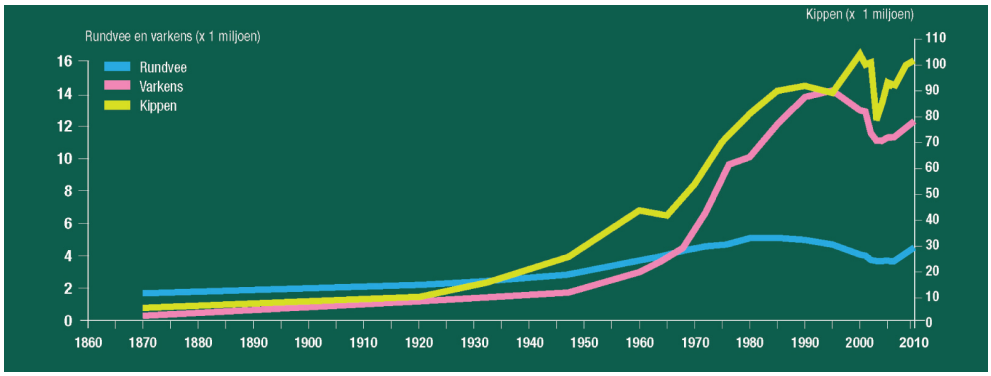

Ter toelichting op Afbeelding 3 is het volgende van belang:

- De veestapel in Nederland en ook in Harderwijk nam sinds het midden van de vorige eeuw sterk toe als gevolg van intensievere landbouwmethoden en de import van veevoer.

- Het aantal runderen daalt sinds de invoering van de melkquotering in 1984, om de zuiveloverschotten in Europa te beteugelen. Bij een gelijkblijvend nationaal melkquotum daalde sindsdien het aantal melkkoeien als gevolg van een steeds hogere melkproductie per koe. De laatste paar jaar stijgt het aantal melkkoeien weer als gevolg van verruiming van het melkquotum.
- Na het in 1987 instellen van mestproductierechten is het aantal varkens en kippen in Nederland sinds 1999 gemaximeerd door het invoeren van een systeem van varkens- en pluimveerechten wat sindsdien een plafond betekent voor de totale omvang van de pluimvee- en varkensstapel in Nederland. Dit om milieuredenen om het nationale mestoverschot beheersbaar te houden. De afname van het aantal varkens en kippen begin jaren 2000 komt vooral door de eenmalige opkoopregeling van varkens- en pluimveerechten om het Nederlandse mestoverschot te verminderen. In de periode 2003-2010 groeide de varkens- en kippenstapel weer. Deels komt dit door het uitgeven van extra dierrechten door het rijk, in ruil voor afzet van de mest buiten de Nederlandse landbouw en deels wellicht door een hogere benuttingsgraad van rechten.
- De schaalvergroting naar minder maar grotere bedrijven gaat gestaag door. Groeiende bedrijven nemen daarbij grond, melkquotum, varkens- of pluimveerechten over van stoppende bedrijven. Het Landbouw Economisch Instituut (LEI) verwacht dat de komende 15 jaar het aantal landbouwbedrijven in Nederland met circa een derde zal afnemen. Dat betekent een (voortgaande) afname met enkele procenten per jaar (LEI rapport 2010.042).

Autonome ontwikkeling veehouderij in Nederland

Het economisch perspectief van de landbouw in de wereld en in Nederland is goed te noemen. De wereldbevolking groeit de komende decennia met circa een derde en zal bij gemiddeld toenemende welvaart meer gaan besteden aan voedsel en ook meer dierlijke producten gaan consumeren. Daarnaast neemt de vraag naar bio-energie en bio-plastics toe.

Ook het economisch perspectief van de veehouderijsector in Nederland is goed. De sector is de afgelopen jaren levenskrachtig gebleken en kan de concurrentie met het buitenland aan. De trend naar schaalvergroting naar minder maar grotere bedrijven zal doorzetten als gevolg van efficiency-voordelen, techniek en automatisering. Dat is een sterk autonoom proces waarop de overheid nauwelijks invloed kan uitoefenen, behalve het stellen van milieugrenzen en grenzen aan de omvang van bouwvlakken en stallen. Voor zover de omvang van individuele bouwvlakken beperkend zal zijn voor schaalvergroting zullen schaalvergrotende bedrijven steeds vaker meerdere bedrijfslocaties omvatten. Het is niet aannemelijk dat de veestapel in Nederland afneemt door gebrek aan economisch perspectief of gebrek aan geschikte locaties. Binnen de huidige milieuregels en bouwvlakken zijn er nog voldoende geschikte locaties om de huidige Nederlandse veestapel te huisvesten en te laten groeien op minder maar grotere bedrijven. De Nederlandse veestapel kan mogelijk gaan groeien door de volgende ontwikkelingen:

- Het afschaffen van de melkquotering in 2015. Dan kan de totale Nederlandse melkveestapel mogelijk toenemen. Het (LEI) heeft onderzocht dat de toename van de Nederlandse melkveestapel dan enkele tientallen procenten kan bedragen. Uitbreiden wordt dan goedkoper omdat melkveebedrijven voor die uitbreiding geen quotum meer hoeven te kopen van stoppende bedrijven.
- Het mogelijk vervallen van het systeem van pluimvee- en varkensrechten in 2015. Dit systeem vervalt als niet voor die tijd besloten wordt om het te handhaven. Als het systeem vervalt, kan de Nederlandse varkens- en pluimveestapel toenemen.

De toekomstige ontwikkeling van de omvang van de veestapel in Nederland en Harderwijk zal vooral afhangen van het mestbeleid na 2015 en de internationale concurrentiepositie van de Nederlandse veehouderij. Nederland is nu 200 tot 300% zelfvoorzienend voor melk, vlees en eieren. Tweederde van de productie moet dus geëxporteerd worden.

Gegeven de sterke Nederlandse concurrentiepositie enerzijds en de beperkte mestafzetruimte voor groei van de veestapel anderzijds is het voorshands niet aannemelijk dat de Nederlandse veestapel, ook na 2015, grote krimp of groei zal laten zien. Echter als het technisch en financieel de komende jaren haalbaar zal blijken om te komen tot mestverwerking waarbij meer mest kan worden afgezet, dan is het niet ondenkbaar dat de Nederlandse veestapel wel fors gaat groeien.

Bedrijven moeten in 2013 voldoen aan het Besluit Huisvesting. Dit Besluit is vanaf 1 april 2008 van kracht en bepaalt het algemene emissiebeleid voor heel Nederland. Met dit besluit moeten dierenverblijven, waar emissiearme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissiearm worden uitgevoerd[1] . Hiertoe bevat het besluit zogenaamde maximale emissiewaarden. Op grond van het besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden. Bedrijven die voor 2020 stoppen mogen vanaf 2013 aan de eisen voldoen door minder vee te gaan houden, in plaats van de stallen aan te passen.

In 2013 worden daarnaast de Europese dierenwelzijneisen van kracht. Een consequentie hiervan is een verbod op legbatterijen.

Het is de verwachting dat de eisen aan huisvesting en welzijn er toe leiden dat een substantieel aantal intensieve veehouderijen zal stoppen waarbij de varkens- en pluimveerechten worden overgenomen door bedrijven die uitbreiden met stallen die wel aan de eisen voldoen.

3.2.2 HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING VEEHOUDERIJ IN HARDERWIJK

Situatie en ontwikkeling veehouderij op basis van CBS-cijfers
Tabel 1 geeft een overzicht van het aantal dieren en veehouderijbedrijven in Harderwijk in de periode 2000-2011, op basis van cijfers van het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS). Deze cijfers zijn gebaseerd op de door agrariërs opgegeven Meitelling van daadwerkelijke aanwezige dieraantallen.

In 2011 zijn er 31 bedrijven met graasdieren (rundvee en vleeskalveren) en 4 bedrijven met hokdieren (varkens en pluimvee). Tussen 2004 en 2011 is het aantal bedrijven met graasdieren afgenomen met 26%, circa 3,7% per jaar. Het aantal bedrijven met hokdieren is gelijk gebleven. Ook het aandeel aan rundvee is in de gemeente Harderwijk ongeveer gelijk gebleven. De pluimveestapel is beperkt en wisselt sterk. In Harderwijk is op basis van CBS-cijfers slechts één varkensbedrijf aanwezig en er zijn binnen de gemeente Harderwijk geen kalkoenen, konijnen, edelpelsdieren of overig pluimvee aanwezig.

Tabel 1: Aantal dieren en bedrijven (groter dan 3 nge) in Harderwijk in de periode 2000-2011 (bron: CBS-Statline)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2011 in % van 2004*
Aantal bedrijven met graasdieren	59	55	50	44	42	41	39	33	37	35	37	31	74

[1] Volgens het gedoogbeleid hebben veehouders tot 1 april 2010 de tijd gehad om in een plan aan te geven hoe en wanneer ze voldoen aan de eisen voor ammoniakuitstoot. Dat staat in het Actieplan ammoniak veehouderijen dat op 1 december 2009 bekend is gemaakt. Het actieplan is gericht op pluimvee-, varkens- en melkveehouderijen.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2011 in % van 2004*
Aantal bedrijven met hokdieren	15	9	9	5	4	4	4	3	4	4	5	4	100
Rundvee totaal	13107	12357	9150	7575	7245	9342	9081	8072	8913	8205	9508	7463	103
Vleeskalveren	11801	11352	8239	6956	6668	8772	8480	7542	8401	7711	9020	7000	105
Varkens totaal	3063	2255	1105	4	-	-	195	-	-	-	-	1	-
Kippen totaal	5200	-	-	-	4500	9100	9100	9100	9400	9500	13200	13250	294
Kalkoenen	6500	6500	6200	-	-	-	-	-	-	-	220	-	-
Slachteenden	103058	69382	56472	30990	36340	34184	27998	28050	36226	33498	33743	14229	39
Overig pluimvee	30800	42426	9400	6600	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Konijnen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Edelpelsdieren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

* Aantallen bedrijven en dieren 2011 zijn uitgedrukt in % van 2004 omdat 2004-2011 een stabiele trend weergeeft na de vogelpest en de opkoopregeling van varkens- en pluimveerechten.

Situatie en ontwikkeling veehouderij op basis van milieuvergunningen

Met behulp van het Bestand Veehouderij Bedrijven (BVB) en aanvullende informatie van de gemeente Harderwijk is een overzicht beschikbaar van de veehouderijbedrijven (zie Tabel 2).

Binnen het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied liggen 37 bedrijven met een milieuvergunning (=inclusief vallend onder een AMvB ingevolge de Wet milieubeheer) voor het houden van vee. Voor het merendeel betreft het bedrijven met melk-/overig rundvee en vleeskalveren , voor een kleiner deel gaat het om bedrijven met varkens, pluimvee, paarden en gemengde bedrijven. Van deze bedrijven hebben 21 bedrijven een omvang van 70 nge of meer. Het betreft 4 bedrijven met melk-/overig rundvee, 9 bedrijven met vleeskalveren, 5 bedrijven met pluimvee en 3 gemengde bedrijven van deze omvang.

In Tabel 2, Tabel 3 en Afbeelding 4 is de ligging van de veehouderijbedrijven naar aard en omvang in de gemeente Harderwijk weergegeven.

ONDERSCHEID VEEHOUDERIJEN-NGE

De Nederlandse grootte-eenheid (nge) is een reële economische maatstaf die gebaseerd is op het brutostandaardsaldo (bbs, opbrengst minus bepaalde specifieke kosten). Het is een maat voor de economische omvang van agrarische activiteiten. Een grens van 70 nge geldt veelal als maat voor een volwaardig bedrijf (bron: www.lei.wur.nl). Een bedrijf van 70 nge bestaat uit ongeveer 100 zeugen gesloten of 1600 vleesvarkens of 50 melk- en kalfkoeien met bijbehorend jongvee of 26000 leghennen.

Tabel 2: Aantal veehouderijen binnen en buiten het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied (bron: Web-BVB)

	Melk-/overig rundvee	Vleeskalveren	Varkens	Pluimvee	Paarden	Gemengd	Totaal
Binnen het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied	9	12	0	7	3	6	37
Buiten het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied	8	1	1	0	0	1	11
Totaal	17	13	1	7	3	7	48

Tabel 3: Aard en omvang van bedrijven binnen het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied (bron: Web-BVB)

Omvang in nge	Melk-/overig rundvee	Vleeskalveren	Pluimvee	Paarden	Gemengd	Totaal
0 – 40	3	3	0	1	3	10
40 – 70	2	0	2	2	0	6
70 – 140	4	4	5	0	3	16
> 140	0	5	0	0	0	5
Totaal	9	12	7	3	6	37

Afbeelding 4: Overzichtskaart veehouderijbedrijven in de gemeente Harderwijk, zie ook bijlage 5 (bron Web-BVB en aanvullende informatie gemeente Harderwijk)

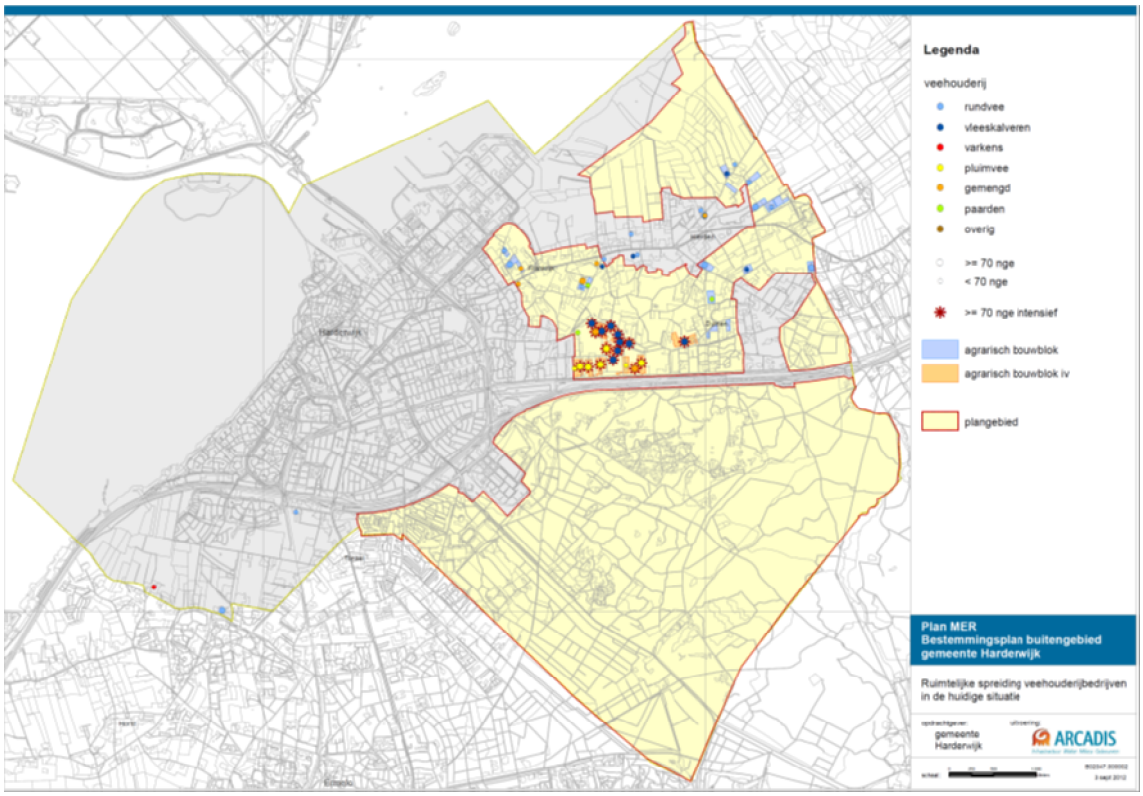

Te verwachten ontwikkeling veehouderij in Harderwijk

Volgens de gemeente zal in de gemeente Harderwijk niet of nauwelijks sprake zijn van een daling van het aantal veehouderijen. Het aantal bedrijven daalt veelal ook door bijvoorbeeld stads- en dorpsuitbreidingen en realisatie van de ecologische hoofdstructuur (indien bedrijven daarbij vertrekken naar buiten de gemeente), doch dat zal in Harderwijk niet of nauwelijks een reden meer zijn tot daling van het aantal bedrijven. De totale veestapel in Harderwijk zal ongeveer gelijk blijven.

3.3 REFERENTIESITUATIE VOOR VEEHOUDERIJ

De milieueffecten van de huidige situatie plus de autonome ontwikkeling vormen gezamenlijk de referentiesituatie voor het MER, waarmee het voornemen en de alternatieven vergeleken moeten worden. Met name voor bestemmingsplannen buitengebied is het soms lastig om te bepalen welke elementen nu behoren tot de referentiesituatie en welke tot het voornemen.

Toegespitst op de milieueffecten van de veehouderij, is de referentiesituatie opgebouwd uit:

- Bouwvlakken en vergunningen voor de veehouderijen, voor zover die feitelijk zijn ingevuld.
- Bouwvlakken en vergunningen die nog niet (volledig) zijn ingevuld, maar wel op korte termijn worden ingevuld.
- Ontwikkelingen in de veehouderij op basis van andere reeds genomen besluiten (de zogenaamde autonome ontwikkeling), zoals het Besluit Huisvesting dat eisen stelt aan de stalsystemen (maximale emissies per dier) die worden toegepast.

Het is lastig te bepalen welk deel van de vergunde ruimte (= milieuvergunningen dan wel vallend onder een AMvB ingevolgde de Wet milieubeheer, hierna tezamen aangeduid als vergunningen) die nu nog niet is gerealiseerd op korte termijn (bijvoorbeeld binnen 3 jaar) wel zal zijn gerealiseerd. De vergunningen van veehouderijen worden systematisch door gemeenten en provincie geregistreerd; informatie over concrete initiatieven of plannen om te investeren (of juist niet) is veel minder goed toegankelijk.

Daarom zijn in dit MER de volgende referenties onderscheiden:

Huidige situatie vergund
Op basis van de vergunde rechten van de veehouderijen in het plangebied en omgeving is de (vergunde) milieubelasting in beeld gebracht. Dit is de milieubelasting op basis van de vergunde stalsystemen en het vergunde aantal dieren (bron: milieuvergunningenbestand Web-BVB).

Door de effecten in beeld te brengen ten opzichte van de "Huidige situatie vergund" is het voor de gemeente inzichtelijk welke effecten er optreden ten opzichte van de vergunde situatie.

Huidige situatie + CBS-correctie veestapel (referentiesituatie Passende Beoordeling)
In deze referentie is de feitelijke stalbezetting verwerkt. De gemiddelde stalbezetting voor de gehele gemeente is bepaald op basis van de Meitelling (bron: CBS-Statline). Vervolgens is een inschatting gemaakt van het gemiddeld aantal dierplaatsen zoals vastgelegd in de milieuvergunningen. Het verschil tussen feitelijk en vergunde stalbezetting is de CBS-correctie op de veestapel en dus ook op de milieubelasting in de referentiesituatie.

Voor het bestemmingsplan is dit de referentiesituatie in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. De Natuurbeschermingswet 1998 stelt namelijk dat effecten van het nieuwe bestemmingsplan moeten worden afgezet tegen de huidige feitelijke situatie. De "Huidige situatie + CBS-correctie veestapel" is dan ook de referentiesituatie voor de Passende Beoordeling (bijlage 1).

Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting
Alle veehouderijlocaties moeten in de planperiode voldoen aan de maximale emissiewaarde per dierplaats zoals vastgelegd in de AMvB-Huisvesting. Daarom is in deze referentie gecorrigeerd op de maximale emissiewaarden van deze AMvB. De correctie vond plaats op de stalemissies berekend met het actuele milieuvergunningenbestand.

Het is een vereiste van de MER-systematiek om in de referentiesituatie ook rekening te houden met de autonome ontwikkeling. Door de effecten in beeld te brengen ten opzichte van de referentiesituatie "Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting" is het voor de gemeente inzichtelijk welke effecten er optreden ten opzichte van de vergunde situatie waarbij ook rekening wordt gehouden met de autonome ontwikkeling AMvB-Huisvesting.

Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting + CBS-correctie veestapel (referentiesituatie MER).
Deze referentie bestaat uit de stalemissies berekend met het actuele milieuvergunningenbestand, gecorrigeerd op de feitelijke stalbezetting en de maximale emissiewaarden van de AMvB-Huisvesting.

In deze referentiesituatie wordt er rekening gehouden met de Natuurbeschermingswet 1998 en het vereiste uit de MER-systematiek om in de referentiesituatie ook rekening te houden met de autonome ontwikkeling (AMvB-Huisvesting). Vanwege de navolgbaarheid is in dit MER de "Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting + CBS-correctie veestapel" als referentiesituatie gehanteerd voor alle aspecten.

Vergund versus werkelijk gebruik

Zoals ook de Commissie voor de m.e.r. in haar recente adviezen aangeeft, is de vergunde situatie voor veehouderij niet altijd in overeenstemming met het werkelijke aantal gehouden dieren. Daarom is inzichtelijk gemaakt hoe groot dit verschil gemiddeld is binnen de gemeente Harderwijk. De vergelijking is gemaakt aan de hand van de Meitelling waarvoor de Dienst Regelingen verantwoordelijk is.

Consequenties voor referentiesituatie

In Tabel 4 is het verschil in de huidige (werkelijke) bezetting (CBS-gegevens) versus de vergunde situatie weergegeven voor dieraantallen en de ammoniakemissie. De bezetting op basis van het CBS 2011 en het vergund aantal dieren is voor een aantal diercategorieën erg laag. Ook bij de gemeente bestaat de indruk dat de werkelijke bezetting hoger zou moeten liggen, onduidelijk is waarom het verschil zo groot is. De gemeente heeft naar aanleiding van deze resultaten daarom een dossieronderzoek uitgevoerd op basis van de gegevens van recente bedrijfsbezoeken bij de intensieve veehouderijen. Op basis van deze gegevens is de schatting voor de bezetting voor de diercategorieën vleeskalveren en slachteenden aangepast, naar respectievelijk 83% en 40% en ook de schatting van de bezetting van de diercategorie melk- en kalfkoeien is aangepast, naar 40%. Dit zijn reëlere percentages dan die welke rechtstreeks uit de vergelijking met de meitelling voortkomen.

Wanneer rekening wordt gehouden met de functionele leegstand die al is verdisconteerd in de wettelijke emissiefactoren per dier (gemiddeld 5 tot 10%) is de latente vergunde ruimte in Harderwijk op basis van de vergelijking tussen gecorrigeerd CBS 2011 en vergund circa 40%. Dit getal is in de berekeningen die verder in dit MER zijn opgenomen gebruikt als CBS-correctie.

Tabel 4: Verschil werkelijk gebruik versus vergunde situatie (ammoniak)

Diercategorie **	CBS 2011 aantal dieren	Vergund aantal dieren	Vergund NH_3	Bezetting %	Bezetting % gecorrigeerd	Indicatie CBS emissie NH_3 bezetting x emissie
Melk- en kalfkoeien (>= 2 jaar)	167	811	6556	21%	40% ***	2622
Zoogkoeien (>= 2 jaar) *	51	51	271	100%	100%	271
Jongvee voor de melkveehouderij	106	245	957	43%	43%	414
Vleeskalveren	7101	12382	29200	57%	83% ****	24236
Ov. Rundvee >= 2 jaar *	38	38	0	100%	100%	0
Schapen	273	10	7	2730%	2730%	191
Fokvarkens	0	107	453	0%	0%	0
Vleesvarkens	1	832	2352	0%	0%	3
Leghennen	13250	9100	1138	146%	146%	1657
Kalkoenen	0	8000	2880	0%	0%	0
Slachteenden	14229	217016	47741	7%	40% *****	19096
Paarden en pony's	125	95	613	132%	132%	807
Totaal			92168			49297

Diercategorie **	CBS 2011 aantal dieren	Vergund aantal dieren	Vergund NH_3	Bezetting %	Bezetting % gecorrigeerd	Indicatie CBS emissie NH_3 bezetting x emissie
Verschil tussen vergunningen en CBS					47%	
Gecorrigeerd percentage (gehanteerd in voorliggend MER)					40%	

* Zorgkoeien en Ov. Rundvee verrekend met melkrundvee.

** De diercategorie hobbygeiten is verwijderd.

*** De bezetting melk- en kalfkoeien is op 40% gezet (schatting).

**** De bezetting vleeskalveren is op 83% gezet (op basis van bedrijfsbezoeken).

***** De bezetting slachteenden is op 40% gezet (op basis van bedrijfsbezoeken).

4 Milieugebruiksruimte

4.1 VEEHOUDERIJ

De milieugebruiksruimte (hierna ook wel milieuruimte genoemd) is het verschil tussen de huidige milieubelasting en de maximale milieubelasting op basis van wettelijke normen. Ontwikkeling van de veehouderij binnen Harderwijk kan slechts binnen deze milieuruimte plaatsvinden. Dit hoofdstuk bevat een analyse van de milieuruimte voor de veehouderij in Harderwijk, die bepaald wordt door de milieuruimte op basis van ammoniak, geur, en fijn stof. De milieuruimte en planologische beleidsruimte vormen de basis van de invulling van de alternatieven. Dat neemt niet weg dat tussen de alternatieven binnen de maximale milieuruimte verschillen in milieubelasting kunnen blijken. Deze verschillen komen aan de orde in het hoofdstuk effectbeschrijving.

4.1.1 AMMONIAK

Stikstof en Natura 2000-gebieden
Voor het toetsen van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden is een streng toetsingsregiem van kracht op grond van de Natuurbeschermingswet 1998. Met dit regiem is geen enkele ontwikkeling met een toename aan stikstofdepositie mogelijk in de buurt van Natura 2000-gebieden waar de voor vermesting gevoelige habitats overbelast zijn in de bestaande situatie met stikstofdepositie.

Om de vastgelopen vergunningverlening aan veehouderij bedrijven weer vlot te trekken is het rijk samen met de provincies gestart met de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) gekoppeld aan het beleid en regelgeving voor het beschermen van Natura 2000. Natura 2000 is een Europees netwerk van natuurgebieden, maar het is ook de naam van het Europese beleid om de natuur en vooral biodiversiteit in die gebieden te beschermen. In Nederland heeft Natura 2000 geleid tot het aanwijzen van 162 natuurgebieden. Om de natuurdoelen in een groot aantal van die gebieden te kunnen halen moet de neerslag van stikstof - de stikstofdepositie - minder worden. Die depositie daalt weliswaar al tientallen jaren maar is in veel gevallen nog steeds te groot om de stikstofgevoelige leefgebieden van planten en dieren - habitats in de Natura 2000-taal - weer een vitaal bestaan te bezorgen. Dat is slecht voor die habitats, maar het is ook slecht voor de plaatselijke en regionale economie.

Vooruitlopend op de PAS heeft de provincies Gelderland een provinciale stikstofverordening vastgesteld.

Verordening Stikstof en Natura 2000 Gelderland
De Verordening Stikstof en Natura 2000 Gelderland heeft als doel de vastgelopen vergunningverlening aan veehouderijbedrijven weer vlot te trekken. Bedrijven die willen uitbreiden kunnen alleen een vergunning krijgen als ook de stikstofbelasting op de Natura 2000-gebieden daalt. De verordening bereikt deze twee doelen met behulp van een salderingssysteem.

Het salderingssysteem, dat wordt beheerd door de provincie, registreert de stikstofuitstoot door veehouderijbedrijven, ook wel depositieruimte genoemd, en houdt de ontwikkeling daarvan bij. Als de depositieruimte van een bedrijf afneemt door het geheel of gedeeltelijk beëindigen van de activiteiten, kan een ander bedrijf deze depositieruimte voor een deel overnemen. Het salderingssysteem is gemeentegrens overstijgend.

Als de stikstofuitstoot door de uitbreiding een bepaalde drempelwaarde overschrijdt, is het bedrijf dat de vergunning aanvraagt verplicht om gebruik te maken van het salderingssysteem. De drempelwaarde is gerelateerd aan de stikstofgevoeligheid van het nabijgelegen Natura 2000-gebied en is 0,5% van de kritische depositiewaarde van een stikstofgevoelig habitat, met uitzondering van de Natura 2000-gebieden Rijntakken, waarvoor een waarde van 1% van de kritische depositiewaarde geldt. Beneden deze drempelwaarde hoeft er niet gesaldeerd te worden en krijgt het bedrijf de Nb-wetvergunning zonder extra voorwaarden ten aanzien van de stikstofuitstoot. Boven deze drempelwaarde treedt het salderingssysteem in werking. Dit systeem garandeert een afname aan stikstofdepositie op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden.

In Afbeelding 5 is de indicatieve ruimte aan stalemissies berekend voor het plangebied. Deze emissies zijn bepaald door het terugrekenen naar de vergunde veehouderijlocaties van een maximale bijdrage van een 0,5% van de kritische depositie van de stikstofgevoelige habitats in de relevante Natura 2000-gebieden. Deze ruimte is niet bepaald in het deel ten zuiden van de A28 (en het spoor) omdat daar geen veehouderijbedrijven liggen.

Afbeelding 5: Indicatieve ruimte ten aanzien van de depositie van ammoniak, zie ook bijlage 5

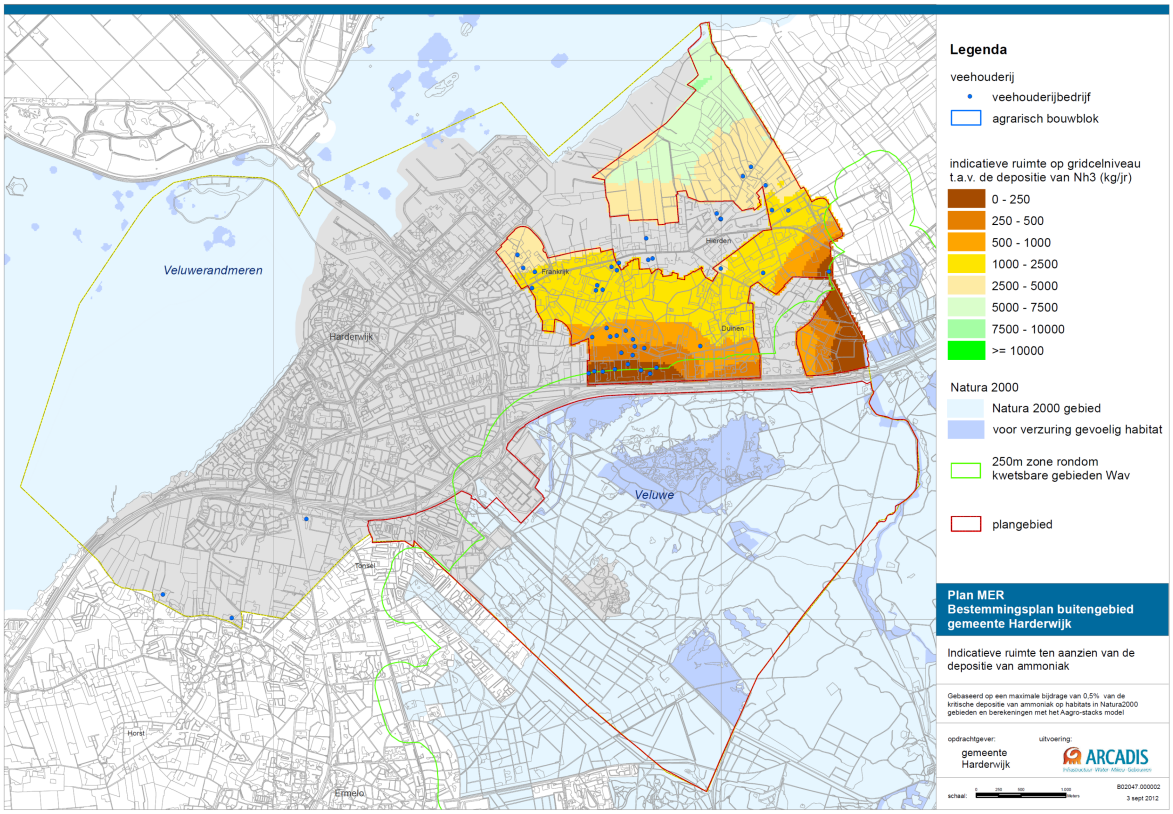

Voor een varkensbedrijf met 300 zeugen gesloten geldt een standaard ammoniakemissie van 3.986 kgNH3/jaar, voor een bedrijf met 2000 vleeskalveren geldt een standaard ammoniakemissie van 5.000 kgNH3/jaar en voor een bedrijf met 100.000 leghennen geldt een standaard ammoniakemissie van 12.500 kgNH3/jaar. Op basis hiervan kan worden gesteld dat er in het plangebied geen ammoniakruimte is voor nieuwe pluimveehouders en dat de ammoniakruimte voor nieuwe bedrijven met varkens of vleeskalveren zeer beperkt is. Er is alleen wat ammoniakruimte ten noorden van de Zuiderzeestraatweg.

Wet ammoniak en veehouderij (Wav)

Ook het beschermingsregime voor Wav-gebieden (gebieden die op grond van de Wet ammoniak en veehouderij zijn aangewezen als zeer kwetsbare natuur) en overige natuurgebieden kunnen beperkend werken voor de milieugebruiksruimte. Op nationaal niveau is de bescherming van de voor ammoniakdepositie gevoelige bos- en natuurgebieden geregeld in de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). Deze wet geeft de Provincie de bevoegdheid om bepaalde afwegingen te maken ten aanzien van de te beschermen gebieden. De Wet ammoniak en veehouderij (Wav) is bedoeld als basis voor het beoordelen van het aspect ammoniak afkomstig van dierenverblijven van veehouderijen. De Wav heeft alleen betrekking op de ammoniakemissie uit dierenverblijven van een veehouderij en niet op andere bronnen van ammoniak binnen een veehouderij. Bij beslissingen inzake het oprichten of veranderen van een veehouderij moet op grond van de Wav worden besloten of de aangevraagde vergunning kan worden verleend of moet worden geweigerd. In de Wav-gebieden en in een zone van 250 meter daaromheen hebben bedrijven te maken met een gecorrigeerd emissieplafond (vergunde emissie gecorrigeerd voor de AMvB-Huisvesting). Saldering is hierbij niet aan de orde. Op Afbeelding 6 is de ligging van de Wav-gebieden weergegeven.

Afbeelding 6: Wav-gebieden in Harderwijk

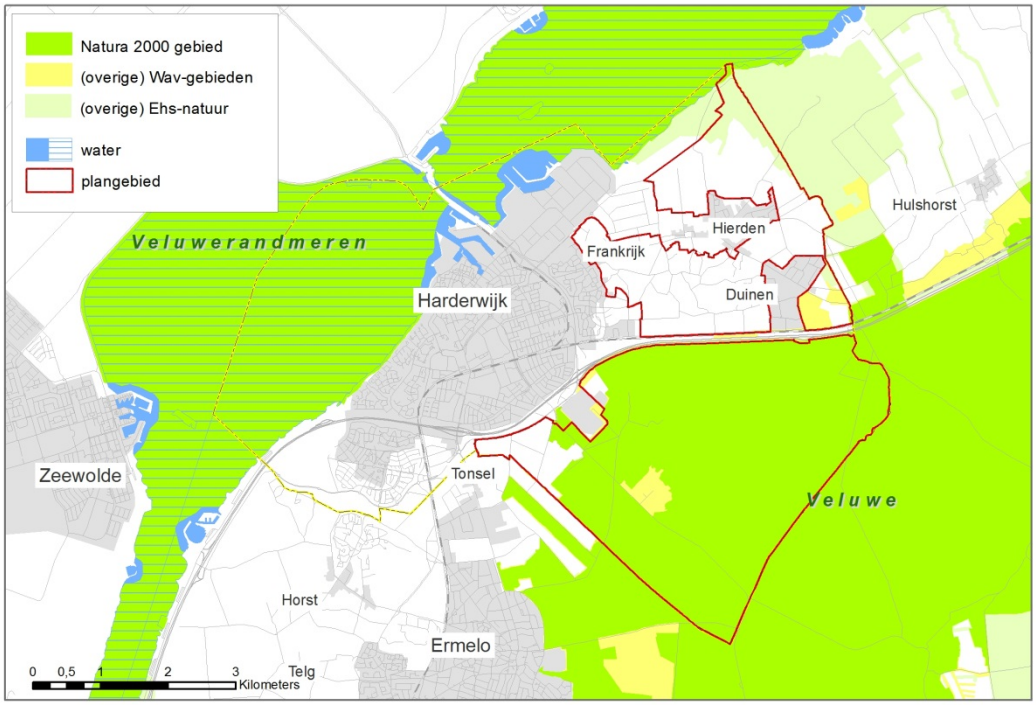

Het plangebied kent geen veehouderijlocaties in de Wav-zone.

4.1.2 GEUR

Bij het verlenen van omgevingsvergunningen, voor de activiteit milieu voor veehouderijen, en in de ruimtelijke ordening moet rekening worden gehouden met geuroverlast veroorzaakt door veehouderijen. De op 1 januari 2007 in werking getreden Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt hiervoor het beoordelingskader. De Wgv stelt eisen aan de maximale geurbelasting die de veehouderij mag veroorzaken op een gevoelig object zoals een woning. De geuremissie en -belasting worden uitgedrukt in zogenaamde Odour Units (OU's). De in de wet opgenomen maximale geurbelastingsnormen zijn maximaal 14 OU/m³ voor geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom en maximaal 3 OU/m³ voor geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom (dit bij 98% percentiel, oftewel 98% van de tijd). Voor bepaalde veehouderijbedrijven (geen intensieve veehouderij, zoals melkrundveebedrijven) geldt een vaste afstand. Deze afstand tot geurgevoelige objecten is binnen de bebouwde kom 100 meter en buiten de bebouwde kom 50 meter. Onverminderd de bovengenoemde geurbelastingsnormen en vaste afstanden bedraagt de afstand van de buitenzijde van een dierenverblijf tot de buitenzijde van een geurgevoelig object ten minsten 50 meter binnen de bebouwde kom en 25 meter buiten de bebouwde kom.

De gemeente Harderwijk heeft geen geurverordening vastgesteld waarmee ze afwijkt van de landelijke normering.

De Wgv verbiedt het overschrijden van de geurnorm bij gevoelige objecten en beperkt daarmee de milieugebruiksruimte voor veehouderijen. De geurbelasting is afhankelijk van de afstand van gevoelige objecten tot veehouderijbedrijven en de emissie van geureenheden.

Voor een standaardvarkensbedrijf met 300 zeugen gesloten (218 Nge) geldt een standaardemissie van 49.584 OU. Een bedrijf met 2000 vleeskalveren (288 Nge) geldt een standaardemissie van 71.200 OU en voor een pluimveebedrijf met 100.000 leghennen (264 Nge) geldt een standaardemissie van 34.000 OU.

Afbeelding 7 laat de indicatieve ruimte voor geuremissie zien. Dit is een indicatie van de hoeveelheid geuremissie van veehouderijbedrijven tot aan de OU-norm. Dit betreft bedrijven met dieren waarvoor een emissiefactor geldt (zoals varkens, pluimvee en vleeskalveren).

Met name de milieuruimte in en rondom de bebouwde kom en woningen in het buitengebied, is beperkt. De meeste benutbare geurruimte is aanwezig in en rond het natuurgebied Veluwe, het middengebied de Hoge Enk en het noordelijk deel van het plangebied. In het gebied tussen Harderwijk en Duinen, met de concentratie aan vleeskalverenbedrijven, is de geurruimte beperkt maar de behoefte groot.

Afbeelding 7: Indicatieve milieuruimte ten aanzien van geurhinder, zie ook bijlage 5

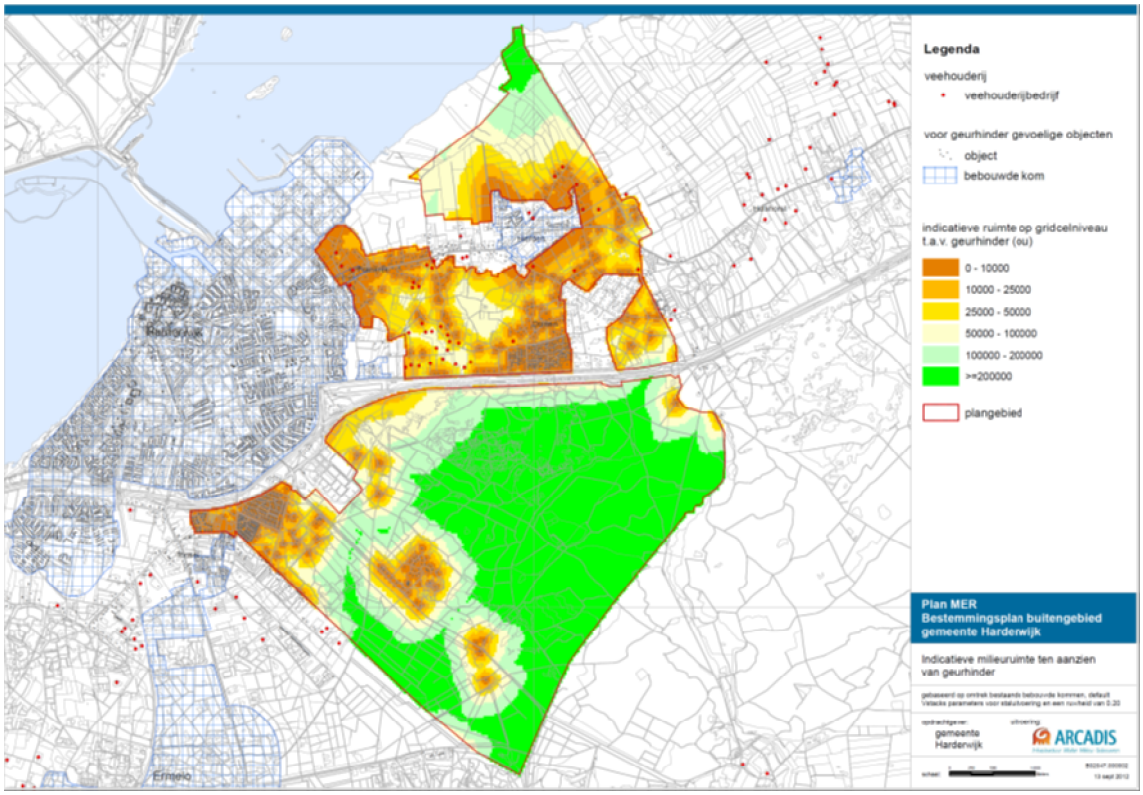

Voor de meeste veehouderijen (met dieren met een geuremissiefactor) is de milieuruimte m.b.t. geur beperkt. Ook kunnen er vanuit het bestemmingsplan beperkingen zijn (omvang bouwvlak en maximaal toegestane bebouwing daarbinnen).

Net zoals voor ammoniak zullen veel veehouderijen die willen groeien in het aantal dierplaatsen gebruik moeten maken van technieken om de emissie of belasting te beperken. Die technieken zijn beschikbaar en vergunbaar, maar zullen ook vanuit bedrijfseconomisch oogpunt betaalbaar moeten zijn. In de regel zijn bedrijven met een grotere omvang hiertoe beter in staat dan kleinere bedrijven.

4.1.3 FIJN STOF

Fijn stof wordt gezien als één van de meest schadelijke stoffen van luchtverontreiniging.
Tot fijn stof worden in de lucht zwevende deeltjes kleiner dan 10 micrometer
(PM_{10}) gerekend. Fijn stof blijft in de lucht zweven en bestaat uit deeltjes van verschillende grootte, van verschillende herkomst, met een verschillende chemische samenstelling.
Uit verschillende publicaties is bekend dat fijn stof gezondheidsproblemen en vroegtijdige sterfte kan veroorzaken bij de mens. Concentratie van veehouderijen kan de kans op overschrijding van de fijn stof normen verhogen. Mogelijk vormt dit een beletsel bij de vergunningverlening voor grotere intensieve veehouderijen.

Het voorkomen van nieuwe overschrijdingen is een belangrijk uitgangspunt van de wet- en regelgeving. In het kader van vergunningverlening zal de gemeente Harderwijk rekening houden met de wet- en regelgeving met betrekking tot fijn stof. Deze wet- en regelgeving is relatief nieuw. Inmiddels is er een toetsingskader, een verspreidingsmodel en een handreiking over fijn stof en de landbouw. Voor fijn stof gelden de volgende normen:

- Een jaargemiddelde concentratie van 40 µg/m³ fijn stof in de buitenlucht.
- Een daggemiddelde concentratie van 50 µg/m³ welke maximaal 35 keer per jaar mag worden overschreden.

Afbeelding 8: Achtergrondconcentraties PM_{10} 2010, 2015 en 2020

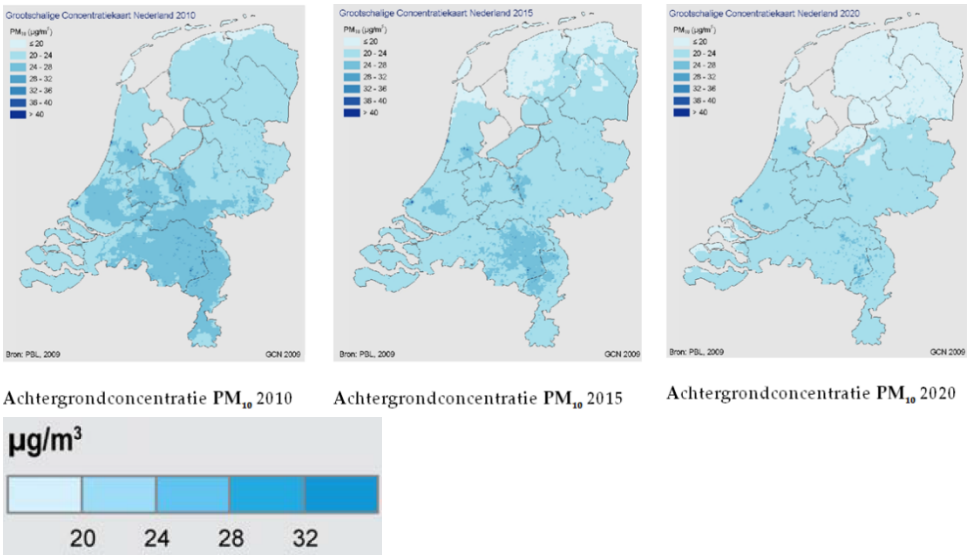

Medio 2008 is het verspreidingsmodel uitgekomen, aangevuld met de handreiking en per 24 december 2008 is ook het te hanteren toetsingskader vastgelegd in de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007. In het toetsingskader is opgenomen dat de concentratie van fijn stof uitsluitend wordt beoordeeld op woonlocaties en op locaties die voor het publiek toegankelijk zijn. Met behulp van dit toetsingskader en de tabel met emissiefactoren fijn stof kan en zal de gemeente de milieuaanvragen toetsen op het onderwerp fijn stof.

De totale emissie van fijn stof in Nederland bedroeg in het jaar 2000 circa 50 Kton aan PM_{10}. Hiervan was circa 10 Kton (20%) afkomstig uit de landbouw. Van de fijn stof uit de landbouw is het overgrote deel afkomstig van pluimvee- en varkensstallen (geschatte bijdrage circa 9 Kton). In Afbeelding 8 zijn de achtergrondconcentraties fijn stof (PM_{10}) voor Nederland, waaronder Harderwijk in 2010, 2015 en 2020 weergegeven.

Afbeelding 9: Afbeelding achtergrondconcentraties fijn stof voor de gemeente Harderwijk

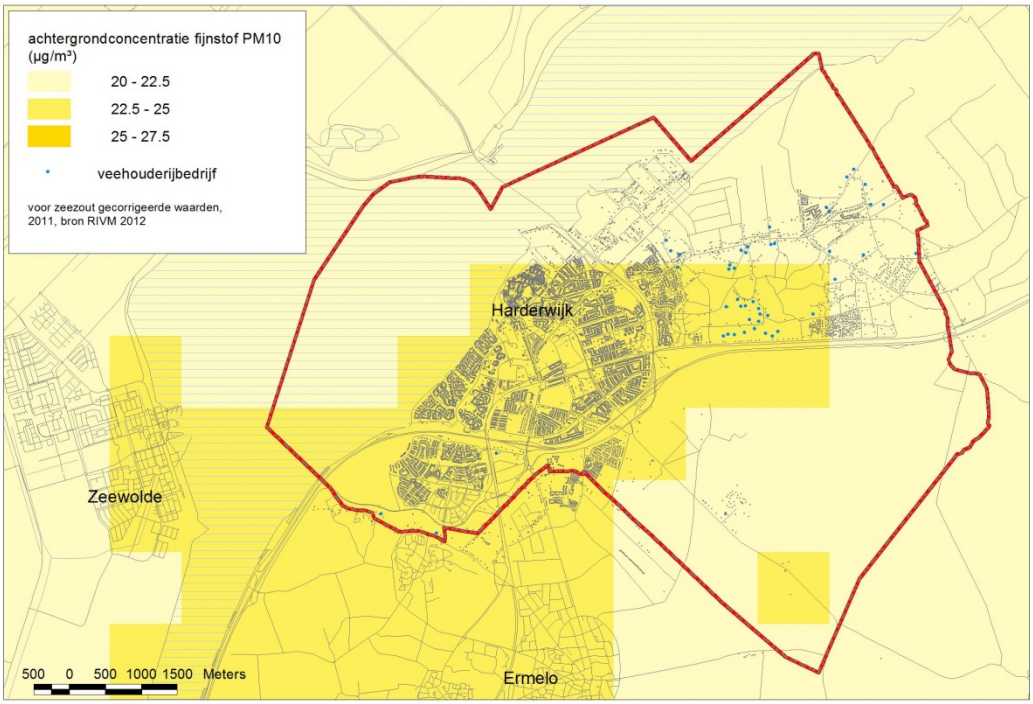

Uit Afbeelding 9 blijkt dat in 2011 de jaargemiddelde achtergrondconcentratie van fijn stof (PM_{10}) in het buitengebied van Harderwijk nergens hoger is dan 25 µg/m³, wat ruim onder de maximaal toegestane jaargemiddelde concentratie van 40 µg/m³ fijn stof in de buitenlucht ligt. Echter, het gezondheidsadvies van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor fijn stof bestaat uit een maximum jaargemiddelde concentratie van 20 µg/m³. Het WHO advies stelt de gezondheid van de mens centraal en is scherper dan die van de EU. De EU hanteert ook 40 µg/m³ maar hanteert wel een scherpere streefwaarde dan de norm zelf. In dit MER wordt voor de jaargemiddelde achtergrondconcentratie getoetst aan de wettelijk norm van 40 µg/m³ zoals vastgelegd in de Wet Milieubeheer.

De jaargemiddelde achtergrondconcentraties van fijn stof (PM_{10}) in het buitengebied van Harderwijk is maximaal 25 µg/m³, nergens hoger dan de norm van 40 µg/m³. Naast deze norm geldt nog dat de grenswaarde van 50µg/m³ niet meer dan 35 keer per jaar wordt overschreden. Als richtwaarde voor de achtergrondconcentratie waarbij dit dreigt te gebeuren wordt in het algemeen een achtergrondconcentratie van 32 µg/m³ gehanteerd.
De maximale concentratie van 25 µg/m³ ligt ook hier ruim onder, zodat ook ten aanzien van de overschrijdingsdagen vanuit de achtergrondconcentratie geen problemen te verwachten zijn.

Afbeelding 10 geeft de indicatieve cumulatieve belasting van fijn stof uit veehouderij weer in de gemeente Harderwijk. Op de afbeelding is te zien dat er ten oosten van Harderwijk sprake is van een piekbelasting bij enkele geconcentreerd liggende bedrijven, voornamelijk pluimvee bedrijven (eenden). Het fijn stof-effect van deze bedrijven reikt verder dan het eigen bouwvlak. Mogelijk is er in de huidige (vergunde) situatie lokaal sprake van een overschrijding van de individuele norm voor fijn stof belasting. In de gemeente Harderwijk is geen sprake van een hoge achtergrondconcentratie op kilometerhokniveau (Afbeelding 9). Maar door de clustering van pluimveebedrijven met een hoge fijn stof emissie zijn problemen op lokaal niveau zeker mogelijk, ook wanneer er niet direct sprake is van individuele normoverschrijding.

Afbeelding 10: Afbeelding indicatieve cumulatieve belasting van fijn stof vanuit veehouderijen in de gemeente Harderwijk, zie ook bijlage 5

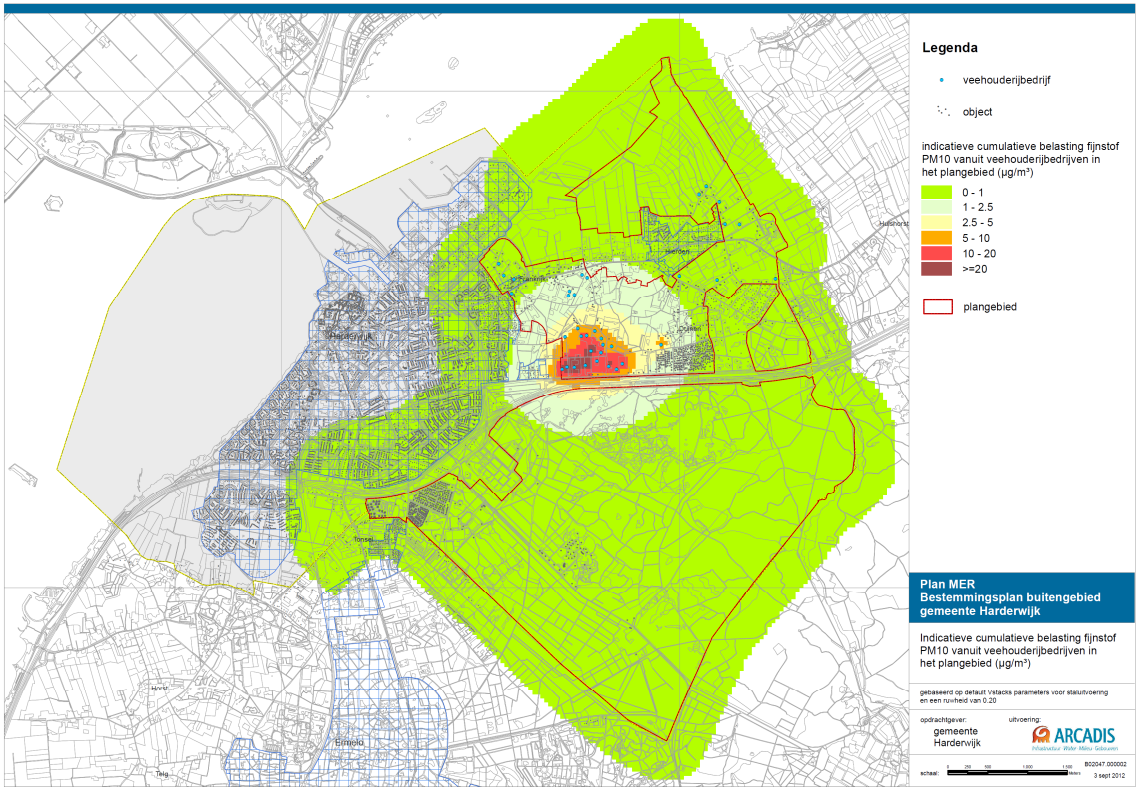

Voor $PM_{2,5}$ (zwevende deeltjes kleiner dan 2,5 micrometer) is nog geen Grootschalige Concentratiekaart Nederland vastgesteld. Wel is een indicatieve kaart beschikbaar (zie Afbeelding 11). Hieruit is af te leiden dat in 2010 de achtergrondconcentratie $PM_{2,5}$ in Harderwijk vanuit alle fijn stof bronnen rond de 15 µg/m^3 bedraagt. Hiermee wordt ruimschoots voldaan aan de richtwaarde 25 µg/m^3 voor 2010. Er is nog geen nauwkeurige informatie beschikbaar van de emissie van $PM_{2,5}$ van veehouderijen, maar uit informatie van de Commissie voor de m.e.r. blijkt dat de emissie voor primair $PM_{2,5}$ grofweg gelijkgesteld kan worden aan 20% van de PM_{10} emissies. Daarnaast is er nog een geringe bijdrage van secundair $PM_{2,5}$ dat ontstaat door de omzetting van geëmitteerd NH_3 in NH_4-deeltjes. De richtwaarde voor $PM_{2,5}$ vanuit de veehouderij komt effectief overeen met 77 % van de grenswaarde voor PM_{10} circa 30 µg/m^3.

Afbeelding 11: Achtergrondconcentraties fijn stof $PM_{2,5}$

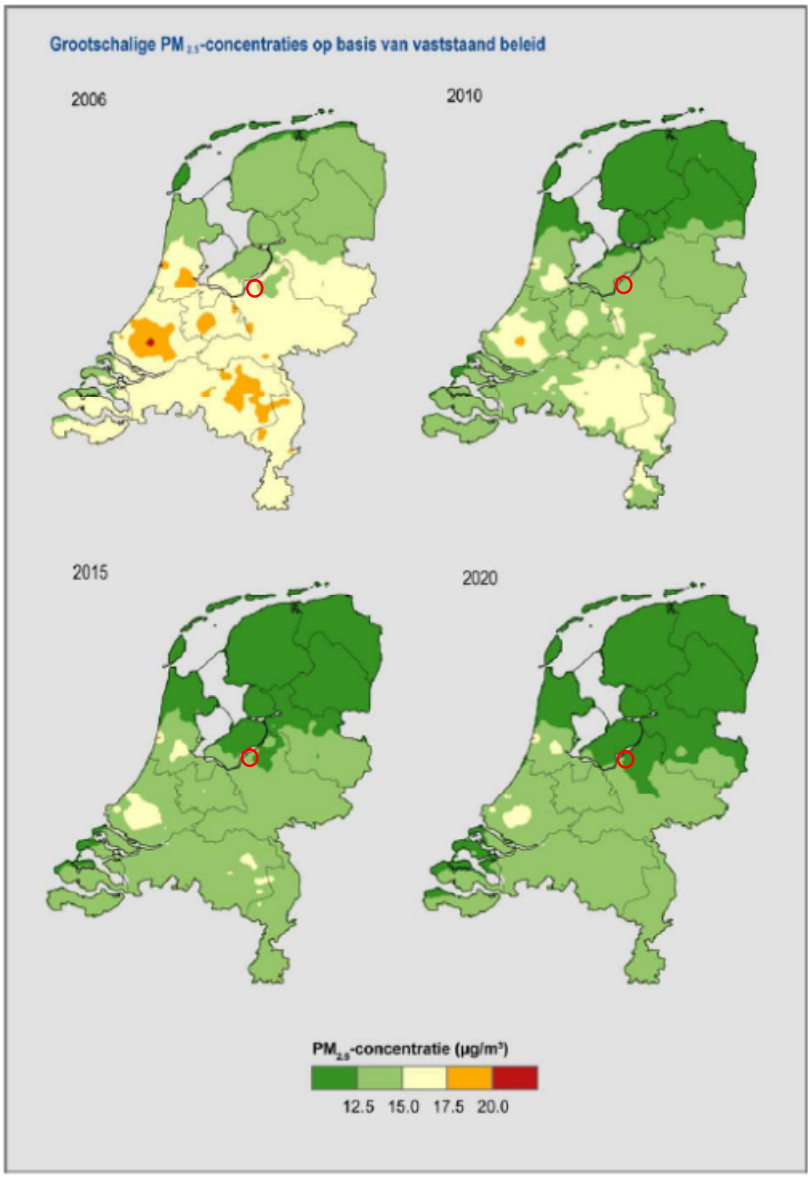

Er kan dus gesteld worden dat er op het thema fijn stof geen belemmeringen (beperking milieuruimte door te hoge wettelijke concentratie en/of veel overschrijdingsdagen) zijn te verwachten.

5 Voornemen en alternatieven

5.1 VOORNEMEN

In paragraaf 2.2 zijn de mogelijkheden voor de veehouderij en recreatie uit de Visie op hoofdlijnen weergegeven. In onderstaande paragrafen is de planologische ruimte voor de veehouderij en recreatie uit het ontwerp bestemmingsplan weergegeven. De mogelijkheden uit het ontwerp bestemmingsplan zijn in m.e.r.-termen het voornemen.

5.1.1 VEEHOUDERIJ

Agrarische bedrijven met een iv-aanduiding
In het ontwerp bestemmingsplan is er voor alle agrarische bouwvlakken, met iv-aanduiding, de mogelijkheid om bij recht te groeien met 10% tot een bouwvlak van 1 hectare. Nieuwvestiging van intensieve veehouderijen is niet mogelijk. Het ontwerp bestemmingsplan biedt wel de mogelijkheid tot omschakelen naar een grondgebonden veehouderij.

Agrarische bedrijven zonder een iv-aanduiding
In het ontwerp bestemmingsplan is er voor alle agrarische bouwvlakken, zonder iv-aanduiding, de mogelijkheid om bij recht te groeien met 10% tot een bouwvlak van 1,5 hectare. Nieuwvestiging van grondgebonden veehouderijen is niet mogelijk. Het ontwerp bestemmingsplan biedt geen mogelijkheid om te omschakelen naar een intensieve veehouderij.

De mogelijkheid voor intensieve veehouderijen en grondgebonden veehouderijen om middels een wijzigingsbevoegdheid het bouwvlak te vergroten tot 1,5 respectievelijk 2 hectare wordt in tegenstelling tot het voorontwerp bestemmingsplan in het ontwerp bestemmingsplan niet opgenomen. Ditzelfde geldt voor de mogelijkheid voor omschakeling van een paardenhouderij naar een melkveehouderij.

5.1.2 RECREATIE

Verblijfsrecreatie
In het ontwerp bestemmingsplan zijn op hoofdlijnen twee type verblijfsrecreatieterreinen onderscheiden. Dit onderscheid uit zich in:

- Terreinen waar sprake is van bedrijfsmatige exploitatie van recreatie woonverblijven. Deze verblijven worden enkel gebruikt voor de verhuur ten behoeve van wisselend gebruik.
- Terreinen waar sprake is van permanent bewoonde recreatie woonverblijven in eigendom van particulieren en waar geen sprake is van bedrijfsmatige exploitatie.

Het gemeentelijk beleid gaat permanente bewoning van recreatiewoningen die in individueel bezit zijn tegen. Dit wordt gedaan door aan terreinen met recreatieve overnachtingsmogelijkheden een specifieke eis toe te voegen, deze eis houdt in dat er sprake moet zijn van bedrijfsmatige exploitatie. Op deze manier wordt permanente bewoning tegen gegaan. Een aantal parken kunnen niet aan deze eis voldoen, omdat de woningen van deze parken volledig in bezit zijn van particulieren. Voor deze parken is deze eis niet opgenomen, omdat dit in de toekomst waarschijnlijk niet zal veranderen.

De bouwregels voor de bestemming verblijfsrecreatie zijn ten opzichte van het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Harderwijk ex artikel 30 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening, d.d. 15 november 2006 ongewijzigd gebleven.

Het nieuwe bestemmingsplan biedt planologisch geen ruimte voor nieuwe recreatiewoningen of trekkershutten. Ook is er geen mogelijkheid voor het omvormen van huidige recreatie (bijvoorbeeld van kampeermiddelen naar recreatiewoningen). Voor stacaravans is een toename naar een oppervlaktemaat van 55 m2 toegestaan. Kleinschalig kamperen (maximaal 25 standplaatsen) kan op maximaal 37 locaties in het plangebied worden toegestaan.

Dagrecreatie
De twee scoutingterreinen 'Verbraak Margriet Groep' en 'Ragay Redoz' zijn beiden ondergebracht in de bestemming dagrecreatie 'R-DR'. Voor zowel het gebruik als de bebouwing is de bestaande situatie bij recht vastgelegd. Concreet betekend het voorgaande dat op beide terreinen gebouwen en terreinen gebruikt mogen worden voor overnachtingen.

In de bestemmingen 'Agrarisch', Agrarisch met waarden', 'Natuur' en 'water' is extensieve dagrecreatie mogelijk. Ook zijn er regels opgenomen voor nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven, waardoor dagrecreatie wordt gestimuleerd. Ook worden picknicktafels, informatieborden en bewegwijzering toegestaan in de bouwregels.

In het agrarisch gebied en de natuur komen verspreid enkele vrijstaande verblijfsrecreatiewoningen voor. In deze gebieden mag geen aantasting van de hoofdfunctie plaatsvinden. De hoofdfunctie moet ook daadwerkelijk de hoofdfunctie blijven. Alleen de bestaande bebouwing is hier toegestaan en verruimingsmogelijkheden zijn niet toegestaan. Dit geldt voor alle recreatiewoningen aangeduid met rw.

5.2 ALTERNATIEVEN

Om het milieueffect te bepalen van wat maximaal planologisch mogelijk is op de locaties met veehouderij uit het voorontwerp bestemmingsplan, is in het MER een worst-case verkenning geformuleerd. In de worst-case verkenning zijn de meest bepalende effecten beoordeeld als de veehouderij de geboden fysieke ruimte volledig zou benutten. De kans dat dit werkelijkheid wordt is overigens klein omdat op vergunningenniveau aan vele nadere eisen moet worden voldaan. Voor de worst-case verkenning zijn de milieueffecten op stikstof, geur en fijn stof bepaald (zie paragraaf 6.6). Tabel 5 beschrijft de worst-case verkenning.

Tabel 5: Worst-case verkenning voorontwerp bestemmingsplan.

Worst-case verkenning
Op alle bouwvlakken met iv-aanduiding ontstaat een bedrijf van maximaal 1,5 hectare, tenzij het bouwvlak nu al groter is. Uit de analyse van de milieuruimte t.a.v. geurhinder en de depositie van ammoniak tot aan de grenswaarde (zie onder) blijkt dat alle iv-bedrijven geen of vrijwel geen ruimte hebben voor uitbreiding van emissies en dientengevolge (nagenoeg) op slot zitten. In de worst-case verkenning is daarom geen sprake van groei in ammoniak- en geuremissies ten opzichte van de vergunde situatie en bedrijven op bouwvlakken met een iv-aanduiding behouden de huidige vergunde emissies. Wel wordt de latente ruimte (verschil tussen vergunde en werkelijke veebezetting) opgevuld. Op alle bouwvlakken zonder iv-aanduiding ontstaat een bedrijf van maximaal 2 hectare (200 nge melk- en kalfkoeien met bijbehorend jongvee per hectare). Indien op basis van een visuele check op de kaart een bouwvlak van 2 hectare niet mogelijk geacht wordt dan is er gekozen voor een minder groot bouwvlak(1,5 ha of 1 ha). In deze worst-case verkenning is rekening gehouden met de depositiebank zoals vastgelegd in de Gelderse stikstofverordening. Alle bedrijven breiden uit tot aan de grenswaarde voor saldering. Boven de grenswaarde is immers sprake van een afname van de ammoniakdepositie omdat er gesaldeerd moet worden via de depositiebank.

Uit de worst-case verkenning van het voorontwerp bestemmingsplan blijkt dat significante effecten op beschermde natuurgebieden niet zijn uit te sluiten. Daarmee is het voorontwerp bestemmingsplan niet uitvoerbaar binnen de mogelijkheden van de Natuurbeschermingswet 1998. Daarom is aan de "knoppen" gedraaid van het ontwerp bestemmingsplan om het risico op een onuitvoerbaar plan te beperken. De ontwikkelingsmogelijkheden op de bouwvlakken met een agrarische bestemming zijn hierdoor nader beperkt en vertaald naar het voorkeursalternatief. Het voorkeursalternatief is vervolgens beoordeeld op alle milieuaspecten. Voor het voorkeursalternatief zijn, naast stikstof, fijn stof en geur, ook de milieueffecten op landschap, cultuurhistorie, aardkunde, geluid, verkeer, gezondheid en water & bodem bepaald (zie paragraaf 6.7).

Tabel 6: Voorkeursalternatief.

Voorkeursalternatief (worst-case invulling)
Op alle bouwvlakken* met iv-aanduiding ontstaat een bedrijf van maximaal 1 hectare, tenzij het bouwvlak nu al groter is. Uit de analyse van de milieuruimte t.a.v. geurhinder en de depositie van ammoniak tot aan de grenswaarde (zie onder) blijkt dat alle iv-bedrijven geen of vrijwel geen ruimte hebben voor uitbreiding van emissies en dientengevolge (nagenoeg) op slot zitten. In het voorkeursalternatief is daarom geen sprake van groei in ammoniak- en geuremissies ten opzichte van de vergunde situatie en bedrijven op bouwvlakken met een iv-aanduiding behouden de huidige vergunde emissies. Wel wordt de latente ruimte (verschil tussen vergunde en werkelijke veebezetting) opgevuld. Twee bedrijven met een neventak iv en melkrundveehouderij als hoofdtak zijn als groeiers in melkrundvee meegenomen bij onderstaande bedrijven. Op alle bouwvlakken* zonder iv-aanduiding ontstaat een bedrijf van maximaal 1,5 hectare (200 melk- en kalfkoeien met bijbehorend jongvee per hectare). Indien op basis van een visuele check op de kaart een bouwvlak van 1,5 hectare niet mogelijk geacht wordt dan is er gekozen voor een minder groot bouwvlak (1 ha of huidige afmetingen bouwvlak). De bedrijven op een agrarisch bouwvlak met een aanduiding paardenhouderij zijn niet als groeiers geclassificeerd. Alle bedrijven die niet als groeier geclassificeerd zijn houden wat ze hebben, maar gaan wel voldoen aan AMvB-Huisvesting. In dit voorkeursalternatief is rekening gehouden met de depositiebank zoals vastgelegd in de Gelderse stikstofverordening. Alle bedrijven breiden uit tot aan de grenswaarde voor saldering. Boven de grenswaarde is immers sprake van een afname van de ammoniakdepositie omdat er gesaldeerd moet worden via de depositiebank.

Voorkeursalternatief (best-case invulling)
In aanvulling op het voorkeursalternatief is er voor het aspect ammoniak een extra variant gedefinieerd en doorgerekend: de best-case variant op het voorkeursalternatief. Hierbij is uitgegaan van aanpassingen van de bestaande stallen, verdergaand dan de eisen uit het Besluit Huisvesting. Per diersoort is de minimale ammoniakemissie bepaald die op dit moment vergunbaar is (R.a.v. 2012) en vervolgens zijn emissies van bestaande bedrijven bepaald, indien ze hun dieren zouden houden op de stalsystemen met deze minimale emissies. Deze variant is voor het aspect ammoniak (stikstofbelasting) extra onderzocht en beschreven, om aan te geven of en hoe via bronmaatregelen aan de stallen significante negatieve effecten op Natura 2000-gebieden voorkomen kunnen worden. Dit betreft een modelmatige benadering en is bedoeld om te onderzoeken en te onderbouwen dat dat het bestemmingsplan Buitengebied uitvoerbaar is binnen de kaders van de Natuurbeschermingswet 1998.

* *Naar aanleiding van de worst-case verkenning van het voorontwerp bestemmingsplan zijn de bouwvlakken in het bestemmingsplan nader bekeken. Voor enkele bedrijven is de aanduiding op het bouwvlak dan wel de afmeting en/of de vorm van het bouwvlak in het ontwerp bestemmingsplan aangepast t.o.v. het voorontwerp bestemmingsplan.*

Het resultaat van de best-case variant op het voorkeursalternatief staat beschreven in paragraaf 6.7.1.

Bijlage 3 bevat meer informatie over de wijze van modelberekeningen voor de worst-case verkenning en het voorkeursalternatief.

Recreatie

De mogelijkheden voor recreatie uit het ontwerp bestemmingsplan zijn het vertrekpunt voor de beoordeling van milieugevolgen. Deze mogelijkheden uit het ontwerp bestemmingsplan zijn uitgewerkt in paragraaf 5.1.2.

De milieugevolgen van de mogelijkheden voor recreatie uit het ontwerp bestemmingsplan zijn op kwalitatieve wijze getoetst doormiddel van een worst-case benadering. Voor de worst-case benadering is het milieueffect op natuur bepaald (zie paragraaf 6.9).

6 Milieubeoordeling

6.1 INLEIDING

Dit hoofdstuk beschrijft de effecten van de alternatieven op de verschillende milieuaspecten. De effecten zijn getoetst op basis van verschillende criteria. Onderstaande subparagrafen beschrijven respectievelijk het studie- en plangebied, de planhorizon, de beoordelingsschaal en de relevante aspecten. De daaropvolgende paragrafen geven per aspect de effectbeschrijving weer.

6.2 STUDIE- EN PLANGEBIED

In het MER wordt onderscheid gemaakt in het plangebied en het studiegebied. Het plangebied is het gebied dat valt binnen de grenzen van het bestemmingsplan voor het buitengebied daar waar relevant. De effecten van de m.e.r.-plichtige activiteiten kunnen verder reiken dan dit plangebied, dit is afhankelijk van het milieuaspect. De omvang van dit zogenaamde studiegebied verschilt daarom per milieuaspect.

6.3 PLANHORIZON

Op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het bestemmingsplan maximaal 10 jaar geldig. De planhorizon ligt dus 10 jaar na vaststellen van het plan. De effecten van deze ontwikkelingen worden in het MER beschreven.

6.4 BEOORDELINGSSCHAAL

In het MER worden de effecten (positief en negatief) van de te onderzoeken ontwikkelingen (zoals de alternatieven voor de schaalvergroting in de landbouw) op verschillende aspecten in beeld gebracht en vergeleken met de referentiesituatie. Per aspect worden één of meer criteria gebruikt voor de effectbeoordeling. De effecten worden kwalitatief beoordeeld met de zevenpunts-beoordelingsschaal zoals weergegeven in Tabel 7.

Tabel 7: Tabel effectscores

Score	Toelichting
++	Zeer positieve bijdrage / effect
+	Positieve bijdrage / effect
0/+	Licht positieve bijdrage / effect
0	Gelijkblijvende bijdrage / geen of neutraal effect
0/-	Licht negatieve bijdrage / effect
-	Negatieve bijdrage / effect
--	Zeer negatieve bijdrage / effect

6.5 RELEVANTE ASPECTEN

Veehouderij

De ontwikkeling van de veehouderij kenmerkt zich door een aantal prominente gevolgen voor de leefomgeving en het milieu, die in het MER aan de orde zullen komen.

Het betreft, min of meer in afnemende volgorde van impact:

- Natuur (stikstof).
- Geur.
- Fijn stof.
- Landschap.
- Cultuurhistorie.
- Aardkunde.
- Geluid.
- Verkeer.
- Gezondheid.
- Water en bodem.

Deze aspecten worden in navolgende subparagrafen 6.7.1 t/m 6.7.11 nader uitgewerkt.

Recreatie

De ontwikkeling van recreatie wordt op kwalitatieve wijze getoetst doormiddel van één voorkeursalternatief. Hierbij wordt beschouwd wat invloed is op het aspect natuur.

6.6 MILIEUBEOORDELING WORST-CASE VERKENNING VEEHOUDERIJ

Voor de worst-case verkenning, vanwege de planologische mogelijkheden voor de veehouderij uit het voorontwerp bestemmingsplan, zijn alleen de milieueffecten op Natura 2000-gebieden (stikstof), geur en fijn stof bepaald.

6.6.1 NATUUR (STIKSTOF)

Methodiek

De volgende criteria worden gehanteerd:

- Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden.

Voor wat betreft stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden is de ontwikkeling van de veehouderij van belang. In deze paragraaf wordt de ammoniakemissie en – depositie op Natura 2000-gebieden weergegeven. De ammoniakemissie en – depositie op Wav-gebieden (Wet ammoniak en veehouderij) en overige natuur en het effect op de Flora- en faunawet komt aan bod bij toetsing van het voorkeursalternatief in paragraaf 6.7.1.

Wettelijk kader: Natuurbeschermingswet 1998
In Nederland hebben veel natuurgebieden een beschermde status onder de Natuurbeschermingswet 1998 gekregen. Daarbij kunnen twee categorieën beschermingsgebieden worden onderscheiden:
- Natura 2000-gebieden.
- Beschermde Natuurmonumenten.

Natura 2000-gebieden
Omdat het bestemmingsplan Buitengebied een plan is met potentieel significante effecten op Natura 2000-gebieden, is volgens de Natuurbeschermingswet 1998 (art. 19j) een Passende Beoordeling vereist als significante effecten niet zijn uit te sluiten met een voortoets.

Passende beoordeling Natura 2000
Bij de Passende Beoordeling wordt gedetailleerd in kaart gebracht wat de effecten (kunnen) zijn van de activiteit op de natuurwaarden in het gebied en welke verzachtende (mitigerende) maatregelen de initiatiefnemer van plan is te nemen. Hierbij wordt rekening gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen. De significantie van de gevolgen moet met name worden beoordeeld in het licht van de specifieke milieukenmerken en omstandigheden van het gebied. Omkeerbare en tijdelijke effecten kunnen ook significant zijn.

De Passende Beoordeling die op plan-m.e.r.-niveau wordt uitgevoerd, richt zich op het niveau van het bestemmingsplan. Voor gedetailleerd locatieonderzoek is het plan te globaal. Het onderzoek relateert de depositieberekeningen voor de relevante gebieden aan de gevoeligheid voor stikstofdepositie van habitattypen en natuurdoelen binnen de beschermde gebieden. Het betreft een globale beoordeling op basis van de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt.

Bij de effectbeschrijving op de Natura 2000-gebieden wordt gebruik gemaakt van de kritische depositiewaarden van de habitattypen binnen deze gebieden. Deze waarde is gedefinieerd als de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitattype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie(Van Dobben & Van Hinsberg, 2009). In de huidige situatie is echter de achtergronddepositie, dat wil zeggen de depositie ten gevolge van de huidige luchtkwaliteit, ter plekke van alle Natura 2000-gebieden, al hoger dan de kritische depositiewaarde van deze gebieden. Er is dus al sprake van een overbelaste situatie ten aanzien van stikstof.

De effectbeschrijving zal zich vooral toespitsen op het effect op de instandhoudingsdoelen voor habitattypen, aangezien voor deze doelen een duidelijke, kwantitatief te onderbouwen, relatie aanwezig is met de hoeveelheid stikstofdepositie. De effecten van stikstofdepositie op habitatsoorten en vogelrichtlijnsoorten is indirect. Deze effecten zullen alleen kwalitatief aan de orde komen.

Beschermde Natuurmonumenten

Sinds de inwerkingtreding van de (oude) Natuurbeschermingswet zijn 188 gebieden aangewezen als Beschermd Natuurmonument of Staatsnatuurmonument. Door de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 verdwijnt het verschil tussen Beschermde en Staatsnatuurmonumenten. Deze gebieden vallen dan onder de noemer van Beschermde Natuurmonumenten. Een deel van de Beschermde Natuurmonumenten vallen samen met Natura 2000-gebieden. Hiervoor geldt bij definitieve aanwijzing van de Natura 2000-gebieden dat de effecten van ingrepen buiten het voormalig Beschermde Natuurmonument niet meer vergunningsplichtig zijn. Waar de gebieden niet samen vallen, blijven Beschermde Natuurmonumenten in stand en vallen onder het toetsingskader van artikel 16 van de Natuurbeschermingswet, dat hieronder wordt toegelicht.

Beoordelingskader van Beschermde Natuurmonumenten

De status Beschermd Natuurmonument betekent dat het zonder vergunning verboden is om handelingen te verrichten die schadelijk kunnen zijn voor dat natuurmonument. Het gaat om handelingen die significante gevolgen kunnen hebben voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied. Tenzij er zwaarwegende openbare belangen zijn ('dwingende reden van openbaar belang') die het verlenen van een vergunning 'noodzaken'. In tegenstelling tot de afweging bij een Natura 2000-gebied, hoeft hier geen alternatievenonderzoek plaats te vinden. Ook een passende beoordeling is niet verplicht.

Bij Beschermde Natuurmonumenten ontbreken de instandhoudingdoelen als toetsingskader voor mogelijke effecten, zoals bij de Natura 2000-gebieden.

Het aanwijzingsbesluit van een Beschermd Natuurmonument bevat echter een overzicht van de te behouden natuurwaarden. Het toetsingskader is vergelijkbaar met dat van de Natura 2000-gebieden. Voor handelingen buiten het Beschermde Natuurmonument (voor zover aangewezen voor de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998) die significante effecten kunnen hebben op het gebied is het begrip 'externe werking' van toepassing (art. 65 Nbwet[2]). Dit betekent dat de vergunningplicht ook van toepassing is op handelingen buiten een Beschermd Natuurmonument die negatieve gevolgen kunnen hebben.

Omdat artikel 19d en artikel 47b alleen ingaan op Gebieden ter uitvoering van Europeesrechtelijke verplichtingen (Natura 2000-gebieden), vallen de Beschermde Natuurmonumenten onder art. 16 en artikel 46 in de Natuurbeschermingswet. De Verordening Stikstof en Natura 2000 Gelderland geldt dus niet voor Beschermde Natuurmonumenten, daarom moeten deze gebieden worden beoordeeld zonder drempelwaardes. Hierdoor is al sprake van een aantasting van aangewezen waarden bij toename van stikstofdepositie op een overbelast gebied.

In Harderwijk en haar directe omgeving zijn geen Beschermde Natuurmonumenten gelegen buiten Natura 2000-gebieden. Wel vallen binnen de grenzen van Natura 2000-gebied Veluwe de beschermde natuurmonumenten Mosterdveen en Leemputten bij Staverden. In de beoordeling van de worst-case verkenning is alleen gekeken naar Natura 2000-gebieden. Omdat de Veluwe nog niet definitief is aangewezen, worden deze gebieden bij het voorkeursalternatief wel apart beoordeeld.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Natura 2000-gebieden

Binnen het grondgebied van de gemeente Harderwijk zijn twee Natura 2000-gebieden aanwezig, namelijk Veluwe en Veluwerandmeren (Afbeelding 12). Deze twee Natura 2000-gebieden liggen binnen de invloedssfeer van het buitengebied van de gemeente. De invloedssfeer is gedefinieerd als een zone van 10 km om het plangebied.

[2] In artikel 16 staat dat externe werking alleen geldt voor in het aanwijzingsbesluit beschreven activiteiten. Uit art. 65 blijkt echter dat dit alleen geldt voor beschermde natuurmonumenten die na 1 oktober 2005 zijn aangewezen en die zijn er (nog) niet.

Afbeelding 12: Natura 2000-gebieden in de omgeving van de gemeente Harderwijk

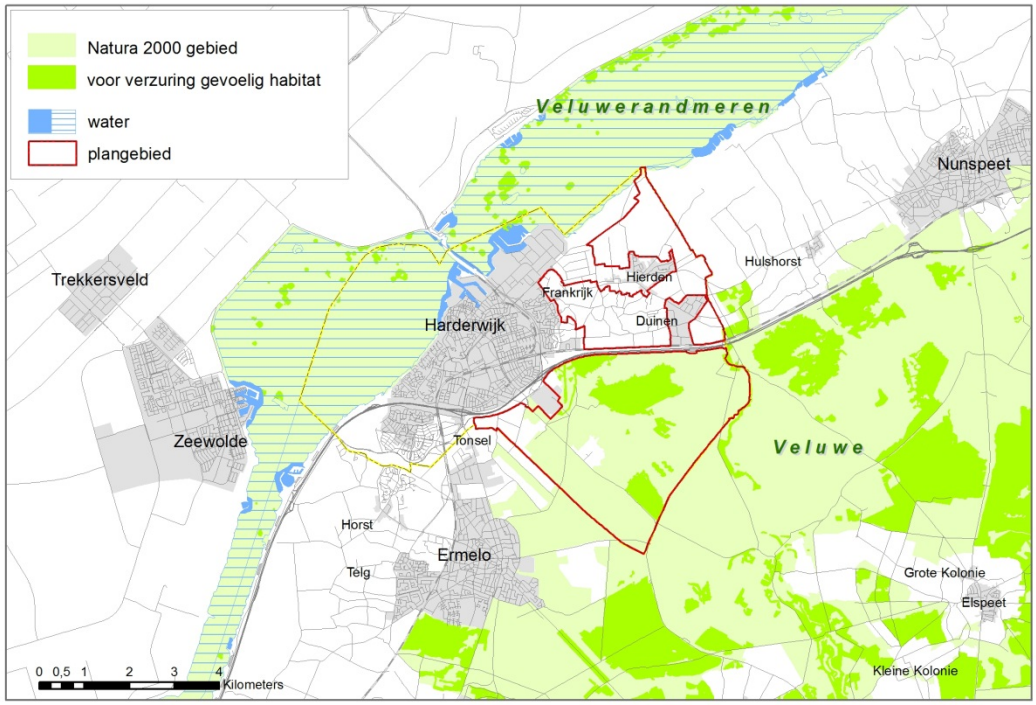

Effecten

Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden

Tabel 8: Gemiddelde stikstofdepositie (mol/ha/jaar) op Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebieden	Habitattypen	Huidige situatie vergund	Huidige situatie + CBS-correctie veestapel (referentiesituatie voor de Passende Beoordeling (zie bijlage 1))	Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting	Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting + CBS-correctie veestapel (referentiesituatie voor het MER)	Worst-case verkenning	Worst-case verkenning zonder drempelwaarde
Veluwe	H2310	24,4	14,7	24,3	14,6	26,6	28,8
	H2320	3,6	2,1	3,5	2,1	4,2	4,7
	H2330	65,3	39,2	65,1	39,0	67,8	70,7
	H3130	2,7	1,6	2,7	1,6	3,0	3,3
	H3160	4,0	2,4	4,0	2,4	4,5	5,0
	H4010A	3,8	2,3	3,7	2,2	4,3	4,7
	H4030	2,9	1,7	2,9	1,7	3,3	3,6
	H5130	3,9	2,3	3,8	2,3	4,5	5,0
	H6230	2,2	1,3	2,2	1,3	2,4	2,6
	H7110B	7,8	4,7	7,7	4,6	9,0	10,1
	H9120	5,2	3,1	5,2	3,1	5,8	6,4
	H9190	14,8	8,9	14,5	8,7	17,0	22,0
	H91E0C	6,0	3,6	6,0	3,6	6,6	7,2
Veluwerandmeren	H3150	11,3	6,8	11,1	6,7	13,1	14,4

- Te zien is dat in de huidige situatie (met en zonder CBS-correctie) Natura 2000-gebied Veluwe de hoogste depositie heeft (op habitattype zandverstuivingen): 39,2/65,3 mol N/ha/jr. Op de Veluwe is de laagste depositie op habitattype heischrale graslanden: 1,3/2,2 mol N/ha/jr. Voor Natura 2000-gebied Veluwerandmeren is de depositie op meren met krabbenscheer en fonteinkruiden in de huidige situatie 6,8/11,3 mol N/ha/jr.
- De modelresultaten laten zien dat ten opzichte van de huidige situaties de deposities in de twee Natura 2000-gebieden door AMvB-huisvesting (met CBS-correcties) afnemen of gelijk blijven t.o.v. de huidige situatie. De grootte van de afname varieert van 0,1 mol N ha/jr. (Veluwerandmeren, diverse habitattypen Veluwe) tot 0,2 mol N/ha/jr. (zandverstuivingen en oude eikenbossen Veluwe).
- De modelresultaten laten voor de worst-case verkenning (met drempelwaarde) zien dat er een toename van depositie is t.o.v. de huidige situatie (met CBS-correctie). Deze toename ligt voor de Veluwe tussen de 1,1 en 28,6 mol N/ha/jr. Voor de Veluwerandmeren is de toename 6,3 mol N/ha/jr. Ook ten opzichte van de autonome ontwikkeling (met CBS-correctie) vindt een stijging van de depositie plaats.

- De modelresultaten laten voor de worst-case verkenning (zonder drempelwaarde) zien dat er een toename van depositie is t.o.v. de huidige situatie (met CBS-correctie). Deze toename ligt voor de Veluwe tussen de 1,3 en 31,5 mol N/ha/jr. Ook ten opzichte van de autonome ontwikkeling (met CBS-correctie) vindt een stijging van de depositie plaats.

Worst-case verkenning met drempelwaarden stikstofverordening

In deze worst-case verkenning is het worst-case effect van stikstofemissie berekend als de drempelwaarde uit de Verordening Stikstof en Natura 2000 Gelderland het uitgangspunt is. In deze verkenning kunnen de agrarische bedrijven uitbreiden tot de grens van 0,5% van de kritische depositie van het meest stikstofgevoelige habitattype van de omliggende Natura 2000-gebieden. Beneden deze drempelwaarde hoeft er niet gesaldeerd te worden en krijgt het bedrijf de Nb-wetvergunning zonder extra voorwaarden ten aanzien van de stikstofuitstoot. Boven deze drempelwaarde treedt het salderingssysteem in werking. Dit systeem garandeert een afname aan stikstofdepositie op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden op basis waarvan een significant negatief effect wordt uitgesloten.

De maximale emissie op basis van deze grenswaarde is voor de agrarische bedrijven indicatief afgeleid van Aagro-stacks berekeningen. Voor een aantal bedrijven geldt indicatief al een overschrijding in de vergunde situatie van de 0,5% depositiegrens. Deze locaties kunnen daarmee in de worst-case verkenning met drempelwaarde niet groeien. Voor de overige locaties is de maximale ammoniakemissie, tot aan de depositiegrens, opgevuld.

De totale stalemissie met drempelwaarden als uitgangspunt is zo'n 10% minder dan de totale stalemissies zonder rekening te houden met de drempelwaarden. Wat de posities op Natura 2000 betreft, levert de worst-case verkenning met drempelwaarden ongeveer 10% minder depositie op, afhankelijk van het habitattype, met op de Veluwe in een enkel geval een verschil van 30%.

Effectbeoordeling

- Voor de Veluwe ligt de achtergronddepositie in de huidige situatie tussen de 1360 en 4250 mol N/ha/jr. De kritische depositiewaarde van de meest gevoelige habitattype zure vennen en zwakgebufferde vennen is 410 mol N/ha/jr wordt in de huidige situatie reeds overschreden. De kritische depositiewaarde van het meest gevoelige habitattype H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes) is 400 mol N/ha/jr. Deze wordt in de huidige situatie reeds overschreden. Ook voor de zeer gevoelige habitattypen H2310 Stuifzandheiden met struikhei, H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen, H2330 Zandverstuivingen, H3130 Zwakgebufferde vennen, H3160 Zure vennen, H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden), H4030 Droge heide, H6230 Heischrale graslanden, , H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes), H9190 Oude eikenbossen is overschrijding in de huidige situatie aan de orde. Voor de overige habitattypen hangt het af van de locatie van depositie of overschrijding aan de orde is. De worst-case verkenning met drempelwaardes laat een toename zien van 1,1 tot 28,6 mol N/ha/jr.
- In Natura 2000-gebied Veluwerandmeren ligt de achtergronddepositie in de huidige situatie tussen de 1000 en 2600 mol N/ha/jr. De kritische depositiewaarde van het gevoelige habitattype H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden is 2100 mol N/ha/jr. Voor dit habitattype hangt het af van de locatie van depositie of overschrijding aan de orde is. De worst-case verkenning met drempelwaardes laat een toename zien van 6,3 mol N/ha/jr.
- De huidige achtergronddepositie zorgt daarmee dus voor veel habitattypen van de Veluwe en Veluwerandmeren voor een overbelaste situatie. In dergelijke gevallen is elke verdere verhoging van stikstofdepositie door activiteiten die emissie van stikstof met zich mee brengen, zeer ongewenst.
- Significant negatieve effecten voor de worst-case verkenning (met drempelwaarde) kan voor Natura 2000-gebied Veluwe en Veluwetandmeren niet worden uitgesloten. Voor minder gevoelige habitattypen wordt de kritische depositie in de huidige situatie nog niet altijd overschreden, de worst-case verkenning leidt niet voor alle types tot een overschrijding.

Tabel 9: Totale effectscores stikstof

Criterium	Worst-case verkenning
Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden	- -

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief;
-= negatief; - - = zeer negatief

6.6.2 GEUR

Methodiek

Op basis van het gemeentelijke vergunningenbestand is voor de huidige situaties/referentiesituatie en de worst-case verkenning met een door ARCADIS ontwikkelde GIS-applicatie (gecombineerd met het programma V-stacks-gebied) berekend en in kaart gebracht welke achtergrondbelasting aan geur optreedt ten gevolge van de stalemissies in gemeente Harderwijk. Deze achtergrondbelasting geeft samen met onderstaande milieukwaliteitscriteria (Tabel 10) een beeld van het leefklimaat in het buitengebied van de gemeente.

De volgende criteria zijn gehanteerd:

- Ontwikkeling woon- en leefklimaat a.d.h.v. de geurbelasting binnen de bebouwde kom (achtergrondbelasting).
- Ontwikkeling woon- en leefklimaat a.d.h.v. de geurbelasting in het buitengebied (achtergrondbelasting).

Tabel 10: Milieukwaliteit criteria voor geurhinder

Achtergrondbelasting (OU/m^3)	Kans op geurhinder	Beoordeling leefklimaat
0 – 3	<5%	Zeer goed
3.1 – 7.4	5-10%	Goed
7.5 – 13.1	10-15%	Redelijk goed
13.2 – 20.0	15-20%	Matig
20.1 – 28.3	20-25%	Tamelijk slecht
28.4 – 38.5	25-30%	Slecht
38.6 – 50.7	30-35%	Zeer slecht
>50.7	>35%	Extreem slecht

Voor het aspect geur wordt er gekeken naar de ontwikkelingen van de intensieve veehouderij. Deze levert namelijk een bijdrage aan geurhinder door middel van stalemissies. Voor melkveehouderijen is geen geuremissiefactor vastgesteld, hiervoor geldt een minimum afstand van 100 meter tussen het dichtstbij gelegen emissiepunt van de melkveehouderij en een geurgevoelig object in de bebouwde kom. Ten opzichte van geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom geldt een afstand van 50 meter. De melkveehouderij is daarom niet meegenomen in onderstaande beoordeling.

Ontwikkeling achtergrondbelasting

De afbeeldingen in bijlage 4 van het MER geven de achtergrondbelasting weer voor de verschillende huidige situaties/referentiesituaties en de worst-case verkenning op basis van de modelmatige uitgangspunten. Een beschrijving van de modelmatige uitgangspunten is opgenomen in paragraaf 4.1.2.

De kaarten geven een beeld van een mogelijke ontwikkeling van de achtergrondbelasting. Daarbij is het nodig om de achtergrondbelasting te relateren aan milieukwaliteitscriteria (zie hierboven) en het aantal geurgehinderden (de blootstelling aan de geurbelasting). In onderstaande tabellen (Tabel 11 en Tabel 12) zijn de resultaten weergegeven ten opzichte van de geurgevoelige objecten (zoals woningen in het buitengebied).

Tabel 11: Achtergrondbelasting geur binnen de bebouwde kom naar classificatie woon- en leefmilieu voor de worst-case verkenning (in absolute aantallen geurgehinderden)

Binnen bebouwde kom	Huidige situatie vergund	Huidige situatie + CBS-correctie veestapel	Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting	Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting + CBS-correctie veestapel (referentiesituatie)	Worst-case verkenning
Classificatie*					
Zeer goed	1404	2592	1415	2613	1415
Goed	2052	956	2044	935	2044
Redelijk goed	99	18	97	18	97
Matig	11	0	10	0	10
Totaal	3566	3566	3566	3566	3566
Hinder-percentage**	5,8	4,1	5,8	4,1	5,8

*Niet alle classificaties zijn aanwezig en om die reden zijn deze dan ook niet meegenomen in deze tabel.

** Berekend door per klasse te vermenigvuldigen met de kans op geurhinder en te sommeren per huidige situatie/referentiesituatie en worst-case verkenning.

Tabel 12: Achtergrondbelasting geur buiten de bebouwde kom naar classificatie woon- en leefmilieu voor de worst-case verkenning (in absolute aantallen geurgehinderden).

Buiten bebouwde kom	Huidige situatie vergund	Huidige situatie + CBS-correctie veestapel	Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting	Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting + CBS-correctie veestapel (referentiesituatie)	Worst-case verkenning
Classificatie					
Zeer goed	755	806	755	807	755
Goed	229	427	229	427	229
Redelijk goed	267	98	268	97	268
Matig	74	33	73	33	73
Tamelijk slecht	34	23	34	23	34
Slecht	22	2	22	2	22
Zeer slecht	6	0	6	0	6
Extreem slecht	2	0	2	0	2
Totaal	1389	1389	1389	1389	1389
Hinder-percentage**	7,4	5,5	7,3	5,5	7,3

** Berekend door per klasse te vermenigvuldigen met de kans op geurhinder en te sommeren per huidige situatie/referentiesituatie en worst-case verkenning.

Effecten en effectbeoordeling

Tabel 13 geeft een overzicht van de totale effectscores geur met betrekking tot de worst-case verkenning en de criteria leefklimaat binnen de bebouwde kom en leefklimaat buiten de bebouwde kom.

In de worst-case verkenning zijn op de bouwvlakken met een iv-aanduiding de huidige vergunde emissies aangehouden. Dit omdat alle iv-bedrijven geen of vrijwel geen ruimte hebben voor uitbreiding van emissies en dientengevolge (nagenoeg) op slot zitten. Voor melkveehouderijen is geen geuremissiefactor vastgesteld, hiervoor gelden minimum afstanden.

Ondanks dat in de worst-case verkenning is uitgegaan van de huidige vergunde emissies verslechterd het woon- en leefmilieu in de worst-case verkenning ten opzichte van de referentie, dus huidige situatie vergund inclusief CBS-correctie en AMvB-Huisvesting. Deze verslechtering ontstaat doordat in de worst-case verkenning er van uit is gegaan dat alle stallen voldoen aan AMvB-Huisvesting en door de veronderstelde opvulling van de latente ruimte in de vergunningen. De veestapel groeit dan met de nog beschikbare ruimte in de vergunningen, als gevolg waarvan de geurbelasting met 40% toeneemt.

Vanwege de verslechtering van het woon- en leefmilieu scoort de worst-case verkenning negatief (-) voor het effect op het woon- en leefmilieu binnen en buiten de bebouwde kom ten opzichte van de referentie.

Tabel 13: Totale effectscores geur

Criterium	Worst-case verkenning
Leefklimaat binnen de bebouwde kom	-
Leefklimaat buiten de bebouwde kom	-

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief;
-= negatief; - - = zeer negatief

6.6.3 FIJN STOF

Methodiek

Voor emissies van fijn stof zijn onderscheidend het type bedrijf en de verkeersbewegingen die daarbij een rol spelen. Daarom is luchtkwaliteit beoordeeld op de volgende criteria:

- Bedrijfsvoering: fijn stof (PM_{10}).
- Verkeer: fijn stof (PM_{10}).

Voor wat betreft de invloed op fijn stof is de veehouderij relevant. In de worst-case verkenning kan er een toename ontstaan aan (vracht)verkeer. Daarnaast kan een concentratie aan veehouderijen de concentratie aan fijn stof verhogen. In de achtergrondconcentraties zijn de bijdrages van de bestaande veehouderijen al inbegrepen. Nieuwe overschrijdingen van de wettelijke normen in de toekomst kunnen bij een adequate vergunningverlening in principe niet plaatsvinden, tenzij de normen worden bijgesteld op basis van nieuwe inzichten bijvoorbeeld de dosis-effectrelatie.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

In paragraaf 4.1.3 is ingegaan op de fijn stof situatie in de gemeente Harderwijk. Er kan gesteld worden dat in de gemeente de normen voor fijn stof niet worden overschreden, althans op globaal niveau. Fijn stof is voor veehouderijen in de gemeente Harderwijk geen bepalend of beperkend criterium voor wat betreft de milieuruimte voor alle veehouderijen, maar lokaal kunnen er wel knelpunten zijn of ontstaan door een relatief hoge concentratie. Vooral pluimveebedrijven stoten fijn stof uit. Het invloedsgebied van dergelijke lokale bronnen is relatief beperkt.

Effecten en effectbeoordeling

Bedrijfsvoering

In de worst-case verkenning is uitbreiding in intensieve veehouderij en grondgebonden veehouderij voorzien, ten opzichte van de vergunde situatie. De fijn stof-emissie van melkrundvee is verwaarloosbaar klein t.o.v. de fijn stof-emissie van pluimvee (de fijn stof emissie van één vleeseend is van dezelfde orde van grootte als die van een melkkoe, maar vleeseenden worden in veel grotere aantallen gehouden). In de worst-case verkenning zorgt de uitbreiding in intensieve veehouderij dan ook voor een toename aan fijn stof emissies. Het grootste verschil tussen de worst-case verkenning en de referentiesituatie ontstaat echter door de veronderstelde opvulling van de latente ruimte in de vergunningen. Gezien het lokaal hoge niveau van fijn stof in en nabij het pluimveecluster in de vergunde situatie, met daarbij het risico van normoverschrijding, wordt de worst-case verkenning op het criterium bedrijfsvoering (fijn stof) derhalve beoordeeld als negatief (-) ten opzichte van de referentiesituatie.

Verkeer
De worst-case verkenning zorgt vanwege de uitbreiding in intensieve veehouderij en grondgebonden veehouderij voor een toename aan transportbewegingen in het buitengebied van de gemeente Harderwijk. Deze toename aan transportbewegingen veroorzaakt daarmee ook een toename aan fijn stof emissies. Het effect van verkeer op fijn stof voor de worst-case verkenning is beoordeeld als negatief (-).

Bij bovenstaande effectbeoordeling dient de kanttekening geplaatst te worden dat de toename aan verkeersbewegingen en fijn stof emissies slechts een zeer beperkt aandeel vormen in de reeds aanwezige verkeersbewegingen en fijn stof emissies. Eventuele hoge concentraties zijn dan ook alleen merkbaar op lokaal niveau.

Tabel 14: Totale effectscores fijn stof

Criterium	Worst-case verkenning
Bedrijfsvoering: fijn stof (PM_{10})	-
Verkeer: fijn stof (PM_{10})	-

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; -= negatief; - - = zeer negatief

6.7 MILIEUBEOORDELING VOORKEURSALTERNATIEF VEEHOUDERIJ

Voor het voorkeursalternatief, vanwege de planologische mogelijkheden voor de veehouderij uit het ontwerp bestemmingsplan, zijn naast natuur (stikstof), fijn stof en geur, ook de milieueffecten op landschap, cultuurhistorie, aardkunde, geluid, verkeer, gezondheid en water & bodem bepaald.

6.7.1 NATUUR (STIKSTOF)

Methodiek
De volgende criteria worden gehanteerd:
- Stikstofdepositie op beschermingsgebieden Natuurbeschermingswet 1998.
- Stikstofdepositie op Wav-gebieden en overige natuur.
- Soortenbescherming Flora- en faunawet.

Voor wat betreft stikstofdepositie op beschermingsgebieden Natuurbeschermingswet 1998, Wav-gebieden en overige natuur is de ontwikkeling van de veehouderij van belang. Aangezien op het niveau van dit MER de detailinformatie over soorten niet voorhanden is, is er op hoofdlijnen getoetst aan de effecten op soorten door invloed van de veehouderij.

Referentiesituatie
Voor de effecten op beschermingsgebieden Natuurbeschermingswet 1998 geldt het eerder geschetste referentiesituatie, toetsingskader en beoordelingskader (zie paragraaf 6.6.1).

Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de Wet ammoniak en veehouderij (Wav)
Om de natuur in Nederland tot een goed functionerend ecologisch netwerk te maken, wordt de EHS begrensd en aangelegd als netwerk van bestaande en nieuwe natuur. Het wettelijke kader voor het aanwijzen (begrenzen) en beschermen van de EHS is de Nota Ruimte. De EHS wordt op provinciaal niveau uitgewerkt in provinciale structuurvisies en verordening ruimte (wettelijk toetsingskader en ruimtelijke ordening) en natuurbeheerplannen (financieel kader en uitvoering).

Op de EHS is ook de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) van toepassing. De Wav is het wettelijke kader dat van toepassing is bij de toetsing van ammoniakinvloeden op de EHS.

Op 1 mei 2007 is de gewijzigde Wet ammoniak en veehouderij (Wav) in werking getreden. De Wav is bedoeld ter bescherming van de zeer kwetsbare gebieden tegen de effecten van ammoniakdepositie. Provinciale Staten wijzen deze zeer kwetsbare gebieden aan op basis van criteria die in de wet staan vermeld. De Wav bevat regels met betrekking tot de ammoniakemissie uit dierenverblijven. Het bevoegd gezag moet die regels toepassen bij beslissingen over de verlening van milieuvergunningen voor veehouderijen. De wet geeft regels voor veehouderijen die in een zeer kwetsbaar gebied of in een zone van 250 meter rondom zo'n kwetsbaar gebied liggen. Hoofdlijn hierbij is dat vestiging in deze zones niet mogelijk is en dat uitbreiding slechts mogelijk is binnen een bedrijfsemissieplafond. Alleen voor verzuring gevoelige gebieden, of delen daarvan, die zijn gelegen in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) kunnen als zeer kwetsbaar gebied worden aangewezen (art. 2, lid 2 Wav). Alle voor verzuring gevoelige gebieden, die in Beschermde Natuurmonumenten of Natura 2000-gebieden liggen, moeten worden aangewezen als zeer kwetsbaar gebied, op voorwaarde dat ze binnen de EHS liggen. Provinciale Staten zijn hiertoe verplicht (art. 2, lid 3 Wav).

Voor de effecten op EHS-gebieden wordt gekeken of er toe- of afnames zijn te verwachten in de voor stikstof gevoelige delen van de EHS die begrensd zijn als voor zeer gevoelig in het kader van de Wav.

Huidige situatie en autonome ontwikkelingen

Natura 2000-gebieden

Voor een beschrijving van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling voor Natura 2000-gebieden wordt verwezen naar paragraaf 6.6.1.

Beschermde Natuurmonumenten

Binnen Natura 2000-gebied Veluwe zijn de Beschermde natuurmonumenten Mosterdveen en Leemputten bij Staverden gelegen. een uitgebreide beschrijving is te vinden in de Passende Beoordeling.

Wav-gebieden

In Afbeelding 13 zijn de Wav-gebieden weergegeven die gelegen zijn in en rondom het plangebied. Alleen 'voor verzuring gevoelige' gebieden die liggen in de Ecologische hoofdstructuur (EHS) kunnen als zeer kwetsbaar worden aangewezen.

Afbeelding 13: Wav-gebieden in Harderwijk

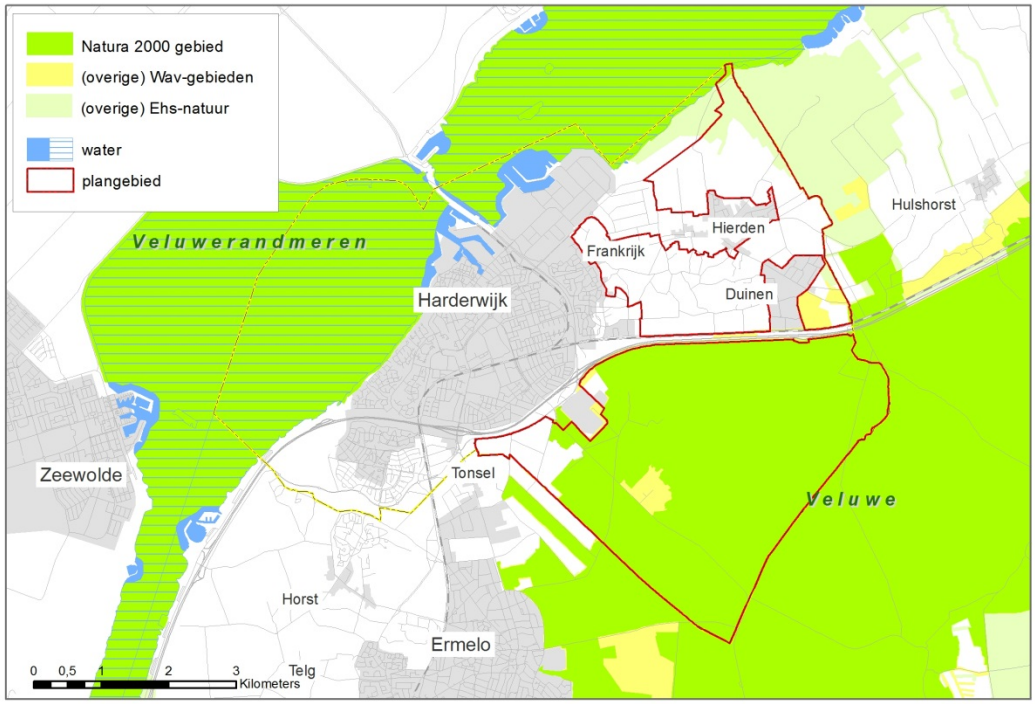

Overige natuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland. Het vormt de basis voor het Nederlandse natuurbeleid. In de gemeente Harderwijk is een deel van het buitengebied aangewezen als EHS-natuur. EHS-natuur bestaat uit bestaande natuurgebieden, en voor een kleiner deel uit natuurontwikkelingsgebieden die momenteel agrarische cultuurgrond zijn. Enkele gebieden zijn getypeerd als EHS-verwerven. EHS-verweven omvat landgoederen onder de Natuurschoonwet (daarop aanwezige grotere natuur- en bosgebieden zijn tot de EHS-natuur gerekend), landbouwgebieden met natuurwaarden en landbouwgebieden met een hoge dichtheid aan natuur- en boselementen. Ook is er een Ecologische Verbindingszones (EVZ) gelegen in het buitengebied van de gemeente Harderwijk. Ter verbinding van EHS-natuur en EHS-verweven worden ecologische verbindingen gerealiseerd. Deze EHS-gebieden zijn weergegeven in Afbeelding 14.

Afbeelding 14: EHS in de gemeente Harderwijk (bron: Atlas provincie Gelderland)

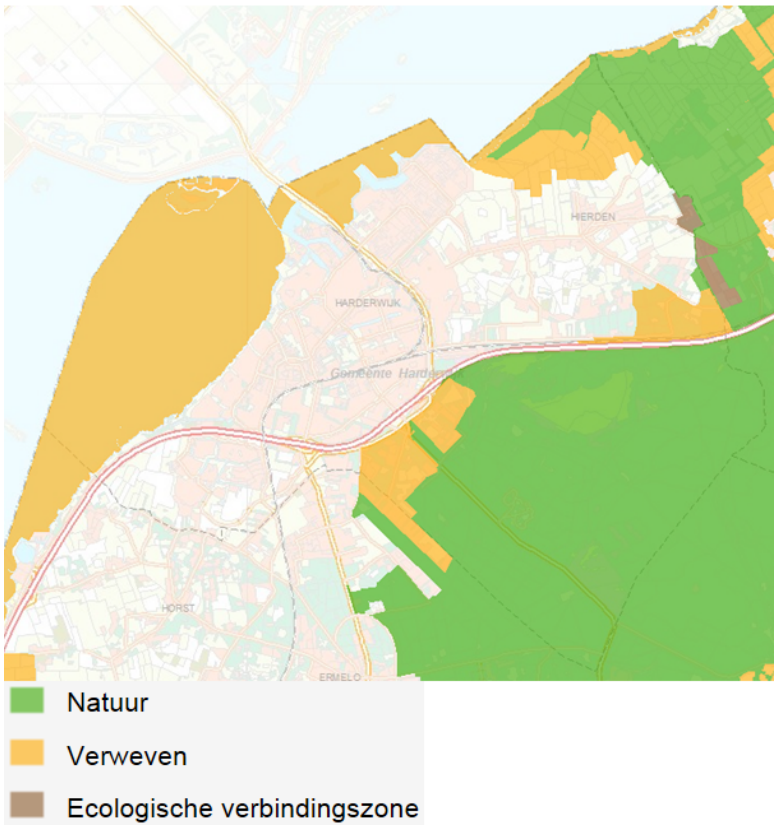

In het Natuurbeheerplan Gelderland 2011 heeft de provincie Gelderland de natuurdoelen voor de EHS-gebieden vastgesteld. De basis van dit plan bestaat uit een tweetal kaarten:

- Beheertypenkaart (huidige natuurbeheertypen).
- Ambitiekaart (gewenste natuurbeheertypen).

Op de natuurambitiekaart (Afbeelding 15) staan de natuurbeheertypen weergegeven voor de gemeente Harderwijk zoals gesteld in het Natuurbeheerplan Gelderland 2011.

In het noordwesten van de gemeente Harderwijk (Veluwerandmeren) is het natuurdoeltype “kranswierwater” vastgesteld. Ten noordoosten van de kern Harderwijk liggen de natuurdoeltypen: “botanisch waardevol grasland, “vochtig hooiland” en “droog bos met productie”. En ten zuidoosten van de kern Harderwijk liggen de natuurdoeltypen: “zand- en kalklandschap”, “droog bos met productie”, “dennen-, eiken- en beukenbos”, “zandverstuiving”, “droge heide” en “droog schraalgrasland”.

Afbeelding 15: Natuurbeheerplan 2013 - Beheergebied Ambitie gemeente Harderwijk (bron: Atlas provincie Gelderland)

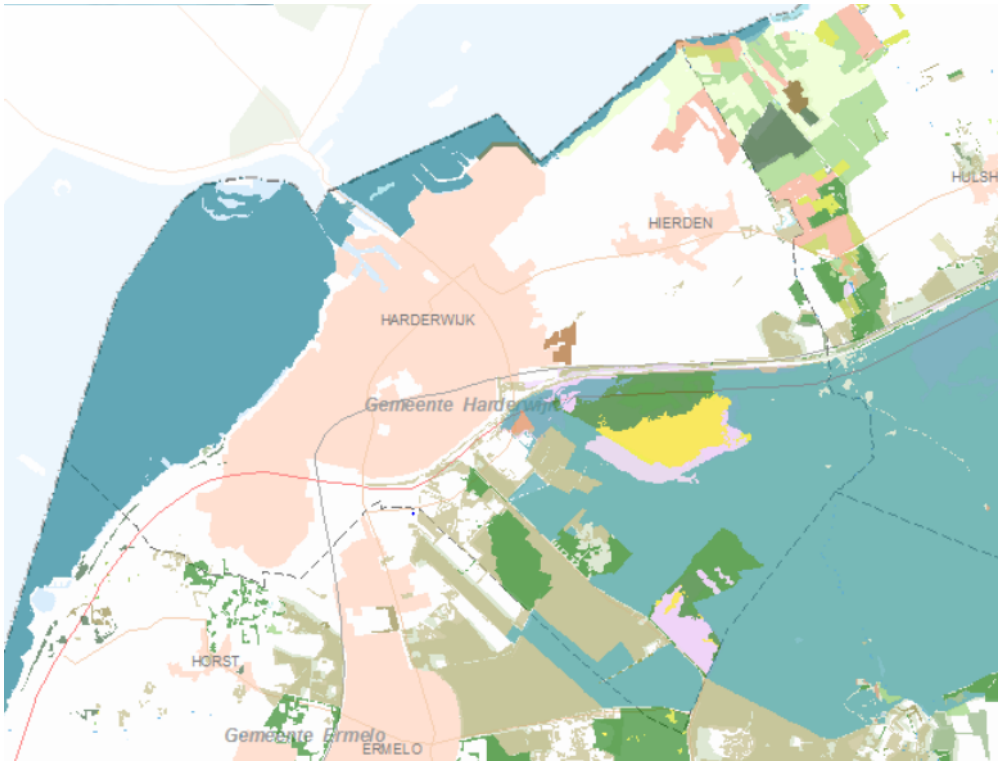

Beheergebied Ambitie 2013

Beheer Type

- A01.01 Weidevogelgebied
- A01.02 Akkerfaunagebied
- A02.01 Botanisch waardevol grasland
- A02.02 Botanisch waardevol akkerland
- L01.01 Poel en kleine historische wateren
- L01.02 Houtwal en houtsingel
- L01.03 Elzensingel
- L01.04 Bossingel en bosje
- L01.05 Knip- of scheerheg
- L01.06 Struweelhaag
- L01.07 Laan
- L01.08 Knotboom
- L01.09 Hoogstamboomgaard
- L01.10 Struweelrand
- L01.11 Hakhoutbosje
- L01.13 Bomenrij of solitaire boom
- L01.14 Rietzoom en klein rietperceel
- L01.15 Natuurvriendelijk oever
- L02.01 Fortterrein
- L02.02 Historisch bouwwerk en erf
- L02.03 Historische tuin
- L03.01 Aardwerk en groeve
- N00.01 Nog om te vormen naar natuur
- N00.02 Nog om te vormen natuur naar natuur
- N01.03 Rivier- en moeraslandschap
- N01.04 Zand- en kalklandschap
- N02.01 Rivier
- N03.01 Beek en Bron
- N04.01 Kranswierwater
- N04.02 Zoete Plas
- N05.01 Moeras
- N05.02 Gemaaid rietland
- N06.01 Veenmosrietland en moerasheide
- N06.02 Trilveen
- N06.03 Hoogveen
- N06.04 Vochtige heide
- N06.05 Zwakgebufferd ven
- N06.06 Zuur ven en hoogveenven
- N07.01 Droge heide
- N07.02 Zandverstuiving
- N10.01 Nat schraalland
- N10.02 Vochtig hooiland
- N11.01 Droog schraalgrasland
- N12.01 Bloemdijk
- N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland
- N12.03 Glanshaverhooiland
- N12.04 Zilt- en overstromingsgrasland
- N12.05 Kruiden- of faunarijke akker
- N12.06 Ruigteveld
- N13.01 Vochtig weidevogelgrasland
- N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos
- N14.02 Hoog- en laagveenbos
- N14.03 Haagbeuken- en essenbos
- N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos
- N16.01 Droog bos met productie
- N16.02 Vochtig bos met productie
- N17.01 Vochtig hakhout en middenbos
- N17.02 Droog hakhout
- N17.03 Park- of stinzenbos
- N17.04 Eendenkooi

Soorten in de gemeente Harderwijk

Met behulp van de verspreidingsgegevens en openbare websites is bepaald dat onderstaande beschermde soorten van de Flora- en faunawet in en in de omgeving van het plangebied voorkomen. De nadruk is hierbij gelegd op de zwaarder beschermde soorten van tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet.

Tabel 15: Relatie tussen soorten aanwezig in het plangebied en de bescherming hiervan op grond van de Flora- en faunawet (tabel 2 t/m 3)

Soortgroep/soorten	Flora- en faunawet
Amfibieën	
Alpenwatersalamander	Tabel 2
Heikikker	Tabel 3, bijlage IV Habitatrichtlijn
Kamsalamander	Tabel 3, bijlage IV Habitatrichtlijn
Rugstreeppad (op hoge zandgronden)	Tabel 3, bijlage IV Habitatrichtlijn
Reptielen	
Hazelworm	Tabel 3, bijlage 1 AMvB
Zandhagedis	Tabel 3, bijlage IV Habitatrichtlijn
Levendbarende hagedis	Tabel 2
Adder	Tabel 3, bijlage 1 AMvB
Gladde slang	Tabel 3, bijlage IV Habitatrichtlijn
Zoogdieren	
Diverse vleermuizen, waaronder baardvleermuis, brandts vleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis	Tabel 3, bijlage IV Habitatrichtlijn
Bever	Tabel 3, bijlage IV Habitatrichtlijn
Boommarter	Tabel 3, bijlage 1 AMvB
Das	Tabel 3, bijlage 1 AMvB
Edelhert	Tabel 2
Eekhoorn	Tabel 2
Wild zwijn	Tabel 2
Broedvogels met jaarrond beschermde nesten	
Boomvalk	Vogels, categorie 4
Buizerd	Vogels, categorie 4
Gierzwaluw	Vogels, categorie 2
Grote gele kwikstaart	Vogels, categorie 3
Havik	Vogels, categorie 4
Huismus	Vogels, categorie 2
Kerkuil	Vogels, categorie 3
Ooievaar	Vogels, categorie 3
Ransuil	Vogels, categorie 4
Roek	Vogels, categorie 2
Slechtvalk	Vogels, categorie 3
Sperwer	Vogels, categorie 4
Steenuil	Vogels, categorie 1
Wespendief	Vogels, categorie 4
Libellen	
Gevlekte witsnuitlibel	Tabel 3, bijlage IV Habitatrichtlijn

Soortgroep/soorten	Flora- en faunawet
Vissen	
Kleine modderkruiper	Tabel 2
Vaatplanten	
Gevlekte orchis	Tabel 2
Klokjesgentiaan	Tabel 2
Ronde zonnedauw	Tabel 2
Tongvaren	Tabel 2

Voor de algemene soorten uit Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt een vrijstelling voor artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, mits de zorgplicht is acht wordt genomen. Voor soorten die voorkomen in Tabel 2 van de Flora- en faunawet geldt een vrijstelling voor bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, mits er een goedgekeurde gedragscode wordt gevolgd. In dat geval hoeft er voor deze activiteiten geen ontheffing aangevraagd te worden. Voor strikt beschermde soorten van Tabel 3 (Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 AMvB art. 75 Flora- en faunawet) geldt geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Voor deze soorten is een ontheffing alleen mogelijk indien er een belang is op grond van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten[3] (bijlage 1 soorten) of een belang uit de Habitatrichtlijn (bijlage 4 soorten)[4].
Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3 van de Flora- en faunawet: alle vogels zijn in Nederland beschermd tijdens het broedseizoen. Sommige soorten hebben jaarrond beschermde nesten. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij broedvogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord zijn verboden. Voor Vogels kan alleen een ontheffing aangevraagd worden volgens een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn (Bescherming van flora en fauna (b) *, Veiligheid van het luchtverkeer (c) en Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)).
Effecten op broedende vogels moeten zoveel mogelijk voorkomen worden. Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken.

Effecten

Stikstofdepositie op beschermingsgebieden Natuurbeschermingswet 1998

Resultaten Passende beoordeling

In de Passende beoordeling (bijlage 1) zijn de effecten van het voorkeursalternatief op de Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten in het invloedsgebied beoordeeld.

[3] Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 kan een ontheffing aanvragen worden op grond van alle belangen uit het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1-soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep.
· Bescherming van flora en fauna (b)
· Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
· Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
· Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

[4] Voor Bijlage IV-soorten uit Tabel 3 geldt dat voor een ruimtelijke ingreep alleen een ontheffing verkregen kan worden op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dat zijn:
· Bescherming van flora en fauna (b)
· Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
· Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)

Daarbij is het voorkeursalternatief vergeleken met de referentiesituatie “Huidige situatie vergund + CBS-correctie veestapel”. De conclusies van de Passende beoordeling zijn als volgt:

De huidige achtergronddepositie zorgt voor veel habitattypen voor een overbelaste situatie. In dergelijke gevallen is elke verdere verhoging van stikstofdepositie door activiteiten die emissie van stikstof met zich mee brengen, zeer ongewenst. Uit de effectbeoordeling van het voorkeursalternatief komen de volgende conclusies naar voren:

- Voor de - voor stikstof - zeer gevoelige habitattypen van Natura 2000-gebied Veluwe wordt de kritische depositiewaarde in de huidige situatie overschreden door de achtergronddepositiewaarde. Het voorkeursalternatief leidt tot een gemiddelde toename van de stikstofdepositie ter plaatse van deze habitattypen tussen de 0,9 en 28,5 mol N/ha/jaar. Significant negatieve effecten als gevolg van de stikstofdepositietoename door het voorkeursalternatief kunnen om die reden niet worden uitgesloten voor de zeer gevoelige habitattypen en daaraan verbonden kwalificerende soorten in het invloedsgebied.
- Voor de overige gevoelige habitattypen van Natura 2000-gebied Veluwe binnen het invloedsgebied wordt de kritische depositiewaarde in de huidige situatie nog niet in alle gevallen overschreden door de achtergronddepositie. Het voorkeursalternatief leidt tot een gemiddelde toename van de stikstofdepositie ter plaatse van deze habitattypen tussen de 2,1 en 3,0 mol N/ha/jaar. Het hangt af van de locatie of de depositietoename door het voorkeursalternatief leidt tot een overschrijding van de kritische depositiewaarde en daarmee tot een significant negatief effect op de aanwezige habitattypen en daaraan verbonden kwalificerende soorten.
- Voor het gevoelige habitattype H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren wordt de kritische depositiewaarde in de huidige situatie nog niet in alle gevallen overschreden door de achtergronddepositie. Het voorkeursalternatief leidt tot een gemiddelde toename van de stikstofdepositie ter plaatse van dit habitattype van 6,2 mol N/ha/jaar. Het hangt af van de locatie of de depositietoename door het voorkeursalternatief leidt tot een overschrijding van de kritische depositiewaarde en daarmee tot een significant negatief effect op het aanwezige habitattype.
- Voor de kwalificerende soorten van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren kunnen significant negatieve effecten worden uitgesloten, aangezien het grootste deel van het biotoop van deze soorten, wat bestaat uit habitattype H3140 Kranswierwateren, niet stikstofgevoelig is.
- Voor de Beschermde natuurmonumenten Mosterdveen en Leemputten bij Staverden kan niet worden uitgesloten dat als gevolg van de stikstofdepositietoename door het voorkeursalternatief een aantasting optreedt van de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden.

<u>Effectbeoordeling ten opzichte van referentiesituatie MER</u>

Zoals hierboven is aangegeven zijn in de Passende beoordeling de effecten vergeleken met de referentiesituatie “Huidige situatie vergund + CBS-correctie veestapel”. In voorliggend MER dienen de effecten echter beoordeeld te worden ten opzichte van de referentiesituatie “Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting + CBS-correctie veestapel”. Wanneer de depositietoename van het voorkeursalternatief vergeleken wordt met deze referentiesituatie (zie tabel 8, paragraaf 6.6.1), blijkt dat de depositiewaarde in deze referentiesituatie voor alle habitattypen gelijk is of 0,1 - 0,2 mol N/ha/jaar lager is dan de referentiesituatie in de Passende beoordeling. Dit betekent dat de stikstofdepositietoename ten opzichte van de referentiesituatie in voorliggend MER een fractie groter is dan ten opzichte van de referentiesituatie in de Passende beoordeling. De effectbeoordeling in voorliggend MER valt daardoor iets negatiever uit ten opzichte van de Passende beoordeling. Gezien de marginale verschillen tussen de referentiesituaties is dit verschil echter te verwaarlozen. De conclusie van deze effectbeoordeling is daardoor gelijk aan de conclusie zoals hierboven en in de Passende beoordeling omschreven.

Aangezien significant negatieve effecten door het voorkeursalternatief op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden Veluwe, Veluwerandmeren en de Beschermde natuurmonumenten Mosterdveen en Leemputten bij Staverden niet kunnen worden uitgesloten, worden de effecten zeer negatief (--) beoordeeld.

Best-case variant op het voorkeursalternatief

In aanvulling op het voorkeursalternatief is er een extra variant gedefinieerd en doorgerekend: de best-case variant op het voorkeursalternatief. Hierbij is uitgegaan van aanpassingen van de bestaande stallen, verdergaand dan de eisen uit het Besluit Huisvesting. Per diersoort is de minimale ammoniakemissie bepaald die op dit moment vergunbaar is (R.a.v. 2012) en vervolgens zijn emissies van bestaande bedrijven bepaald, indien ze hun dieren zouden houden op de stalsystemen met deze minimale emissies.

Uit de beoordeling van de best-case variant op het voorkeursalternatief blijkt het volgende:

- De best-case variant leidt tot een grote afname van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebied Veluwe, zowel ten opzichte van het voorkeursalternatief als ten opzichte van de referentiesituatie.
  De gemiddelde depositieafname van de best-case variant ten opzichte van de referentiesituatie ligt tussen de 0,9 en 30,1 mol N/ha/jaar.
- De best-case variant leidt tevens tot een grote afname van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebied Veluwerandmeren, zowel ten opzichte van het voorkeursalternatief als ten opzichte van de referentiesituatie. De gemiddelde depositieafname van de best-case variant ten opzichte van de referentiesituatie bedraagt 3,9 mol N/ha/jaar.

In relatie tot de berekende stikstofdepositie bij het voorkeursalternatief zijn de volgende conclusies af te leiden:

- Het voorkeursalternatief kan zorgen voor een toename aan stikstofbelasting en heeft daarmee mogelijk significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten. Een dergelijke ontwikkeling past niet binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet 1998. Het benutten van de planologische mogelijkheden die geboden worden in het ontwerp bestemmingsplan, is dus niet mogelijk bij een dergelijke “ontwikkeling”.
- Indien er gebruik wordt gemaakt van de inzet van de best beschikbare staltechnieken (best-case variant op het voorkeursalternatief) is er geen sprake meer van een toename, maar een afname van stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten in vergelijking met het referentieniveau van de Natuurbeschermingswet (Vergunde situatie gecorrigeerd voor de feitelijke bezetting via de CBS-correctie). Uitgaande van de inzet van dergelijke technieken bij nieuwe maar ook bestaande bedrijven, is het dus mogelijk om gebruik te maken van de geboden planologische ruimte, binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet.

Gelet op de zeer strikte regels van de (huidige) Natuurbeschermingswet (omgekeerde bewijslast) zal er bij het vaststellen van het bestemmingsplan buitengebied Harderwijk met zekerheid uitgesloten moeten worden dat er een toename van de depositie van stikstof op de overbelaste Natura 2000-gebieden kan ontstaan. Indien dat op dat moment onvoldoende is geborgd via andere regelingen (provinciale verordening, vertaling PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) in aanpassing Natuurbeschermingswet) zal deze borging c.q. toets een plek moeten krijgen in de planregels van het bestemmingsplan buitengebied Harderwijk.

Stikstofdepositie op Wav-gebieden en overige natuur
Uit onderstaande tabel 15 blijkt dat in de Wav-gebieden het voorkeursalternatief leidt tot een hogere depositie van stikstof ten opzichte van de referentiesituatie (huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting + CBS-correctie veestapel). De gemiddelde depositietoename door het voorkeursalternatief bedraagt met 35,6 mol/ha/jaar 1,8 maal de referentiesituatie. De Wav-gebieden zijn aangewezen vanwege de aanwezigheid van voor stikstof zeer gevoelige verzuringsgevoelige natuurdoeltypen. In deze gebieden ligt de achtergronddepositiewaarde tussen de 1640 en 3100 mol N/ha/jaar (in het jaar 2011, berekening 2012 van het PBL/ RIVM). Aangezien de kritische depositiewaarden van de zeer gevoelige habitattypen (waaronder droge heide en droog schraal grasland) lager is dan 1400 mol N/ha/ jaar, leidt de achtergronddepositiewaarde in de huidige situatie al tot een overschrijding van de kritische depositiewaarde. De stikstofdepositietoename als gevolg van het voorkeursalternatief leidt daardoor tot een negatief (-) effect op de natuurdoeltypen in de gebieden die zijn aangewezen onder de WAV.

In de overige EHS-gebieden (buiten de Wav-gebieden, en buiten Natura 2000-gebied) leidt het voorkeursalternatief eveneens tot een hogere depositie van stikstof ten opzichte van de referentiesituatie. De gemiddelde depositietoename door het voorkeursalternatief bedraagt hier met 54.3 mol/ha/jaar 2,6 maal de referentiesituatie. In deze overige EHS-gebieden zijn echter natuurbeheertypen aanwezig die niet of weinig gevoelig zijn voor stikstofdepositie. De verhoogde depositie als gevolg van het voorkeursalternatief heeft daarom naar verwachting geen of slechts een beperkt effect op deze EHS-gebieden die niet zijn aangewezen onder de WAV.

Tabel 16: Stikstofdepositie (mol/ha/jaar) op Wav-gebieden binnen 1 km van het plangebied (voor zover geen Natura 2000)

	Minimaal	Maximaal	Gemiddeld
Huidige situatie vergund	4,9	620,8	70,0
Huidige situatie vergund + CBS-correctie veestapel	2,9	372,5	42,0
Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting	4,8	620,2	69,5
Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting + CBS-correctie veestapel	**2,9**	**372,1**	**41,7**
Worst-case verkenning	5,3	624,3	77,9
Worst-case verkenning zonder drempelwaarde	5,7	628,7	90,0
Voorkeursalternatief	**5,3**	**624,2**	**77,3**
Best-case variant op het voorkeursalternatief	0,9	67,5	14,4

Tabel 17: Stikstofdepositie (mol/ha/jaar) op EHS-natuur binnen 1 km van het plangebied (voor zover geen Natura 2000 of Wav-gebied)

	Minimaal	Maximaal	Gemiddeld
Huidige situatie vergund	20,3	598,8	57,7
Huidige situatie vergund + CBS-correctie veestapel	12,2	359,3	34,6
Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting	20,0	532,5	56,6
Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting + CBS-correctie veestapel	**12,0**	**319,5**	**34,0**
Worst-case verkenning	26,6	554,2	90,8
Worst-case verkenning zonder drempelwaarde	29,9	2000,0	118,6
Voorkeursalternatief	**25,9**	**550,9**	**88,3**
Best-case variant op het voorkeursalternatief	7,5	200,6	34,7

Effecten op soorten

De ingrepen vanuit het voorkeursalternatief vinden veelal plaats op bestaande bouwvlakken van agrarische bedrijven. Op deze bouwvlakken en in de omgeving van de bouwvlakken komen gebouw bewonende vogelsoorten zoals steenuil en huismus voor. Ook broeden deze soorten vaak in de agrarische bedrijfsgebouwen. Verder gebruiken vleermuizen en steenmarters boerderijen of schuren als verblijfplaats. Vleermuizen gebruiken tevens bomen en bos in de omgeving van boerderijen als verblijfplaats, foerageergebied of vliegroute. Andere zwaarder beschermde soorten zijn niet direct te verwachten op agrarische bouwkavels. Wanneer boerderijen en/of schuren gesloopt worden en aanwezige bomen gekapt worden, kunnen eventuele verblijfplaatsen van beschermde soorten verloren gaan. Bij uitbreiding van bebouwing kan er tevens verlies van habitat van beschermde soorten optreden.
Het voorkeursalternatief maakt het mogelijk dat bestaande bebouwing wordt gesloopt. Ook maakt het voorkeursalternatief een toename aan bebouwing mogelijk.

Deze ontwikkelingsmogelijkheden vanuit het voorkeursalternatief leiden ertoe dat licht negatieve (0/-) effecten op kunnen treden op de aanwezige beschermde soorten, ten opzichte van de referentiesituatie. Bij concrete initiatieven dienen de effecten van de ingreep te worden getoetst aan de Flora- en faunawet. Mogelijk optredende negatieve effecten op beschermde soorten dienen in eerste instantie te worden voorkomen. Indien dit niet mogelijk is dan dienen deze effecten te worden gemitigeerd aan de hand van mitigerende maatregelen.

Effectbeoordeling

Het voorkeursalternatief leidt tot een zeer negatief (- -) effect voor wat betreft het criterium stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Dit aangezien significant negatieve effecten door het voorkeursalternatief op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden Veluwe, Veluwerandmeren en de Beschermde natuurmonumenten Mosterdveen en Leemputten bij Staverden niet kunnen worden uitgesloten. Op het criterium ammoniakdepositie op Wav-gebieden en overige natuur scoort het voorkeursalternatief negatief (-). Dit aangezien de stikstofdepositietoename leidt tot een verslechtering van de voor stikstofgevoelige natuurdoeltypen in de WAV-gebieden. De toename aan stikstofdepositie heeft naar verwachting geen of slechts beperkte gevolgen voor de overige EHS-gebieden, vanwege het feit dat hier natuurbeheertypen voorkomen die niet of weinig gevoelig zijn voor stikstofdepositie. Het voorkeursalternatief heeft daarnaast een licht negatief (0/-) effect op soorten beschermd via de Flora- en faunawet. Dit aangezien de sloop van boerderijen en/of schuren en kap van aanwezige bomen kan leiden tot negatieve effecten op deze soorten.

Tabel 18: Totale effectscores natuur

Criterium	Voorkeursalternatief
Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden	- -
Ammoniakdepositie op Wav-gebieden en overige natuur	-
Soortenbescherming Flora- en faunawet	0/-

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; -= negatief; - - = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Stimuleren van verdergaande emissiebeperkende maatregelen dan wettelijk vereist volgens de AMvB-Huisvesting en de IPPC-richtlijn voor grote bedrijven is een mogelijk extra mitigerende maatregel (zie resultaat alternatief best beschikbare technieken). Indien de gemeente hiertoe besluit, is het voor de hand liggend om dit toe te passen bij omgevingsvergunningen (Wabo). Ook kan de gemeente een bijdrage leveren aan de implementatie van het generiek beleid gericht op een versnelde afname van de emissie van ammoniak, o.a. door het gebruik van emissiearme stalsystemen en andere technieken om emissies te voorkomen en te beperken te stimuleren en, waar deze verplicht zijn, te controleren op een goede werking. Een actief gemeentelijk beleid gericht op het intrekken van onbenutte planologische mogelijkheden voor hergebruik van bestaande veehouderijen kan helpen de vergunde emissie van ammoniak nog verder te doen dalen. Gezien de afstand tussen de veehouderijen in Harderwijk en de Natura 2000-gebieden zullen positieve effecten van een gemeentelijk gebiedsgericht beleid groot zijn.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

6.7.2 GEUR

Methodiek

De methodiek welke is gehanteerd voor de beoordeling van het woon- en leefmilieu van het voorkeursalternatief komt overeen met de methodiek gehanteerd voor de beoordeling van het woon- en leefmilieu bij de worst-case verkenning (zie paragraaf 6.6.2).

Ontwikkeling achtergrondbelasting

De afbeeldingen in bijlage 4 van het MER geven de achtergrondbelasting weer voor de verschillende huidige situaties/referentiesituaties, de worst-case verkenning en het voorkeursalternatief, op basis van de modelmatige uitgangspunten. Een beschrijving van de modelmatige uitgangspunten is opgenomen in paragraaf 4.1.2.

De kaarten geven een beeld van een mogelijke ontwikkeling van de achtergrondbelasting. Daarbij is het nodig om de achtergrondbelasting te relateren aan milieukwaliteitscriteria (zie hierboven) en het aantal geurgehinderden (de blootstelling aan de geurbelasting). In onderstaande tabellen (Tabel 19 en Tabel 20) zijn de resultaten weergegeven ten opzichte van de geurgevoelige objecten (zoals woningen in het buitengebied).

Tabel 19: Achtergrondbelasting geur binnen de bebouwde kom naar classificatie woon- en leefmilieu voor de worst-case verkenning (in absolute aantallen geurgehinderden)

Binnen bebouwde kom	Huidige situatie vergund	Huidige situatie + CBS-correctie veestapel	Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting	Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting + CBS-correctie veestapel (referentiesituatie)	Worst-case verkenning	Voorkeursalternatief
Classificatie*						
Zeer goed	1404	2592	1415	2613	1415	1415
Goed	2052	956	2044	935	2044	2044
Redelijk goed	99	18	97	18	97	97
Matig	11	0	10	0	10	10
Totaal	3566	3566	3566	3566	3566	3566
Hinder-percentage**	5,8	4,1	5,8	4,1	5,8	5,8

*Niet alle classificaties zijn aanwezig en om die reden zijn deze dan ook niet meegenomen in deze tabel.

** Berekend door per klasse te vermenigvuldigen met de kans op geurhinder en te sommeren per huidige situatie/referentiesituatie en worst-case verkenning.

Tabel 20: Achtergrondbelasting geur buiten de bebouwde kom naar classificatie woon- en leefmilieu voor de worst-case verkenning (in absolute aantallen geurgehinderden).

Buiten bebouwde kom	Huidige situatie vergund	Huidige situatie + CBS-correctie veestapel	Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting	Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting + CBS-correctie veestapel (referentiesituatie)	Worst-case verkenning	Voorkeursalternatief
Classificatie						
Zeer goed	755	806	755	807	755	755
Goed	229	427	229	427	229	229
Redelijk goed	267	98	268	97	268	268
Matig	74	33	73	33	73	73
Tamelijk slecht	34	23	34	23	34	34
Slecht	22	2	22	2	22	22
Zeer slecht	6	0	6	0	6	6
Extreem slecht	2	0	2	0	2	2
Totaal	1389	1389	1389	1389	1389	1389
Hinder-percentage**	7,4	5,5	7,3	5,5	7,3	7,3

** Berekend door per klasse te vermenigvuldigen met de kans op geurhinder en te sommeren per huidige situatie/referentiesituatie en worst-case verkenning.

Effecten en effectbeoordeling

Tabel 21 geeft een overzicht van de effectscores van het voorkeursalternatief voor wat betreft het leefklimaat binnen en buiten de bebouwde kom.

Net zoals bij de worst-case verkenning zijn in het voorkeursalternatief de huidige vergunde emissies aangehouden voor de bouwvlakken met een iv-aanduiding. Dit omdat alle iv-bedrijven geen of vrijwel geen ruimte hebben voor uitbreiding van emissies en dientengevolge (nagenoeg) op slot zitten. Voor melkveehouderijen is geen geuremissiefactor vastgesteld, hiervoor gelden minimum afstanden.

Net zoals bij de worst-case verkenning verslechterd het woon- en leefmilieu ten opzichte van de referentie doordat in het voorkeursalternatief er van uit is gegaan dat alle stallen voldoen aan AMvB-Huisvesting en door de veronderstelde opvulling van de latente ruimte in de vergunningen. De veestapel groeit dan met de nog beschikbare ruimte in de vergunningen, als gevolg waarvan de geurbelasting met 40% toeneemt.

Vanwege de verslechtering van het woon- en leefmilieu scoort het voorkeursalternatief negatief (-) voor het effect op het woon- en leefmilieu binnen en buiten de bebouwde kom ten opzichte van de referentie.

Tabel 21: Totale effectscores geur

Criterium	Voorkeursalternatief
Leefklimaat binnen de bebouwde kom	-
Leefklimaat buiten de bebouwde kom	-

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; -= negatief; - - = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen
Het stimuleren van verdergaande emissiebeperkende maatregel dan wettelijk vereist volgens de AMvB-Huisvesting en de IPPC-richtlijn voor grote bedrijven is een mogelijk extra mitigerende maatregel (zie resultaat alternatief best beschikbare staltechnieken).

Leemten in kennis en informatie
Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

6.7.3 FIJN STOF

Methodiek
De methodiek welke is gehanteerd voor de beoordeling van effecten op fijn stof van het voorkeursalternatief komt overeen met de methodiek gehanteerd voor de beoordeling van effecten op fijn stof door de worst-case verkenning (zie paragraaf 6.6.3).

Huidige situatie en autonome ontwikkeling
Voor een beschrijving van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling voor fijn stof wordt verwezen naar paragraaf 6.6.3.

Effecten en effectbeoordeling
Bedrijfsvoering
In het voorkeursalternatief is uitbreiding in intensieve veehouderij en grondgebonden veehouderij voorzien, ten opzichte van de vergunde situatie. Deze uitbreiding in intensieve veehouderij en grondgebonden veehouderij is beperkter dan in de worst-case verkenning. De toename aan fijn stof emissies door uitbreiding van intensieve veehouderij is in het voorkeursalternatief dan ook kleiner dan bij de worst-case verkenning. Ook in het voorkeursalternatief is het verschil met de referentiesituatie het grootst door de veronderstelde opvulling van de latente ruimte in de vergunningen. Gezien het lokaal hoge niveau van fijn stof in en nabij het pluimveecluster in de vergunde situatie, met daarbij het risico van normoverschrijding, wordt het voorkeursalternatief op het criterium bedrijfsvoering (fijn stof) derhalve beoordeeld als licht negatief (0/-) ten opzichte van de referentiesituatie.

Verkeer
Ook het voorkeursalternatief zorgt vanwege de uitbreiding in intensieve veehouderij en grondgebonden veehouderij voor een toename aan transportbewegingen in het buitengebied van de gemeente Harderwijk. Het voorkeursalternatief zorgt daarmee voor een toename aan fijn stof emissies. De toename aan transportbewegingen is in het voorkeursalternatief kleiner dan in de worst-case verkenning. Het effect van verkeer op fijn stof door het voorkeursalternatief is derhalve beoordeeld als licht negatief (0/-).

Tabel 22: Totale effectscores fijn stof

Criterium	Voorkeursalternatief
Bedrijfsvoering: fijn stof (PM_{10})	0/-
Verkeer: fijn stof (PM_{10})	0/-

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; -= negatief; - - = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Voor beperking van fijn stof emissies uit de veehouderij bestaan desgewenst de volgende mogelijkheden:

- Aanpak van de bron: voermaatregelen (gebruik coating tegen stofverspreiding) & huisvesting (strooisel, mest afdekken).
- Aanpak luchtkwaliteit in de stal: vernevelen (olie/water), elektrostatisch filter. Aanpak luchtkwaliteit bij de uitlaat: (combi-)wasser, watergordijn, filters, groensingels. Bij toepassing van een chemische of biologische luchtwasser kan de emissie van fijn stof met circa 60% worden gereduceerd. Bij toepassing van de gecombineerde luchtwasser bedraagt de reductie circa 80%.

Leemten in kennis en informatie

De effectscores zijn bepaald op basis van expertbeoordeling. De modelberekeningen (cumulatieve concentratie fijn stof door veehouderijen (zie Afbeelding 10)) zijn uitgevoerd op basis van standaard stalparameters. De uitvoering van stallen zoals de exacte ligging van emissiepunten en de wijze van de uitstroom van lucht uit de stallen, bepalen in sterke mate lokale concentraties. Net als de aanwezigheid van andere lokale bronnen, die onvoldoende zichtbaar zijn in de landelijke gegevens m.b.t. de achtergrondbelasting. In het kader van dit onderzoek zijn onvoldoende gegevens beschikbaar om een betere prognose te maken. Het voldoen aan de grenswaarde van een uitbreiding wordt nader getoetst in het kader van de daarvoor benodigde vergunningaanvraag. Er zijn geen leemten die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

6.7.4 LANDSCHAP, CULTUURHISTORIE EN AARDKUNDE

Methodiek

De aspecten landschap, cultuurhistorie en aardkunde liggen dicht bij elkaar. Aspecten uit de ondergrond hebben vaak geleid tot bepaalde cultuurhistorische patronen, welke nu nog onderdeel uit maken van een waardevolle beleving van het landschap. Toch zijn de aspecten niet hetzelfde en zullen ze zowel apart als in samenhang worden geduid. Een landschap kan visueel ruimtelijk aantrekkelijk zijn, terwijl het weinig historische kenmerken bevat. Voor de drie aspecten gaat het om de mate waarin verandering in de bebouwing tot aantasting van waardes leidt en om de mate waarin door de hierbij benodigde graafwerkzaamheden het bodemarchief kan worden aangetast. Alle afwegingen zijn gedaan door een landschapsarchitect van ARCADIS op basis van expert judgement. Hiervoor is gebruik gemaakt van bestaande bronnen:

- (huidige) Bestemmingsplan Buitengebied, gemeente Harderwijk, maart 2003.
- Belvoir 3, Cultuurhistorisch beleid 2009-2012, provincie Gelderland.
- Streekplan 2005, provincie Gelderland.
- Structuurplan Harderwijk 2020, gemeente Harderwijk, juni 2006.
- Structuurvisie 2031, gemeente Harderwijk, augustus 2012.
- Archeologiebeleid 2011-2015, gemeente Harderwijk.
- Handboek Harderwijks groen, gemeente Harderwijk, juli 2007.
- Structuurvisie Dorpsomgevingsplan Hierden, gemeente Harderwijk, augustus 2011.
- GEA-objecten van Gelderland, Rijksinstituut voor Natuurbeheer, 1988.
- Visie op hoofdlijnen, buitengebied Harderwijk, januari 2011.

- Plan MER structuurvisie Harderwijk 2031, augustus 2012.

Voor landschap zullen twee criteria worden beschouwd:
1. De visueel ruimtelijke beïnvloeding van het landschap: invloed van verstening/bouwmassa op de beleving van het landschap.
2. De beïnvloeding van landschappelijke patronen en elementen: invloed van verstening/ bouwmassa op waardevolle landschapselementen in het landschap, bijvoorbeeld monumentale bomen, (hak)houtsingels etc.

Afgeleid van de Handreiking cultuurhistorie in m.e.r. en Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse (MKBA) van de Rijksdienst voor het cultureel erfgoed en Projectbureau Belvedère zullen voor cultuurhistorie drie criteria worden beschouwd:
1. De beïnvloeding historisch geografische waarden: invloed van verstening/ bouwmassa op historisch geografische waarden, bijvoorbeeld historische kavelpatronen.
2. Beïnvloeding historische stedenbouwkundige/ architectonische waarden: invloed van verstening/ bouwmassa op waardevolle historische stedenbouwkundige/ architectonische waarden, bijvoorbeeld aantasting van historische boerderijen, hooibergen of erfensembles.
3. Beïnvloeding van de archeologische waarden.

Voor aardkunde zal worden gekeken in welke mate waardevolle geologische, geomorfologische en/of bodemkundige waarden kunnen worden aangetast. Bijzonder aan dit aspect is dat elke aantasting per definitie onherstelbaar en dus permanent is. Vaak gaat het echter om zeer grote eenheden, waardoor een enkele aantasting vaak een beperkte invloed heeft. In het geval van Harderwijk spelen vooral ook aantasting van bollingen van essen, kenmerkende stijlranden of laagtes naar beekdalen.

Op het niveau van een bestemmingplan is geen gedetailleerde effectbepaling mogelijk. Hierdoor wordt de methodiek van een gevoeligheidsanalyse gehanteerd. Op basis van de kenmerken van het huidige landschap (aanwezige waarden, uniekheid en gaafheid van deze waarden) zal worden aangegeven of en zo ja in welke mate de ontwikkeling effecten heeft in relatie tot de kans dat deze effecten kunnen plaatsvinden. Bij een waardevol deelgebied waar nauwelijks agrarische bedrijven liggen zal de kans op aantasting beperkt zijn.

De voorschriften met betrekking tot het beperken van de aantasting van landschappelijke en andere waarden – bijvoorbeeld een verplichte landschappelijke inpassing die aan bepaalde eisen dient te voldoen – zal worden meegewogen in de effectbeoordeling.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling
Het plangebied bevindt zich op de overgang van de Veluwe naar de Randmeren. Het plangebied helt van zuidoost naar noordwest af in de richting van de Randmeren. Op korte afstand komen grote hoogteverschillen voor; ontstaan door verstuiving van de zandgebieden in de laatste eeuwen. Op basis van abiotische (bodem, reliëf, waterhuishouding etc) verschillen en ontstaansgeschiedenis wordt binnen het plangebied een aantal landschapstypen onderscheiden, op basis waarvan deelgebieden zijn bepaald. De landschapstypen vormden in het verleden herkenbare eenheden, met elk een eigen specifieke ruimtelijke opbouw. Er worden 5 landschappelijke deelgebieden onderscheiden: De Stadslanderijen, de Hierdense Enk (Hoge en Lage Enk), Het Eendengebied, De Duinen, en de Hierdense beek / Landgoederenzone.

De Stadslanderijen
Dit hoevestrokenlandschap bestaat naast stadslanderijen ook uit particuliere ontginningen en ligt ten noordoosten van het dorp Hierden. De strokenverkaveling staat haaks op de ontginningsassen en het gebied heeft een besloten karakter. Open ruimten, laan-, singelbeplantingen en bospercelen wisselen elkaar af. De rationele hoevestrokenverkaveling (haaks op de ontginningsbasis) ten noorden van de Zuiderzeestraatweg en de Molenweg bestaat uit de vroegere stadlanderijen (Varkensweide, Ruimels, Wouterskamp,Hoge en Lage Varen en de Biest). Deze ontginningseenheden zijn nog herkenbaar. De Biest (het ongeslagen land van de Stadslanderijen) is pas later verkaveld en gedeeltelijk bebouwd. Het gebied is nu in gebruik als weiland en deels beplant met bos; het heeft een besloten karakter in tegenstelling tot de andere Stadslanderijen. Langs de Zuiderzeestraatweg en de Molenweg is sprake van lintbebouwing. Door de aanwezigheid van vele bijgebouwen en erfbeplanting op de percelen langs deze wegen hebben deze wegen een redelijk gesloten karakter. Zoals ook beschreven in het Handboek Harderwijks Groen uit 2007 is dit gebied inmiddels behoorlijk verrommeld en verstoord.

De Hierdense Enk
Kenmerkend voor dit enkenlandschap zijn de open oude bouwlanden met zogenaamde bolliggende akkers en bebouwing aan de randen van de Enk. De Hierdense Enk is verdeeld in de Hoge (het westelijke deel) en de Lage Enk (het oostelijke deel). Aan de noordzijde van de Enk liggen de boerderijen in een lint langs de Zuiderzeestraatweg en de Molenweg; aan de zuidoost zijde is de Lage Enk volgebouwd met recreatiewoningen. In het enkenlandschap is sprake van een onregelmatige blokverkaveling, waardoor de (onverharde) wegen een slingerend verloop hebben. Op de centrale delen komen nog restanten van vroegere houtwallen en relicten van de wildgraaf voor, een houtwal die de es omzoomde. Verder is er hier en daar nog sprake van karakteristieke erfbeplantingen. Met name de Hoge enk is de afgelopen decennia behoorlijk vergraven, waardoor er nog slechts relicten over zijn van het oorspronkelijke reliëf. Naast verstoring spelen ook hier verrommeling en aantasting van de oorspronkelijke verkavelingspatronen en fragmentatie van beplantingsstructuren een negatieve rol in de beleving en ruimtelijke kwaliteit .

Het Eendengebied
Het oude boslandschap ten zuiden van de Enk heeft in de loop van de tijd plaats gemaakt voor een nieuw intensieve veehouderijlandschap. De centrale as door dit gebied is de Tweede parallelweg. Het gehele gebied is zeer rommelige en heeft een kaal karakter. Karakteristieke elementen van dit intensieve veehouderijlandschap langs de spoorlijn en de parallelweg zijn eendenhouderijen met kale erven en lange schuren die haaks op de weg staan.

De Duinen
Dit gebied hoort oorspronkelijk bij het boslandschap van de Veluwe met heide en stuifzanden. De bossen hebben over het algemeen een rechthoekige verkaveling en het landschap heeft een besloten karakter. De paden en wegen in het boslandschap hebben vaak een grillig verloop en zijn voornamelijk onverhard. Bij De Duinen is de stuifzandbebossing verandert in een complex (recreatie)woningen. Naast toenemende recreatieve druk en verstoring op zandwegen door gemotoriseerd verkeer is ook de afsluiting van het gebied door particulier bezit/gebruik een knelpunt.

Hierdense beek / landgoederenzone
De Hierdense beek loopt dwars door het bosgebied van de Veluwe en mondt uit in de Randmeren. Langs de beek is een landgoederenzone ontstaan met de Essenburgh als centrum. Het landgoedkarakter wordt bepaald door een gevarieerd ruimtelijk beeld met open hoevestrokenverkavelingen, monumentale huizen, statige beuken- en eikenlanen en parkachtige structuren.

De boerderijen zijn in het plangebied vooral van het saksische hallehuis-type en worden gekenmerkt door woning en bedrijfsgedeelte in een gebouw én onder een kap en een driedeling in het bedrijfsgedeelte In de loop der tijd heeft de bebouwing een geheel ander aanzien gekregen, bijvoorbeeld door de ontwikkeling in de landbouw. De traditionele boerderij is veelal blijven bestaan, maar er zijn vaak meerdere schuren aan toegevoegd voor de stalling van vee en silo's voor de opslag van voer en mest. Op deze wijze zijn er qua bebouwing soms forse bedrijven ontstaan, die als gevolg van de omvang afsteken tegen de kleinschaligheid van het gebied. Als gevolg van de noodzakelijke verdere schaalvergroting enerzijds en de beperkende bepalingen vanuit de milieuwetgeving anderzijds, hebben vele agrarische ondernemers moeten besluiten om te stoppen. Verschillende agrarische bedrijven worden nu dan ook nog slechts bewoond of in een enkel geval is sprake van niet-agrarische bedrijvigheid.

De gemeente Harderwijk heeft archeologiebeleid vastgesteld. De hierbij behorende kaarten (o.a. archeologische kaart landelijk gebied) is in de plaats gekomen van de AMK (Archeologische Monumentenkaart) en IKAW (Indicatieve kaart archeologische waarden). Er wordt onderscheid gemaakt in terreinen met een hoge, een middelhoge en een lage verwachting van archeologische sporen. Voor de terreinen met een hoge en een middelhoge verwachting adviseert de RCE (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) dat er bij een grondverstorende activiteit eerst een archeologische verkenning plaatsvindt. Deze verkenning wordt meestal uitgevoerd door middel van grondboringen en kan uitsluitsel geven over de werkelijke archeologische verwachting en waarde, op basis waarvan eventueel nader onderzoek kan plaatsvinden. Terreinen van hoge archeologische waarden liggen o.m. langs de Tweede parallelweg, bij landgoed Essenburg en in het CVN-gebied langs de A28. Het betreft hier onder meer vindplaatsen van bewoningsresten uit de Late middeleeuwen, IJzertijd en de Bronstijd. Met name de zone tussen Hierden en de spoorlijn kent een hoge archeologische verwachtingswaarde.

Samenvattend
Uitbreiding van bebouwing, aantastingen en het verdwijnen van beplantingen hebben geleid tot nivellering van het landschap. Van oorsprong besloten gebieden zijn opener geworden en open gebieden zijn dichtgeslibd. De herkenbaarheid van de verschillende landschapstypen is hierdoor beperkt en ook de grenzen of overgangen tussen de verschillende deelgebieden zijn steeds meer vervaagd. En, zoals het Handboek Harderwijks groen ook onderkent, vervaagt met het verdwijnen van de landschappelijke contrasten ook de identiteit van het landschap.

Het plangebied is dus sterk verrommeld en er zijn diverse aantastingen. Dit geldt vooral voor Het Eendengebied, dat een transformatiegebied is, en de grens met de Lage Enk. De Hoge Enk is sterk vergraven en kent slechts nog enkele relicten. De archeologische verwachtingswaarde is binnen het plangebied middelhoog tot hoog.

Ontwikkelingen en beleid
Agrarische bedrijven bevinden zich vooral in het Eendengebied, Frankrijk (Stadslanderijen), De Duinen en rond Hierden. Uitbreiding van de agrarische bedrijvigheid is middels het bestemmingsplan mogelijk. Het Eendengebied moet in de toekomst een bosgebied worden met extensief wonen (rood voor groen).

Het huidige beleid is gericht op landschapsversterking, maar het uitvoeringsprogramma is niet altijd even helder.

Het gehele gebied valt binnen het Nationaal landschap Veluwe. Dit biedt ontwikkelingsmogelijkheden mits rekening gehouden is met de landschappelijke en cultuurhistorische waarden. In het streekplan is het gebied benoemd als aardkundig gebied van internationaal niveau. Op gemeentelijk niveau wordt dit beschermd via een aanlegvergunningenstelstel.

Effecten en effectbeoordeling
Specifieke landschappelijke waarden zijn aangegeven op de bestemmingsplankaart. Zowel bij agrarische bestemming als bij bestemming agrarisch met natuur- en landschapswaarden geldt bescherming van houtopstanden, behoud en herstel van natuur- en landschapswaarden en bescherming van aardkundige waarden. Bij het vergroten van het bouwvlak geldt binnen beide bestemmingen dat moet worden aangetoond dat de inpassing in het landschap op zorgvuldige wijze plaatsvindt en, voor zover van toepassing, dat wordt voldaan aan de ontwerprichtlijnen uit de Visie op Hoofdlijnen. Er mogen geen nadelige gevolgen zijn voor de in de omgeving aanwezige waarden, waaronder landschap.

Voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden binnen de bestemming agrarische met natuur en landschapswaarden geldt dat een aanlegvergunning nodig is, behalve voor bebossen of beplanten met houtopstanden, het aanleggen van landschapselementen of het opbrengen van meststoffen of gewasbeschermingsmiddelen. Bij gebieden met de aanduiding 'Openheid' geldt dat het vellen of rooien van bos en verwijderen van landschapselementen geen aanlegvergunning nodig is maar juist wel voor het aanleggen van landschapselementen.

Archeologische waarden worden beschermd via dubbelbestemming. Er zijn verschillende categorieën bescherming ten aanzien van hoge en middelhoge archeologische waarden, inclusief een aanlegvergunningenstelsel en de voorwaarde van archeologisch onderzoek in de wijzigingsbevoegdheid. Bescherming van historische panden is niet meer in het bestemmingsplan geregeld, maar in de gemeentelijke Monumentenverordening 2010 Harderwijk of in de Rijksregelgeving. Deze monumentbescherming is echter niet gelijk aan cultuurhistorische waarden, aangezien hierbij ook sprake is van context en ensembles.

Samenvattend kan geconcludeerd worden dat uitbreiding van de agrarische bedrijvigheid binnen het bestemmingsplan mogelijk is, maar:
1. Betreffende gebieden zijn vaak al beperkt tot ernstig verstoord.
2. De diverse beleidsplannen / wet- en regelgeving waarborgen het voorkomen van aantasten van huidige waarden en het beleid is strenger naar mate er meer waarden zijn.
3. Bestaand beleid is gericht op versterking van landschappelijke structuren (houtsingels etc.) waardoor er een grotere opnamevermogen van het landschap m.b.t. ruimtelijke ontwikkelingen ontstaat.
4. In kwetsbare gebieden zijn inpassingsvoorwaarden die zorgen voor een versterking van het landschap door de ontwikkeling.

Voor landschap worden de effecten van het voorkeursalternatief positief (+) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie, omdat de ontwikkelingen die binnen het bestemmingsplan mogelijk zijn, door de inpassingsvoorwaarden versterking van het landschap tot gevolg hebben. Daarnaast wordt buiten deze ontwikkelingen ingezet op landschapsversterking, zodat het landschap nieuwe ontwikkelingen beter kan 'dragen'.
Voor de cultuurhistorische waarden geldt dat voor historische geografische waarden en archeologische waarden geen effecten verwacht worden door het voorkeursalternatief, omdat deze voldoende worden beschermd. Het voorkeursalternatief scoort voor deze criteria derhalve neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie. Voor historisch stedenbouwkundige / architectonische waarden geldt dat in het voorkeursalternatief de bescherming nog niet optimaal is, want hier is geen vastgesteld beleid voor gevonden (zie leemte in kennis). Voor dit criterium scoort het voorkeursalternatief derhalve licht negatief (0/-) ten opzichte van de referentiesituatie. Archeologische en aardkundige waarden zijn in voldoende mate beschermd. Het voorkeursalternatief scoort voor deze criteria derhalve neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie.

Tabel 23: Totale effectscores landschap.

Criterium	Voorkeursalternatief
Landschap: visueel ruimtelijke beïnvloeding	+
Landschap: beïnvloeding patronen of elementen	+
Cultuurhistorie: beïnvloeding historisch geografische waarden	0
Cultuurhistorie: historische stedenbouwkundige/ architectonische waarden	0/-
Cultuurhistorie: beïnvloeding archeologische waarden	0
Aardkundige waarden	0

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief;
-= negatief; - - = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen
De gemeente kan cultuurhistorische waarden in de zin van context, erfinrichting en ensembles (stedenbouwkundig/architectonisch) vastleggen en beschermen. Hiervoor zou de gemeente een beeldkwaliteitsplan kunnen opstellen.

Leemten in kennis en informatie
Voor de effectbeoordeling was er geen gemeentelijke inventarisatie van cultuurhistorische waarden beschikbaar. Ook een overzicht met historische/waardevolle boerderijen ontbrak. Verder zijn er geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

6.7.5 GELUID

Methodiek
De geluidbelasting in het buitengebied wordt voornamelijk bepaald door de agrarische bedrijven, bestemmings- en doorgaand verkeer. De geluidbelasting van de agrarische bedrijven (vooral ventilatoren bij intensieve veehouderijen, laden en lossen) wordt gereguleerd via de vergunningverlening. Hierdoor wordt voorkomen dat op gevoelige objecten en terreinen (zoals woningen in het buitengebied) geluidhinder boven de gestelde (voorkeurs-) grenswaarde komt.

Op basis van algemeen beschikbare gegevens is globaal ingeschat of en waar (indicatief) de veehouderij van invloed kunnen zijn op de geluidgevoelige functies: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden. Ook kan er overlast worden ervaren in andere gebieden, zoals bos- en natuurgebieden, hoewel deze niet wettelijk zijn beschermd.

Volgens het *VNG-handboek Bedrijven en Milieuzonering (2009)* bedraagt voor het thema geluid de aan te houden afstand minimaal 50 meter tussen een inrichting en een gevoelige functie (zoals wonen). Is de afstand groter, dan wordt de kans op directe geluidhinder (uit ventilatoren en dergelijke) snel kleiner. Wel kan er sprake zijn van indirecte hinder (geluidhinder door extra verkeersbewegingen).

De ligging van de locaties waar er sprake is van veehouderij ten opzichte van de bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen en woningen is in belangrijke mate bepalend voor eventuele geluidhinder. Op basis van algemeen beschikbare gegevens is globaal ingeschat of een toename aan veehouderij invloed kan hebben op de geluidgevoelige functies.

Het volgende criterium wordt voor geluid gehanteerd:

- Verandering geluidsemissie bij geluidgevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden en overige bos- en natuurgebieden.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Bebouwde kom

De bebouwde kom van Harderwijk ligt westelijk gelegen in de gemeente, de bebouwde kom van Hierden ligt daar oostelijk van. Daarbij is ten oosten van de kern Harderwijk het bedrijventerrein Lorentz gelegen.

Geluidgevoelige gebouwen en terreinen

Verspreidt in de gemeente liggen geluidgevoelige gebouwen zoals, scholen en zorginstellingen (bron: Google en Google Maps). In de huidige situatie zijn in het buitengebied geen problemen bekend ten aanzien van geluidsbelasting.

Woningen

In het buitengebied van gemeente Harderwijk zijn voornamelijk tussen de kernen Harderwijk en Hierden in ruime mate woningen gelegen, zowel burgerwoningen als agrarische woningen. Naast solitaire woningen zijn er tevens bebouwingslinten en buurtschappen. Op de solitaire woningen, bebouwingslinten en buurtschappen kan van geluidhinder sprake zijn door de bedrijfsvoering en daarmee samengaande transportbewegingen van de veehouderij.

Stiltegebieden overige bos- en natuurgebieden

In aansluiting op het Gelders Milieuplan is in het Streekplan Gelderland 2005 een koppeling gemaakt van het beleid voor stilte aan het beleid voor de natuur. Dit gebeurt door de handhaving van de bestaande stiltegebieden en toevoeging van grote aaneengesloten delen van de Ecologische Hoofdstructuur van Gelderland. Met dit Beleid speelt Gelderland in op de recent ingezette beleidsvernieuwing op Europees en nationaal niveau (de EU-richtlijn Omgevingslawaai) (bron: Streekplan Gelderland 2005). Middels dit streekplan wordt het buitengebied ten zuiden van de A28 en een klein gedeelte ten noorden van de A28 tot stiltegebied gekwalificeerd (zie Afbeelding 16).

Afbeelding 16: Stiltebeleidsgebied in de gemeente Harderwijk (bron: Atlas provincie Gelderland)

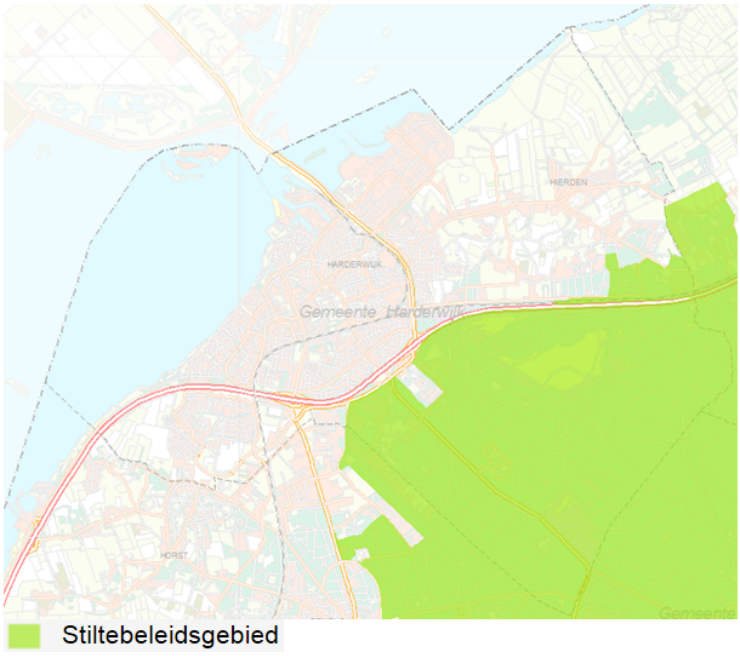

Effecten en effectbeoordeling

Het voorkeursalternatief zorgt voor een toename aan veehouderij (intensieve veehouderij en grondgebonden veehouderij). Daarmee vergroot het voorkeursalternatief de kans op een lokale toename van de geluidsbelasting vanwege directe geluidhinder door ventilatoren, laden en lossen en dergelijke en indirecte geluidhinder door verkeersbewegingen (zoals vrachtauto's) op woningen en geluidgevoelige gebouwen en terreinen. Vanwege de ontwikkeling in het voorkeursalternatief scoort het alternatief negatief (-) ten opzichte van de referentiesituatie.

Tabel 24: Totale effectscores geluid

Criterium	Voorkeursalternatief
Invloed op geluidhinder	-

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; -= negatief; - - = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Directe geluidhinder kan worden beperkt door extra emissiebeperkende maatregelen (bijvoorbeeld laden en lossen inpandig of tijdsgebonden) via de vergunningverlening te eisen. Indirecte geluidhinder (wegverkeer) kan worden beperkt door de routing van het vrachtverkeer en locatie van inritten in relatie tot nabij gelegen geluidgevoelige functies te sturen.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

6.7.6 VERKEER

Methodiek

Een toename van veehouderijen heeft invloed op de hoeveelheid (vracht-)verkeer op het wegennet in de gemeente Harderwijk. Ten behoeve van de MER is onderzocht wat de effecten zijn van de te verwachten toename aan verkeersbewegingen bij het voorkeursalternatief. De volgende criteria zijn daarbij gehanteerd:

- Gevolgen voor de verkeersafwikkeling.
- Beïnvloeding van de verkeersveiligheid.

VERKEERSBEWEGINGEN

Op basis van expert judgement zijn de volgende verkeersbewegingen[5] voor de veehouderij aangehouden.

- Gemiddelde verkeersbewegingen per intensieve veehouderij: 4 vrachtwagenbewegingen, 3,5 personenautobewegingen per werkdag voor een bedrijf met 364 nge (gesloten varkenshouderij van 500 zeugen).
- Gemiddelde verkeersbewegingen per grondgebonden melkveehouderij: 2 vrachtwagenbewegingen, 3,5 personenautobewegingen per werkdag voor een bedrijf met 364 nge (bedrijf met circa 270 melk- en kalfkoeien met bijbehorend jongvee).

Verkeersafwikkeling

De toename van (vracht)verkeer kan gevolgen hebben voor de verkeersafwikkeling in het buitengebied van de gemeente Harderwijk. Onder verkeersafwikkeling wordt verstaan hoe het verkeer over de wegen wordt afgewikkeld. De mate van verkeersafwikkeling is daarbij afhankelijk van de grootheden:

- Intensiteit (i): aantal voertuigen per uur.
- Dichtheid (k): aantal voertuigen per kilometer.
- Snelheid (v): km/uur.

De formule i = k * v beschrijft de mate van verkeersafwikkeling. De maximaal haalbare intensiteit op een bepaald wegvak of kruispunt is de wegcapaciteit (c).

Als door de toename van veehouderijen het aantal voertuigen (k) toeneemt, dan heeft dat enkel effect op de verkeersafwikkeling als de intensiteit de wegcapaciteit benaderd. In dat geval zal de snelheid (v) afnemen. Er is dan sprake van filevorming.

Verkeersveiligheid

Een wegvak of kruispunt wordt geacht verkeersonveilig te zijn als in een aaneengesloten periode van 5 jaar 4 of meer ongevallen met slachtoffers zijn gebeurd. Het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Gelderland (ROVG) houdt voor elke Gelderse gemeente het aantal onveilige locaties bij per gemeente en verzoekt de wegbeheerder om indien nodig actie te ondernemen.

Huidige situatie

Het buitengebied van de gemeente Harderwijk wordt doorkruist (oost-west) door de A28, dit is een weg met een bovenlokale betekenis. De provinciale weg N302 (Lelystad-Harderwijk-A1) is een weg met een interlokale betekenis welke een belangrijke verbindingsweg is voor het plangebied en de rest van gemeente Harderwijk. Andere belangrijke verbindingswegen in het zijn de Parallelweg langs de spoorlijn en de Zuiderzeestraatweg. De ontsluiting van gemeente Harderwijk vindt vooral plaats via deze bovengenoemde wegen, welke in de Afbeelding 17 zijn aangegeven. Naast deze regionale wegen is er ook een groot aantal plattelandswegen aanwezig in het buitengebied.

[5] Dit is een bedrijfsmatige benadering. Voor bijbehorende woonhuizen gelden andere aantallen verkeersbewegingen.

Afhankelijk van de functie van de weg (bijvoorbeeld ontsluiting van slechts agrarisch land of woningen) varieert de wegbreedte en verkeersintensiteit.

Afbeelding 17: Het wegennet in het buitengebied van de gemeente Harderwijk (bron: maps.google.nl)

Autonome ontwikkelingen

De gemeente Harderwijk heeft gericht op verkeer en vervoer een Mobiliteitsvisie Harderwijk 2030 en een Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan 2010-2015 opgesteld. Waarbij de mobiliteitsvisie een beeld schets over de richting waarop gemeente Harderwijk zich op langere termijn wil ontwikkelen. Dit beeld geeft richting aan het beleid ten opzichte van verkeer en vervoer op de kortere termijn, welke inclusief maatregelen is vastgelegd in het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan 2010-2015.

Verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid

Bij de gemeente Harderwijk zijn geen problemen met de verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid in het buitengebied bekend (bron: gemeente Harderwijk).

Effecten en effectbeoordeling

Verkeersafwikkeling

In de referentiesituatie zijn er in het plangebied voor het bestemmingsplan Buitengebied geen locaties bekend waar de intensiteit de capaciteit van de weg overschrijdt. De toename van verkeer als gevolg van de toename aan veehouderij zal gelet op de beperkte productie en attractie (zoals beschreven in het blauwe tekstkader onder methodiek) nauwelijks effect hebben op de i/c verhouding op de andere wegen.

Het gaat daarbij immers om honderd- of zelf duizendtallen voertuigen per uur aan bestaande intensiteiten en capaciteiten, waardoor het zeker niet aannemelijk is dat door deze toename de snelheid van overig verkeer zal dalen.

In het voorkeursalternatief zal de toename aan veehouderij dan ook niet leiden tot een verslechtering van de verkeersafwikkeling. Het voorkeursalternatief scoort daarmee neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie.

Verkeersveiligheid
In de referentiesituatie zijn er in het plangebied voor het bestemmingsplan Buitengebied geen verkeersonveilige locaties bekend. Door de toename aan veehouderij zal er een toename zijn van de hoeveelheid verkeer. De kans op een verkeersongeval neemt daardoor toe. De Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid heeft de ongevalskans berekent op basis van de twee verschillende wegtypen gebiedsontsluitingsweg en erftoegangsweg: 0,13-0,16 respectievelijk 0,23-0,27 letselongevallen per miljoen voertuigkilometer. De kans op een ongeval door een toename aan veehouderij is dan ook zeer klein.

De kans op verkeersonveiligheid is daarmee nog kleiner, waarbij tevens de opmerking geldt, dat de wegbeheerder mogelijkheden heeft om de verkeersveiligheid gericht positief te beïnvloeden (zoals omschreven bij mitigerende en compenserende maatregelen).

In het voorkeursalternatief is dan ook niet te verwachten dat de toename aan veehouderij tot een verslechtering van de verkeersveiligheid leidt. Het voorkeursalternatief scoort daarmee neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie.

Tabel 25: Totale effectscores verkeer

Criterium	Voorkeursalternatief
Gevolgen voor de verkeersafwikkeling	0
Gevolgen voor de verkeersveiligheid	0

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief;
-= negatief; - - = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen
De aanleg van gescheiden fiets- en wandelpaden, grasbetontegels in de berm, passeerhavens, een verplichte routing voor vrachtverkeer, het verlagen van snelheden of reconstrueren van onduidelijke verkeersituaties zijn aanvullende maatregelen voor de verbetering van de verkeersonveiligheid op wegvlakken of kruisingen waar een knelpunt kan ontstaan. De aanleg van maatregelen heeft op projectniveau een grotere kans van slagen.

Leemten in kennis en informatie
Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

6.7.7 GEZONDHEID

Methodiek
Het berekenen van de te verwachten effecten op de gezondheid op basis van "dosiseffect relaties" is niet zinvol omdat het bestemmingsplan een algemeen ontwikkelingskader biedt voor intensieve veehouderijen. Door de vele aannames waarop het voorkeursalternatief is gebaseerd wordt niet voldaan aan de voorwaarde dat er per bron (intensief veehouderij bedrijf) voldoende betrouwbare blootstellingsgegevens zijn. Door dit hiaat in kennis over intensieve veehouderij en gezondheidsrisico's wordt de effectbeoordeling van het voorkeursalternatief beperkt tot onderstaande algemene overzicht van de stand van de kennis over omgevingsgezondheid in relatie tot veehouderij.

In bijlage 6 is meer informatie opgenomen aangaande de lopende onderzoeken en huidige inzichten met betrekking tot de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheid en is een relatie gelegd met het milieuonderzoek in het kader van het MER. Omdat het beoordelen van de effecten van het voorkeursalternatief op de volksgezondheid vanwege genoemd hiaat in kennis geen onderdeel is van dit MER maar er maatschappelijk gezien wel veel aandacht is voor dit thema, is deze bijlage opgenomen.

Effecten en effectbeoordeling
Effecten van intensieve veehouderijen op de volksgezondheid kunnen op verschillende manieren tot stand komen. Bijvoorbeeld via direct diercontact, via de lucht, via mest en via voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong. Mogelijke risicogroepen zijn de veehouders, familie, personeel en bezoekers, omwonenden en consumenten van voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong. In de wetenschappelijke literatuur komen de volgende onderwerpen naar voren: gassen (zoals ammoniak) en geuren, fijn stof en bio-aerosolen (stofdeeltjes die bacteriën, virussen of schimmels kunnen bevatten). Hieronder worden deze thema's nader toegelicht.

Ammoniak
Intensieve veehouderij is een belangrijke bron van ammoniakemissie naar de lucht. De concentratie van ammoniak in Nederlandse stallen bedraagt gemiddeld enkele µg/m3.
De MAC (maximaal aanvaardbare concentratie) waarde in stallen (14 mg/m3 over 8 uur tijd gewogen gemiddelde) wordt soms kortdurend of op een enkele dag overschreden. De concentratie in de directe omgeving van intensieve veehouderijen is door de enorme verdunning 100-1000 keer lager dan in een stal. Deze verdunning neemt zeer sterk toe met de afstand vanaf de bron. De jaargemiddelde concentratie in Nederland is 8 µg/m3.
De gemiddelde concentratie in gebieden met veel intensieve veehouderijen is ca. 15-17 µg/m3 . De gemiddelde concentratie ligt ruim onder de advieswaarde voor chronische blootstelling, die 100 µg/m3 bedraagt. Enkele veldmetingen tonen aan dat tijdens het bemesten lokaal tijdelijke pieken kunnen optreden, die onder de advieswaarde liggen voor acute blootstelling.
De schadelijke effecten van ammoniak zijn vooral terug te vinden in de natuur. Effecten op de mens (anders dan geuroverlast) door ammoniak in gebieden met intensieve veehouderij zijn minder waarschijnlijk.

Aangegeven is dat de ammoniakemissie ten opzichte van de referentiesituatie door het voorkeursalternatief zal toenemen. Gezien die effecten op de emissie en depositie van ammoniak en het feit dat de schadelijke effecten van ammoniak zeer beperkt zijn (concentraties liggen ver onder de advieswaarde), worden er geen negatieve effecten op de volksgezondheid v.w.b. het aspect ammoniak verwacht.

Geur
In hoeverre een geurwaarneming als hinderlijk wordt ervaren hangt af van diverse factoren, zoals de blootstellingskarakteristieken (concentratie, duur en frequentie van geurwaarneming), aard en karakter van de geur en persoonskenmerken van de waarnemer, zoals de sociaal-economische context. In het geval van geurhinder van de intensieve veehouderij, ervaren agrariërs geurhinder anders dan niet-agrariërs. In het beperkte aantal uitgevoerde praktijkonderzoeken is een algemene samenhang tussen geurhinder en ervaren gezondheidsklachten gevonden en blijkt geen sprake van een lineaire relatie tussen geurhinder en gezondheidsklachten. Voor veel stoffen met een sterke geurcomponent geldt dat de geur bij lagere concentraties ruikbaar is alvorens de stof tot toxische effecten aanleiding kan geven. Er is daarom geen relatie tussen geur en toxiciteit.

De GGD gebruikt bij de gezondheidsbeoordeling van geurbelasting veroorzaakt door intensieve veehouderijen een module uit de Gezondheidseffectscreening (GES). Deze hanteert een andere dosis-effectrelatie dan die voor de wetgeving (Wet geurhinder en veehouderij) is gebruikt. Met deze methodiek ligt de maximaal toelaatbare geurbelasting bij 6 odour units (Ou). Een hogere belasting aan geur geeft voor omwonenden volgens de GGD een ongewenste gezondheidsbelasting. De vaste wettelijke waarden zijn maximaal 3 Ou voor geurgevoelige objecten in de bebouwde kom en maximaal 14 Ou voor geurgevoelige objecten in het buitengebied. De gemeente Harderwijk heeft geen geurverordening vastgesteld waarmee ze afwijkt van de landelijke normering. In dit MER hanteren we dan ook de vaste wettelijke waarden.

Hiervoor is aangegeven dat de geuremissie en achtergrondbelasting ten opzichte van de referentiesituatie in het voorkeursalternatief naar verwachting zal toenemen. Dit zal leiden tot een negatief effect op de gezondheidsbelasting. Ook is er sprake van een geurbelasting die hoger is dan aanbevolen waarden uit de GES-methodiek van de GGD en liggen ook de vaste wettelijke normen voor de maximale geurbelasting in het buitengebied boven de grenswaarde die de GGD hanteert. Daarbij komt dat de gehanteerde normen voor de maximale geurbelasting per veehouderij gelden en dat er cumulatief sprake kan zijn van meer geurbelasting bij een geurgevoelig object.

Fijn stof
Blootstelling aan fijn stof kan leiden tot een toename in luchtwegklachten, hoesten, benauwdheid, vermindering van de longfunctie en van een toename van ziekenhuisopname. Met elke 10 $\mu g/m^3$ stijging in PM_{10} concentratie neemt bijvoorbeeld sterfte toe met 4,3% wanneer men chronisch is blootgesteld aan fijn stof.
Hoewel de Europese norm voor jaargemiddelde concentratie PM_{10} op 40 $\mu g/m^3$ ligt, is de advieswaarde van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) 20 $\mu g/m^3$. De achtergrondbelasting in Harderwijk ligt op een aantal plekken boven die advieswaarde.

Infectieziekten
Zoönosen zijn infectieziekten die van dieren op mensen overdraagbaar zijn. Dit kan via direct diercontract, de lucht, mest en via voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong.
Aan een bio-aerosol zoals MRSA is voldoende onderzoek verricht om het gezondheidsrisico te kunnen benoemen. Van bio-aerosolen beladen met bijvoorbeeld endotoxinen, griepvirussen en Q-koorts bacillen is een inschatting van het gezondheidsrisico beperkt mogelijk. In dit kader is een landelijk onderzoek uitgevoerd.
In dit onderzoek zijn onder meer de aanwezigheid van fijn stof, bacteriën en virussen in de buurt van verschillende veehouderijbedrijven gemeten. Ook zijn de gezondheidsproblemen van omwonenden in kaart gebracht om die vervolgens te vergelijken met de gezondheidsproblemen van mensen in andere gebieden.

Het onderzoek (*Mogelijke effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden,* juni 2011) is uitgevoerd door het IRAS (Institute for Risk Assessment Sciences, onderdeel van de Universiteit Utrecht) in samenwerking met het NIVEL en het RIVM. In een rapportage zijn de eerste resultaten op basis van de gegevens die zijn verzameld in 2010 weergegeven. In dit rapport is geconcludeerd dat op basis van deze resultaten de suggestie dat in gebieden met intensieve veehouderij meer klachten en aandoeningen in de luchtwegen worden gerapporteerd, niet kon worden bevestigd aan de hand van de verkregen ziektegegevens van de huisartsenpraktijken. Het onderzoek constateert dat in de buurt van varkens- en kippenbedrijven een verhoogde endotoxinewaarde (dode celmateriaal op fijn stof) in de lucht wordt gemeten. De aangetoonde waarden zijn flink hoger in vergelijking met stedelijke gebieden, maar zijn nog steeds laag. Bij de gemeten endotoxineniveaus zijn op basis van de huidige inzichten geen gezondheidseffecten te verwachten. Gericht op enkele aandoeningen, zoals Q-koorts, longontsteking en astma (indien met eenmaal astma heeft), zijn echter wel duidelijke verschillen gebleken.

Nieuw onderzoek en gedetailleerde analyses van bestaande en nieuwe meetresultaten moeten inzicht geven of er een samenhang bestaat tussen het voorkomen van bepaalde aandoeningen en specifieke blootstellingen. Er ligt dus nog geen eindoordeel en er is dus nog sprake van een belangrijke leemte in kennis over die samenhang. Harde cijfers over de 'veilige' afstand tot een intensieve veehouderij zijn op basis van de huidige kennis niet te geven.

In een brief aan de Tweede Kamer van 23 november 2011 schrijft staatssecretaris Bleker van het ministerie van EL&I het volgende: *"Ten aanzien van de gezondheidsrisico's voor de bevolking van de blootstelling aan schadelijke micro-organismen en endotoxinen afkomstig uit de veehouderij, heeft het kabinet de Gezondheidsraad gevraagd advies uit te brengen over een beoordelingskader en eventueel in te stellen normen en maatregelen. De Gezondheidsraad rondt dit advies in het derde kwartaal van 2012 af. Op basis van het advies van de Gezondheidsraad zal het kabinet met voorstellen komen."*

Rond met name geitenbedrijven kwam in 2009 duidelijk meer Q-koorts voor. In de nabijheid van pluimvee- en geitenbedrijven zijn bovendien meer gevallen van longontsteking vastgesteld dan elders in het land. Opmerkelijk genoeg komen astma, COPD, hooikoorts en infecties aan de bovenste luchtwegen in de omgeving van intensieve veehouderijen juist iets minder vaak voor dan elders. Bij mensen die eenmaal astma of COPD hebben, worden meer complicaties of infecties aan de bovenste luchtwegen gezien.

Omdat er weinig bekend is over de gezondheidseffecten op omwonenden van intensieve-veehouderijbedrijven, doen de onderzoekers meerdere aanbevelingen voor verder onderzoek. Het is onder andere nog niet bekend bij welke concentratie bedrijven er gezondheidseffecten optreden. De concentraties van endotoxinen en micro-organismen in de buurt van pluimvee- en varkensbedrijven zouden bijvoorbeeld gericht onderzocht moeten worden. Dat geldt ook voor het optreden van complicaties bij patiënten met astma of COPD die rondom veehouderijen wonen. Tenslotte zouden richtlijnen moeten worden opgesteld voor veilige concentraties micro-organismen en endotoxinen rond veehouderijbedrijven. Ook moet worden aangegeven welke risico´s op gezondheidseffecten als acceptabel worden gezien.

Mitigerende en compenserende maatregelen

De schaalvergroting in de intensieve veehouderij betekent niet per definitie een verslechtering van de gezondheidsrisico's. Bij nieuwbouw van veehouderijbedrijven kunnen maatregelen (luchtwassers) worden genomen die een aantal dreigingen voor de volksgezondheid kunnen beperken. Ook via de bedrijfsvoering kunnen risico's worden beperkt (bron: brief van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de Tweede kamer; kenmerk: PG/ZP-2920705;d.d. 29 mei 2009).

In oktober 2011 heeft de GGD een informatieblad “Intensieve Veehouderij en Gezondheid Update 2011” gepubliceerd. De GGD adviseert in haar publicatie om uit voorzorg bij nieuwbouw en planontwikkeling geen intensieve veehouderij in een straal van 250 meter van gevoelige bestemmingen te bouwen en geen gevoelige bestemmingen binnen 250 meter van intensieve veehouderijen te bouwen.

De GGD heeft verder geadviseerd dat binnen een zone van 250 – 1000 meter tussen een landbouwontwikkelingsgebied (LOG) of bedrijf tot een woonkern of lintbebouwing bij vergunningverlening een aanvullende gezondheidskundige risicobeoordeling moet worden uitgevoerd. In het daaruit voortvloeiende advies kunnen dan bedrijfsspecifieke kenmerken zoals diersoort, type bouw (open/gesloten stal), ligging, windrichting en andere ruimtelijke ordeningsaspecten worden meegewogen.

Andere partijen zoals het IRAS (betrokken bij het gezondheidsonderzoek) en de LTO hebben kritiek geuit op het advies van de GGD, omdat hiervoor de wetenschappelijke onderbouwing ontbreekt. Dat er sprake is van grote leemten in kennis over de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheid wordt door alle partijen onderschreven.

Het overnemen van het advies van de GGD of een soortgelijk advies van de Gezondheidsraad door de provincie of gemeenten in hun ruimtelijk beleid (zoals bestemmingsplannen buitengebied) kan grote gevolgen hebben voor de uitbreidingsmogelijkheden van intensieve veehouderijen.

De uitkomst van nader onderzoek kan leiden tot aanpassing of introductie van wettelijke normen. Daar waar locatiekeuze aan de orde is kunnen gezondheidsaspecten in de overweging worden betrokken.

Leemten in kennis
Er is nog een behoorlijk hiaat in de kennis over intensieve veehouderij en gezondheidsrisico’s, vooral wat betreft de uitstoot van grotere bedrijven en concentraties van bedrijven (bron: brief van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de Tweede kamer; kenmerk: PG/ZP-2920705; d.d. 29 mei 2009). De relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheidsproblemen van omwonenden is onderwerp van nader onderzoek volgens het Ministerie van VWS. Het RIVM heeft recent onderzoek verricht naar de aanwezigheid van vee gerelateerde MRSA bij omwonenden van intensieve varkenshouderijen en kwam daarbij tot de conclusie dat er geen verhoogd risico is voor omwonenden (bron: RIVM briefrapport 2151011002. Volksgezondheidsaspecten van veehouderijbedrijven in Nederland: zoönosen en antibioticumresistentie). Echter huisartsen in gebieden met intensieve veehouderij geven aan meer symptomen van de luchtwegen en respiratoire aandoeningen te vermoeden in hun praktijken. Symptomen en aandoeningen die overigens wel zijn aangetoond bij werknemers in de veehouderij.

6.7.8 WATER EN BODEM

Methodiek
Zowel de bodemstructuur als de geomorfologische waarde kunnen invloed ondervinden door een toename aan veehouderij. Dit vanwege een toename aan verhard oppervlak.

Veehouderijen kunnen het grond- en oppervlaktewatersysteem beïnvloeden. Dit door grondwateronttrekkingen (bijvoorbeeld veedrenking, zodat geen leidingwater hoeft worden ingezet) en bodemenergiesystemen. De mate waarin deze systemen kunnen worden ingezet hangt af van de bodemopbouw, de grondwaterkwaliteit en van juridische beperkingen. De beoordeling daarvan past niet bij het niveau van dit MER en is van belang voor de individuele vergunningprocedure (en eventueel daaraan gekoppelde project-MER procedure).

Vanuit het waterschap gelden voor ruimtelijke ontwikkelingen in de veehouderij dezelfde eisen als voor andere ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de uitbreidingen van dorpen. Deze maatregelen zijn dat er waterneutraal moet worden gebouwd en dat piekbelastingen op het oppervlaktewater moeten worden voorkomen. Voor het extra verhard oppervlak (daken van schuren, wegen, parkeren enz.) dient waterberging te worden gerealiseerd. Dit past binnen het beleid om zoveel mogelijk water vast te houden in het gebied alvorens het af te voeren.

Omdat als uitgangspunt geldt dat de veehouderijen waterneutraal opereren is het effect op grond- en oppervlaktewatersystemen neutraal.

In de veehouderij is er geen beïnvloeding van de bodemkwaliteit en grond- en oppervlaktewaterkwaliteit vanwege vergunningseisen als vloeistofdichte vloeren.

De volgende criteria worden voor water en bodem gehanteerd:
- Effect op de bodemstructuur en geomorfologie.
- Effect op het grond- en oppervlaktewatersysteem.
- Effect op de bodemkwaliteit en de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit.

Huidige situatie en autonome ontwikkelingen

Bodem en Geomorfologie

In het noorden van de gemeente Harderwijk, direct grenzend aan de randmeren zijn strandwalgronden aanwezig. Hieraan grenzend zijn beekeerdgronden, poldervaaggronden, waardveengronden en tuineerdgronden met klei en zavel te vinden. Daarnaast zijn in dit noordelijk gedeelte van de gemeente moerige eerdgronden, gooreerdgronden en hoge zwarte enkeerdgronden aanwezig. Het zuiden van de gemeente wordt gedomineerd door duinvaaggronden met sporadisch hoge zwarte enkeerdgronden, holtpodzolgronden en haarpodzolgronden. De bodemkaart horende bij deze beschrijving is afgebeeld in Afbeelding 18.

Afbeelding 18: Bodemkaart gemeente Harderwijk (bron: Atlas provincie Gelderland)

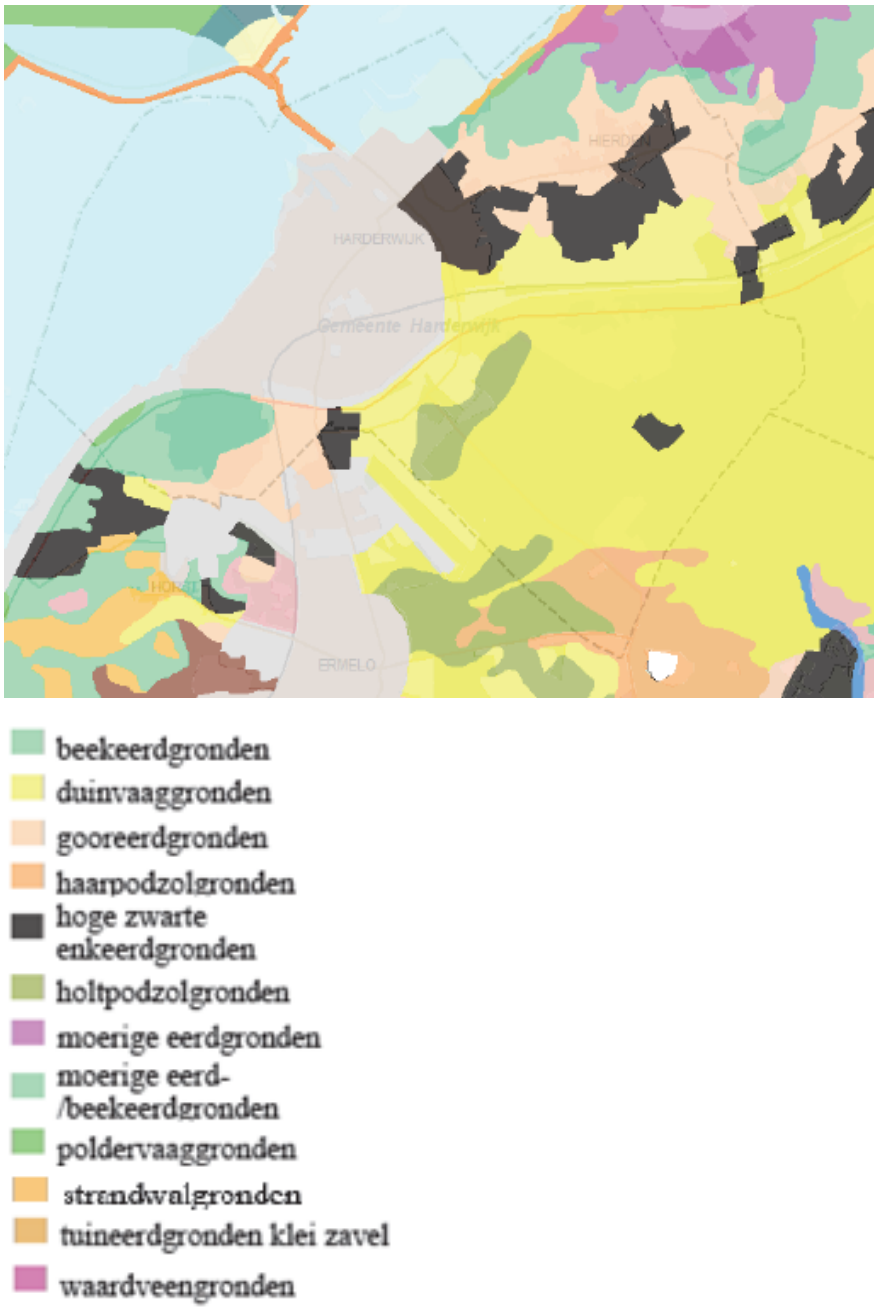

In het noorden van de gemeente Harderwijk wordt de geomorfologische structuur gekenmerkt door getijde afzettingen (zeeklei), welke varieert van zeeniveau tot één meter boven NAP (Normaal Amsterdams Peil). Daarop aansluitend is een strook met natte beekdalen aanwezig, welke wordt opgevolgd door dekzandruggen welke beduidend hoger in het landschap liggen, vijf tot zes meter boven NAP. Het zuiden van de gemeente wordt gedomineerd door stuifzand met hier en daar stuwwalrelicten.

Dit gebied loopt langzaam op tot zo'n twintig meter boven NAP. De geomorfologische kaart van de gemeente Harderwijk is weergegeven in Afbeelding 19.

Afbeelding 19: Geomorfologische kaart gemeente Harderwijk (bron: Atlas provincie Gelderland)

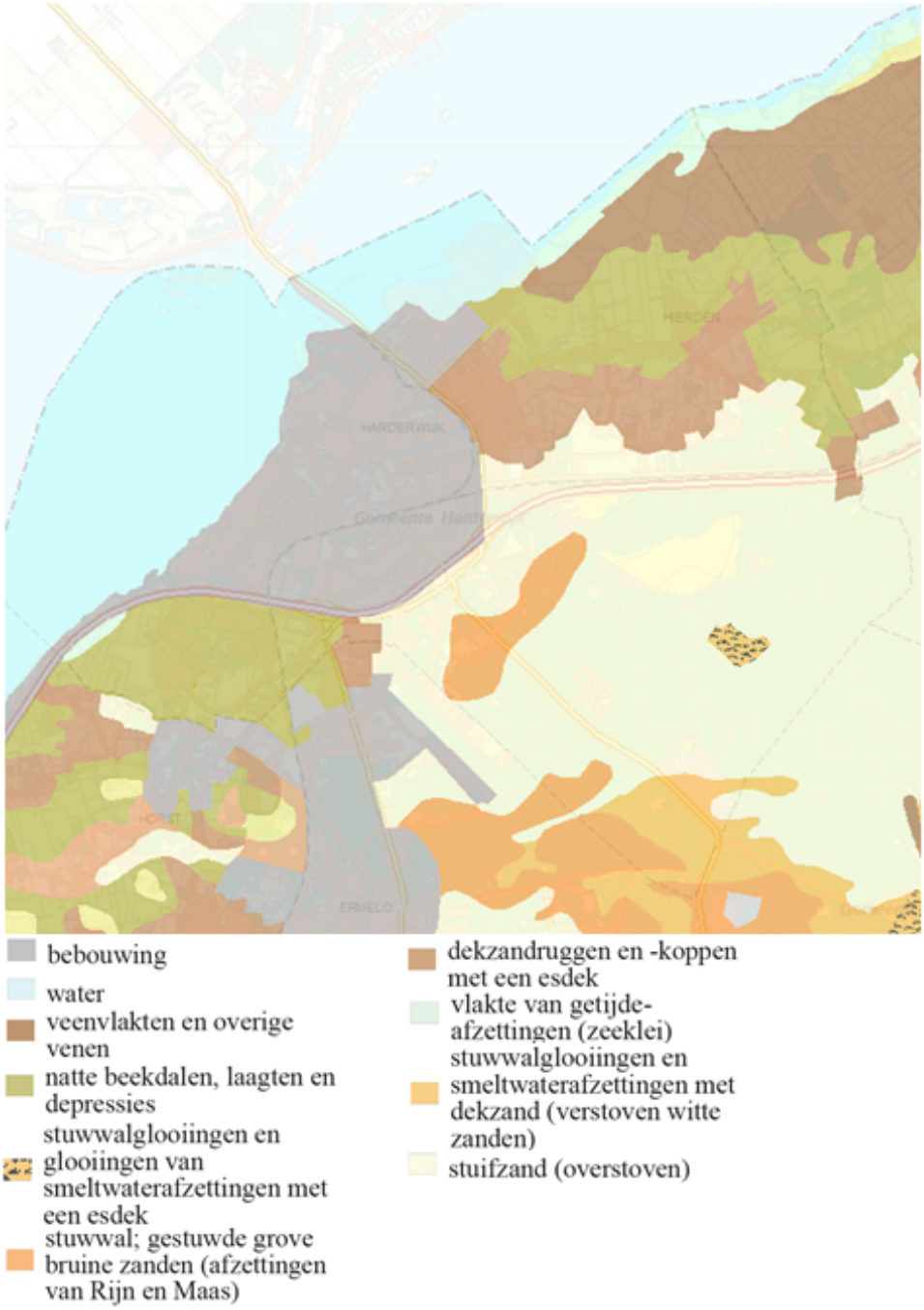

Grond- en oppervlaktewater

Het grond- en oppervlaktewatersysteem van het plangebied wordt gekenmerkt door de stroming van het neerslagoverschot vanuit het Veluwemassief en vanuit het plangebied richting de Randmeren. Het neerslagoverschot infiltreert en stroomt via het grondwater naar de Randmeren. Het gebied kan worden gesplitst in een laag gelegen gebied ten noorden van de A28 en een hoger gelegen gebied ten zuiden van

de A28. Ten noorden van de A28 wordt het oppervlaktewater (vaak kwelwater) door vele slootjes en greppels afgevoerd naar de Randmeren.
Het ondiepe grondwater wordt sterk beïnvloed door de lokale situatie. Het komt deels aan de oppervlakte als kwel, stroomt af naar de randmeren of stroomt onder de Randmeren door naar de IJsselmeerpolders. Kwel op de Noord-Veluwe wordt afgevoerd via beken. De beken op de Veluwe, waaronder de Hierdense beek, vromen de drainagebasis van het gebied. Onder de Hierdense Beek bevindt zich een scheidende laag. De oppervlakkige afvoer is hier groot, omdat weinig infiltratie kan plaatsvinden door de aanwezigheid van de scheidende laag.

In het plangebied is sprake van grondwateronttrekking. Ten oosten van de Leuvensemse weg en ten zuiden van de Ceintuurbaan ligt het grondwaterbeschermingsgebied van pompstation Harderwijk. Het Waterbedrijf Gelderland heeft een vergunning voor het onttrekken van 4.5 miljoen m^3 per jaar. De grondwaterstand is hierdoor laag. Bij activiteiten van bijvoorbeeld woningbouw binnen de grenzen van dit waterwingebied dient per situatie in overleg met onder andere het waterbedrijf Gelderland te worden onderzocht in hoeverre het hemelwater kan en mag worden geïnfiltreerd in de bodem. Daarbij is ten behoeve van deze waterwinning een grondwaterbeschermingsgebied aangewezen (zie Afbeelding 20).

(bron: Gebiedsbeschrijving buitengebied Harderwijk)

Afbeelding 20: Waterwingebied en grondwaterbeschermingsgebied gemeente Harderwijk (bron: Atlas provincie Gelderland)

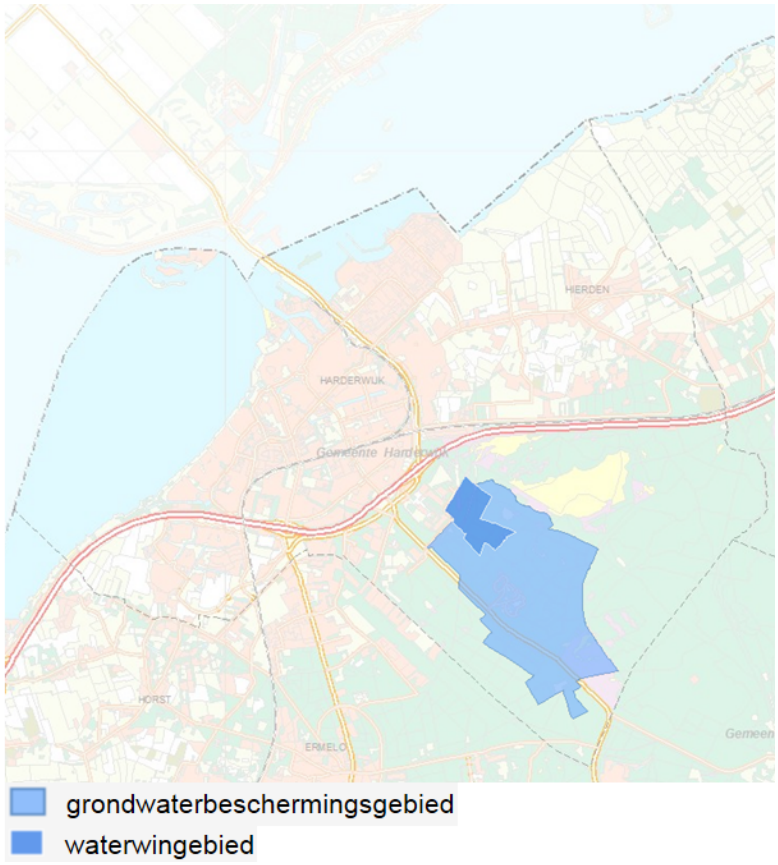

Effecten en effectbeoordeling
Bodemstructuur en geomorfologie

In het voorkeursalternatief neemt het bebouwd oppervlak van veehouderijen toe ten opzichte van de referentiesituatie. De toename van het bebouwd oppervlak zorgt voor aantasting van de bodemstructuur en de geomorfologische waarde. Het voorkeursalternatief zorgt vanwege de toename van het bebouwd oppervlakte voor een licht negatieve (0/-) score.

Grond- en oppervlaktewatersysteem
Uitgangspunt is dat uitbreidingen van bebouwd oppervlak waterneutraal worden gerealiseerd. Het effect van het voorkeursalternatief op het grond- en oppervlaktewatersysteem is derhalve neutraal (0) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie.

Bodemkwaliteit en grond- en oppervlaktewaterkwaliteit
Uitgangspunt is dat de veehouderij door maatregelen (zoals vloeistofdichte vloeren) in het kader van vergunningen geen emissies naar het grond- en oppervlaktewater veroorzaken. Het effect van het voorkeursalternatief op de bodem-, grond en oppervlaktewaterkwaliteit is derhalve neutraal (0) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie.

Tabel 26: Totale effectscores water en bodem

Criterium	Voorkeursalternatief
Invloed op bodemstructuur en geomorfologie	0/-
Invloed op grond- en oppervlaktewatersysteem	0
Invloed op bodem-, grond- en oppervlaktewaterkwaliteit	0

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief;
-= negatief; - - = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen
Uitgangspunt is dat nieuwe bebouwing en terreinverhardingen waterneutraal worden gerealiseerd, door het aanleggen van waterbergings- of infiltratievoorzieningen. Op het niveau van het bestemmingsplan Buitengebied zijn geen nadere mitigerende en compenserende maatregelen te nemen.

Leemten in kennis en informatie
Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming. De effectscores zijn bepaald op basis van expert judgement.

6.8 VERGELIJKING WORST-CASE VERKENNING EN VOORKEURSALTERNATIEF VEEHOUDERIJ

In Tabel 27 zijn de effectscores voor de worst-case verkenning en het voorkeursalternatief per criterium weergegeven.

Tabel 27: Overzicht effecten worst-case verkenning en voorkeursalternatief veehouderij

Aspect	Criterium	Worst-case verkenning	Voorkeursalternatief
Natuur	Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden	- -	- -
	Stikstofdepositie op Wav-gebieden en overige natuur	Niet beoordeeld	-
	Soortenbescherming Flora- en faunawet	Niet beoordeeld	0/-
Geur	Geur: Leefklimaat binnen de bebouwde kom	-	-
	Geur: Leefklimaat buiten de bebouwde kom	-	-
Fijn stof	Bedrijfsvoering: fijn stof (PM_{10})	-	0/-
	Verkeer: fijn stof (PM_{10})	-	0/-
Landschap, cultuurhistorie en aardkunde	Landschap: visueel ruimtelijke beïnvloeding	Niet beoordeeld	+
	Landschap: beïnvloeding patronen of elementen		+
	Cultuurhistorie: beïnvloeding historisch geografische waarden		0
	Cultuurhistorie: historische stedenbouwkundige/ architectonische waarden		0/-
	Cultuurhistorie: beïnvloeding archeologische waarden		0
	Aardkundige waarden		0
Geluid	Invloed op geluidhinder (bij gevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden en overige bos- en natuurgebieden)		-
Verkeer	Gevolgen voor de verkeersafwikkeling		0
	Gevolgen voor de verkeersveiligheid		0
Gezondheid	Invloed op gezondheid		p.m.
Water & Bodem	Invloed op bodemstructuur en geomorfologie		0/-
	Invloed op grond- en oppervlaktewatersysteem		0
	Invloed op bodem-, grond- en oppervlaktewaterkwaliteit		0

6.9 MILIEUBEOORDELING WORST-CASE BENADERING RECREATIE

6.9.1 REFERENTIESITUATIE RECREATIE

In het plangebied liggen verschillende verblijfsrecreatieterreinen. Dit zijn zowel scoutingterreinen, campings, bungalowparken en recreatiewoningen. Het deelgebied ten zuiden van de A28 behoort tot krimpgebied in het kader van het groei en krimp beleid van provincie Gelderland.

Verblijfsrecreatie
Het nieuwe bestemmingsplan biedt planologisch geen ruimte voor nieuwe recreatiewoningen of trekkershutten. Permanente bewoning van recreatiewoningen in individueel bezit wordt tegengegaan. Ook is er geen mogelijkheid voor het omvormen van huidige recreatie (bijvoorbeeld van kampeermiddelen naar recreatiewoningen). De worst-case benadering voor recreatie gaat daarom uit van de volgende mogelijkheden:

- Toename oppervlaktemaat stacaravans naar 55 m2.
- Kleinschalig kamperen (maximaal 25 standplaatsen) kan op maximaal 37 locaties in het plangebied worden toegestaan.

Hierdoor worden de volgende effecten in het alternatief beoordeeld:

- Toename van het aantal kampeerlocaties (toename overnachtingsplaatsen).
- Toename van verkeersbewegingen.

Voor verblijfsrecreatie geldt dat het aantal vergunde verblijfseenheden overeen komt met de huidige situatie. Hierdoor is geen sprake van een autonome ontwikkeling waarin de latente ruimte in vergunningen wordt benut

Dagrecreatie
Voor dagrecreatie wordt de situatie voor de twee aanwezige scoutingterreinen vastgelegd. Op beide terreinen mogen gebouwen en terreinen gebruikt worden voor overnachtingen. Extensieve dagrecreatie wordt gestimuleerd binnen de bestemmingen ‘Agrarisch’, Agrarisch met waarden’, ‘Natuur’ en ‘water’ en bij agrarische bedrijven worden picknicktafels, informatieborden en bewegwijzering toegestaan in de bouwregels.

Omdat dagrecreatie alleen de bestaande dagrecreatie wordt vastgelegd en het stimuleren van extensieve recreatie alleen gebeurd door kleinschalige ontwikkelingen zoals picknicktafels, borden en bewegwijzering, worden er voor dagrecreatie geen significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden verwacht. Dit aspect komt daarom verder niet terug in de beoordeling.

6.9.2 EFFECTEN EN EFFECTBEOORDELING

De volgende effecten op natuurwaarden zijn mogelijk:

- Verstoring door toename van recreatiedruk: bij herstructurering of wijziging van het soort kampeermiddelen is het mogelijk dat er meer overnachtingsplaatsen zijn. Hierdoor kan de recreatie intensiteit verhoogd worden. Verhoging van de intensiteit kan leiden tot verstoring van dieren.
- Vermesting door toename van verkeersintensiteiten: door een toename van het aantal recreanten zal ook het aantal verkeersbewegingen toenemen. Hierdoor neemt de stikstofuitstoot- en daarmee ook de stikstofdepositie- toe. Dit kan leiden tot vermesting van vegetaties.

Er vinden geen uitbreiding plaats binnen Natura 2000-gebied. Er wordt vanuit gegaan dat er geen uitbreiding mogelijk is gebieden die onder de EHS vallen.

Natura 2000
In de Passende beoordeling worden effecten uitgebreid beschreven en beoordeeld (zie bijlage 1).
Door de beperkte mogelijkheden voor het kleinschalig kamperen, de verwachting van het aantal bedrijven dat werkelijk zal verbreden met een camping en de combinatie met de ligging van deze bedrijven wordt niet verwacht dat het mogelijk maken van kleinschalig kamperen en de vergroting van het oppervlak voor stacaravans zal leiden tot een toename aan recreatiedruk en een verhoging van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Significant negatieve effecten op habitattypen en soorten worden daarom niet verwacht.

Ecologische HoofdStructuur
Evenals op Natura 2000-gebieden worden voor de EHS geen significant negatieve effecten door recreatie verwacht, door de beperkte mogelijkheden voor het kleinschalig kamperen, de verwachting van het aantal bedrijven dat werkelijk zal verbreden met een camping en de combinatie met de ligging van deze bedrijven.

Flora- en faunawet
Zwaar beschermde soorten zullen niet tot zeer weinig voorkomen op locaties voor kleinschalig kamperen (bedrijven). De verstoring op dergelijke terreinen is voor de meeste soorten te groot. De kans op een negatief effect op zwaar beschermde soorten is daarom klein.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 CONCLUSIES

Veehouderij

Het voorkeursalternatief kan zorgen voor een toename aan stikstofbelasting en heeft daarmee mogelijk significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden en de daarbinnen liggende Beschermde Natuurmonumenten. Een dergelijke ontwikkeling past niet binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet. Het benutten van de planologische mogelijk die geboden worden in het ontwerp bestemmingsplan, is dus niet mogelijk bij een dergelijke “ontwikkeling”. Indien er gebruik wordt gemaakt van de inzet van de best beschikbare staltechnieken (best-case variant op het voorkeursalternatief) is er geen sprake meer van een toename, maar een afname van stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden in vergelijking met het referentieniveau van de Natuurbeschermingswet (Vergunde situatie gecorrigeerd voor de feitelijke bezetting via de CBS-correctie). Ook ten opzichte van de AMvB-Huisvesting zal een afname optreden. Uitgaande van de inzet van dergelijke technieken bij nieuwe maar ook bestaande bedrijven, is het dus mogelijk om gebruik te maken van de geboden planologische ruimte, binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet.

Het voorkeursalternatief zorgt voor wat betreft de criteria stikstofdepositie op Wav-gebieden en overige natuur voor een negatief (-) effect ten opzichte van de referentiesituatie. Dit omdat de extra stikstofdepositie leidt tot een verslechtering van de toch al gevoelige WAV-gebieden. De toename aan stikstofdepositie heeft naar verwachting geen gevolgen voor de overige EHS omdat hier gevoelige natuurbeheertypen ontbreken. Het voorkeursalternatief heeft daarnaast een licht negatief (0/-) effect op soorten beschermd via de Flora- en faunawet. Dit omdat boerderijen en/of schuren gesloopt kunnen worden, en er uitbreiding van bebouwing plaatsvindt.
Het woon- en leefmilieu binnen en buiten de bebouwde kom verslechterd (beoordeeld als negatief (-)) in het voorkeursalternatief ten opzichte van de referentiesituatie doordat er in het voorkeursalternatief er van uit gegaan is dat alle stallen voldoen aan AMvB-Huisvesting en door de veronderstelde opvulling van de latente ruimte in de vergunningen.
In het voorkeursalternatief zorgt de uitbreiding in intensieve veehouderij voor een toename aan fijn stof emissies. Het grootste verschil tussen het voorkeursalternatief en de referentiesituatie ontstaat echter door de veronderstelde opvulling van de latente ruimte in de vergunningen. Gezien het lokaal hoge niveau van fijn stof in en nabij het pluimveecluster in de vergunde situatie, met daarbij het risico van normoverschrijding, wordt het voorkeursalternatief op het criterium bedrijfsvoering (fijn stof) derhalve beoordeeld als licht negatief (0/-) ten opzichte van de referentiesituatie. Het voorkeursalternatief zorgt voor een toename aan transportbewegingen in het plangebied voor het bestemmingsplan Buitengebied. Het voorkeursalternatief zorgt daarmee voor een toename aan fijn stof emissies. Het effect van het voorkeursalternatief op fijn stof (verkeer) is derhalve beoordeeld als licht negatief (0/-).

Voor landschap worden de effecten van het voorkeursalternatief positief (+) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie, omdat de ontwikkelingen die binnen het bestemmingsplan mogelijk zijn, door de inpassingsvoorwaarden versterking van het landschap tot gevolg hebben. Daarnaast wordt buiten deze ontwikkelingen ingezet op landschapsversterking, zodat het landschap nieuwe ontwikkelingen beter kan 'dragen'.
Voor de cultuurhistorische waarden geldt dat voor historische geografische waarden en archeologische waarden geen effecten verwacht worden door het voorkeursalternatief, omdat deze voldoende worden beschermd. Het voorkeursalternatief scoort voor deze criteria derhalve neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie. Voor historisch stedenbouwkundige / architectonische waarden geldt dat in het voorkeursalternatief de bescherming nog niet optimaal is, want hier is geen vastgesteld beleid voor gevonden (zie leemte in kennis). Voor dit criterium scoort het voorkeursalternatief derhalve licht negatief (0/-) ten opzichte van de referentiesituatie. Archeologische en aardkundige waarden zijn in voldoende mate beschermd. Het voorkeursalternatief scoort voor deze criteria derhalve neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie.
In het voorkeursalternatief zal de toename aan veehouderij niet leiden tot een verslechtering van de verkeersafwikkeling en de verkeersveiligheid. Het voorkeursalternatief scoort daarmee neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie.
De toename van het bebouwd oppervlak van veehouderijen zorgt voor aantasting van de bodemstructuur en de geomorfologische waarde. Het voorkeursalternatief zorgt vanwege de toename van het bestaand bebouwd oppervlak voor een licht negatieve (0/-) score.
Uitgangspunt is dat uitbreidingen van bestaand bebouwd oppervlak waterneutraal worden gerealiseerd. Ook is als uitgangspunt gehanteerd dat dat de intensieve veehouderij en grondgebonden melkveehouderij door maatregelen (zoals vloeistofdichte vloeren) in het kader van vergunningen geen emissies naar het grond- en oppervlaktewater veroorzaken. Het effect van het voorkeursalternatief op het grond- en oppervlaktewatersysteem en op de bodem-, grond en oppervlaktewaterkwaliteit is derhalve als neutraal (0) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie.

Voorkeursalternatief veehouderij ten opzichte van de Visie op hoofdlijnen
Als basis voor het actualiseren van het geldende bestemmingsplan Buitengebied is door de gemeente Harderwijk een 'Visie op hoofdlijnen' opgesteld. In deze Visie op hoofdlijnen is door de gemeente Harderwijk voor de landbouw (agrarische bedrijvigheid) een ambitie, de visie omtrent de zonering intensieve veehouderij en nieuwe agrarische bouwvlakken omschreven. De planologische mogelijkheden voor de veehouderij uit het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied zijn in vergelijking met de mogelijkheden zoals omschreven in de Visie op hoofdlijnen een stuk beperkter. Aanleiding hiervoor waren de in beeld gebrachte milieugevolgen van de worst-case verkenning (maximale invulling van het voorontwerp bestemmingsplan).

Recreatie
Door de beperkte mogelijkheden voor het kleinschalig kamperen, de verwachting van het aantal bedrijven dat werkelijk zal verbreden met een camping en de combinatie met de ligging van deze bedrijven wordt niet verwacht dat het mogelijk maken van kleinschalig kamperen en de vergroting van het oppervlak voor stacaravans zal leiden tot een toename aan recreatiedruk en een verhoging van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Significant negatieve effecten op habitattypen en soorten worden daarom niet verwacht. ook op EHS en beschermde soorten woorden geen significant negatieve effecten verwacht.

7.2 AANBEVELINGEN

Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van het MER zijn de volgende aanbevelingen aan de gemeente Harderwijk geformuleerd:

- Voor een uitvoerbaar plan, op grond van de Natuurbeschermingswet, is het van belang om de inzet van best beschikbare staltechnieken te borgen of een andere maatregel op basis waarvan de stikstofdeposities afnemen ten opzichte van de huidige situatie op basis van feitelijke stalbezetting.
- De gemeente kan een beeldkwaliteitsplan opstellen om de cultuurhistorische waarden in de zin van context, erfinrichting en ensembles (stedenbouwkundig/architectonisch) vast te leggen en te beschermen.
- De gemeente wordt aanbevolen om bij concrete initiatieven de toetsing op soorten uit de Flora- en faunawet te betrekken. Hierbij gaat het om alle activiteiten waarbij ruimtelijke herinrichting (sloop, afgravingen, bouwen, enz.) is voorzien. Het is noodzakelijk om de effecten op beschermde soorten te toetsen. Aanbevolen wordt (in sommige gevallen zelfs verplicht voor een ontheffing) om maatregelen te laten nemen. Hierbij gaat het om fasering en specifieke manier van uitvoering, maar zonodig ook om het compenseren van ruimtebeslag op leefgebieden van beschermde soorten door activiteiten uit het bestemmingsplan Buitengebied. Vanuit dit oogpunt is het gunstig om zoveel mogelijk ruimtebeslag te beperken door mitigatie. Bijvoorbeeld door een toename aan bebouwd oppervlak ook op lokaal niveau in te passen binnen bestaande natuurwaarden.
- Een actief gemeentelijk beleid gericht op het intrekken van niet benutte rechten, volgens de vigerende omgevingsvergunning. Dit heeft vooral effect in zones rondom de kernen, natuurgebieden en andere kwetsbare gebieden.
- Aangezien de Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten in en in de omgeving van het plangebied voor het bestemmingsplan Buitengebied liggen, wordt geadviseerd om bij nieuwe planologische procedures te toetsen aan de Natuurbeschermingswet en de uitwerking hiervan in de provinciale verordeningen voor stikstof en Natura 2000. Hierbij is raadzaam om de ontwikkelingen rond de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS; rijksbeleid) te volgen. Er moet voldoende juridische borging zijn dat voldaan wordt aan de Natuurbeschermingswet.
- Aanbevolen wordt om de kennisontwikkeling en adviezen op het gebied van gezondheid te volgen. Pas dit toe bij de vergunningverlening en het beoordelen van ruimtelijke initiatieven. Dit kan zeker nadat deze kennis is vastgelegd in beleid en/of wetgeving. Nieuwe kennis of regels kan worden vertaald naar planregels van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied.

Daarnaast dienen de monitoring en evaluatie van de feitelijk optredende milieueffecten en de ontwikkeling van de veehouderij bijzondere aandachtspunten voor de gemeente te zijn. Aandachtspunten daarbij zijn o.a.:

- De ontwikkeling van de veestapel, toegepaste stalsystemen en de emissies van geur, ammoniak en fijn stof uit de veehouderij in Harderwijk en de concentraties/belasting van die stoffen.
- Monitor dat de gerealiseerde bebouwing en inpassing ervan voldoen aan de kaders zoals gesteld in het bestemmingsplan Buitengebied en in omgevingsvergunningen.

Bijlage 1 Passende Beoordeling Natuurbeschermingswet 1998

PASSENDE BEOORDELING BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED HARDERWIJK

GEMEENTE HARDERWIJK

30 november 2012
076658641:A - Definitief
B02047.000002.0100

ARCADIS

Inhoud

1 Inleiding 5
1.1 Aanleiding 5
1.2 Afbakening 5
1.3 Leeswijzer 6

2 Planbeschrijving 7
2.1 Plangebied 7
2.2 Studiegebied 8
2.2.1 Natura-2000 gebieden binnen de invloedssfeer 8
2.2.2 Beschermde natuurmonumenten binnen de invloedssfeer 8
2.3 Het voornemen 9
2.3.1 Veehouderij 9
2.3.2 Recreatie 9
2.4 Mogelijke Effecten van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied 10
2.4.1 Veehouderij: stikstofdepositie 10
2.4.2 Recreatiedruk 11
2.5 Uitgangspunten Passende Beoordeling 11

3 Wettelijk kader en toetsingskader 12
3.1 Natura 2000 en de Natuurbeschermingswet 1998 12
3.2 Toetsingskader Natura 2000-gebieden 13
3.2.1 Algemeen 13
3.2.2 Veluwe 13
3.2.3 Veluwerandmeren 15
3.3 Toetsingskader Beschermde Natuurmonumenten 17
3.3.1 Mosterdveen 17
3.3.2 Leemputten bij Staverden 17
3.3.3 Status beschermde natuurmonumenten 18

4 Effectbepaling en –beoordeling stikstofdepositie 19
4.1 Algemeen 19
4.1.1 De referentiesituatie 19
4.1.2 Het voorkeursalternatief 20
4.2 Beoordelingskader 21
4.2.1 Vermesting en verzuring door depositie van stikstof 21
4.2.2 Beoordelingswijze Nederland 22
4.2.3 Kritische depositiewaarden 25
4.2.4 Achtergronddepositie 26
4.3 Effectbeschrijving en effectbeoordeling 27
4.3.1 Verandering stikstofdepositie door het voorkeursalternatief 27
4.3.2 Verandering ammoniakemissie door best-case variant op het voorkeursalternatief 30
4.3.3 Mitigerende maatregelen 32
4.3.4 Cumulatieve effecten 32

5 Effectbepaling en –beoordeling recreatie 33
5.1 Algemeen 33
5.2 Beoordelingskader 33
5.2.1 Huidige situatie 33
5.2.2 Werkwijze 33
5.3 Mogelijke effecten 34
5.4 Effectbeschrijving 35
5.5 Effectbeoordeling 36

6 Conclusies 37
6.1 Stikstofdepositie 37
6.2 Recreatie 38

Bijlage 1 Details rekenwijze alternatieven 39

Colofon 41

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING

Begin 2011 heeft de gemeenteraad van Harderwijk de 'Visie op hoofdlijnen' voor het buitengebied vastgesteld. In deze visie staat omschreven hoe de kwaliteit van het buitengebied, en in het bijzonder de Hierdense Enk, behouden en versterkt kan worden. Na de visie moet een actualisatie van het bestemmingsplan Buitengebied volgen, zodat de gemeente ook de instrumenten in handen heeft om te zorgen voor behoud van kwaliteit van het buitengebied.

Voor de gemeente Harderwijk zijn er verschillende redenen om tot komen tot een 'Visie op hoofdlijnen' en een geactualiseerd bestemmingsplan Buitengebied:

- Teneinde te beschikken over een degelijk toetsingskader ten behoeve van de ontwikkeling van al bestaande functies en waarden in het buitengebied van Harderwijk.
- Om ruimte te creëren voor ontwikkelingen die in de komende termijn te verwachten zijn of om ongewenste ontwikkelingen tegen te houden, mede gebaseerd op het ruimtelijke beleid dat is vastgelegd in de 'Visie op hoofdlijnen'; maar ook in de Verordening Ruimte van provincie Gelderland.
- Dat rekening houdt met al geplande projecten en initiatieven van de gemeente, andere instanties of particulieren.
- Dat rekening houdt met de relevante milieu hygiënische en planologische aspecten en de gemeentelijke mogelijkheden en middelen om de uitvoering van het plan te waarborgen.

1.2 AFBAKENING

Voor de ontwikkelingen in het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Harderwijk geldt dat significante effecten op voorhand niet zijn uit te sluiten en daarom is een Passende Beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk.

In deze Passende Beoordeling draait het om de beantwoording van de volgende centrale vragen:

1. Tot welke (mogelijke) effecten leidt het plan?
2. Wat is de reikwijdte van mogelijke effecten?
3. Hoe beïnvloeden de effecten de kwalificerende natuurwaarden, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen?
4. Zijn mogelijke negatieve effecten significant?
5. Op welke wijze kunnen negatieve effecten voorkomen of verminderd worden?

Door de mogelijkheden voor de veehouderij in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied zijn op voorhand enkele effecten te verwachten op de Natura 2000-gebieden als gevolg van een verandering van de stikstofdepositie. Ook de verschillende mogelijkheden uit het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied voor recreatie kunnen tot problemen leiden in verband met de toetsing aan de Natuurbeschermingswet.

Voor de mogelijkheden uit het bestemmingsplan Buitengebied zijn alle andere mogelijke effecten uit te sluiten (zie motivering in paragraaf 2.5 van deze Passende Beoordeling). Een toename van stikstofdepositie en recreatiedruk op Natura 2000-gebieden als gevolg van de mogelijkheden uit het bestemmingsplan Buitengebied leidt mogelijk tot significante negatieve effecten. In deze Passende Beoordeling wordt het voornemen daarom getoetst op mogelijke effecten van verandering van de stikstofdepositie en recreatiedruk op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Het volgende tekstkader beschrijft de rol van de Passende Beoordeling in het MER.

DE ROL VAN DE PASSENDE BEOORDELING IN HET MER

De Commissie voor de m.e.r. zegt het volgende over de rol van een Passende Beoordeling in het MER (website www.commissiemer.nl Tips en praktijkvoorbeelden planMER):
"De lijn die de Commissie hanteert is dat de Passende Beoordeling qua abstractieniveau kan aansluiten bij die van het plan en daarmee de concreetheid van de te nemen besluiten. Bij een meer strategisch plan heeft de Passende Beoordeling het karakter van een verkenning van de kans (het risico) dat het voorgenomen beleid binnen de randvoorwaarden van de natuurbeschermingswetgeving (niet) uitvoerbaar is. Door de onderdelen van het voorgenomen beleid te leggen naast de Natura 2000-gebieden in het plan- of studiegebied kunnen daarover uitspraken worden gedaan op basis van (gemotiveerd) deskundigenoordeel. De conclusies kunnen geformuleerd worden op grond van de 'stoplichtbenadering'."

De Passende Beoordeling richt zich op de gebiedsbescherming in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Om de gehele Natuurbeschermingswetprocedure te kunnen doorlopen, dienen nadere bepalingen plaats te vinden van de haalbaarheid van zowel natuurdoelen als voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling. Aan de hand van voorliggende Passende Beoordeling kan een goede gefundeerde keuze gemaakt worden tussen alternatieven. Indien een definitieve keuze gemaakt is voor een alternatief, zal mogelijk nog een ADC-toets uitgevoerd moeten worden. Dit is overigens alleen het geval als de gekozen alternatief mogelijk significant negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden heeft. In de ADC-toets worden de Alternatieven, Dwingende reden van groot openbaar belang en Compensatie uitgewerkt. Compensatie is het sluitstuk van de toets en is dus alleen van toepassing als op bevredigende wijze de Alternatieven en Dwingende reden uitgewerkt zijn. In de lijn van wat de Commissie voor de m.e.r. zegt over de rol van een Passende Beoordeling (zie hierboven) moet onderhavige Passende Beoordeling in het kader van het bestemmingsplan Buitengebied gezien worden als een risico-inschatting.

Een toetsing aan de soortbescherming (Flora- en faunawet) vindt niet plaats in voorliggend rapport.

1.3 LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 wordt kort ingegaan op het plan- en studiegebied, het voornemen, de effecten van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied en op de uitgangspunten voor de Passende Beoordeling. Hoofdstuk 3 beschrijft het wettelijk kader en het daaruit volgend toetsingskader. De effectbeschrijving en –beoordeling voor wat betreft stikstofdepositie, dus de feitelijke toetsing, vindt plaats in hoofdstuk 4. De effectbeschrijving en –beoordeling voor wat betreft recreatie, dus de feitelijke toetsing, vindt plaats in hoofdstuk 5.Tot slot worden in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen gegeven.

2 Planbeschrijving

2.1 PLANGEBIED

Het plangebied voor het bestemmingsplan Buitengebied omvat het oostelijk deel van het gemeentelijk grondgebied, uitgezonderd het woongebied Hierden (Hierden Dorp), Hierden Bosch, Lorentz I, II en II, het randmeer en de meenlanden gelegen in het plangebied Waterfront en de omgeving Hotel Van der Valk/Bouw- en Infrapark (zie Afbeelding 1).

De grenzen van het plangebied worden bepaald door:
- De gemeentegrens aan de oost- en zuidzijde.
- De kern Hierden, waarvoor een afzonderlijk bestemmingsplan geldt.
- De kern Harderwijk aan de westzijde.

De A28 (en het spoor) liggen buiten het plangebied. Hiervoor wordt een afzonder bestemmingsplan gemaakt, namelijk het bestemmingsplan Zuidelijke Stadsrand waarin de gehele A28 voor het grondgebied van Harderwijk (en het spoor ten oosten van de stad) zal worden bestemd.

Afbeelding 1: Plangebied bestemmingsplan Buitengebied Harderwijk

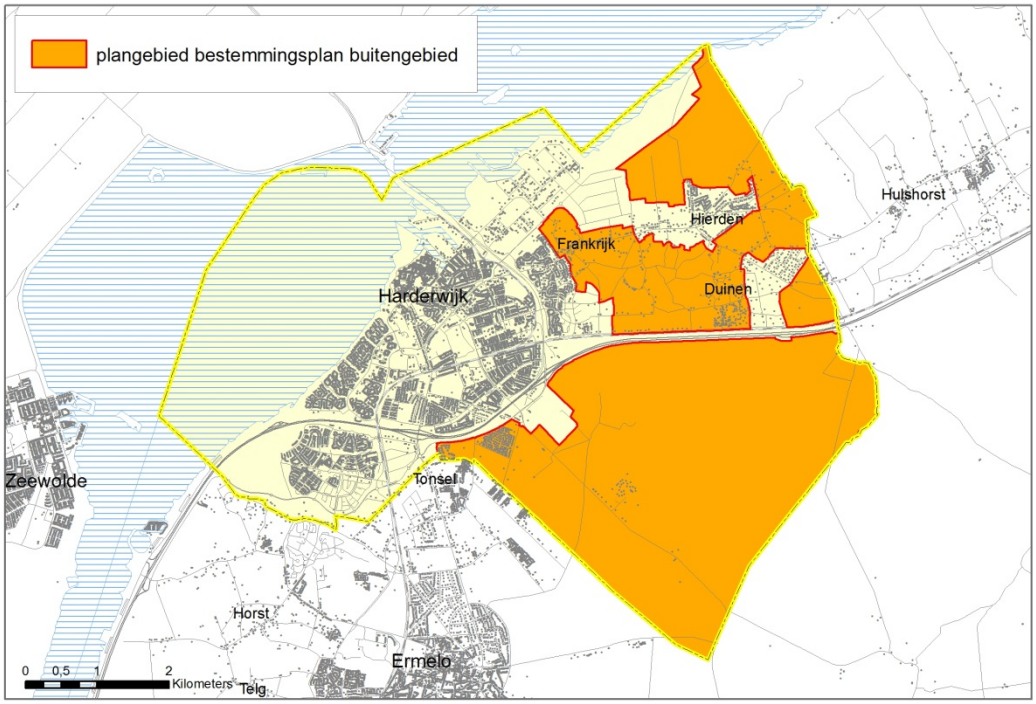

2.2 STUDIEGEBIED

2.2.1 NATURA-2000 GEBIEDEN BINNEN DE INVLOEDSSFEER

Uit het Alterra-rapport *Ammoniakemissie en -depositie in en rondom de Natura 2000-gebieden en beschermde natuurmonumenten in de provincie Gelderland (Alterra, 2009)* blijkt dat ammoniakdepositie met name invloed heeft op relatief korte afstanden (0-3 kilometer) van de bron.
Maar ook op grotere afstanden kan ammoniakdepositie nog invloed hebben op gevoelige natuurlijke habitats. In het Alterra-rapport wordt als maximum toetsingsafstand 10 kilometer aangehouden. Ook de commissie voor de m.e.r. geeft in haar advies *Natura 2000 en verzurende/vermestende deposities in m.e.r.* aan dat naar effecten van stikstofdepositie gekeken moet worden tot een afstand van 10 kilometer en zelfs nog verder wanneer daar aanleiding toe is. De effectafstand voor recreatie is kleiner dan die voor stikstofdepositie. Daarmee is de selectie van gebieden voor stikstofdepositie ook voldoende om de effecten van recreatie in beeld te brengen. In voorliggende Passende Beoordeling wordt derhalve nader ingegaan op effecten van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied op de Natura 2000-gebieden Veluwe en Veluwerandmeren (zie Afbeelding 2), binnen een zone van 10 kilometer rondom het plangebied.

Afbeelding 2: Natura 2000-gebieden in de omgeving van de gemeente Harderwijk

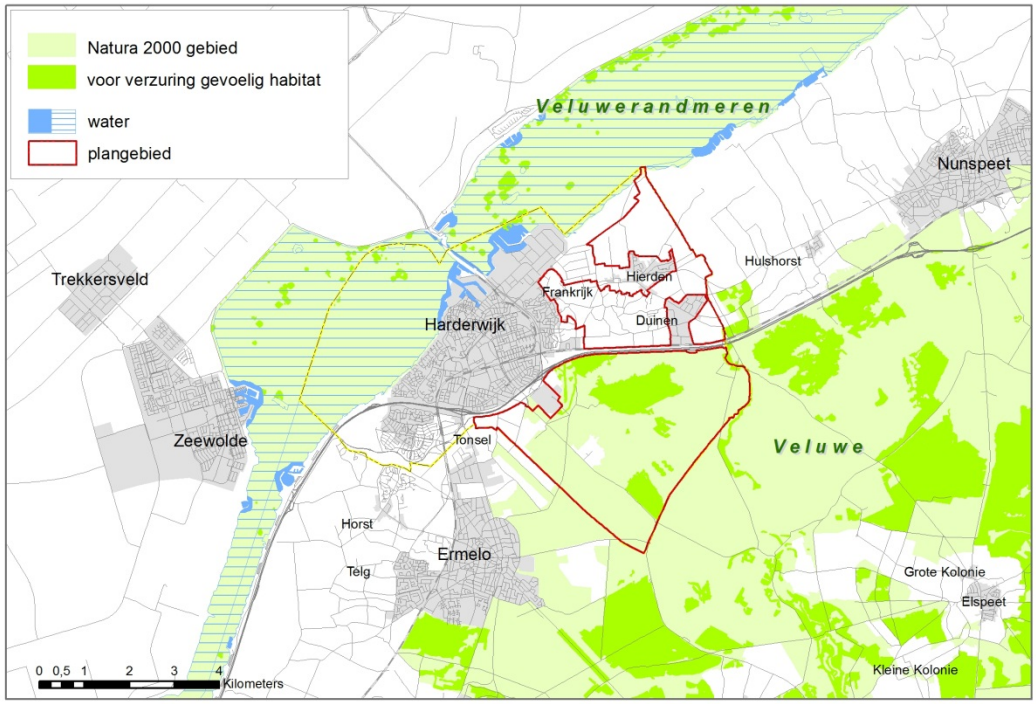

2.2.2 BESCHERMDE NATUURMONUMENTEN BINNEN DE INVLOEDSSFEER

Binnen de invloedssfeer van het plangebied (< 10 kilometer) liggen de Beschermde natuurmonumenten Mosterdveen en Leemputten bij Staverden. Deze gebieden liggen binnen de begrenzing van Natura 2000-gebied Veluwe.

2.3 HET VOORNEMEN

In onderstaande paragrafen is de planologische ruimte voor de veehouderij en recreatie uit het ontwerp bestemmingsplan weergegeven. De mogelijkheden uit het ontwerp bestemmingsplan zijn in m.e.r.-termen het voornemen.

2.3.1 VEEHOUDERIJ

Agrarische bedrijven met een iv-aanduiding
In het ontwerp bestemmingsplan is er voor alle agrarische bouwvlakken, met iv-aanduiding, de mogelijkheid om bij recht te groeien met 10% tot een bouwvlak van 1 hectare. Nieuwvestiging van intensieve veehouderijen is niet mogelijk. Het ontwerp bestemmingsplan biedt wel de mogelijkheid tot omschakelen naar een grondgebonden veehouderij.

Agrarische bedrijven zonder een iv-aanduiding
In het ontwerp bestemmingsplan is er voor alle agrarische bouwvlakken, zonder iv-aanduiding, de mogelijkheid om bij recht te groeien met 10% tot een bouwvlak van 1,5 hectare. Nieuwvestiging van grondgebonden veehouderijen is niet mogelijk. Het ontwerp bestemmingsplan biedt geen mogelijkheid om te omschakelen naar een intensieve veehouderij.

De mogelijkheid voor intensieve veehouderijen en grondgebonden veehouderijen om middels een wijzigingsbevoegdheid het bouwvlak te vergroten tot 1,5 respectievelijk 2 hectare wordt in tegenstelling tot het voorontwerp bestemmingsplan in het ontwerp bestemmingsplan niet opgenomen. Ditzelfde geldt voor de mogelijkheid voor omschakeling van een paardenhouderij naar een melkveehouderij.

2.3.2 RECREATIE

Verblijfsrecreatie
In het ontwerp bestemmingsplan zijn op hoofdlijnen twee type verblijfsrecreatieterreinen onderscheiden. Dit onderscheid uit zich in:

- Terreinen waar sprake is van bedrijfsmatige exploitatie van recreatie woonverblijven. Deze verblijven worden enkel gebruikt voor de verhuur ten behoeve van wisselend gebruik.
- Terreinen waar sprake is van permanent bewoonde recreatie woonverblijven in eigendom van particulieren en waar geen sprake is van bedrijfsmatige exploitatie.

Het gemeentelijk beleid gaat permanente bewoning van recreatiewoningen die in individueel bezit zijn tegen. Dit wordt gedaan door aan terreinen met recreatieve overnachtingsmogelijkheden een specifieke eis toe te voegen, deze eis houdt in dat er sprake moet zijn van bedrijfsmatige exploitatie. Op deze manier wordt permanente bewoning tegen gegaan. Een aantal parken kunnen niet aan deze eis voldoen, omdat de woningen van deze parken volledig in bezit zijn van particulieren. Voor deze parken is deze eis niet opgenomen, omdat dit in de toekomst waarschijnlijk niet zal veranderen.

De bouwregels voor de bestemming verblijfsrecreatie zijn ten opzichte van het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Harderwijk ex artikel 30 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening, d.d. 15 november 2006 ongewijzigd gebleven.

Het nieuwe bestemmingsplan biedt planologisch geen ruimte voor nieuwe recreatiewoningen of trekkershutten. Ook is er geen mogelijkheid voor het omvormen van huidige recreatie (bijvoorbeeld van kampeermiddelen naar recreatiewoningen).

Voor stacaravans is een toename naar een oppervlaktemaat van 55 m2 toegestaan. Kleinschalig kamperen (maximaal 25 standplaatsen) kan op maximaal 37 locaties in het plangebied worden toegestaan.

Dagrecreatie
De twee scoutingterreinen 'Verbraak Margriet Groep' en 'Ragay Redoz' zijn beiden ondergebracht in de bestemming dagrecreatie 'R-DR'. Voor zowel het gebruik als de bebouwing is de bestaande situatie bij recht vastgelegd. Concreet betekend het voorgaande dat op beide terreinen gebouwen en terreinen gebruikt mogen worden voor overnachtingen.

In de bestemmingen 'Agrarisch', Agrarisch met waarden', 'Natuur' en 'water' is extensieve dagrecreatie mogelijk. Ook zijn er regels opgenomen voor nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven, waardoor dagrecreatie wordt gestimuleerd. Ook worden picknicktafels, informatieborden en bewegwijzering toegestaan in de bouwregels.

In het agrarisch gebied en de natuur komen verspreid enkele vrijstaande verblijfsrecreatiewoningen voor. In deze gebieden mag geen aantasting van de hoofdfunctie plaatsvinden. De hoofdfunctie moet ook daadwerkelijk de hoofdfunctie blijven. Alleen de bestaande bebouwing is hier toegestaan en verruimingsmogelijkheden zijn niet toegestaan. Dit geldt voor alle recreatiewoningen aangeduid met rw.

2.4 MOGELIJKE EFFECTEN VAN HET NIEUWE BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED

2.4.1 VEEHOUDERIJ: STIKSTOFDEPOSITIE

De aanwezigheid van nutriënten (m.n. stikstof en fosfor) in lucht, bodem en water speelt direct (habitats) of indirect (soorten) een belangrijke rol in de kwaliteit van de ecosystemen. Met name ecosystemen die gekenmerkt worden door lage nutriëntenniveau zijn gevoelig voor aanvoer van nutriënten van buiten het systeem, maar ook voor processen die in het systeem zelf plaatsvinden. De instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied hebben betrekking op natte tot droge voedselarme ecosystemen, die sterk gevoelig zijn voor toename van het nutriëntenniveau, ook wel vermesting genoemd.

De toename van nutriënten in de betreffende gebieden kan plaatsvinden door mineralisatieprocessen in de bodem door verlaging van de grondwaterstand, door aanvoer via grond- en oppervlaktewater of door stikstofdepositie vanuit de lucht. Er is geen sprake van duidelijke kwelstromen vanuit het buitengebied naar de Natura 2000-gebieden, waardoor nutriëntenverspreiding via het grondwater geen substantiële invloed heeft op de Natura 2000-gebieden. Tevens vinden geen substantiële wijzigingen plaats van de grondwaterstand of de waterhuishouding. Derhalve richt deze Passende Beoordeling zich op de stikstofdepositie vanuit de mogelijke landbouwkundige ontwikkelingen.

> Stikstof komt van nature voor in de lucht in de vorm van stikstofgas (N2). Dit wordt door denitrificatie in de bodem gevormd door stikstofbacteriën die nitraat (NO3 -) omzetten in stikstofgas. Het stikstofgas kan vervolgens weer door bacteriën in de bodem worden omgezet, zodat het beschikbaar komt voor planten. De aanvoer van N die op deze wijze beschikbaar komt voor planten is beperkt.
> Door onnatuurlijke processen is het aanbod van N via de lucht sterk toegenomen. Naast de natuurlijke aanvoer zijn er sinds de industrialisatie in Nederland namelijk belangrijke bronnen bijgekomen en wel: het verkeer, de industrie en de landbouw. De stikstofverbindingen slaan uiteindelijk neer op de bodem, zogenaamde depositie, en in de bodem worden de verbindingen omgezet waardoor de stikstof beschikbaar komt voor planten.

Toename van het nutriëntenniveau zal leiden tot verandering in de soortensamenstelling en structuur van de vegetatie, waarbij voedselminnende soorten gaan overheersen ten koste van de kenmerkende soorten van de habitats en soorten waarop de instandhoudingsdoelen zijn gericht.

2.4.2 RECREATIEDRUK

De aanwezigheid van recreanten in en bij Natura 2000-gebieden kan leiden tot verstoring van diersoorten die daarvoor gevoelig zijn. Veel gebieden in Nederland worden reeds druk bezocht. Een toename van het aantal recreanten kan negatieve effecten hebben op de in de gebieden aanwezige soorten omdat deze (nog meer) worden gestoord bij bijvoorbeeld het foerageren, broeden of grootbrengen van jongen. Indirect kunnen daardoor de overlevingskansen van deze soorten worden verkleind en de gunstige staat van instandhouding van de soort worden aangetast. Voor verstoring gevoelige soorten zijn voornamelijk vogels en zoogdieren. De effecten manifesteren zich doordat recreanten zich in of nabij de beschermde gebieden ophouden, er doorheen wandelen of fietsen.

2.5 UITGANGSPUNTEN PASSENDE BEOORDELING

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd voor het opstellen van deze Passende Beoordeling:

- Veranderingen in de landbouwbedrijven kunnen leiden tot verschillende effecten op Natura 2000-gebieden. Mogelijke effecten zijn verzuring, vermesting, oppervlakteverlies door ruimtebeslag, versnippering van leefgebieden van beschermde soorten, verzoeting of verzilting, verdroging of vernatting van gebieden, verandering van stroomsnelheid, verandering van overstromingsfrequentie, verstoring door licht, geluid of trilling, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten. Deze Passende Beoordeling richt zich volledig op de effecten van stikstofdepositie en recreatiedruk. Gezien de aard van de voorziene veranderingen, worden veranderingen in populatiedynamiek en soortensamenstelling door andere effecttypen uitgesloten (zie paragraaf 2.4).
- Het studiegebied bestaat uit de Natura 2000-gebieden Veluwe en Veluwerandmeren voor het gedeelte binnen de invloedszone, en de Beschermde natuurmonumenten Mosterdveen en Leemputten die deel uitmaken van het Natura 2000-gebied Veluwe .
- Voor de berekeningen en effectbeoordeling is uitgegaan van de Huidige situatie vergund + CBS-correctie. De Huidige situatie vergund + CBS-correctie vormt een benadering van de “werkelijke situatie” en is vooral van belang vanuit het juridisch kader.
- Voor achtergronddeposities zijn gegevens gebruikt uit jaren die zo dicht mogelijk lagen bij de jaartallen die in het MER zijn aangegeven als uitgangspunten voor huidige situatie en autonome ontwikkelingen.
- De berekeningen van de stikstofdeposities zijn uitgevoerd met OPS-Pro 4.2.
- De stikstofdepositie vanuit veehouderijen wordt vooral veroorzaakt door NH_3. Bij de berekeningen zijn deze dan ook het meest belangrijk. De uitstoot van NOx van veehouderijen is zeer klein vergeleken met NH_3. Voor veehouderijen zijn ook geen gegevens bekend van de uitstoot van NOx.

3 Wettelijk kader en toetsingskader

3.1 NATURA 2000 EN DE NATUURBESCHERMINGSWET 1998

Op 1 oktober 2005 is de Natuurbeschermingswet 1998 (NBwet) in werking getreden. Deze wet heeft als doel het beschermen en in stand houden van bijzondere gebieden (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten) in Nederland. De Natura 2000- gebieden bestaan uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. De Vogelrichtlijngebieden zijn aangewezen voor de bescherming van bepaalde vogelsoorten (kwalificerende soorten). Kwalificerende soorten zijn soorten waarvan geregeld meer dan 1% van de biogeografische populatie in het gebied verblijft of waarvoor het gebied tot de vijf belangrijkste gebieden in Nederland behoort. De Habitatrichtlijngebieden zijn aangemeld voor het beschermen van andere diersoorten en habitattypen (natuurtypen) waarvoor Europa op wereldschaal een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. Samen vormen deze gebieden het Europese Natura 2000 netwerk.

Natura 2000-gebieden
Voor de Natura 2000-gebieden zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd in de (concept) aanwijzingsbesluiten van de betreffende gebieden. In de besluiten staat omschreven wat de doelen zijn met betrekking tot de oppervlakte en de kwaliteit van de habitattypen. Voor sommige doelen betreft dat behoud van oppervlakte en kwaliteit. Maar ook uitbreiding van oppervlakte en verbetering van kwaliteit of een combinatie daarvan zijn mogelijkheden. Nieuwe ontwikkelingen mogen geen negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van de habitattypen en soorten. De voorgenomen planwijzigingen in het bestemmingsplan buitengebied moeten derhalve getoetst worden aan de instandhoudingsdoelstellingen.

Om de effecten van een ontwikkeling op een Natura 2000-gebied te toetsen wordt de Habitattoets uitgevoerd. De Habitattoets bestaat uit drie mogelijke onderzoekssituaties, die opeenvolgend doorlopen kunnen worden maar ook los van of in combinatie met elkaar. Deze drie onderzoekssituaties zijn:

- Oriëntatiefase (de Voortoets).
- Verslechteringstoets.
- Passende Beoordeling.

In de oriëntatiefase wordt aan de hand van een Voortoets gekeken of de ontwikkelingen waarin het plan voorziet mogelijk (significante) negatieve gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied.

Van een negatief effect is sprake wanneer een verstoring optreedt van een kwalificerende soort of een verslechtering van een kwalificerend habitattype. Indien deze verstoring of verslechtering leidt tot een aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen voor de betreffende soort of habitattype, dan is sprake van een significant negatief effect.

Indien uit de Voortoets blijkt dat het plan geen negatieve effecten met zich meebrengt is geen verder onderzoek noodzakelijk. Wanneer een significant negatief effect niet op voorhand uitgesloten kan worden moet een Passende Beoordeling worden uitgevoerd. Wanneer een significant negatief effect wel kan worden uitgesloten maar er mogelijk toch sprake is van verslechtering van een habitattype of een habitat van een soort, wordt aan de hand van een verslechteringstoets gekeken welke gevolgen deze negatieve effecten hebben op de betreffende soort of het habitattype.

3.2 TOETSINGSKADER NATURA 2000-GEBIEDEN

3.2.1 ALGEMEEN

Voor alle gebieden zijn specifieke doelen gesteld, deze komen in de onderstaande paragrafen aan bod. De doelen voor Nederland zijn overgenomen uit de (concept) besluiten zoals gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I (www.natura2000.nl).

3.2.2 VELUWE

Gebiedsomschrijving

De Veluwe bestaat overwegend uit droge bossen, droge en natte heide, vennen en stuifzanden. In de voorlaatste ijstijd, zo'n 150.000 jaar geleden, duwden de ijslobben van het landijs enorme hoeveelheden door de rivieren aangevoerd zand en grond voor zich uit en opzij en vormden zo de stuwwallen. Hoewel de hoogteverschillen sindsdien door wind en water zijn afgevlakt, reiken de hoogste delen van de Veluwe tot ruim 100 m boven NAP. Tot 1900 was de Noord-Veluwe één uitgestrekt stuifzandgebied. Tegenwoordig is er in totaal nog 1400 hectare stuifzand op de Veluwe. Bij Kootwijk is één van de grootste actieve stuifzandgebieden van Europa. Plaatselijk komen in de heiden natte (o.a. Leemputten bij Staverden) of droge (o.a. Harskamp) heischrale graslanden, jeneverbesstruwelen, vennen, natte heide en hoogveenkernen (Mosterdveen) voor. In het beekdal van de Hierdense en Staverdense Beek worden schraallanden aangetroffen. Langs de randen van de Veluwe ontspringen de (sprengen)beken, waar beekvegetaties en zeer plaatselijk bronbossen voorkomen.

Instandhoudingsdoelstellingen

Tabel 1 geeft de instandhoudingsdoelstelling van de habitattypen en soorten waarvoor de Veluwe is aangewezen.

Tabel 1: Instandhoudingsdoelstellingen voor de Veluwe

	SVI Landelijk (Landelijke Staat van instandhouding)	Doelst. Oppervlakte	Doelst. Kwaliteit	Doelst. Populatie	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
Habitattypen						
H2310 Stuifzandheiden met struikhei	--	>	>			
H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	-	=	=			
H2330 Zandverstuivingen	--	>	>			
H3130 Zwakgebufferde vennen	-	=	=			
H3160 Zure vennen	-	=	=			
H3260A Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)	-	>	>			
H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	>	>			
H4030 Droge heide	--	>	>			
H5130 Jeneverbesstruwelen	-	=	>			
H6230 Heischrale graslanden *	--	>	>			
H6410 Blauwgraslanden	--	>	>			
H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes) *	--	>	>			
H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	-	>	>			
H9120 Beuken-eikenbossen	-	>	=			
H9160A Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	--	>	=			
H9190 Oude eikenbossen	-	>	>			
H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	>	>			
Habitatsoorten						
Gevlekte witsnuitlibel	--	>	>	>		
Vliegend hert	-	>	>	>		
Beekprik	--	>	>	>		
Rivierdonderpad	-	>	=	>		
Kamsalamander	-	=	=	=		
Meervleermuis	-	=	=	=		
Drijvende waterweegbree	-	=	=	=		
Broedvogels						
Wespendief	+	=	=			150
Nachtzwaluw	-	=	=			610
IJsvogel	+	=	=			30
Draaihals	--	>	>			100
Zwarte specht	+	=	=			430
Boomleeuwerik	+	=	=			2400
Duinpieper	--	>	>			40
Roodborsttapuit	+	=	=			1000

	SVI Landelijk (Landelijke Staat van instandhouding)	Doelst. Oppervlakte	Doelst. Kwaliteit	Doelst. Populatie	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
Tapuit	--	>	>			100
Grauwe klauwier	--	>	>			40

De Landelijke Staat van instandhouding is in de tabel weergegeven. + staat voor positief, - staan voor negatief en - - staat voor zeer negatief.

De doelstelling voor oppervlakte, kwaliteit en populatie is in de tabel weergegeven. = staat voor behoud, > staat voor uitbreiding of verbetering, =(<) staat voor Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft “ten gunste van” formulering, * staat voor prioritair habitattype. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

3.2.3 VELUWERANDMEREN

Gebiedsomschrijving

De Veluwerandmeren ontstonden bij de drooglegging van de polders van Flevoland vanaf 1957. Ze betreffen de ondiepe zoetwatermeren Drontermeer, Veluwemeer en Wolderwijd/Nuldernauw die gemiddeld ruim een meter en op sommige plekken tot 5 meter diep zijn. Ze ontvangen hun water vanuit de Flevopolders en een aantal Veluwse beken en wateren aan de noordoostzijde via de Roggebotsluis af op het Vossemeer en in het zuidwesten via de Nijkerkersluis op het Nijkerkernauw/Eemmeer.
Het gebied heeft een slecht ontwikkelde land-water overgang in verband met een gefixeerd, tegennatuurlijk waterpeil. De Gelderse oever is grotendeels begroeid met een smalle rietkraag; alleen bij Elburg ligt een rietmoeras (Korte Waarden) dat relatief groot is voor de randmeren. In de 90-er jaren zijn op de Gelderse oevers een aantal nieuwe moerasgebieden aangelegd. In 2000 is gestart met de aanleg van een aantal eilanden tussen het Harderbroek in Flevoland en de Hierdense beek in Gelderland. Ter hoogte van Horst bij Harderwijk is in het Wolderwijd met behulp van enige dammen kunstmatige luwte gecreëerd voor watervogels en ter bevordering van de groei van waterplanten.

Instandhoudingsdoelstellingen

Tabel 2 geeft de instandhoudingsdoelstelling van de habitattypen en soorten waarvoor Veluwerandmeren is aangewezen.

Tabel 2: Instandhoudingsdoelstellingen voor de Veluwerandmeren

	SVI Landelijk (Landelijke Staat van instandhouding)	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
Habitattypen						
H3140 Kranswierwateren	-	=	=			
H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	-	=	=			
Habitatsoorten						
Kleine modderkruiper	+	=	=	=		
Rivierdonderpad	-	=	=	=		
Meervleermuis	-	=	=	=		
Broedvogels						
Roerdomp	--	>	>			5
Grote karekiet	--	>	>			40
Niet-broedvogels						
Fuut	-	=	=		400	
Aalscholver	+	=	=		420	
Grote zilverreiger	+	=	=		40	
Lepelaar	+	=	=		3	
Kleine zwaan	-	=	=		120	
Smient	+	=	=		3500	
Krakeend	+	=	=		280	
Pijlstaart	-	=	=		140	
Slobeend	+	=	=		50	
Krooneend	-	=	=		30	
Tafeleend	--	=	=		6600	
Kuifeend	-	=	=		5700	
Brilduiker	+	=	=		220	
Nonnetje	-	=	=		60	
Grote zaagbek	--	=	=		50	
Meerkoet	-	=	=		11000	

De Landelijke Staat van instandhouding is in de tabel weergegeven. + staat voor positief, - staan voor negatief en - - staat voor zeer negatief.

De doelstelling voor oppervlakte, kwaliteit en populatie is in de tabel weergegeven. = staat voor behoud, > staat voor uitbreiding of verbetering, =(<) staat voor Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft “ten gunste van” formulering, * staat voor prioritair habitattype. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

3.3 TOETSINGSKADER BESCHERMDE NATUURMONUMENTEN

3.3.1 MOSTERDVEEN

Gebiedsbeschrijving
Het beschermd natuurmonument Mosterdveen is circa 56 hectare groot en is gelegen in de gemeente Nunspeet. Binnen het gebied wisselen voedselarme vennen omgeven door vochtige heiden, kleine maar goed ontwikkelde hoogveenkernen, stuifduinen en bos elkaar af.

Instandhoudingsdoelstellingen
Alle aanwezige natuurwaarden in het Beschermd natuurmonument zijn beschermd. In het gebied komen vennen voor die een heel scala aan verlandingsstadia herbergen van open water naar hoogveen. De Veenpluis-Veenmosvegetaties maken hier een belangrijk onderdeel van uit. De bossen in het gebied behoren tot het berken-zomereikenbos. Tevens is er plaatselijk veel Kraaihei aanwezig. In het zuidwestelijk gelegen stuifduingebied liggen enkele open stukjes met een grazige vegetatie die behoort tot de zandige droge graslanden. Verder is het gebied van belang voor verschillende soorten zoogdieren (waaronder Wildzwijn en Edelhert), broedvogels (o.a. Havik, Boomvalk en Buizerd), amfibieën en reptielen (o.a. Heikikker), libellen en vlinders. De aanwezige vegetatietypen kunnen worden vertaald naar de volgende habitattypen:

- H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen
- H2330 Zandverstuivingen
- H3160 Zure vennen
- H4030 Droge heide
- H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes) *
- H9190 Oude eikenbossen

3.3.2 LEEMPUTTEN BIJ STAVERDEN

Gebiedsbeschrijving
Het Beschermd natuurmonument Leemputten bij Staverden ligt ten zuidwesten va Staverden betreft een door neerslag gevoed heidegebied, gelegen op de overgang van de hooggelegen heide en het laaggelegen dal van de Hierdense beek binnen de gemeente Ermelo. In dit heidegebied bevindt zich in de bodem onder een zandlaag een leemlaag. Door de van nature afwisselende terreingesteldheid en de verschillende milieutypen die na de winning van leem zijn ontstaan is er een verscheidenheid aan vegetatietypen en soorten aanwezig.

Instandhoudingsdoelstellingen
Alle aanwezige natuurwaarden in het Beschermd natuurmonument zijn beschermd. De vegetatietypen die voorkomen in het gebied betreffen droge en vochtige heiden, heideschraalgrasland, voedselarme heidevennen en voedselarme tot voedselrijke leemputten met een rijke oevervegetatie. De leemputten vormen onder andere geschikt biotoop voor soorten als de Ringslang, vele soorten libellen, waterkevers en –wantsen. De aanwezige vegetatietypen kunnen worden vertaald naar de volgende habitattypen:

- H3160 Zure vennen
- H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)
- H4030 Droge heide
- H6230 Heischrale graslanden *

3.3.3 STATUS BESCHERMDE NATUURMONUMENTEN

De Beschermde natuurmonumenten Mosterdveen en Leemputten bij Staverden liggen binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Veluwe. Wanneer dit Natura 2000-gebied definitief wordt aangewezen onder de Natuurbeschermingswet 1998 dan komt de status van Beschermd natuurmonument voor deze gebieden te vervallen. De beschermde waarden van deze gebieden maken dan onderdeel uit van de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Veluwe. Aangezien Natura 2000-gebied Veluwe op dit moment nog niet definitief is aangewezen, worden de effecten op de Beschermde natuurmonumenten in deze passende beoordeling apart beoordeeld.

4 Effectbepaling en –beoordeling stikstofdepositie

4.1 ALGEMEEN

In deze Passende Beoordeling wordt de stikstofdepositie vanuit het voorkeursalternatief (het voornemen uit het bestemmingsplan Buitengebied) vergeleken met de referentiesituatie (Huidige situatie + CBS-correctie veestapel).

4.1.1 DE REFERENTIESITUATIE

Er zijn verschillende mogelijkheden om de huidige situatie in beeld te brengen, ten behoeve van de referentie:

- Aan de hand van de Huidige situatie vergund wordt een beeld gevormd van de vergunde situatie.
- De Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting brengt de huidige vergunde situatie in beeld voor de veehouderij. Voor de intensieve veehouderij gecorrigeerd met de lagere stalemissies voortkomend uit de AMvB-Huisvesting. Deze worden voor deze situatie als autonome ontwikkeling gezien.
- De Natuurbeschermingswet schrijft voor dat het effect op Natura 2000-gebieden moet worden vergeleken met de bestaande situatie op 7 december 2004[1]. Omdat de huidige situatie niet meer overeenkomt met deze peildatum is de Huidige situatie vergund + CBS-correctie als inschatting genomen voor de situatie op 7 december 2004 (referentiesituatie voor voorliggende Passende Beoordeling).
- De Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting + CBS-correctie veestapel brengt de huidige situatie in beeld voor de veehouderij. Echter voldoen alle veehouderijstallen aan de emissie-eisen uit de AMvB-Huisvesting en voor de veehouderij is gecorrigeerd voor het verschil tussen CBS-tellingen en de vergunde veestapel.

[1] Uit recente jurisprudentie blijkt dat voor gebieden die beschermd zijn op basis van de Natuurbeschermingswet de situatie op 7 december 2004 of eerder wanneer gebieden daarvoor al zijn aangewezen, geldt als toetsingskader (referentiesituatie) in het kader van een Natuurbeschermingswetvergunning. Voor deze Passende Beoordeling op het niveau van het bestemmingsplan Buitengebied is de referentiesituatie bepaald door de vergunde situatie anno 2011 op basis van het Bestand Veehouderij Bedrijven (BVB) te corrigeren met het werkelijk gehouden aantal dieren op basis van CBS-statline. Overigens is het beleid omtrent de Natuurbeschermingswet op dit moment nog volop in ontwikkeling.

4.1.2 HET VOORKEURSALTERNATIEF

In het voorkeursalternatief ontstaat op alle bouwvlakken* met iv-aanduiding een bedrijf van maximaal 1 hectare, tenzij het bouwvlak nu al groter is. Uit de analyse van de milieuruimte t.a.v. geurhinder en de depositie van ammoniak tot aan de grenswaarde (zie onder) blijkt dat alle iv-bedrijven geen of vrijwel geen ruimte hebben voor uitbreiding van emissies en dientengevolge (nagenoeg) op slot zitten. In het voorkeursalternatief is daarom geen sprake van groei in ammoniak- en geuremissies ten opzichte van de vergunde situatie en bedrijven op bouwvlakken met een iv-aanduiding behouden de huidige vergunde emissies. Wel wordt de latente ruimte (verschil tussen vergunde en werkelijke veebezetting) opgevuld. Twee bedrijven met een neventak iv en melkrundveehouderij als hoofdtak zijn als groeiers in melkrundvee meegenomen bij onderstaande bedrijven.
Op alle bouwvlakken* zonder iv-aanduiding ontstaat een bedrijf van maximaal 1,5 hectare (200 melk- en kalfkoeien met bijbehorend jongvee per hectare). Indien op basis van een visuele check op de kaart een bouwvlak van 1,5 hectare niet mogelijk geacht wordt dan is er gekozen voor een minder groot bouwvlak (1 ha of huidige afmetingen bouwvlak).
De bedrijven op een agrarisch bouwvlak met een aanduiding paardenhouderij zijn niet als groeiers geclassificeerd. Alle bedrijven die niet als groeier geclassificeerd zijn houden wat ze hebben, maar gaan wel voldoen aan AMvB-Huisvesting.
In dit voorkeursalternatief is rekening gehouden met de depositiebank zoals vastgelegd in de Gelderse stikstofverordening. Alle bedrijven breiden uit tot aan de grenswaarde voor saldering. Boven de grenswaarde is immers sprake van een afname van de ammoniakdepositie omdat er gesaldeerd moet worden via de depositiebank.

Best-case variant op het voorkeursalternatief
In aanvulling op het voorkeursalternatief is er voor het aspect ammoniak een extra variant gedefinieerd en doorgerekend: de best-case variant op het voorkeursalternatief.

Hierbij is uitgegaan van aanpassingen van de bestaande stallen, verdergaand dan de eisen uit het Besluit Huisvesting. Per diersoort is de minimale ammoniakemissie bepaald die op dit moment vergunbaar is (R.a.v. 2012) en vervolgens zijn emissies van bestaande bedrijven bepaald, indien ze hun dieren zouden houden op de stalsystemen met deze minimale emissies. Deze variant is voor het aspect ammoniak (stikstofbelasting) extra onderzocht en beschreven, om aan te geven of en hoe via bronmaatregelen aan de stallen significante negatieve effecten op Natura 2000-gebieden voorkomen kunnen worden. Dit betreft een modelmatige benadering en is bedoeld om te onderzoeken en te onderbouwen dat dat het bestemmingsplan Buitengebied uitvoerbaar is binnen de kaders van de Natuurbeschermingswet 1998.

Bijlage 1 bevat meer informatie over de wijze van modelberekeningen voor het voorkeursalternatief en de best-case variant op het voorkeursalternatief.

4.2 BEOORDELINGSKADER

4.2.1 VERMESTING EN VERZURING DOOR DEPOSITIE VAN STIKSTOF

Bij de beoordeling van de effecten van de landbouwkundige ontwikkeling in het kader van het bestemmingsplan Buitengebied zijn de volgende gegevens van belang:

- De kritische depositiewaarde van kwalificerende habitattypen.
- De achtergronddepositie.
- De bijdrage van de landbouwkundige ontwikkelingen aan de uitstoot van stikstofdepositie.

Kritische depositiewaarde

De kritische depositiewaarde is de grens waarboven het niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van een habitattype significant wordt aangetast door stikstofdepositie(verzuring/vermesting). Aangezien depositie van invloed kan zijn op de vegetatie en habitattypen (en daarmee op instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden), is er een studie uitgevoerd om kritische depositiewaarden van habitattypen in Nederland te bepalen (Dobben & Hinsberg, 2008).

Achtergronddepositie

De N-depositie in Nederland bestaat uit ammoniak (NHx) en stikstofoxiden (NOx). De uitstoot van N-verbindingen bestaat bij verkeer en industrie voornamelijk uit stikstofoxiden (NOx) en bij de landbouw uit ammoniak (NH_3). De landbouw krijgt veel aandacht bij de stikstofproblematiek. Deze sector veroorzaakt ook een groot gedeelte van de stikstofdepositie in Nederland. Echter, ook andere sectoren veroorzaken stikstofdepositie. De stikstofdepositie op natuurgebieden is voor de helft afkomstig uit de Nederlandse landbouw, in de vorm van ammoniak. Een kleiner deel van de stikstofdepositie is, in de vorm van stikstofoxides, afkomstig van verkeer en industrie. Ongeveer een kwart van de stikstofdepositie is afkomstig uit het buitenland (zie Afbeelding 3).

Afbeelding 3: Bijdragen van verschillende bronnen aan de stikstofdepositie op natuurgebieden (bron: Milieu en Natuurplanbureau, taskforce ovv hr C. Trojan, 2008).

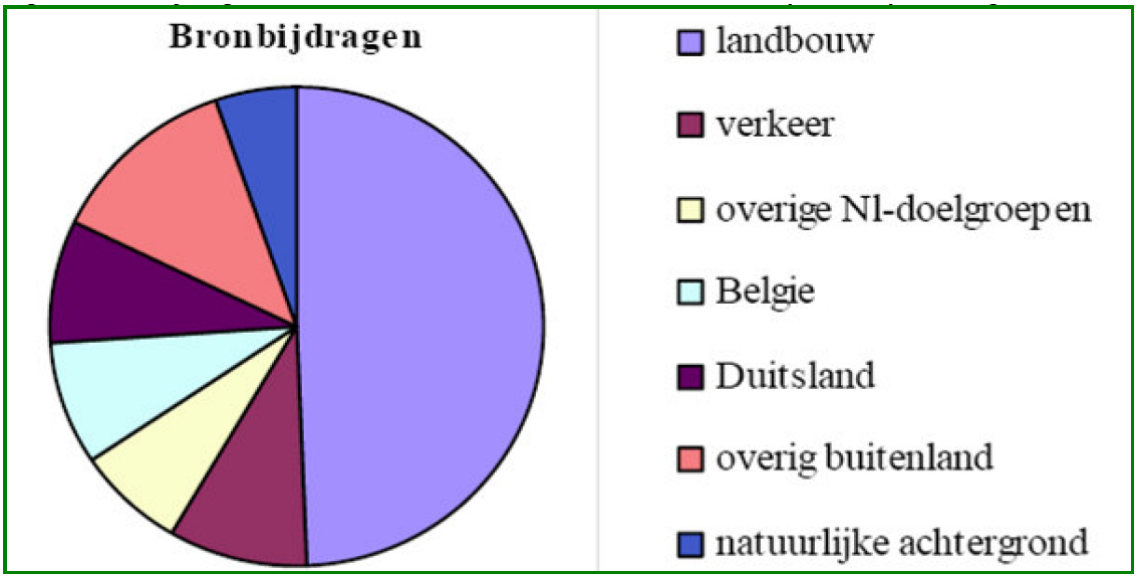

De huidige stikstofdepositie in het plangebied wordt in deze studie onderscheiden in de depositie van de landbouw in het plangebied zelf en de depositie vanuit het totaal aan bronnen, de zogenaamde achtergronddepositie. De bijdrage van de landbouw in het plangebied wordt gemodelleerd. De totale depositie wordt ontleend aan de grootschalige milieukaarten van het PBL.

Bijdrage landbouwkundige ontwikkelingen aan de stikstofdepositie
In het bestemmingsplan zijn uitbreidingsmogelijkheden opgenomen voor verschillende agrarische bedrijven. Dit kan leiden tot een toename van de ammoniakuitstoot wat extra stikstofdepositie kan veroorzaken op de beschermde habitattypen in de Natura 2000-gebieden. Tevens kunnen de ontwikkelingen die mogelijk worden gemaakt in het bestemmingsplan zorgen voor een toename van het verkeer in het gebied. Deze toename kan ook zorgen voor extra stikstofdepositie. De toename van het verkeer zal beperkt zijn. Aangezien er niets aan de wegenstructuur verandert vinden er in relatie tot wegen geen nieuwe ontwikkelingen plaats en worden de effecten van deze depositie buiten beschouwing gelaten. De bijdrage van de landbouw aan de stikstofdepositie wordt voor de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en het voorkeursalternatief gemodelleerd.

4.2.2 BEOORDELINGSWIJZE NEDERLAND

Beschouwing kritische depositiewaarde
Voor een kwantitatieve beoordeling van het effect van stikstofdepositie op de kwalificerende habitats wordt gebruik gemaakt van de kritische depositiewaarde. Dit is de grens waarboven niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitattype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie. Als de stikstofdepositie hoger is dan de kritische depositiewaarde, dan zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet uit te sluiten.

De term 'critical load' wordt in de milieuwetenschappen gedefinieerd als: "een kwantitatieve schatting op basis van de best beschikbare kennis van de belasting door één of meer verontreinigingen waar beneden geen significante schadelijke effecten optreden bij specifieke gevoelige elementen van het milieu" (Langan & Hornung, 1992).

Van Dobben en Van Hinsberg (2008) geven de meest recente gegevens van kritische depositiewaarden voor de Nederlandse Natura 2000-gebieden. De kritische depositiewaarden voor stikstof zijn op een zodanige manier bepaald dat verzuring en vermesting hierin zijn verdisconteerd. Het effect van stikstofdepositie omvat daarom zowel de effecten van verzuring als vermesting. Het rapport is vastgesteld na beoordeling door een internationale reviewcommissie..
Van Dobben en Van Hinsberg (2008) geven aan dat de beschikbaarheid van habitatspecifieke drempelwaarden (in plaats van gebiedspecifieke) de mogelijkheid opent ruimtelijk te differentiëren naar effecten op verschillende habitats. In de begeleidende brief van het ministerie van LNV (nu EL&I), bij het vrijgeven van het bovengenoemde rapport, wordt het volgende gesteld over het gebruik van kritische depositiewaarden voor stikstof:
"Het gebruik van kritische depositiewaarden voor stikstof bij vergunningverlening moet aanzienlijk worden genuanceerd. Beschouw deze waarden veeleer als hulpmiddel op basis waarvan de uiteindelijk te behalen doelstelling mede is gebaseerd". Dit komt overeen met een conclusie uit het rapport "Stikstof/ammoniak in relatie tot Natura 2000" van de door de Minister van LNV (nu EL&I) ingestelde Taskforce Ammoniak (Commissie Trojan, 2008). Volgens de Taskforce zijn kritische depositiewaarden niet meer dan een nuttig wetenschappelijk hulpmiddel bij het beoordelen van milieubelasting op natuurgebieden. Deze waarden kunnen niet strikt worden toegepast bij het beantwoorden van de vraag of een vergunning voor uitbreiding kan worden verleend.

Bij een vergunningaanvraag moet worden getoetst in hoeverre een initiatief een belemmering vormt voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied. Voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen zijn meer factoren van belang dan alleen depositie. De Minister van LNV (nu EL&I) heeft dit standpunt ingenomen in de brief waarbij het rapport van Van Dobben en Van Hinsberg (2008) openbaar is gemaakt. In deze brief van het Ministerie van LNV van 16 juli 2008 wordt een lijst van factoren gegeven die, naast stikstofdepositie, eveneens van belang zijn. Dit wordt bevestigd in de "Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden" dat het ministerie van LNV (2008a) heeft opgesteld.

De conclusie is dat bij de toetsing van mogelijk schadelijke initiatieven, aan de kritische depositiewaarden geen absolute betekenis kan worden gehecht. Een significant negatief effect op de staat van instandhouding kan niet worden afgeleid van alleen het overschrijden van de kritische depositiewaarde. Voor een dergelijke conclusie dienen meer factoren te worden bekeken. De kritische depositiewaarden moeten worden gezien als een wetenschappelijk hulpmiddel bij het beoordelen van de milieubelasting van Natura 2000-gebieden.

Toetsingskader stikstofdepositie

Voor het beoordelen van effecten van stikstofdepositie op gevoelige Natura 2000-gebieden bestaat op het moment van het opstellen van voorliggend rapport geen toetsingskader. Het oorspronkelijke Toetsingskader Ammoniak is door de Raad van State vernietigd.
Naar aanleiding daarvan deed de Commissie Trojan (2008) aanbevelingen voor een meer op maatwerk gebaseerde aanpak.
Mede op basis van deze aanbevelingen stelde het Ministerie van LNV (2008a) de "Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden" op.

In juni 2009 adviseerde de Adviesgroep Huys (2009) aan de Minister van LNV over de problematiek. In een brief van de Minister van LNV (2009a) aan de Tweede Kamer d.d. 30 juni 2009 over Natura 2000, reageert zij op het advies van de Adviesgroep Huys d.d. 19 juni 2009 ('Meer dynamiek bij de uitvoering van nationale en Europese natuurwetgeving'). De Adviesgroep Huys geeft aan dat de kritische depositiewaarde in het Nederlandse beleid een te grote aandacht heeft gekregen en dat die waarde te strikt is geformuleerd en toegepast. Dit doet geen recht aan de werkelijkheid dat depositie slechts één van de elementen is, die eraan bijdragen dat geen gunstige staat van instandhouding kan worden bereikt of behouden.

De adviesgroep beveelt aan het belang van de kritische depositiewaarde te relativeren en verwacht dat daardoor de nadruk bij toetsing door de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State zal verminderen.
Deze aanbeveling is in lijn met het advies van de Commissie Trojan (2008). Het ministerie gaf aan dat zij van mening is dat de kritische depositiewaarde niet in absolute termen moet worden gebruikt. Deze waarde is richtinggevend voor de langere termijn, maar niet noodzakelijkerwijs een realistisch streven voor de korte termijn. Dat geldt zeker in gebieden waar de feitelijke depositie al vele malen hoger is dan de kritische depositiewaarde.
De minister onderschrijft, zoals genoemd door de adviesgroep, het belang van het inzichtelijk maken van de gevolgen van een initiatief voor de instandhoudingsdoelstellingen door middel van een Passende Beoordeling.

Aankondiging nieuw beleid
De minister bereidt een voorstel voor, dat voorziet in een specifiek beoordelingsregime voor stikstof. In de situatie dat een activiteit per saldo niet leidt tot een toename van de stikstofdepositie in een gebied, heeft deze activiteit geen invloed op de stikstofdepositie en is er feitelijk sprake van een 'standstill-situatie'. In een dergelijke situatie is geen sprake van een project met mogelijk significante effecten, die verband houden met de stikstofemissie. Dergelijke activiteiten zouden volgens het ministerie doorgang moeten vinden. In dat geval wordt de stikstofdepositie bij de vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 buiten beschouwing gelaten. Of dit ten aanzien van dit plan zo is, kan worden beoordeeld op grond van een analyse van de historische ontwikkeling van de stikstofdepositie door de tijd heen, in relatie tot de op die momenten geldende wetgeving. Wettelijk moet worden verzekerd dat bij gelijkblijvende depositie een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 niet kan worden geweigerd.

Rijk en provincies hebben begin november 2009 overeenstemming bereikt over de hoofdlijnen van een effectieve aanpak van de stikstofproblemen in en nabij Natura 2000-gebieden. Een zogenoemde Programmatische Aanpak Stikstof wordt op hoofdlijnen zo snel mogelijk in het kabinet vastgesteld, maar is thans nog niet beschikbaar.

Provinciale Verordening stikstof en Natura 2000
Vooruitlopend op de PAS heeft de provincies Gelderland een provinciale stikstofverordening vastgesteld.

Verordening Stikstof en Natura 2000 Gelderland
De Verordening Stikstof en Natura 2000 Gelderland heeft als doel de vastgelopen vergunningverlening aan veehouderijbedrijven weer vlot te trekken. Bedrijven die willen uitbreiden kunnen alleen een vergunning krijgen als ook de stikstofbelasting op de Natura 2000-gebieden daalt. De verordening bereikt deze twee doelen met behulp van een salderingssysteem. Het salderingssysteem, dat wordt beheerd door de provincie, registreert de stikstofuitstoot door veehouderijbedrijven, ook wel depositieruimte genoemd, en houdt de ontwikkeling daarvan bij.

Als de depositieruimte van een bedrijf afneemt door het geheel of gedeeltelijk beëindigen van de activiteiten, kan een ander bedrijf deze depositieruimte voor een deel overnemen. Het salderingssysteem is gemeentegrens overstijgend.

Als de stikstofuitstoot door de uitbreiding een bepaalde drempelwaarde overschrijdt, is het bedrijf dat de vergunning aanvraagt verplicht om gebruik te maken van het salderingssysteem. De drempelwaarde is gerelateerd aan de stikstofgevoeligheid van het nabijgelegen Natura 2000-gebied en is 0,5% van de kritische depositiewaarde van een stikstofgevoelig habitat, met uitzondering van de Natura 2000-gebieden Rijntakken, waarvoor een waarde van 1% van de kritische depositiewaarde geldt. Beneden deze drempelwaarde hoeft er niet gesaldeerd te worden en krijgt het bedrijf de Nb-wetvergunning zonder extra voorwaarden ten aanzien van de stikstofuitstoot. Boven deze drempelwaarde treedt het salderingssysteem in werking. Met dit systeem is de kans op een afname aan stikstofdepositie op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden groot.

4.2.3 KRITISCHE DEPOSITIEWAARDEN

Bij stikstofdepositie gaat het om vermestende en verzurende depositie. Met de huidige gegevens is het niet mogelijk een onderscheid te maken tussen vermestende en verzurende depositie. In de bepaling van de kritische depositiewaarden zijn zowel verzuring als vermesting verdisconteerd. Van Dobben & Van Hinsberg (2008) hebben een overzicht gemaakt van kritische depositiewaarden toegepast op de Nederlandse Natura 2000-gebieden. Uit dit overzicht is per habitattype de gevoeligheidsklasse voor stikstof overgenomen. In Tabel 3 zijn de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden Veluwe en Veluwerandmeren weergegeven. Tevens zijn de kritische depositiewaarden (KDW) van de habitattypen opgenomen en is weergegeven of de achtergronddepositie van stikstof de KDW in de huidige situatie al overschrijdt. Aangezien de habitattypen van de Beschermde natuurmonumenten Mosterdveen en Leemputten bij Staverden tevens zijn aangemeld onder het Natura 2000-gebied Veluwe, zijn deze hier niet apart vermeld.

Uit Tabel 3 blijkt dat bij alle voor verzuring en vermesting gevoelige habitattypen de kritische depositiewaarde wordt overschreden door de achtergronddepositie.

Tabel 3: De Natura 2000-gebieden Veluwe en Veluwerandmeren met instandhoudingsdoelstellingen (habitattypen). Voor de habitattypen is de kritische depositiewaarde (KDW) weergegeven. Habitattypen die vet zijn weergegeven, zijn gevoelig tot zeer gevoelig voor stikstofdepositie (vermesting en verzuring). De habitattypen zijn oranje gemarkeerd wanneer de achtergronddepositie (zie Tabel 4) de KDW overschrijdt.

Habitattype	KDW (mol N/ha/jaar)	Veluwe	Veluwerandmeren
H2310 Stuifzandheiden met struikhei	**1100**	**X**	
H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	**1100**	**X**	
H2330 Zandverstuivingen	**740**	**X**	
H3130 Zwakgebufferde vennen	**410**	**X**	
H3140 Kranswierwateren	>2400		**X**
H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	**2100**		**X**
H3160 Zure vennen	**410**	**X**	
H3260A Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)	>2400	X	
H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	**1300**	**X**	
H4030 Droge heide	**1100**	**X**	
H5130 Jeneverbesstruwelen	**2180**	**X**	
H6230 Heischrale graslanden	**830**	**X**	
H6410 Blauwgraslanden	**1100**	**X**	
H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes)	**400**	**X**	
H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	**1600**	**X**	
H9120 Beuken-eikenbossen	**1400**	**X**	
H9160A Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	**1400**	**X**	
H9190 Oude eikenbossen	**1100**	**X**	
H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	**1860**	**X**	

4.2.4 ACHTERGRONDDEPOSITIE

De huidige achtergronddeposities in Nederland (2011) zijn weergegeven in Tabel 4. De verwachting is dat ook in de toekomst (2020) nog steeds een overschrijding van de kritische depositiewaarden plaatsvindt op deze stikstofgevoelige habitattypen.

Tabel 4: Achtergronddepositiewaarden (in mol N/ha/jr.) in 2011 in de Natura 2000-gebieden in Nederland (bron: CPB/ RIVM, concentratiekaart stikstof van het jaar 2011, berekening uit 2012)

Natura 2000-gebied	Minimaal	Gemiddeld	Maximaal
Veluwe	1360	2300	4250
Veluwerandmeren	1000	1300	2600

4.3 EFFECTBESCHRIJVING EN EFFECTBEOORDELING

4.3.1 VERANDERING STIKSTOFDEPOSITIE DOOR HET VOORKEURSALTERNATIEF

Stikstofdepositiewaarden

Tabel 5 geeft voor de referentiesituatie en het voorkeursalternatief de minimale, maximale en gemiddelde waardes van stikstofdeposities per habittatype in de Natura 2000-gebieden Veluwe en Veluwerandmeren weer. Dit betreft de totale depositie van stikstof als gevolg van stalemissies vanuit het plangebied. In Tabel 5 zijn alleen de stikstofgevoelige habitattypen opgenomen die voorkomen binnen het invloedsgebied.

Tabel 5: De stikstofdepositiewaardes voor de referentiesituatie en het voorkeursalternatief op de verschillende Natura 2000-gebieden.

		Totale stikstofdepositie (mol N/ha/jaar)					
		Huidige situatie + CBS-correctie veestapel (referentiesituatie)			Voorkeursalternatief		
Situatie		Min.	Max.	Gem.	Min.	Max.	Gem.
Natura 2000-gebied	**Habitattype**						
Veluwe	H2310	0,6	144,8	14,7	1,1	246,6	26,4
	H2320	1,5	2,9	2,1	2,8	5,5	4,1
	H2330	0,6	527,0	39,2	1,1	882,9	67,7
	H3130	1,6	1,6	1,6	2,9	3,0	3,0
	H3160	0,7	4,5	2,4	1,3	8,7	4,5
	H4010A	0,7	11,9	2,3	1,2	22,4	4,2
	H4030	0,5	78,5	1,7	0,9	135,0	3,2
	H5130	1,1	4,8	2,3	2,0	9,3	4,4
	H6230	0,7	2,1	1,3	1,3	3,8	2,4
	H7110B	3,9	5,4	4,7	7,5	10,4	8,9
	H9120	0,6	45,3	3,1	1,2	83,6	5,8
	H9190	0,9	79,5	8,9	1,7	149,0	16,8
	H91E0C	2,8	6,0	3,6	5,0	10,9	6,6
Veluwerandmeren	H3150	1,2	22,7	6,8	2,2	42,6	13,0

Min.: Minimaal; de waarde van de cel die de laagste waarde heeft binnen het rekenkundige grid.

Max: Maximaal; de waarde van de cel die de hoogste waarde heeft binnen het rekenkundige grid.

Gem: Gemiddeld; het gemiddelde van de waarden van alle cellen binnen het rekenkundige grid.

Effectbeschrijving

Uit Tabel 5 blijkt het volgende:

- In Natura 2000-gebied Veluwe leidt het Voorkeursalternatief bij alle kwalificerende habitattypen tot een hogere stikstofdepositie dan in de referentiesituatie. Bij alle habitattypen ligt de depositiewaarde in het voorkeursalternatief 1,5 tot 2 maal hoger dan in de referentiesituatie. De gemiddelde depositietoename varieert daarbij van 0,9 tot 28,5 mol N/ha/jaar.
- De gemiddelde depositiewaarde in Natura 2000-gebied Veluwe is het hoogst ter plaatse van habitattype H2330 Zandverstuivingen, zowel in de referentiesituatie (gem. 39,2 mol N/ha/jaar) als in het voorkeursalternatief (gem. 67,7 mol N/ha/jaar).
- In Natura 2000-gebied Veluwerandmeren neemt de gemiddelde depositiewaarde ter plaatse van het habitattype H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden in het Voorkeursalternatief met 6,2 mol N/ha/jaar toe ten opzichte van de referentiesituatie.

Effectbeoordeling

Natura 2000-gebied Veluwe

- In Natura 2000-gebied Veluwe ligt de achtergronddepositie in de huidige situatie tussen de 1360 en 4250 mol N/ha/jr. De kritische depositiewaarde van het meest gevoelige habitattype H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes) is 400 mol N/ha/jr. Deze wordt in de huidige situatie overschreden. Ook voor de zeer gevoelige habitattypen H2310 Stuifzandheiden met struikhei, H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen, H2330 Zandverstuivingen, H3130 Zwakgebufferde vennen, H3160 Zure vennen, H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden), H4030 Droge heide, H6230 Heischrale graslanden, H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes), H9190 Oude eikenbossen is overschrijding in de huidige situatie aan de orde. Het voorkeursalternatief leidt tot een gemiddelde toename van de stikstofdepositie ter plaatse van deze habitattypen tussen de 0,9 en 28,5 mol N/ha/jaar. Hierdoor kan niet worden uitgesloten dat de kwaliteit van deze habitattypen negatief wordt beïnvloed.
- Voor de overige gevoelige habitattypen H5130 Jeneverbesstruwelen, H9120 Beuken-eikenbossen en H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) hangt het af van de locatie van depositie of overschrijding aan de orde is. Het voorkeursalternatief leidt tot een gemiddelde toename van de stikstofdepositie ter plaatse van deze habitattypen tussen de 2,1 en 3,0 mol N/ha/jaar. Indien de kritische depositiewaarde van deze habitattypen wordt overschreden kan niet worden uitgesloten dat de kwaliteit van deze habitattypen negatief wordt beïnvloed.
- De habitattypen H6410 Blauwgraslanden, H9160A Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden) en H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen komen niet voor binnen het invloedsgebied. Het habitattype H3260A Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels) is niet gevoelig voor stikstofdepositie. Negatieve effecten op deze habitattypen kunnen om die reden worden uitgesloten.
- De kwalificerende soorten van Natura 2000-gebied Veluwe worden indirect beïnvloed door een stikstofdepositietoename, als gevolg van het effect op de habitattypen die het biotoop vormen voor deze soorten. Voor de soorten die voornamelijk verbonden zijn aan de voor stikstof zeer gevoelige habitattypen (waaronder nachtzwaluw, draaihals, tapuit) blijkt uit bovenstaande dat de kritische depositiewaarde van deze habitattypen reeds door de achtergronddepositie wordt overschreden, en het voorkeursalternatief leidt tot een gemiddelde toename van 0,9 en 28,5 mol N/ha/jaar. Hierdoor kan niet worden uitgesloten dat de kwaliteit van het biotoop en daarmee het voortbestaan van de betreffende soorten negatief wordt beïnvloed. Voor de soorten die voornamelijk verbonden zijn aan de overige gevoelige habitattypen (waaronder zwarte specht, vliegend hert) hangt het af van de locatie of de kritische depositiewaarde van deze habitattypen wordt overschreden. Indien dit het geval is kan niet worden uitgesloten dat de kwaliteit van het biotoop en daarmee het voortbestaan van de betreffende soorten negatief wordt beïnvloed.

Natura 2000-gebied Veluwerandmeren

- In Natura 2000-gebied Veluwerandmeren ligt de achtergronddepositie in de huidige situatie tussen de 1000 en 2600 mol N/ha/jr. De kritische depositiewaarde van het gevoelige habitattype H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden is 2100 mol N/ha/jr. Voor dit habitattype hangt het af van de locatie van depositie of overschrijding aan de orde is. Het voorkeursalternatief leidt tot een gemiddelde toename van de stikstofdepositie ter plaatse van dit habitattype van 6,2 mol N/ha/jaar.
- Het habitattype H3140 Kranswierwateren is niet gevoelig voor stikstofdepositie. Negatieve effecten op dit habitattype kunnen om die reden worden uitgesloten.
- De kwalificerende soorten van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren worden indirect beïnvloed door een stikstofdepositietoename, als gevolg van het effect op de habitattypen die het biotoop vormen voor deze soorten. Alle kwalificerende soorten van dit Natura 2000-gebied hebben zowel het habittatype H3140 Kranswierwateren als habitattype H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden als biotoop. Aangezien het grootste deel van het Natura 2000-gebied bestaat uit habitattype H3140 Kranswierwateren, en dit habitattype niet gevoelig is voor stikstofdepositie, kan hieruit worden geconcludeerd dat de kwalificerende soorten geen negatieve effecten zullen ondervinden van de stikstofdepositietoename veroorzaakt door het voorkeursalternatief.

Beschermde natuurmonumenten Mosterdveen en Leemputten bij Staverden

- De Beschermde natuurmonumenten Mosterdveen en Leemputten bij Staverden liggen binnen het Natura 2000-gebied Veluwe. De habitattypen van deze gebieden komen overeen met de habitattypen waarvoor dit Natura 2000-gebied is aangemeld. De effecten op de Beschermde natuurmonumenten komen om die reden overeen met de effecten op Natura 2000-gebied Veluwe voor de betreffende habitattypen. Binnen de Beschermde natuurmonumenten liggen de zeer gevoelige habitattypen H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen, H2330 Zandverstuivingen, H3160 Zure vennen, H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden), H4030 Droge heide, H6230 Heischrale graslanden *, H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes) * en H9190 Oude eikenbossen. Voor deze habitattypen is overschrijding van de kritische depositiewaarde in de huidige situatie aan de orde. Het voorkeursalternatief leidt tot een gemiddelde toename van de stikstofdepositie ter plaatse van deze habitattypen tussen de 0,9 en 28,5 mol N/ha/jaar. Hierdoor kan niet worden uitgesloten dat de kwaliteit van deze habitattypen negatief wordt beïnvloed.
- De aanwezige soorten in de Beschermde natuurmonumenten Mosterdveen en Leemputten bij Staverden worden indirect beïnvloed door een stikstofdepositietoename, als gevolg van het effect op de habitattypen die het biotoop vormen voor deze soorten. Voor de soorten die direct en uitsluitend verbonden zijn aan de voor stikstof zeer gevoelige habitattypen, blijkt uit bovenstaande dat de kritische depositiewaarde van deze habitattypen reeds door de achtergronddepositie wordt overschreden, en het voorkeursalternatief leidt tot een gemiddelde toename van 0,9 en 28,5 mol N/ha/jaar. Hierdoor kan niet worden uitgesloten dat de kwaliteit van het biotoop en daarmee het voortbestaan van de betreffende soorten negatief wordt beïnvloed.

Conclusies

De huidige achtergronddepositie zorgt voor veel habitattypen voor een overbelaste situatie. In dergelijke gevallen is elke verdere verhoging van stikstofdepositie door activiteiten die emissie van stikstof met zich mee brengen, zeer ongewenst. Uit bovenstaande effectbeoordeling komen de volgende conclusies naar voren:

- Voor Natura 2000-gebied Veluwe kunnen significant negatieve effecten als gevolg van de stikstofdepositietoename door het voorkeursalternatief niet worden uitgesloten voor de zeer gevoelige habitattypen en daaraan verbonden kwalificerende soorten in het invloedsgebied.

- Voor de overige gevoelige habitattypen van Natura 2000-gebied Veluwe binnen het invloedsgebied wordt de kritische depositiewaarde in de huidige situatie nog niet in alle gevallen overschreden door de achtergronddepositie. Het hangt af van de locatie of de depositietoename door het voorkeursalternatief leidt tot een overschrijding van de kritische depositiewaarde en daarmee tot een significant negatief effect op de aanwezige habitattypen en daaraan verbonden kwalificerende soorten.
- Voor het gevoelige habitattype H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren wordt de kritische depositiewaarde in de huidige situatie nog niet in alle gevallen overschreden door de achtergronddepositie. Het hangt af van de locatie of de depositietoename door het voorkeursalternatief leidt tot een overschrijding van de kritische depositiewaarde en daarmee tot een significant negatief effect op het aanwezige habitattype.
- Voor de kwalificerende soorten van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren kunnen significant negatieve effecten worden uitgesloten, aangezien het grootste deel van het biotoop van deze soorten, wat bestaat uit habitattype H3140 Kranswierwateren, niet stikstofgevoelig is.
- Voor de Beschermde natuurmonumenten Mosterdveen en Leemputten bij Staverden kan niet worden uitgesloten dat als gevolg van de stikstofdepositietoename door het voorkeursalternatief een aantasting optreedt van de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden.

Bij elke individuele aanvraag zal worden ingegaan op de vraag of een toename van depositie aan de orde is en of als gevolg hiervan negatieve effecten op Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten optreden. Hierbij zal met behulp van gegevens over de lokale situatie worden beoordeeld wat per geval de effecten zijn. Per geval zal worden bepaald hoe de lokale situatie is ten aanzien van de aanwezige habitattypen en of toename van stikstofdepositie op de betreffende locatie leidt tot negatieve effecten op deze habitattypen. Dit zal per geval verschillen.

4.3.2 VERANDERING AMMONIAKEMISSIE DOOR BEST-CASE VARIANT OP HET VOORKEURSALTERNATIEF

Stikstofdepositiewaardes

In aanvulling op het voorkeursalternatief is er een extra variant gedefinieerd en doorgerekend: de best-case variant op het voorkeursalternatief.

Hierbij is uitgegaan van aanpassingen van de bestaande stallen, verdergaand dan de eisen uit het Besluit Huisvesting. Per diersoort is de minimale ammoniakemissie bepaald die op dit moment vergunbaar is (R.a.v. 2012) en vervolgens zijn emissies van bestaande bedrijven bepaald, indien ze hun dieren zouden houden op de stalsystemen met deze minimale emissies.

In Tabel 6 zijn de stikstofdepositiewaardes weergegeven voor de best-case variant, in vergelijking met de stikstofdepositiewaardes voor de referentiesituatie en het voorkeursalternatief.

Tabel 6: De stikstofdepositiewaardes voor de best-case variant op het voorkeursalternatief (rechterkolom, vetgedrukt), in vergelijking met de stikstofdepositiewaardes voor de referentiesituatie en het voorkeursalternatief op de verschillende Natura 2000-gebieden.

		Huidige situatie + CBS-correctie veestapel (referentiesituatie)			Voorkeursalternatief			Best-case variant op het voorkeurs-alternatief		
Situatie		**Min.**	**Max.**	**Gem.**	**Min.**	**Max.**	**Gem.**	**Min.**	**Max.**	**Gem.**
Natura 2000-gebied	**Habitattype**									
Veluwe	H2310	0,6	144,8	14,7	1,1	246,6	26,4	**0,2**	**30,2**	**4,4**

Situatie		Huidige situatie + CBS-correctie veestapel (referentiesituatie)			Voorkeursalternatief			Best-case variant op het voorkeurs-alternatief		
		Min.	Max.	Gem.	Min.	Max.	Gem.	Min.	Max.	Gem.
	H2320	1,5	2,9	2,1	2,8	5,5	4,1	**0,6**	**1,2**	**0,9**
	H2330	0,6	527,0	39,2	1,1	882,9	67,7	**0,2**	**96,5**	**9,1**
	H3130	1,6	1,6	1,6	2,9	3,0	3,0	**0,5**	**0,6**	**0,5**
	H3160	0,7	4,5	2,4	1,3	8,7	4,5	**0,3**	**1,8**	**0,9**
	H4010A	0,7	11,9	2,3	1,2	22,4	4,2	**0,2**	**4,5**	**0,8**
	H4030	0,5	78,5	1,7	0,9	135,0	3,2	**0,2**	**17,7**	**0,6**
	H5130	1,1	4,8	2,3	2,0	9,3	4,4	**0,4**	**2,1**	**0,9**
	H6230	0,7	2,1	1,3	1,3	3,8	2,4	**0,2**	**0,7**	**0,4**
	H7110B	3,9	5,4	4,7	7,5	10,4	8,9	**1,6**	**2,3**	**1,9**
	H9120	0,6	45,3	3,1	1,2	83,6	5,8	**0,2**	**15,8**	**1,1**
	H9190	0,9	79,5	8,9	1,7	149,0	16,8	**0,3**	**38,1**	**3,7**
	H91E0C	2,8	6,0	3,6	5,0	10,9	6,6	**0,9**	**1,9**	**1,2**
Veluwerandmeren	H3150	1,2	22,7	6,8	2,2	42,6	13,0	**0,5**	**8,6**	**2,9**

Min.: Minimaal; de waarde van de cel die de laagste waarde heeft binnen het rekenkundige grid.

Max: Maximaal; de waarde van de cel die de hoogste waarde heeft binnen het rekenkundige grid.

Gem: Gemiddeld; het gemiddelde van de waarden van alle cellen binnen het rekenkundige grid.

Effectbeschrijving

Uit Tabel 6 blijkt het volgende:

- De best-case variant leidt tot een grote afname van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebied Veluwe, zowel ten opzichte van het voorkeursalternatief als ten opzichte van de referentiesituatie.
  De gemiddelde depositieafname van de best-case variant ten opzichte van de referentiesituatie ligt tussen de 0,9 en 30,1 mol N/ha/jaar.
- De best-case variant leidt tevens tot een grote afname van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebied Veluwerandmeren, zowel ten opzichte van het voorkeursalternatief als ten opzichte van de referentiesituatie. De gemiddelde depositieafname van de best-case variant ten opzichte van de referentiesituatie bedraagt 3,9 mol N/ha/jaar.

Effectbeoordeling en conclusies

- Het voorkeursalternatief kan zorgen voor een toename aan stikstofbelasting en heeft daarmee mogelijk significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten. Een dergelijke ontwikkeling past niet binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet 1998. Het benutten van de planologische mogelijkheden die geboden worden in het ontwerp bestemmingsplan, is dus niet mogelijk bij een dergelijke “ontwikkeling”.
- Indien er gebruik wordt gemaakt van de inzet van de best beschikbare staltechnieken (best-case variant) is er geen sprake meer van een toename, maar een afname van stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten in vergelijking met het referentieniveau van de Natuurbeschermingswet (Vergunde situatie gecorrigeerd voor de feitelijke bezetting via de CBS-correctie). Uitgaande van de inzet van dergelijke technieken bij nieuwe maar ook bestaande bedrijven, is het dus mogelijk om gebruik te maken van de geboden planologische ruimte, binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet.

4.3.3 MITIGERENDE MAATREGELEN

Stimuleren van verdergaande emissiebeperkende maatregelen dan wettelijk vereist volgens de AMvB-Huisvesting en de IPPC-richtlijn voor grote bedrijven is een mogelijk extra mitigerende maatregel (zie resultaat alternatief best beschikbare technieken). Indien de gemeente hiertoe besluit, is het voor de hand liggend om dit toe te passen bij omgevingsvergunningen (Wabo). Ook kan de gemeente een bijdrage leveren aan de implementatie van het generiek beleid gericht op een versnelde afname van de emissie van ammoniak, o.a. door het gebruik van emissiearme stalsystemen en andere technieken om emissies te voorkomen en te beperken te stimuleren en, waar deze verplicht zijn, te controleren op een goede werking. Een actief gemeentelijk beleid gericht op het intrekken van onbenutte planologische mogelijkheden voor hergebruik van bestaande veehouderijen kan helpen de vergunde emissie van ammoniak nog verder te doen dalen. Gezien de afstand tussen de veehouderijen in Harderwijk en de Natura 2000-gebieden zullen positieve effecten van een gemeentelijk gebiedsgericht beleid groot zijn.

4.3.4 CUMULATIEVE EFFECTEN

In een Passende Beoordeling is het nodig om een beschouwing te geven van de cumulatie van effecten. Immers als een plan op zichzelf slechts geringe effecten heeft, kan het effect aanzienlijk zijn in combinatie met een aantal andere projecten met geringe effecten. In dit geval gaat het om cumulatie van effecten als gevolg van stikstofdeposities.

In de gemeente Harderwijk en de omringende gemeentes zijn geen (grootschalige) ontwikkelingen voorzien, die leiden tot een toename van stikstofdepositie in de omgeving (informatie van gemeente Harderwijk. Vooralsnog zijn geen projecten voorzien waarvoor sprake is van cumulatie van effecten. Wanneer nieuwe initiatieven in de omgeving ontwikkeld worden, is het noodzakelijk om in nadere toetsingen aandacht te besteden aan mogelijke cumulatie van stikstof in Natura 2000-gebieden. Indien maatregelen genomen worden (effect- of brongericht) zijn effecten mogelijk uit te sluiten, maar dit moet per project beoordeeld worden door middel van een toetsing waarin cumulatie wordt meegenomen.

5 Effectbepaling en –beoordeling recreatie

5.1 ALGEMEEN

In het plangebied liggen verschillende verblijfsrecreatieterreinen. Dit zijn zowel scoutingterreinen, campings, bungalowparken en recreatiewoningen. Het deelgebied ten zuiden van de A28 behoort tot krimpgebied in het kader van het groei en krimp beleid van provincie Gelderland.

5.2 BEOORDELINGSKADER

5.2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het noordelijke deel van het plangebied valt buiten Natura 2000-gebied. Het zuidelijke deel van het plangebied valt binnen Natura 2000-gebied Veluwe. Dit deel is aangewezen als krimpgebied voor recreatie. In dit gebied komen zandverstuivingen (H2330) voor (o.a. Beekhuizerzand), stuifzandheiden met struikhei (H2310), beukeneikenbossen (H9120) en oude eikenbossen (H9190). Daarnaast is er leefgebied voor aangewezen vogels.

5.2.2 WERKWIJZE

Verblijfsrecreatie
Het nieuwe bestemmingsplan biedt planologisch geen ruimte voor nieuwe recreatiewoningen of trekkershutten. Permanente bewoning van recreatiewoningen in individueel bezit wordt tegengegaan. Ook is er geen mogelijkheid voor het omvormen van huidige recreatie (bijvoorbeeld van kampeermiddelen naar recreatiewoningen). De worst-case benadering voor recreatie gaat daarom uit van de volgende mogelijkheden:

- Toename oppervlaktemaat stacaravans naar 55 m2.
- Kleinschalig kamperen (maximaal 25 standplaatsen) kan op maximaal 37 locaties in het plangebied worden toegestaan.

Hierdoor worden de volgende effecten in het alternatief beoordeeld:

- Toename van het aantal kampeerlocaties (toename overnachtingsplaatsen).
- Toename van verkeersbewegingen.

Dagrecreatie

Voor dagrecreatie wordt de situatie voor de twee aanwezige scoutingterreinen vastgelegd. Op beide terreinen mogen gebouwen en terreinen gebruikt worden voor overnachtingen. Extensieve dagrecreatie wordt gestimuleerd binnen de bestemmingen 'Agrarisch', Agrarisch met waarden', 'Natuur' en 'water' en bij agrarische bedrijven worden picknicktafels, informatieborden en bewegwijzering toegestaan in de bouwregels.

- Omdat dagrecreatie alleen de bestaande dagrecreatie wordt vastgelegd en het stimuleren van extensieve recreatie alleen gebeurd door kleinschalige ontwikkelingen zoals picknicktafels, borden en bewegwijzering, worden er voor dagrecreatie geen significant negatieve effecten op Natura 2000-gebeiden verwacht. Dit aspect komt daarom verder niet terug in de beoordeling.

5.3 MOGELIJKE EFFECTEN

Toename aantal overnachtingsplaatsen

Ecologische gevolgen van verstoring

Voor de verstoring van vogelrichtlijnsoorten wordt gekeken naar de verstoring van broedvogels. De verstoring van vogels is primair gekoppeld aan het recreatief gebruik van de omgeving van de locatie. Verstoring van vogels leidt tot een lagere bezetting van het gebied met broedparen en een verlaagde reproductie. Beide effecten samen leiden tot een sterk verminderde draagkracht van het gebied, waardoor populaties van soorten onder druk komen te staan (en instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied mogelijk worden aangetast).

Bij een toename van het aantal overnachtingsplaatsen kan de recreatiedruk rond de terreinen ook toenemen. Hierdoor worden vogels verstoord. Hierdoor neemt de geschiktheid van het leefgebied voor vogels af. Niet elke toename hoeft daarbij gelijk een zwaar negatief effect teweeg te brengen: indien er al enige mate van verstoring is dan zorgt een kleine toevoeging niet altijd voor extra verstoring. Door de ligging van de terreinen kan dit het leefgebied van alle vogelrichtlijnsoorten van de Veluwe zijn: wespendief, zwarte specht, boomleeuwerik, tapuit, roodborsttapuit, nachtzwaluw, ijsvogel, draaihals, duinpieper en grauwe klauwier (de laatste drie alleen in potentie omdat die momenteel niet voorkomen).

Toename verkeersbewegingen

Effecten van stikstofdepositie op habitattypen

Vooral (veelal soortenrijke) kruidenvegetaties met langzaam groeiende plantensoorten die klein en laag blijven en die zijn aangepast aan een situatie van permanent 'voedselgebrek' zijn kwetsbaar. Door de stikstofdepositie verrijkt de voedselsituatie ('vermesting') en kunnen grotere, sneller groeiende en meer concurrentiekrachtige planten de soortenrijke vegetaties overwoekeren ('verruiging'). Door de verzurende werking van stikstofdepositie veranderen bodem en water chemisch van karakter waardoor soorten en habitats van basische, neutrale en zwak zure omstandigheden verdwijnen.

De oorspronkelijk aanwezige planten worden daarbij vrijwel geheel verdrongen en/of verdwijnen en er ontstaat een ander vegetatietype. In hoeverre effecten en in welke mate door stikstofdepositie optreden, is afhankelijk van lokale factoren als hydrologische conditie, fosforgehalten, zuurgraad en het gevoerde beheer.

Stikstof als oorzaak van een slechte conditie van habitattypen

Atmosferische depositie van stikstofverbindingen was en is – naast verdroging en areaalverlies (door bijvoorbeeld toedeling andere bestemming)– de afgelopen decennia één van de belangrijkste oorzaken voor de sterke achteruitgang van de Nederlandse natuur. Vooral in matig tot slecht gebufferde natuurgebieden en in de directe omgeving van intensieve veehouderijbedrijven heeft depositie van zuur, stikstofoxiden (NOx) en ammoniumverbindingen (NHy) geleid tot een sterk verlies van natuurwaarden.

> Door toename van de zuurgraad veranderen bodem en water chemisch van karakter waardoor soorten en habitats van basische, neutrale en zwak zure omstandigheden verdwijnen. In veel natuurgebieden is in de diverse vegetaties door decennialange depositie een veel te hoge stikstofvoorraad in de bodem, in plantenresten en levend plantaardig materiaal opgebouwd. De stikstof is als het ware in en op de bodem geaccumuleerd.

Door een mogelijke toename van het aantal kampeerplaatsen kan het aantal verkeersbewegingen toenemen. Hierdoor kan de stikstofdepositie op habitattypen ook toenemen door uitstoot van NOx. Het effect hiervan is dat vegetaties kunnen verruigen en typische en bijzondere soorten verdwijnen (vermesting). Omdat niet berekend kan worden om hoeveel verkeersbewegingen het gaat is ook de toename van depositie niet te berekenen. Dit aspect wordt daarom kwalitatief beoordeeld.

5.4 EFFECTBESCHRIJVING

Toename oppervlaktemaat stacaravans

De toename van de oppervlaktemaat van stacaravans naar 55 m2 meter gaat niet gepaard met een toename aan recreatiedruk. Er zullen geen extra overnachtingsplaatsen bijkomen, waardoor de recreatiedruk gelijk blijft. De toename van de oppervlaktemaat zal niet leiden tot effecten op Natura 2000-gebieden.

Kleinschalig kamperen

Uitgangspunten

Kleinschalig kamperen (maximaal 25 standplaatsen) kan op maximaal 37 locaties in het plangebied. Voor de uitbreidingsmogelijkheid van kleinschalig kamperen wordt uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- Deze locaties liggen allemaal in het noordelijke deel van het plangebied, boven de A28.
- Van de 37 mogelijke locaties zijn er 22 aangewezen als intensieve veehouderij, hier zal geen uitbreiding met kleinschalig kamperen plaatsvinden.
- Op de resterende 15 locaties is ongeveer de helft van de locaties geschikt voor verbreding vanwege de kleinschaligheid; op ongeveer 8 locaties gaat dan een vorm van kleinschalig kamperen plaatsvinden.
- Volgens de Monitor vrije tijd en toerisme waren in de provincie Gelderland 110 minicampings actief in de provincie Gelderland en 6 minicampings in de provincie Flevoland. Het aantal landbouwbedrijven in de provincie GLD was dat jaar 12359 en in de provincie Flevoland 1890 (bron: CBS Statline). Hieruit blijkt dat nog geen procent van de landbouwbedrijven hun bedrijfsvoering verbreden met een mini- of boerencamping. De verwachting voor Harderwijk is dat in de komende planperiode maximaal 1 agrarisch bedrijf start met een minicamping.

Ligging locaties

Het noordelijke deel van het plangebied (waar de mogelijke locaties voor kleinschalig kamperen liggen), wordt door de A28 gescheiden Natura 2000-gebied Veluwe, dat ten zuiden hiervan ligt. Er zijn vanuit het noorden 2 mogelijkheden om de A28 te kruisen: helemaal in het oosten van het plangebied via de Hierderweg. Deze weg komt uit bij een bestaande parkeerplaats. De andere mogelijkheid is ongeveer in het midden van het noordelijke plangebied, via een wandel- en fietsbrug.
De ligging van de locaties t.o.v. het Natura 2000-gebied Veluwe maakt het gezien het beperkt aantal mogelijkheden om de A28 te kruisen niet waarschijnlijk dat kleinschalig kamperen zal leiden tot een verhoogde recreatiedruk op het Natura 2000-gebied. De bestaande parkeerplaats en de wandel- en fietsbrug zorgen al voor een aantrekkende werking voor bezoekers, een beperkte toename van kampeerplaatsen leidt niet tot een verhoogde recreatiedruk. Gezien de beperkte omvang van het aantal kampeerplaatsen en de al aanwezige uitstoot van het verkeer op de A28 worden ook geen effecten van stikstofdepositie als gevolg van verandering in verkeersbewegingen verwacht.

5.5 EFFECTBEOORDELING

Door de beperkte mogelijkheden voor het kleinschalig kamperen, de verwachting van het aantal bedrijven dat werkelijk zal verbreden met een camping en de combinatie met de ligging van deze bedrijven wordt niet verwacht dat het mogelijk maken van kleinschalig kamperen en de vergroting van het oppervlak voor stacaravans zal leiden tot een toename aan recreatiedruk en een verhoging van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Significant negatieve effecten op habitattypen en soorten worden daarom niet verwacht.

6 Conclusies

6.1 STIKSTOFDEPOSITIE

Voorkeursalternatief

- Voor Natura 2000-gebied Veluwe kunnen significant negatieve effecten als gevolg van de stikstofdepositietoename door het voorkeursalternatief niet worden uitgesloten voor de zeer gevoelige habitattypen en daaraan verbonden kwalificerende soorten in het invloedsgebied.
- Voor de overige gevoelige habitattypen van Natura 2000-gebied Veluwe binnen het invloedsgebied wordt de kritische depositiewaarde in de huidige situatie nog niet in alle gevallen overschreden door de achtergronddepositie. Het hangt af van de locatie of de depositietoename door het voorkeursalternatief leidt tot een overschrijding van de kritische depositiewaarde en daarmee tot een significant negatief effect op de aanwezige habitattypen en daaraan verbonden kwalificerende soorten.
- Voor het gevoelige habitattype H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren wordt de kritische depositiewaarde in de huidige situatie nog niet in alle gevallen overschreden door de achtergronddepositie. Het hangt af van de locatie of de depositietoename door het voorkeursalternatief leidt tot een overschrijding van de kritische depositiewaarde en daarmee tot een significant negatief effect op het aanwezige habitattype.
- Voor de kwalificerende soorten van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren kunnen significant negatieve effecten worden uitgesloten, aangezien het grootste deel van het biotoop van deze soorten, wat bestaat uit habitattype H3140 Kranswierwateren, niet stikstofgevoelig is.
- Voor de Beschermde natuurmonumenten Mosterdveen en Leemputten bij Staverden kan niet worden uitgesloten dat als gevolg van de stikstofdepositietoename door het voorkeursalternatief een aantasting optreedt van de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden.
- Bij elke individuele aanvraag zal worden ingegaan op de vraag of een toename van depositie aan de orde is en of als gevolg hiervan negatieve effecten op Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten optreden. Hierbij zal met behulp van gegevens over de lokale situatie worden beoordeeld wat per geval de effecten zijn. Per geval zal worden bepaald hoe de lokale situatie is ten aanzien van de aanwezige habitattypen en of toename van stikstofdepositie op de betreffende locatie leidt tot negatieve effecten op deze habitattypen. Dit zal per geval verschillen.

Best-case variant op het voorkeursalternatief

- Het voorkeursalternatief kan zorgen voor een toename aan stikstofbelasting en heeft daarmee mogelijk significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten. Een dergelijke ontwikkeling past niet binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet 1998. Het benutten van de planologische mogelijkheden die geboden worden in het ontwerp bestemmingsplan, is dus niet mogelijk bij een dergelijke “ontwikkeling”.

- Indien er gebruik wordt gemaakt van de inzet van de best beschikbare staltechnieken (best-case variant) is er geen sprake meer van een toename, maar een afname van stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten in vergelijking met het referentieniveau van de Natuurbeschermingswet (Vergunde situatie gecorrigeerd voor de feitelijke bezetting via de CBS-correctie). Uitgaande van de inzet van dergelijke technieken bij nieuwe maar ook bestaande bedrijven, is het dus mogelijk om gebruik te maken van de geboden planologische ruimte, binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet.

6.2 RECREATIE

Door de beperkte mogelijkheden voor het kleinschalig kamperen, de verwachting van het aantal bedrijven dat werkelijk zal verbreden met een camping en de combinatie met de ligging van deze bedrijven wordt niet verwacht dat het mogelijk maken van kleinschalig kamperen en de vergroting van het oppervlak voor stacaravans zal leiden tot een toename aan recreatiedruk en een verhoging van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Significant negatieve effecten op habitattypen en soorten worden daarom niet verwacht.

Bijlage 1 Details rekenwijze alternatieven

Huidige situatie vergund
De situatie conform de vergunningen.

Huidige situatie vergund + CBS-correctie veestapel
De vergelijking van vergunde rechten met de CBS-meitellingen 2011 lieten in eerste instantie erg grote verschillen zien tussen de vergunde dieraantallen en de volgens de CBS-meitellingen aanwezige dieren. Redenen hiervoor zijn niet direct duidelijk, en de verschillen zijn naar alle waarschijnlijk te groot. Op basis hiervan is door de gemeente een inventarisatie gedaan van de gegevens over aanwezige dieraantallen bij recente bedrijfsbezoeken, in ieder geval voor de iv-bedrijven. Op basis hiervan is een reëlere schatting gemaakt van de bezetting, welke uitkwam op 50-55%. Aangezien 5-10% onderbezetting reeds is verdisconteerd in de emissiefactoren in de Rav is er voor Harderwijk een integrale correctie toegepast van 40% voor de emissie van ammoniak en geur.

Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting
Alle bedrijven voldoen aan AMvB-Huisvesting.

Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting + CBS-correctie veestapel
Alle bedrijven voldoen aan AMvB-huisvesting en er is op basis van de vergelijking met de gegevens uit de meitelling een integrale correctie toegepast van 40% voor de emissie van ammoniak en geur.

Voorkeursalternatief
In het voorkeursalternatief is voor alle agrarische bedrijven met een iv-aanduiding is 10% groei mogelijk bij recht met een maximale omvang van het bouwvlak van 1 ha. Voor alle agrarische bedrijven zonder iv-aanduiding is 10% groei mogelijk bij recht met een maximale omvang van het bouwvlak van 1,5. In een scenario is het worst-case effect van het voorkeursalternatief bepaald.

Uit de analyse van de milieuruimte t.a.v. geurhinder en de depositie van ammoniak tot aan de grenswaarde blijkt dat alle iv-bedrijven geen of vrijwel geen ruimte hebben voor uitbreiding van emissies en dientengevolge (nagenoeg) op slot zitten. In het worst-case scenario op het voorkeursalternatief is daarom geen sprake van groei in ammoniak- en geuremissies ten opzichte van de vergunde situatie en bedrijven op bouwvlakken met een iv-aanduiding behouden de huidige vergunde emissies. Wel wordt de latente ruimte (verschil tussen vergunde en werkelijke veebezetting) opgevuld. Twee bedrijven met een neventak iv en melkrundveehouderij als hoofdtak zijn als groeiers in melkrundvee meegenomen bij onderstaande bedrijven. Zij groeien niet in iv.
In het worst-case scenario op het voorkeursalternatief is aan alle bedrijven met een bouwvlak zonder iv-aanduiding een bouwvlak van 1,5 hectare toegekend, voor zover de fysieke ruimte dit toe zou kunnen staan. Indien op basis van een snelle visuele check bleek dat een bouwvlak van 1,5 hectare niet mogelijk is dan is er voor een minder groot bouwvlak (1 ha of huidige afmetingen bouwvlak) gekozen. Op alle bouwvlakken zonder iv-aanduiding ontstaat een bedrijf met 200 nge melk- en kalfkoeien met bijbehorend jongvee per hectare. De agrarische bedrijven zonder iv-aanduiding groeien in emissie tot maximaal de indicatief bepaalde ruimte ten aanzien van de drempelwaarde van de depositiebank Gelderland. De depositiebank van de provincie Gelderland hanteert een drempelwaarde voor de bijdrage van bedrijven aan de stikstofdepositie van maximaal 0,5% van de kritische depositiewaarden op habitats.

Beneden deze drempelwaarde hoeft niet gesaldeerd te worden, daarboven wel en worden tevens emissies en deposities voor saldering afgeroomd.

De bedrijven op een agrarisch bouwvlak met een aanduiding paardenhouderij zijn niet als groeiers geclassificeerd. Alle bedrijven die niet als groeier geclassificeerd zijn houden wat ze hebben, maar gaan wel voldoen aan AMvB-Huisvesting.
In het worst-case scenario op het voorkeursalternatief groeit het aantal nge's van 3394 in de huidige situatie naar 4597 nge (+35%).

Best-case variant op het voorkeursalternatief
De best-case variant op het voorkeursalternatief is een verkenning op basis van dezelfde uitgangspunten als het worst-case scenario op het voorkeursalternatief om te kijken wat de ammoniakemissie/stikstofdepositie zou zijn als alle bedrijven over zouden schakelen naar de voor ammoniak beste stalsystemen volgens de Rav, daarbij de huidige vergunde veebezetting behoudend. Ook de groei vindt plaats op basis van de beste stalsystemen. In de best-case variant op het voorkeursalternatief groeit het aantal nge's van 3394 in de huidige situatie naar 4757 nge (+40%).

Colofon

PASSENDE BEOORDELING BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED HARDERWIJK

OPDRACHTGEVER:

Gemeente Harderwijk

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

drs. C.M. van Steenwijk-Bolle
ing. J.T.H. Houkes

GECONTROLEERD DOOR:

ing. P. Hartskeerl

VRIJGEGEVEN DOOR:

30 november 2012
076658641:A

ARCADIS NEDERLAND BV
Stationsplein 18d
Postbus 1632
6201 BP Maastricht
Tel 043 3523 300
Fax 043 3639 981
www.arcadis.nl
Handelsregister 9036504

Bijlage 2 Beleid en wetgeving

Bijlage 2.1 Europees niveau

Tabel 28:Europees beleid en wetgeving

Kader	Doel	Positie gemeente Harderwijk
Kaderrichtlijn Water (KRW)	Kwaliteitsverbetering oppervlakte- en grondwater gericht op goede chemische en ecologische toestand.	In dit MER zijn de effecten op water beschreven. Waar relevant wordt een relatie gelegd met de waterfuncties zoals geformuleerd door het waterschap en vastgesteld door de Provincie Gelderland o.b.v. de KRW.
Verdrag van Malta	Bescherming van archeologisch erfgoed.	Vergravingen kunnen invloed hebben op het bodemarchief. Ook bij bouwwerkzaamheden dient rekening te worden gehouden met archeologie. In dit MER komt dit globaal aan de orde, bij concrete activiteiten verdient het aandacht. Daarbij zal getoetst worden aan het door de gemeenteraad vastgestelde archeologische beleid.
IPPC-richtlijn	De IPPC-richtlijn (Integrated Pollution Prevention Control) is een Europese richtlijn inzake de geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreinigingen.	Een gedeelte van de veehouderijbedrijven valt onder de werkingssfeer van de richtlijn.
Vogel- en Habitatrichtlijn	Op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn beschermde gebieden deels definitief, deels in ontwerp aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. De gebieden zijn van grote betekenis voor de bescherming van de Europese biodiversiteit en dienen gezamenlijk met alle andere aangewezen gebieden in Europa een ecologisch netwerk te vormen.	Zie onder Natuurbeschermingswet 1998 in Tabel 29.

Bijlage 2.2 Landelijk niveau

Tabel 29: Landelijk beleid en wetgeving

Kader	Doel	Positie gemeente Harderwijk
Natuurbeschermingswet 1998	De Natuurbeschermingswet 1998 geeft uitvoering aan Europese richtlijnen: de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992).	De Natura 2000-gebieden die mogelijk beïnvloed worden door de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt en beschermd zijn op grond van de Natuurbeschermingswet zijn de Natura 2000-gebieden Veluwe en Veluwerandmeren.
Crisis- en herstelwet	Het doel van de Crisis- en herstelwet is het bestrijden van de gevolgen van de economische crisis waarin de mondiale en de Nederlandse economie zich sinds het najaar van 2008 bevinden. De Nederlandse economie zal nog zeker tot 2014 de gevolgen van de recessie ondervinden, met name op het gebied van werkgelegenheid. Door middel van de nieuwe wet moet de economische structuur worden versterkt, zodat Nederland sneller en sterker uit de recessie tevoorschijn komt.	De Crisis- en herstelwet geldt vanaf 1 april 2010 en zorgt voor wijzigingen in de Natuurbeschermingswet 1998.
Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)	De PAS, van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, is erop gericht de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden omlaag te brengen. Doel van de PAS is de vergunningverlening weer vlot trekken: zeker stellen van de Natura 2000-doelen en tegelijk weer ruimte maken voor nieuwe economische activiteiten.	Deze wetgeving is van toepassing in Harderwijk.
Wet ruimtelijke ordening	De Wet ruimtelijke ordening (Wro) draagt bij aan vereenvoudiging en versnelling van procedures en beroepsprocedures. Ook zal er een scherpere handhaving zijn.	In de opzet van de Wro legt de gemeente haar beleid vast in een structuurvisie en worden de planologische mogelijkheden concreet beschreven in de bestemmingsplannen.
Flora- en faunawet	Nederlandse implementatie van de soortenbescherming uit Vogel- en Habitatrichtlijn.	Aangezien op het niveau van MER de detailinformatie niet voorhanden is voor oriëntatie op de Flora- en faunawet schuift deze informatieplicht door naar meer concrete initiatieven.
Nota Ruimte	De Nota Ruimte stelt ruimte voor ontwikkeling centraal en gaat uit van het motto ‘decentraal wat kan, centraal wat moet’.	De vitaliteit van het platteland wordt versterkt door ruimte te geven aan hergebruik van bebouwing en nieuwbouw in het ‘Landelijk Gebied’, vergroting en aanpassing van de toeristisch-recreatieve mogelijkheden en door ruimte te bieden aan een duurzame en vitale landbouw en overige economische activiteiten die zich verdragen met de kwaliteit van het landschap.

Kader	Doel	Positie gemeente Harderwijk
Ontwerp Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte	De Ontwerp Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte hanteert het volgende motto “Nederland concurrerender, bereikbaar, leefbaar en veilig”.	Deze structuurvisie geeft een nieuw, integraal kader voor het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau en is de ‘kapstok’ voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties.
Monumentenwet 1998	In de Monumentenwet 1998 is geregeld hoe gebouwde of archeologische monumenten aangewezen kunnen worden als wettelijk beschermd monument.	Deze wet is van toepassing op de aanwezige monumenten in het buitengebied van de gemeente Harderwijk.
Waterwet	De Waterwet heeft acht bestaande waterbeheerwetten samengevoegd. Daarnaast is vanuit de Wet Bodembescherming de regeling voor waterbodems ondergebracht bij de Waterwet.	Initiatieven op het gebied van veehouderij hebben mogelijk te maken met de Waterwet, waarbij voorheen een andere vergunning nodig was, zoals de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo).
Wetgeving op het gebied van dierenwelzijn zoals het Varkensbesluit en het Legkippenbesluit 2003	Er is diverse regelgeving die betrekking heeft op dierenwelzijn.	Deze wetgeving is van toepassing in Harderwijk.
Wet milieubeheer, waaronder de luchtkwaliteitseisen	De Wet milieubeheer bepaalt welk gereedschap kan worden ingezet om het milieu te beschermen. Daarnaast dient er geen overschrijding te zijn van grenswaarden voor stoffen die in deze wet zijn benoemd.	Toetsing aan wettelijke normen voor fijn stof is relevant en wordt in dit MER behandeld.
Wet geluidhinder	Doel is het voorkomen of beperken van geluidhinder.	Geluidstoe- of -afname zal in het MER gerelateerd worden aan de geluidgevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden.
Wet geurhinder en veehouderij (Wgv)	Deze wet vormt het toetsingskader voor geur veroorzaakt door het houden van dieren. Er wordt gerekend met “odour units” (Ou) en geurgevoelige objecten krijgen een beschermingsfactor toegewezen.	De Wgv biedt de gemeenten de mogelijkheid om bij verordening gebiedsgericht geurbeleid vast te stellen en hiermee af te wijken van de standaardnorm voor geur. De gemeente Harderwijk heeft geen eigen geurverordening opgesteld, zodat de generiek wettelijke normen van toepassing zijn.
Wet ammoniak en veehouderij (Wav)	De Wet ammoniak en veehouderij (Wav) bevat regels met betrekking tot de ammoniakemissie uit dierverblijven. Dit ter bescherming van de zogeheten zeer kwetsbare gebieden.	Deze regels moeten worden toegepast bij de verlening van milieuvergunningen voor veehouderijen.

Kader	Doel	Positie gemeente Harderwijk
Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderijen (AMvB)	Met dit Besluit wordt invulling gegeven aan het algemene emissiebeleid voor heel Nederland. Het besluit bepaalt dat dierenverblijven, waar emissiearme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissiearm moeten zijn uitgevoerd. Hiertoe bevat het besluit zogenaamde maximale emissiewaarden. Op grond van het besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden.	Dit besluit moet worden toegepast bij bestaande veehouderijen en nieuwvestiging van veehouderijen. In het MER is uitgegaan van toepassing van emissiearme stallen in de autonome ontwikkeling, die als referentie dient.
Wet op publieke gezondheid	Deze wet regelt de organisatie van de openbare gezondheidszorg, de bestrijding van infectieziektecrises en de isolatie van personen / vervoermiddelen die internationaal gezondheidsgevaren kunnen opleveren.	De gemeenteraad draagt zorg voor het bewaken van gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen.
IPPC omgevingstoets ammoniak en veehouderij	Door het ministerie van VROM is de beleidslijn IPPC-omgevingstoets ammoniak en veehouderij ontwikkeld. Deze beleidslijn is bedoeld als handreiking voor het uitvoeren van de omgevingstoets die op grond van de IPPC-richtlijn voor ammoniakemissie dient te worden uitgevoerd.	Een gedeelte van de veehouderijbedrijven valt onder de werkingssfeer van deze beleidslijn.

Bijlage 2.3 Provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau

Tabel 30: Provinciaal, regionaal en gemeentelijk beleid en wetgeving

Kader	Doel	Positie gemeente Harderwijk
Algemene Structuurvisie Ruimtelijke Ordening (Kansen voor de regio, Streekplan Gelderland 2005)	Hierin is het omgevingsbeleid van de provincie Gelderland opgenomen. Het plan geeft de kaders weer voor ruimtelijke ontwikkelingen tot ongeveer 2015. Momenteel is de provincie Gelderland bezig met het opstellen van een Structuurvisie Ruimtelijke Ordening (SVRO).	Het beleid is doorvertaald in diverse reconstructieplannen. Daarnaast dienen de nieuwe bestemmingsplannen te voldoen aan de gestelde kaders uit het Streekplan. In het streekplan is onder meer de begrenzing en ruimtelijke bescherming van de ecologische hoofdstructuur (EHS) geregeld
Ruimtelijke verordening Gelderland	Met een ruimtelijke verordening stelt de provincie regels aan bestemmingsplannen van gemeenten. De provincie richt zich hierbij op onderwerpen die van provinciaal belang zijn, zoals verstedelijking, natuur, nationale landschappen, water en glastuinbouw. Gemeente krijgen op sommige terreinen meer beleidsvrijheid, terwijl ze op andere gebieden te maken krijgen met strikte provinciale richtlijnen.	De regels in de verordening kunnen betrekking hebben op het hele provinciale grondgebied, delen of gebiedsgerichte thema's. De gemeente Harderwijk past het bestemmingsplan op deze regels aan.
Reconstructieplan Veluwe	In Gelderland zijn in 2005 reconstructieplannen opgesteld die de toekomst van het platteland vormgegeven. Dat is gebeurd in drie reconstructiegebieden. Eén van deze gebieden is de Veluwe.	Een belangrijk onderdeel van het reconstructieplan is de gehanteerde zonering. De volgende zonering is gehanteerd: - landbouwontwikkelingsgebied; gebieden waar landbouw voorrang krijgt. - extensiveringsgebied; gebieden waar de natuur voorrang krijgt. - verwevingsgebied; gebieden waar verschillende functies naar elkaar bestaan.
Natuurbeheerplan Gelderland	Het Natuurbeheerplan heeft als doel om gebieden te begrenzen waar subsidiëring van beheer en inrichting van natuur, agrarische natuur en landschapselementen plaats kan vinden. Daarnaast beschrijft het welke natuur- en landschapsdoelen van toepassing zijn en stelt het zo nodig aanvullende eisen ten aanzien van het uitvoeren van bepaalde beheermaatregelen	Het Natuurbeheerplan is voornamelijk een subsidiekader en daarom niet voor dit MER van toepassing. Natuurdoelen in het Natuurbeheerplan kunnen wel worden gebruikt bij de toetsing van effecten op de EHS.
Belvoir 3 Cultuurhistorisch beleid 2009-2012, provincie Gelderland	het realiseren van betekenisvolle plekken en daarmee een duurzame leefomgeving. Met betekenisvolle plekken bedoelen we wenselijke, zich onderscheidende, sociaal en economisch succesvolle plaatsen.	De provincie Gelderland is opgedeeld in verschillende belvoirgebieden. De gemeente harderwijk valt in het belvoirgebied "Randmeergebied".

Kader	Doel	Positie gemeente Harderwijk
Watertoets	In vroegtijdig stadium wateraspecten volwaardig mee laten wegen in ruimtelijke plannen	De Watertoets biedt richtlijnen waardoor de functies rood (wonen en werken), groen (natuur, landschap en recreatie) en blauw (water) optimaal in balans zijn. Het speelt een rol bij de ontwikkeling van functies en waterschapsbelangen zoals ruimteclaims voor waterberging, ecologische verbindingszones, beekherstel, waterkeringen.
Structuurvisie 2031	De gemeente Harderwijk wil zich profileren als de zorgzame, aantrekkelijke, ondernemende en verbindende stad.	De structuurvisie Harderwijk 2031 betreft het hele grondgebied van de gemeente Harderwijk.
Structuurplan 2020	Het doel van dit document is het creëren van een leefbare stad in 2020.	Dit structuurplan beschrijft de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente Harderwijk voor ongeveer de komende vijftien jaar.
Visie op hoofdlijnen	De doelen van de visie op hoofdlijnen zijn: 1. Het beschikken over een degelijk toetsingskader ten behoeve van de ontwikkeling van al bestaande functies en waarden; 2. Het creëren van ruimte voor ontwikkelingen die in de komende termijn te verwachten zijn of het tegenhouden van ongewenste ontwikkelingen; 3. Te komen met een geactualiseerd bestemmingsplan dat rekening houdt met de relevante milieuhygiënische en planologische aspecten en de gemeentelijke mogelijkheden en middelen om de uitvoering van het plan te waarborgen.	De visie op hoofdlijnen beschrijft de visie van de gemeente Harderwijk op het buitengebied.
Handboek Harderwijks groen	Groen is van groot belang en verdient een prominente plaats in de gemeente Harderwijk. Stad en landschap zijn volop in ontwikkeling en in een dergelijke dynamische omgeving is het belangrijk een duidelijke visie op het groen te hebben.	Met het opstellen van een nieuw groenplan wil de gemeente Harderwijk het bestaande beleid voor landschap en stedelijk groen actualiseren en integreren. Het gaat hierbij om het samenbrengen van het oude Groenstructuurplan, het Landschapsbeleidsplan en het Bosbeleidsplan
Structuurvisie Dorpsomgevingsplan Hierden	In deze structuurvisie wordt aangegeven op welke wijze het landschap in en rondom Hierden versterkt kan worden en wordt een relatie gelegd tussen het toevoegen van nieuwe ‘rode’ functies´ en de daarmee noodzakelijke landschappelijke versterking.	De structuurvisie betreft de omgeving van de kern Hierden, gelegen in de gemeente Harderwijk.
Gemeentelijk archeologisch beleid 2011-2015 waaronder de gemeentelijke archeologische beleidskaart	De gemeente Harderwijk heeft op 7 april 2011 haar archeologisch beleid met bijbehorende gemeentelijke archeologische beleidskaart vastgesteld.	Deze informatie geeft inzicht in de archeologische waarden en een indicatie van de kans om daadwerkelijk archeologische vondsten te doen in de gemeente Harderwijk.

Bijlage 3 Details rekenwijze alternatieven veehouderij

Huidige situatie vergund
De situatie conform de vergunningen.

Huidige situatie vergund + CBS-correctie veestapel
De vergelijking van vergunde rechten met de CBS-meitellingen 2011 lieten in eerste instantie erg grote verschillen zien tussen de vergunde dieraantallen en de volgens de CBS-meitellingen aanwezige dieren. Redenen hiervoor zijn niet direct duidelijk, en de verschillen zijn naar alle waarschijnlijk te groot. Op basis hiervan is door de gemeente een inventarisatie gedaan van de gegevens over aanwezige dieraantallen bij recente bedrijfsbezoeken, in ieder geval voor de iv-bedrijven. Op basis hiervan is een reëlere schatting gemaakt van de bezetting, welke uitkwam op 50-55%. Aangezien 5-10% onderbezetting reeds is verdisconteerd in de emissiefactoren in de Rav is er voor Harderwijk een integrale correctie toegepast van 40% voor de emissie van ammoniak en geur.

Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting
Alle bedrijven voldoen aan AMvB-Huisvesting.

Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting + CBS-correctie veestapel
Alle bedrijven voldoen aan AMvB-huisvesting en er is op basis van de vergelijking met de gegevens uit de meitelling een integrale correctie toegepast van 40% voor de emissie van ammoniak en geur.

Worst-case verkenning (met en zonder drempelwaarde)
Voor alle agrarische bedrijven met een iv-aanduiding is 10% groei mogelijk bij recht met een maximale omvang van het bouwvlak van 1 ha. Middels een wijzigingsbevoegdheid kan het bouwvlak worden vergroot van 1 naar 1,5 ha, tenzij het bouwvlak nu al groter is. Uit de analyse van de milieuruimte t.a.v. geurhinder en de depositie van ammoniak tot aan de grenswaarde (zie onder) blijkt dat alle iv-bedrijven geen of vrijwel geen ruimte hebben voor uitbreiding van emissies en dientengevolge (nagenoeg) op slot zitten. In beide worst-case verkenningen is daarom geen sprake van groei in ammoniak- en geuremissies ten opzichte van de vergunde situatie en bedrijven op bouwvlakken met een iv-aanduiding behouden de huidige vergunde emissies. Wel wordt de latente ruimte (verschil tussen vergunde en werkelijke veebezetting) opgevuld.
Voor alle agrarische bedrijven zonder iv-aanduiding is 10% groei mogelijk bij recht met een maximale omvang van het bouwvlak van 1,5 ha. Middels een wijzigingsbevoegdheid kan het bouwvlak worden vergroot van 1,5 naar 2 ha. In beide worst-case verkenningen is aan alle bedrijven met een bouwvlak zonder iv-aanduiding een bouwvlak van 2 hectare toegekend, voor zover de fysieke ruimte dit toe zou kunnen staan. Indien op basis van een snelle visuele check bleek dat een bouwvlak van 2 hectare niet mogelijk is dan is er gekozen voor een minder groot bouwvlak(1,5 ha of 1 ha). Op alle bouwvlakken zonder iv-aanduiding ontstaat een bedrijf met 200 nge melk- en kalfkoeien met bijbehorend jongvee per hectare.
Aan de wijzigingsbevoegdheden is als voorwaarde gesteld dat deze geen nadelige gevolgen mag veroorzaken op Natura 2000-gebieden. De depositiebank van de provincie Gelderland hanteert een drempelwaarde voor de bijdrage van bedrijven aan de stikstofdepositie van maximaal 0,5% van de kritische depositiewaarden op habitats. Beneden deze drempelwaarde hoeft niet gesaldeerd te worden, daarboven wel en worden tevens emissies en deposities voor saldering afgeroomd.

De eerste worst-case verkenning houdt rekening met de depositiebank en laat de situatie zien wanneer alle bedrijven zonder iv-aanduiding uitbreiden tot aan de indicatief bepaalde grenswaarde voor saldering. De grenswaarde voor saldering is dus in deze worst-case verkenning verwerkt.
De andere worst-case verkenning houdt geen rekening met de grenswaarde waardoor alle bedrijven doorgroeien tot de maximale fysieke omvang en 200 nge melkrundvee per hectare.
In de eerste worst-case verkenning groeit het aantal nge's van 3394 in de huidige situatie naar 4839 nge (+43%). In de tweede worst-case verkenning groeit het aantal nge's tot 5988 nge (+76%).
Het grootste deel van de groei in de worst-case verkenningen komt voor rekening van 2 kleinere bedrijven met kalveren zonder iv-aanduiding op het bouwvlak.

Voorkeursalternatief
In het voorkeursalternatief is voor alle agrarische bedrijven met een iv-aanduiding is 10% groei mogelijk bij recht met een maximale omvang van het bouwvlak van 1 ha. Voor alle agrarische bedrijven zonder iv-aanduiding is 10% groei mogelijk bij recht met een maximale omvang van het bouwvlak van 1,5. In een scenario is het worst-case effect van het voorkeursalternatief bepaald.

Uit de analyse van de milieuruimte t.a.v. geurhinder en de depositie van ammoniak tot aan de grenswaarde blijkt dat alle iv-bedrijven geen of vrijwel geen ruimte hebben voor uitbreiding van emissies en dientengevolge (nagenoeg) op slot zitten. In het worst-case scenario op het voorkeursalternatief is daarom geen sprake van groei in ammoniak- en geuremissies ten opzichte van de vergunde situatie en bedrijven op bouwvlakken met een iv-aanduiding behouden de huidige vergunde emissies. Wel wordt de latente ruimte (verschil tussen vergunde en werkelijke veebezetting) opgevuld. Twee bedrijven met een neventak iv en melkrundveehouderij als hoofdtak zijn als groeiers in melkrundvee meegenomen bij onderstaande bedrijven. Zij groeien niet in iv.
In het worst-case scenario op het voorkeursalternatief is aan alle bedrijven met een bouwvlak zonder iv-aanduiding een bouwvlak van 1,5 hectare toegekend, voor zover de fysieke ruimte dit toe zou kunnen staan. Indien op basis van een snelle visuele check bleek dat een bouwvlak van 1,5 hectare niet mogelijk is dan is er voor een minder groot bouwvlak (1 ha of huidige afmetingen bouwvlak) gekozen. Op alle bouwvlakken zonder iv-aanduiding ontstaat een bedrijf met 200 nge melk- en kalfkoeien met bijbehorend jongvee per hectare. De agrarische bedrijven zonder iv-aanduiding groeien in emissie tot maximaal de indicatief bepaalde ruimte ten aanzien van de drempelwaarde van de depositiebank Gelderland (zie beschrijving worst-case verkenning).

De bedrijven op een agrarisch bouwvlak met een aanduiding paardenhouderij zijn niet als groeiers geclassificeerd. Alle bedrijven die niet als groeier geclassificeerd zijn houden wat ze hebben, maar gaan wel voldoen aan AMvB-Huisvesting.
Voor enkele bedrijven is de aanduiding op het bouwvlak dan wel de afmeting en/of de vorm van het bouwvlak aangepast t.o.v. de worst-case verkenning.
In het worst-case scenario op het voorkeursalternatief groeit het aantal nge's van 3394 in de huidige situatie naar 4597 nge (+35%).

Best-case variant op het voorkeursalternatief
De best-case variant op het voorkeursalternatief is een verkenning op basis van dezelfde uitgangspunten als het worst-case scenario op het voorkeursalternatief om te kijken wat de ammoniakemissie/stikstofdepositie zou zijn als alle bedrijven over zouden schakelen naar de voor ammoniak beste stalsystemen volgens de Rav, daarbij de huidige vergunde veebezetting behoudend. Ook de groei vindt plaats op basis van de beste stalsystemen. In de best-case variant op het voorkeursalternatief groeit het aantal nge's van 3394 in de huidige situatie naar 4757 nge (+40%).

Bijlage 4 Kaartmateriaal geur en ammoniak

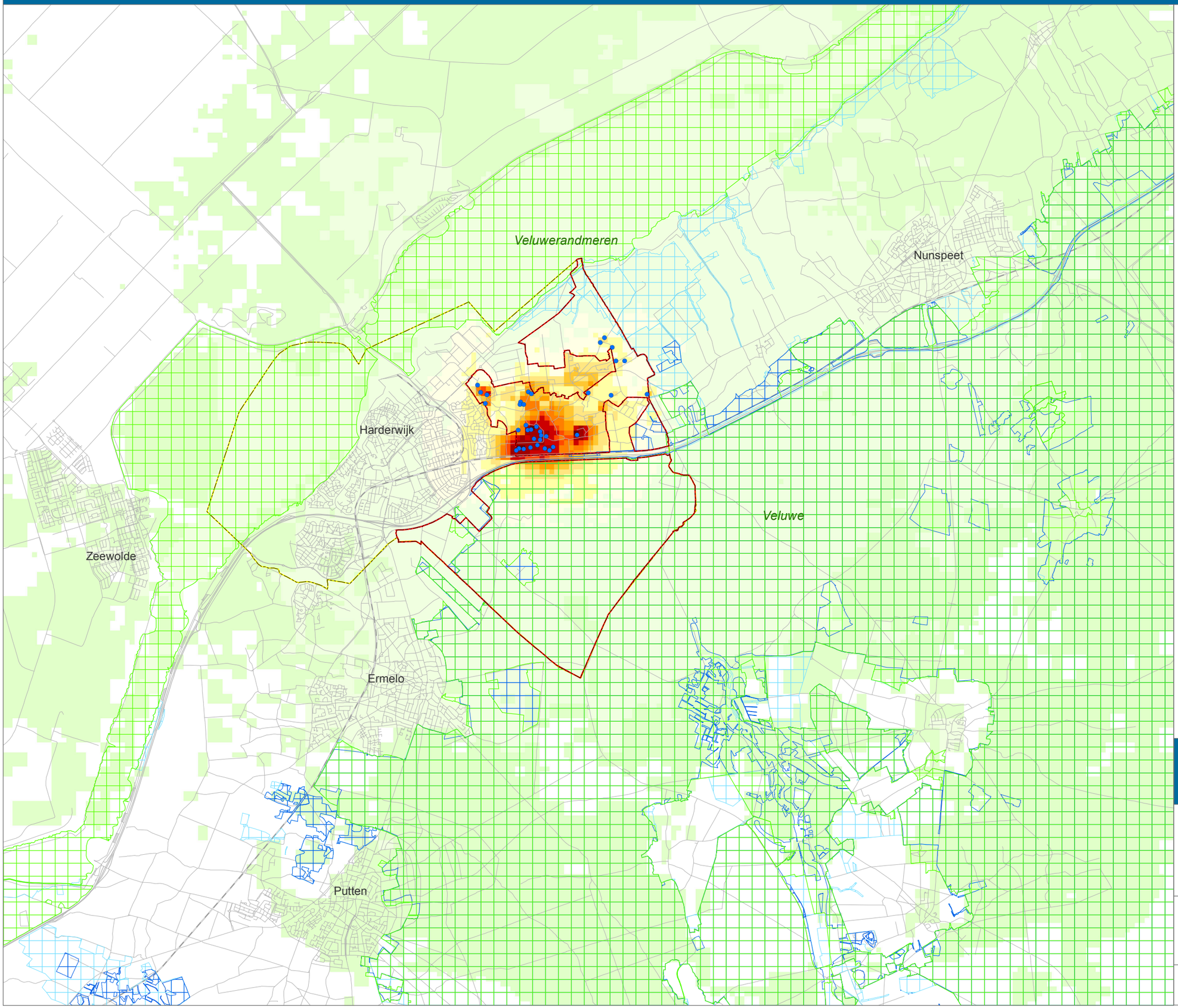

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf in plangebied

depositie van ammoniak uit stalemissies van veehouderijbedrijven in het plangebied (mol/ha/jr)

- 0 - 1
- 1 - 5
- 5 - 50
- 50 - 100
- 100 - 200
- 200 - 300
- 300 - 400
- 400 - 500
- 500 - 750
- 750 - 1.000
- 1.000 - 2.000
- 2.000 - 5.000
- >5.000

Natura 2000 / Nb-wet gebied

(overige) Wav-gebieden

(overig) EHS - natuur

plangrens

Plan MER
Bestemmingsplan buitengebied gemeente Harderwijk

Depositie van ammoniak uit stalemissies

- huidige situatie met Cbs-correctie

opdrachtgever:
gemeente Harderwijk

uitvoering:
ARCADIS
Infrastructuur · Water · Milieu · Gebouwen

schaal: 0 250 500 1.000 1.500 2.000 2.500 3.000 Meters

B02047.000002
29 okt 2012

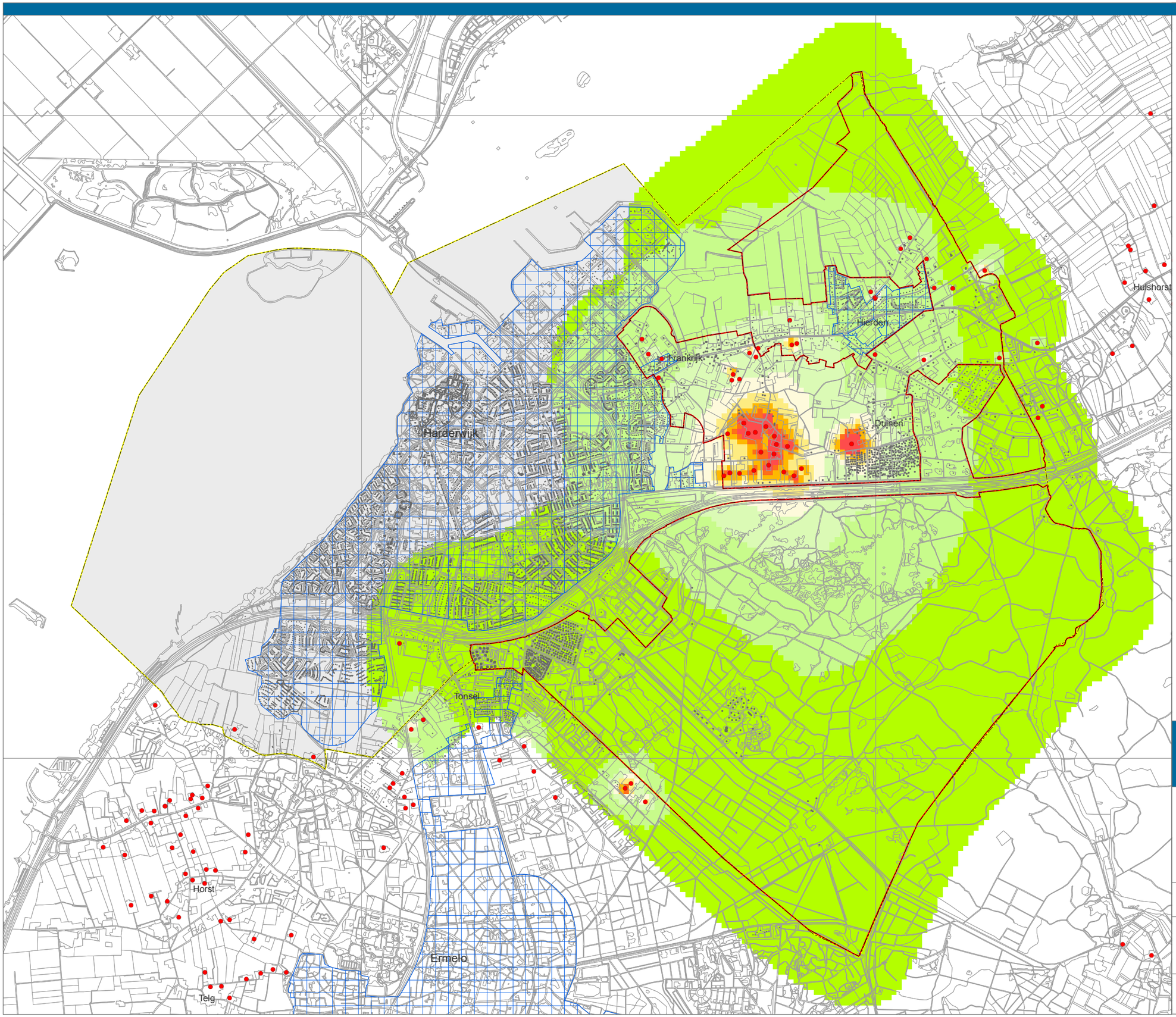

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf

voor geurhinder gevoelige objecten

- object
- bebouwde kom

beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder

- zeer goed
- goed
- redelijk goed
- matig
- tamelijk slecht
- slecht
- zeer slecht
- extreem slecht

- plangebied

achtergrond-belasting (ou)	kans op geurhinder	beoordeling leefklimaat
0 - 3.0	< 5 %	zeer goed
3.1 - 7.4	5 - 10 %	goed
7.5 - 13.1	10 - 15 %	redelijk goed
13.2 - 20.0	15 - 20 %	matig
20.1 - 28.3	20 - 25 %	tamelijk slecht
28.4 - 38.5	25 - 30 %	slecht
38.6 - 50.7	30 - 35 %	zeer slecht
>50.7	>35 %	extreem slecht

Plan MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Harderwijk

Beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder

- huidige situatie

gebaseerd op default Vstacks parameters voor staluitvoering en een ruwheid van 0.20

opdrachtgever:
gemeente Harderwijk

uitvoering:
ARCADIS
Infrastructuur · Water · Milieu · Gebouwen

schaal: 0 250 500 1.000 1.500 Meters

B02047.000002
3 sept 2012

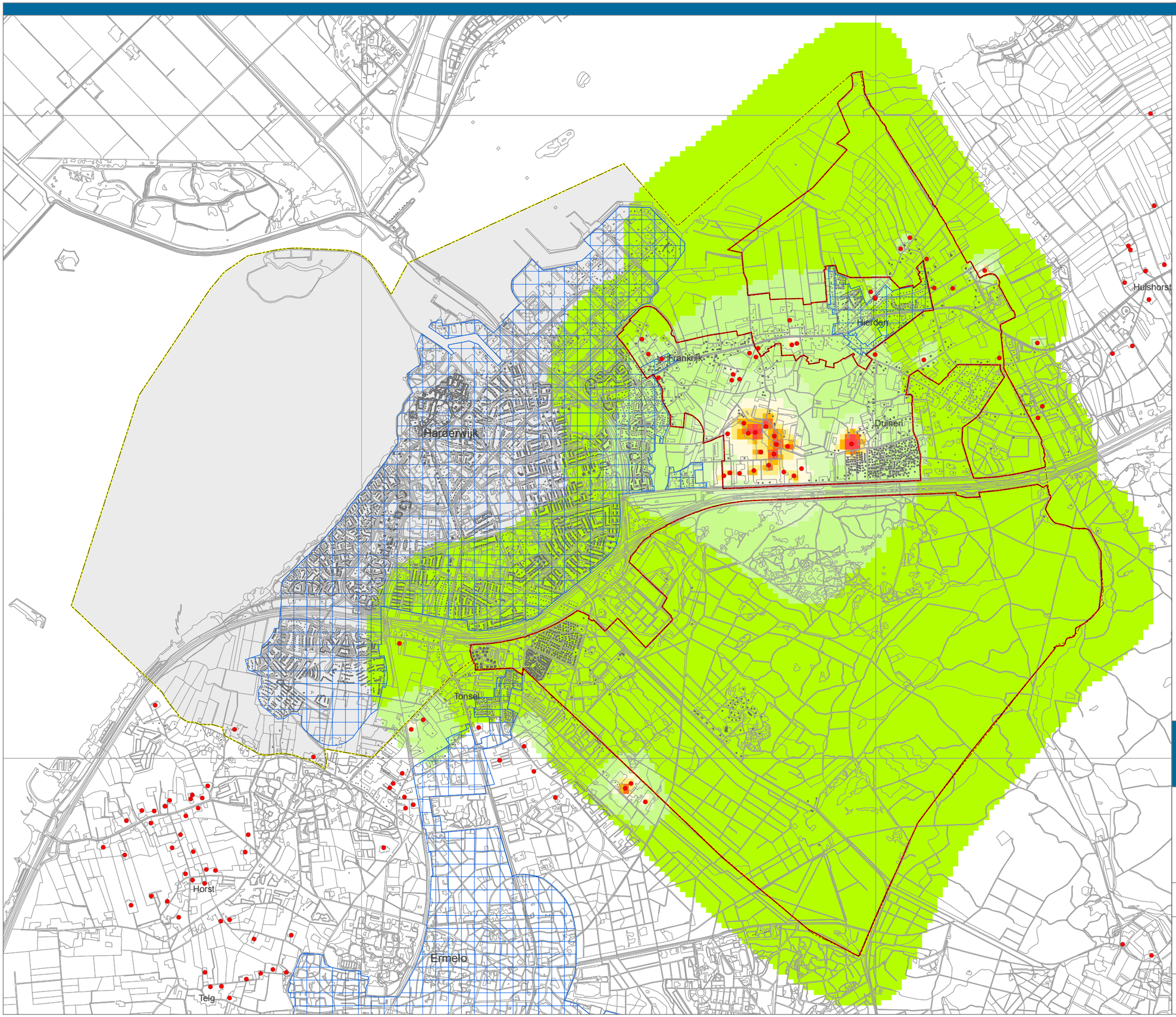

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf

voor geurhinder gevoelige objecten

- object
- bebouwde kom

beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder

- zeer goed
- goed
- redelijk goed
- matig
- tamelijk slecht
- slecht
- zeer slecht
- extreem slecht

- plangebied

achtergrond-belasting (ou)	kans op geurhinder	beoordeling leefklimaat
0 - 3.0	< 5 %	zeer goed
3.1 - 7.4	5 - 10 %	goed
7.5 - 13.1	10 - 15 %	redelijk goed
13.2 - 20.0	15 - 20 %	matig
20.1 - 28.3	20 - 25 %	tamelijk slecht
28.4 - 38.5	25 - 30 %	slecht
38.6 - 50.7	30 - 35 %	zeer slecht
>50.7	>35 %	extreem slecht

Plan MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Harderwijk

Beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder

- Amvb-huisvesting met Cbs-correctie

gebaseerd op default Vstacks parameters voor staluitvoering en een ruwheid van 0.20

opdrachtgever: gemeente Harderwijk

uitvoering: ARCADIS Infrastructuur · Water · Milieu · Gebouwen

schaal: 0 250 500 1.000 1.500 Meters

B02047.000002

3 sept 2012

Veluwerandmeren

Nunspeet

Harderwijk

Veluwe

Zeewolde

Ermelo

Putten

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf in plangebied

depositie van ammoniak uit stalemissies van veehouderijbedrijven in het plangebied (mol/ha/jr)

- 0 - 1
- 1 - 5
- 5 - 50
- 50 - 100
- 100 - 200
- 200 - 300
- 300 - 400
- 400 - 500
- 500 - 750
- 750 - 1.000
- 1.000 - 2.000
- 2.000 - 5.000
- >5.000

Natura 2000 / Nb-wet gebied

(overige) Wav-gebieden

(overig) EHS - natuur

plangrens

Plan MER
Bestemmingsplan buitengebied gemeente Harderwijk

Depositie van ammoniak uit stalemissies

- worst-case geen rekening houdend met grenswaarde depositiebank

opdrachtgever:
gemeente Harderwijk

uitvoering:
ARCADIS
Infrastructuur · Water · Milieu · Gebouwen

schaal: 0 250 500 1.000 1.500 2.000 2.500 3.000 Meters

B02047.000002
3 sept 2012

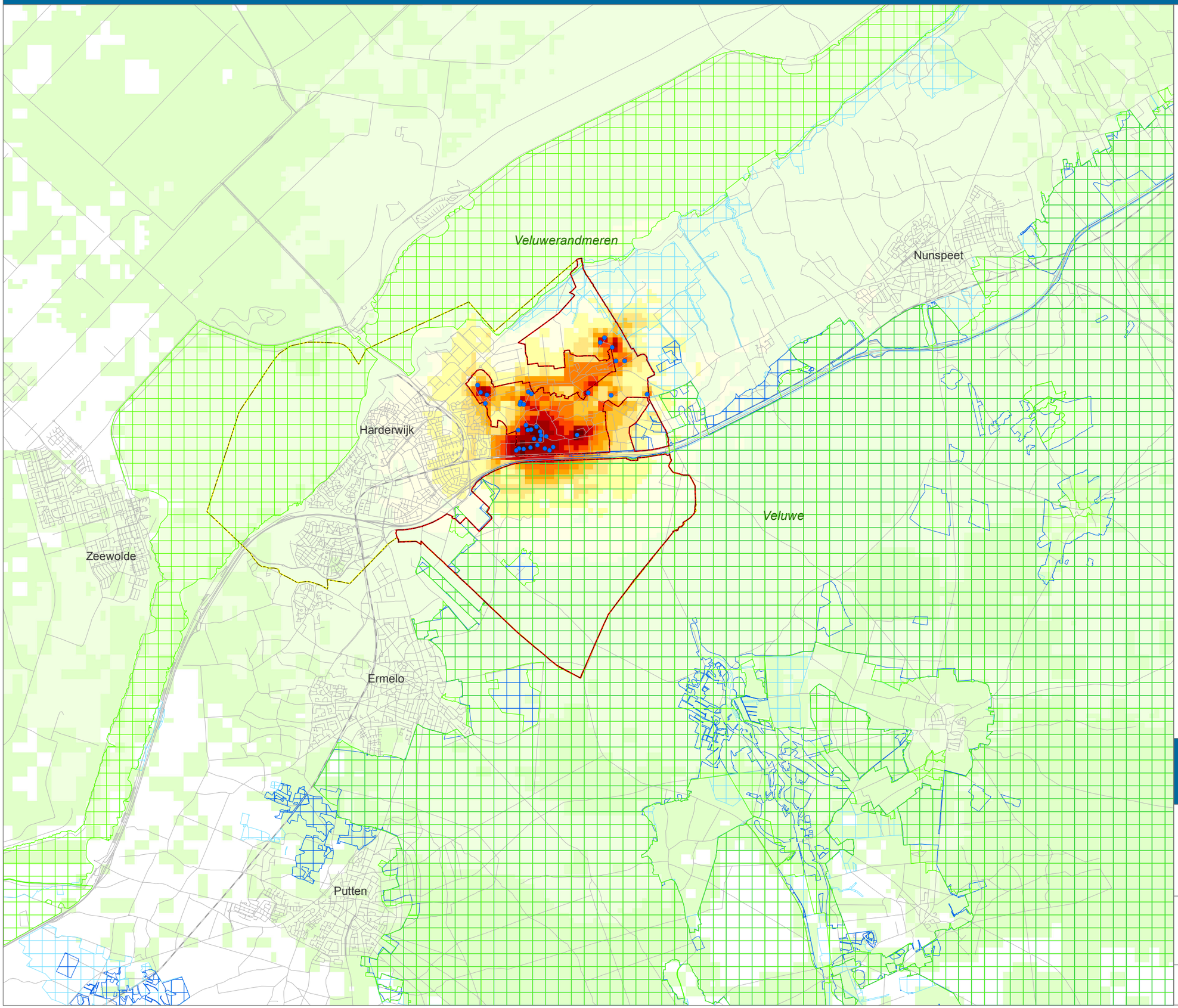

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf in plangebied

depositie van ammoniak uit stalemissies van veehouderijbedrijven in het plangebied (mol/ha/jr)

- 0 - 1
- 1 - 5
- 5 - 50
- 50 - 100
- 100 - 200
- 200 - 300
- 300 - 400
- 400 - 500
- 500 - 750
- 750 - 1.000
- 1.000 - 2.000
- 2.000 - 5.000
- >5.000

Natura 2000 / Nb-wet gebied

(overige) Wav-gebieden

(overig) EHS - natuur

plangrens

Plan MER
Bestemmingsplan buitengebied gemeente Harderwijk

Depositie van ammoniak uit stalemissies

- worst-case rekening houdend met grenswaarde depositiebank

opdrachtgever:
gemeente Harderwijk

uitvoering:
ARCADIS
Infrastructuur · Water · Milieu · Gebouwen

schaal: 0 250 500 1.000 1.500 2.000 2.500 3.000 Meters

B02047.000002
3 sept 2012

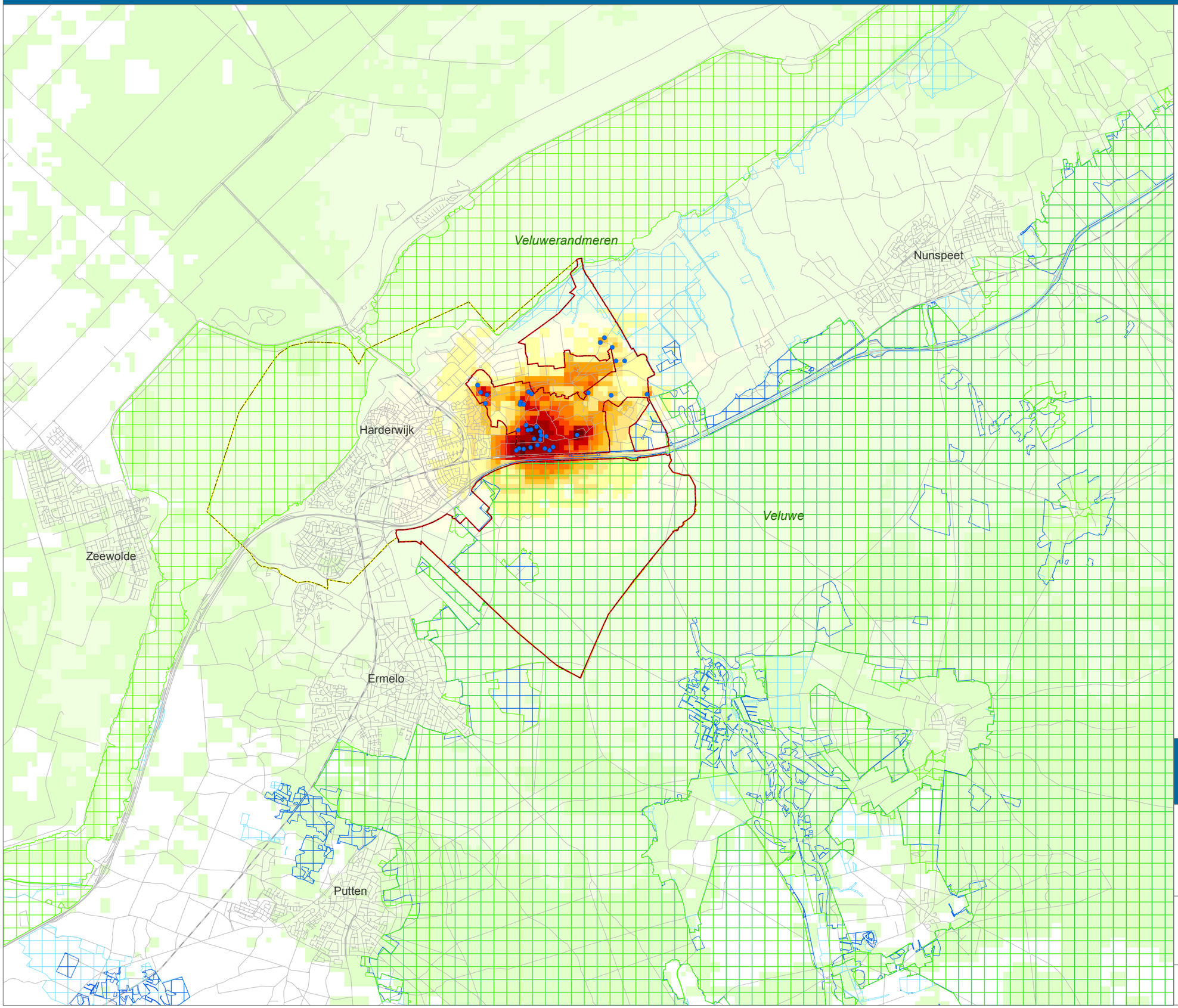

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf in plangebied

depositie van ammoniak uit stalemissies van veehouderijbedrijven in het plangebied (mol/ha/jr)

- 0 - 1
- 1 - 5
- 5 - 50
- 50 - 100
- 100 - 200
- 200 - 300
- 300 - 400
- 400 - 500
- 500 - 750
- 750 - 1.000
- 1.000 - 2.000
- 2.000 - 5.000
- >5.000

Natura 2000 / Nb-wet gebied

(overige) Wav-gebieden

(overig) EHS - natuur

plangrens

Plan MER
Bestemmingsplan buitengebied gemeente Harderwijk

Depositie van ammoniak uit stalemissies

- huidige situatie

opdrachtgever: gemeente Harderwijk

uitvoering: ARCADIS Infrastructuur · Water · Milieu · Gebouwen

schaal: 0 250 500 1.000 1.500 2.000 2.500 3.000 Meters

B02047.000002

3 sept 2012

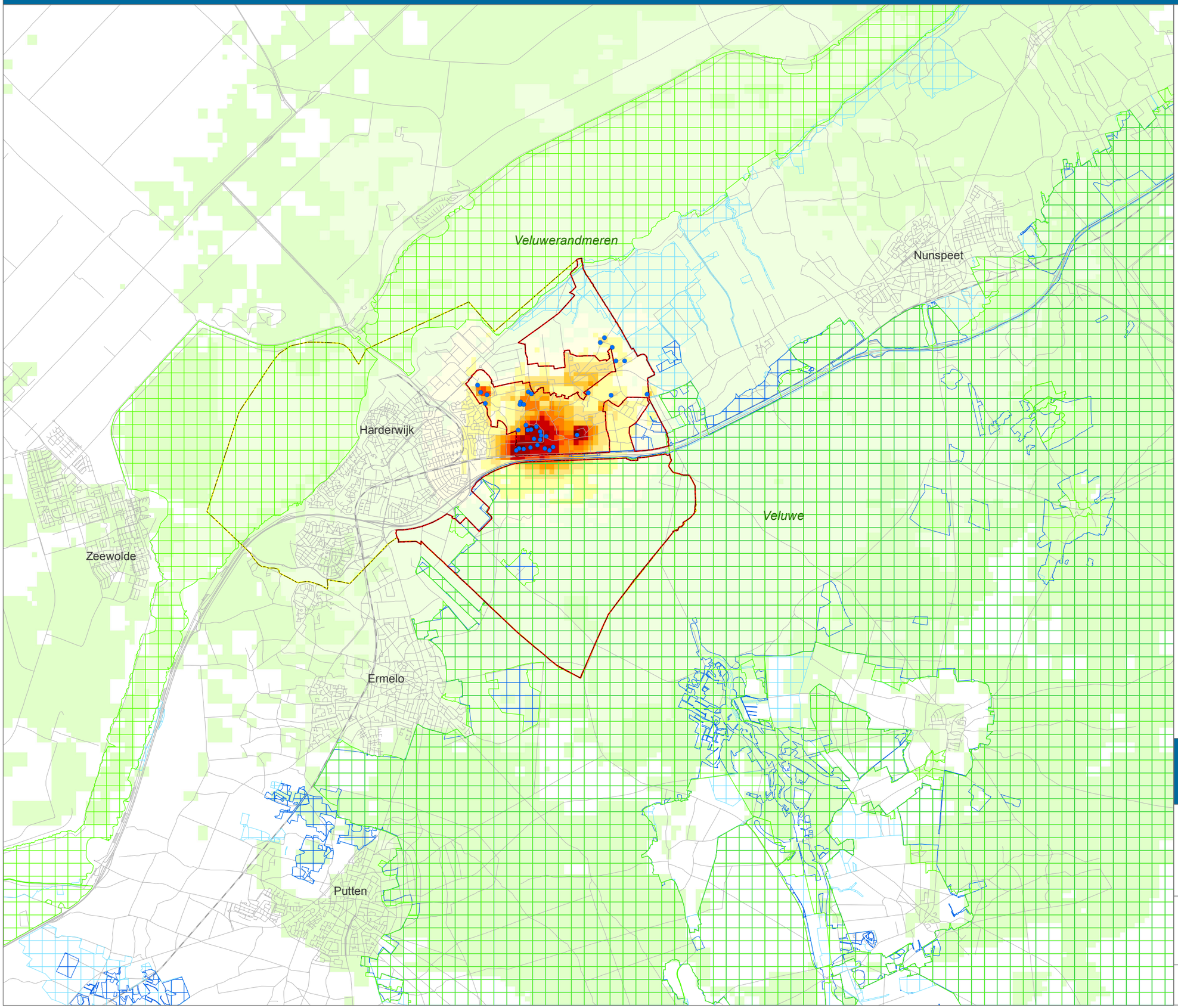

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf in plangebied

depositie van ammoniak uit stalemissies van veehouderijbedrijven in het plangebied (mol/ha/jr)

- 0 - 1
- 1 - 5
- 5 - 50
- 50 - 100
- 100 - 200
- 200 - 300
- 300 - 400
- 400 - 500
- 500 - 750
- 750 - 1.000
- 1.000 - 2.000
- 2.000 - 5.000
- >5.000

Natura 2000 / Nb-wet gebied

(overige) Wav-gebieden

(overig) EHS - natuur

plangrens

Plan MER
Bestemmingsplan buitengebied gemeente Harderwijk

Depositie van ammoniak uit stalemissies

- Amvb-huisvesting met Cbs-correctie

opdrachtgever:
gemeente Harderwijk

uitvoering:
ARCADIS
Infrastructuur · Water · Milieu · Gebouwen

schaal: 0 250 500 1.000 1.500 2.000 2.500 3.000 Meters

B02047.000002
3 sept 2012

Bijlage 5 Overig kaartmateriaal

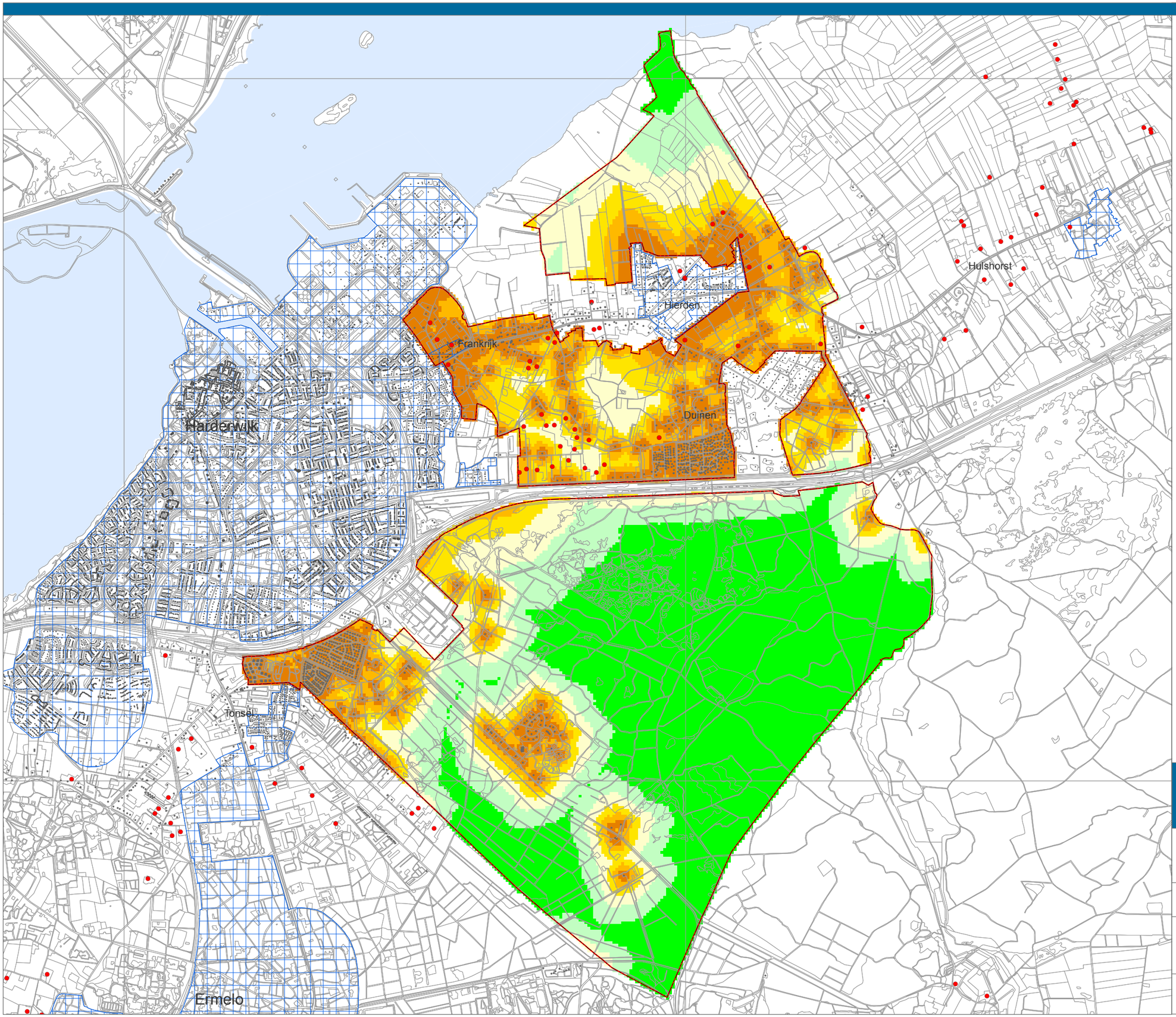

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf

voor geurhinder gevoelige objecten

- object
- bebouwde kom

indicatieve ruimte op gridcelniveau t.a.v. geurhinder (ou)

- 0 - 10000
- 10000 - 25000
- 25000 - 50000
- 50000 - 100000
- 100000 - 200000
- >=200000

- plangebied

Plan MER
Bestemmingsplan buitengebied gemeente Harderwijk

Indicatieve milieuruimte ten aanzien van geurhinder

gebaseerd op omtrek bestaande bebouwde kommen, default Vstacks parameters voor staluitvoering en een ruwheid van 0.20

opdrachtgever:
gemeente Harderwijk

uitvoering:
ARCADIS
Infrastructuur · Water · Milieu · Gebouwen

schaal: 0 250 500 1.000 Meters

B02047.000002
13 sept 2012

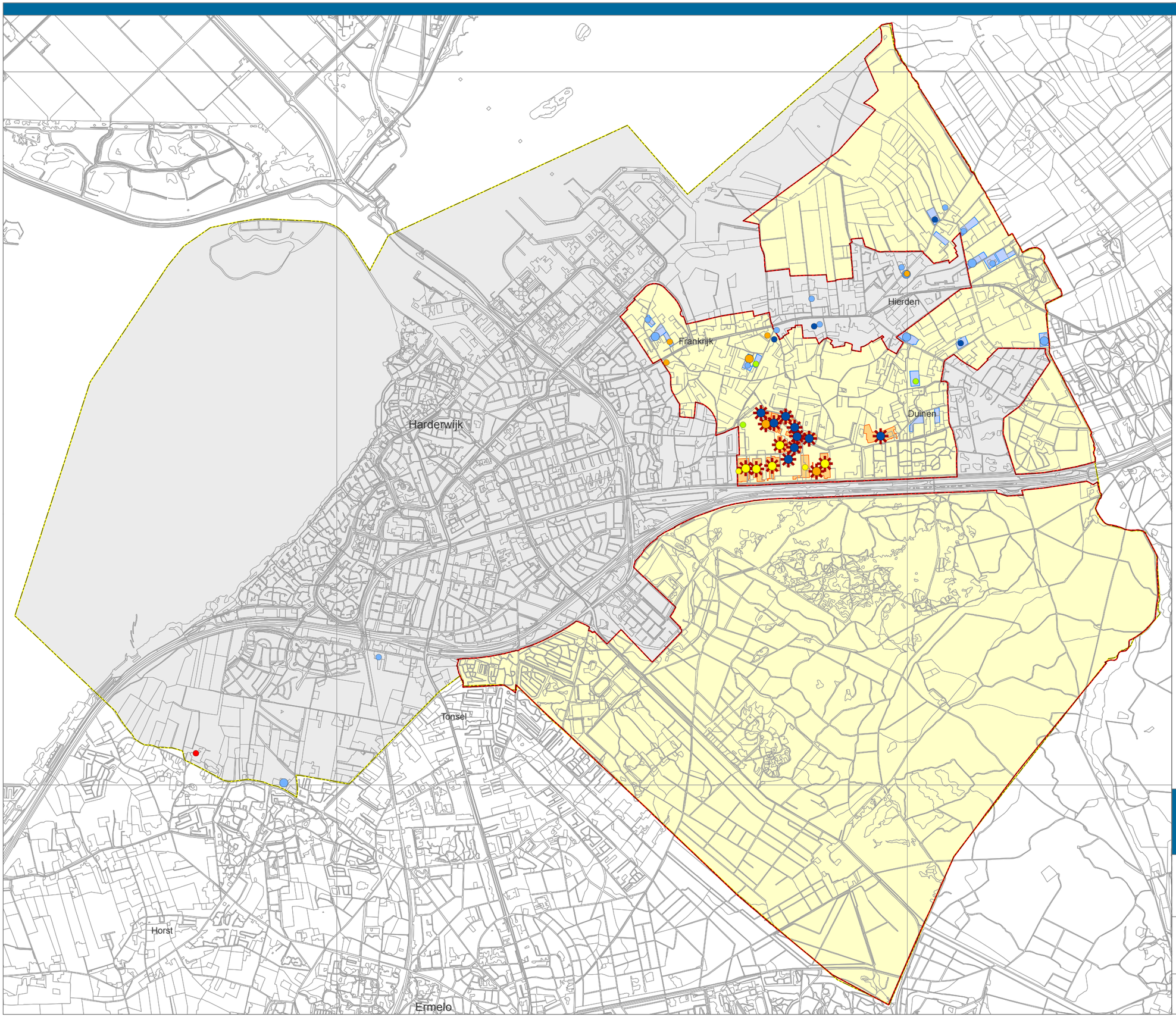

Legenda

veehouderij

- rundvee
- vleeskalveren
- varkens
- pluimvee
- gemengd
- paarden
- overig

- >= 70 nge
- < 70 nge

- >= 70 nge intensief

- agrarisch bouwblok
- agrarisch bouwblok iv

- plangebied

Plan MER
Bestemmingsplan buitengebied gemeente Harderwijk

Ruimtelijke spreiding veehouderijbedrijven in de huidige situatie

opdrachtgever: gemeente Harderwijk

uitvoering: ARCADIS Infrastructuur · Water · Milieu · Gebouwen

schaal: 0 250 500 1.000 Meters

B02047.000002

3 sept 2012

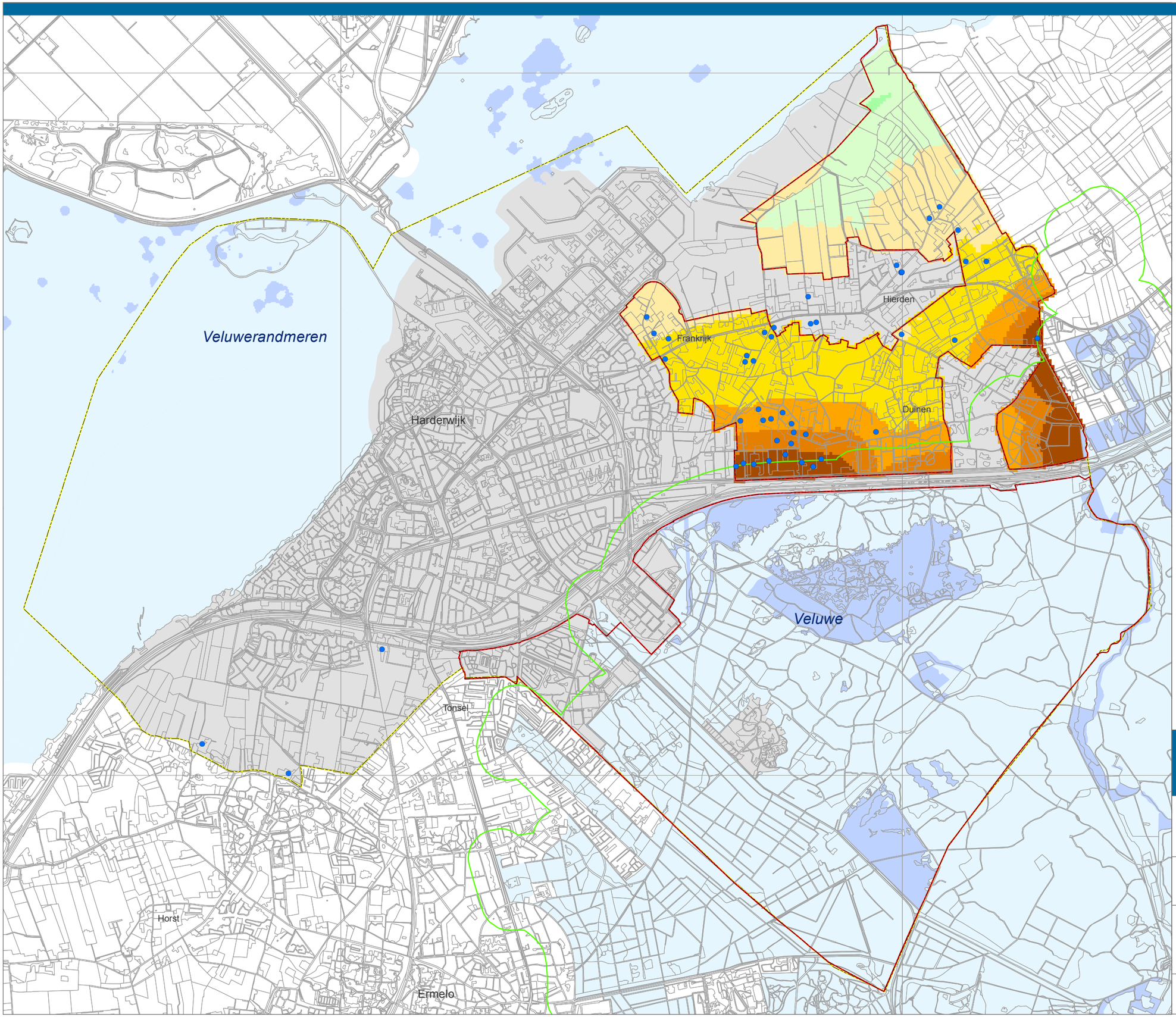

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf
- agrarisch bouwblok

indicatieve ruimte op gridcelniveau t.a.v. de depositie van Nh3 (kg/jr)

- 0 - 250
- 250 - 500
- 500 - 1000
- 1000 - 2500
- 2500 - 5000
- 5000 - 7500
- 7500 - 10000
- >= 10000

Natura 2000

- Natura 2000 gebied
- voor verzuring gevoelig habitat

- 250m zone rondom kwetsbare gebieden Wav
- plangebied

Plan MER
Bestemmingsplan buitengebied gemeente Harderwijk

Indicatieve ruimte ten aanzien van de depositie van ammoniak

Gebaseerd op een maximale bijdrage van 0,5% van de kritische depositie van ammoniak op habitats in Natura2000 gebieden en berekeningen met het Aagro-stacks model

opdrachtgever:
gemeente Harderwijk

uitvoering:
ARCADIS
Infrastructuur · Water · Milieu · Gebouwen

schaal: 0 250 500 1.000 Meters

B02047.000002
3 sept 2012

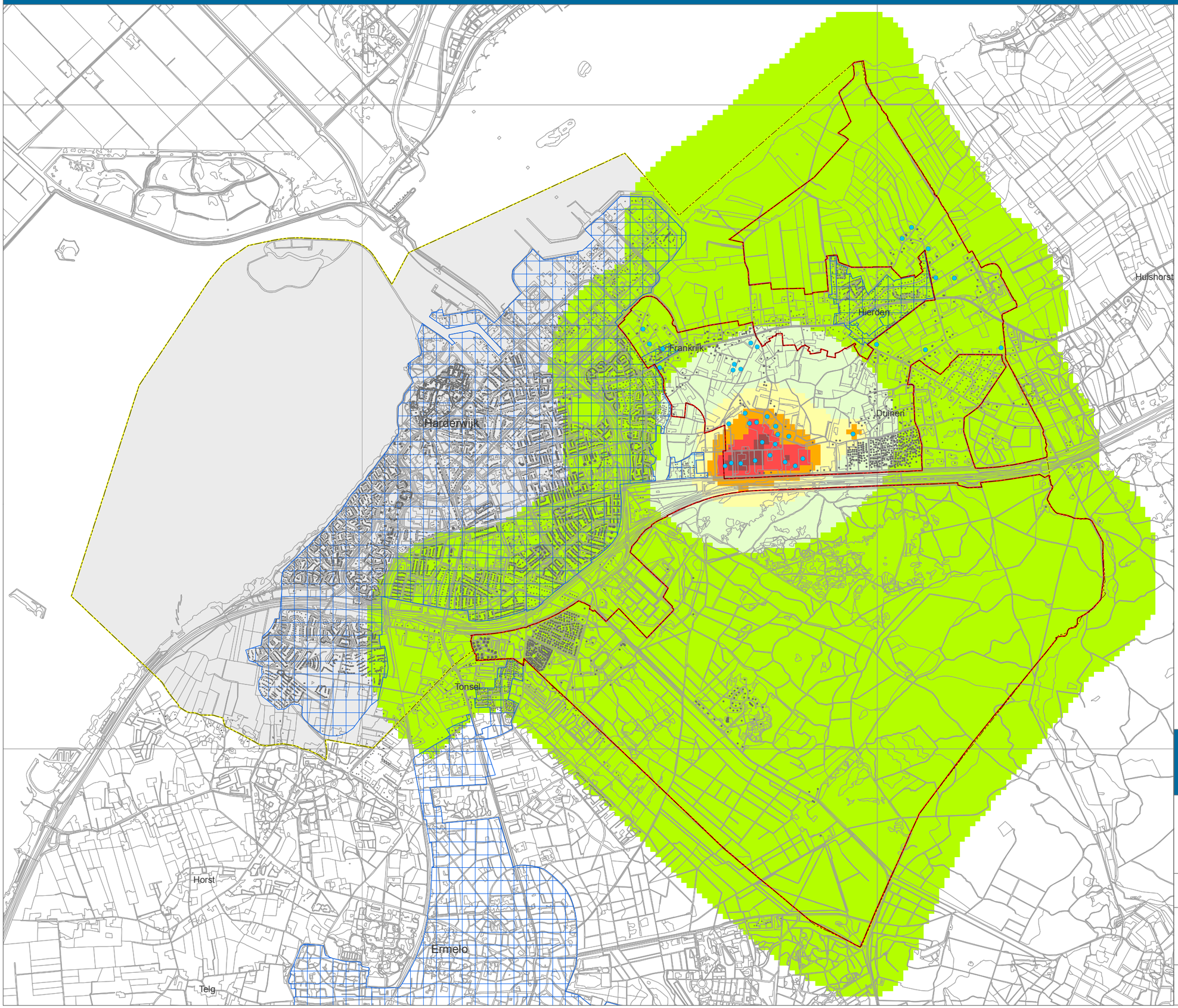

Legenda

- veehouderijbedrijf
- object

indicatieve cumulatieve belasting fijnstof PM10 vanuit veehouderijbedrijven in het plangebied (µg/m³)

- 0 - 1
- 1 - 2.5
- 2.5 - 5
- 5 - 10
- 10 - 20
- >=20

- plangebied

Plan MER
Bestemmingsplan buitengebied gemeente Harderwijk

Indicatieve cumulatieve belasting fijnstof PM10 vanuit veehouderijbedrijven in het plangebied (µg/m³)

gebaseerd op default Vstacks parameters voor staluitvoering en een ruwheid van 0.20

opdrachtgever:
gemeente Harderwijk

uitvoering:
ARCADIS
Infrastructuur · Water · Milieu · Gebouwen

schaal: 0 250 500 1.000 1.500 Meters

B02047.000002
3 sept 2012

Bijlage 6 Gezondheid

Deze bijlage bevat hoofdlijnen van gezondheid in relatie tot de intensieve veehouderij op basis van de bestaande kennis en beleidsstandpunten.

Uitkomsten van het onderzoek "Mogelijke effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden" van juni 2011.

Wonen op korte afstand van bedrijven met intensieve veehouderij kan nadelige gevolgen voor de gezondheid hebben, vooral voor de luchtwegen. Megastallen blijken qua mogelijke schadelijke gevolgen echter niet of nauwelijks te verschillen van gangbare intensieve veehouderijen. Dat blijkt uit een rapport van het Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS) van de Universiteit Utrecht, het Nederlands Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL) en het RIVM. Het rapport is geschreven in opdracht van de ministeries van VWS en EL&I.

Het rapport betreft een eerste inventariserende studie van een dergelijke omvang en onderzoeksopzet die uniek is voor de wereld. Harde cijfers over de 'veilige' afstand tot een intensieve veehouderij zijn niet te geven.

Blootstelling en gezondheid

Rond intensieve veehouderijbedrijven is de lucht anders van samenstelling dan elders. De onderzoekers vonden er een verhoogde concentratie fijnstof, met daarin vooral bepaalde micro-organismen en endotoxinen (stoffen die voorkomen in de celwand van sommige bacteriën). Deze blootstelling werd gerelateerd aan de gezondheid van direct omwonenden zoals die bij hun huisarts bekend is. Er bleken weinig verschillen te zijn tussen hun algemene gezondheid en die van plattelandsbevolking die beduidend minder intensieve veehouderij in de buurt heeft. Wat betreft enkele aandoeningen, zoals Q-koorts, longontsteking en astma, zijn echter wel duidelijke verschillen.

Luchtwegaandoeningen

Rond bedrijven met intensieve veehouderij, met name geitenbedrijven, kwam in 2009 duidelijk meer Q-koorts voor. In de nabijheid van pluimvee- en geitenbedrijven zijn bovendien meer gevallen van longontsteking vastgesteld dan elders in het land. Opmerkelijk genoeg komen astma, COPD, hooikoorts en infecties aan de bovenste luchtwegen in de omgeving van intensieve veehouderijen juist iets minder vaak voor dan elders. Bij mensen die eenmaal astma of COPD hebben, worden meer complicaties of infecties aan de bovenste luchtwegen gezien.

Aanbevelingen

Omdat er weinig bekend is over de gezondheidseffecten op omwonenden van intensieve-veehouderijbedrijven, doen de onderzoekers meerdere aanbevelingen voor verder onderzoek. Het is onder andere nog niet bekend bij welke concentratie bedrijven er gezondheidseffecten optreden. De concentraties van endotoxinen en micro-organismen in de buurt van pluimvee- en varkensbedrijven zou bijvoorbeeld gericht onderzocht moeten worden. Dat geldt ook voor het optreden van complicaties bij patiënten met astma of COPD die rondom veehouderijen wonen. Tenslotte zouden richtlijnen moeten worden opgesteld voor veilige concentraties micro-organismen en endotoxinen rond veehouderijbedrijven. Ook moet worden aangegeven welke risico´s op gezondheidseffecten als acceptabel worden gezien.

Geur en fijn stof
Uit het informatieblad "Intensieve veehouderij en gezondheid" van de GGD'en Brabant en Zeeland (januari 2009) blijkt dat voor de componenten geur, fijn stof en Q-koorts een effect op het gezondheidsrisico te verwachten is in de algemene leefomgeving. Onder omwonenden van intensieve veehouderijen is minder onderzoek gedaan dan onder werknemers. Uit het beschikbare onderzoek blijkt dat omwonenden vaak meer symptomen rapporteren dan vergelijkingsgroepen. Het gaat vooral om klachten van de luchtwegen en verminderde kwaliteit van leven. Het is duidelijk dat rondom intensieve veehouderij vaak geurhinder optreedt. Omdat blootstellingsschattingen in vrijwel alle studies ontbreken, is op grond van de beschikbare gegevens geen relatie te leggen tussen blootstelling aan specifieke componenten uit de intensieve veehouderij en de gezondheidsklachten.
Verspreidingsberekeningen en/of blootstellingsmetingen kunnen meer inzicht geven in de verspreiding van stoffen vanuit de grote intensieve veehouderijen (megastallen). Voor bedrijven van een dergelijke omvang zijn namelijk nog helemaal geen gegevens beschikbaar.

Biologische agentia
Er zijn vele studies gedaan naar de gezondheidseffecten van werknemers van de intensieve veehouderij. Onder werknemers wordt vooral een hoge prevalentie van luchtwegklachten gevonden waaronder hoesten, slijm opgeven, kortademigheid en benauwdheid.
Daarnaast heeft een deel van de werknemers systemische klachten zoals rillingen, transpireren, koorts en gewrichtspijnen. Allergie voor allergenen buiten de werksituatie, zoals graspollen (hooikoorts), huisstofmijt en huisdieren (katten en honden) komt echter juist minder voor bij agrariërs en hun kinderen. Als oorzaak van de werkgerelateerde klachten komt uit de literatuur voornamelijk de blootstelling aan endotoxinen naar voren. Het is mogelijk dat ook andere agentia afkomstig van micro-organismen samen met endotoxine deze effecten veroorzaken. Een veehouderij emitteert stoffen naar de omgeving afhankelijk van onder andere staltype, bedrijfsvoering en aantal en type dieren. De bijdrage van deze emissies aan de concentraties op leefniveau lijkt gering en leidt in elk geval niet tot overschrijding van normen of gezondheidkundige advieswaarden. De blootstelling van omwonenden van de intensieve veehouderij aan diverse stoffen is een ordegrootte 100-1000 lager dan van werknemers. Dit is één van de redenen waardoor uit de bij werknemers gevonden effecten niet direct conclusies kunnen worden getrokken aangaande het risico voor omwonenden. Verder is de concentratie endotoxine in huisstof verhoogd in woningen van agrariërs, maar niet in andere plattelandswoningen. Deze gegevens ondersteunen de conclusie dat blootstelling van omwonenden (niet-agrariërs) waarschijnlijk laag is en alleen in de directe nabijheid van agrarische activiteit is terug te vinden. Het is onduidelijk of de licht verhoogde concentraties rond agrarische bedrijven kunnen leiden tot effecten op de gezondheid.

Influenzavirus
Een virus dat verband houdt met de intensieve veehouderij, is het influenzavirus (griep), maar dit komt zelden voor. Infectie met het influenzavirus kan leiden tot acute klachten van de luchtwegen. Door praten, hoesten of niezen wordt het virus verspreid. Mensen kunnen besmet raken met varkensinfluenzavirus door beroepsmatig in contact te komen met varkens. Verder kunnen mensen geïnfecteerd raken met influenzavirussen door direct contact met geïnfecteerd pluimvee.

Salmonella
Salmonella bij de mens is een belangrijke verwekker van voedselgerelateerde darminfecties bij de mens. Dieren zijn vaak de drager van de Salmonella bacterie zonder er zelf ziek van te worden; door mest besmetten zij elkaar. Door controle programma's is het aantal besmettingen in de pluimveesector afgenomen, onder rundvee en varkens echter niet. Infecties bij de mens treden op door eten van besmet vlees en eieren of producten, die door vlees of eieren zijn besmet.

Toxoplasmose
Ten slotte is toxoplasmose een van de meest voorkomende parasitaire infectieziekten. Mensen kunnen besmet raken door contact met eitjes besmette aarde (die via katten uitgescheiden worden, welke het weer van muizen hebben of varkens en kippen die tussengastheren zijn) of door het eten van met eitjes besmette groente of het eten van niet (goed) doorbakken vlees. Mensen kunnen het niet overdragen op andere mensen en de meeste infecties verlopen zonder verschijnselen.

MRSA
Op het gebied van bacteriën is vooral MRSA een probleem. Circa 40 % van Nederlandse slachtvarkens is drager van MRSA. Van deze bacterie worden mensen in de algemene bevolking gewoonlijk niet ziek. Een risico ontstaat wanneer deze bacterie wordt geïntroduceerd in ziekenhuizen of verpleeghuizen. Patiënten met een MRSA-besmetting zijn moeilijker met antibiotica te behandelen, en vooral bij mensen met verminderde weerstand vormt dit een gezondheidsrisico. In de algemene bevolking is minder dan 0,1 % drager van de bacterie.
Op grond van de huidige inzichten wordt de kans dat de bacterie via het milieu wordt overgedragen aan omwonenden gering geacht omdat in de buitenlucht een sterke verdunning plaatsvindt.

Antibioticumresistentie
Met name antibioticumresistentie is een probleem. In de afgelopen 10 jaar is de antibioticum resistentie met 50% toegenomen. De verspreiding van resistente micro-organismen wordt vergemakkelijkt door een hoge dichtheid van dieren met nauw contact al dan niet in combinatie met slechte hygiënische omstandigheden

Introductie micro-organismen
Voor de meeste micro-organismen is de insleep via introductie van nieuwe dieren een van de belangrijkste factoren. In een gesloten bedrijf komt insleep minder voor. Schaalvergroting maakt meer gesloten bedrijven mogelijk en ook het integreren van een deel of de gehele productieketen op één bedrijf. De introductie van micro-organismen kan hierdoor gereduceerd worden. Verder kan er in een nieuwe stal gebruik worden gemaakt van de nieuwste technologieën zoals luchtwassers. Vermindering van het risico bij open bedrijven kan door middel van desinfectie, tussentijdse reiniging en leegstand.

Nieuwe (grote) stallen dienen te voldoen aan de laatste stand der techniek (nieuwste voorzieningen /innovatieve technieken). Bijvoorbeeld door het toepassen van luchtwassers en door in het stalontwerp risico's voor introductie en verspreiding van micro-organismen mee te nemen. Verder dient personeel goed geschoold te zijn zodat ziektes snel worden ontdekt en dient het antibioticumgebruik af te nemen. Het verdient aanbeveling personeel op varkens- en pluimveebedrijven te vaccineren tegen influenza. Daarnaast dient zoveel mogelijk een gesloten bedrijfsvoering plaats te vinden, dienen bedrijven op tenminste 1-2 km van elkaar te liggen en moet het combineren van varkens en kippen op 1 bedrijf vermeden worden.

Q-Koorts
Q-koorts wordt veroorzaakt door de bacterie Coxiella burnetii. Deze bacterie komt voor bij vrijwel alle diersoorten. De twee grootste kringlopen waarbinnen deze bacterie circuleert zijn wilde knaagdieren en gedomesticeerde dieren, zoals rund, schaap en geit. Tussen de landbouwhuisdieren kan besmetting voornamelijk optreden door het inademen van stofdeeltjes met daarin bacteriën. Het inademen van besmette stofdeeltjes is ook de voornaamste oorzaak van besmetting bij de mens, afkomstig van de landbouwhuisdieren. In Nederland zijn in de periode 1998-2004 jaarlijks tussen de 11 en de 41 humane gevallen gemeld van Q-koorts.

Waarschijnlijk is het ware aantal gevallen hoger doordat een deel van de infecties symptoomloos verloopt en doordat er door de vage klachten vaak niet aan Q-koorts gedacht wordt. In 2007 was er een uitbraak van Q-koorts in de provincie Brabant, waarbij ongeveer 140 mensen ziek geweest zijn.
Het lijkt erop dat het uitzonderlijk droge en warme weer gezorgd heeft voor verspreiding door de lucht van de bacterie afkomstig van geitenbedrijven met abortusproblemen. In 2008 zijn, in meerdere regio's, ook al relatief veel gevallen van Q-koorts gemeld. (bron: RIVM).

Literatuur

- RIVM-report 50029001/2005 Trens in the environmental burden of disease in the Netherlands 1980-2020. AB Knol, BAM Staatsen.
- GGD-Richtlijn Gezondheidsaspecten Besluit Luchtkwaliteit. Landelijk Centrum Medische Milieukunde. 8-12-2005.
- GGD-Richtlijn Geurhinder. GGD Nederland. 2002.
- Gezondheidseffectscreening Stad& Milieu 2006: Handboek voor een gezonde inrichting van de woonomgeving. GGD Nederland. Oktober 2006.
- RIVM briefrapport 60930006/2008. Intensieve Veehouderij en gezondheid: overzicht van kennis over werknemers en omwonenden. RIVM, Universiteit Utrecht en Institute for Risk Assessment Studies. Nationale MAC-lijst 2007". Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Sdu Uitgevers:2007.
- RIVM briefrapport 2151011002. Volksgezondheidsaspecten van veehouderijbedrijven in Nederland: zoönosen en antibioticumresistentie.
- IRAS i.s.m. NIVEL en RIVM, tussenrapportage onderzoek, gezondheidseffecten van intensieve veehouderij voor omwonenden, 21 januari 2011 (zie ook www.iras.uu.nl).
- Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS) van de Universiteit Utrecht, het Nederlands Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL) en het RIVM: Mogelijke effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden, juni 2011.

Bijlage 7 Verklarende woordenlijst

Achtergronddepositie	Dit is de depositiewaarde die er is zonder de ontwikkelingen uit het plan. Het gaat hierbij om de hoeveelheid stikstof veroorzaakt door onder meer landbouw, industrie en autoverkeer.
Alternatief	Eén van de mogelijke oplossingen om de doelstellingen te bereiken.
Archeologie	Wetenschap die een bepaalde cultuur of samenlevingsvorm in een bepaalde periode in het verleden tracht te doorgronden via bodemvondsten en andere (stoffelijke) overblijfselen.
Archeologische verwachting	Dit zijn gebieden met potentiële archeologische waarden (op basis van archeologische verwachtingskaart).
Autonome ontwikkeling	De ontwikkeling van het milieu en andere factoren als de voorgenomen activiteit niet wordt uitgevoerd; het betreft alleen die ontwikkelingen die kunnen worden afgeleid uit vastgesteld beleid.
Bestemmingsplan	Gemeentelijk plan met voorschriften, betreffende de bestemming van een bepaald terrein.
Bevoegd Gezag	De overheidsinstantie die bevoegd is (het m.e.r.-plichtige) besluit te nemen (en die de m.e.r.-procedure organiseert).
Commissie voor de m.e.r. / Cmer	Onafhankelijke commissie die het Bevoegd Gezag adviseert over richtlijnen voor de inhoud van het MER en de beoordeling van de kwaliteit van het MER.
Cultuurhistorie	De geschiedenis van de beschaving. In drie wetenschappelijke velden; historische geografie, bouwhistorie en archeologie.
Cumulatief effect	Optelsom van effecten.
Decibel (dB(A))	Eenheid van geluiddrukniveau. De toevoeging A duidt erop dat een frequentie-afhankelijke correctie is toegepast in verband met gevoeligheid van het menselijk gehoor.
Ecologische verbindingszone (EVZ)	Groenzones die een netwerk vormen ter bevordering van de migratie van bepaalde doelsoorten.
EHS	Ecologische hoofdstructuur (EHS) is een stelsel van natuurgebieden, natuurontwikkelingsgebieden en verbindende zones in Nederland om de duurzaamheid van ecologische waarden te versterken zoals dat is vastgelegd in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR, kabinetsstandpunt 1993) en later in de Nota Ruimte.

Emissie	Hoeveelheden stoffen of geluid die door bronnen in het milieu worden gebracht.
Fauna	Verzameling van plantensoorten die in een gebied wordt aangetroffen.
Flora	Verzameling van diersoorten die in een gebied wordt aangetroffen .
Geomorfologie	Wetenschap die de natuurlijke vorm van het landschap bestudeert, zoals die ontstaan is door geologische processen en eventueel beïnvloed is door menselijk handelen.
Gevoelige bestemming	Bestemmingen waaraan getoetst wordt in het kader van zonering; bestemmingen waar hinder kan worden ervaren bij het oprichten van nieuwe inrichtingen en dergelijke.
Grondgebonden veehouderij	Alle veehouderijen niet zijnde de intensieve veehouderijen. Het gaat bijvoorbeeld om paarden- en melkveehouderij.
Initiatiefnemer	De rechtspersoon die (de m.e.r.-plichtige activiteit) wil ondernemen.
Instandhoudingsdoelstellingen	Instandhoudingsdoelstellingen moeten vastgesteld worden in de aanwijzingsbesluiten van de Vogelrichtlijngebieden en Habitatrichtlijngebieden. Deze doelen geven aan voor welke natuurwaarden het gebied belangrijk is en voor hoeveel natuurwaarden er geschikt habitat beschikbaar moet zijn in dat gebied.
Intensieve veehouderijen (of niet grond gebonden veehouderij)	Het hebben van veehouderijen waar het voedsel niet direct van het land komt. Het gaat voornamelijk om de pluimvee-, kalveren- en varkenshouderij. Men is niet gebonden aan het land voor de voedselvoorziening (door bijvoorbeeld toedienen van aangevoerd veevoer).
Kritische depositiewaarde	Dit is de hoeveelheid (ammoniak)depositie die een ecosysteem nog kan verdragen zonder schade te ondervinden.
m.e.r.	Milieueffectrapportage, de procedure.
MER	Milieueffectrapport, het document.
Mitigeren	Verzachten, matigen of verlichten van de negatieve gevolgen (milieueffecten) van een ingreep.
Natura 2000	Europees Netwerk van beschermde natuurgebieden.
Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Dient als bekendmaking van het voornemen tot het opstellen van het Milieueffectrapport en beschrijft de kaders/detailniveau voor de

	verkenning.
NO_x	Stikstofoxiden.
NO_2	Stikstofdioxide.
Passende beoordeling	Een beoordeling die moet worden opgesteld, t.b.v. de vergunningverlening binnen de Natuurbeschermingswet 1998, indien significante effecten niet uitgesloten kunnen worden.
Plangebied	Het gebied waarin de voorgenomen activiteit wordt ondernomen.
PM_{10}	Fijn stof deeltjes met een aerodynamische diameter kleiner dan 10 micrometer.
$PM_{2,5}$	Fijn stof deeltjes met een aerodynamische diameter kleiner dan 2,5 micrometer.
Referentiesituatie	De situatie in het plangebied wanneer enkel de autonome ontwikkelingen en niet de voorgenomen activiteit plaatsvindt. Ten opzichte van deze situatie worden de effecten van de activiteit beoordeeld (ook wel nulalternatief).
Significant (negatief) effect	Effecten die als gevolg hebben dat instandhoudingsdoelstellingen van Natura2000-gebieden niet worden gehaald.
(Stikstof)depositie	Hoeveelheid emissie die terecht komt in de grond.
Studiegebied	Gebied waarbinnen relevante effecten op kunnen treden veroorzaakt door de ingreep.
Toetsingsadvies	Advies van de Commissie voor de m.e.r. waarin deze het MER beoordeelt op de aanwezigheid van essentiële informatie. De vastgestelde richtlijnen vormen hierbij het toetsingskader.
$\mu g/m^3$	Microgram per kubieke meter.
Verkeersafwikkeling	Doorstroming en verwerking van verkeersstromen.
Waterkwaliteit	Chemische samenstelling van water.
Waterkwantiteit	De hoeveelheid water.
Watersysteem	Waterkringloop inclusief opgenomen stoffen vanaf het moment dat neerslag valt tot op het moment dat water uit het gebied wordt afgevoerd.
WAV-gebied	Gebieden die op grond van de Wet ammoniak en veehouderij zijn aangewezen als zeer kwetsbare natuur.

Bijlage 8 Literatuurlijst

Alterra, 2007: *Megastallen in beeld*

Cie c. Trojan, 2008: *Commissie Trojan, Stikstof/ammoniak in relatie tot Natura 2000, Een verkenning van oplossingsrichtingen. Rapport van een taskforce onder voorzitterschap van de heer C. Trojan in opdracht van de Minister van Landbouw, natuur en voedselkwaliteit*

CROW, 2002: *Handboek Wegontwerp – Erftoegangswegen*

Gemeente Harderwijk, 20 januari 2011: *Visie op hoofdlijnen*

Gemeente Harderwijk, 15 juni 2006: *Structuurplan Harderwijk 2020*

Gemeente Harderwijk, augustus 2012: *Structuurvisie 2031*

Gemeente Harderwijk, augustus 2012: *PlanMER Structuurvisie Harderwijk 2031*

Gemeente Harderwijk, 7 april 2011: *Archeologiebeleid 2011-2015*

Gemeente Harderwijk, 20 december 2007: *Handboek Harderwijks groen*

Gemeente Harderwijk, augustus 2011: Structuurvisie Dorpsomgevingsplan Hierden

GGD Noord-Brabant: *Informatieblad intensieve veehouderij en gezondheid* www.ggdgelre-ijssel.nl/scripts/download.asp?ID=3314

Infomil, 2008: *Nederlandse emissierichtlijn lucht*

Ministerie van LNV, 1998: *Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet 98)*

Ministerie van LNV, 2002: *Reconstructiewet concentratiegebieden*

Ministerie van VROM, 2007: *Wet Luchtkwaliteit*

Ministerie van VROM , 2007: *Wet geurhinder en veehouderij*

Ministerie van VROM: *Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL),* http://www.saneringstool.nl

Ministerie van Volksgezondheid, d.d. 29 mei 2009: Brief Welzijn en Sport aan de Tweede Kamer; kenmerk: PG/ZP-2920705

Ministeries van VWS en VROM, 1998: *Handreiking externe veiligheid vervoer gevaarlijke stoffen*

MNP, Grootschalige Concentratiekaarten Nederland

Provincie Gelderland, 2005: *Streekplan Gelderland, kansen voor de regio's*

Provincie Gelderland, 30 maart 2005*: Reconstructieplan Veluwe, dynamiek en vernieuwing op de Veluwe*

Provincie Gelderland, 29 september 2009: *Natuurbeheerplan Provincie Gelderland*

Provincie Gelderland, 15 december 2010: *Ruimtelijke Verordening Gelderland*

Provincie Gelderland, 23 februari 2009*: Belvoir 3, Cultuurhistorisch beleid 2009-2012*

Provincie Gelderland, diverse thema kaarten (www.gelderland.nl)

RIVM, 2008: *Briefrapport 609300006, Intensieve veehouderij en gezondheid, Overzicht van kennis over werknemers en omwonenden*

RIVM: Themapagina Q-koorts http://www.rivm.nl/cib/themas/Q-koorts/q-koorts-publiek.jsp

VNG, 2009: VNG-handboek Bedrijven en Milieuzonering

Colofon

MER BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED GEMEENTE HARDERWIJK

OPDRACHTGEVER:

Gemeente Harderwijk

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

ing. J.T.H. Houkes

GECONTROLEERD DOOR:

ing. P. Hartskeerl

VRIJGEGEVEN DOOR:

30 november 2012
076335447:A

ARCADIS NEDERLAND BV
Utopialaan 40-48
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Tel 073 6809 211
Fax 073 6144 606
www.arcadis.nl
Handelsregister 9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.

Bijlage 6 Milieugebiedsvisie deelgebieden

Bijlage ‘Milieugebiedsvisie deelgebieden’

Inleiding

In het milieubeleidsplan zijn voor verschillende delen van Harderwijk milieugebiedsvisies opgesteld. Door het opstellen van een milieugebiedsvisie komen de specifieke kwaliteiten, knelpunten, de milieubelasting en de milieuambities van het gebied in beeld. Voor het plangebied van het Bestemmingsplan Buitengebied zijn de volgende milieugebiedsvisies opgesteld en relevant:

1. Deelgebied Veluwe;
2. Deelgebied Buitengebied;
3. Deelgebied Glindweg;
4. Deelgebied Parallelweg).

DEELGEBIED 03

VELUWE

VERKENNING

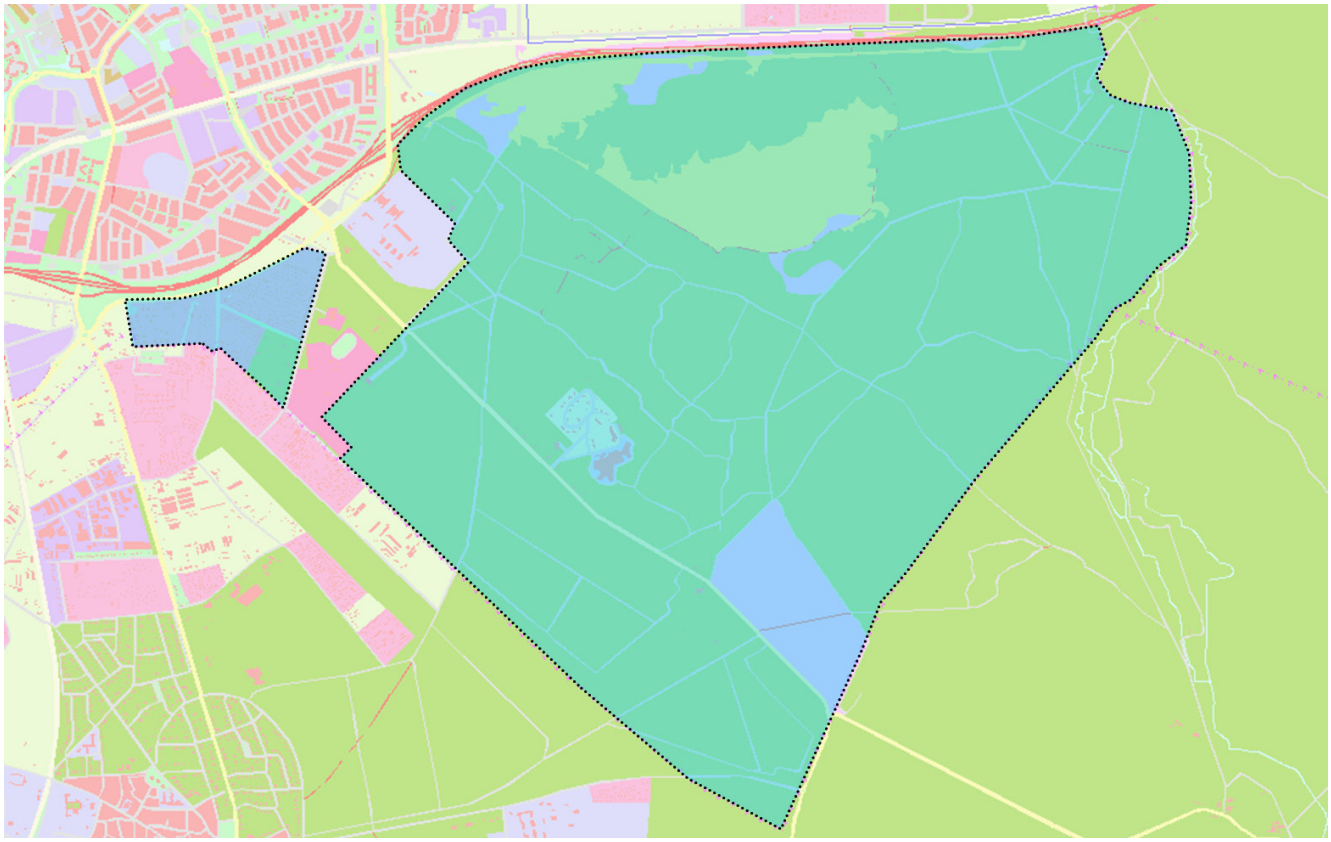

figuur 1 Deelgebied De Veluwe

Aan de oostzijde van de stad Harderwijk en ten zuiden van de A28 ligt het deelgebied Veluwe. Het deelgebied Veluwe wordt doorsneden door de Leuvenumseweg (N302). Ook wordt het deelgebied fysiek in tweeën gesplitst door het deelgebied 'Zuidelijke Stadsrand'.

De Veluwe is het grootste laaglandnatuurterrein van Noordwest-Europa. De totale oppervlakte van dit natuurterrein is circa 91.200 hectare, waarvan circa 1.390 hectare gelegen is in de gemeente Harderwijk. De Veluwe is een overwegend bebost gebied met enkele zand/heidegebieden (o.a. Beekhuizerzand). Veel bos op de Veluwe is in de periode 1895-1920 aangelegd om het aanwezige stuifzand vast te leggen. Vooral de Grove Den bleek geschikt om stuifzand vast te leggen. Grote delen van het gebied is in eigendom van de gemeente Harderwijk, Natuurmonumenten en Defensie.

Vanaf de gehele Veluwe lopen verschillende beken naar de rand van het gebied. Op de grens met de gemeente Nunspeet ligt de Leuvenumse Beek. Deze beek stroomt in noordelijke richting, via de Hierdense beek, het Veluwemeer in.

De Veluwe is aangemerkt als een Natura 2000-gebied.

In het gebied liggen Verpleeghuis Sonnevanck, De Ark (dierenpension en -asiel) en vier vakantie-parken (camping De Konijnenberg, bungalowpark Ceintuurbaan, bungalowpark Het Verscholen Dorp en Bungalowpark Slenk en Horst). Tevens liggen er enkele woningen langs de Leuvenumseweg.

figuur 2 Voormalig hoofdgebouw verpleeghuis Sonnevanck

figuur 3 Verschillende vakantieparken

Bodem

Uit de asbestkansenkaart (figuur 4) blijkt dat er een zeer kleine kans is op de aanwezigheid van asbest in de bodem, met uitzondering van de bebouwde locaties.

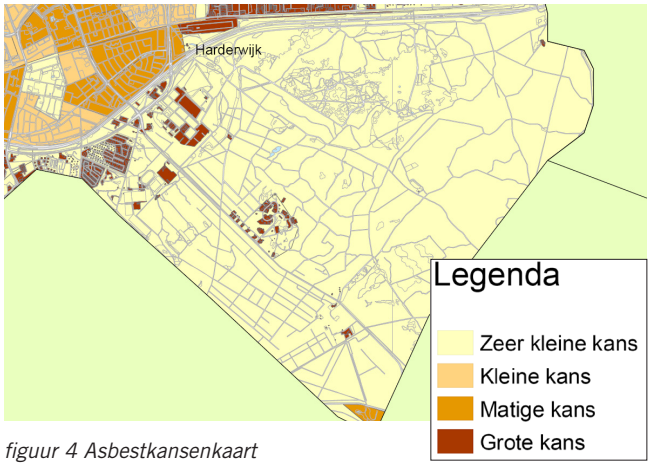

figuur 4 Asbestkansenkaart

In het deelgebied ligt ook een grondwaterbeschermings-gebied. Dit grondwaterbeschermingsgebied is in figuur 5 weergegeven.
Daarnaast is bekend dat er zich een aantal oude stortlocaties binnen dit deelgebied bevinden. De ligging van deze stortlocties is in figuur 6 weergegeven.

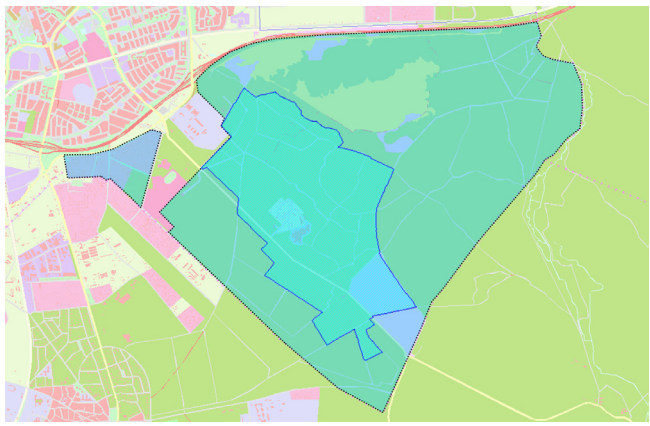

figuur 5 Grondwaterbeschermingsgebied

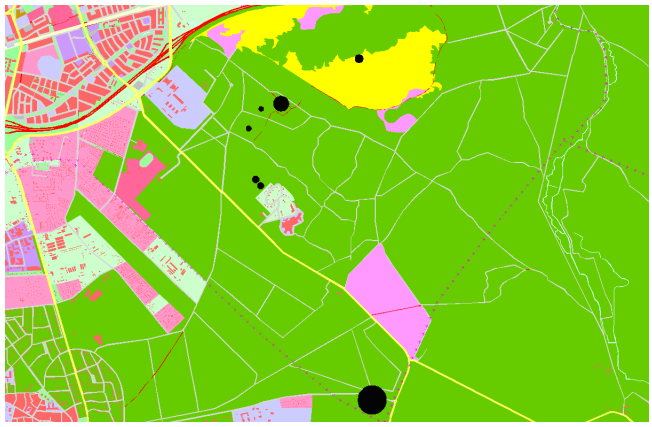

figuur 6 Oude stortlocaties (zwarte stippen)

Externe veiligheid

In en aan de rand van dit deelgebied ligt een aantal aandachtzones voor externe veiligheid. Van twee risicobronnen die buiten het deelgebied liggen, de A28 en de spoorlijn, liggen de invloedsgebieden in het deelgebied. In figuur 7 zijn deze aandachtzones weergegeven. Rond de A28 (rood) en de spoorbaan (grijs) ligt een zone van 200 meter. Voor de N302 (rood), die door het deelgebied loopt, geldt eveneens een zone van 200 meter.

Zowel aan de noord- als aan de zuidzijde van de A28 ligt een aardgastransportleiding. De leidingen hebben een diameter van 36 inch (ontwerpdruk 66,2 bar) en een diameter van 12,5 inch (ontwerpdruk 40 bar). Voor de 66,2 bar/36 inch leiding geldt een inventarisatieafstand van 430 meter. Voor de 40 bar/12,5 inch leiding geldt een inventarisatieafstand van 150 meter. In figuur 8 zijn deze aandachtzones weergegeven.

Aan de rand van het gebied ligt, bij Vakantiepark Het Verscholen Dorp, een ondergrondse propaantank van 20.000 liter. In figuur 8 zijn deze aandachtzones eveneens weergegeven.

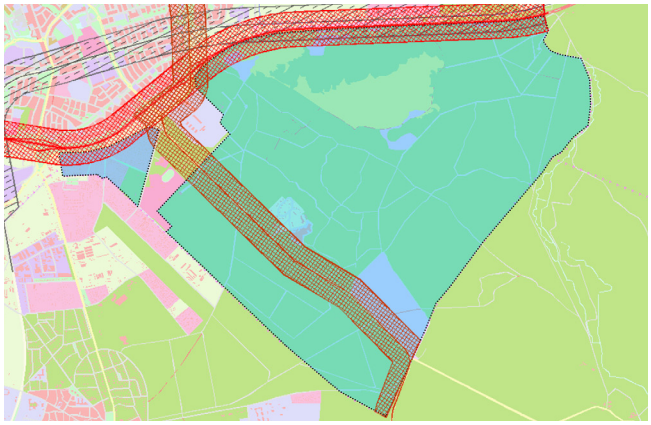

figuur 7 Aandachtszones externe veiligheid Spoor, A28 en N302

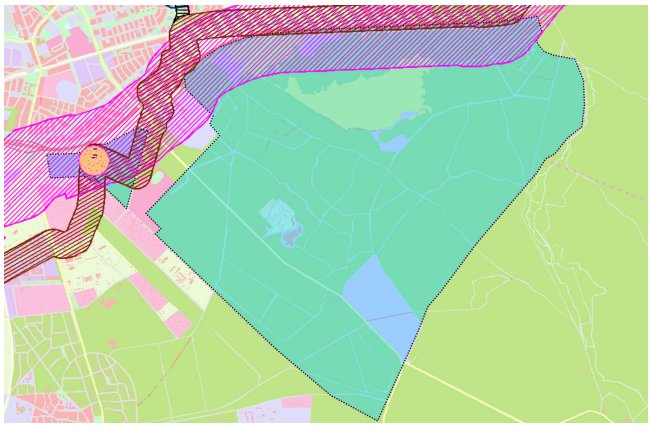

figuur 8 Aandachtzones externe veiligheid propaantank en gasleiding

In het westelijk deel van dit deelgebied ligt een aantal recreatieterreinen met een of meerdere propaantanks en opslag van natriumhypochloriet. Op de ondergrondse tank bij Het Verscholen Dorp is het Besluit externe veiligheid inrichtingen van toepassing. Het plaatsgebonden risico voor deze tank ligt op ongeveer 45 meter afstand. Zowel de grenswaarde als de oriëntatie waarde voor het groepsrisico worden overschreden.

Straling

Het deelgebied wordt doorsneden door twee hoogspanningslijnen met verschillende spanningen van 50 kV en 150 kV. De indicatieve zone rond de hoogspanningslijnen in Harderwijk is aan weerszijden vanuit het hart van de lijnen 40 meter voor de lijnen met een spanning van 50 kV en 80 meter voor de lijnen met een spanning van 150 kV.

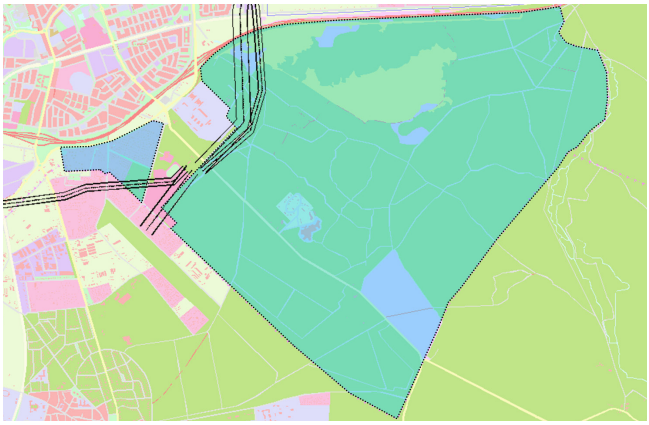

figuur 9 Indicatieve zone hoogspanningsleidingen

Geluid

Aan de noordzijde van het deelgebied liggen de A28 en het spoor. Door het gebied loopt de N302. Door deze geluidsbronnen liggen er aandachtzones voor geluid over en door het gebied. Voor het spoor een zone van 300 meter en voor zowel de A28 als N302 beide een zone van 400 meter. Figuur 10 geeft de aandachtszones van de A28 en de N302 weer. Figuur 11 laat de aandachtszone van het spoor zien.

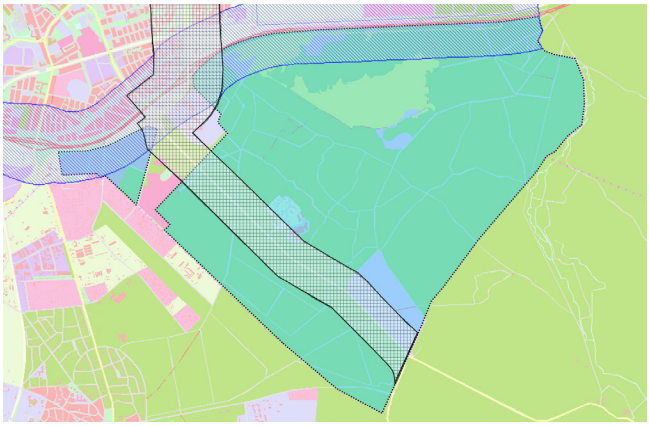

figuur 10 Geluidaandachtszones van de A28 en de N302

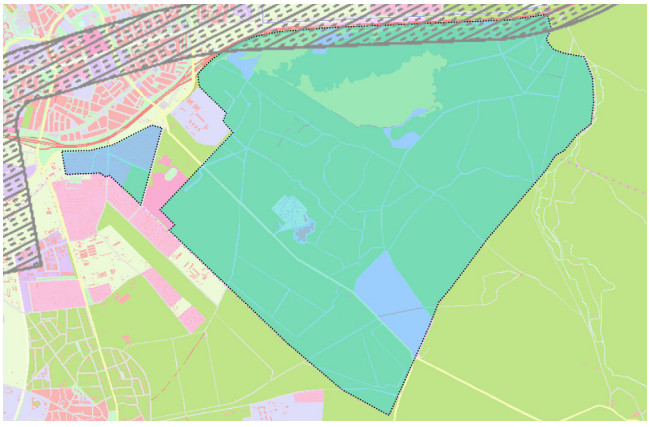

figuur 11 Geluidaandachtszones van het spoor

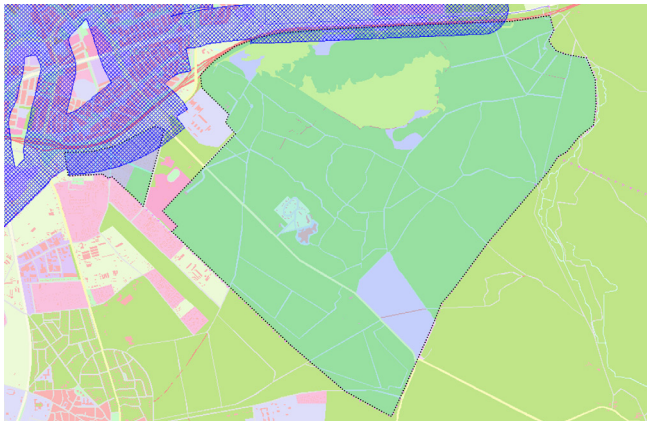

figuur 12 Geluidaandachtszones van de gemeentelijke wegen

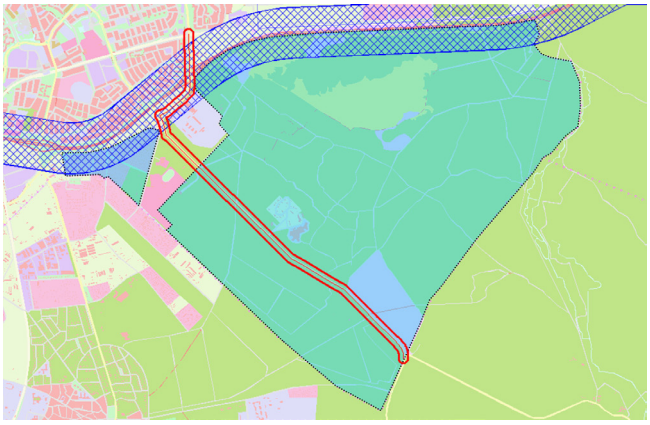

figuur 14 Aandachtzones luchtkwaliteit A28 en N302

Klimaat

Het gebied kenmerkt zich door de aanwezig natuur-waarden. Het gebied bevat een grote hoeveelheid bio-massa.

Lucht

Automobiliteit op de A28 en de N302 heeft invloed op de luchtkwaliteit binnen het deelgebied Veluwe.

figuur 13 De N302

Binnen 300 meter afstand aan weerszijden van de A28 en 50 meter van de N302 moet worden afgewogen of er nieuwe scholen, kinderdagverblijven, bejaarden-, verzorgings- en/of verpleeghuizen (gevoelige bestemmingen) gebouwd kunnen worden.

ANALYSE

BODEM

> De asbestbronnenkaart (zie figuur 15) geeft aan dat er enkele locaties zijn waar asbesthoudende producten zijn toegepast en waar asbestwegen aanwezig zijn (geweest).
> Op de bodemkwaliteitskaart valt het deelgebied Veluwe binnen bodembeheerszone A: schoon.
> Op de luchtfoto's van 1949 tot 2008 zijn weinig veranderingen in het gebied te zien. Uit historische informatie blijkt in deelgebied Veluwe een aantal verdachte locaties aanwezig te zijn. Er is sprake van een aantal voormalige stortplaatsen, waaronder een batterijstort. Verder zijn op de oefenterreinen van Defensie asbestverdachte plaatsen aanwezig en is sprake een ondergrondse tank ter plaatse van verpleeghuis Sonnevanck.
> Er zijn een aantal bodemonderzoeken van de oefenterreinen, verpleeghuis Sonnevanck, de vakantieparken en een aantal voormalige stortplaatsen bekend. Het grootste deel van het deelgebied is, voor zover bekend, nooit onderzocht.
> De onderzochte oefenterreinen en de locatie met batterijstorten, beide gelegen in het noorden van het deelgebied, zijn recent onderzocht en blijken niet of slechts licht verontreinigd te zijn.
Het oefenterrein aan de westkant van het gebied is gesaneerd in 1989 en uit de saneringsevaluatie van 1990 bleek het terrein alleen nog licht verontreinigd. Nabij dit laatste oefenterrein zou volgens het Historisch Bodem Bestand een smederij zijn geweest. Onbekend of dit juist is. Er zijn ter plaatse in elk geval geen onderzoeken van bekend.
> De voormalige stortplaats aan de Beekhuizerweg is verschillende keren onderzocht. De stort is gelegen binnen het grondwaterbeschermingsgebied (10-jaarszone). Er is sprake van een grondwaterverontreiniging met zware metalen en daarnaast is de afdeklaag op een aantal plaatsen te dun, waardoor theoretisch risico's aanwezig zijn voor contact met het stortmateriaal. Echter aangezien de stort gelegen is in natuurgebied (bos) wordt de kans op contactrisico weer kleiner. En met betrekking tot de grondwaterverontreiniging is na onderzoek gebleken dat de risico's voor verontreiniging van het 2e watervoerend pakket gering is vanwege de aanwezigheid van een slecht doorlatende scheidende laag. Wel wordt geadviseerd om het grondwater onder de stort te monitoren in verband met de verspreiding van de verontreinigingen.
> In de zuidpunt van het deelgebied Veluwe ligt nabij de Leuvenumseweg nog de voormalige stortplaats Sparrendal. Deze stortplaats ligt buiten het grondwaterbeschermingsgebied.
> In 1993 is de locatie Het Verscholen Dorp aan de Boslaan (in het noordwesten van het gebied) gedeeltelijk onderzocht in verband met een bouwvergunning. De locatie blijkt slechts licht verontreinigd. Uit een nulsituatieonderzoek uit 2004 blijken de vergunningplichtige locaties niet verontreinigd te zijn.
> Ter plaatse van verpleeghuis Sonnevanck langs de Leuvenumseweg/Sonnevancklaan zijn in verband met bouwvergunningen verschillende bodemonderzoeken uitgevoerd. Uit deze onderzoeken blijkt de bodem ter plaatse slechts licht verontreinigd te zijn. De ondergrondse brandstoftank is in 2003 gesaneerd en verwijderd.
> Ter hoogte van de Leuvenumseweg 70 en 72 zouden volgens de informatie uit het Historisch Bodem Bestand nog HBO-tanks aanwezig zijn. Of deze nog aanwezig zijn en of ze wel of niet gesaneerd zijn is onbekend. Er zijn van deze locaties ook geen bodemonderzoeken bekend.
> In opdracht van de provincie wordt, in verband met het veiligstellen van de drinkwaterwinning, onder andere in deelgebied Veluwe, historisch onderzoek uitgevoerd en eventueel vervolgonderzoek. Mogelijk dat een aantal verdachte locaties, waaronder de voormalige stortplaats aan de Beekhuizerweg, nog verder worden onderzocht.

figuur 15 Asbestbronnenkaart

EXTERNE VEILIGHEID

Transportroutes

> Het plaatsgebonden risico van de A28 en N302 ligt binnen het wegvak en vormt geen probleem.
> Het plaatsgebonden risico van het spoor ligt binnen het baanvak en vormt geen probleem.
> Het groepsrisico speelt in het grootste deel van het deelgebied door het gering aantal personen geen rol van betekenis met uitzondering van de westkant (camping/bungalowpark) van het deelgebied.
> Het groepsrisico moet onder andere bij planvorming in beeld gebracht worden. Dit geldt voor een zone van 200 meter vanaf rand van de rechter rijbaan en het buitenste baanvak van het spoor. Het groepsrisico is afhankelijk van het type ruimtelijke ontwikkeling.

Buisleidingen

> Vigerende veiligheidsafstanden:
- Voor de 66,2 bar/36 inch gasleiding ligt op 3 plaatsen het plaatsgebonden risico van 10^{-6}/jaar buiten de leiding (zie figuur 16).
- Het groepsrisico voor de gasleiding wordt niet overschreden.

Propaantank

> In 2004 is een kwantitatieve risicoanalyse (QRA) opgesteld voor de propaantank:
- De plaatsgebonden risicocontour is berekend op een afstand van maximaal 21 meter.
- Het groepsrisico blijft onder de oriëntatiewaarde.

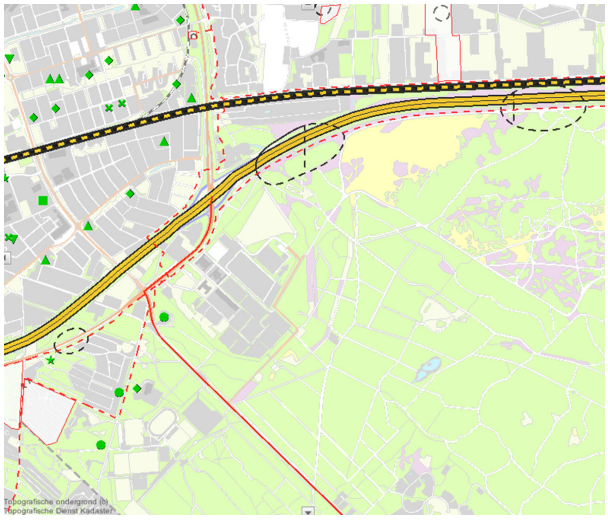

figuur 16 Plaatsgebonden risico van de 66,2 bar/36 inch gasleiding

STRALING

> Aan weerszijden vanuit het hart van de hoogspanningslijn 40 meter. Deze indicatieve zone is de magneetveldzone die berekend is op grond van aannames. Om de specifieke zone te bepalen is een berekening nodig.
> De specifieke zone is de magneetveldzone die zich aan beide zijden langs de hoogspanningslijn uitstrekt en waarbinnen het magneetveld gemiddeld over een jaar niet hoger dan 0,4 µT mag zijn.

GELUID

> In figuur 17 is de milieugezondheidskwaliteit veroorzaakt door wegverkeerslawaai weergegeven. Een aantal woningen van het gebied Sonnevanck ligt in de directe nabijheid van de N302. De geluidbelasting ligt daar tussen de 53 en 58 dB. Daarnaast ligt een groot deel van Sonnevanck in een gebied waar de voorkeursgrenswaarde van de Wet geluidhinder (48 dB) niet wordt overschreden. Vergeleken met veel andere gebieden in Harderwijk zijn de werkelijke geluidbelastingen niet extreem hoog. Dat er toch veel mensen vaak overlast ondervinden komt waarschijnlijk omdat er in het bos weinig andere stoorgeluiden voorkomen.
> Enkele bewoners van een recreatiegebied langs de Ceintuurbaan hebben klachten over het geluidsniveau van de A28.
> Uit de monitor Leefbaarheid en Veiligheid blijkt dat 33% van de bewoners van het gebied Sonnevanck vaak overlast van wegverkeerslawaai ondervinden. Dit is hoog ten opzichte van het gemiddelde in heel Harderwijk (12%).
> In figuur 18 is de gezondheidskwaliteit veroorzaakt door spoorweglawaai weergegeven.

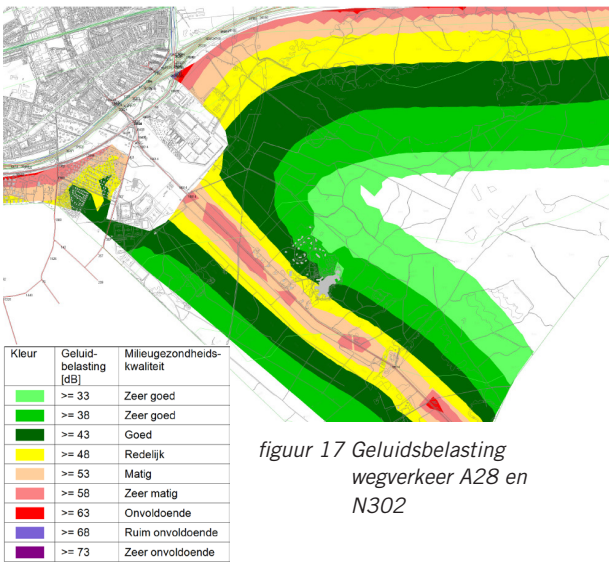

figuur 17 Geluidsbelasting wegverkeer A28 en N302

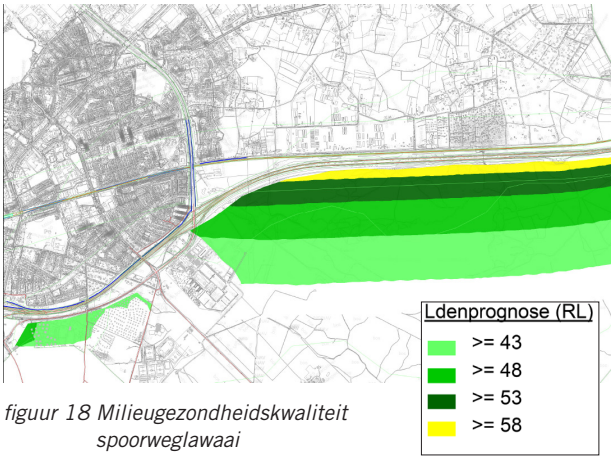

figuur 18 Milieugezondheidskwaliteit spoorweglawaai

GEUR

> Binnen het deelgebied Veluwe liggen geen bedrijven die stankhinder voor de omgeving veroorzaken. Er liggen dan ook geen geurcontouren over het plangebied Veluwe.

KLIMAAT

> De grote hoeveelheid bio-massa zou een bijdrage kunnen leveren aan het oprichten van een houtgestookte bio-wkk in de regio.
> Door het toepassen van vegetatiedaken ontstaat er een natuurlijke overgang van de bebouwing op de Veluwe naar de Veluwe. Tevens dragen vegetatiedaken bij aan verbetering van de CO_2 uitstoot, luchtkwaliteit, waterberging en biodiversiteit.

LUCHT

> Binnen een afstand van 50 meter van zowel de A28 als de N302 is de bouw van nieuwe scholen, kinderdagverblijven, bejaarden-, verzorgings- en/of verpleeghuizen (kwetsbare groepen) niet mogelijk.
> Binnen de afstand tussen de 50 en 300 meter van de A28 moet worden afgewogen of er nieuwe scholen, kinderdagverblijven, bejaarden-, verzorgings- en/of verpleeghuizen gebouwd kunnen worden.

MILIEUKWALITEITSBEELD VELUWE

> De bodemkwaliteit niet laten verslechteren en als het kan te verbeteren.
> (Geregistreerde) ondergrondse HBO-tanks bij woningen saneren.
> De voormalige stortplaatsen voorzien van een dikkere afdeklaag of deze stortplaatsen (geheel of gedeeltelijk) afgraven om contact met het stortmateriaal te voorkomen.
> Het grondwaterbeschermingsgebied via het Gelderse programma bodemsanering drinkwaterwinningen onderzoeken.

> Bewust omgaan met uitbreiden bestaande risicobronnen.
> Bewust omgaan met vestigen nieuwe risicobronnen en beperkt kwetsbare functies.
> Ruimtelijke scheiding van nieuwe (beperkt) kwetsbare functies ten opzichte van risicobronnen.
> Bij verhoging van het groepsrisico nagaan welke stedenbouwkundige inrichting en aanvullende maatregelen de gevolgen van calamiteiten kunnen beperken.
> Objecten met niet-zelfredzame personen en objecten met hoge bezettingsgraad niet in de buurt van risicobronnen brengen.
> Groepsrisico niet laten toenemen.

> Bij ruimtelijke ontwikkelingen geen gevoelige bestemmingen projecteren binnen de specifieke zone van de hoogspanningslijn.

> Zeer terughoudend omgaan met het inplannen van geluidgevoelige bestemmingen in de gele zone (48 tot 53 dB) rondom de N302 en de A28.
> Geen geluidgevoelige bestemmingen in de gebieden met een hogere geluidbelasting dan 53 dB.

> Bij nieuwbouw van woningen én utiliteit gaan we uit van een 10% verscherpte EPC (Energie Prestatie Coëfficiënt) dan het geldende Bouwbesluit.
> Zoveel mogelijk toepassen van zonneboilers en zonne PV cellen.
> Toepassing van vegetatiedaken.

> De vakantieparken ‘groengericht’ laten opereren:
  - Via een duurzaamheidslag meer aansluiting krijgen bij de hoge natuurwaarden op de Veluwe.
  - Op natuurlijke momenten werken aan energieneutrale vakantieparken.

> Aanwezige biomassa inzetten voor lokaal op te zetten houtgestookte bio-wkk.

> Nieuwe scholen (basisonderwijs, voorgezet onderwijs of overig onderwijs aan minderjarigen), kinderdagverblijven, bejaarden-, verzorgings- en/of verpleeghuizen worden niet binnen 50 meter vanaf de A28 en de N302 gebouwd. Voor de contour van 50 tot 300 meter van de A28 moeten er zwaarwegende financiële, landschappelijke, stedenbouwkundige, verkeerskundige of vervoerskundige redenen zijn om deze functies binnen de contour te plaatsen.

DEELGEBIED 11

PARALLELWEG

INCL. BEDRIJVENTERREIN OVERVELD

VERKENNING

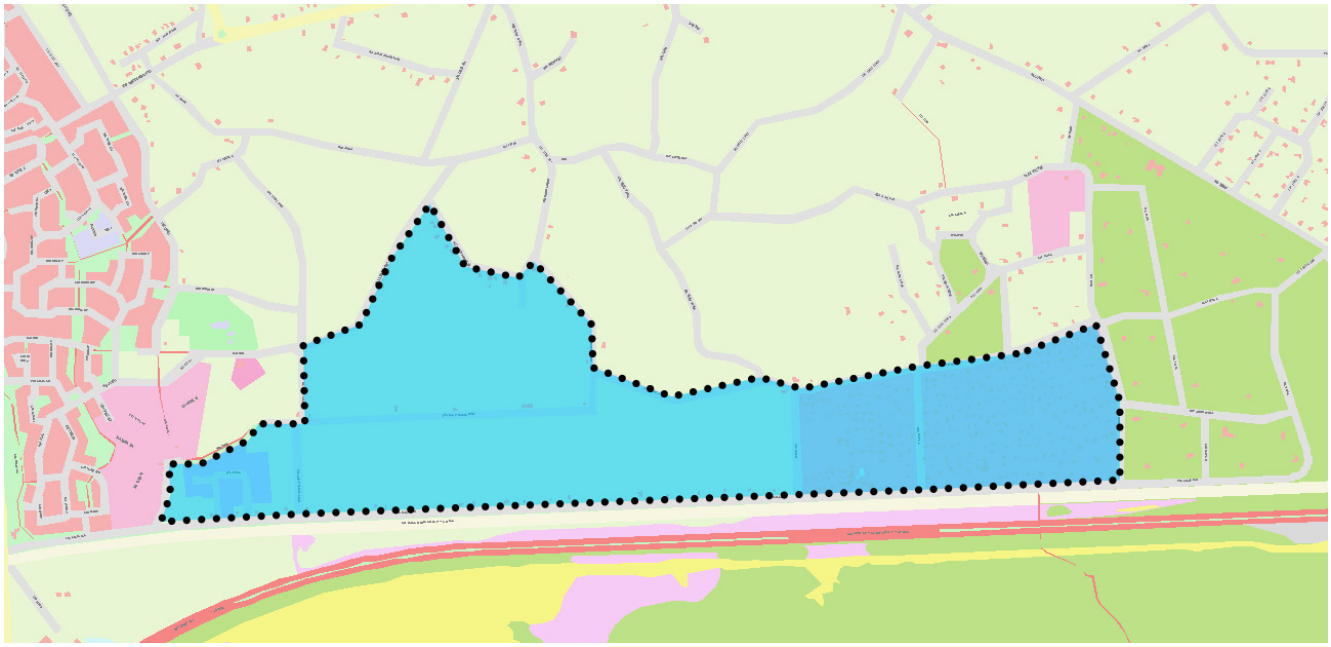

figuur 1 Deelgebied Parallelweg incl. Overveld

Aan de noordzijde van de A28 en ten westen van Frankrijk ligt het zogenaamde eendengebied. Harderwijkse vissers, die na de drooglegging van de Zuiderzee geen werk meer hadden, kregen een stuk grond toegewezen waar ze de mogelijkheid werd gegeven om een bedrijf te beginnen. Dit resulteerde in een grote concentratie van intensieve eendenbroederijen en –mesterijen met uitgestrekte bebouwing rond de Parallelweg en de Tweede Parallelweg. In de loop der jaren zijn echter een groot aantal eendenhouderijen gesaneerd of zijn bedrijven overgeschakeld op het houden van vleeskalveren. Deze bedrijven zijn voornamelijk gelegen aan de Brouwersbosweg.
In het Structuurplan 2020 wordt gestreefd naar een transformatie van het gebied. Veel bebouwing zal verdwijnen om plaats te maken voor de aanleg van een bosgebied met een Veluws karakter.
Er zal op zeer beperkte schaal bebouwing op bospercelen plaatsvinden om de herontwikkeling van het gebied financieel te dekken. Daarbij kan worden gedacht aan verspreide woningbouw in het duurdere segment in zeer lage dichtheden. Op deze wijze wordt de overgang van Veluwe naar open enk vloeiender.

Figuur 2 Het "eendengebied" in 1949

Grenzend aan de bebouwde kom van Harderwijk ligt het bedrijventerrein Overveld. Op dit terrein zijn (kleine) bedrijven met een beperkte milieuhinder gesitueerd. Het terrein is moeilijk te bereiken voor bestemmingsverkeer. Vrachtverkeer moet door woonbebouwing om het terrein te bereiken. Door de uitbreiding van de woonwijk Walstein in oostelijke richting wordt het bedrijventerrein steeds verder ingesloten door woonbebouwing. Aan de oostzijde van het deelgebied ligt een camping en een park met vakantiehuisjes in een bosrijke omgeving.

Bodem

In de veertiger jaren zijn de stallen van de eendenhouderijen aan Parallelweg en de Tweede Parallelweg gebouwd. De stallen werden voornamelijk voorzien van een dakbedekking met asbestplaten. Tevens werden veel erven en wegen verhard met restmateriaal van asbestplaten. Bij het afbreken van de stallen is eveneens veel puin met asbest in de bodem terecht gekomen. Uit de asbest kansenkaart blijkt dan ook dat er voor het gehele plangebied een grote kans is op asbestverontreiniging.

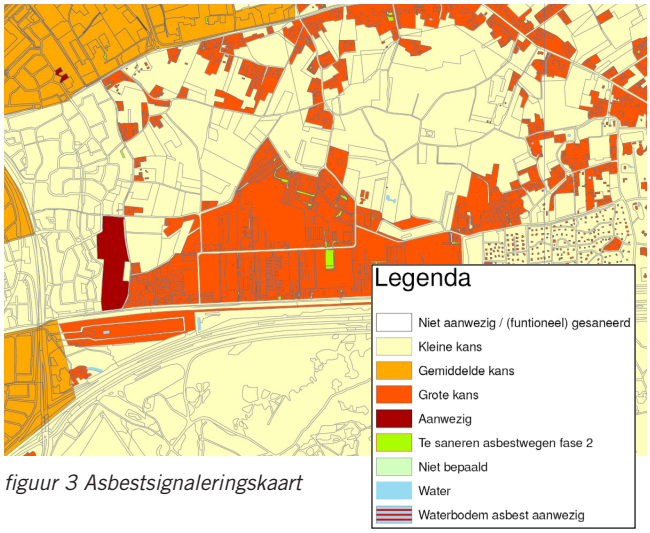

figuur 3 Asbestsignaleringskaart

Externe veiligheid

Figuur 4 geeft de wettelijke externe veiligheids aandachtszones weer die van invloed zijn binnen het deelgebied. Rond de A28 (rood) en de spoorbaan (grijs) ligt een zone van 200 meter. Zowel aan de noord- als aan de zuidzijde van de A28 ligt een gasleiding. De leidingen hebben beide een aandachtszone van 200 meter.

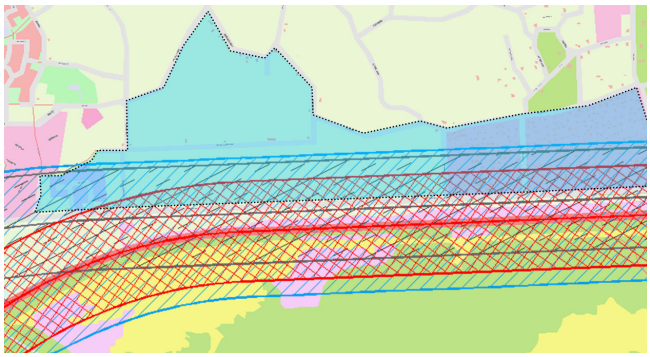

figuur 4 Aandachtszone externe veiligheid

Geluid

Aan de zuidzijde van het deelgebied liggen de A28 en het spoor. Door deze geluidsbronnen liggen aandacht zones over het gebied. Voor het spoor een zone van 300 meter en voor de A28 een zone van 400 meter.

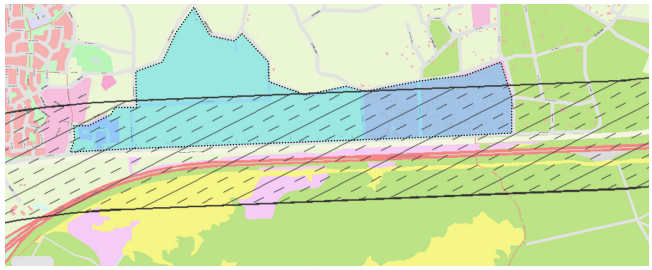

figuur 5 Aandachtszone spoorweglawaai

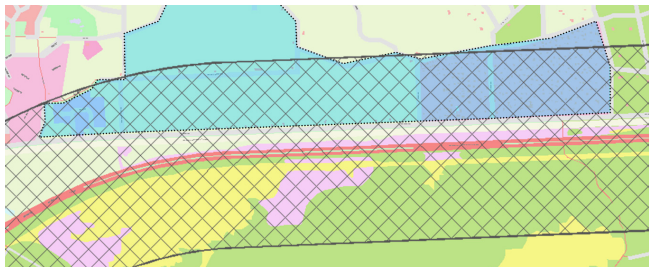

figuur 6 Aandachtzone geluid A28

Geur

Er ligt een grote concentratie van agrarische bedrijven aan de Parallelweg en de Brouwersbosweg. Dit zijn intensieve veehouderijen die op grond van hun milieuvergunningen rechten hebben verkregen voor het houden van een veestapel met een daarbij behorende geurcontour. Deze agrarische bedrijven liggen vaak dusdanig dicht bij elkaar dat uitbreiding van de veestapel, en de geurcontour, meestal alleen mogelijk is door het investeren in moderne technieken die de geuruitstoot beperken.

Luchtkwaliteit

De zuidzijde van het deelgebied ligt binnen de 300 meter-contour van de A28 op grond van het Besluit gevoelige bestemmingen luchtkwaliteitseisen.

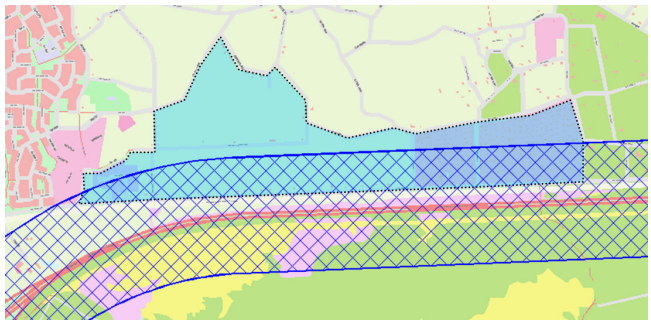

figuur 7 Aandachtszone luchtkwaliteit

Uit onderzoek blijkt dat er in Gelderland 69 veehouderijen (vnl. pluimveehouderijen) zijn die de grenswaarde voor fijn stof overschrijden. Tevens is aangegeven dat voor deze prioritaire groep bedrijven nog verder maatwerk moet worden ontwikkeld, zodat voor elk van deze bedrijven kan worden bepaald of de norm ook daadwerkelijk wordt overschreden. Een belangrijk onderdeel daarvan is het nieuwe rekenmodel.

ANALYSE

De ontsluitingsroute van het bedrijventerrein Overveld loopt door woonbebouwing heen. Ook wordt het terrein steeds verder omsloten door woonbebouwing. Om hinder door bedrijvigheid te voorkomen moet een ruime buffer rond Overveld worden gelegd. Bij het vestigen van nieuwe bedrijvigheid op het terrein moet, met behulp van de milieuvergunning danwel maatwerkvoorschriften op grond van het Activiteitenbesluit, de hinder worden beperkt.

BODEM

> De kans op asbest is groot, uit een aantal onderzoeken die binnen het deelgebied zijn uitgevoerd is asbestverontreiniging aangetoond.
> De verwachting is dat er een enorme hoeveelheid asbest in de grond zit en dat het onmogelijk is om dit allemaal te saneren. Door het als één ernstig geval te definiëren, kan de verontreinigde grond binnen het deelgebied verplaatst worden. Hierdoor kunnen er geschikte locaties gecreëerd worden voor woningbouw.
> Niet alle bodemverontreinigingen kunnen van te voren bekend zijn. Het is mogelijk dat in een werk toch onverwachte “asbestnesten” worden aangetroffen die de voortgang van het werk of de (woning)bouw substantieel kunnen vertragen.

EXTERNE VEILIGHEID

> De plaatsgebonden risicocontour ligt binnen het wegvak de A28 en vormt geen probleem.
> Het groepsrisico moet bij planvorming in beeld gebracht worden. Dit geldt voor een zone van 200 meter vanaf de wegas van de A28. Het groepsrisico is afhankelijk van het type ruimtelijke ontwikkeling
> Voor het spoor ligt de plaatsgebonden risicocontour binnen het baanvak.
> Het groepsrisico moet onder andere bij planvorming in beeld gebracht worden. Dit geldt voor een zone van 200 meter vanaf het buitenste baanvak van het spoor. Het groepsrisico is afhankelijk van het type ruimtelijke ontwikkeling.
> De 66 bar gasleiding aan de zuidzijde van de A28 heeft een toetsingsafstand van 115 meter. Deze contour ligt net over het deelgebied.
> De 40 bar gasleiding ligt binnen het deelgebied en heeft een toetsingsafstand van 20 meter.

GELUID

> Langs de A28 en het spoor staan geen geluidsschermen. Figuren 8 en 9 laten de milieugezondheidskwaliteit in het gebied zien.
> Zonder geluidreducerende voorzieningen is de bouw van geluidgevoelige objecten op korte afstand van de A28 niet mogelijk. Uit de Monitor Leefbaarheid en Veiligheid blijkt dat een aanzienlijk deel van de bewoners van de wijk Walstein geluidsoverlast ondervindt van verkeer. Wanneer er woningen worden gebouwd binnen het deelgebied Parallelweg zonder dat er geluidwerende voorzieningen worden geplaatst of voldoende afstand van de A28 wordt gehouden, kan in dit gebied ook geluidsoverlast ontstaan.
> In verband met de belangen verbonden aan een goede bedrijfsvoering van bedrijven op Overveld is het gewenst om een 50 dB(A)-contour van alle bedrijven samen vast te leggen en binnen deze contour geen geluidgevoelige bestemmingen te plannen.
> Uit de Monitor Leefbaarheid en Veiligheid blijkt dat bewoners van de wijk Walstein regelmatig geluidsoverlast ondervinden van het spoor. Wanneer er woningen worden bebouwd binnen het deelgebied Parallelweg zonder dat er geluidwerende voorzieningen worden geplaatst of voldoende afstand van het spoor wordt gehouden, kan in dit gebied ook geluidsoverlast ontstaan.

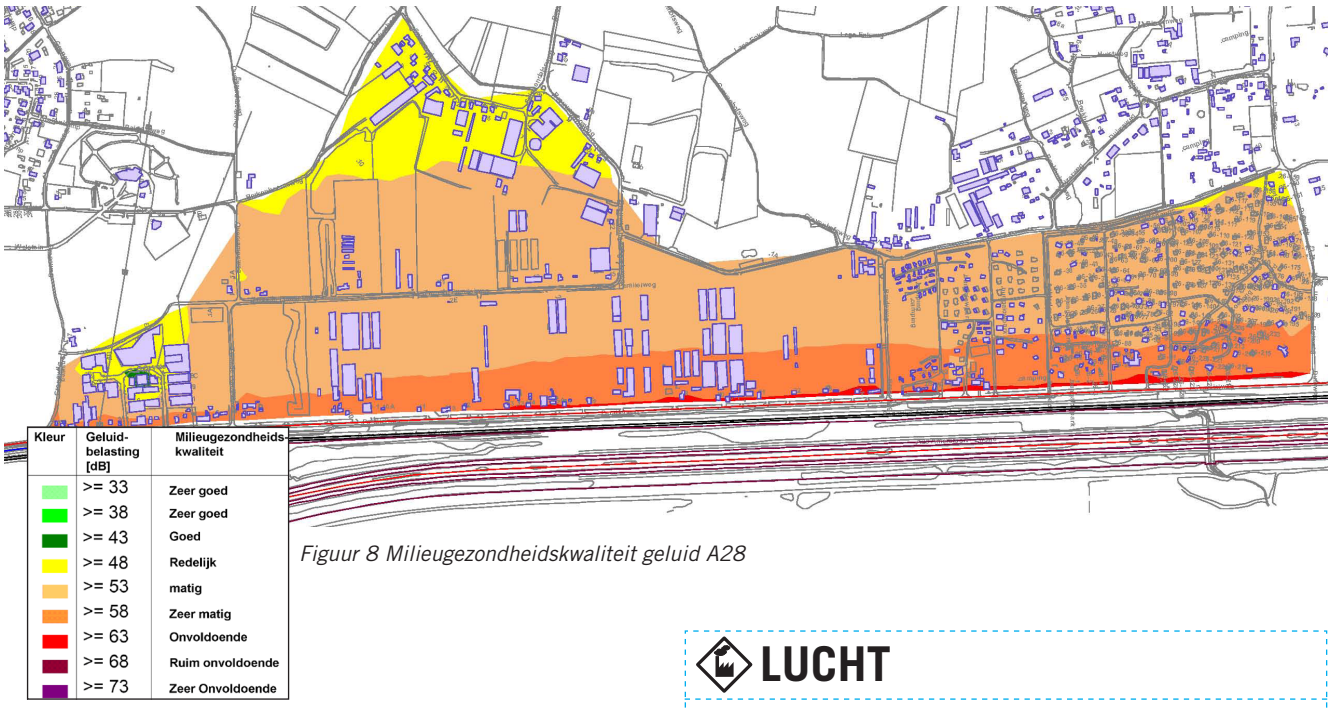

Figuur 8 Milieugezondheidskwaliteit geluid A28

figuur 9 Milieugezondheidskwaliteit spoorweglawaai

GEUR

> Er is geen totaaloverzicht van alle geurcontouren van de agrarische bedrijven. Met behulp van het verspreidingsmodel (V-stacks) en de in de milieuvergunningen vastgelegde veestapels, kunnen de geurcontouren gegenereerd worden. De verwachting is dat de geurcontouren een aanzienlijk deel van het plangebied bestrijken. Het is niet toegestaan om geurgevoelige objecten binnen de geurcontour van een bedrijf te plaatsten.

> Bewoners van de wijk Frankrijk en Walstein hebben regelmatig stankoverlast (Monitor Leefbaarheid en Veiligheid). Deze is overlast is waarschijnlijk afkomstig van de agrarische bedrijven.

LUCHT

> Wanneer in een zone binnen 300 meter van de A28 bestemmingen voor kwetsbare groepen worden geprojecteerd kunnen er knelpunten ontstaan.

> Uit een eerste inventarisatie blijkt dat de pluimveehouderij aan de Parallelweg 10 een knelpunt oplevert door het overschrijden van grenswaarde voor fijn stof.

KLIMAAT

> De Parallelweg en omgeving zal zich mede ontwikkelen tot bosachtige gebied waarbij er een combinatie is tussen wonen en groen. Deze ontwikkeling biedt kansen voor de ‘teelt’ van biomassa. Dit hout kan op termijn ingezet worden voor warmte en/of elektriciteitsopwekking binnen de gemeente Harderwijk.

MILIEUKWALITEITSBEELD PARALLELWEG INCL. OVERVELD

	> De bodemverontreiniging (asbest) die aanwezig is gebruiken (knelpunt omzetten in kans) in het stedenbouwkundig/landschapsontwerp. Door het verplaatsen en concentreren van de (asbest)verontreiniging kan reliëf in het gebied gecreëerd worden. Hiermee kan een vloeiende overgang van de Veluwe naar de open enk ontstaan. Het overige deel van het deelgebied kan gebruikt worden voor gevoelige bestemmingen.
	> Binnen de toetsingsafstanden van de gasleidingen geen kwetsbare objecten projecteren.
	> Voor maximaal 10% van de te projecteren geluidgevoelige bestemmingen wordt een hogere grenswaarde vastgesteld. Dit komt, voor het milieuaspect geluid, overeen met milieugezondheidkwaliteit Redelijk (GES score 2). Voor de overige woningen moet de milieugezondheidkwaliteit Goed (GES score 1) worden aangehouden. > De geluidbelasting van de binnenplanse wegen blijft onder de voorkeurs-grenswaarde; ook als het gaat om 30 km/uur wegen en woonerven.
	> De geurcontouren van de agrarische bedrijven in beeld brengen en knelpunten opsporen. Indien nodig een actieplan opstellen. > Binnen de geurcontouren van agrarische bedrijven geen geurgevoelige objecten plaatsen.
	> Nieuwe scholen (basisonderwijs, voortgezet onderwijs of overig onderwijs aan minderjarigen), kinderdagverblijven, bejaarden-, verzorgings- en verpleeghuizen worden niet meer binnen 50 meter vanaf de A28 gebouwd. Voor de contour van 50 tot 300 meter van de snelweg moeten er zwaarwegende financiële, landschappelijke, stedenbouwkundige, verkeers-kundige of vervoerskundige redenen zijn op deze functies binnen de contour te plaatsen. > Met behulp van het nieuwe rekenmodel (ISL3a1.1) bepalen of het pluimveebedrijf aan de Parallelweg 10 de grenswaarde voor fijn stof uit stallen overschrijdt. Op grond van deze uitkomst een actieplan opstellen.
	> Het gebruik van biomassa in Harderwijk onderzoeken en de groene ruimte zodanig inrichten dat er meer en makkelijker hout geoogst kan worden voor biomassa.

DEELGEBIED 16

BUITENGEBIED

VERKENNING

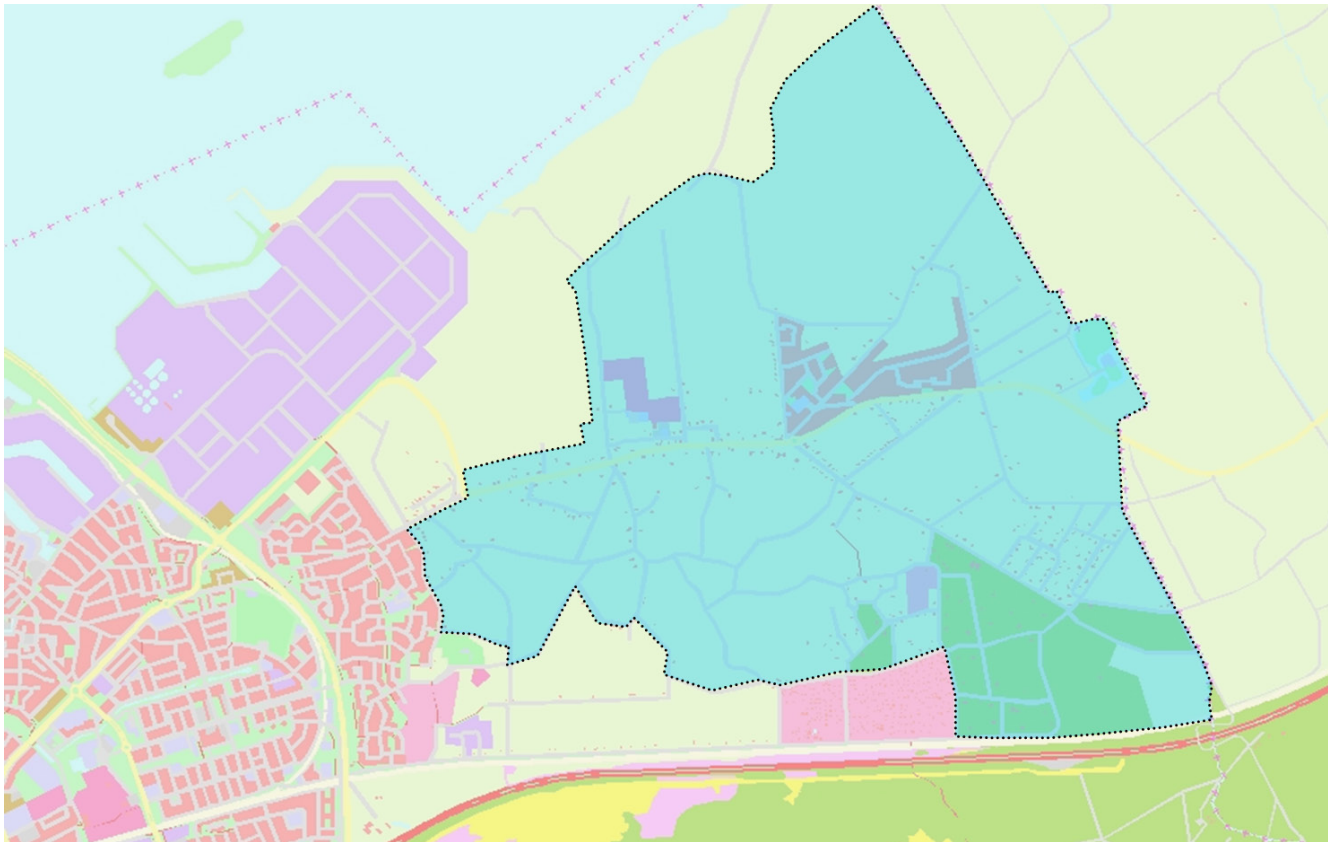

figuur 1 Het Buitengebied

Aan de oostzijde van de stad Harderwijk en ten noorden van de A28 ligt het grootste deel van het Buitengebied. Centraal hierin ligt het dorp Hierden. Hierden is een kleinschalig, deels nog vrij authentiek dorp, met een kerk, een schooltje en een dorpssupermarkt. Het dorp en het Buitengebied worden doorsneden door de Zuiderzeestraatweg.
Oorspronkelijk was de Zuiderzeestraatweg de verbinding tussen Zwolle en Amersfoort en de belangrijkste invalsweg van Harderwijk. Aan dit lint staan veel historische boerderijen op vrije kavels. Hierden wil haar dorpse karakter behouden. Dit is dan ook het uitgangspunt bij het bijbouwen van woningen in en rondom de dorpskern.

Aan de zuidzijde van de Zuiderzeestraatweg ligt de Hierdense Enk. Deze oude landbouwgronden geven een karakteristiek verkavelingspatroon aan het Buitengebied. De kenmerkende agrarische elementen en de openheid van het gebied moeten behouden blijven. Aan de Hierdense Enk ligt het wellnesscentrum De Zwaluwhoeve. Dit bedrijf heeft landelijke bekendheid en wordt jaarlijks bezocht door 250.000 bezoekers.
Op de grens met de gemeente Nunspeet ligt de Hierdense Beek. De beek stroomt van de Veluwe in het Veluwemeer en maakt deel uit van de

figuur 2 Wellnesscentrum De Zwaluwhoeve

natuurontwikkeling in de Hierdense Poort. Op regionaal niveau vormt dit gebied een schakel in de ecologische verbindingszone tussen de Veluwe en de natuurgebieden in Flevoland. De barrière tussen deze gebieden, de A28, zal worden verkleind door de aanleg van een ecoduct.

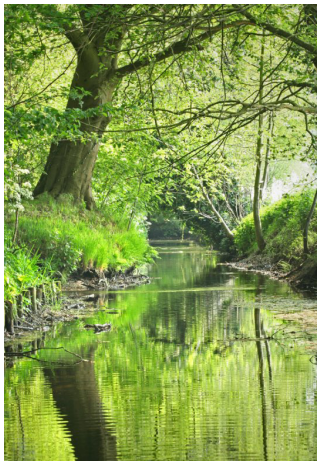

figuur 3 De Hierdense beek

figuur 4 Kasteel De Essenburgh

Grenzend aan de Hierdense beek ligt een landschap met een uitgesproken landgoedkarakter met kasteel De Essenburgh als centrum. Dit geeft het gebied een gevarieerd ruimtelijk beeld met open strokenverkavelingen, monumentale huizen, statige beuken- en eikenlanen en parkachtige structuren. Gestreefd wordt naar versterking en herstel van het beplantingspatroon langs wegen en perceelsgrenzen, zodat de hoevestrokenverkaveling herkenbaar blijft. Doorzichten naar het achterliggende landschap moeten worden behouden. Agrariërs blijven de primaire gebruikers en beheerders van het gebied. Nieuwe agrarische bedrijven zijn hier ongewenst. Gezien het afwisselende landschap en het landgoedachtige karakter leent dit gebied zich zeer goed voor dagrecreatief medegebruik.

Rondom het dorp Hierden liggen kleinschalige agrarische bedrijven. In de toekomst zal het agrarisch gebruik afnemen. Er dreigt dan verwaarlozing en ongewenst gebruik van terreinen, bebouwing en aantasting van landschapswaarden. Afnemend agrarisch gebruik van het buitengebied kan tot noodzaak van functieverandering van terreinen en bebouwing leiden. Het huidige agrarische bedrijvenbestand bestaat uit kleinschalige veehouderijen waarvan een aanzienlijk deel paardenhouderijen. De intensieve veehouderijen (kalveren en eenden) liggen vooral in het zuiden van het Buitengebied.

Vanuit milieuhygiënisch oogpunt is het gebied op te delen in drie delen. Deelgebied A, het dorp Hierden, ten noorden daarvan deelgebied B en het zuidelijke deel C ten zuiden van de Zuiderzeestraatweg.

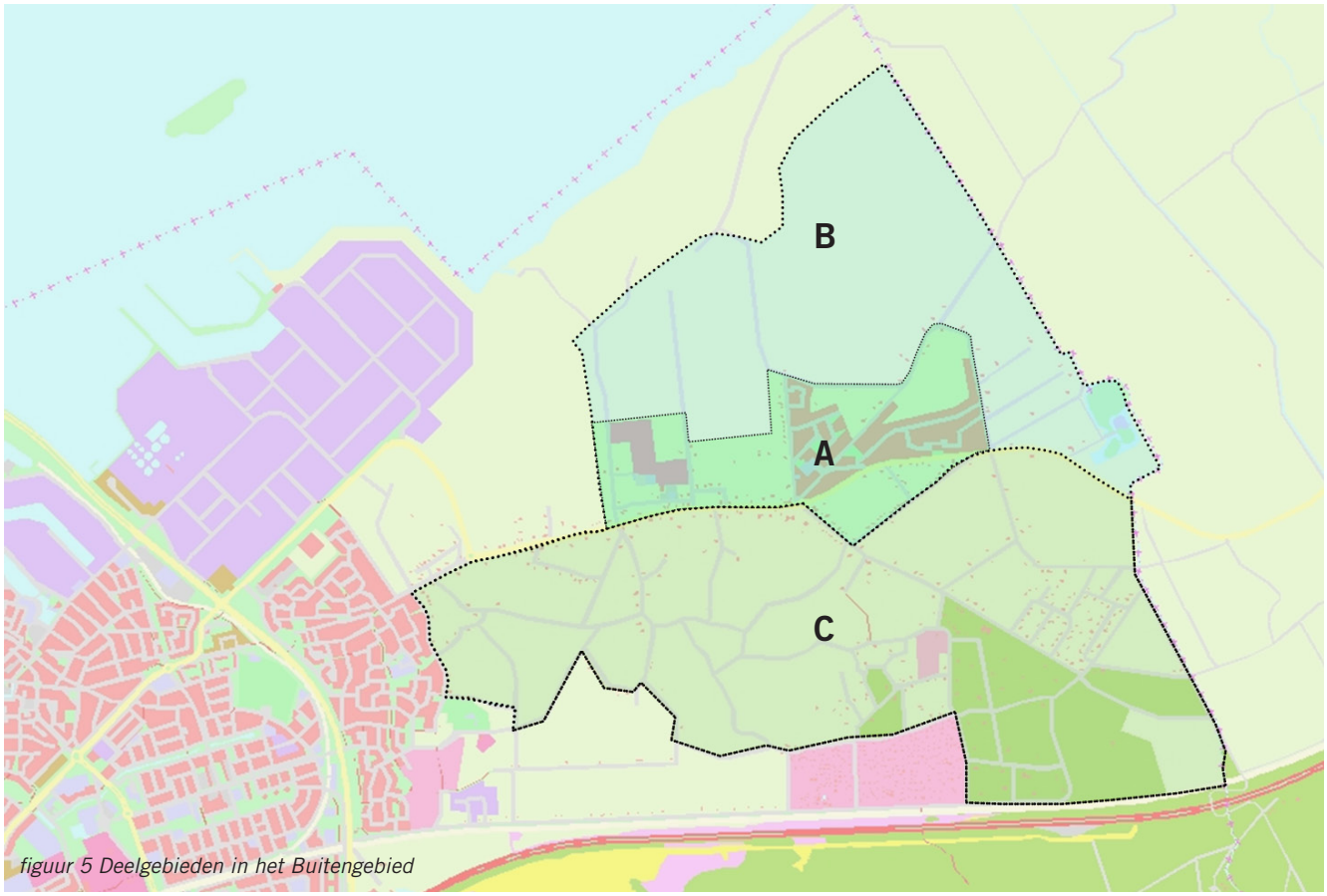

figuur 5 Deelgebieden in het Buitengebied

Bodem

In de omgeving van de Zuiderzeestraatweg is de kans groot dat er asbest aangetroffen wordt. Dit geldt ook langs de Molenweg. Figuur 4 laat zien op welke locaties en hoe groot de kans is dat asbest aangetroffen wordt. Dit zijn vooral de locaties waar agrarische bedrijven staan of hebben gestaan.

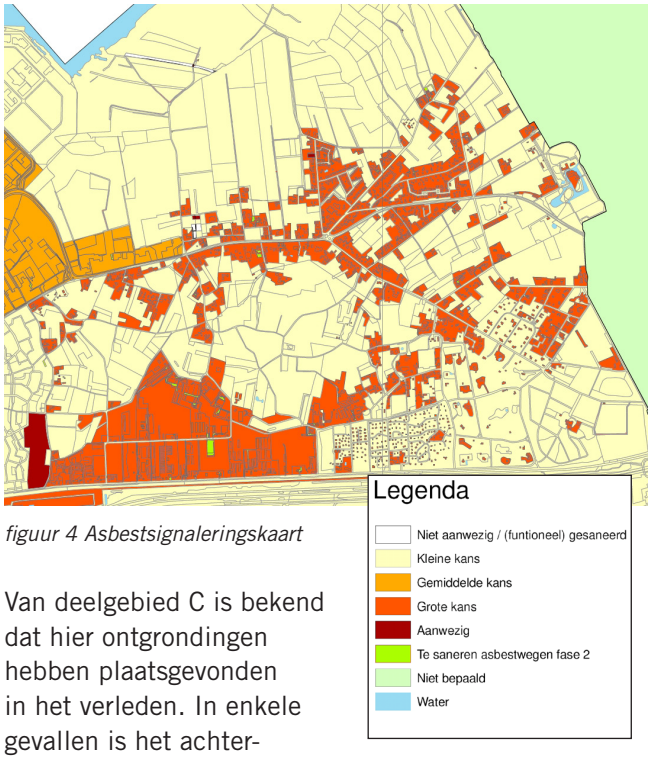

figuur 4 Asbestsignaleringskaart

Van deelgebied C is bekend dat hier ontgrondingen hebben plaatsgevonden in het verleden. In enkele gevallen is het achtergebleven gat later weer opgevuld met zand of grond van bouwlocaties. Ook werd huishoudelijk afval gestort. Zodoende zijn illegale stortplaatsen ontstaan. Er zijn een paar van deze stortlocaties in beeld gebracht (in het project "Verkennend Onderzoek Stortplaatsen" (VOS). Inmiddels is één van deze stortplaatsen gesaneerd.

Agrarische bedrijven hebben vaak een eigen dieseltank ten behoeve van de landbouwwerktuigen. Soms treedt tijdens het gebruik en verwijdering van de tank bodemverontreiniging op.

Externe veiligheid

Figuur 5 geeft een aantal aandachtszones betreffende externe veiligheid weer. Rond de A28 (rood) en de spoorbaan (grijs) ligt een invloedsgebied van 200 meter.
Zowel aan de noord- als aan de zuidzijde van de A28 ligt een hoge druk aardgasleiding. Ten noorden van de A28 ligt een buisleiding (12 inch, 40 bar) en ten zuiden van de A28 ligt een buisleiding (36 inch, 66,2 bar). Op grond van gemeentelijk beleid is langs deze leidingen een aandachtszone van 200 meter toegekend.

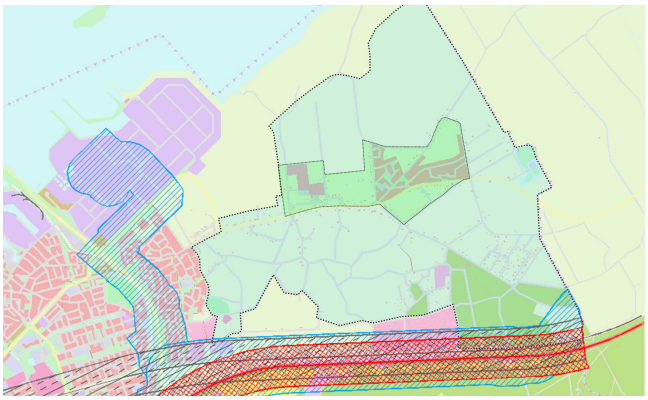

figuur 5 Aandachtzones externe veiligheid

Straling

Het buitengebied wordt doorsneden door een hoogspanningsleiding met 50 kV. Aan weerszijde van de lijn is een indicatieve zone van 40 meter vastgelegd.

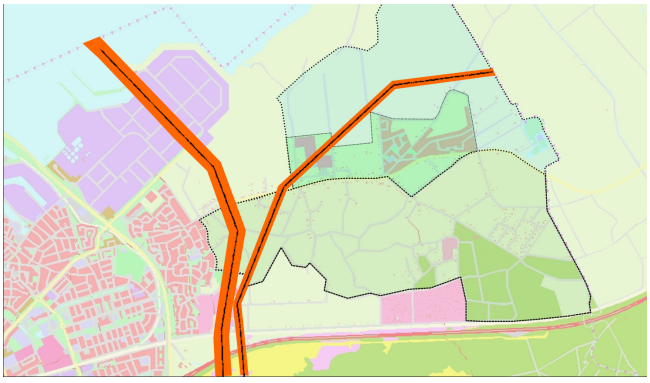

figuur 6 Indicatieve zone hoogspanningsleidingen

Geluid

Aan de zuidzijde van het gebied ligt de A28, deze heeft een aandachtszone van 400 meter. De Zuiderzeestraatweg heeft een aandachtszone van 250 meter. Bij ontwikkeling van geluidgevoelige bestemmingen in deze aandachtszones moet zonder meer akoestisch onderzoek worden uitgevoerd.

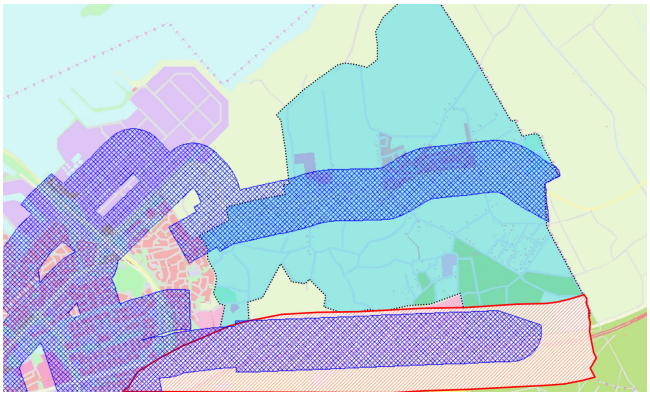

figuur 7 Aandachtszones wegverkeerslawaai

Het meest zuidelijke deel van het gebied C wordt overlapt door de aandachtszone van het spoor. De zone van het spoor is 300 meter aan beide zijden.
Een deel van de gebieden A en B wordt overlapt door de geluidszone van industrieterrein Lorentz. De bouw van geluidgevoelige bestemmingen in deze zone is niet wenselijk. Tevens blijkt uit figuur 8 dat de zone vanwege het spoor gebied C overlapt.

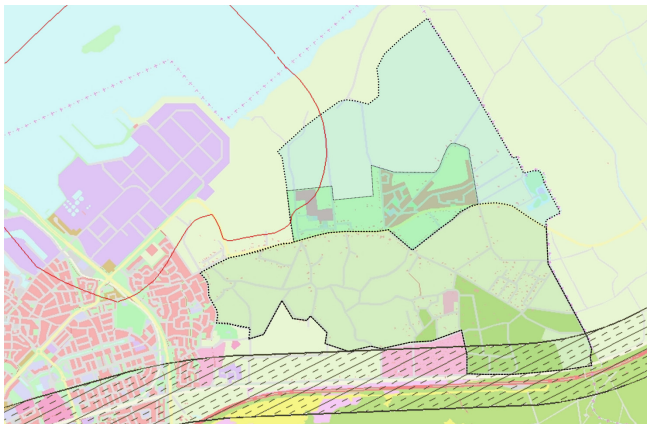

figuur 8 Aandachtszones spoorweglawaai en zonegrens industrieterrein Lorentz

Lucht

Een deel van gebied C ligt binnen de 300 meter contour van de A28 op grond van het Besluit gevoelige bestemmingen luchtkwaliteitseisen.

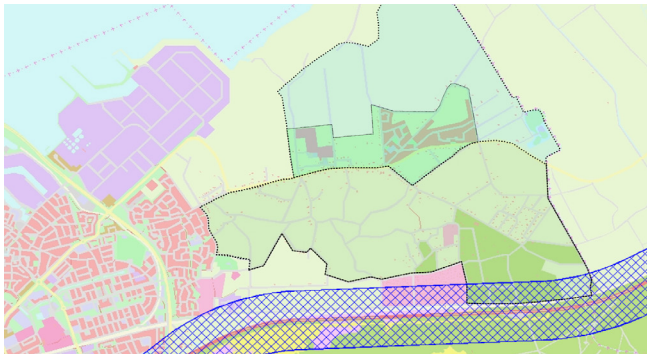

figuur 9 Aandachtszones luchtkwaliteit

Geur

Aan de zuidzijde van het buitengebied (deelgebied Parallelweg) liggen een aantal grote intensieve veehouderijen. Deze bedrijven hebben op grond van hun milieuvergunning rechten verkregen voor het houden van een veestapel met een daarbij behorende geurcontour. De contouren liggen over gebied C. Door het hele buitengebied verspreid liggen kleinschaligere bedrijven; deze zijn voornamelijk meldingsplichtig (Besluit landbouw). In dit besluit zijn ook geurcontouren opgenomen.

Klimaat

Het landschap kenmerkt zich door vele kleinschalige landschapselementen en enkele kleine bosopstanden. Tevens is er een houtbewerkend of -verwerkend bedrijf aanwezig. Binnen het buitengebied is het wellnesscentrum De Zwaluwhoeve een grote energievrager (gas en elektriciteit).

ANALYSE

BODEM

> Een aantal (kleine) verontreinigingen zijn geconstateerd (met diverse stoffen).
> De gebieden A en B liggen in de “arseen-zone”. Deelgebied C ligt grotendeels in de zone “A”; de minst verontreinigde zone in Harderwijk. Deze zonering geldt uiteraard niet op percelen die verdacht zijn van bodemverontreiniging.
> De van nature aanwezige hoge gehalten aan arseen leveren geen belemmering voor gevoelige functies in het gebied. De bodem kan benut worden zoals die van nature aanwezig is zonder dat er grootschalige saneringen moeten plaatsvinden. Deelgebied C ligt in een schonere zone. Hierdoor is grondverzet van deelgebieden A en B naar deelgebied C niet mogelijk op basis van alleen de bodemkwaliteitskaart. De bodemkwaliteit van deelgebied C vormt geen belemmering voor gevoelige functies in het gebied.
> Door afnemende agrarische activiteiten treedt mogelijk verwaarlozing van terreinen en opstallen op. Aangezien er veel opstallen met asbest dakbedekking aanwezig zijn in het gebied is het mogelijk dat door die verwaarlozing (het instorten van schuren) bodemverontreiniging met asbest ontstaat.
> Verder is het bekend dat er zich in alle drie de gebieden (voormalige) asbestwegen bevinden. Deze wegen zijn al gesaneerd of zullen in de komende jaren worden gesaneerd in het kader van het project “asbestwegen”. De nog aanwezige asbestwegen moeten voor 2012 gesaneerd zijn.

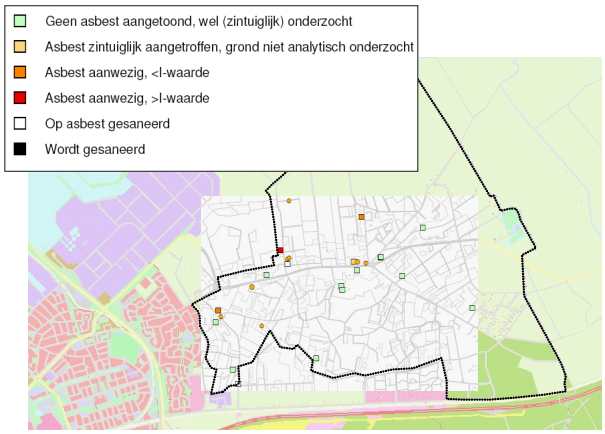

figuur 10 Asbestkansenkaart

> Agrarische bedrijven hebben vaak een eigen dieseltank ten behoeve van de landbouwwerktuigen. Tijdens het gebruik en bij verwijdering kan bodemverontreiniging optreden. Indien agrarische percelen een andere bestemming krijgen moet rekening worden gehouden met mogelijke bodemverontreiniging. Deze zal voornamelijk bestaan uit asbest en minerale olieproducten.
> In verband met mogelijk weer aangevulde ontgrondingen moet men ook bij weilanden en akkers en (in gebied C) alert zijn op bodemverontreiniging.
> Op het asbest (wegen en voornamelijk agrarische percelen) en eerder genoemde (mogelijke) puntverontreinigingen na, vormt de bodemkwaliteit geen belemmering voor planwijzigingen in het gebied.
> Van plangebied “de Hoge Varen” is de bodemkwaliteit helemaal bekend. In het plangebied bevindt zich een asbestverontreiniging en een (kleine) verontreiniging met minerale olie.

EXTERNE VEILIGHEID

> De plaatsgebonden risicocontour ligt binnen het wegvak de A28 en vormt geen probleem.
> Het groepsrisico moet bij planvorming in beeld gebracht worden. Dit geldt voor een zone van 200 meter vanaf de wegas van de A28. Het groepsrisico is afhankelijk van het type ruimtelijke ontwikkeling.
> Voor het spoor ligt de plaatsgebonden risicocontour binnen het baanvak.
> Het groepsrisico moet onder andere bij planvorming in beeld gebracht worden. Dit geldt voor een zone van 200 meter vanaf het buitenste baanvak van het spoor. Het groepsrisico is afhankelijk van het type ruimtelijke ontwikkeling.
> Voor de 36 inch gasleidingen geldt een toetsingsafstand van 115 meter en afhankelijk van het type object een bebouwingsafstand van 5[1] of 35[2] meter. Deze contour ligt net over het deelgebied.
> Voor de 12 inch gasleidingen geldt een toetsingsafstand van 30 meter en afhankelijk van het type object een bebouwingsafstand van 41 of 142 meter.
> Op grond van gemeentelijk beleid is langs deze leidingen een aandachtszone van 200 meter toegekend.

[1] *Incidentele bebouwing en bijzondere objecten categorie II*

[2] *Woonwijk, flatgebouw en bijzondere objecten categorie I*

STRALING

> Aan weerszijden vanuit het hart van de hoogspanningslijn 40 meter. Deze indicatieve zone is de magneetveldzone die berekend is op grond van aannames. Om de specifieke zone te bepalen is een berekening nodig.

GELUID

> Figuur 11 geeft de milieugezondheidskwaliteit weer in het gehele gebied met betrekking tot wegverkeerslawaai. De A28 heeft invloed tot ver in het deelgebied. Vanaf 1 km vanaf de rijksweg wordt pas aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB voldaan.

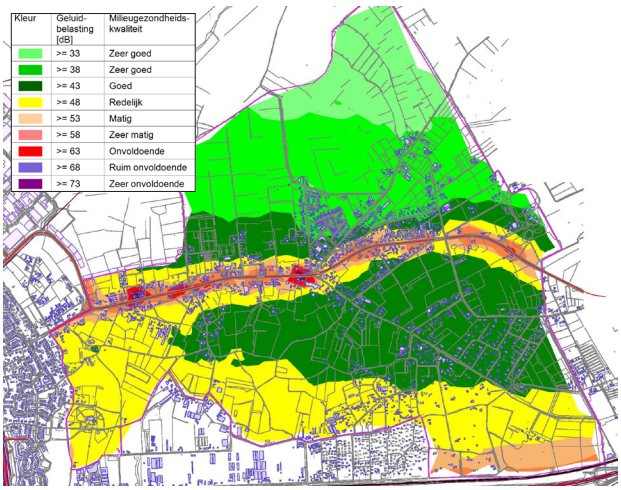

figuur 11 Milieugezondheidskwaliteit wegverkeerslawaai

> Binnen 120 meter vanaf de Zuiderzeestraatweg wordt de voorkeursgrenswaarde door het verkeer op de Zuiderzeestraatweg overschreden.
> Uit de monitor Leefbaarheid en veiligheid, blijkt dat de bewoners van Hierden-dorp (gebied A) en gebied B, weinig geluidoverlast van wegverkeer ervaren. In gebied C ondervindt 25% soms overlast van wegverkeerslawaai. Dit is meer dan gemiddeld in Harderwijk wordt ondervonden.
> De spoorweg veroorzaakt aan de zuidzijde van het plangebied verhoogde geluidsniveaus. In figuur 12 wordt de zone weergegeven waar de voorkeursgrenswaarde (55 dB) wordt overschreden.
> De Zwaluwhoeve heeft door haar grote aantal bezoekers die voornamelijk met de auto komen, een behoorlijke verkeersaantrekkende werking. Het bedrijf zal de komende jaren willen uitbreiden. Dit heeft als gevolg dat het geluidsniveau dat het bedrijf produceert hoger is dan de geluidsvoorschriften (Activiteitenbesluit) voorschrijven. Zonder het treffen van geluidswerende maatregelen veroorzaakt het parkeren door de bezoekers op het terrein van de inrichting in zowel de dag-, avond- als de nachtperiode een overschrijding van de geluidsnorm. Het bedrijf zal dus voor de nieuwe uitbreiding maatregelen moeten treffen om deze overschrijding tegen te gaan.

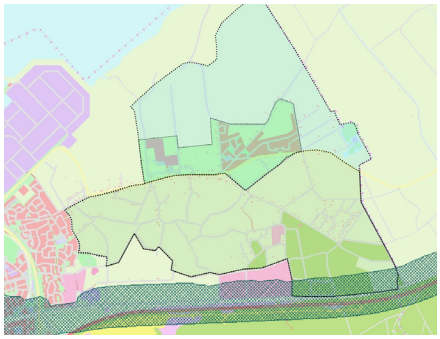

figuur 12 55 dB-contour spoorweglawaai

GEUR

> Er is geen totaaloverzicht van alle geurcontouren van de milieuvergunningplichtige agrarische bedrijven. Met behulp van het verspreidingsmodel V-stacks en de in de milieuvergunningen vastgelegde veestapels, kunnen de geurcontouren gegenereerd worden. De verwachting is dat de geurcontouren een deel van het plangebied bestrijken. Het is niet toegestaan om geurgevoelige objecten binnen de geurcontour van een bedrijf te plaatsten. Bedrijven die onder het Besluit landbouw vallen moeten afstanden behouden van 50 tot 100 meter tot geurgevoelige objecten.
> Binnen gebied Buitengebied-zuid wordt door 20% van de bewoners soms stankoverlast ervaren. Deze overlast is waarschijnlijk afkomstig van de intensieve veehouderijen die aan de rand van het gebied liggen. Binnen de andere deelgebieden ondervinden bewoners zelden stankoverlast.

LUCHT

> Het gebied C ligt binnen de 300 meter contour van de A28. Indien hier bestemmingen voor kwetsbare groepen worden geprojecteerd kunnen knelpunten ontstaan.

KLIMAAT

> De Zwaluwhoeve is een ‘hot spot’ wat betreft het verbruik van energie. Het jaarlijks gasverbruik is 300.000 m^3/jaar en het jaarlijks elektriciteitsverbruik 800.000 kWh/jaar (bron; milieuvergunningaanvraag januari 2007). De inschatting is dat er een redelijke potentie is voor het aanboren van duurzamere energiebronnen in de vorm van biomassa, bijvoorbeeld hout en mest.

MILIEUKWALITEITSBEELD BUITENGEBIED

Een deel van gebied C wordt overlapt door de contouren van externe veiligheid, luchtkwaliteit en geluid. Dit heeft als gevolg dat binnen de zone van figuur 13 de volgende bestemmingen niet gesitueerd mogen worden;

> Gevoelige bestemmingen op grond van het Besluit luchtkwaliteitseisen.
> Kwetsbare objecten (externe veiligheid).
> Geluidgevoelige bestemmingen.

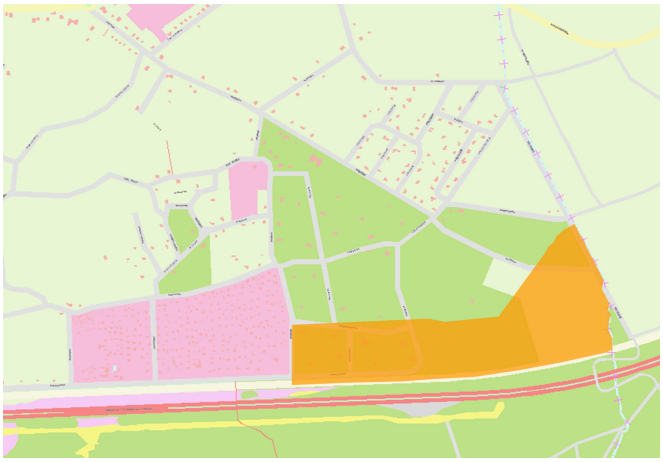

figuur 13 Zone lucht, geluid en externe veiligheid

> Voor 2012 zijn de asbestwegen in het gebied gesaneerd.
> Bestaande en nieuwe gevallen van ernstige bodemverontreiniging zijn in kaart gebracht, worden beheerst en/of zijn gesaneerd.
> Van buiten gebruik geraakte agrarische bestemmingen is inzichtelijk gemaakt of er opslagtanks aanwezig zijn (geweest) en deze zijn volgens de geldende regels buiten gebruik gesteld en eventuele bodemverontreiniging wordt in kaart gebracht, beheerst en/of is gesaneerd.
> Van buiten gebruik geraakte agrarische bestemmingen is inzichtelijk gemaakt of er vervallen opstallen aanwezig zijn (geweest) en deze zijn volgens de geldende regels opgeruimd en eventuele bodemverontreiniging wordt in kaart gebracht, beheerst of is gesaneerd.

> Bewust omgaan met uitbreiden bestaande risicobronnen.
> Bewust omgaan met vestigen nieuwe risicobronnen en beperkt kwetsbare functies.
> Ruimtelijke scheiding van nieuwe (beperkt) kwetsbare functies ten opzichte van risicobronnen.
> Bij verhoging van het groepsrisico nagaan welke stedenbouwkundige inrichting en aanvullende maatregelen de gevolgen van calamiteiten kunnen beperken.
> Objecten met niet-zelfredzame personen en objecten met hoge bezettingsgraad niet in de buurt van risicobronnen brengen.

> Bij ruimtelijke ontwikkelingen geen gevoelige bestemmingen projecteren binnen de specifieke zone van de hoogspanningslijn.

> Geen nieuwe geluidgevoelige bestemmingen toestaan in het gebied waar de zone van industrieterrein Lorentz het gebied overlapt.
> Het gebied B is akoestisch gezien de beste locatie in geheel Harderwijk om geluidgevoelige bestemmingen te projecteren. Met uitzondering van het deel, direct grenzend aan de Zuiderzeestraatweg. Voor geluidgevoelige bestemmingen moet de milieugezondheidskwaliteit goed (GES score 1) worden aangehouden in gebied B.
> Voor geluidgevoelige bestemmingen in de gebieden A en C geldt een maximale geluidbelasting van wegverkeerslawaai van 53 dB. Dit komt overeen met een milieugezondheidskwaliteit redelijk (GES score 2).
> De Zwaluwhoeve zal moeten voldoen aan de geldende geluidsnormering. In verband met de nieuwe uitbreiding zal de inrichting akoestische maatregelen moeten treffen om het geluid afkomstig van het parkeren van bezoekers op eigen terrein te reduceren.

> De geurcontouren van de agrarische bedrijven in beeld brengen en knelpunten opsporen. Indien nodig een actieplan opstellen.
> Binnen de geurcontouren van agrarische bedrijven geen geurgevoelige objecten plaatsen.

> Inzetten op de benutting duurzame regionale energiebronnen zoals mest (agrarische bedrijven) en hout (kleinschalige landschapselementen). Hierbij moeten aanbieders (agrariërs, boseigenaren enz.) gekoppeld worden aan potentiële afnemers (o.a. De Zwaluwhoeve).

> Nieuwe scholen (basisonderwijs, voortgezet onderwijs of overig onderwijs aan minderjarigen), kinderdagverblijven, bejaarden-, verzorgings- en verpleeghuizen worden niet meer binnen 50 meter vanaf de A28 gebouwd. Voor de contour van 50 tot 300 meter van de snelweg moeten er zwaarwegende financiële, landschappelijke, stedenbouwkundige, verkeers-kundige of vervoerskundige redenen zijn om deze functies binnen de contour te plaatsen.

DEELGEBIED 21

GLINDWEG

VERKENNING

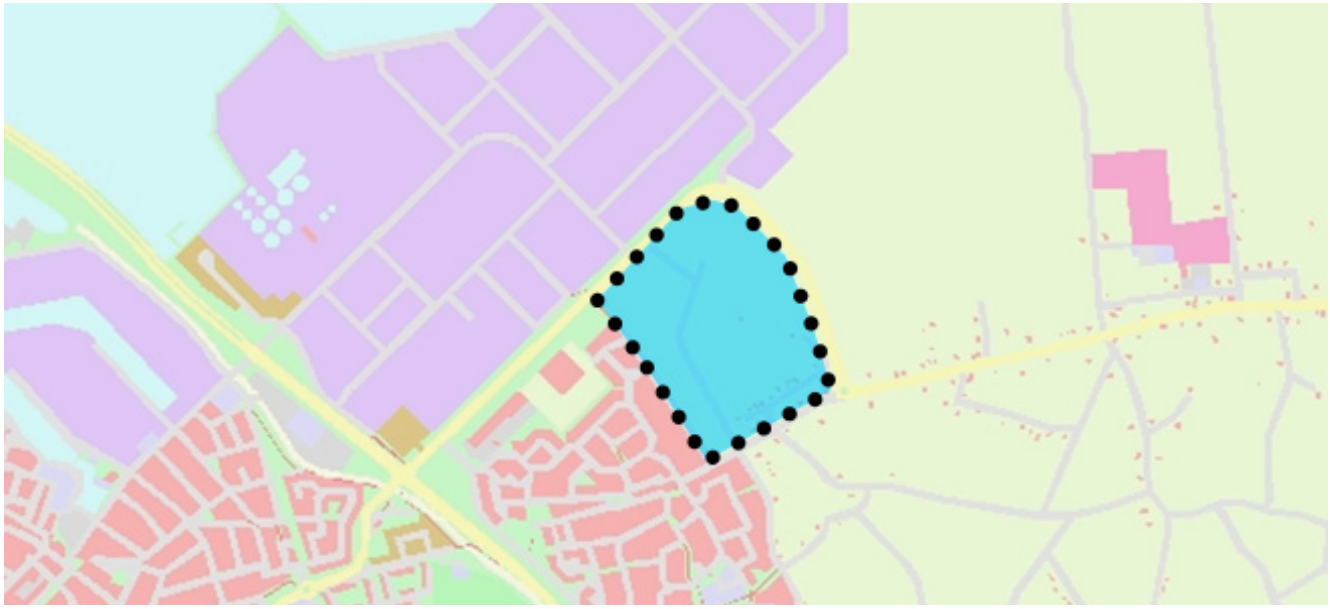

figuur 1 Deelgebied Glindweg

Het deelgebied Glindweg ligt ingeklemd tussen het industrieterrein Lorentz en de woonwijk Frankrijk. Dit deel van het buitengebied wordt steeds meer omsloten door stedelijke ontwikkelingen. Zeker na de realisering van het industrieterrein Lorentz III is dit gebied niet meer aan te merken als typisch buitengebied. Het gebied kenmerkt zich nog door weilanden met enkele agrarische bedrijven en burgerwoningen.
Aan de zuidzijde ligt de Zuiderzeestraatweg met daar aangrenzend een lint van bebouwing. Deze weg was vroeger de verbindingsweg tussen Harderwijk en Hierden.

figuur 2 Lintbebouwing

Aan de noord- en oostzijde wordt het gebied begrensd door de Newtonweg. De Newtonweg is een belangrijke ontsluitingsweg van het industrieterrein Lorentz. Dit betekent dat er veel vrachtverkeer over de weg gaat. Na de realisatie van industrieterrein Lorentz III zal dit aandeel nog verder toenemen.

figuur 3 De bouw van Lorentz III

In het Structuurplan 2020 wordt aangegeven dat de locatie Glindweg op langere termijn een invulling met stedelijke functies krijgt. De locatie is door zijn ligging geschikt voor verschillende functies (wonen, werkgebied, stedelijke voorzieningen) en/of een combinatie daarvan. Volgens de huidige inzichten is het gebied binnen een periode van tien tot vijftien jaar echter nog niet voor één van deze functies nodig.

Bodem

Het deelgebied Glindweg ligt binnen de subzone arseen. Daarnaast moet er aandacht zijn voor onverdachte 'asbest resten'. Uit de asbestkansenkaart blijkt dat er een gemiddelde kans is op de aanwezigheid van asbest. Ook bevinden zich een aantal asbestwegen in het gebied.

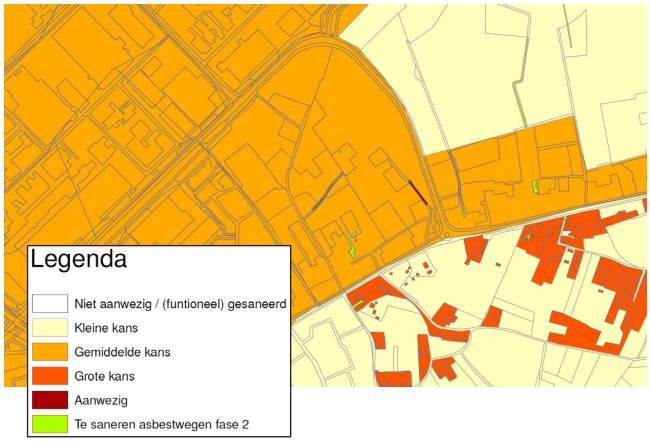

figuur 4 Asbestsignaleringskaart

Externe veiligheid

Aan de noordzijde van het deelgebied ligt een 4 inch aardgastransportleiding (40 bar) deze kent een aandachtszone van 200 meter.

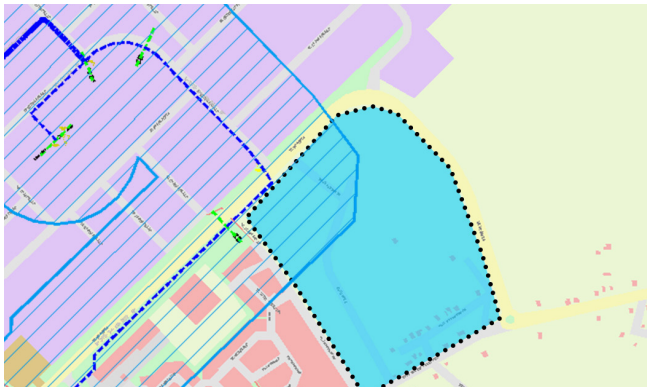

figuur 5 Contour gasleiding

Geluid

De Newtonweg aan de noordzijde tot aan de Daltonstraat ligt binnen de bebouwde kom en heeft een aandachtszone van 200 meter. Vanaf de rotonde met de Daltonstraat tot aan de rotonde met de Zuiderzeestraatweg ligt de Newtonweg buiten de bebouwde kom en heeft een aandachtszone van 250 meter.
De aan de zuidzijde gelegen Zuiderzeestraatweg en de binnenplansewegen zoals het Van Goorswegje en de Glindweg liggen buiten de bebouwde kom en hebben een aandachtszone van 250 meter.
Om het industrieterrein Lorentz ligt een belangrijke bufferzone. Het terrein is namelijk voor het overgrote deel een gezoneerd industrieterrein volgens de Wet geluidhinder. Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar de deelgebied/bron Lorentz.
Een deel van de zone ligt over het gebied Glindweg (zie figuur 6).
Op 5 februari 2008 heeft het college besloten om de zone ter hoogte van de Glindweg te verruimen. Dit omdat de geluidbelasting op de zone ter hoogte van de Glindweg zodanig is dat het de ontwikkeling binnen lorentz en Lorentz-III kan frustreren. Ook heeft het college besloten om de bouw van geluidgevoelige bestemmingen niet toe te staan binnen de nieuw vastgelegde zone. De precieze ligging van de aangepaste zone over het gebied Glindweg moet nog uit onderzoek blijken.

figuur 6 Geluidszone Lorentz

Geur

Binnen deelgebied Glindweg liggen enkele agrarische bedrijven waar vee wordt gehouden. Deze bedrijven hebben op grond van hun veestapel een geurcontour rond het bedrijf liggen.

Luchtkwaliteit

Het vrachtverkeer op de Newtonweg heeft invloed op de luchtkwaliteit binnen het deelgebied Glindweg.

ANALYSE

BODEM

> Deelgebied Glindweg ligt in de subzone arseen. De van nature aanwezige hoge gehalten aan arseen leveren geen belemmering voor gevoelige functies in het gebied. De bodem kan benut worden zoals die van nature aanwezig is zonder dat er grootschalige saneringen moeten plaatsvinden.
> De asbestwegen moeten voor 2012 zijn gesaneerd.

EXTERNE VEILIGHEID

> De 4 inch gasleiding heeft een toetsingsafstand van 20 meter. Deze ligt over het deelgebied.
> Het groepsrisico is afhankelijk van het type ruimtelijke ontwikkeling rondom de gasleiding en moet bij planvorming in beeld gebracht worden. Dit geldt voor een zone van 200 meter vanaf het hart van de gasleiding.
> Geen van de bedrijven die gelegen zijn op Lorentz hebben een externe veiligheidscontour die over het gebied ligt.

GELUID

> Figuur 7 laat de milieugezondheidskwaliteit veroorzaakt door het wegverkeer in het gehele gebied Glindweg zien. Het gaat hier om de maatgevende wegen. Uit de figuur blijkt duidelijk dat in het midden van het gebied een redelijke milieugezondheidskwaliteit heerst, maar dat in een brede zone langs de Newtonweg de kwaliteit matig tot onvoldoende is.
> Het deelgebied ligt in de oksel van de industrieterreinen Lorentz I en Lorentz III. De contour van het industrielawaai ligt over het gebied. Binnen de zone voor industrielawaai mogen niet zonder meer geluidgevoelige bestemmingen worden gebouwd.
> Dit komt overeen met de Monitor Leefbaarheid en Veiligheid waarin bewoners van de buurt Broekland (wijk Frankrijk) aangeven dat 25% vaak tot soms geluidsoverlast ondervindt van bedrijvigheid.

GEUR

> De agrarische bedrijven binnen het plangebied vallen onder het Besluit landbouw. Afhankelijk van het type bebouwing moet een afstand van 50 tot 100 meter worden aangehouden ten aanzien van geurgevoelige objecten.

LUCHT

> Voor de onderbouwing van het te ontwikkelen Lorentz III is onderzoek gedaan naar de consequenties van de toename van vrachtverkeer en bedrijven voor de luchtkwaliteit in de omgeving. Hieruit bleek dat er geen overschrijdingen van de grenswaarden plaatsvond.

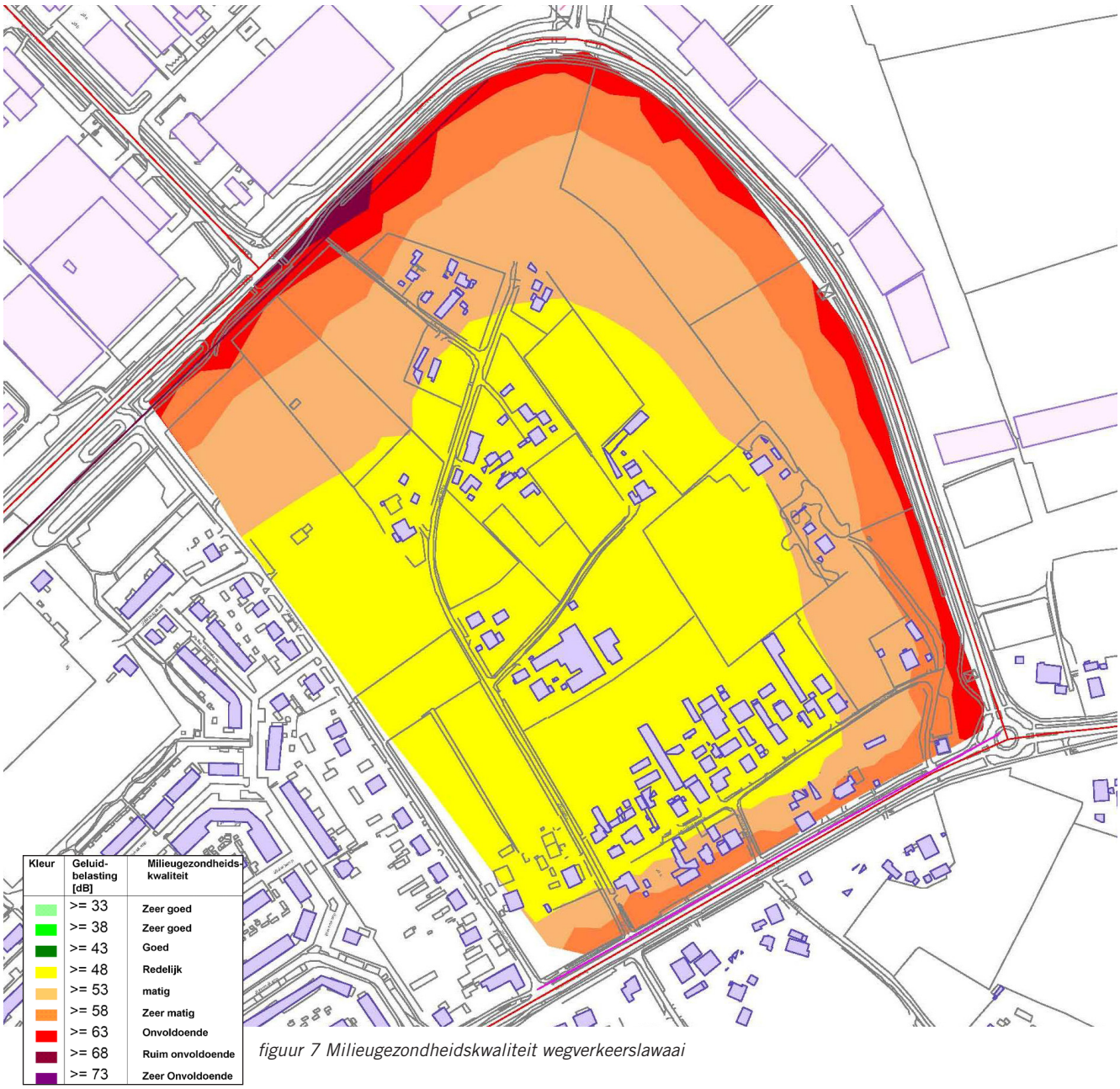

figuur 7 Milieugezondheidskwaliteit wegverkeerslawaai

MILIEUKWALITEITSBEELD GLINDWEG

> Voor 2012 zijn de asbestwegen in het gebied gesaneerd.

> Binnen de toetsingsafstand van de gasleiding geen kwetsbare objecten projecteren.

> Bij uitzondering kan voor maximaal 10% van te projecteren geluidgevoelige bestemmingen hogere grenswaarde (verkeerslawaai) worden vastgesteld. Dit komt, voor het milieuaspect geluid overeen met milieugezondheids-kwaliteit Redelijk (GES score 2). Voor de overige geluidgevoelige bestemmingen moet de milieugezondheidskwaliteit Goed (GES score 1) worden aangehouden.
> Binnen de zone voor industrielawaai geen geluidsgevoelige bestemmingen situeren.
> Het plangebied is voor een groot deel ongeschikt voor het bouwen van gevoelige functies. Kleinschalige bedrijvigheid in lage milieucategorieën is daarentegen wel een functie die in het gebied mogelijk is. Deze vorm van bedrijvigheid op de locatie Glindweg kan dienen als buffer tussen het industrieterrein Lorentz II en Lorentz III (milieubelastend) en de woonwijk Frankrijk (milieugevoelig). Hierbij kunnen de bedrijfsgebouwen een afschermende werking voor geluid (wegverkeers- en industrielawaai) hebben.

> De geurcontouren van agrarische bedrijven respecteren.

> Wanneer er voor wordt gekozen om kleinschalige bedrijvigheid binnen het gebied te realiseren, is er op het gebied van energie winst te halen. Bij de inrichting van dit terrein wil de gemeente Harderwijk de kansen voor duurzame energie opties (WKO, bio-energie) onderzoeken én de ondernemers uitdagen om hun bedrijfsvoering zo efficiënt mogelijk in te richten, door hen een duurzaamheidsscan te laten uitvoeren. Met die scan worden inefficiënties in grondstoffen, energie- en watergebruik op hun bestaande locatie opgespoord. Daarnaast worden aanbevelingen gedaan voor verbetering van de efficiency en tips gegeven voor energiezuinig bouwen op de nieuwe plek.

Bijlage 7 Notitie reikwijdte en detailniveau buitengebied 2012

NOTITIE REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED

GEMEENTE HARDERWIJK

21 maart 2012
076274867:B - Definitief
B02047.000002.0100

ARCADIS

Inhoud

1 Inleiding **3**
1.1 Notitie Reikwijdte en Detailniveau 3
1.2 Waarom een milieueffectrapportage? 4
1.3 M.e.r.-procedure 4
1.4 Deze notitie: Leeswijzer 7

2 Voornemen **8**
2.1 Het Bestemmingsplan Buitengebied 8
2.2 Wet- en regelgeving 10
2.3 Verschillende alternatieven 11

3 Aanpak van het MER **13**
3.1 Beoordeling milieueffecten 13
3.1.1 Ammoniak 14
3.1.2 Geur 14
3.1.3 Landschap en cultuurhistorie 14
3.1.4 Archeologie 15
3.1.5 Fijnstof 15
3.1.6 Geluid 15
3.1.7 Verkeer 15
3.1.8 Gezondheid 16
3.2 Passende Beoordeling 16

Bijlage 1 Lijst met afkortingen **17**

Bijlage 2 Locaties en aard van de veehouderijen in het plangebied **18**

1 Inleiding

1.1 NOTITIE REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU

Voor u ligt de Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD), als onderdeel van de eerste stap in de procedure van de milieueffectrapportage voor de actualisatie van het bestemmingsplan buitengebied (verder: m.e.r.-procedure). Met deze notitie bakent de gemeente Harderwijk de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen milieueffectrapport (verder: MER) af: welke onderdelen uit het bestemmingsplan voor het buitengebied zij wenst te onderzoeken, welke (milieu)thema's daarbij aan de orde komen en hoe invulling wordt gegeven aan de procedurele vereisten.

De resultaten van het MER en de inspraakreacties en adviezen betrekt de gemeente bij haar keuzen over de invulling van het bestemmingsplan.

Visie op hoofdlijnen
In de 'Visie op hoofdlijnen' (vastgesteld op 20 januari 2011) heeft de gemeente een analyse uitgevoerd naar de inventarisatie en het onderzoek naar knelpunten, mogelijkheden en kansen voor het plangebied. De informatie is thematisch beschreven, waarbij per thema ambities zijn opgenomen. De volgende thema's zijn in de visie te onderscheiden:

- Landschap en cultuurhistorie.
- Natuur.
- Water.
- Landbouw.
- Bedrijvigheid en voorzieningen.
- Wonen.
- Recreatie.
- Infrastructuur.
- Milieu.

In de milieueffectstudie ligt de focus op de thema's landbouw en recreatie.

Bestemmingsplan buitengebied Harderwijk
Om de 'Visie op hoofdlijnen' te concretiseren is een actualisatie van het Bestemmingsplan Buitengebied uit 2003 noodzakelijk. Dit houdt verband met nieuwe wet- en regelgeving. Immers de Verordening Ruimte, het Reconstructieplan Veluwe en een Wet op de Archeologische Monumentenzorg zijn nu van kracht en de Wet op de Openluchtrecreatie is ingetrokken.

1.2 WAAROM EEN MILIEUEFFECTRAPPORTAGE?

Het opstellen van een milieueffectrapport (MER) is verplicht wanneer het bestemmingsplan ruimte biedt voor activiteiten die zijn genoemd in het Besluit m.e.r. en/of wanneer een Passende Beoordeling op basis van de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk is. De m.e.r.-plicht geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen (zoals het bestemmingsplan) die het kader vormen voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings-) plichtige besluiten (zoals agrarische bedrijven van een bepaald type en minimale omvang).

Omdat het bestemmingsplan buitengebied o.a. (mede) het vestigingsbeleid voor veehouderijen bepaald is dit plan kaderstellend voor m.e.r.-(beoordelings-) plichtige besluiten. Om die reden moet (als verplichting vanuit de Wet Milieubeheer) de m.e.r.-procedure worden doorlopen en een MER worden opgesteld.

M.E.R.-(BEOORDELINGS)PLICHTIGE PROJECTEN

Hoofdstuk 7 van de Wet Milieubeheer regelt het toepassen van de m.e.r. procedure en het opstellen van een MER. Hierin staat opgenomen dat oprichting , wijziging of uitbreiding van een installatie voor het fokken, mesten of houden van pluimvee of varkens m.e.r.-plichtig is wanneer het gaat om > 85.000 plaatsen voor nesthoenders, > 60.000 voor hennen, >3.000 voor mestvarkens of >900 voor zeugen (zie m.e.r.-drempel in categorie C.14 van de bijlage van het Besluit m.e.r.).
Een misverstand is dat, na het doorlopen van de m.e.r.-procedure voor het bestemmingsplan, er geen m.e.r.-procedure meer nodig zou zijn. Dit is echter niet het geval: de m.e.r.-plicht blijft onverkort van kracht. Als een veehouderij wil uitbreiden wordt de aanvraag voor een nieuwe vergunning getoetst op de m.e.r.-plicht. Basis hiervoor is het Besluit m.e.r.

In de tweede plaats is de afstand van de ontwikkelingsmogelijkheden voor veehouderij tot de Natura 2000-gebieden van dien aard dat er aanleiding is voor een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998. Hierdoor is een Passende Beoordeling verplicht, wat automatisch een plan-m.e.r.-plicht met zich mee brengt.

M.E.R.-PLICHT BIJ PASSENDE BEOORDELING

De Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) en de m.e.r.-plicht zijn aan elkaar gekoppeld. Wanneer een plan wettelijk of bestuursrechtelijk verplicht is (zoals een bestemmingsplan) en hiervoor een passende beoordeling uitgevoerd dient te worden, dan geldt automatisch een m.e.r.-plicht. Een passende beoordeling is vereist wanneer een wettelijk of bestuurlijk verplicht plan, significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. In dit geval dient de m.e.r. en de Passende Beoordeling in één rapportage geïntegreerd te worden. Een passende beoordeling brengt de gevolgen in beeld voor de Natura2000 gebieden in en om het plangebied. Hierbij wordt getoetst aan de instandhoudingsdoelstelling, met uitzondering van de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid (Nb-wet), van dat gebied.

1.3 M.E.R.-PROCEDURE

Per 1 juli 2010 is de m.e.r.-wetgeving gemoderniseerd. Er zijn nu twee verschillende m.e.r.-procedures: een uitgebreide en een beperkte. De beperkte procedure is alleen van toepassing voor specifieke omgevingsvergunningen zonder Passende Beoordeling. Voor plannen en in geval van een verplichte Passende Beoordeling is altijd de uitgebreide procedure van toepassing. Voor het bestemmingsplan wordt de uitgebreide m.e.r.-procedure doorlopen. Afbeelding 3 op de volgende pagina geeft inzicht in de wijze van koppeling van de procedures. Vervolgens worden de te doorlopen stappen uit de uitgebreide procedure toegelicht. De mededeling en het advies zijn in dit geval niet aan de orde omdat de gemeente zowel bevoegd gezag als initiatiefnemer is.

Kennisgeving, ter inzage legging en raadpleging bestuursorganen

De eerste fase van de m.e.r.-procedure staat in het teken van het afbakenen en vaststellen van de beoogde aanpak en de communicatie hierover met de betrokken bestuursorganen en andere belanghebbenden. De gemeente Harderwijk heeft daartoe deze notitie opgesteld waarin reikwijdte en detailniveau van het op te stellen MER worden beschreven. Nadat de gemeente door middel van een openbare kennisgeving bekend heeft gemaakt dat er voor het bestemmingsplan een m.e.r.-procedure wordt doorlopen is deze Notitie reikwijdte en detailniveau ter inzage gelegd voor het verkrijgen van zienswijzen.

Daarnaast wordt de notitie gebruikt voor de raadpleging van de bij de overige bij het bestemmingsplan betrokken bestuursorganen en adviseurs, te weten:

- Gemeenten Dronten, Zeewolde en Nunspeet.
- Provincies Gelderland en Flevoland.
- Rijkswaterstaat Oost-Nederland en IJsselmeergebied.
- Waterschap Veluwe.
- Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland.
- Ministerie EL&I / energie en het Ministerie van Defensie.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Effecten en opstellen MER

Conform de voorgenomen reikwijdte en het detailniveau wordt de milieubeoordeling uitgevoerd en het MER opgesteld. Daarbij wordt, waar mogelijk en zinvol, rekening gehouden met de ingebrachte zienswijzen, reacties en adviezen. Belangrijk is dat het MER, ongeacht de presentatievorm, aan een aantal wettelijke inhoudseisen voldoet. Dat zijn:

- Inhoud en doelstelling plan.
- Bestaande toestand en ontwikkelingen milieu.
- Relevante beleidsdoelstellingen.
- Redelijke alternatieven met motivering.
- Nadelige milieugevolgen.
- Mitigerende en compenserende maatregelen.
- Leemten in kennis.
- Monitoringsmaatregelen.
- Samenvatting.

Het MER wordt een zelfstandig rapport dat als onderbouwing dient voor het bestemmingsplan.

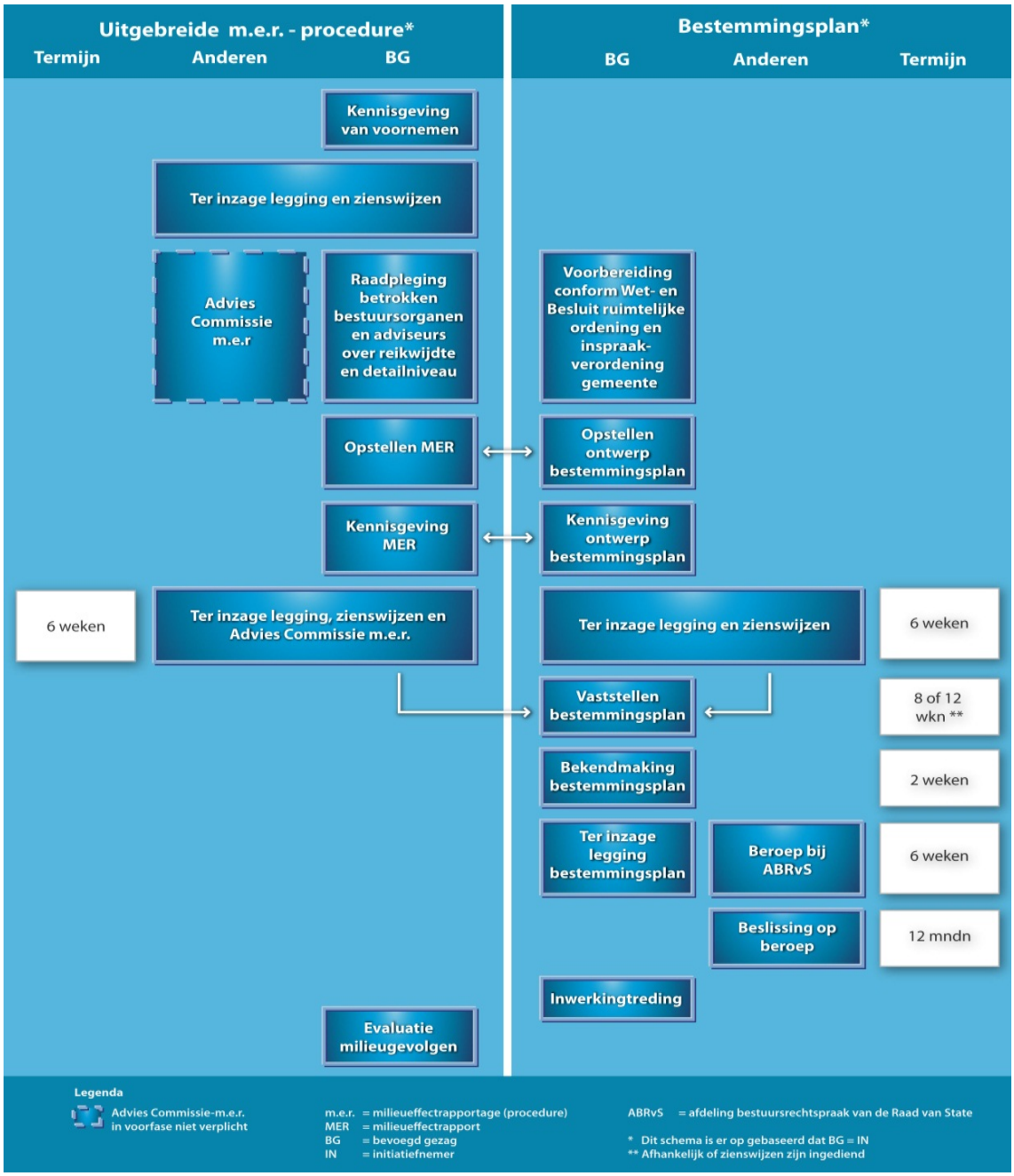

Figuur 1: samenhang uitgebreide m.e.r.-procedure en procedure bestemmingsplan

Advies, inspraak en besluit

Het MER ligt vervolgens samen met het (voor)ontwerp van het bestemmingsplan buitengebied Harderwijk 6 weken ter inzage. In deze periode is het voor iedereen mogelijk om zienswijzen in te dienen op het MER. Daarnaast wordt het MER getoetst door de Commissie voor de m.e.r.. Deze onafhankelijke commissie toetst of alle informatie in het MER aanwezig is om het milieu volwaardig mee te nemen in de besluitvorming over het bestemmingsplan.

Uitkomst van deze toetsing is een positief of negatief advies aan het bevoegd gezag: is er voldoende informatie beschikbaar voor de besluitvorming?

Vervolgens voegt de m.e.r.-procedure slechts één verplichting toe aan de procedure voor de bestemmingsplannen: een expliciete motivering van de rol die het milieueffectrapport en de inspraakreacties daarop en de adviezen hebben gespeeld bij het definitieve besluit over het plan.

Mede op basis van de resultaten van het MER met inachtneming van zienswijzen en advies wordt het definitieve bestemmingsplan vastgesteld.

Verwezenlijking bestemmingsplan en evaluatie milieueffecten
Na vaststelling van het bestemmingsplan kan worden begonnen met de verdere realisatie van de opgave. Vanuit de m.e.r.-procedure is het verplicht om de daadwerkelijk optredende milieueffecten van de uitvoering van de opgave uit het bestemmingsplan te monitoren en te evalueren. In het MER wordt hiertoe een eerste aanzet voor een evaluatieprogramma opgenomen.

Mogelijkheid tot het inbrengen van zienswijzen
De m.e.r.-procedure is officieel van start gegaan met deze openbare kennisgeving en de ter inzage legging van deze Notitie reikwijdte en detailniveau.

Eventuele reacties kunnen per e-mail of per post worden aangeleverd aan:

Gemeente Harderwijk
afdeling Ruimte, R.P.C. van Drunen
Postbus 149
3840 AC Harderwijk
r.vandrunen@harderwijk.nl

1.4 DEZE NOTITIE: LEESWIJZER

Het doel van deze notitie is het afbakenen van de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen MER voor het bestemmingsplan Buitengebied Harderwijk. Dit vindt in twee stappen plaats:

- In hoofdstuk 2 is het voornemen beschreven. Dit betreft de activiteiten die mogelijk worden gemaakt in het bestemmingsplan buitengebied. Tevens wordt in dit hoofdstuk de relevante wetgeving kort toegelicht. Het hoofdstuk sluit af met de alternatieven die in het MER worden getoetst.
- Hoofdstuk 3 beschrijft de aanpak van de milieubeoordeling in het MER en is beknopt de werkwijze voor de Passende beoordeling toegelicht.
- De bijlagen bestaan uit een lijst met afkortingen en een overzicht van het vergunde aantal veehouderijlocaties en dieren.

Deze notitie is ter inzage gelegd voor het verkrijgen van zienswijzen en wordt gebruikt voor de raadpleging van de betrokken bestuursorganen en adviseurs.

2 Voornemen

2.1 HET BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED

Algemeen

Begin 2011 stelde de gemeenteraad de Visie op Hoofdlijnen voor het Buitengebied vast. In deze visie staat hoe we de kwaliteit van het buitengebied, en in het bijzonder de Hierdense Enk, kunnen behouden en versterken. Na de visie moet een nieuw bestemmingsplan volgen, zodat de gemeente ook de instrumenten in handen heeft om te zorgen voor behoud van kwaliteit van het buitengebied.

Er wordt nu gewerkt aan een voorontwerp-bestemmingsplan Buitengebied. Dit plan wordt dit voorjaar ter kennisgeving voorgelegd. De verwachting is dat het bestemmingsplan kort na de zomer van 2012 in ontwerp ter inzage wordt gelegd.

Doel van het voornemen is te komen tot een geactualiseerd bestemmingsplan voor het buitengebied:

- Teneinde te beschikken over een degelijk toetsingskader ten behoeve van de ontwikkeling van al bestaande functies en waarden in het buitengebied van Harderwijk.
- Om ruimte te creëren voor ontwikkelingen die in de komende termijn te verwachten zijn of om ongewenste ontwikkelingen tegen te houden, mede gebaseerd op het ruimtelijke beleid dat is vastgelegd in de Visie op hoofdlijnen; maar ook in de Verordening Ruimte van provincie Gelderland.
- Dat rekening houdt met al geplande projecten en initiatieven van de gemeente, andere instanties of particulieren.
- Dat rekening houdt met de relevante milieu hygiënische en planologische aspecten en de gemeentelijke mogelijkheden en middelen om de uitvoering van het plan te waarborgen.

Bestaande rechten en plichten uit het voorgaande bestemmingsplan voor het buitengebied worden zoveel mogelijk overgenomen en waar nodig aangepast aan de eisen en wensen van deze tijd. Dat wil overigens niet zeggen dat het bestemmingsplan uitsluitend de actuele situatie planologisch regelt. Het bestemmingsplan maakt een tweetal type ontwikkelingen mogelijk:

- Ontwikkelingen via de gebruikelijke flexibiliteitsbepalingen, zoals ontheffingsregels en wijzigingsregels.
- Ontwikkelingen naar aanleiding van een concrete wens of verzoek, mits deze ruimtelijk voldoende zijn onderbouwd en positief zijn beoordeeld door het gemeentebestuur.

Overige ontwikkelingen worden, gelet op de veelal omvangrijke ruimtelijke ingrepen in het plangebied, de gewenste afstemming op en inpassing in het omringende landschap en de financiële en juridische complicaties, alleen mogelijk gemaakt via een afzonderlijke planherziening.

Begrenzing plangebied

Het plangebied van het project 'Ontwikkeling buitengebied' omvat het oostelijk deel van het gemeentelijk grondgebied, uitgezonderd het woongebied Hierden, het bedrijventerrein Lorentz en Lorentz-Oost (in ontwikkeling), het randmeer gelegen in het plangebied 'Waterfront' en het terrein van het streekverpleeghuis Sonnevanck. De grenzen van het plangebied worden bepaald door:

- De gemeentegrens aan de oost- en zuidzijde.
- De kern Hierden, waarvoor een afzonderlijk bestemmingsplan geldt.
- De kern Harderwijk aan de westzijde.

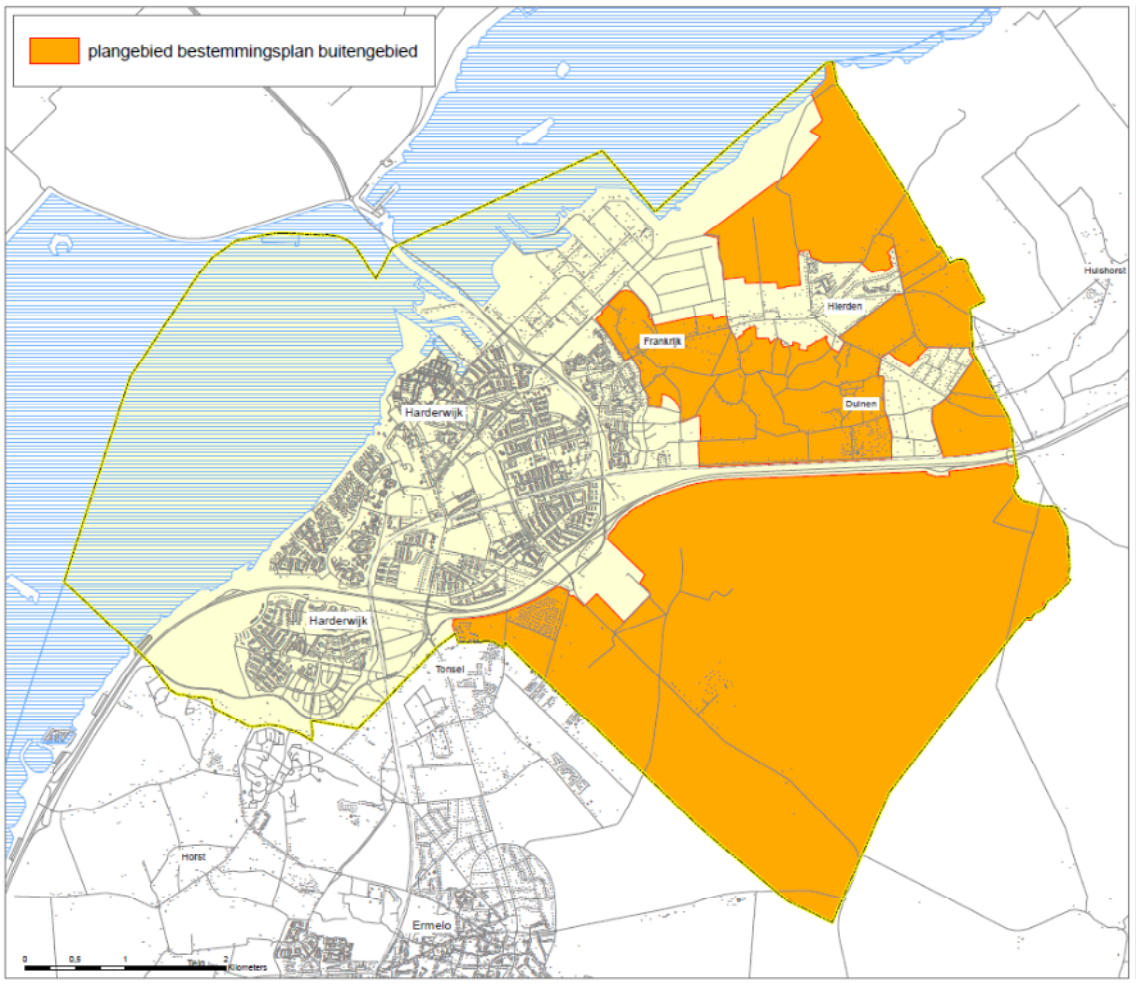

Relevante ontwikkelingen

Zoals eerder gesteld is het bestemmingsplan voornamelijk conserverend van aard. Echter via de gebruikelijke flexibiliteitsbepalingen worden wel ontwikkelingen mogelijk waarvoor de m.e.r-plicht geldt en een Passende Beoordeling verplicht is, namelijk:

- Alle bestaande intensieve veehouderijen mogen maximaal groeien tot 1 ha aan agrarische bouwvlak voor het houden van vee, tenzij de oppervlakte in de bestaande situatie meer is. De verruimingsmogelijkheden zijn beperkt als gevolg van wet- en regelgeving. In alle gevallen is een maximum van 10 % tot een maximale oppervlakte van het bouwvlak van 1,5 ha toegestaan, mits bedrijfsmatig en voor dierenwelzijn noodzakelijk.

- Voor agrarische bedrijven met grondgebonden en bijzondere[1] activiteiten geldt onder voorwaarden een verruimingsmogelijkheid tot een maximum van 2 ha.
- Het plan staat geen nieuwe of extra ontwikkelingen toe op het gebied van verblijfsrecreatie, behalve voor kleinschalig kamperen. Deze vorm van kamperen is in zowel de agrarische bestemmingen als in de woonbestemming toegestaan. Voor bestaande vormen van kleinschalig kamperen bij woonbestemmingen bevat de bestemmingsomschrijving één adres waarvoor vrijstelling bij een burgerwoning is verleend. Met een omgevingsvergunning kan, onder voorwaarden (bijv. maximaal 25 kampeerplaatsen), worden afgeweken van het bepaalde in de regels voor het toestaan van kleinschalig kamperen bij bedrijfswoningen. Voor dagrecreatie wordt het gebruik van gronden voor extensief dagrecreatief medegebruik in de bestemmingen 'Agrarisch', 'Agrarisch met waarden', 'Natuur' en 'Water' mogelijk. Bijvoorbeeld binnen de bestemming 'Agrarisch' is naast de agrarische en bedrijfsmatige functies extensief recreatief medegebruik toegestaan. Hierdoor is de aanleg van fietspaden en wandelpaden, via het aanlegvergunningenstelsel, mogelijk binnen het plangebied.

Daarom is het MER gericht op het in beeld brengen van de milieueffecten van de planologische mogelijkheden voor de agrarische bouwkavels en voor recreatieve ontwikkelingen. De planologische mogelijkheden voor andere functies in het bestemmingsplan zijn niet kaderstellend voor activiteiten met een risico op aanzienlijke milieugevolgen.

2.2 WET- EN REGELGEVING

De verruimingsmogelijkheden voor de agrarische bouwvlakken zijn beperkt door wet- en regelgeving. De relevante wet- en regelgeving is in deze paragraaf nader toegelicht.

Wet geurhinder veehouderij
De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) is vanaf 1 januari 2007 van kracht en vormt het toetsingskader voor de beoordeling van geur veroorzaakt door het houden van dieren in dierenverblijven.

Natuurbeschermingswet 1998
Er is geen duidelijk toetsingskader voor ammoniak op de natuurgebieden die worden beschermd door de Natuurbeschermingswet. Het bestemmingsplan is een globaal plan met potentieel significante effecten op Natura 2000-gebieden. Volgens de Natuurbeschermingswet 1998 (art. 19j) is hiervoor een passende beoordeling nodig.

Besluit huisvesting
Bedrijven moeten in 2013 voldoen aan het Besluit huisvesting. Het Besluit huisvesting is vanaf 1 april 2008 van kracht en geeft invulling aan het algemene emissiebeleid voor heel Nederland. Het besluit bepaalt dat dierenverblijven, waar emissiearme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissiearm moeten zijn uitgevoerd. Hiertoe bevat het besluit maximale emissiewaarden. Daarnaast is het mogelijk om te salderen binnen één bedrijf. Dat wil zeggen dat de oudere stalsystemen (met een hogere emissie) in gebruik mogen blijven wanneer een nieuwe stal (op hetzelfde bedrijf) een veel lagere emissie heeft. Niet alle stallen op het bedrijf hoeven dus een emissiefactor te hebben die lager of gelijk is aan de norm uit het Besluit huisvesting. Het Besluit huisvesting wordt als autonome ontwikkeling in het MER meegenomen.

[1] Indien bijzondere agrarische activiteiten substantieel deel uitmaken van het bedrijf, dan is het als een bijzonder agrarisch bedrijf beschouwd en als zodanig nader aangeduid. Bijzonder zijn: intensieve kwekerij; paardenhouderij; broederij; pelsdierenfokkerij; glastuinbouw; proefbedrijf; wormen en madenkwekerij; viskwekerij.

Verordening Stikstof en Natura 2000 Gelderland

De Verordening Stikstof en Natura 2000 Gelderland heeft als doel de vastgelopen vergunningverlening aan veehouderijbedrijven weer vlot te trekken. Bedrijven die willen uitbreiden kunnen alleen een vergunning krijgen als ook de stikstofbelasting op de Natura 2000 gebieden daalt. De verordening bereikt deze twee doelen met behulp van een salderingssysteem. Het salderingssysteem, dat wordt beheerd door de provincie, registreert de stikstofuitstoot door veehouderijbedrijven, ook wel depositieruimte genoemd, en houdt de ontwikkeling daarvan bij. Als de depositieruimte van een bedrijf afneemt door het geheel of gedeeltelijk beëindigen van de activiteiten, kan een ander bedrijf deze depositieruimte voor een deel overnemen. Het salderingssysteem is overigens wel gemeentegrens overstijgend.

Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

De PAS, van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, is erop gericht de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden omlaag te brengen. Doel van de PAS is om de vergunningverlening weer vlot trekken: zeker stellen van de Natura 2000-doelen en tegelijk weer ruimte maken voor nieuwe economische activiteiten.

2.3 VERSCHILLENDE ALTERNATIEVEN

Binnen de maximale milieuruimte en de mogelijkheden van het concept voorontwerpbestemmingsplan worden twee alternatieven ontwikkeld. De alternatieven worden gebaseerd op de trendmatige ontwikkeling van schaalvergroting van veehouderijlocaties in de regio en de beschikbare milieuruimte. Er is extra aandacht voor de grote dichtheid aan agrarische bouwkavels ten zuidoosten van Harderwijk.

Schaalvergroting

Op basis van de CBS-gegevens is bijna de helft (40%) van het aantal bedrijven in de gemeente Harderwijk, gestopt vanaf 2000. Het betreft een kleine kern aan veehouderij met het houden van mestkalveren en pluimvee als zwaartepunt. Er is een trendmatige ontwikkeling naar minder bedrijven. Vooral de varkensbedrijven stoppen met hun bedrijfsvoering. De bedrijven met pluimvee en mestkalveren houden wellicht stand.

Aantal:	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bedrijven	71	67	62	54	53	52	48	44	46	49	46	42
Vlees- en weidevee	11801	11352	8239	6956	6668	8772	8480	7542	8401	7711	9020	7000
Graasdieren	59	55	50	44	42	41	39	33	37	35	37	31
Varkens	3063	2255	1105	4	-	-	195	-	-	-	-	1
Kippen	5200	-	-	-	4500	9100	9100	9100	9400	9500	13200	13250
Kalkoenen	6500	6500	6200	-	-	-	-	-	-	-	220	-
Slachteenden	103058	69382	56472	30990	36340	34184	27998	28050	36226	33498	33743	14229
Overig pluimvee	30800	42426	9400	6600	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 1: Trendmatige ontwikkeling veehouderij in de gemeente Harderwijk (bron: CBS-Statline 2011)

Beschikbare milieuruimte

De alternatieven moeten voldoen aan wet- en regelgeving. Daarom wordt in het MER eerst de beschikbare milieuruimte berekend op basis van de gestelde geurnormen in de Wet geurhinder veehouderij en de drempelwaarden voor stikstofdepositie uit de Verordening Stikstof en Natura 2000 Gelderland.

Beleidsopties (lees alternatieven)
In het MER onderscheiden we de volgende twee alternatieven:

- Alternatief A is gebaseerd op de trendmatige ontwikkeling naar minder maar grotere bedrijven door schaalvergroting.
- Alternatief B is gebaseerd op een theoretische benadering van het maximale milieueffect van het bestemmingsplan buitengebied (worst-case).

De basis voor de alternatieven wordt gevormd door een actueel milieuvergunningenbestand (bron: Web-BVB; 2011). Met deze gegevens zijn in bijlage 2 de locaties en de aard van de veehouderijbedrijven in kaart gebracht.

Voor beide alternatieven geldt dat er wordt uitgegaan van bedrijven die maximaal uitbreiden binnen de mogelijkheden van het nieuwe bestemmingsplan. In alternatief A is de trendmatige ontwikkeling uitgangspunt waarmee bedrijven worden getypeerd als stopper, blijver of groeier. De stoppers zijn de kleine bedrijven en de middelgrote bedrijven zonder milieuruimte. De blijvers zijn de middelgrote en grote bedrijven zonder milieuruimte en de groeiers zijn de middelgrote en grote bedrijven met milieuruimte.

In alternatief B wordt het maximale milieueffect van het bestemmingsplan beoordeeld door alle agrarische bouwkavels op de bestemmingsplankaart modelmatig te “vullen” met de veehouderij van de toekomst. In dit alternatief worden ook de recreatieve ontwikkelingen meegenomen.

Referentiesituatie
De alternatieven worden beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie. De referentie voor recreatie is de feitelijke situatie. Voor de ontwikkelingsmogelijkheden voor veehouderijlocaties zijn vier referentiesituaties van belang op basis waarvan de effecten van de alternatieven worden beschouwd. Dit komt omdat de Nb-wet een andere referentiekader vereist dan het Besluit m.e.r.. Het zijn de volgende vier referenties:
R1: De alternatieven worden beoordeeld aan de hand van de vergunde veehouderijen in 2010. De huidige situatie is daarmee de vergunde milieusituatie (Wm) in het peiljaar 2011.
R2: De alternatieven worden beoordeeld aan de hand van de vergunde milieusituatie in peiljaar 2010 met een correctie op de eisen uit het Besluit huisvesting. Dit houdt in dat autonoom alle bedrijven gedurende de looptijd van het bestemmingsplan buitengebied voldoen aan de maximale emissiewaarden uit het Besluit huisvesting. Er vindt een correctie plaats op de stalemissies.
R3: De alternatieven worden beoordeeld aan de hand van de vergunde milieusituatie in peiljaar 2010 met een correctie op de gemiddelde stalbezetting. Dit houdt in dat op basis van een vergelijking tussen CBS-meitellingen en vergunde rechten een inschatting wordt gemaakt van de latent aanwezige milieuruimte voor emissie van ammoniak. Deze situatie wordt gehanteerd bij het toetsen van effecten op Natura 2000-gebieden.
R4: De alternatieven worden beoordeeld aan de hand van de vergunde milieusituatie in peiljaar 2011 met een correctie op het Besluit huisvesting én op de gemiddelde stalbezetting. Deze situatie wordt gehanteerd bij het toetsen van effecten in het kader van het MER.

3 Aanpak van het MER

3.1 BEOORDELING MILIEUEFFECTEN

Studie- en plangebied

In het MER wordt onderscheid gemaakt in het plangebied en het studiegebied. Het plangebied is het gebied dat valt binnen de grenzen van het bestemmingsplan voor het buitengebied. De effecten van de m.e.r.-plichtige activiteiten kunnen verder reiken dan dit plangebied, dit is afhankelijk van het milieuaspect. De omvang van dit zogenaamde studiegebied verschilt daarom per milieuaspect.

Planhorizon

Op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het bestemmingsplan maximaal 10 jaar geldig. De planhorizon ligt dus 10 jaar na vaststellen van het plan. De effecten van deze ontwikkelingen worden in het MER beschreven.

Beoordelingsschaal

In het MER worden de effecten (positief en negatief) van de te onderzoeken ontwikkelingen (zoals de alternatieven voor de schaalvergroting in de landbouw) op verschillende aspecten in beeld gebracht en vergeleken met de referentiesituatie. Per aspect worden één of meer criteria gebruikt voor de effectbeoordeling. De effecten worden kwalitatief beoordeeld met de volgende zevenpunt beoordelingsschaal:

Score	Toelichting
++	Zeer positieve bijdrage / effect
+	Positieve bijdrage / effect
0/+	Licht positieve bijdrage / effect
0	Gelijkblijvende bijdrage / geen of neutraal effect
0/-	Licht negatieve bijdrage / effect
-	Negatieve bijdrage / effect
--	Zeer negatieve bijdrage / effect

Tabel 2: Beoordelingsschaal

Recreatieve ontwikkelingen

Voor het kleinschalig kamperen en voor de extensieve vormen van dagrecreatie wordt het effect op natuur getoetst op kwalitatieve wijze. Hierbij wordt gebruik gemaakt van één worst case scenario. Deze effectbeoordeling vindt plaats in het kader van de Passende Beoordeling (zie § 3.2) en sluit aan bij het abstractieniveau van het bestemmingsplan. Met deze beoordeling worden randvoorwaarden en aanbevelingen gedaan voor verdere plan- en besluitvorming.

Schaalvergroting landbouw
De ontwikkeling van agrarische bedrijvigheid kenmerkt zich door een aantal prominente gevolgen voor de leefomgeving en het milieu, die in het MER aan de orde zullen komen. Het betreft, min of meer in afnemende volgorde van impact:

- Ammoniak.
- Geur.
- Landschap en cultuurhistorie.
- Archeologie.
- Fijn stof.
- Geluid.
- Verkeer.
- Gezondheid.
- Ruimtegebruik.

Deze aspecten worden in navolgende subparagrafen 3.1.1 t/m 3.1.8 nader uitgewerkt.

Het MER beschrijft ontwikkelingen en effecten voor de (intensieve) veehouderij op het schaalniveau van het buitengebied van de gemeente Harderwijk. Het MER gaat dus niet in op individuele bedrijven.

3.1.1 AMMONIAK

Het MER presenteert per alternatief de ammoniakemissie en -depositie. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in Natura 2000-gebieden, Wav-gebieden (Wet ammoniak en veehouderij) en de overige natuur aangewezen als EHS. Per alternatief zal een inschatting worden gegeven van de verwachte bedrijfsontwikkelingen en de deposities (toename en afname) die deze opleveren. Met een verspreidingsmodel wordt de toename of afname van ammoniakdepositie berekend. Hierbij is de autonome ontwikkeling, waarin alle bedrijven voldoen aan het Besluit huisvesting, verdisconteerd.

3.1.2 GEUR

De huidige geursituatie wordt in het MER indicatief weergegeven met contouren voor geurhinder op basis van de vigerende milieuvergunningen (zie hoofdstuk 2). Voor niet intensieve veehouderijbedrijven (bijvoorbeeld rundveebedrijven) geldt voor buiten de bebouwde kom een vaste afstand van 50 meter. Voor binnen de bebouwde kom geldt een afstand van 100 meter. Deze afstanden worden weergegeven als cirkels rond de betreffende bedrijven. De contouren van de intensieve veehouderijen zijn over het algemeen groter en hebben een grillige vorm.

3.1.3 LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE

Het MER zal per alternatief aangeven wat het betekent voor landschap en cultuurhistorie. De resultaten zullen vooral gebaseerd zijn op expert judgement, waarbij onder meer de cultuurhistorische inventarisatie van de gemeente wordt benut. De landschappelijke uitstraling wordt kwalitatief beoordeeld.

3.1.4 ARCHEOLOGIE

Voor archeologie wordt een quick-scan uitgevoerd. Deze scan heeft tot doel om het effect van de alternatieven te toetsen aan de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart. Daardoor kan de eventuele aanwezigheid van archeologische resten of een hoge archeologische verwachtingswaarde worden meegenomen in de verdere ruimtelijke ontwikkeling. Focus ligt op de groeilocaties in de alternatieven.

3.1.5 FIJNSTOF

In het MER wordt, mede aan de hand van een aantal voorbeelden (individuele concentraties) en de beschikbare prognoses ten aanzien van de achtergrondbelasting, nader ingegaan op het aspect fijn stof. Er wordt gebruik gemaakt van de landelijke kaart met achtergrondconcentraties en overschrijdingsdagen. Deze kaart geeft een indicatief beeld van de mogelijke probleemgebieden voor fijn stof. Knelpunten worden vooral verwacht voor pluimveebedrijven en grote varkensbedrijven. Voor deze bedrijven zullen vooral de (individuele concentratienormen) een bepalende factor zijn voor de vergunningverlening.

TOETSINGSKADER FIJN STOF

Het ministerie van I&M hanteert 'twee-sporen-beleid' om fijn stof problematiek in de landbouw op te lossen. Dit zijn het saneren van bestaande overschrijdingen en het voorkomen van nieuwe overschrijdingen. Het voorkomen van nieuwe overschrijdingen is een belangrijk uitgangspunt bij de verdere invulling van de gebieden met veel intensieve veehouderij. In haar vergunningverlening houdt de gemeente rekening met de vigerende wet- en regelgeving voor fijn stof, de Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen) en de daarbij horende besluiten en regelingen.

In het MER worden de mogelijkheden van vestiging en uitbreiding van veehouderijen in het plangebied in kaart gebracht. Voor fijn stof (PM10) wordt het effect van een rekenmodelveehouderij weergegeven indien daar aanleiding toe is.

3.1.6 GELUID

Door toename van intensieve veehouderij in het agrarische buitengebied neemt ook de geluidemissie toe. Dit is het gevolg van toename van bedrijfsactiviteiten. De grootste toename van stationaire bronnen wordt door de ventilatie veroorzaakt. Ventilatoren bevinden zich aan de buitenzijde van de stallen. De meeste geluid producerende activiteiten bij intensieve veehouderij vinden verder inpandig plaats. Ook de toename van vrachtverkeer kan een toenemende bron voor geluidemissies vormen. Geluid toe- of afname zal in het MER gerelateerd worden aan de geluidsgevoelige categorieën: Bebouwde kom, Geluidgevoelige gebouwen en terreinen, Woningen en Stiltegebieden.

3.1.7 VERKEER

Bij de verschillende alternatieven voor het vestigingsbeleid voor intensieve veehouderij gaat een verschuiving plaatsvinden van vracht- en personenvervoer. Op basis van standaardkengetallen (KWIN: kwantitatieve informatie) geeft het MER een inschatting van toename en afname van deze verkeersstromen. Met gebruik van beschikbare gegevens over verkeerspatronen en –trends op de wegen zullen eventueel knelpunten en frictiepunten worden getraceerd en – zo mogelijk – maatregelen worden voorgesteld.

3.1.8 GEZONDHEID

In het buitengebied van Harderwijk is sprake van een verspreide ligging van (intensieve) veehouderij. In bebouwde kommen en tussen de bedrijven wordt gewoond al dan niet in voormalige agrarische gebouwen. Gezondheid is in dit geval relevant. Echter het berekenen van de te verwachten effecten op de gezondheid op basis van “dosiseffect relaties” is niet mogelijk omdat het bestemmingsplanbesluit een algemeen ontwikkelingskader biedt voor (intensieve) veehouderijen. Door de vele aannames waarop de alternatieven zijn gebaseerd zijn er per bron (veehouderij bedrijf) onvoldoende betrouwbare blootstellingsgegevens. In deze fase wordt de effectbeoordeling van de alternatieven dan ook beperkt tot een algemene beschouwing op basis van expert judgement.

3.2 PASSENDE BEOORDELING

In de omgeving van het plangebied bevinden zich Natura 2000-gebieden, hierdoor zijn significante gevolgen door de ontwikkelingsmogelijkheden voor veehouderijbedrijven, het kleinschalig kamperen en de extensieve vormen van dagrecreatie, niet bij voorbaat uit te sluiten. Daarom wordt een Passende Beoordeling uitgevoerd. Deze beoordeling sluit aan bij het abstractieniveau van het bestemmingsplan.

In het MER wordt globaal en kwalitatief getoetst of er sprake kan zijn van een verzurende of vermestende invloed vanuit de veehouderijlocaties op de Natura 2000-gebieden en de Ecologische Hoofdstructuur. Er wordt hierbij gebruik gemaakt van depositieberekeningen ten opzichte van de feitelijke stalbezetting. In de Passende Beoordeling wordt uitgegaan van de huidige situatie, op basis van vergunde rechten veehouderijen in 2010, gecorrigeerd voor gemiddelde bezetting maar zonder autonome ontwikkeling.

Daarnaast worden eventuele effecten op beschermde soorten (flora en fauna) beoordeeld. Tevens wordt met een worst-case in het MER beschouwd of door toename van eventuele recreatiedruk extra verstoring op habitats kunnen optreden t.o.v. de feitelijke situatie.

Per veehouderij-alternatief wordt het verschil met de feitelijke situatie aan ammoniakdepositie op de nabijgelegen Natura 2000-gebied (binnen een straal van ongeveer 10 km) berekend. Ook het aandeel aan ammoniakdepositie, afkomstig van rundveehouderijen, wordt in kaart gebracht. De kritische depositiewaarden van de verschillende habitattypen binnen de Natura 2000-gebieden worden betrokken bij de effectbeschrijving en –beoordeling.

Bijlage 1 Lijst met afkortingen

Besluit huisvesting	Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij. Het besluit stelt veehouderijen verplicht om emissiearme stallen te bouwen en bevat zogeheten maximale emissiewaarden.
EHS	Ecologische hoofdstructuur
MER	Milieueffectrapport
M.e.r.	Milieueffectrapportage
PM10	Particulate matter; fijn stof deeltjes kleiner dan 10 µm
Wav	Wet ammoniak en veehouderij
Wgv	Wet geurhinder veehouderij
Wm	Wet milieubeheer
Wro	Wet ruimtelijke ordening

Tabel 3: Afkortingen

Bijlage 2 Locaties en aard van de veehouderijen in het plangebied

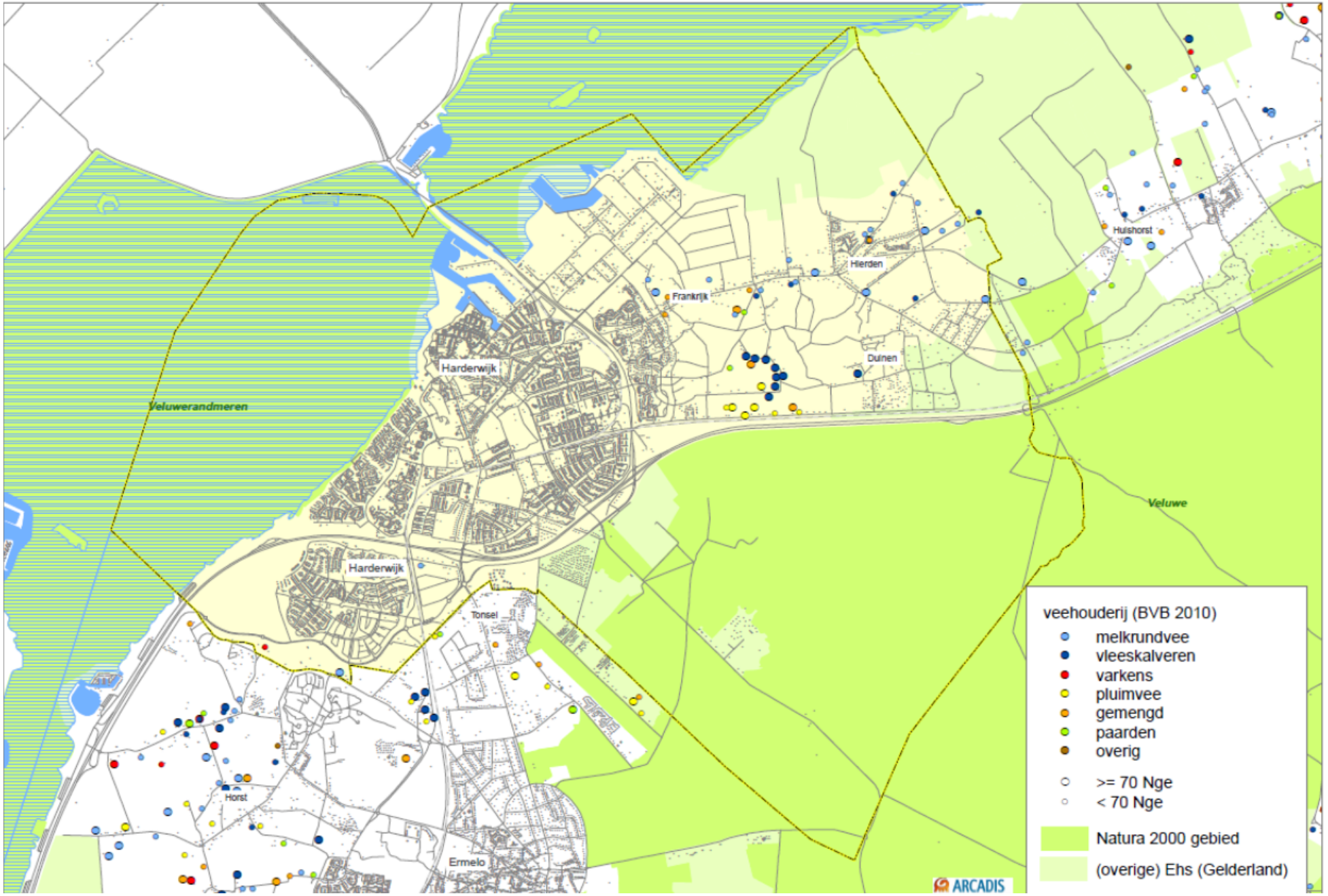
Veluwerandmeren
Harderwijk
Harderwijk
Frankrijk
Hierden
Hulshorst
Dulnen
Veluwe
Tonsel
Horst
Ermelo
ARCADIS
veehouderij (BVB 2010)
melkrundvee
vleeskalveren
varkens
pluimvee
gemengd
paarden
overig
>= 70 Nge
< 70 Nge
Natura 2000 gebied
(overige) Ehs (Gelderland)

Het aantal vergunde veehouderijlocaties binnen en buiten het plangebied:

	melkrundvee	vleeskalveren	varkens	eenden	gemengd	paarden	totaal
binnen plangebied	9	12	0	7	6	2	36
buiten plangebied	8	1	1	0	1	0	11
totaal	17	13	1	7	7	2	47

Het aantal vergunde veehouderijlocaties in het plangebied naar aard en omvang:

Nge	melkrundvee	kalveren	eenden	gemengd	paarden	totaal
0-40	3	3	0	3	1	10
40-70	2	0	2	0	1	5
70-140	4	4	4	3	0	15
>=140	0	5	1	0	0	6
totaal	9	12	7	6	2	36

Bijlage 8 Bouwkundige monumenten

Bouwkundige monumenten

Rijksmonumenten

Adres	**omschrijving**
Grevenhofseweg 2	Boerderij
Zuiderzeestraatweg 38	Boerderij
Zuiderzeestraatweg 59	Boerderij
Zuiderzeestraatweg 72	Boerderij
Zuiderzeestraatweg 99	Huis Groot Essenburgh
Zuiderzeestraatweg 99	Transformatorhuisje met tuinmuur bij de oprijlaan van De Essenburgh

Gemeentelijke monumenten

Adres	**Omschrijving**
Beltweg 5	Watertoren
Boonenweg 1	Boerderij, bakhuisje hooiberg en schuur
Glindweg 16	Boerderij
Grevenhofseweg 8	Boerderij
Leuvemseweg 83	Villa
Leuvemseweg 99	Villa
Polenweg 15	Boerderij
Polenweg 17	Herenhuis “De Rakhorst”
Sonnevancklaan 2	Begraafplaats van voormalig Sonnevanck
Sonnevancklaan 2	abri van voormalig Sonnevanck
Vlierburgweg 2	Boerderij
Watervalweg 2	Boerderij, bakhuisje en schuur
Wijtgraaf 13	Boerderij en schuren
Wijtgraaf 59	Boerderij en schuur
Zuiderzeestraatweg 42	Boerderij en schuur
Zuiderzeestraatweg 81	Boerderij, bakhuisje, waterpomp, twee hooibergen en schuur
Zuiderzeestraatweg 83	Boerderij en erfbebouwing
Zuiderzeestraatweg 85	Boerderij en schuur
Zuiderzeestraatweg 158	Huis ‘Klein Essenburgh
Zuiderzeestraatweg 199	Kademuren, bruggen en keersluis van landgoed “De Essenbrugh”

Bijlage 9 Watergangen en keurzones

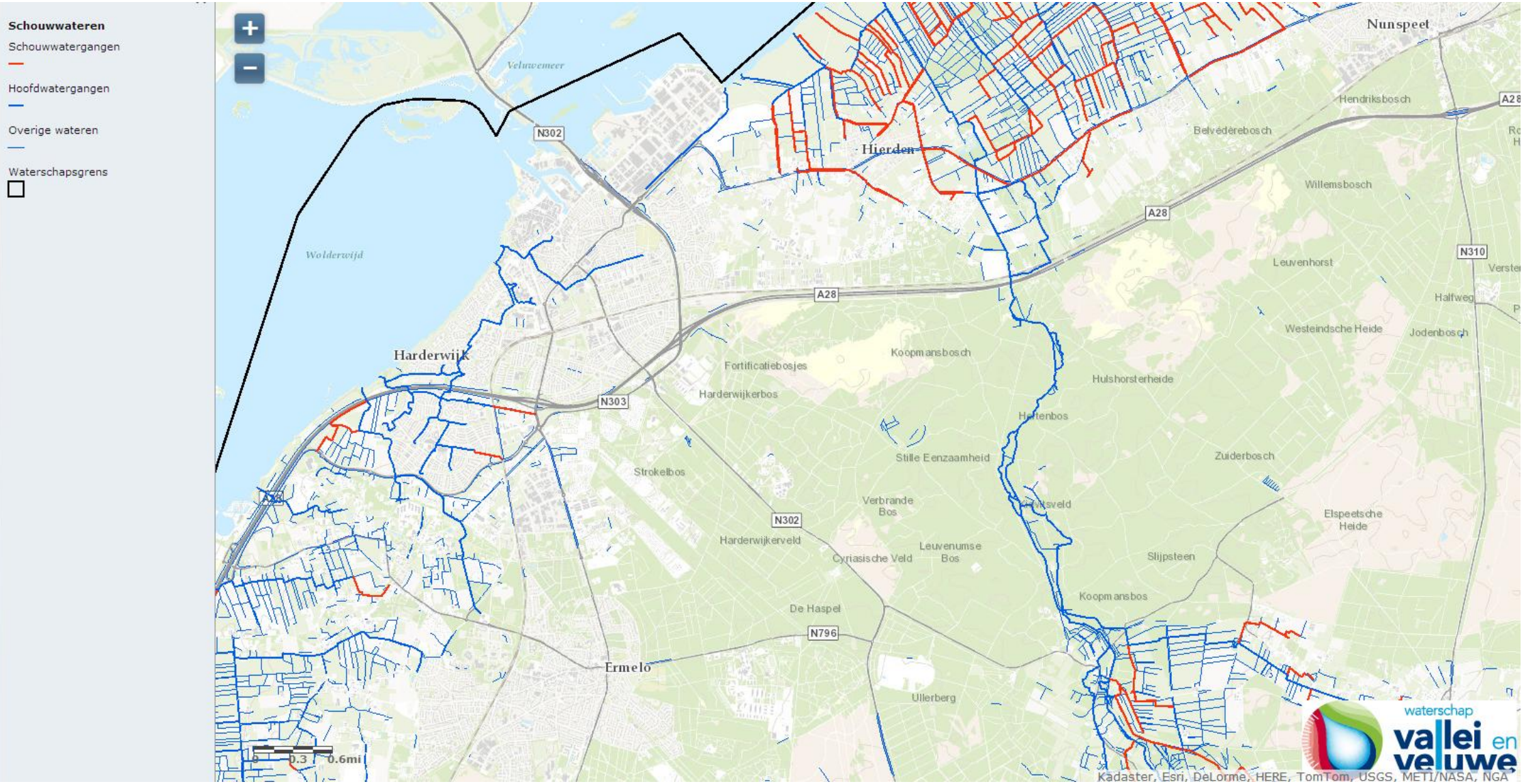
Schouwwateren
Schouwwatergangen
Hoofdwatergangen
Overige wateren
Waterschapsgrens
Nunspeet
Veluwemeer
Hendriksbosch
Belvédèrebosch
Hierden
Willemsbosch
Wolderwijd
Leuvenhorst
Halfweg
Westeindsche Heide
Jodenbosch
Harderwijk
Koopmansbosch
Fortificatiebosjes
Hulshorsterheide
Harderwijkerbos
Heitenbos
Stille Eenzaamheid
Zuiderbosch
Strokelbos
Verbrande Bos
Elspeetsche Heide
Harderwijkerveld
Cyriasische Veld
Leuvenumse Bos
Slijpsteen
Koopmansbos
De Haspel
Ermelo
Ullerberg
N302
N303
N796
N310
A28
0
0.3
0.6mi
waterschap vallei en veluwe
Kadaster, Esri, DeLorme, HERE, TomTom, USGS, METI/NASA, NGA

Bijlage 10 Klankbordgroepleden buitengebied 2012

Bijlage 1: Leden klankbordgroep Bestemmingsplan Buitengebied

De volgende organisaties maken deel uit van de klankbordgroep:

1. Recron
2. Belangengroep Hierden
3. LTO-Noord, afdeling Randmeerkust
4. Nederlandse Organisatie Pluimveehouderij (NOP), afdeling eendenhouderij
5. Vereniging Natuurmonumenten
6. Vrouwen Advies Commissie
7. Ondernemersvereniging Hierden
8. Belangenvereniging Vrij Wonen
9. Dienst Landelijk Gebied
10. Slenck & Horst